СЛУЖБЕНИ ЛИСТ
АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ

„Службени лист АПВ“ излази по потреби, на шест језика: српском, мађарском, словачком, румунском, русинском и хрватском. – Рукописи се не враћају: – Огласи по тарифи	**Нови Сад** **4. октобар 2023.** **Број 40 Година LXXIV**	Годишња претплата 11.880 динара - Рок за рекламације 15 дана. - Редакција и администрација: Нови Сад, Војводе Мишића 1. ISSN 0353-8427 COBISS.SR-ID 17426178 Email: sl.listapv@magyarszo.rs

ОПШТИ ДЕО

1142.

На основу члана 31. став 1. алинеја 10. и члана 32. Статута Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АП Војводине“, број 20/2014), Скупштина Аутономне покрајине Војводине, на седници одржаној 04. октобра 2023. године, донела је

ПОКРАЈИНСКУ СКУПШТИНСКУ ОДЛУКУ О ИЗБОРУ ПОСЛАНИКА У СКУПШТИНУ АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет покрајинске скупштинске одлуке

Члан 1.

Овом покрајинском скупштинском одлуком (у даљем тексту: одлука) уређују се избор и престанак мандата посланика Скупштине Аутономне покрајине Војводине (у даљем тексту: посланици).

Скупштина Аутономне покрајине Војводине (у даљем тексту: Скупштина) има 120 посланика, који се бирају на четири године.

Све именице које се користе у овој одлуци у мушком роду, истовремено обухватају именице у женском роду.

Именице које означавају службене позиције и функције у органима Аутономне покрајине Војводине (у даљем тексту: Покрајина), користе се у облику који изражава пол лица које је њихов носилац.

Основна начела избора за посланике

Члан 2.

Грађани бирају посланике на основу општег и једнаког изборног права.

Избори за посланике су слободни и непосредни, а гласање је тајно и лично.

Изборно право

Члан 3.

Право да бира посланике и да буде биран за посланика има пунолетни држављанин Републике Србије који има пребивалиште на територији Покрајине, над којим није продужено родитељско право, односно који није потпуно лишен пословне способности.

Лице делимично лишено пословне способности може да бира посланике и да буде бирано за посланика ако суд решењем о делимичном лишењу пословне способности није утврдио да је неспособно да врши изборно право.

Слобода гласања

Члан 4.

Бирач је слободан да одлучи хоће ли гласати и како ће гласати.

Нико нема право да спречава или приморава бирача да гласа, да га позива на одговорност због тога што је гласао или што није гласао и да од њега тражи да се изјасни за кога је гласао или зашто није гласао.

Једнако изборно право и пропорционални изборни систем

Члан 5.

Бирач има само један глас.

Гласа се за изборну листу кандидата за посланике (у даљем тексту: изборна листа).

Посланици се бирају у Покрајини као једној изборној јединици.

Посланички мандати расподељују се изборним листама сразмерно броју добијених гласова, а број мандата који припада изборним листама утврђује се применом система највећег количника.

Посланички мандати које је освојила изборна листа додељују се кандидатима за посланике према њиховом редоследу на изборној листи.

Обавештавање о изборима

Члан 6.

Грађани имају право да преко покрајинског јавног медијског сервиса буду обавештени о изборним програмима и активностима подносилаца изборних листа, као и о кандидатима за посланике, у складу са прописима који уређују јавне медијске сервисе и електронске медије.

Подносиоци изборних листа и кандидати за посланике имају право да преко пружалаца медијских услуга обавештавају грађане о програмима, активностима и предложеним кандидатима, у складу са одредбама ове одлуке.

Забрањено је 48 часова пре дана гласања и на дан гласања до затварања бирачких места да се у медијима и на јавним скуповима објављују процене резултата избора, јавно представљају кандидати на изборима за посланике и њихови изборни програми и позивају бирачи да гласају, односно да не гласају за одређене изборне листе.

Под медијем се у смислу ове одлуке подразумевају дневне и периодичне новине, сервис новинске агенције, радио-програм и телевизијски програм и електронска издања тих медија, као и самостална електронска издања (уређивачки обликоване интернет странице или интернет портали), а који су регистровани у Регистру медија, у складу са законом.

II. ОРГАНИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИЗБОРА ЗА ПОСЛАНИКЕ

1. Заједничка правила за органе за спровођење избора

Надлежност за спровођење избора за посланике

Члан 7.

Изборе за посланике (у даљем тексту: избори) спроводе Покрајинска изборна комисија, локалне изборне комисије и бирачки одбори.

Општа правила о положају органа за спровођење избора

Члан 8.

Органи за спровођење избора су самостални и независни и раде на основу ове одлуке и прописа донетих на основу одлуке.

За свој рад органи за спровођење избора одговарају органу који их је образовао.

Рад органа за спровођење избора је јаван.

Раду органа за спровођење избора не може да присуствује кандидат за посланика.

Услове за рад органа за спровођење избора обезбеђују Скупштина и општинске, односно градске управе на територији Покрајине.

Сви покрајински и локални органи и организације на територији Покрајине дужни су да пружају помоћ органима за спровођење избора и да им достављају податке који су им потребни за рад.

Члан и заменик члана у органу за спровођење избора

Члан 9.

Орган за спровођење избора чине председник и други чланови органа за спровођење избора и њихови заменици.

Исто лице може више пута да буде именовано у орган за спровођење избора.

Заменик члана органа за спровођење избора има иста права и дужности као и члан којег замењује.

Заменик члана органа за спровођење избора има право гласа само када је одсутан члан којег замењује.

Орган за спровођење избора може да овласти свог члана, односно заменика члана да у име тог органа за спровођење избора обавља поједине радње које су у вези са организацијом, припремом и спровођењем избора, односно гласања.

Орган за спровођење избора у сталном и проширеном саставу

Члан 10.

Орган за спровођење избора ради у сталном и проширеном саставу.

Подносилац проглашене изборне листе који је предложио најмање половину кандидата од укупног броја посланика који се бира има право да предложи члана и заменика члана органа за спровођење избора у проширеном саставу.

Ако подносилац проглашене изборне листе не предложи члана, односно заменика члана органа за спровођење избора у проширеном саставу у року који је прописан одлуком, орган наставља да ради и пуноважно одлучује без представника тог подносиоца изборне листе.

Члан, односно заменик члана органа за спровођење избора у проширеном саставу има иста права и дужности као и члан, односно заменик члана у сталном саставу.

Општа правила о предлагању чланова и заменика чланова у органе за спровођење избора

Члан 11.

Када овлашћени предлагачи предлажу чланове и заменике чланова у органе за спровођење избора, треба да воде рачуна о уравнотеженој заступљености полова и потреби да укључе особе са инвалидитетом у спровођење изборног поступка.

Предлог за именовање члана и заменика члана органа за спровођење избора садржи име и презиме, јединствени матични број грађана (у даљем тексту: ЈМБГ), место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште предложеног члана, односно заменика члана и означење посланичке групе у Скупштини (у даљем тексту: посланичка група) или другог овлашћеног предлагача.

Одлучивање органа за спровођење избора

Члан 12.

Орган за спровођење избора одлучује већином од укупног броја гласова чланова у сталном, односно проширеном саставу.

Услов за чланство у органу за спровођење избора

Члан 13.

За члана и заменика члана органа за спровођење избора може бити именовано само оно лице које има изборно право, није посланик, кандидат за посланика, заступник или лице овлашћено за подношење изборне листе и које има пребивалиште на територији Покрајине.

Престанак функције у органу за спровођење избора

Члан 14.

Члану и заменику члана органа за спровођење избора функција престаје на основу ове одлуке, а орган надлежан за његово именовање по службеној дужности утврђује престанак његове функције:

1) ако умре;
2) ако изгуби изборно право;
3) ако му престане пребивалиште на територији Покрајине;

4) када се прогласи изборна листа на којој је кандидат за посланика;
5) ако подносилац изборне листе који га је предложио повуче изборну листу;
6) ако се поништи решење о проглашењу изборне листе чији подносилац га је предложио;
7) ако је правноснажном судском одлуком осуђен на казну затвора у трајању од најмање шест месеци;
8) ако изгуби радну способност;
9) у другим случајевима предвиђеним одлуком.

Члана, односно заменика члана органа за спровођење избора разрешава орган надлежан за његово именовање:

1) ако поднесе оставку у писменој форми;
2) ако се накнадно утврди да не испуњава посебан услов за именовање;
3) у другим случајевима предвиђеним овом одлуком.

Када одлука о расписивању избора ступи на снагу, тада је Покрајинска изборна комисија надлежна да разреши члана и заменика члана Покрајинске изборне комисије и локалне изборне комисије у сталном саставу, да утврди да му је функција престала на основу ове одлуке, као и да на предлог овлашћеног предлагача именује новог члана уместо оног који је разрешен, односно којем је функција престала на основу ове одлуке.

Одлука органа за спровођење избора не може се оспоравати на основу тога што орган није одлучивао у прописаном саставу ако није било благовремено поднето прописано правно средство којим је оспорен његов састав.

Посебан случај престанка функције

Члан 15.

Исто лице не може бити члан двају органа за спровођење избора.

Ако је једно лице именовано у више органа за спровођење избора, на основу ове одлуке му престаје функција у оном органу у којем је касније именовано.

2. Покрајинска изборна комисија

Посебан услов за именовање члана и заменика члана Покрајинске изборне комисије

Члан 16.

За члана и заменика члана Покрајинске изборне комисије може да буде именовано само оно лице које има високо образовање у области правних наука и најмање три године искуства у струци.

Покрајинска изборна комисија у сталном саставу

Члан 17.

Покрајинску изборну комисију у сталном саставу чине председник, 14 чланова, заменик председника, 14 заменика чланова и учесници у раду Покрајинске изборне комисије без права одлучивања, које именује Скупштина.

Одлука о именовању сталног састава Покрајинске изборне комисије објављује се у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине" (у даљем тексту: "Службени лист АПВ").

Мандат сталног састава Покрајинске изборне комисије престаје када нов сазив Скупштине именује нов стални састав Покрајинске изборне комисије.

Нов сазив Скупштине дужан је да именује нов стални састав Покрајинске изборне комисије у року од шест месеци од дана конституисања Скупштине.

Овлашћени предлагач за именовање члана и заменика члана Покрајинске изборне комисије у сталном саставу

Члан 18.

Чланови и заменици чланова Покрајинске изборне комисије у сталном саставу именују се на предлог посланичких група сразмерно њиховој заступљености у укупном броју посланика који припадају посланичким групама.

Ниједна посланичка група не може да предложи више од половине чланова и заменика чланова Покрајинске изборне комисије у сталном саставу.

Приликом предлагања чланова и заменика чланова Покрајинске изборне комисије посланичка група треба да води рачуна о уравнотеженој заступљености полова.

Посланичка група која има више од половине од укупног броја посланика предлаже председника, заменика председника, шест чланова и шест заменика чланова Покрајинске изборне комисије у сталном саставу, док преостале чланове и заменике чланова у Покрајинској изборној комисији у сталном саставу предлажу остале посланичке групе сразмерно њиховој заступљености у укупном броју посланика који припадају тим посланичким групама.

Жалба против одлуке о именовању члана и заменика члана Покрајинске изборне комисије у сталном саставу

Члан 19.

Против одлуке о именовању члана и заменика члана Покрајинске изборне комисије у сталном саставу сваки подносилац проглашене изборне листе која је освојила мандате у постојећем сазиву Скупштине и сваки бирач могу поднети жалбу Управном суду преко Скупштине у року од седам дана од дана њеног објављивања у „Службеном листу АПВ".

Скупштина је дужна да у року од 24 часа од пријема жалбе достави Управном суду жалбу и све списе тог предмета.

Управни суд доноси одлуку по жалби у року од седам дана од пријема жалбе са списима.

Одлука донета у поступку по жалби је правноснажна и против ње се не могу поднети ванредна правна средства предвиђена законом којим се уређује управни спор.

Учесници у раду Покрајинске изборне комисије без права одлучивања

Члан 20.

Учесници у раду Покрајинске изборне комисије без права одлучивања су секретар Покрајинске изборне комисије и заменик секретара Покрајинске изборне комисије.

Секретара и заменика секретара Покрајинске изборне комисије именује Скупштина на предлог председника Скупштине и то из реда лица запослених у Скупштини.

За секретара и заменика секретара Покрајинске изборне комисије могу бити именовани, на предлог председника Скупштине и одлуке Скупштине, и секретар и заменик секретара Скупштине.

За секретара и заменика секретара може да буде именовано само оно лице које има изборно право, пребивалиште на територији Покрајине и није посланик, нити кандидат за посланика и које има високо образовање у области правних наука.

Одредбе ове одлуке којима се уређује престанак функције у органу за спровођење избора примењују се и на секретара и заменика секретара Покрајинске изборне комисије.

Покрајинска изборна комисија у проширеном саставу

Члан 21.

Члана и заменика члана Покрајинске изборне комисије у проширеном саставу именује Покрајинска изборна комисија на предлог подносиоца проглашене изборне листе који мора бити достављен најкасније седам дана пре дана гласања.

Покрајинска изборна комисија дужна је да донесе решење о предлогу за именовање члана и заменика члана Покрајинске изборне комисије у проширеном саставу у року од 48 часова од пријема предлога.

Решење о именовању члана и заменика члана Покрајинске изборне комисије у проширеном саставу примењује се од наредног дана од дана када је донето.

Члан, односно заменик члана Покрајинске изборне комисије у проширеном саставу који је разрешен, односно којем је функција престала на основу ове одлуке може се променити на захтев подносиоца проглашене изборне листе на чији предлог је именован само док Покрајинска изборна комисија ради у проширеном саставу.

Покрајинска изборна комисија ради у проширеном саставу док укупан извештај о резултатима избора не постане коначан.

Приговор против решења о предлогу за именовање члана и заменика члана Покрајинске изборне комисије у проширеном саставу

Члан 22.

Против решења којим је одбијен или одбачен предлог за именовање члана и заменика члана Покрајинске изборне комисије у проширеном саставу подносилац предлога може поднети приговор Покрајинској изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији Покрајинске изборне комисије (у даљем тексту: веб-презентација).

Против решења о именовању члана и заменика члана Покрајинске изборне комисије у проширеном саставу подносилац проглашене изборне листе, регистрована политичка странка и бирач могу поднети приговор Покрајинској изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Надлежност Покрајинске изборне комисије

Члан 23.

Покрајинска изборна комисија:

1) стара се о спровођењу избора у складу са овом одлуком;
2) прописује упутства за спровођење изборних радњи;
3) објављује роковник за вршење изборних радњи;
4) прописује и објављује обрасце за спровођење изборних радњи;
5) прати примену и даје мишљења у вези с применом ове одлуке;
6) именује, разрешава и констатује престанак функције члана и заменика члана органа за спровођење избора, у складу са овом одлуком;
7) прописује јединствене стандарде за изборни материјал;
8) обезбеђује изборни материјал за спровођење избора;
9) прописује начин примопредаје изборног материјала пре и после гласања;
10) утврђује и објављује укупан и коначан број бирача;
11) објављује бирачка места, у складу са овом одлуком;
12) одлучује о поднетој изборној листи;
13) саставља и објављује приручник за практичну примену правила која уређују како бирачки одбори спроводе гласање и утврђују резултате гласања на бирачком месту;
14) прописује начин праћења излазности бирача на гласање;
15) прописује програме обука и спроводи обуке чланова и заменика чланова локалних изборних комисија и бирачких одбора за спровођење покрајинских избора;
16) информише и едукује бираче о начину остваривања изборног права, као и друге учеснике у изборном поступку;
17) одлучује о приговорима, у складу са овом одлуком;
18) утврђује резултате избора, доноси и објављује укупан извештај о резултатима избора;
19) усклађује и надзире рад органа за спровођење избора;
20) доноси акт о додели мандата посланицима;
21) подноси Скупштини извештај о спроведеним изборима;
22) обавља и друге послове предвиђене овом одлуком.

У вршењу надзора над радом локалних изборних комисија Покрајинска изборна комисија је овлашћена да по службеној дужности поништи одлуку локалне изборне комисије донету супротно одредбама ове одлуке.

Обрасце који су потребни за подношење изборне листе Покрајинска изборна комисија прописује и објављује у року од три дана од дана када је одлука о расписивању избора ступила на снагу.

Покрајинска изборна комисија доноси свој пословник.

Упутства за спровођење изборних радњи и Пословник Покрајинске изборне комисије објављују се у „Службеном листу АПВ".

Објављивање одлука Покрајинске изборне комисије

Члан 24.

Одлуке Покрајинске изборне комисије објављују се на веб-презентацији без одлагања, а најкасније у року од 24 часа од завршетка седнице на којој су одлуке донете.

На веб-презентацији мора бити назначен датум и време објављивања одлуке.

Одлуке Покрајинске изборне комисије објављују се у „Службеном листу АПВ" када је то предвиђено овом одлуком.

Када донесе и објави одлуку по захтеву, Покрајинска изборна комисија је дужна да подносиоца захтева телефоном или електронском поштом обавести о томе да је одлука по његовом захтеву донета и објављена на веб-презентацији.

Ако је донета одлука Покрајинске изборне комисије по захтеву, подносилац захтева може тражити да му се писмени отправак те одлуке уручи у седишту Покрајинске изборне комисије или пошаље поштом.

Време када је подносилац захтева обавештен телефоном или електронском поштом да је донета и објављена одлука по његовом захтеву, односно време када му је уручен писмени отправак одлуке у седишту Покрајинске изборне комисије или послат поштом не утиче на рачунање рока у којем може да поднесе правна средства против те одлуке.

Јавност рада Покрајинске изборне комисије

Члан 25.

Рад Покрајинске изборне комисије је јаван.

Јавност рада Покрајинске изборне комисије обезбеђује се тако што Покрајинска изборна комисија на веб-презентацији објављује записнике са својих седница, омогућава заинтересованим домаћим, страним и међународним организацијама и удружењима (посматрачи) да прате њен рад и на други начин у складу са овом одлуком и Пословником Покрајинске изборне комисије.

3. Локална изборна комисија
Локална изборна комисија у сталном саставу

Члан 26.

Локалне изборне комисије су општинске изборне комисије и градске изборне комисије са територије Покрајине.

Локална изборна комисија у сталном саставу именује се у складу са законом којим се уређују локални избори.

Посебан случај образовања локалне изборне комисије у сталном саставу

Члан 27.

Ако на дан када је одлука о расписивању избора ступила на снагу у скупштини града, односно општине не постоји локална изборна комисија, Покрајинска изборна комисија у року од седам дана од дана када је одлука о расписивању избора ступила на снагу решењем образује локалну изборну комисију у сталном саставу као орган за спровођење избора за територију тог града, односно општине.

Локална изборна комисија у сталном саставу коју образује Покрајинска изборна комисија има председника, шест чланова и њихове заменике, који се именују на предлог посланичких група сразмерно њиховој заступљености у Скупштини на дан када је одлука о расписивању избора ступила на снагу.

Посланичка група која има више од половине од укупног броја посланика предлаже председника, заменика председника, два члана и два заменика члана локалне изборне комисије у сталном саставу коју образује Покрајинска изборна комисија, док преостале чланове и заменике чланова у локалној изборној комисији у сталном саставу предлажу остале посланичке групе сразмерно њиховој заступљености у укупном броју посланика који припадају тим посланичким групама.

Покрајинска изборна комисија може локалној изборној комисији у сталном саставу коју образује својим решењем поверити надлежност за више јединица локалне самоуправе у којима не постоје локалне изборне комисије.

За председника и заменика председника изборне комисије може да буде именовано само оно лице које има високо образовање у области правних наука.

Када образује локалну изборну комисију у сталном саставу, Покрајинска изборна комисија на предлог надлежног начелника општинске односно градске управе именује секретара и заменика секретара локалне изборне комисије у сталном саставу, који учествују у њеном раду без права одлучивања.

За секретара и заменика секретара локалне изборне комисије може да буде именовано само оно лице које има високо образовање у области правних наука.

Положај локалне изборне комисије у случају истовременог спровођења покрајинских и републичких избора

Члан 28.

Када се истовремено спроводе избори за народне посланике у Народној скупштини, Покрајинска изборна комисија може одлучити да послове локалне изборне комисије у сталном саставу обавља комисија коју је образовала Републичка изборна комисија, у складу са законом којим се уређује избор народних посланика.

Предлагање члана и заменика члана локалне изборне комисије у сталном саставу

Члан 29.

У сврху образовања локалне изборне комисије у сталном саставу Покрајинска изборна комисија благовремено прописује и објављује на веб-презентацији распоред места по којем посланичке групе предлажу чланове и заменике чланова те локалне изборне комисије.

Ако посланичка група не достави благовремено предлог за именовање члана, односно заменика члана локалне изборне комисије у сталном саставу, Покрајинска изборна комисија у локалну изборну комисију у сталном саставу именује лице које предложи надлежни начелник општинске односно градске управе.

Када предлаже кандидата за члана, заменика члана, секретара и заменика секретара локалне изборне комисије, овлашћени предлагач, по могућности, даје предност лицу које је прошло обуку за рад у локалној изборној комисији и има искуство у спровођењу избора.

Локална изборна комисија у проширеном саставу

Члан 30.

Члана и заменика члана локалне изборне комисије у проширеном саставу именује локална изборна комисија на предлог подносиоца проглашене изборне листе, који мора бити достављен најкасније седам дана пре дана гласања.

Локална изборна комисија дужна је да донесе решење о предлогу за именовање члана и заменика члана локалне изборне комисије у проширеном саставу у року од 48 часова од пријема предлога.

Решење о именовању члана и заменика члана локалне изборне комисије у проширеном саставу примењује се од наредног дана од дана када је донето.

Члан односно заменик члана локалне изборне комисије у проширеном саставу који је разрешен, односно којем је функција престала на основу ове одлуке може се променити на захтев подносиоца проглашене изборне листе на чији предлог је именован само док локална изборна комисија ради у проширеном саставу.

Локална изборна комисија ради у проширеном саставу док збирни извештај о резултатима гласања не постане коначан.

Приговор против решења о предлогу за именовање члана и заменика члана локалне изборне комисије у проширеном саставу

Члан 31.

Против решења којим је одбијен или одбачен предлог за именовање члана и заменика члана локалне изборне комисије у проширеном саставу подносилац предлога може поднети приговор Покрајинској изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против решења о именовању члана, односно заменика члана локалне изборне комисије у проширеном саставу подносилац проглашене изборне листе и бирач могу поднети приговор Покрајинској изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Надлежност локалне изборне комисије

Члан 32.

Локална изборна комисија:

1) организује техничку припрему за изборе;
2) именује, разрешава и констатује престанак функције чланова и заменика чланова органа за спровођење избора, у складу са овом одлуком;
3) одређује бирачка места, у складу са овом одлуком;
4) одлучује о захтевима за поништавање гласања на бирачком месту због неправилности током спровођења гласања;
5) прима изборни материјал од Покрајинске изборне комисије и предаје га бирачким одборима;
6) преузима изборни материјал од бирачких одбора по завршетку гласања;

7) пружа подршку бирачким одборима приликом спровођења гласања;
8) обавештава Покрајинску изборну комисију о току гласања;
9) доноси збирни извештај о резултатима гласања са бирачких места која се налазе на њеној територији;
10) обавља друге послове у складу са овом одлуком и актима Покрајинске изборне комисије.

Објављивање и достављање одлука локалне изборне комисије

Члан 33.

Одлуке локалне изборне комисије објављују се на веб-презентацији без одлагања, а најкасније у року од 24 часа од завршетка седнице на којој су одлуке донете, на начин који прописује Покрајинска изборна комисија.

Сваку одлуку коју доноси у вези са спровођењем избора локална изборна комисија дужна је да без одлагања достави Покрајинској изборној комисији у писменом облику и електронским путем на начин који прописује Покрајинска изборна комисија.

Када донесе и објави одлуку по захтеву, локална изборна комисија је дужна да подносиоца захтева телефоном или електронском поштом обавести да је одлука по његовом захтеву донета и објављена на веб-презентацији.

Ако је одлука локалне изборне комисије донета по захтеву, подносилац захтева може тражити да му се писмени отправак те одлуке уручи у седишту локалне изборне комисије или пошаље поштом.

Време када је подносилац захтева обавештен телефоном или електронском поштом да је донета и објављена одлука по његовом захтеву, односно време када му је уручен писмени отправак одлуке у седишту локалне изборне комисије или послат поштом не утиче на рачунање рока у којем може да поднесе правна средства против те одлуке.

4. Бирачки одбор

Именовање и трајање функције члана и заменика члана бирачког одбора

Члан 34.

Чланови и заменици чланова бирачког одбора морају бити именовани најкасније десет дана пре дана гласања.

Предлог за именовање члана и заменика члана бирачких одбора може се поднети најкасније 15 дана пре дана гласања.

Функција члана и заменика члана бирачког одбора почиње од дана објављивања решења о њиховом именовању, а престаје када се преда изборни материјал после гласања и изврши контрола записника о раду бирачког одбора, као и у другим случајевима који су предвиђени овом одлуком.

Бирачки одбор у сталном саставу

Члан 35.

Бирачки одбор у сталном саставу чине председник, два члана, заменик председника и два заменика члана које именује локална изборна комисија на предлог посланичких група.

Поступак предлагања члана и заменика члана бирачког одбора у сталном саставу ближе уређује Покрајинска изборна комисија.

Када предлаже кандидата за председника и заменика председника бирачког одбора, посланичка група, по могућности, даје предност лицу које је прошло обуку за рад у бирачком одбору и има искуство у спровођењу избора.

Мерила за именовање бирачког одбора у сталном саставу

Члан 36.

Број председника, заменика председника, чланова и заменика чланова свих бирачких одбора у сталном саставу на територији одређене локалне изборне комисије који припада посланичкој групи мора да буде сразмеран њеној заступљености у Скупштини на дан када је одлука о расписивању избора ступила на снагу.

Посланичка група која на дан када је одлука о расписивању избора ступила на снагу има више од половине од укупног броја посланика предлаже у једној половини бирачких одбора председника и два заменика члана, а у другој половини бирачких одбора предлаже заменика председника, једног члана и заменика другог члана, док се преостала места у бирачким одборима расподељују осталим посланичким групама сразмерно њиховој заступљености у Скупштини на дан када је одлука о расписивању избора ступила на снагу.

Ниједна посланичка група не може на једном бирачком месту да предложи и председника и заменика председника бирачког одбора.

На основу овом одлуком прописаних мерила, Покрајинска изборна комисија за територију сваке локалне изборне комисије благовремено прописује и објављује на веб-презентацији распоред места по којем посланичке групе предлажу чланове и заменике чланова бирачких одбора у сталном саставу.

Предлог за именовање члана и заменика члана бирачког одбора у сталном саставу

Члан 37.

Предлог за именовање члана и заменика члана бирачког одбора у сталном саставу посланичка група доставља локалним изборним комисијама на обрасцу који прописује Покрајинска изборна комисија.

Ако посланичка група не достави благовремено предлог за именовање члана, односно заменика члана бирачког одбора у сталном саставу, локална изборна комисија у бирачки одбор у сталном саставу именује лице које предложи начелник надлежне општинске, односно градске управе.

Када предлаже члана, односно заменика члана у бирачки одбор у сталном саставу, начелник надлежне општинске, односно градске управе, по могућности, даје предност лицу које је прошло обуку за рад у бирачком одбору и има искуство у спровођењу избора.

Бирачки одбор у проширеном саставу

Члан 38.

Члана и заменика члана бирачког одбора у проширеном саставу именује локална изборна комисија на предлог подносиоца проглашене изборне листе.

Предлог за именовање члана и заменика члана бирачког одбора у проширеном саставу подносилац проглашене изборне листе доставља на обрасцу који прописује Покрајинска изборна комисија.

Поступак предлагања члана и заменика члана бирачког одбора у проширеном саставу ближе уређује Покрајинска изборна комисија.

Истовремено спровођење покрајинских и републичких односно локалних избора

Члан 39.

Када се истовремено одржавају и избори за народне посланике Народне скупштине или избори за одборнике у скупштини општине односно града, послове бирачких одбора на спровођењу

избора за посланике у Скупштини могу да обављају бирачки одбори образовани за изборе за народне посланике или изборе за одборнике у скупштину општине односно града, уколико се тако одреди актом Покрајинске изборне комисије.

Приговор против решења о именовању члана и заменика члана бирачког одбора

Члан 40.

Против решења којим је одбијен или одбачен предлог за именовање члана, односно заменика члана бирачког одбора подносилац предлога може поднети приговор Покрајинској изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против решења о именовању члана, односно заменика члана бирачког одбора у сталном саставу подносилац проглашене изборне листе, посланичка група и бирач могу поднети приговор Покрајинској изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против решења о именовању члана, односно заменика члана бирачког одбора у проширеном саставу подносилац проглашене изборне листе и бирач могу поднети приговор Покрајинској изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

У случају образовања бирачких одбора из члана 39. ове одлуке, Покрајинској изборној комисији не могу се подносити приговори који се односе на састав бирачког одбора.

Промена члана бирачког одбора

Члан 41.

Члан, односно заменик члана бирачког одбора у сталном саставу може се променити на захтев овлашћеног предлагача најкасније три дана пре дана гласања.

Изузетно, председник и заменик председника бирачког одбора могу се променити најкасније до отварања бирачког места ради гласања ако умру, разболе се или изгубе изборно право.

Решење о промени члана, односно заменика члана бирачког одбора доноси локална изборна комисија која га је именовала у бирачки одбор, односно члан локалне изборне комисије кога она за то овласти.

III. ИЗБОРНИ МАТЕРИЈАЛ

Општа правила

Члан 42.

За спровођење избора користи се изборни материјал израђен у складу са овом одлуком и упутством Покрајинске изборне комисије.

Покрајинска изборна комисија обезбеђује гласачки листић, контролни лист за проверу исправности гласачке кутије (у даљем тексту: контролни лист), извод из бирачког списка, збирну изборну листу кандидата за посланике (у даљем тексту: збирна изборна листа), образац записника о раду бирачког одбора, гласачку кутију, параван за обезбеђивање тајности гласања (у даљем тексту: параван), спреј за обележавање прста бирача, УВ-лампу и остали материјал потребан за спровођење гласања.

Одлуку којом утврђује боју гласачког листића и боју контролног листа Покрајинска изборна комисија објављује у „Службеном листу АПВ".

Гласачки листић и контролни лист не могу бити исте боје.

Гласачки листићи и остали изборни материјал штампају се у штампарији Јавног предузећа „Службени гласник" (у даљем тексту: штампарија).

Гласачки листић

Члан 43.

Гласачки листић садржи:

1) назив избора и датум гласања;
2) редни број који се ставља испред назива изборне листе;
3) називе изборних листа према редоследу утврђеном на збирној изборној листи са именом и презименом првог кандидата са изборне листе;
4) напомену да се гласа само за једну изборну листу и то тако што се заокружи редни број испред назива те листе;
5) напомену да је гласање тајно, да се обавља иза паравана за гласање и да након што попуни гласачки листић, бирач треба да га пресавије тако да се не види како је попуњен и да га тако пресавијеног убаци у гласачку кутију;
6) отисак печата Покрајинске изборне комисије.

Употреба језика и писама

Члан 44.

Текст гласачког листића штампа се на српском језику, ћириличким писмом.

За општине, односно градове у којима је на дан расписивања избора у службеној употреби језик националне мањине – националне заједнице (у даљем тексту: националне мањине) текст гласачког листића штампа се на српском језику, ћириличким писмом, а испод тог текста штампа се текст на језику и писму националне мањине истим обликом и величином слова.

Ако је у општини, односно граду на дан расписивања избора у службеној употреби више језика националних мањина, текст на језицима националних мањина исписује се после текста на српском језику по азбучном реду назива језика националне мањине.

Број гласачких листића

Члан 45.

Број гласачких листића који се штампају мора да буде једнак укупном броју бирача који су уписани у бирачки списак.

Покрајинска изборна комисија одлуком која се објављује у „Службеном листу АПВ" утврђује број гласачких листића који се штампа.

Штампање гласачких листића

Члан 46.

Покрајинска изборна комисија одлуком утврђује облик и изглед гласачког листића, а саставни део те одлуке је и узорак гласачког листића.

На основу овереног узорка гласачког листића штампарија врши припрему за штампање гласачких листића.

Први примерци гласачких листића се на лицу места уништавају све док се не одштампа гласачки листић који испуњава потребне графичке стандарде.

Први одштампани гласачки листић који испуњава потребне графичке стандарде упоређује са овереним узорком гласачког листића председник Покрајинске изборне комисије или лице које он за то овласти.

Пошто утврди да је одштампани примерак гласачког листића подударан са овереним узорком, председник Покрајинске изборне комисије или лице које он за то овласти својим потписом одобрава да се штампа гласачки листић у утврђеном броју примерака.

Уништавање гласачких листића који су технички вишак и материјала за припремање штампања гласачких листића

Члан 47.

Одмах пошто се заврши штампање, у присуству најмање три овлашћена члана, односно заменика члана Покрајинске изборне комисије који су именовани на предлог различитих овлашћених предлагача уништавају се сви гласачки листићи који су технички вишак, као и сав материјал који је служио за припрему штампања гласачких листића, о чему се сачињава записник.

Када се одређују чланови, односно заменици чланова Покрајинске изборне комисије који присуствују уништавању гласачких листића који су технички вишак и материјала који је служио за припрему штампања гласачких листића, најмање један члан, односно заменик члана Покрајинске изборне комисије мора бити представник опозиционе изборне листе (изборна листа чији подносилац нема посланике у Скупштини, односно изборна листа чији подносилац није део већине у Скупштини на дан када је одлука о расписивању избора ступила на снагу).

Надзор над штампањем и примопредајом гласачких листића

Члан 48.

Покрајинска изборна комисија контролише штампање гласачких листића.

Представници подносилаца изборних листа и представници домаћих и страних посматрача имају право да присуствују штампању, бројању и паковању гласачких листића и њиховом достављању Покрајинској изборној комисији, локалним изборним комисијама и бирачким одборима пре и после гласања.

Покрајинска изборна комисија дужна је да благовремено обавести подносиоце изборних листа и домаће и стране посматраче о томе где и када почиње штампање гласачких листића, где и када се гласачки листићи предају локалним изборним комисијама, као и о томе где и када се гласачки листићи предају бирачким одборима.

Ускраћивање права на надзор над штампањем и примопредајом гласачких листића

Члан 49.

Представник Покрајинске изборне комисије који је овлашћен да контролише штампање гласачких листића може представнику проглашене изборне листе и представнику домаћег или страног посматрача ускратити право да надзире штампање гласачких листића ако омета штампање и паковање гласачких листића или ако се не придржава прописаних мера заштите у штампарији, о чему се сачињава службена белешка која се одмах доставља Покрајинској изборној комисији.

Представник Покрајинске изборне комисије, локалне изборне комисије и бирачког одбора који су овлашћени за вршење послова примопредаје гласачких листића пре и после гласања могу представнику проглашене изборне листе и представнику домаћег или страног посматрача ускратити право да посматра примопредају гласачких листића ако омета примопредају гласачких листића, о чему се сачињава службена белешка која се одмах доставља Покрајинској изборној комисији.

Против одлуке да се представнику проглашене изборне листе и представнику посматрача ускрати право на надзор над штампањем гласачких листића, односно право на посматрање примопредаје гласачких листића, посматрач, односно подносилац проглашене изборне листе чијем представнику је ускраћено право на надзор или на посматрање може поднети приговор Покрајинској изборној комисији у року од 48 часова од када је представнику ускраћено право на надзор, односно на посматрање.

Гласачка кутија

Члан 50.

За гласање на изборима користи се провидна гласачка кутија са покретним поклопцем који има отвор за убацивање гласачких листића.

Покрајинска изборна комисија ближе прописује облик и димензије гласачке кутије.

Спреј за обележавање прста бирача

Члан 51.

Као знак да је бирач гласао обележава се прст бирача спрејом од специјалног нерастворљивог УВ-мастила, видљивог под светлошћу УВ-лампе.

Параван

Члан 52.

Покрајинска изборна комисија прописује облик и димензије паравана и начин на који се они постављају на бирачком месту.

Чување изборног материјала након завршетка избора

Члан 53.

Гласачки листићи, контролни листови и изводи из бирачког списка чувају се годину дана од дана објављивања укупног извештаја о резултатима избора.

Остали изборни материјал и документација у вези са спровођењем избора чува се у складу са прописима којима се уређује чување архивске грађе и документарног материјала.

Право на увид у изборни материјал након завршетка гласања

Члан 54.

Представник подносиоца проглашене изборне листе и кандидат за посланика имају право да у року од пет дана од дана гласања изврше увид у изборни материјал у службеним просторијама локалне изборне комисије, укључујући изводе из бирачког списка, записнике о раду бирачких одбора и гласачке листиће.

Када се врши увид у изборни материјал, забрањено је да се снимају, фотографишу и бележе подаци о бирачима из извода из бирачког списка, као и да се копирају изводи из бирачког списка.

Покрајинска изборна комисија ближе прописује начин остваривања права на увид у изборни материјал.

Правила која се односе на остваривање права на увид представника подносиоца проглашене изборне листе и кандидата за посланика примењују се и на захтеве за увид у изборни материјал по основу других прописа, као и на захтеве за увид у изборни материјал у складу са одредбама ове одлуке које уређују контролу записника о раду бирачког одбора коју врше чланови Покрајинске изборне комисије и локалне изборне комисије и контролу записника о раду бирачког одбора по узорку.

Информација о евидентирању у изводу из бирачког списка

Члан 55.

Бирач има право да затражи од локалне изборне комисије информацију о томе да ли је у изводу из бирачког списка евидентирано да је изашао на изборе.

Покрајинска изборна комисија прописује начин остваривања права на информацију о томе да ли је евидентирано да је неки бирач изашао на изборе.

IV. БИРАЧКА МЕСТА

Надлежност за одређивање бирачких места

Члан 56.

Локална изборна комисија одређује бирачка места на својој територији на основу предлога општинске, односно градске управе најкасније десет дана од дана када је одлука о расписивању избора ступила на снагу.

Начин одређивања бирачких места

Члан 57.

Бирачко место одређује се тако да буде приступачно бирачима и да им омогући да без тешкоћа гласају.

Бирачко место се, по могућности, одређује за гласање највише 2.500, а најмање 100 бирача.

У изузетним случајевима, бирачко место се уз сагласност Покрајинске изборне комисије може одредити и за више од 2.500 бирача ако не постоје услови да се отвори више бирачких места, односно за мање од 100 бирача ако би због просторне удаљености становницима одређеног места било знатно отежано гласање на другом бирачком месту.

За свако бирачко место одређује се број бирачког места, назив бирачког места, адреса бирачког места и подручје с којег гласају бирачи на том бирачком месту (улица, село, заселак, насеље и сл.).

Начин одређивања бирачких места ближе прописује Покрајинска изборна комисија.

Када се истовремено са покрајинским изборима одржавају и избори за народне посланике Народне скупштине или избори за одборнике у скупштини општине односно града, бирачка места за изборе за посланике у Скупштини могу да буду и она која су одређена за изборе за народне посланике или изборе за одборнике у скупштину општине односно града, уколико се тако одреди актом Покрајинске изборне комисије.

Просторије за гласање

Члан 58.

За бирачка места се одређују просторије у објектима у јавној својини, а само изузетно и просторије у објектима у приватној својини.

За бирачко место не може бити одређена просторија у верском објекту, објекту у власништву политичке странке или објекту који користи политичка странка, као ни у објекту у власништву кандидата за посланика или члана његове породице.

Сви објекти у којима се налазе просторије одређене као бирачка места, без обзира да ли су у јавној или приватној својини сматрају се док траје гласање објектима у јавној употреби у смислу закона који уређује кретање уз помоћ пса водича.

V. ТОК ИЗБОРНОГ ПОСТУПКА

1. Расписивање избора

Надлежност за расписивање избора

Члан 59.

Изборе расписује председник Скупштине.

Одлука о расписивању избора ступа на снагу оног дана када је објављена у „Службеном листу АПВ”.

Рокови за расписивање избора и гласање

Члан 60.

Одлука о расписивању избора доноси се 90 дана пре истека мандата Скупштине.

Председник Скупштине расписује изборе и пре рока утврђеног у ставу 1. овог члана, у случајевима превременог престанка мандата одлуком Скупштине на предлог једне трећине посланика; када се у року од 90 дана од дана конституисања не изабере Покрајинска влада; када Скупштина не изабере нови састав Покрајинске владе у року од 60 дана од дана разрешења, односно од дана констатације оставке председника Покрајинске владе, у складу са Статутом Аутономне покрајине Војводине.

Председник Скупштине расписује изборе у року од 30 дана од дана наступања случаја из става 2. овог члана.

Од дана расписивања избора до дана гласања не може проћи мање од 30 ни више од 60 дана.

Садржина одлуке о расписивању избора

Члан 61.

Одлуком о расписивању избора одређује се дан гласања.

Као дан гласања одређује се нерадни дан.

2. Подношење изборне листе

Подносилац изборне листе

Члан 62.

Изборну листу може поднети политичка странка уписана у Регистар политичких странака (у даљем тексту: политичка странка), коалиција политичких странака и група грађана.

Изборну листу не може поднети коалиција коју чини политичка странка и група грађана.

Политичка странка као подносилац изборне листе

Члан 63.

Изборну листу у име политичке странке подноси заступник уписан у Регистар политичких странака или лице које он за то овласти.

Овлашћење за подношење изборне листе даје се у писменом облику, а потпис на овлашћењу не мора да буде оверен.

Коалиција политичких странака као подносилац изборне листе

Члан 64.

Коалицију политичких странака (у даљем тексту: коалиција) образују најмање две политичке странке споразумом (у даљем тексту: коалициони споразум) који се закључује у форми јавно оверене (легализоване) исправе.

Коалициони споразум обавезно садржи:

1) назив коалиције;
2) навод да се коалиција образује ради подношења изборне листе за учешће на изборима за посланике;
3) назив изборне листе;
4) податке о највише два лица која се овлашћују за подношење изборне листе (име и презиме, ЈМБГ, место и адреса пребивалишта, број телефона и адреса за пријем електронске поште);

5) назначење политичке странке и податке о лицу које је одговорно за финансијско пословање, подношење извештаја, поштовање обавеза, забрана и ограничења прописаних законом којим се уређује финансирање политичких активности, за вођење књига и контакт са Агенцијом за спречавање корупције (име и презиме, ЈМБГ, место и адреса пребивалишта, број телефона и адреса за пријем електронске поште);
6) датум закључења коалиционог споразума.

Коалициони споразум мора да буде закључен и оверен након ступања на снагу одлуке о расписивању избора, а пре почетка прикупљања потписа бирача за подршку изборној листи.

Група грађана као подносилац изборне листе

Члан 65.

Групу грађана образује најмање десет бирача споразумом који се закључује у форми јавно оверене (легализоване) исправе.

Споразум о образовању групе грађана обавезно садржи:

1) назив групе грађана;
2) навод да се група грађана образује ради подношења изборне листе за учешће на изборима за посланике;
3) име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта бирача који образују групу грађана;
4) назив изборне листе;
5) податке о највише два лица која се овлашћују за подношење изборне листе (име и презиме, ЈМБГ, место и адреса пребивалишта, број телефона и адреса за пријем електронске поште);
6) податке о лицу које је одговорно за финансијско пословање, подношење извештаја, поштовање обавеза, забрана и ограничења прописаних законом којим се уређује финансирање политичких активности, за вођење књига и контакт са Агенцијом за спречавање корупције (име и презиме, ЈМБГ, место и адреса пребивалишта, број телефона и адреса за пријем електронске поште);
7) датум закључења споразума о образовању групе грађана.

Споразум о образовању групе грађана мора да буде закључен и оверен након ступања на снагу одлуке о расписивању избора, а пре почетка прикупљања потписа бирача за подршку изборној листи.

Положај лица које је овлашћено за подношење изборне листе

Члан 66.

Подносилац изборне листе може овластити највише два лица за подношење изборне листе.

Ако није другачије одређено актом којим су за подношење изборне листе овлашћена два лица, свако од њих може самостално предузимати радње на које је овлашћен.

Лице које је овлашћено за подношење изборне листе може у име подносиоца изборне листе да врши и друге радње у изборном поступку уколико подносилац изборне листе није другачије одредио актом којим му даје то овлашћење.

Опозивање и сужавање овлашћења за подношење изборне листе и за предузимање других радњи у изборном поступку почиње да производи правно дејство када Покрајинска изборна комисија прими писмено обавештење о томе.

Лице овлашћено за подношење изборне листе може своје овлашћење пренети на друго лице уколико подносилац изборне листе није другачије одредио актом којим се даје овлашћење.

Назив подносиоца изборне листе

Члан 67.

Политичка странка у изборној листи као назив подносиоца листе наводи свој пуни и/или скраћени назив под којим је уписана у Регистар политичких странака.

Коалиција у изборној листи као назив подносиоца изборне листе наводи назив утврђен коалиционим споразумом који мора да почиње речју: Коалиција.

Група грађана у изборној листи као назив подносиоца изборне листе наводи назив утврђен споразумом о образовању групе грађана који мора да почиње речима: Група грађана.

Назив групе грађана не може да садржи реч „странка” или „партија” ни у једном падежу.

Назив коалиције или групе грађана може да садржи име и презиме физичког лица или назив правног лица ако се оно с тим сагласи у писменој форми, при чему се узима да се физичко лице тиме што је потписало изборну листу, коалициони споразум, споразум о образовању групе грађана или овлашћење за закључење тих споразума сагласило и с тиме да се његово име употреби у називу подносиоца изборне листе.

Назив изборне листе

Члан 68.

Политичка странка у изборној листи наводи назив своје листе, док коалиција и група грађана у изборној листи наводе назив листе који је утврђен коалиционим споразумом, односно споразумом о образовању групе грађана.

Назив изборне листе може да садржи и назив правног лица ако се правно лице с тим сагласи у писменој форми.

Назив изборне листе коју подноси група грађана не може да садржи реч „странка”, „партија” или коалиција ни у једном падежу.

Носилац листе

Члан 69.

Назив изборне листе може да садржи име и презиме једног или више физичких лица (носилац листе) ако се они с тиме сагласе у писменој форми, при чему се узима да се лице тиме што је потписало изборну листу, овлашћење за подношење изборне листе, коалициони споразум, споразум о образовању групе грађана или овлашћење за закључење тих споразума сагласило и с тиме да се његово име употреби у називу изборне листе.

Назив изборне листе може уз име носиоца листе да садржи његов надимак или општепознати псеудоним.

Назив изборне листе не може да садржи имена историјских или измишљених личности.

Носилац листе може, али не мора бити кандидат за посланика на тој изборној листи.

Носилац листе не мора да има пребивалиште на територији Покрајине.

Носилац листе може бити и лице које је кандидат за државни орган или за скупштину јединице локалне самоуправе за који се истовремено спроводе избори.

Исто лице не може бити носилац двеју изборних листа, нити може бити носилац једне изборне листе, а кандидат за посланика на другој изборној листи.

Рок за подношење изборне листе и њена садржина

Члан 70.

Изборна листа подноси се непосредно Покрајинској изборној комисији у писменом и електронском облику на прописаном обрасцу, а најкасније 20 дана пре дана гласања.

Изборна листа садржи назив подносиоца изборне листе, назив изборне листе, редни број кандидата за посланика, као и име, презиме, ЈМБГ, занимање, место и адресу пребивалишта за сваког кандидата за посланика, име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона, адресу за пријем електронске поште и потпис лица које подноси изборну листу.

Једно лице може бити кандидат само на једној изборној листи.

Ако изборну листу подноси коалиција, у изборној листи се за сваког кандидата за посланика наводи пун или скраћени назив политичке странке која га је кандидовала.

Након проглашења изборне листе, подносилац изборне листе не може да мења распоред кандидата на изборној листи.

Документација која се доставља уз изборну листу

Члан 71.

Приликом подношења изборне листе Покрајинској изборној комисији обавезно се доставља и следећа документација:

1) писмена сагласност сваког кандидата да прихвата кандидатуру за посланика на обрасцу који прописује Покрајинска изборна комисија, а која садржи његово име, презиме, ЈМБГ, занимање, место и адресу пребивалишта које обавезно мора бити на територији Покрајине;
2) потврда о изборном праву за сваког кандидата са изборне листе;
3) исправа о очитаној личној карти са микроконтролером (чипом), односно фотокопија личне карте без микроконтролера за сваког кандидата за посланика;
4) најмање 4.000 писмених изјава бирача да подржавају изборну листу на обрасцу који прописује Покрајинска изборна комисија које су оверене пре истека рока за подношење изборне листе и које садрже име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта за сваког бирача;
5) списак бирача који су потписали поднете изјаве да подржавају изборну листу у електронском облику на обрасцу који прописује Покрајинска изборна комисија, а који садржи презиме и име бирача, његов ЈМБГ и податке о оверитељу који је оверио потпис на изјави;
6) писмена сагласност носиоца листе да се у називу изборне листе употреби његово лично име, која садржи његово име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта ако изборна листа у свом називу садржи његово лично име и ако он није потписао други документ који се предаје уз изборну листу, а чије се потписивање сматра давањем сагласности да се његово лично име употреби у називу изборне листе;
7) писмена сагласност правног лица да се у називу изборне листе употреби његов назив, која садржи назив и седиште правног лица које ту сагласност даје;
8) овлашћење да се у име политичке странке поднесе изборна листа ако је не подноси заступник уписан у Регистар политичких странака, које се даје у писменом облику, а које садржи име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта овлашћеног лица;
9) коалициони споразум ако изборну листу подноси коалиција;
10) овлашћење да се у име политичке странке закључи коалициони споразум ако га није закључио заступник уписан у Регистар политичких странака, које се даје у писменом облику, а које садржи име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта овлашћеног лица;
11) споразум о образовању групе грађана ако изборну листу подноси група грађана;
12) писмена сагласност да се у називу коалиције, односно групе грађана употреби лично име физичког лица или назив правног лица, која садржи име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта физичког лица, односно назив и седиште правног лица које ту сагласност даје ако коалиција, односно група грађана у свом називу садржи лично име тог физичког лица, односно назив тог правног лица и ако то физичко лице није потписало неки документ који се предаје уз изборну листу, а чије се потписивање сматра давањем сагласности да се његово лично име употреби у називу коалиције, односно групе грађана.

Прикупљање потписа бирача који подржавају изборну листу

Члан 72.

Бирач може потписом подржати само једну изборну листу.

Изјава бирача да подржава изборну листу оверава се код јавног бележника или у општинској, односно градској управи, а у општинама, односно градовима где нису именовани јавни бележници изјаву бирача да подржава изборну листу може оверити и основни суд, судска јединица или пријемна канцеларија основног суда.

Не може се оверити изјава бирача који нема пребивалиште на територији Покрајине.

Износ накнаде за оверу потписа бирача који подржава изборну листу утврђује се у висини коју прописује министарство надлежно за правосуђе, приликом овере потписа бирача који подржи изборну листу кандидата за народне посланике, односно за одборнике јединице локалне самоуправе.

Оверена изјава бирача да подржава изборну листу пуноважна је и када су учињене омашке приликом попуњавања обрасца изјаве ако се са сигурношћу може утврдити којој изборној листи је дата подршка и да је изјаву оверио надлежни орган.

Забрањено је да се потписи подршке прикупљају од бирача на њиховом радном месту или да се бирач на било који начин изложи притиску да потписом подржи изборну листу.

Покрајинска изборна комисија најкасније седам дана пре дана гласања на веб-презентацији објављује за сваку проглашену изборну листу број оверених изјава бирача који су својим потписом подржали ту изборну листу по јединицама локалне самоуправе, са подацима о томе колико је изјава у оквиру сваке јединице локалне самоуправе појединачно оверио сваки од овлашћених оверитеља (јавни бележник, општинска односно градска управа или основни суд, судска јединица или пријемна канцеларија основног суда).

Заступљеност полова на изборној листи

Члан 73.

На изборној листи мора бити најмање 40% припадника мање заступљеног пола, тако да међу сваких пет кандидата по редоследу на листи (првих пет места, других пет места и тако до краја) морају бити три припадника једног и два припадника другог пола.

Рок за одлучивање о изборној листи

Члан 74.

Покрајинска изборна комисија дужна је да донесе одлуку о изборној листи у року од 48 часова од њеног подношења.

Проглашење изборне листе

Члан 75.

Покрајинска изборна комисија решењем проглашава благовремено поднету и уредну изборну листу, уз коју је приложена сва одлуком прописана документација и која испуњава све овом одлуком прописане услове за проглашење.

Изборне листе се проглашавају по редоследу испуњавања услова за проглашење.

Одбацивање изборне листе

Члан 76.

Неблаговремено поднету изборну листу, неуредну изборну листу и изборну листу коју је поднело лице које по овој одлуци није овлашћено да предлаже кандидате за посланике Покрајинска изборна комисија одбацује решењем.

Неуредном изборном листом сматра се списак кандидата за посланике који није поднет на прописаном обрасцу или који не садржи назив изборне листе или назив подносиоца изборне листе или прописане податке о кандидатима за посланике.

Одбијање проглашења изборне листе

Члан 77.

Покрајинска изборна комисија решењем одбија да прогласи изборну листу ако је за посланика предложено лице које нема изборно право, које је кандидат за посланика на раније проглашеној изборној листи или које је носилац раније проглашене изборне листе, ако нису поштована овом одлуком прописана правила о заступљености полова на изборној листи и ако назив подносиоца изборне листе и назив изборне листе нису одређени у складу са овом одлуком.

Отклањање недостатака

Члан 78.

Ако подносилац изборне листе није приложио сву документацију која се доставља уз изборну листу и ако постоје други недостаци за проглашење изборне листе који не представљају основ за одбацивање или одбијање изборне листе, Покрајинска изборна комисија доноси закључак којим налаже подносиоцу да те недостатке отклони у року од 48 часова од објављивања тог закључка на веб-презентацији и указује му коју документацију треба да достави, односно шта треба да уради да би отклонио те недостатке и упозорава га на правне последице ако не отклони недостатке у року.

Ако подносилац изборне листе не достави документацију, односно не отклони недостатке на које му је указала закључком, Покрајинска изборна комисија у року од 24 часа од истека рока за поступање по закључку доноси решење којим одбија да прогласи ту изборну листу.

Ако подносилац изборне листе отклони све недостатке на које му је указала закључком, Покрајинска изборна комисија мора у року од 24 часа од отклањања недостатака да донесе решење којим проглашава ту изборну листу.

Приговори против одлука о изборној листи

Члан 79.

Против решења о одбијању да се прогласи изборна листа и решења о одбацивању изборне листе подносилац изборне листе може поднети приговор Покрајинској изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против решења о проглашењу изборне листе кандидат за посланика на тој изборној листи, лице чије је име садржано у називу те изборне листе, односно у називу подносиоца те изборне листе, политичка странка, подносилац проглашене изборне листе и бирач могу поднети приговор Покрајинској изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против закључка којим се налаже подносиоцу да отклони недостатке изборне листе није дозвољен приговор, већ се тај закључак може побијати приговором против решења којим је одлучено о изборној листи.

Право на увид

Члан 80.

Подносилац проглашене изборне листе има право да у року од 48 часова од дана објављивања збирне изборне листе изврши, преко лица које овласти, увид у све поднете изборне листе и документацију поднету уз њих.

Када се врши увид у проглашене изборне листе и документацију која је поднета уз њих, забрањено је снимање, фотографисање и бележење података о личности.

Правила која се односе на остваривање права на увид представника подносиоца проглашене изборне листе примењују се и на захтеве за увид у проглашене изборне листе и документацију која је поднета уз њих по основу других прописа.

Повлачење проглашене изборне листе

Члан 81.

Подносилац може повући проглашену изборну листу најкасније до дана када се утврђује збирна изборна листа.

Проглашена изборна листа коју је поднела коалиција може се повући ако се с тим сагласе све политичке странке које су закључиле коалициони споразум, осим ако коалиционим споразумом није другачије одређено.

Проглашена изборна листа коју је поднела група грађана може се повући ако се с тим сагласе сви бирачи који су образовали групу грађана, осим ако споразумом о образовању групе грађана није другачије одређено.

Покрајинска изборна комисија најкасније до дана када се утврђује збирна изборна листа решењем констатује да је проглашена изборна листа повучена.

Изостављање кандидата са проглашене изборне листе

Члан 82.

Кандидат за посланика не може да одустане од кандидатуре након што је донето решење о проглашењу изборне листе.

Ако кандидат за посланика умре или изгуби изборно право након што је донето решење о проглашењу изборне листе, подносилац изборне листе не може предложити новог кандидата, а Покрајинска изборна комисија најкасније до дана када се утврђује збирна изборна листа решењем констатује да место тог кандидата на изборној листи остаје празно.

Проглашена изборна листа не може се оспоравати ако је услед смрти или губитка изборног права нарушено овом одлуком прописано правило о заступљености полова на изборној листи.

Збирна изборна листа

Члан 83.

Покрајинска изборна комисија доноси одлуку којом утврђује збирну изборну листу и објављује је у „Службеном листу АПВ" најкасније 15 дана пре дана гласања.

Збирна изборна листа садржи све изборне листе са личним именима свих кандидата за посланике и подацима о години њиховог рођења, занимању и месту пребивалишта.

Редослед изборних листа на збирној изборној листи утврђује се према редоследу којим су проглашене.

У општини и граду у којима је на дан расписивања избора у службеној употреби језик националне мањине, поред збирне изборне листе која се штампа на српском језику ћириличким писмом, израђује се и збирна изборна листа на језику и писму националне мањине истим обликом и величином слова.

Збирна изборна листа мора бити видно истакнута на бирачком месту за време гласања.

Приговор на збирну изборну листу

Члан 84.

Против одлуке о утврђивању збирне изборне листе подносилац проглашене изборне листе може поднети приговор Покрајинској изборној комисији у року од 48 часова од објављивања те одлуке на веб-презентацији.

Приговором против одлуке о утврђивању збирне изборне листе не може се оспоравати пуноважност проглашене изборне листе.

3. Гласање на бирачком месту

Бирачко место на којем бирач гласа

Члан 85.

Бирач гласа на бирачком месту на којем је уписан у извод из бирачког списка.

Бирачи са боравиштем у иностранству у време одржавања избора гласају на бирачком месту према последњем пребивалишту на територији Покрајине.

Изузетно, бирач може да гласа и ван бирачког места на којем је уписан у извод из бирачког списка у складу са овом одлуком.

Позив за гласање

Члан 86.

Општинска, односно градска управа најкасније пет дана пре дана гласања доставља бирачу позив за гласање који садржи: дан и време гласања, број и адресу бирачког места и број под којим је бирач уписан у извод из бирачког списка.

Општа правила о раду бирачког одбора

Члан 87.

Бирачки одбор мора да буде на бирачком месту један час пре отварања бирачког места и док траје гласање и утврђивање резултата гласања.

Члан бирачког одбора и његов заменик могу да буду присутни на бирачком месту истовремено или да се смењују.

Потпуност и исправност изборног материјала

Члан 88.

Бирачком одбору се најкасније 24 часа пре дана гласања доставља потребан број гласачких листића, контролни лист, гласачка кутија, збирна изборна листа, образац записника о раду бирачког одбора, образац записника о посматрачима рада бирачког одбора, спреј за обележавање прста бирача, УВ-лампа и други материјал потребан за спровођење гласања на бирачком месту.

Пре почетка гласања бирачки одбор утврђује да ли је примљени изборни материјал потпун и исправан.

Поступање када је изборни материјал непотпун или неисправан

Члан 89.

Ако је примљени изборни материјал непотпун или неисправан, бирачки одбор о томе одмах обавештава локалну изборну комисију.

Ако недостаје извод из бирачког списка, гласачка кутија, контролни лист и други материјал без којег се гласање не може спровести, бирачки одбор не отвара бирачко место.

Ако прими мање гласачких листића од броја бирача који су уписани у извод из бирачког списка, бирачки одбор је дужан да отвори бирачко место.

Бирачки одбор не сме дописивати бираче у извод из бирачког списка, чак ни онда када сматра да је неко лице изостављено очигледном омашком органа надлежног за сачињавање извода из бирачког списка.

Уређење бирачког места

Члан 90.

Просторија за гласање мора бити уређена тако да од улаза у просторију места за обављање изборних радњи буду постављена следећим редоследом: место на коме члан бирачког одбора рукује УВ-лампом, место на коме се утврђује идентитет бирача, место на коме се налази извод из бирачког списка, место на коме члан бирачког одбора рукује спрејом за обележавање прста бирача, место на коме се уручују гласачки листићи, место на којем су постављени паравани и место на којем је постављена гласачка кутија.

О уређењу бирачких места старају се локална изборна комисија, бирачки одбор и општинска, односно градска управа.

Ближа правила о уређењу просторије за гласање прописује Покрајинска изборна комисија.

У случају истовремених покрајинских избора и републичких односно локалних избора, Покрајинска изборна комисија прописује у случају потребе додатна правила о раду бирачких одбора за спровођење покрајинских избора у смислу става 1. овог члана и објављује их у „Службеном листу АПВ“.

Трајање гласања на бирачком месту

Члан 91.

Гласање траје непрекидно од 7.00 до 20.00 часова.

Ако је отварање бирачког места одложено или ако је гласање прекинуто дуже од једног часа, гласање се продужава за онолико времена за колико је отварање бирачког места било одложено, односно за онолико времена за колико је прекид гласања трајао.

Бирачко место се затвара пре 20.00 часова када гласају сви бирачи уписани у извод из бирачког списка, а резултати гласања на том бирачком месту не смеју се јавно саопштавати нити истицати на бирачком месту пре 20.00 часова.

Исправност гласачке кутије

Члан 92.

Бирачки одбор у присуству бирача који први дође на бирачко место утврђује да је гласачка кутија исправна и празна и то уписује у контролни лист.

Контролни лист потписују бирач који први дође на бирачко место и најмање један члан бирачког одбора.

Бирачки одбор у присуству бирача који први дође на бирачко место убацује попуњен и потписан контролни лист у гласачку кутију, коју након тога печати.

Исправност гласачке кутије не може се проверити у присуству бирача за кога је након провере УВ-лампом утврђено да је изашао на изборе на другом бирачком месту, који нема важећу јавну исправу за утврђивање идентитета, који није уписан у извод из бирачког списка и који је члан бирачког одбора на том бирачком месту.

Гласање на бирачком месту

Члан 93.

Бирачки одбор уручује гласачки листић бирачу за којег је УВ-лампом утврдио да није изашао на изборе на другом бирачком месту, којем је утврдио идентитет увидом у његову личну карту или другу одговарајућу јавну исправу с фотографијом и ЈМБГ (нпр. путна исправа, војна легитимација и друга исправа у складу са упутством Покрајинске изборне комисије) и који је уписан у извод из бирачког списка.

Бирач за кога је након провере УВ-лампом утврђено да има трагове УВ-мастила на прстима, може да гласа ако поднесе на увид решење да је члан бирачког одбора.

Када надлежни члан бирачког одбора заокружи редни број под којим је бирач уписан у извод из бирачког списка и када се бирач потпише у извод из бирачког списка, бирачки одбор му обележава кажипрст десне руке, односно други одговарајући ручни прст спрејом који остаје као ознака најмање 24 часа и уручује му један гласачки листић.

Бирач попуњава гласачки листић иза паравана који је постављен тако да обезбеди потпуну тајност гласања.

Пошто попуни гласачки листић, бирач га пресавија тако да се не види како га је попунио и тако пресавијеног га убацује у гласачку кутију.

Поучавање бирача

Члан 94.

Када бирачу уручи гласачки листић, бирачки одбор је дужан да га поучи да може гласати за једну изборну листу тако што ће заокружити редни број испред назива те изборне листе, да је гласање тајно и да се обавља иза паравана и да након што попуни гласачки листић, бирач треба да га пресавије тако да се не види како је гласачки листић попуњен и да га тако пресавијеног убаци у гласачку кутију.

Бирачки одбор је дужан да посебно упозори бирача да је гласање слободно и да нико нема право да га спречава и приморава да гласа, да га позива на одговорност због тога што јесте или није гласао или да од њега тражи да се изјасни зашто је и за кога је гласао.

Посебна јемства слободног и тајног гласања

Члан 95.

На бирачком месту може бити присутно онолико бирача колико има паравана.

Бирачки одбор је дужан да између паравана остави одговарајући размак и да их постави на одговарајућој удаљености од чланова бирачког одбора и представника посматрача тако да други бирачи, чланови бирачког одбора и представници посматрача не могу видети како бирач попуњава гласачки листић.

Бирачки одбор је дужан да посебно води рачуна о томе да нико не прилази паравану док бирач попуњава гласачки листић.

Није дозвољено да на бирачком месту чланови бирачког одбора, други бирачи, представници посматрача или било која друга лица сугеришу бирачу за кога да гласа.

Није дозвољено да једно лице гласа уместо другог лица.

Гласање са помагачем не сматра се гласањем уместо другог лица.

Гласање ван бирачког места

Члан 96.

Бирач који није у могућности да гласа на бирачком месту услед тешке болести, старости или инвалидитета може да гласа ван бирачког места, а на подручју које обухвата бирачко место, ако о томе обавести локалну изборну комисију најраније 72 часа пре дана гласања а најкасније до 11.00 часова на дан гласања, односно бирачки одбор на дан гласања, најкасније до 11.00 часова.

Локална изборна комисија до отварања бирачких места на веб-презентацији објављује укупан број бирача са њеног подручја који су је до дана гласања обавестили да желе да гласају ван бирачког места.

Бирачки одбор одређује своја три члана (повереници бирачког одбора) који су именовани на предлог различитих овлашћених предлагача да оду код бирача који гласа ван бирачког места, утврде његов идентитет, изврше проверу УВ-лампом и предају му потврду о изборном праву за гласање ван бирачког места.

Када бирач који гласа ван бирачког места потпише потврду о изборном праву за гласање ван бирачког места, предаје је повереницима бирачког одбора, који му након тога спрејом обележавају кажипрст десне руке, односно други одговарајући ручни прст и уручују гласачки листић, збирну изборну листу и посебан коверат у који ће он ставити попуњен гласачки листић.

Потом повереници бирачког одбора упознају бирача који гласа ван бирачког места са начином гласања и напуштају просторију у којој се он налази.

Пошто бирач који гласа ван бирачког места попуни гласачки листић, он га пресавија и ставља у посебан коверат који повереници бирачког одбора пред њим печате и заједно са потврдом о изборном праву за гласање ван бирачког места стављају у службени коверат.

Одмах по повратку на бирачко место повереници бирачког одбора предају службени коверат бирачком одбору који га отвара и проверава да ли постоји потписана потврда о изборном праву за гласање ван бирачког места и ако та потврда постоји, заокружује редни број под којим је бирач уписан у извод из бирачког списка и на месту за потпис бирача у изводу из бирачког списка ставља напомену да је бирач гласао ван бирачког места, отвара запечаћен коверат, вади из њега пресавијени гласачки листић и тако пресавијеног га убацује у гласачку кутију.

Ако у службеном коверту нема потврде о изборном праву за гласање ван бирачког места или ако та потврда није потписана, сматра се да бирач није гласао, а посебан коверат са гласачким листићем се не отвара, већ се одлаже у врећу за изборни материјал заједно са неупотребљеним гласачким листићима.

Гласање са помагачем

Члан 97.

Бирач који услед неписмености, слабовидости, инвалидитета или неког другог разлога није у стању да сам попуни гласачки листић има право да гласа на бирачком месту уз помоћ помагача којег сам одреди да уместо њега онако како му наложи попуни гласачки листић.

Право да гласа уз помоћ помагача којег сам одреди има и бирач који гласа ван бирачког места, а који услед неписмености, слабовидости, инвалидитета или неког другог разлога није у стању да сам попуни гласачки листић.

Одржавање реда на бирачком месту

Члан 98.

Бирачки одбор је дужан да одржава ред на бирачком месту.

Ако се наруши ред на бирачком месту, бирачки одбор може да прекине гласање док се ред не успостави.

Ред на бирачком месту сматра се нарушеним нарочито онда када се на бирачком месту или непосредно испред бирачког места:

1) задржавају лица која немају права и дужности у вези са спровођењем избора;
2) неовлашћено снимају и фотографишу дешавања на бирачком месту;
3) употребом мобилног телефона и других средстава за везу неовлашћено дају обавештења о дешавањима на бирачком месту, а нарочито о томе која лица су изашла, односно нису изашла на изборе;
4) праве спискови бирача који су изашли или нису изашли на изборе ван службене евиденције у изводу из бирачког списка;
5) истичу симболи политичке странке и подносиоца проглашене изборне листе, као и други изборни пропагандни материјал.

Чланови бирачког одбора који су задужени за извод из бирачког списка могу на посебном листу папира да уписују цртицу за сваког бирача који је изашао на изборе и на тај начин воде евиденцију о излазности.

Ако се води евиденција о излазности на одређеном бирачком месту, подаци о броју бирача који су изашли на изборе морају бити доступни свим члановима бирачког одбора.

Бирачким местом, у смислу одредаба ове одлуке којим се уређује одржавање реда на бирачком месту, сматра се просторија у којој се обавља гласање, а ако се у једном објекту налази више просторија за гласање, бирачким местом сматра се цео тај објекат.

Завршетак гласања на бирачком месту

Члан 99.

Бирачки одбор обавештава све бираче који се у време затварања бирачког места затекну на њему или непосредно испред њега да могу да гласају.

Бирачки одбор одређује једног свог члана да утврди број бирача који су се затекли у време када се бирачко место затвара и редослед по којем они гласају, да стане иза последњег затеченог бирача како би означио крај реда и да сачека да сви бирачи који су у реду гласају.

Гласање у посебним ситуацијама

Члан 100.

Када се услед елементарне непогоде, епидемије или других разлога гласање на појединим бирачким местима не може спровести по правилима ове одлуке а да се тиме не угрозе безбедност и здравље бирача, Покрајинска изборна комисија, пошто прибави мишљење од надлежних државних и покрајинских органа, прописује посебна правила по којима се образују бирачки одбори, врши примопредаја изборног материјала или спроводи гласање на тим бирачким местима.

Покрајинска изборна комисија ни у ком случају не може образовати бирачки одбор који има мање од три члана, нити може одступити од правила ове одлуке која се тичу: утврђивања исправности и потпуности изборног материјала, поступања када је изборни материјал непотпун или неисправан, уређења бирачког места, провере исправности гласачке кутије, гласања на бирачком месту, поучавања бирача, посебних јемстава тајности гласања и одржавања реда на бирачком месту.

4. Утврђивање резултата гласања на бирачком месту

Место утврђивања резултата гласања

Члан 101.

Бирачки одбор утврђује резултате гласања на самом бирачком месту.

Ако се резултати гласања не могу утврдити на самом бирачком месту а да се тиме не доведе у опасност безбедност и здравље чланова бирачког одбора и безбедност изборног материјала, Покрајинска изборна комисија може прописати да се изборни материјал премести на друго место и тамо утврде резултати гласања.

Ако се изборни материјал премешта, бирачки одбор је дужан да на гласачкој кутији запечати отвор за убацивање гласачких листића, као и да неупотребљене гласачке листиће и извод из бирачког списка стави у посебне коверте које печати.

Поступак утврђивања резултата гласања

Члан 102.

Бирачки одбор утврђује број бирача који су изашли на изборе пребројавањем бирача који су се потписали у извод из бирачког списка и напомена у изводу из бирачког списка о бирачима који су гласали ван бирачког места.

Пошто утврди број бирача који су уписани у извод из бирачког списка и број бирача који су изашли на изборе, бирачки одбор пребројава неупотребљене гласачке листиће, а потом утврђује да ли је гласачка кутија све време гласања била запечаћена и исправна, отвара гласачку кутију и проверава да ли се у њој налази попуњен и потписан контролни лист.

Бирачки одбор разврстава све гласачке листиће који се налазе у гласачкој кутији на важеће и неважеће, а затим утврђује број неважећих гласачких листића.

Важеће гласачке листиће бирачки одбор разврстава према изборним листама и утврђује број гласова који је добила свака изборна листа.

У случају истовременог одржавања републичких или локалних избора заједно са покрајинским, бирачки одбори прво спроводе поступке предвиђене законима, а затим поступке предвиђене овом одлуком.

Неважећи и важећи гласачки листић

Члан 103.

Неважећи гласачки листић је онај који није попуњен, на којем су заокружени редни бројеви испред двеју или више изборних листа, као и сваки други гласачки листић који је попуњен тако да се не може поуздано утврдити за коју је изборну листу бирач гласао.

Важећи гласачки листић је онај на којем је заокружен редни број испред назива једне изборне листе, као и гласачки листић који је попуњен тако да се са сигурношћу може закључити за кога је бирач гласао.

Записник о раду бирачког одбора

Члан 104.

Записник о раду бирачког одбора израђује се на прописаном обрасцу који се попуњава у шест примерака.

У општинама и градовима у којима је на дан расписивања избора у службеној употреби језик и писмо националне мањине записник о раду бирачког одбора се штампа двојезично или вишејезично.

Ако је у општини, односно граду на дан расписивања избора у службеној употреби више језика националних мањина, текст на језицима националних мањина исписује се после текста на српском језику по азбучном реду назива језика националне мањине.

Први примерак записника о раду бирачког одбора доставља се Покрајинској изборној комисији, други локалној изборној комисији, трећи се истиче на бирачком месту на јавни увид, док се преостала три примерка записника о раду бирачког одбора уручују представницима изборних листа које су освојиле највећи број гласова на бирачком месту.

Садржина записника о раду бирачког одбора

Члан 105.

Бирачки одбор у записник о раду бирачког одбора уноси: број бирача који су уписани у извод из бирачког списка, број бирача који су изашли на изборе, број гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији, број неважећих гласачких листића, број важећих гласачких листића и број гласова који је добила свака изборна листа.

Записник о раду бирачког одбора садржи и друге чињенице значајне за ток и утврђивање резултата гласања на бирачком месту, укључујући податке о времену када је отворено и затворено бирачко место, о провери исправности гласачке кутије и попуњавању и потписивању контролног листа, о провери да ли је гласачка кутија све време била исправна и запечаћена и да ли је пронађен контролни лист, о евентуалном прекиду гласања и нарушавању реда на бирачком месту, као и примедбе чланова бирачког одбора.

Записник о раду бирачког одбора потписују чланови бирачког одбора, односно њихови заменици.

Примопредаја изборног материјала након затварања бирачког места

Члан 106.

Пошто утврди резултате гласања, бирачки одбор без одлагања, а најкасније у року од 12 часова од затварања бирачког места доставља локалној изборној комисији први и други примерак записника о раду бирачког одбора, образац записника о посматрачима рада бирачког одбора, извод из бирачког списка, запечаћене коверте у којима се налазе контролни лист, неупотребљени гласачки листићи, неважећи гласачки листићи и важећи гласачки листићи, као и други изборни материјал.

Изборни материјал предаје председник бирачког одбора или његов заменик.

Изборни материјал примају најмање два члана локалне изборне комисије који су именовани на предлог различитих предлагача.

Примопредаји изборног материјала могу да присуствују сви чланови бирачког одбора.

Посебна јемства за представнике опозиционе изборне листе у бирачком одбору

Члан 107.

Члан, односно заменик члана бирачког одбора који је именован на предлог опозиционе изборне листе има право да буде укључен у све активности бирачког одбора, а нарочито да учествује у примопредаји изборног материјала, разврставању и пребројавању гласачких листића, попуњавању записника о раду бирачког одбора и контроли записника о раду бирачког одбора приликом примопредаје изборног материјала.

Председник бирачког одбора дужан је да подстиче чланове и заменике чланова бирачког одбора који су именовани на предлог опозиционе изборне листе да посебно провере одређене изборне радње, као што су: контрола исправности гласачке кутије, разврставање гласачких листића на важеће и неважеће и пребројавање гласова које су добиле изборне листе.

Када се одређују повереници бирачког одбора за спровођење гласања ван бирачког места, најмање један повереник мора бити представник опозиционе изборне листе.

Ако за спровођење гласања у посебним ситуацијама Покрајинска изборна комисија прописује посебна правила за образовање бирачких одбора, тим посебним правилима мора бити предвиђено да се најмање трећина чланова бирачких одбора именује на предлог опозиционих изборних листа.

5. Утврђивање резултата избора

Контрола записника о раду бирачког одбора

Члан 108.

Приликом примопредаје изборног материјала након завршетка гласања представници бирачког одбора и локалне изборне комисије дужни су да изврше контролу записника о раду бирачког одбора и констатују евентуалне грешке у попуњавању записника, и о томе сачине извештај.

Ако је приликом контроле записника о раду бирачког одбора вршен увид у изборни материјал, у извештај о контроли записника о раду бирачког одбора уноси се чињенично стање утврђено увидом у изборни материјал.

У извештају о контроли записника о раду бирачког одбора констатује се да ли постоје примедбе чланова бирачког одбора и представника посматрача рада бирачког одбора.

Покрајинска изборна комисија све записнике о раду бирачког одбора објављује на веб-презентацији, а ако је исправљена грешка у попуњавању записника о раду бирачког одбора, објављује се и решење о исправљању записника о раду бирачког одбора.

Поступање са лаким грешкама

Члан 109.

Ако у записнику о раду бирачког одбора постоје очигледне омашке у попуњавању тог записника (лаке грешке), локална изборна комисија на основу извештаја о контроли записника о раду бирачког одбора доноси решење о исправљању записника о раду бирачког одбора.

Лаке грешке су:

1) ако у записнику о раду бирачког одбора није забележен или је погрешно забележен број бирача који су уписани у извод из бирачког списка;
2) ако у записнику о раду бирачког одбора није забележен број бирача који је изашао на изборе, а остали резултати су логичко-рачунски исправни;
3) ако је у записнику о раду бирачког одбора забележен број бирача који је изашао на изборе већи од броја уписаних бирача у извод из бирачког списка, а остали резултати су логичко-рачунски исправни;
4) ако у записнику о раду бирачког одбора није забележен укупан број гласачких листића у гласачкој кутији, а остали резултати су логичко-рачунски исправни;
5) ако у записнику о раду бирачког одбора није забележен број важећих гласачких листића, а збир броја неважећих гласачких листића и броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа једнак је броју гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији.

Поступање са тешким грешкама

Члан 110.

Ако у записнику о раду бирачког одбора постоје грубе логичко-рачунске грешке (тешке грешке), представници бирачког одбора и локалне изборне комисије дужни су да приликом контроле записника о раду бирачког одбора изврше и увид у изборни материјал.

Локална изборна комисија на основу извештаја о контроли записника о раду бирачког одбора доноси решење о исправљању записника о раду бирачког одбора, решење којим констатује да се на одређеном бирачком месту не могу утврдити резултати гласања или решење којим поништава гласање на бирачком месту по службеној дужности.

Тешке грешке су нарочито:

1) ако је у записнику о раду бирачког одбора број гласачких листића у гласачкој кутији већи од броја бирача који су изашли на изборе;
2) ако у записнику о раду бирачког одбора збир броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа није једнак броју важећих гласачких листића, а збир броја неважећих гласачких листића и броја важећих гласачких листића једнак је броју гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији;
3) ако је у записнику о раду бирачког одбора збир броја неважећих гласачких листића и бројева гласова које је појединачно добила свака изборна листа већи од броја бирача који су уписани у извод из бирачког списка;
4) ако број важећих гласачких листића који је забележен у записнику о раду бирачког одбора није једнак збиру броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа, а збир броја неважећих гласачких листића и броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа једнак је броју гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији;
5) ако у записнику о раду бирачког одбора није забележен број неважећих гласачких листића, а збир броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа једнак је или мањи од броја гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији;
6) ако број неважећих гласачких листића који је забележен у записнику о раду бирачког одбора није једнак разлици броја гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији и броја важећих гласачких листића, а збир броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа једнак је или мањи од броја гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији.

Контрола записника о раду бирачког одбора коју врше чланови и заменици чланова Покрајинске изборне комисије и локалних изборних комисија

Члан 111.

Члан и заменик члана Покрајинске изборне комисије и локалне изборне комисије има право да у року од 48 часова од завршетка гласања изврши увид у изборни материјал са сваког бирачког места и да провери да ли је изашао на изборе бирач који му достави своју адресу, ЈМБГ и писмену сагласност за ту проверу.

Захтев за контролу записника о раду бирачког одбора по узорку

Члан 112.

На захтев који се подноси у року од 48 часова од затварања бирачких места, Покрајинска изборна комисија одређује да локална изборна комисија увидом у изборни материјал изврши контролу записника о раду бирачких одбора са највише 5% бирачких места на територији локалне изборне комисије.

Захтев за контролу записника о раду бирачког одбора по узорку могу поднети проглашена опозициона изборна листа која је према прелиминарним резултатима избора освојила више од 2% гласова и проглашена опозициона мањинска изборна листа која је према прелиминарним резултатима избора освојила више од 1% гласова.

Ако је захтевана контрола записника о раду бирачких одбора по узорку за више од 5% бирачких места, контрола записника о раду бирачких одбора врши се на оним бирачким местима на којима је уписано највише бирача.

Против решења којим је одбијен или одбачен захтев за контролу записника о раду бирачког одбора по узорку подносилац захтева може поднети приговор Покрајинској изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против решења којим је усвојен захтев за контролу записника о раду бирачког одбора по узорку подносилац проглашене изборне листе може поднети приговор Покрајинској изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Контрола записника о раду бирачког одбора по узорку

Члан 113.

О извршеној контроли записника о раду бирачких одбора локална изборна комисија сачињава извештај и објављује га на веб-презентацији.

Ако се на основу контроле записника о раду бирачких одбора у погледу броја гласова који је добила одређена изборна листа утврди да постоји укупно одступање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачког одбора веће од 10% на свим контролисаним бирачким местима са територије локалне изборне комисије, Покрајинска изборна комисија одређује да се изврши контрола записника о раду бирачких одбора са још 5% бирачких места.

Ако се након додатне контроле записника о раду бирачких одбора у погледу броја гласова који је добила одређена изборна листа утврди да постоји укупно одступање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачког одбора веће од 10% на свим контролисаним бирачким местима са територије локалне изборне комисије, Покрајинска изборна комисија одређује да се изврши контрола записника о раду бирачког одбора са свих бирачких места на територији локалне изборне комисије.

Контрола записника о раду бирачких одбора по узорку завршава се када Покрајинска изборна комисија усвоји извештај локалне изборне комисије којим се констатује да на контролисаном узорку не постоји одступање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачких одбора веће од 10%, односно извештај о резултатима контроле свих бирачких места са територије локалне изборне комисије.

Правне последице контроле записника о раду бирачког одбора

Члан 114.

Ако је приликом контроле записника о раду бирачког одбора коју врше чланови и заменици чланова Покрајинске изборне комисије и локалних изборних комисија, као и приликом контроле записника о раду бирачког одбора по узорку констатовано да се не слажу садржина изборног материјала и записник о раду бирачког одбора, локална изборна комисија доноси решење о исправљању записника о раду бирачког одбора.

Ако је приликом контроле записника о раду бирачког одбора коју врше чланови и заменици чланова Покрајинске изборне комисије и локалних изборних комисија, као и приликом контроле записника о раду бирачког одбора по узорку констатовано да

постоји неправилност која је разлог да се гласање на бирачком месту поништи по службеној дужности, локална изборна комисија доноси решење којим поништава гласање на бирачком месту.

Ако постоји основана сумња да је велико неслагање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачког одбора последица свесне и намерне активности која је усмерена на то да се утврди неистинит резултат избора, Покрајинска изборна комисија је дужна да против чланова бирачког одбора поднесе кривичну пријаву надлежном јавном тужилаштву.

Немогућност да се утврде резултати гласања на бирачком месту

Члан 115.

Локална изборна комисија по службеној дужности доноси решење којим констатује да се на одређеном бирачком месту не могу утврдити резултати гласања:

1) ако гласање на том бирачком месту није одржано или ако је прекинуто, а није настављено;
2) ако не добије записник о раду бирачког одбора;
3) ако достављени записник о раду бирачког одбора нису потписала најмање три члана бирачког одбора;
4) ако постоје грубе логичко-рачунске грешке у попуњавању записника о раду бирачког одбора које се нису могле отклонити ни након увида у целокупни изборни материјал са бирачког места.

Решење којим се констатује да се на бирачком месту не могу утврдити резултати гласања објављује се на веб-презентацији.

Против решења којим се по службеној дужности констатује да се на бирачком месту не могу утврдити резултати гласања подносилац проглашене изборне листе и бирач који је уписан у извод из бирачког списка на том бирачком месту могу поднети приговор Покрајинској изборној комисији у року од 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Поништавање гласања на бирачком месту по службеној дужности

Члан 116.

Локална изборна комисија по службеној дужности доноси решење којим поништава гласање на бирачком месту ако утврди:

1) да је број гласачких листића у гласачкој кутији већи од броја бирача који су изашли на изборе;
2) да је бирачки одбор омогућио да гласа лице које није уписано у извод из бирачког списка;
3) да у гласачкој кутији нема контролног листа, односно да контролни лист није попуњен или да га није потписао први бирач и бар један члан бирачког одбора;
4) да је збир броја неупотребљених гласачких листића и броја гласачких листића у гласачкој кутији већи од броја гласачких листића које је примио бирачки одбор.

Решење којим се по службеној дужности поништава гласање на бирачком месту објављује се на веб-презентацији.

Против решења којим се по службеној дужности поништава гласање на бирачком месту подносилац проглашене изборне листе и бирач који је уписан у извод из бирачког списка на том бирачком месту могу поднети приговор Покрајинској изборној комисији у року од 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Понављање гласања

Члан 117.

Гласање на бирачком месту се понавља ако је констатовано да се на том бирачком месту не могу утврдити резултати гласања или ако је гласање на том бирачком месту поништено.

Решење о спровођењу поновног гласања на бирачком месту Покрајинска изборна комисија доноси у року од три дана од дана када је на веб-презентацији објављено решење којим је констатовано да се на том бирачком месту не могу утврдити резултати гласања, односно решење којим је гласање на том бирачком месту поништено.

Ако је против решења којим је констатовано да се на бирачком месту не могу утврдити резултати гласања, односно решења којим је гласање на бирачком месту поништено поднето правно средство, рок за доношење решења о спровођењу поновног гласања на том бирачком месту рачуна се од дана када је Покрајинској изборној комисији достављена одлука по правном средству.

Поновно гласање спроводи се у року од десет дана од дана доношења решења о спровођењу поновног гласања.

Бирачки одбор за спровођење поновног гласања

Члан 118.

Локална изборна комисија именује нови бирачки одбор за спровођење поновног гласања.

Ако на бирачком месту на којем се понавља гласање подносилац проглашене изборне листе није предложио члана, односно заменика члана бирачког одбора у проширеном саставу, има право да их предложи за спровођење поновног гласања.

Збирни извештај о резултатима гласања

Члан 119.

Локална изборна комисија у року од 96 часова од затварања бирачких места доноси за сва бирачка места која се налазе на њеној територији и без одлагања доставља Покрајинској изборној комисији збирни извештај о резултатима гласања који садржи број бирача уписаних у бирачки списак, број бирача који је изашао на изборе, број гласачких листића који се налазе у гласачким кутијама, број неважећих гласачких листића, број важећих гласачких листића и број гласова које је добила свака изборна листа.

Ако је поднето правно средство због неправилности током спровођења гласања на бирачком месту и ако је поднето правно средство против решења којим се констатује да се на бирачком месту не могу утврдити резултати гласања, решења о исправљању записника о раду бирачког одбора, односно решења којим се поништава гласање на бирачком месту, рок за доношење и достављање збирног извештаја о резултатима гласања рачуна се од дана када су локалној изборној комисији достављене одлуке о свим поднетим правним средствима.

Ако се на појединим бирачким местима спроводи поновно гласање, рок за доношење и достављање збирног извештаја о резултатима гласања рачуна се од затварања бирачког места на којем је најкасније поновљено гласање, односно од дана када су локалној изборној комисији достављене одлуке о свим евентуално поднетим правним средствима у вези са поновним гласањем.

Ако је поднет захтев да се изврши контрола записника о раду бирачког одбора по узорку, рок за доношење и достављање збирног извештаја о резултатима гласања рачуна се од завршетка контроле записника о раду бирачког одбора.

Против збирног извештаја о резултатима гласања подносилац проглашене изборне листе и бирач који је уписан у бирачки списак на бирачком месту које се налази на територији локалне изборне комисије могу поднети приговор Покрајинској изборној комисији у року од 72 часа од објављивања збирног извештаја на веб-презентацији.

Поништење збирног извештаја о резултатима гласања по службеној дужности

Члан 120.

Ако нађе да локална изборна комисија није утврдила резултате гласања у складу са одредбама ове одлуке, Покрајинска изборна комисија по службеној дужности доноси решење којим поништава збирни извештај о резултатима гласања.

Ако локална изборна комисија не донесе благовремено збирни извештај о резултатима гласања или ако се поништи збирни извештај о резултатима гласања, Покрајинска изборна комисија може преузети целокупни изборни материјал и донети збирни извештај о резултатима гласања ако природа ствари то дозвољава и ако утврђено чињенично стање пружа поуздан основ за то.

Укупан извештај о резултатима избора

Члан 121.

Покрајинска изборна комисија у року од 96 часова од пријема свих збирних извештаја о резултатима гласања доноси и објављује за сва бирачка места укупан извештај о резултатима избора који садржи број бирача уписаних у бирачки списак, број бирача који је изашао на изборе, број бирача који су гласали, број неважећих гласачких листића, број важећих гласачких листића, број гласова које је добила свака изборна листа и број мандата који је добила свака изборна листа.

Број бирача који су гласали утврђује се на основу броја гласачких листића који се налазе у гласачким кутијама.

Ако је поднето правно средство против збирног извештаја о резултатима гласања, рок за доношење и објављивање укупног извештаја о резултатима избора рачуна се од дана када је Покрајинској изборној комисији достављена одлука по правном средству.

Против укупног извештаја о резултатима избора подносилац проглашене изборне листе и бирач могу поднети приговор Покрајинској изборној комисији у року од 72 часа од објављивања укупног извештаја на веб-презентацији.

Објављивање извештаја о резултатима избора

Члан 122.

Покрајинска изборна комисија на веб-презентацији објављује резултате гласања за свако бирачко место и све збирне извештаје о резултатима гласања.

Укупан извештај о резултатима избора објављује се у „Службеном листу АПВ".

Статистичка обрада података

Члан 123.

Статистичка обрада података обухвата унос резултата гласања из записника о раду бирачких одбора у базу резултата избора са свих бирачких места, логичко-рачунску контролу резултата унетих у записнике о раду бирачких одбора и израду извештаја за потребе Покрајинске изборне комисије и локалних изборних комисија.

Орган надлежан за послове статистике одређује лица која у седишту Покрајинске изборне комисије и локалних изборних комисија врше послове статистичке обраде података.

Подносилац проглашене изборне листе може Покрајинској изборној комисији пријавити лице које има право да присуствује статистичкој обради података у Покрајинској изборној комисији и локалним изборним комисијама.

Одмах пошто се статистички обраде, подаци о резултатима гласања на бирачким местима се објављују на веб-презентацији, почев од података са првог обрађеног бирачког места, закључно са објављивањем укупних резултата избора.

Покрајинска изборна комисија на седници утврђује прелиминарне резултате избора за сва бирачка места која су обрађена у року од 24 часа од затварања бирачких места.

Покрајинска изборна комисија прописује правила о статистичкој обради података.

6. Прекид изборних радњи

Разлог за прекид изборних радњи

Члан 124.

Покрајинска изборна комисија по службеној дужности доноси решење о прекиду изборних радњи када услед ратног стања и ванредног стања или проглашене ванредне ситуације за територију Републике Србије или Покрајине није могуће спровести изборе или је то знатно отежано.

Решење о прекиду изборних радњи производи правно дејство даном његовог објављивања у „Службеном листу АПВ".

Последице прекида изборних радњи

Члан 125.

Прекидом изборних радњи престају да теку сви рокови за вршење изборних радњи.

Док траје прекид изборних радњи органи за спровођење избора не могу да предузимају никакве радње у изборном поступку.

Правно дејство изборне радње која се предузима док траје прекид изборних радњи може наступити тек када се настави изборни поступак.

Изузетно, док траје прекид изборних радњи бирачи могу потписивати изјаве да подржавају изборну листу.

Настављање изборних радњи

Члан 126.

Када престану разлози за прекид изборних радњи, Покрајинска изборна комисија по службеној дужности доноси решење о настављању изборних радњи и објављује га у „Службеном листу АПВ".

Рокови који су услед прекида изборних радњи престали да теку настављају да теку од дана када је решење о настављању изборних радњи објављено у „Службеном листу АПВ".

Предлог за прекид, односно настављање изборних радњи

Члан 127.

Предлог за прекид, односно настављање изборних радњи може поднети политичка странка и подносилац проглашене изборне листе.

О предлогу за прекид, односно настављање изборних радњи Покрајинска изборна комисија је дужна да донесе и објави одлуку у року од 24 часа од његовог пријема.

VI. РАСПОДЕЛА, ДОДЕЉИВАЊЕ И ПРЕСТАНАК МАНДАТА

Изборни цензус

Члан 128.

У расподели мандата могу учествовати само изборне листе које су добиле најмање 3% гласова од броја бирача који су гласали.

Ако ниједна изборна листа није добила 3% гласова од броја бирача који су гласали, онда све изборне листе које су добиле гласове могу учествовати у расподели мандата.

Систем највећег количника

Члан 129.

Мандати се расподељују тако што се укупан број гласова који је добила изборна листа која учествује у расподели мандата подели сваким бројем од један до 120.

Добијени количници разврставају се по величини тако да изборној листи припада онолико мандата колико има својих количника међу 120 највећих количника свих изборних листа које учествују у расподели.

Ако две или више изборних листа добију исте количнике на основу којих се расподељује мандат, предност има изборна листа која је добила већи број гласова.

Ако одређеној изборној листи припада више мандата него што има кандидата за посланике, мандат који се не додели тој изборној листи додељује се изборној листи којој припада следећи највећи количник за који није додељен мандат.

Додељивање мандата

Члан 130.

Покрајинска изборна комисија у року од десет дана од дана објављивања укупног извештаја о резултатима избора решењем додељује мандате кандидатима за посланике по њиховом редоследу на изборној листи, почев од првог кандидата са изборне листе и издаје уверења о избору за посланика.

Кандидат коме је додељен мандат у складу са ставом 1. овог члана, може пре потврђивања мандата да поднесе изјаву о неприхватању мандата Покрајинској изборној комисији.

Изјава о неприхватању мандата мора бити оверена код органа надлежног за оверу потписа и поднета лично у року од три дана од дана овере.

У случају из става 2. овог члана, Покрајинска изборна комисија мандат додељује првом следећем кандидату са исте изборне листе коме није био додељен мандат посланика.

У случају из става 2. овог члана, уколико је изјаву о неприхватању дао кандидат са коалиционе изборне листе, Покрајинска изборна комисија мандат додељује првом следећем кандидату на изборној листи коме није био додељен мандат, а који је припадник исте политичке странке. Уколико таквог нема, мандат се додељује првом следећем кандидату са исте коалиционе изборне листе коме није био додељен мандат посланика.

Посланик не може бити запослен у покрајинском органу. Од дана потврђивања посланичког мандата запосленом у покрајинском органу радни однос мирује.

Престанак мандата

Члан 131.

Посланику престаје мандат пре истека времена на које је изабран:

1) ако умре;
2) ако је правноснажном судском одлуком потпуно лишен пословне способности, односно ако је правноснажном судском одлуком о делимичном лишењу пословне способности утврђено да је неспособан да врши изборно право;
3) ако је правноснажном судском одлуком осуђен на казну затвора у трајању од најмање шест месеци;
4) ако је преузео функцију која је по Уставу и закону или дургом пропису неспојива с функцијом посланика;
5) ако је изгубио држављанство Републике Србије;
6) ако поднесе оставку,
7) када му престане пребивалиште на територији Покрајине.

Посланику мандат престаје када наступи случај који представља разлог за престанак мандата.

Оставка посланика

Члан 132.

Оставка посланика подноси се у писменој форми, а потпис подносиоца мора бити оверен у складу са законом којим се уређује оверавање потписа.

Оставка се лично подноси Скупштини у року од три дана од дана овере потписа подносиоца.

Оставка је пуноважна само ако је потпис посланика оверен након што му је потврђен мандат.

Оставка се не може опозвати.

Посланику мандат престаје оног дана када поднесе оставку.

Констатовање да је престао мандат

Члан 133.

Скупштина констатује да је посланику престао мандат одмах након што прими обавештење о разлозима за престанак мандата, на седници која је у току, односно на првој наредној седници.

Попуњавање упражњеног посланичког места

Члан 134.

Мандат који престане посланику пре истека мандата тог сазива додељује се решењем првом наредном кандидату са исте изборне листе којем није био додељен мандат посланика.

Ако на изборној листи нема кандидата којима није додељен мандат, упражњено посланичко место се попуњава тако што се мандат додељује првом кандидату са друге изборне листе која има следећи највећи количник за који није био додељен мандат посланика.

Попуњавање упражњеног посланичког места са коалиционе изборне листе

Члан 135.

Мандат који престане посланику са коалиционе изборне листе пре времена на које је изабран решењем се додељује првом следећем кандидату исте политичке странке на тој изборној листи којем није био додељен мандат посланика.

Ако на изборној листи нема кандидата исте политичке странке којем није додељен мандат, упражњено посланичко место се попуњава тако што се мандат додељује првом следећем кандидату са изборне листе којем није био додељен мандат уколико коалиционим споразумом није предвиђено да се у таквом случају мандат додељује првом следећем кандидату одређене политичке странке којем није био додељен мандат посланика.

Поновно додељивање мандата посланику

Члан 136.

Посланик који је преузео функцију члана Покрајинске владе може по престанку функције члана Покрајинске владе поднети захтев да му се поново додели мандат у истом сазиву Скупштине ако постоји упражњено посланичко место које припада изборној листи са које је изабран.

VII. ПОСЕБНА ПРАВИЛА ЗА ИЗБОРНЕ ЛИСТЕ НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА

Изборна листа националне мањине

Члан 137.

Изборном листом националне мањине у смислу ове одлуке сматра се она изборна листа за коју је Покрајинска изборна комисија утврдила да је основни циљ њеног подношења представљање и заступање интереса националне мањине, као и заштита и побољшање права припадника националне мањине, у складу са међународним правним стандардима.

Покрајинска изборна комисија посебним решењем утврђује да изборна листа има положај изборне листе националне мањине у смислу ове одлуке истовремено када одлучује о њој, а на предлог подносиоца изборне листе који мора бити поднет заједно са изборном листом.

Покрајинска изборна комисија може да затражи мишљење надлежног националног савета националне мањине о томе да ли одређена изборна листа може имати положај изборне листе националне мањине.

Подносилац изборне листе националне мањине може бити само политичка странка националне мањине или коалиција коју чине искључиво политичке странке националних мањина.

Забрана да се изигра правило

Члан 138.

Покрајинска изборна комисија решењем одбија предлог да се одређеној изборној листи утврди да има положај изборне листе националне мањине ако је носилац листе или кандидат за посланика на тој изборној листи лице за које је општепознато да је члан друге политичке странке која није политичка странка националне мањине или ако се утврде друге околности које несумњиво указују на намеру да се изигра ово правило.

Положај изборне листе националне мањине приликом кандидовања

Члан 139.

Покрајинска изборна комисија може прогласити изборну листу националне мањине ако подносилац изборне листе достави 2.000 оверених изјава бирача да подржавају изборну листу.

Положај изборне листе националне мањине приликом расподеле мандата

Члан 140.

Изборна листа националне мањине учествује у расподели мандата и онда када добије мање од 3% гласова од броја бирача који су гласали.

Када се расподељују мандати применом система највећег количника, количници изборних листа националних мањина које су освојиле мање од 3% гласова увећавају се за 35%.

VIII. ПРЕДСТАВЉАЊЕ ПОДНОСИЛАЦА ПРОГЛАШЕНИХ ИЗБОРНИХ ЛИСТА И КАНДИДАТА СА ПРОГЛАШЕНИХ ИЗБОРНИХ ЛИСТА

Право подносиоца проглашене изборне листе на представљање

Члан 141.

Подносиоци проглашених изборних листа и кандидати са проглашених изборних листа имају право да буду бесплатно и једнако представљени у програмима покрајинског јавног медијског сервиса на начин прописан овом одлуком.

Обезбеђивање представљања подносиоца изборне листе

Члан 142.

Покрајински јавни медијски сервис је дужан је да у свом програму свим подносиоцима проглашених изборних листа и кандидатима са проглашених изборних листа обезбеди да представе своје изборне програме бесплатно и без дискриминације.

Непристрасност у представљању подносилаца проглашених изборних листа

Члан 143.

Покрајински јавни медијски сервис дужан је да у програмским садржајима намењеним представљању обезбеди подносиоцима проглашених изборних листа и кандидатима са проглашених изборних листа услове за непристрасно, правично и уравнотежено представљање.

Споразум о броју и трајању емисија за представљање подносилаца проглашених изборних листа

Члан 144.

По два представника покрајинског јавног медијског сервиса, Покрајинске владе и политичких странака које имају посланике споразумом утврђују број и трајање емисија за представљање подносилаца проглашених изборних листа.

Споразум о броју и трајању емисија за представљање подносилаца проглашених изборних листа закључује се најкасније пет дана од дана када је одлука о расписивању избора ступила на снагу и без одлагања се објављује на веб-презентацији.

Покрајински јавни медијски сервис уз учешће представника Покрајинске владе, политичких странака које имају посланике и подносилаца проглашених изборних листа утврђује правила за представљање подносилаца проглашених изборних листа, изборних програма и кандидата за посланике.

Надзорни одбор за изборну кампању

Члан 145.

У спровођењу избора општи надзор над поступцима политичких странака, подносилаца проглашених изборних листа, кандидата за посланике и покрајинског јавног медијског сервиса у току изборних активности спроводи Надзорни одбор за изборну кампању (у даљем тексту: Надзорни одбор).

Надзорни одбор има десет чланова, које именује Скупштина, од којих половину на предлог Покрајинске владе а половину на предлог посланичких група у Скупштини из реда истакнутих јавних радника.

Чланови Надзорног одбора не могу бити чланови органа политичких странака.

Председника Надзорног одбора бирају између себе чланови Надзорног одбора тајним гласањем.

Надлежност Надзорног одбора

Члан 146.

Надзорни одбор:

1) прати предизборне активности и указује на евентуалне неправилности у поступању политичких странака, кандидата и других учесника у изборном поступку;
2) контролише поступање покрајинског јавног медијског сервиса у примени одредаба ове одлуке које се односе на обезбеђивање услова за непристрасно, правично и урав-

нотежено представљање подносилаца проглашених изборних листа и кандидата са проглашених изборних листа;
3) предлаже мере за поштовање једнакости кандидата у излагању њихових програма;
4) обраћа се јавности ради заштите моралног интегритета личности кандидата;
5) упозорава на поступке политичких странака, кандидата и средстава јавног обавештавања којима се омета изборна кампања и угрожава једнакост права свих кандидата;
6) доноси свој пословник.

Ако било који учесник у изборној кампањи својим понашањем позива на насиље, шири националну, верску или расну мржњу или подстиче на неравноправност полова, Надзорни одбор без одлагања даје иницијативу за покретање поступка пред надлежним државним органима.

Ако се споразум о броју и трајању емисија за представљање подносилаца проглашених изборних листа не закључи у предвиђеном року, Надзорни одбор утврђује број и трајање емисија за представљање подносилаца проглашених изборних листа.

Средства за рад Надзорног одбора обезбеђују се у буџету АП Војводине.

Услове за рад Надзорног одбора обезбеђује Скупштина.

IX. ЗАШТИТА ИЗБОРНОГ ПРАВА

Правна средства у спровођењу избора

Члан 147.

Правна средства у спровођењу избора су захтев за поништавање гласања на бирачком месту, приговор и жалба.

Захтев за поништавање гласања на бирачком месту

Члан 148.

Подносилац проглашене изборне листе има право да у року од 72 часа од затварања бирачког места поднесе захтев за поништавање гласања на бирачком месту због неправилности током спровођења гласања.

Бирач може у року од 72 часа од затварања бирачког места поднети захтев за поништавање гласања на бирачком месту на којем је уписан у извод из бирачког списка ако га је бирачки одбор неосновано спречио да гласа или ако му је на бирачком месту повређено право на слободно и тајно гласање.

О захтеву за поништавање гласања на бирачком месту одлучује локална изборна комисија.

Локална изборна комисија о захтеву за поништавање гласања на бирачком месту дужна је да у року од 72 часа од пријема тог захтева донесе решење по том захтеву и објави га на веб-презентацији.

Садржина захтева за поништавање гласања на бирачком месту

Члан 149.

Захтев за поништавање гласања на бирачком месту мора да буде разумљив и да садржи све оно што је потребно да би по њему могло да се поступи, а нарочито:

1) означење органа који је надлежан да одлучи по захтеву;
2) име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште бирача ако је подносилац захтева бирач;
3) назив проглашене изборне листе, назив подносиоца проглашене изборне листе и име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште лица које је овлашћено да заступа подносиоца проглашене изборне листе ако захтев подноси подносилац проглашене изборне листе;
4) потпис подносиоца захтева;
5) предмет захтева, а нарочито тачно означење бирачког места (назив општине, односно града у којем се налази бирачко место и број бирачког места) и тачан опис радње уз назначење ко је и када ту радњу предузео;
6) чињенице на којима се заснива захтев;
7) доказе.

Ако је захтев за поништавање гласања неразумљив или непотпун, орган надлежан да о том захтеву одлучи доноси решење којим га одбацује.

Општа правила о праву на приговор

Члан 150.

Подносилац проглашене изборне листе има право да поднесе приговор против донете одлуке, против предузете радње и због пропуштања да се донесе одлука, односно предузме радња у спровођењу избора, ако овом одлуком није предвиђено другачије.

Приговор се не може поднети против одлуке, радње или пропуштања да се донесе одлука, односно предузме радња за које је предвиђено друго правно средство.

Подносилац изборне листе, политичка странка, посланичка група, кандидат за посланика, бирач и лице чије је име у називу изборне листе или подносиоца изборне листе могу поднети приговор када је то прописано овом одлуком.

Садржина приговора

Члан 151.

Приговор мора да буде разумљив и да садржи све оно што је потребно да би по њему могло да се поступи, а нарочито:

1) означење да се приговор подноси Покрајинској изборној комисији;
2) име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште подносиоца приговора ако је подносилац приговора физичко лице;
3) назив и седиште подносиоца приговора и име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште лица које је овлашћено да заступа подносиоца приговора ако је подносилац приговора правно лице;
4) назив проглашене изборне листе, назив подносиоца проглашене изборне листе и име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште лица које је овлашћено да заступа подносиоца проглашене изборне листе ако приговор подноси подносилац проглашене изборне листе;
5) потпис подносиоца приговора;
6) предмет приговора, а нарочито тачан назив одлуке уз означење доносиоца, датум доношења и број под којим је заведена одлука ако се приговором оспорава одлука, односно тачан опис радње уз назначење ко је и када ту радњу предузео ако се приговором оспорава радња у изборном поступку;
7) чињенице на којима се заснива приговор;
8) доказе.

Ако је приговор неразумљив или непотпун, Покрајинска изборна комисија доноси решење којим га одбацује.

Рок за подношење приговора

Члан 152.

Приговор се може поднети у року од 72 часа од објављивања одлуке, односно предузимања радње коју подносилац сматра неправилном, ако другачије није одређено овом одлуком.

Приговор због тога што у року који је прописан овом одлуком или другим актом Покрајинске изборне комисије није донета одлука, односно предузета радња може се поднети у року од 72 часа од истека рока у којем је одлука требало да буде донета, односно у којем је радња требало да буде предузета, ако другачије није одређено овом одлуком.

Надлежност за одлучивање по приговору

Члан 153.

О приговору одлучује Покрајинска изборна комисија.

Покрајинска изборна комисија је дужна да у року од 72 часа од пријема приговора донесе и објави решење о приговору.

Приговор и решење о приговору Покрајинска изборна комисија објављује на веб-презентацији.

Приговор против решења којим је одлучено о захтеву за поништавање гласања на бирачком месту

Члан 154.

Против решења којим је одбачен или одбијен захтев за поништавање гласања на бирачком месту подносилац захтева може поднети приговор Покрајинској изборној комисији у року од 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Приговор због тога што у прописаном року није донета одлука о захтеву за поништавање гласања на бирачком месту може се поднети у року од 72 часа од истека рока у којем је требало да буде донета одлука о том захтеву.

Против решења којим је усвојен захтев за поништавање гласања на бирачком месту подносилац проглашене изборне листе може поднети приговор Покрајинској изборној комисији у року од 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против решења о захтеву за поништавање гласања на бирачком месту приговор се подноси преко локалне изборне комисије, која је дужна да у року од 72 часа од пријема приговора достави Покрајинској изборној комисији приговор и све списе тог предмета.

Покрајинска изборна комисија доноси решење по приговору у року од 72 часа од пријема приговора са списима и објављује га на веб-презентацији.

Одлуке Покрајинске изборне комисије по приговору

Члан 155.

Ако Покрајинска изборна комисија усвоји приговор, она поништава одлуку донету у спровођењу избора, односно радњу предузету у спровођењу избора.

Када нађе да одлуку против које је поднет приговор треба поништити, Покрајинска изборна комисија може донети другу одлуку уместо поништене.

Када нађе да решење којим је одлучено о захтеву за поништење гласања на бирачком месту треба поништити, Покрајинска изборна комисија може мериторно одлучити по захтеву за поништење гласања на бирачком месту ако природа ствари то дозвољава и ако утврђено чињенично стање пружа поуздан основ за то.

Жалба против решења Покрајинске изборне комисије којим је одлучено по приговору

Члан 156.

Против решења Покрајинске изборне комисије којим је одбачен или одбијен приговор подносилац приговора може поднети жалбу Управном суду у року од 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Жалба због тога што у прописаном року није донета одлука о приговору може се поднети у року од 72 часа од истека рока у којем је требало да буде донета одлука о приговору.

Против решења Покрајинске изборне комисије којим је усвојен приговор подносилац проглашене изборне листе, подносилац изборне листе, политичка странка, посланичка група, кандидат за посланика, бирач и лице чије је име у називу изборне листе или подносиоца изборне листе могу поднети жалбу Управном суду у року од 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији преко Покрајинске изборне комисије ако им је тиме што је усвојен приговор непосредно повређен правни интерес.

Поступање по жалби

Члан 157.

Покрајинска изборна комисија дужна је да у року од 24 часа од пријема жалбе достави Управном суду жалбу и све списе тог предмета.

Управни суд доноси одлуку по жалби у року од 72 часа од пријема жалбе са списима.

Одлуку донету у поступку по жалби Управни суд доставља подносиоцу жалбе преко Покрајинске изборне комисије.

Одлуке Управног суда по жалби

Члан 158.

Ако Управни суд усвоји жалбу, он поништава одлуку донету у спровођењу избора, односно радњу предузету у спровођењу избора.

Када нађе да одлуку против које је поднета жалба треба поништити, Управни суд може мериторно одлучити по приговору ако природа ствари то дозвољава и ако утврђено чињенично стање пружа поуздан основ за то.

Одлука Управног суда којом је мериторно одлучено по приговору у свему замењује поништену одлуку.

Одлука донета у поступку по жалби је правноснажна и против ње се не могу поднети ванредна правна средства предвиђена законом којим се уређује управни спор.

Ако Управни суд усвоји жалбу и поништи одлуку донету у спровођењу избора, односно радњу предузету у спровођењу избора, одговарајућа одлука се доноси, односно одговарајућа радња се предузима најкасније за десет дана од дана када је Покрајинска изборна комисија примила одлуку Управног суда.

Објављивање правних средстава и одлука по правним средствима

Члан 159.

Покрајинска изборна комисија на веб-презентацији објављује сва поднета правна средства и одлуке које су донете по њима.

X. ПОСМАТРАЊЕ РАДА ОРГАНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИЗБОРА

Пријављивање за домаћег посматрача

Члан 160.

Удружење регистровано у Републици Србији чији се циљеви остварују у области избора и које је заинтересовано да посматра рад органа за спровођење избора може поднети Покрајинској изборној комисији пријаву за домаћег посматрача најкасније седам дана пре дана гласања.

Уз пријаву за домаћег посматрача прилаже се списак представника домаћег посматрача, који садржи име, презиме, ЈМБГ и подручје посматрања за сваког представника домаћег посматрача који се пријављује за акредитацију.

Представник домаћег посматрача може бити акредитован за домаћег посматрача само ако је пунолетан држављанин Републике Србије, ако није кандидат за посланика нити члан органа за спровођење избора.

Пријављивање за страног посматрача

Члан 161.

Међународна и страна организација и удружење који су заинтересовани да прате рад органа за спровођење избора могу поднети Покрајинској изборној комисији пријаву за страног посматрача најкасније десет дана пре дана гласања.

Уз пријаву за страног посматрача прилаже се списак представника страног посматрача, који садржи име, презиме, број путне исправе, назив државе која је издала путну исправу и подручје праћења за сваког представника страног посматрача који се пријављује за акредитацију.

Уз пријаву за страног посматрача прилаже се и списак преводилаца ако су они у пратњи пријављених представника страног посматрача, који садржи име, презиме и ЈМБГ за сваког пријављеног преводиоца који је држављанин Републике Србије, односно име, презиме, број путне исправе и назив државе која је издала путну исправу за сваког пријављеног преводиоца који је држављанин стране државе који се пријављује за акредитацију.

Пријаву за страног посматрача и списак представника страног посматрача и преводилаца који су у њиховој пратњи Покрајинска изборна комисија без одлагања доставља министарству надлежном за спољне послове, које је надлежно да да своје мишљење о тој пријави достави Покрајинској изборној комисији у року од три дана од дана када је пријаву примило.

Овлашћење посматрача

Члан 162.

Посматрачу који се пријавио да посматра рад бирачких одбора може се дозволити да посматра рад свих бирачких одбора на територији одређене локалне изборне комисије.

Посматрачу који се пријавио да посматра рад локалних изборних комисија може се дозволити да посматра рад свих локалних изборних комисија на територији одређеног управног округа.

Присуство седници органа за спровођење избора

Члан 163.

Седници Покрајинске изборне комисије, локалне изборне комисије или на бирачком месту не могу истовремено присуствовати два представника истог удружења које је пријављено као домаћи посматрач.

Овлашћење и легитимација

Члан 164.

Подносиоцу пријаве којем је дозвољено да посматра рад органа за спровођење избора Покрајинске изборне комисије издаје одговарајуће овлашћење, а његовим представницима и преводиоцима који су у њиховој пратњи одговарајуће легитимације у које се уписују неопходни подаци из списка приложеног уз пријаву за посматрача.

Овлашћења и легитимације издају се у року од три дана од дана подношења пријаве за посматрача, односно од пријема мишљења министарства надлежног за спољне послове ако пријава испуњава услове прописане овом одлуком.

Трошкове посматрања рада органа за спровођење избора сноси подносилац пријаве за посматрача.

Положај посматрача

Члан 165.

Орган за спровођење избора дужан је да представнику посматрача и преводиоцу у његовој пратњи омогући да несметано посматрају сваку изборну радњу.

Представник посматрача и преводилац у његовој пратњи дужни су да легитимације носе на видном месту.

Преводилац нема право да на седници изборне комисије и на бирачком месту борави без представника посматрача у чијој је пратњи.

Посматрач рада изборне комисије

Члан 166.

Представник посматрача рада изборне комисије дужан је да се креће у оквиру овлашћења која је добио.

Покрајинска изборна комисија може представнику посматрача рада изборне комисије да одузме акредитацију ако се он не понаша у оквиру својих овлашћења.

Посматрач рада бирачког одбора

Члан 167.

Представник посматрача рада бирачког одбора може да прати рад бирачког одбора од примопредаје изборног материјала пре гласања до окончања примопредаје изборног материјала после гласања, укључујући и отварање гласачке кутије, пребројавање гласова, утврђивање резултата гласања, гласање ван бирачког места, као и поновно гласање на том бирачком месту.

Ако се понови гласање на неком бирачком месту, подносилац пријаве за посматрача има право да промени своје представнике који посматрају рад бирачког одбора, а ако на том бирачком месту није имао своје представнике, може да их пријави ради праћења рада бирачког одбора на спровођењу поновног гласања.

Представник посматрача рада бирачког одбора дужан је да поступа по правилима о одржавању реда на бирачком месту.

Бирачки одбор може да удаљи представника посматрача с бирачког места ако се он не придржава правила о одржавању реда на бирачком месту, ако на бирачком месту користи мобилни телефон или друга средства за везу и комуникацију, а посебно ако омета рад бирачког одбора.

Бирачки одбор је дужан да о удаљењу представника посматрача и разлозима за његово удаљење одмах обавести локалну изборну комисију.

О присуству представника посматрача рада бирачког одбора сачињава се записник на обрасцу који прописује Покрајинска изборна комисија, а који садржи податке о представницима посматрача који су пратили рад бирачког одбора и њихове евентуалне примедбе.

XI. ТРОШКОВИ СПРОВОЂЕЊА ИЗБОРА

Члан 168.

Средства за рад органа за спровођење избора, изборни материјал и друге трошкове спровођења избора обезбеђују се у буџету Покрајине.

Покрајинска изборна комисија утврђује накнаде за рад у органима за спровођење избора и других трошкова спровођења избора.

XII. ПРЕКРШАЈНЕ ОДРЕДБЕ

Кршење правила о изборној тишини

Члан 169.

Новчаном казном од 150.000 динара казниће се за прекршај правно лице које 48 часова пре дана гласања и на дан гласања до затварања бирачких места у медијима и на јавним скуповима објави процену резултата избора, јавно представља кандидате на изборима и њихове изборне програме и позива бираче да гласају, односно не гласају за одређене изборне листе.

Новчаном казном од 25.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у медију који 48 часова пре дана гласања и на дан гласања до затварања бирачких места објави процену резултата избора, јавно представља кандидате на изборима и њихове изборне програме и позива бираче да гласају, односно не гласају за одређене изборне листе.

Новчаном казном од 25.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у правном лицу које 48 часова пре дана гласања и на дан гласања до затварања бирачких места у медијима и на јавним скуповима објави процену резултата избора, јавно представља кандидате на изборима и њихове изборне програме и позива бираче да гласају, односно не гласају за одређене изборне листе.

Новчаном казном од 20.000 динара казниће се за прекршај физичко лице које 48 часова пре дана гласања и на дан гласања до затварања бирачких места у медијима и на јавним скуповима објави процену резултата избора, јавно представља кандидате на изборима и њихове изборне програме и позива бираче да гласају, односно не гласају за одређене изборне листе.

Недостављање позива за гласање

Члан 170.

Новчаном казном од 20.000 динара казниће се за прекршај руководилац органа који је надлежан да обавести бирача о времену и месту гласања ако бирачу не достави благовремено позив за гласање.

Истицање изборног пропагандног материјала на бирачком месту

Члан 171.

Новчаном казном од 100.000 динара казниће се за прекршај политичка странка, коалиција или друго правно лице које на бирачком месту или непосредно испред бирачког места истиче симболе политичке странке, подносиоца проглашене изборне листе, као и други изборни пропагандни материјал.

Новчаном казном од 15.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у политичкој организацији или другом правном лицу које на бирачком месту или непосредно испред бирачког места истиче симболе политичке странке и подносиоца проглашене изборне листе, као и други изборни пропагандни материјал.

Новчаном казном од 10.000 динара казниће се за прекршај физичко лице које на бирачком месту или непосредно испред бирачког места истиче симболе политичке странке и подносиоца проглашене изборне листе, као и други изборни пропагандни материјал.

Спречавање учествовања у раду и праћења рада органа за спровођење избора

Члан 172.

Новчаном казном од 25.000 динара казниће се за прекршај члан органа за спровођење избора који спречава другог члана да прати и учествује у раду органа за спровођење избора, односно који спречава представника посматрача да прати рад органа за спровођење избора.

Нарушавање реда на бирачком месту

Члан 173.

Новчаном казном од 15.000 динара казниће се за прекршај лице које наруши ред на бирачком месту.

Повреда права подносилаца проглашених изборних листа и кандидата на представљање

Члан 174.

Новчаном казном од 150.000 динара казниће се за прекршај покрајински јавни медијски сервис ако у свом програму не обезбеди свим подносиоцима проглашених изборних листа и кандидатима са проглашених изборних листа да представе своје изборне програме бесплатно и без дискриминације.

Новчаном казном од 20.000 динара казниће се одговорно лице у покрајинском јавном медијском сервису који у свом програму не обезбеди свим подносиоцима проглашених изборних листа и кандидатима са проглашених изборних листа да представе своје изборне програме бесплатно и без дискриминације.

XIII. ПРЕЛАЗНА И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Рок за образовање Покрајинске изборне комисије

Члан 175.

Скупштина образује Покрајинску изборну комисију у складу са овим одлуком у року од 60 дана од дана њеног ступања на снагу.

Пропис који престаје да важи

Члан 176.

Даном ступања на снагу ове одлуке престаје да важи Покрајинска скупштинска одлука о избору посланика у Скупштину Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ”, бр. 23/14, 12/20, 14/20-аутентично тумачење и 25/20).

Ступање на снагу

Члан 177.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу АПВ”.

СКУПШТИНА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ

101 Број: 020-26/2023-01
Нови Сад, 04. октобар 2023. године

ПОТПРЕДСЕДНИК
СКУПШТИНЕ АП ВОЈВОДИНЕ
Дамир Зобеница, с.р.

1143.

На основу члана 14. Закона о планском систему Републике Србије („Сл. гласник РС“, бр. 30/2018), члана 31. алинеје 2. и 5. Статута Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ“, број 20/2014), а у вези са Покрајинском скупштинском одлуком о доношењу Плана развоја Аутономне покрајине Војводине 2023-2030. године („Службени лист АПВ“, број 16/2023), Скупштина Аутономне покрајине Војводине, на седници одржаној дана 04. октобра 2023. године, донела је

ПОКРАЈИНСКУ СКУПШТИНСКУ ОДЛУКУ О ДОНОШЕЊУ ПРОГРАМА РАЗВОЈА ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА И НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКЕ ДЕЛАТНОСТИ У АУТОНОМНОЈ ПОКРАЈИНИ ВОЈВОДИНИ ДО 2030. ГОДИНЕ

Члан 1.

Доноси се Програм развоја високог образовања и научноистраживачке делатности у Аутономној покрајини Војводини до 2030. године, који чини саставни део ове покрајинске скупштинске одлуке.

Члан 2.

Ова покрајинска скупштинска одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеном листу Аутономне покрајине Војводине”.

СКУПШТИНА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ

101 Број: 02-3/2023-01
Нови Сад, 04. октобар 2023. године

ПОТПРЕДСЕДНИК
СКУПШТИНЕ АП ВОЈВОДИНЕ
Дамир Зобеница, с.р.

ПРОГРАМ РАЗВОЈА ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА И НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКЕ ДЕЛАТНОСТИ У АУТОНОМНОЈ ПОКРАЈИНИ ВОЈВОДИНИ ДО 2030. ГОДИНЕ

У Новом Саду, јун 2023. године

Сви термини који се користе у Програму развоја високог образовања и научноистраживачке делатности у Аутономној покрајини Војводини до 2030. године у граматичком мушком роду подразумевају мушки и женски род особа на које се односе.

С а д р ж а ј:

1. УВОД 5

2. СТРАТЕШКИ ДОКУМЕНТИ И ПРАВНИ ОКВИРИ РЕЛЕВАНТНИ ЗА ПРОГРАМА РАЗВОЈА ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА И НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКЕ ДЕЛАТНОСТИ У АП ВОЈВОДИНИ 6

3. АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА И НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКЕ ДЕЛАТНОСТИ У АП ВОЈВОДИНИ 8

3.1. Област високог образовања 8

3.2. Област научноистраживачке делатности 18

4. ВИЗИЈА И МИСИЈА РАЗВОЈА ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА И НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКЕ ДЕЛАТНОСТИ У АП ВОЈВОДИНИ 19

5. ОПШТИ ЦИЉ РАЗВОЈА ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА И НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКЕ ДЕЛАТНОСТИ У АП ВОЈВОДИНИ 22

6. ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА У АП ВОЈВОДИНИ 22

6.1. Унапређен квалитет понуде; праведност у доступности образовања 22
6.1.1. Ефикасно, флексибилно, актуелно и целоживотно образовање 22
6.1.2. Спречавање одлива свршених студената 24
6.1.3. Доступност и праведност образовања 25

6.2. Дигитализација високог образовања 27
6.2.1. Интензивирање усвајања дигиталних технологија 27
6.2.2. Примена дигиталних платформи у образовању 28

6.3. Научна изврсности у високом образовању 30
6.3.1. Подстицање изврсности 30

7. ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКЕ ДЕЛАТНОСТИ У АП ВОЈВОДИНИ 32

7.1. Глобални научни утицај 32
7.1.1. Интернационализација 32
7.1.2. Приступ научној инфраструктури и ресурсима 35
7.1.3. Подршка међународним, крос-културним и интердисциплинарним пројектима 37
7.1.4. Сарадња научноистраживачке делатности и привреде 39

7.2. Одговор науке на друштвене изазове 41
7.2.1. Стратешки важне научне области за решавање друштвених изазова у АП Војводини 42
7.2.2. Друштвене науке и друштвени изазови 48
7.2.3. Обезбеђивање транспарентности научноистраживачког процеса 50
7.2.4. Обезбеђивање предуслова за повећање поверења у научноистраживачку делатност 52

7.3. Повећање изврсности истраживача 54
7.3.1. Креирање услова за несметано бављење научноистраживачким радом на факултетима 54
7.3.2. Побољшање статуса младих истраживача 56
7.3.3. Неговање културе различитости у научноистраживачким институцијама 58

8. ОДРЕЂИВАЊЕ НАЧИНА ОЦЕНЕ ПОСТИГНУТИХ РЕЗУЛТАТА 61

9. ИНФОРМАЦИЈЕ О РЕЗУЛТАТИМА СПРОВЕДЕНИХ КОНСУЛТАЦИЈА 62

10. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ ЕФЕКАТА 63

11. ИНФОРМАЦИЈА О ПРОПИСИМА КОЈЕ БИ ТРЕБАЛО УСВОЈИТИ, ОДНОСНО ИЗМЕНИТИ 63

12. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ 63

1. УВОД

Програм развоја високог образовања и научноистраживачке делатности у Аутономној покрајини Војводини до 2030. године (у даљем тексту Програм развоја) израђен је на основу чланова 14, 15, 23. и 38. Закона о планском систему Републике Србије („Сл. гласник РС“, бр. 30/2018), чланова 11, 12. став 4. и 40. Покрајинске скупштинске одлуке о покрајинској управи („Сл. лист АП Војводине“, бр. 37/2014, 54/2014 - др. одлука, 37/2016, 29/2017, 24/2019, 66/2020 и 38/2021) и члана 56. Уредбе о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика („Сл. гласник РС“, бр. 8/2019), а у складу са Планом развоја Аутономне покрајине Војводине до 2030. године и стратешким документима усвојеним од стране Републике Србије у области образовања, као и научног и технолошког развоја.

Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност, као ресорни орган покрајинске управе иницирао је израду Програма развоја, који је настао кроз истраживачки рад научника и наставника Универзитета у Новом Саду, а потврђен кроз шири консензус академске заједнице путем јавних консултација одржаних са представницима факултета и института у саставу Универзитета у Новом Саду, Института за ратарство и повртарство Нови Сад, Научног института за ветеринарство Нови Сад, Матице српске и Српске академије наука и уметности – огранак Нови Сад.

Програм развоја високог образовања и научноистраживачке делатности у Аутономној покрајини Војводини до 2030. године доноси се први пут, са циљем да одговори на будуће изазове подизања квалитета наставног и научног процеса, кроз високошколске установе и научноистраживачке организације на територији Аутономне покрајине Војводине.

Приликом израде Програма развоја посебна пажња је посвећена следећим питањима:

- Какав треба и може да буде систем образовања у АП Војводини да би на најбољи могући начин одговорио на потребе тржишта и друштва у целини, имајући посебно у виду специфичности АП Војводине;
- На који начин систем образовања у АП Војводини може даље да се унапређује како би се обезбедило његово боље позиционирање у европском простору образовања и научноистраживачке делатности;
- Које стратешке и иновативне мере треба предузети, а политике усвојити како би се постојећи систем високог образовања и научноистраживачке делатности унапредио и прилагодио реалним потребама привреде и друштва;
- На који начин је могуће креирати окружење усмерено ка врхунској науци у којем је могуће начинити велик искорак у квалитету и утицају на ширу заједницу;
- Које су научне области стратешки битне за АП Војводину, имајући у виду постојећу експертизу и ресурсе, и које је потребно додатно развијати ради повећања компетитивности на међународној истраживачкој сцени;
- Са којим секторима је потребно да високошколске и научноистраживачке установе развијају и јачају сарадњу (привреда, култура, технолошки развој, јавне службе, администрација итд.) на територији АП Војводине да би у складу са својом мисијом допринеле развоју друштва;

- На који начин је могуће учинити област високог образовања и научноистраживачке делатности у АП Војводини привлачнијом за међународну сарадњу (међународна мобилност, међународни пројекти, пружање образовних услуга у непосредном окружењу и шире);
- Које механизме и мере је потребно развити како би се брзо и ефикасно одреаговало на друштвене изазове (попут пандемије Ковид-19), и које би обезбедиле неопходне услове за динамичан развој научноистраживачког и иновационог система кроз регулисање циљаних нивоа финансирања, развоја људских ресурса и инфраструктуре;
- На који начин подстаћи научноистраживачку делатност у сектору привреде, као и повећање улагања привреде у научноистраживачку делатност на територији АП Војводине.

Програм развоја високог образовања и научноистраживачке делатности у АП Војводини представља темељ за даљи економски напредак покрајине и раст животног стандарда становништва, подизање нивоа образовања и очување здравља становништва, безбедности и мултикултуралног идентитета у АП Војводини.

2. СТРАТЕШКИ ДОКУМЕНТИ И ПРАВНИ ОКВИРИ РЕЛЕВАНТНИ ЗА ПРОГРАМА РАЗВОЈА ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА И НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКЕ ДЕЛАТНОСТИ У АП ВОЈВОДИНИ

У оквиру процеса континуираног стратешког планирања развоја Аутономне покрајине Војводине, кроз усвојени План развоја Аутономне покрајине Војводине за период од 2023. године до 2030. године („Службени лист АПВ“, 16/23), дефинисани су приоритетни програми развоја и идентификоване су институције које су подршка Покрајинској влади у управљању развојем АП Војводине.

С обзиром на надлежност Покрајинског секретаријата за високо образовање и научноистраживачку делатност, утврђену чланом 40. Покрајинске скупштинске одлуке о покрајинској управи („Сл. лист АПВ“, бр. 37/14, 54/14 – др. одлука, 37/16, 29/17, 24/2019, 66/2020 и 38/2021), да у складу са законима који регулишу ове области и Статутом обавља послове покрајинске управе у области високог образовања и студентског стандарада, као и да предузима бројне активности у циљу унапређења положаја науке и технолошког развоја у АП Војводини, Секретаријат је, у циљу реализације дела Плана развоја АП Војводине који се односи на унапређење система образовања, креирања окружења усмереног ка врхунској науци као и њиховог повезивања са потребама привреде и економије, иницирао израду Програма развоја високог образовања и научноистраживачке делатности у АП Војводини, која је, кроз пројектну подршку, реализована од стране Универзитета у Новом Саду.

Приликом израде Програма развоја, коришћени су стратешки документи усвојени на републичком и покрајинском нивоу чиме је постигнута максимална усклађеност како са националним стратешким циљевима тако и са европским системима и простором високог образовања и научноистраживачке делатности.

Полазиште за припрему Програма развоја високог образовања и научноистраживачке делатности у АП Војводини су документи и закони дати у наставку.

Документи јавних политика Републике Србије:

- Стратегија развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године;
- Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2021. до 2025. године – Моћ знања;
- Национална стратегија одрживог развоја;
- Стратегија паметне специјализације у Републици Србији за период од 2020. до 2027. године;
- Стратегија развоја вештачке интелигенције у Републици Србији за период 2020–2025. године;
- Стратегија развоја дигиталних вештина у Републици Србији 2020–2024
- Стратегија индустријске политике Републике Србије од 2021. до 2030. године;
- Стратегија за подршку развоју малих и средњих предузећа и конкурентности за период од 2015. до 2020. године;
- Платформа за отворену науку;
- Платформа за развој научноистраживачке инфраструктуре.

Закони од важности за развој високог образовања и научноистраживачке делатности Републике Србије, који заједно чине правни оквир релевантан за Програм развоја високог образовања и научноистраживачке делатности АП Војводине су:

- Закон о високом образовању;
- Закон о научноистраживачкој делатности (чланови 27а – 27д);
- Закон о науци и истраживањима;
- Закон о иновационој делатности;
- Закон о спорту;
- Закон о дуалном моделу студија у високом образовању;
- Закон о Националном оквиру квалификација Републике Србије;
- Закон о планском систему Републике Србије;
- Закон о фонду за науку Републике Србије;
- Закон о утврђивању надлежности АП Војводине.

Документи јавних политика АП Војводине:

- План развоја АП Војводине 2023–2030;
- Програм заштите животне средине АП Војводине за период 2016–2025. године.

Међународне политике, програми и фондови значајни за спровођење Програма развоја високог образовања и научноистраживачке делатности АП Војводине су:

- Стратегија развоја Југоисточне Европе – SEE 2030
- Стратегија Европске уније за Дунавски регион;
- Стратегија ЕУ за Јадранско-јонски регион;
- Регионална стратегија истраживања и развоја за иновације Западног Балкана;
- Агенда Европа 2030. за одрживи развој;
- Агенда Светске банке за привредни раст Републике Србије;

- Иницијатива „Појас и пут”: иновације у међународној развојној синергији и глобалном управљању;
- Еразмус+ програм Европске уније 2021–2027;
- Хоризонт Европа 2021–2027;
- Претприступни инструменти ЕУ за Западни Балкан (*IPA III* програм прекограничне сарадње 2021–2027);
- Програм Вишеградске групе;
- Програм Централноисточне иницијативе (*CEI*);
- Европски програм за сарадњу у домену научних и технолошких истраживања *(COST)*;
- Мрежа за истраживање и развој ЕУРЕКА;
- Програми билатералне сарадње.

3. АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА И НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКЕ ДЕЛАТНОСТИ У АП ВОЈВОДИНИ

У складу са све израженијом потребом за промишљеним, организованим и квалитетним развојем система високог образовања и научноистраживачке делатности, Програм развоја обухвата механизме и мере за даље унапређење квалитета и ефикасности високог образовања, научноистраживачке делатности, технолошког развоја и иновација на територији АП Војводине, и даље интеграције у европски простор високог образовања и европски истраживачки простор.

Приликом израде Програма развоја, узети су у обзир примери добре праксе како из развијених земаља, тако и из земаља региона које имају сличан систем високог образовања и које су већ достигле завидан ниво квалитета и у образовном и у истраживачком процесу. Предложене мере у оквиру Програма развоја знатно ће повећати ефикасност и кохерентност коришћења постојећих ресурса, али и омогућити њихову одрживу имплементацију.

Приликом одређивања циљева и мера, полазну тачку чинило је постојеће стање у области високог образовања, научноистраживачке делатности, иновација, истраживања и развоја, све предности и недостаци коришћења постојећих образовних и научноистраживачких капацитета, како би пројектовани циљеви и предвиђене мере биле у складу са будућим животним и развојним потребама друштва у АП Војводини.

3.1. Област високог образовања

Анализа постојећег стања високог образовања у АП Војводини урађена је на основу података за школску 2020/21. годину, а који су преузети од Републичког завода за статистику[1].

Укупан број студента на свим нивоима и свим врстама студија у школској 2020/21. износио је 242.550 у Републици Србији[2] од којих је 52.161, односно 21,5%, студирало у високошколским установама на територији АП Војводине. У односу на целокупну студентску популацију у Републици Србији, у АП

[1] https://www.stat.gov.rs/oblasti/obrazovanje/visoko-obrazovanje/, https://publikacije.stat.gov.rs/G2021/Pdf/G20216006.pdf
[2] Подаци Републичког завода за статистику за Републику Србију не обухватају податке за АП Косово и Метохију.

Војводини већи проценат студената је на буџету (42% укупног броја студената у Републици Србији је на буџету према 49% у АП Војводини).

Проценат студената докторских студија у АП Војводини мањи је у односу на број студената у Републици Србији и износи 3% од студентске популације. На територији АП Војводине ради 32 акредитоване високошколске установе у 9 градова, Табела 1. Највише је акредитованих факултета које похађа близу 90% студената.

Јужнобачка област, тачније Нови Сад, центар је високошколског образовања и 84,2% студената своје академско образовање стиче на високошколским установама у Новом Саду. На другом месту је севернобачка област (Суботица), са приближно 9% студената, док је у другим областима АП Војводине број студената мањи од 2%, нпр. у Сомбору је 376 студената, у Зрењанину 602, итд.

Једна од важних карактеристика за процену стања у високом образовању јесте дистрибуција студената по областима/подручјима студија. Највећи проценат студената (21,3%) студира у области инжењерства, производње и грађевинарства, а најмањи (3,4%) у области пољопривреде, шумарства, рибарства и ветеринарства. На другом месту по броју студената је област пословања, администрације и права које похађа 14% студената. Студије Информационих и комуникационих технологија (у даљем тексту ИКТ) похађа 12,28% студената, док је сваки десети (10,45%) у области природних наука и математике. Женска популација студената заступљенија је у свим областима студија осим у области инжењерства, производње и грађевинарства где чине 39% студентске популације и у области ИКТ у којој је заступљена са 33%.

Одустајање од студија је изазов за велики број земаља међу којима је и Република Србија. Подаци показују да постоји јак негативан тренд опадања броја студената кроз године студија, као и у односу на старост студената. У студенској популацији највише је деветнаестогодишњака (17%), да би већ двадесетогодишњака било за 10%, односно око 1.000 мање. Близу 9% редовних студената је старије од 30 година. Разлози за одустајање од студија су различити, али један од разлога је недовољна припремљеност средњошколаца за захтеве који се постављају у области високог образовања. Улазак у високо образовање омогућено је свим свршеним средњошколцима без обзира на претходно завршено средње образовање и то без припреме или са минималном припремом која се организује у току септембра месеца за студенте који су уписали прву годину студија. Од 11.302 студента који су студије уписали школске 2020/21. године, само њих 4.164 (36.8%) завршило је опште средње образовање (гимназије). Из економских, правних и административно-управних школа уписано је 17,3% студената, а по 7% новоуписаних студената је завршило средње образовање у области електротехнике или медицине.

Разлог за одустајање може да буде и социо-економски статус студената јер су чак 80% студената издржавана лица. Само 2,3% студената је навело да је главни начин њиховог издржавања стипендија коју дају јавне установе (Министарство просвете, науке и технолошког развоја РС, регионалне, општинске власти и др.).

Недостатак капацитета студенских домова, пре свега у Новом Саду, додатно оптерећује студентски стандард, јер свега 5.5% студената живи у студентским домовима, а више од трећине у изнајмљеним становима. Код родитеља живи сваки трећи студент.

Званични подаци показују да је број страних студената веома мали на подручју Републике Србије, што се у потпуности односи и на АП Војводину. Број студената са страним држављанством у укупној студентској популацији у АП Војводини је 4.321, што чини 6% студентске популације. Међутим, највећи

део страних студената, чак 72%, долази из Босне и Херцеговине, а 10% из Црне Горе. Мали број и оваква структура страних студената су последица чињенице да се готово сви програми реализују на српском језику и указује да не постоје одговарајуће стратешке мере које би обезбедиле већи прилив страних студената.
Неповољни показатељи су запажени и у области мобилности студената. Званични подаци показују да је од 9.091 дипломираног студента у школској 2020/2021. само њих 196 (2,2%) у току студија боравило на студијском програму или стручном усавршавању дужем од 3 месеца у иностранству или стекло 15 ЕСПБ бодова на универзитетима у иностранству. Највећи број студената који су у току студија боравили на универзитетима у иностранству је користило ЕРАЗМУС+ програм мобилности (139).

Приказ статистичких података у области високог образовања у Републици Србији и АП Војводини за наставну 2021/2022. годину и подаци о дипломираним студентима у периоду од јануара до децембра 2021. године:

Установе	Број установа	Број уписаних студената
Државни факултети	14	40.232
Приватни факултети	10	6.786
Државне високе школе	9	5.674
Приватне високе школе	1	182
Укупно:	**35**	**52.874**

Табела 1. Високошколске установе у АП Војводини

Области	Број уписаних студената	Број дипломираних студената
Западнобачка област	474	96
Јужнобанатска област	663	189
Јужнобачка област	44.430	7.718
Севернобанатска област	248	123
Севернобачка област	5.194	964
Средњобанатска област	1.363	311
Сремска област	502	171
Регион Војводине	**52.874**	**9.572**

Табела 2. Приказ броја дипломираних и уписаних студената према управним окрузима у АП Војводини

	Број студената	%	Мушкарци	Жене
Срби	**39.550**	74.80%	18.338	21.212
Непознато	**5.286**	10.00%	1.748	3.538
Мађари	**1.385**	2.62%	716	669
Хрвати	**399**	0.75%	167	232
Словаци	**340**	0.64%	153	187
Црногорци	**265**	0.50%	131	134
Русини	**192**	0.36%	93	99
Бошњаци	**128**	0.24%	82	46
Роми	**111**	0.21%	49	62
Албанци	**95**	0.18%	42	53
Румуни	**69**	0.13%	39	30
Муслимани	**65**	0.12%	28	37
Грци	**53**	0.10%	36	17
Остали	**97**	0.18%	63	34
Нису се изјаснили, ни определили према члану 47. Устава РС	**4.023**	7.61%	1.119	2.904
Укупно	**52.874**	100.00%	23.155	29.719

Табела 3. Национална припадност студената по полној структури

Држава порекла	Укупно	Босна и Херцеговина	Црна Гора	Хрватска	Словенија	Грчка	Мађарска	Немачка	Иран	Канада	Остало
Р Србија	11.419	6.073	2.951	485	103	92	83	66	62	29	1.475
АП Војводина	4.321	3.112	423	273	61	66	24	17	32	10	303
Проценат заступљености	37,8%	51,2%	14,3%	56,3%	59,2%	71,7%	28,9%	25,8%	51,6%	34,5%	20,5%

Табела 4. Држава порекла студената који студирају на територији Р Србије и АП Војводине

Старосно доба	**Број студената**
18 и мање година	957
19 година	7.902
20 година	7.644
21 година	6.892
22 година	6.106
23 година	4.990
24 година	3.875
25 година	2.944
26 година	2.324
27 година	1.703
28 година	1.299
29 година	952
30-34 година	2.671
35 и више година	2.615

Табела 5. Старосне категорије студената

Старосно доба	Мушки пол	Женски пол
18 и мање година	373	584
19 година	3.425	4.477
20 година	3.248	4.396
21 година	2.830	4.062
22 година	2.549	3.557
23 година	2.192	2.798
24 година	1.821	2.054
25 година	1.425	1.519
26 година	1.109	1.215
27 година	802	901
28 година	627	672
29 година	461	491
30-34 година	1.214	1.457
35 и више година	1.079	1.536

Табела 6. Полна структура студената

Завршено средње образовање	Дипломирани студенти		Новоуписани студенти	
Укупно	9.973	100.0%	11.369	100.0%
Гимназија	4.112	41.2%	4.154	36.5%
Економске, правне и административно-управне	1.976	19.8%	1.885	16.6%
Здравство и социјална заштита	1.085	10.9%	893	7.9%
Машинске и металске школе	391	3.9%	472	4.2%
Електротехничке школе	443	4.4%	845	7.4%
Остале школе	2.066	20.7%	3.120	27.4%

Табела 7. Приказ броја студената према завршеном средњем образовању

Издржавано лице	73,4%
Лични приходи (уштеђевина, приходи од имовине, наследство и сл.)	14,9%
Стипендија коју даје јавна установа (Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије; регионалне, општинске власти и др.)	4,0%
Други извори финансирања	7,7%

Табела 8. Начини издржавања студената

	АП Војводина		**Република Србија**	
Код родитеља	17.375	34,1%	116.283	48,4%
Изнајмљен стан	18.776	35,6%	65.760	26,2%
Студентски дом	2.846	5,3%	16.433	6,8%
Сопствени стан	4.335	8,4%	24.068	10,3%
Код рођака	564	1,1%	4.808	1,9%
Друго	8.265	15,6%	15.198	6,4%

Табела 9. Приказ броја студената према типу смештаја

Регион / управни округ	Запослени			Са пуним радним временом			Наставници			Сарадници		
	укупно	жене	мушкарци	укупно	жене	мушкарци	укупно	жене	мушкарци	укупно	жене	мушкарци
Регион Војводине	4.121	2.212	1.909	3.344	1.761	1.583	2.762	1.429	1.333	1.359	783	576
Западнобачки управни округ	67	46	21	66	45	21	47	30	17	20	16	4
Јужнобанатски управни округ	66	38	28	59	34	25	56	31	25	10	7	3
Јужнобачки управни округ	3.594	1.910	1.684	2.862	1.482	1.380	2.353	1.195	1.158	1.241	715	526
Севернобанатски управни округ	24	19	5	22	18	4	22	17	5	2	2	0
Севернобачки управни округ	230	117	113	206	108	98	182	92	90	48	25	23
Средњобанатски управни округ	105	62	43	101	59	42	77	48	29	28	14	14
Сремски управни округ	35	20	15	28	15	13	25	16	9	10	4	6

Табела 10. Структура наставног кадра у високом образовању

Графички приказ 1. Начини финансирања студената

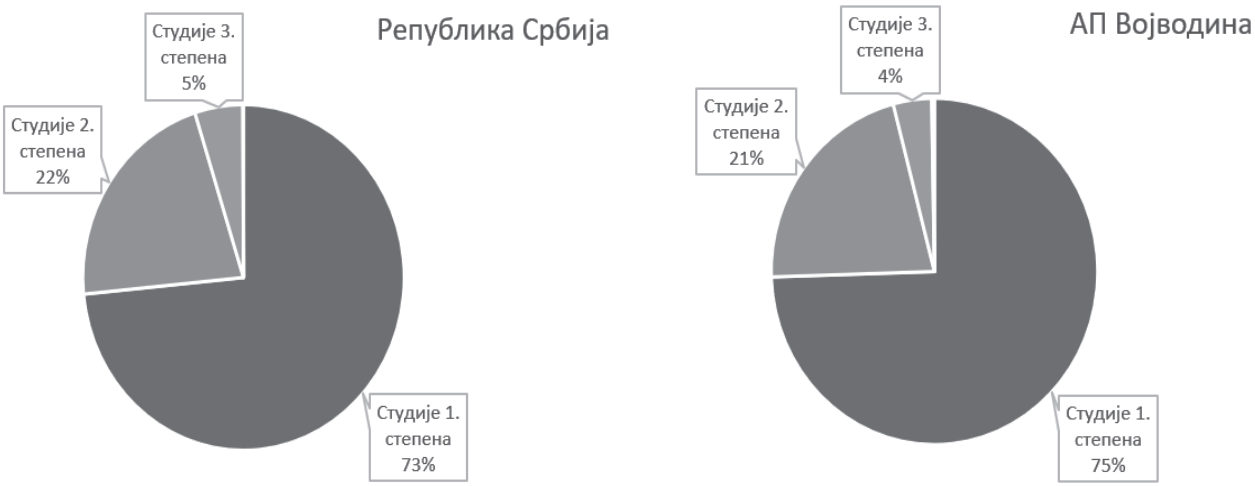

Графички приказ 2. Заступљеност студената према нивоу студија

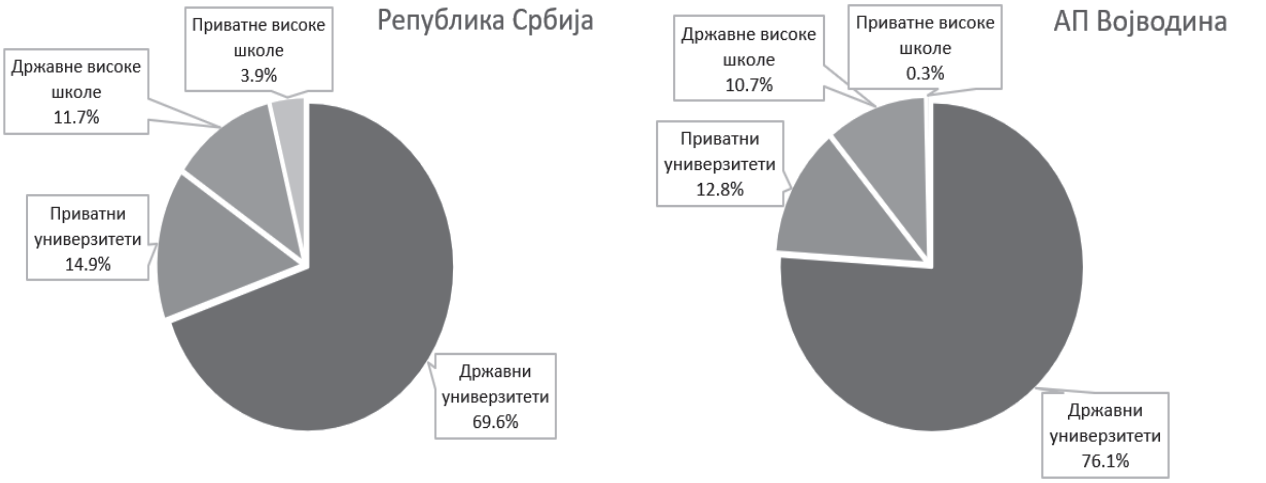

Графички приказ 3. Заступљеност студената према врсти установе

Графички приказ 4. Подручја образовања студената
Извор података: Републички завод за статистику

Графички приказ 5. Подручја образовања студената и полна подељеност
Извор података: Републички завод за статистику

Графички приказ 6. Ефикасност студирања према старосној доби студената

3.2. Област научноистраживачке делатности

Током протеклих година спроведене су значајне реформе организације и финансирања научноистраживачке делатности у Републици Србији и АП Војводини у виду пројектног финансирања. Формиране су институције које пружају подршку научноистраживачкој делатности – Фонд за науку Републике Србије и Фонд за иновациону делатност. Ипак, и даље су приметни одређени фактори у области научноистраживачке делатности који спутавају убрзани развој у овом сектору.
Као највећа слабост националног иновационог система издваја се недовољно улагање како државног тако и приватног пословног сектора у истраживања и развој. Наиме, укупно улагање у истраживање и развој у Републици Србији у 2019. години износило је 0,89% од укупног бруто друштвеног производа (БДП) Републике Србије, што је 2,4 пута мање од просека Европске уније где је у 2019. години улагање у истраживање и развој износило 2,14% БДП-а. Укупно улагање у истраживање и развој у Републици Србији у 2020. години се незнатно повећало и износило је 0,91% од укупног БДП Републике Србије. Република Србија се према Глобалном индексу иновативности у 2020. години налази на 53. месту (од 131 земље)[3]. Високо учешће улагања у истраживање и развој кроз јавне изворе и систем високог образовања подразумева и значајан удео улагања у теоријска и фундаментална истраживања која се не могу директно применити у пракси, за разлику од улагања пословног сектора која су претежно оријентисана на развој примењених иновација. У Републици Србији је у 2019. утрошено 21,9 милијарди динара директних буџетских средстава за истраживања и развој, односно удео укупних буџетских средстава за истраживање и развој у БДП-у износио је 0,4%. Укупан износ буџетских средстава за истраживање и развој у 2020. години је повећан за 8,6% и износио је 25,2 милијарди динара, односно удео укупних буџетских средстава за истраживање и развој у БДП-у износио је 0,46%. Укупан износ буџетских средстава за истраживање и развој у 2021. години износио је 26,6 милијарди динара, односно удео укупних буџетских средстава за истраживање и развој у БДП-у износио је 0,42%. У укупним средствима из буџета за финансирање истраживања и развоја у 2019. години највећи удео припао је сектору државе 58,7% (64,4% у 2020. години, 62,7% у 2021. години) и сектору високог образовања 26,9% (23% у 2020. години, 22,8% у 2021. години), док међународне организације учествују са 10% (9,4% у 2020. години, 11,1% у 2021. години). У АП Војводини буџетска издвајања за научноистраживачку делатност знатно су мањи од истих у Републици Србији и имају тенденцију опадања. Бројне студије указују на то да издвајање из буџета од 1% БДП представља праг који једна држава треба да достигне да би пружила адекватну подршку научноистраживачкој делатности.
Научноистраживачка делатност у Републици Србији и АП Војводини се реализује на универзитетима, у институтима и иновационим компанијама. Према евиденцији Комисије за акредитацију и проверу квалитета, у Републици Србији постоји 18 акредитованих универзитета (8 државних и 10 приватних), од тога у АП Војводини је 1 државни и 3 су приватна универзитета. У саставу универзитета у Републици Србији се налази 139 факултета, од чега је 25 факултета (14 државних и 11 приватних) у АП Војводини. Од 65 акредитованих института у Републици Србији 6 су у АП Војводини. Од 22 акредитована центра изузетних вредности у Републици Србији 3 су у АП Војводини и од 135 регистрованих иновационих предузећа у Републици Србији 22 су у АП Војводини.

На основу података из 2020. године, број запослених у научноистраживачким организацијама Републике Србије је био 23.524 од тога 16.662, односно 71%, чине истраживачи. Број истраживача са дипломом доктора наука је био 11.222, односно 67% од укупног броја истраживача. Број запослених у научноистраживачким организацијама на територији АП Војводине, према подацима за 2020. годину, је био 5.725 од тога 3.841, односно 67%, чине истраживачи.

[3] Универзитет Корнел (*Cornell University), INSTEAD* и Светска организација за интелектуалну својину (*WIPO*) у годишњем извештају (*The Global Innovation Index*) од 2007. прати и рангира око 130 држава према њиховим иновационим перформансама и успешности у иновацијама.

Према подацима Евростата (*EUROSTAT*) за 2020. годину по учешћу истраживача у укупном броју запослених, Република Србија са 0,7% заостаје за државама Европске уније (1,4%), а боља је у односу на неке државе из окружења (Република Северна Македонија и Република Румунија). У АП Војводини проценат истраживача износи свега 0,5% од укупног броја запослених на територији АП Војводине. Закључак ових анализа је да у области научноистраживачке делатности недостају људски ресурси, што ограничава економски раст и иновативност. Значајна разлика између научноистраживачке делатности у Републици Србији и оне у Европској унији је веома мала заступљеност истраживача и научноистраживачке делатности у привредним организацијама, што је свакако један од кључних структурних проблема научноистраживачке делатности и привредног развоја Републике Србије.

Када је научна продукција у питању, од укупно 6.027 научних радова које су објавили истраживачи са територије Републике Србије у међународним часописима са импакт фактором (часописи рангирани на *SCI* листи), око 16 % чине радови истраживача из АП Војводине.

Осим горе наведених недостатака који отежавају развој научноистраживачке делатности и истраживања, уочени су и следећи фактори: недовољан ниво научног предузетништва, као и лидерства и менаџмента у науци, слаба међународна умреженост домаћих научних институција, недостатак административних процедура, пракси и капацитета за привлачење инвестиција и пројеката, недовољни капацитети за трансфер технологије, застарео систем заштите интелектуалног власништва, као и релативно низак ниво друштвене свести о значају иновација.

4. ВИЗИЈА И МИСИЈА РАЗВОЈА ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА И НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКЕ ДЕЛАТНОСТИ У АП ВОЈВОДИНИ

Нови стратешки оквир Европске уније за област образовања (2021–2030)[4] наглашава развој компетенција, зелене политике, дигитализацију, инклузивност, целоживотно учење и међународну сарадњу као неопходне чиниоце за даљи развој Европског образовног простора, спровођење спољних политика Европске уније и ширење европских вредности. Од високошколских установа се очекује да проналазе нове облике далекосежне сарадње, попут креирања транснационалних алијанси или иницијативе „Европски универзитети”, чији пун потенцијал лежи у стратешком удруживању знања и ресурса као начин да се реше изазови текуће декаде. Стратегија развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године, такође, тежи унапређењу доступности, квалитета, релевантности, праведности, повећању интернационализације и мобилности високог образовања. При томе је неопходна свеобухватна примена дигиталних технологија, с перспективом брзог усвајања погодности које дигиталне технологије доносе и редефинисања постојећих парадигми, што треба да повећа ефикасност у раду, комуникацији, повезивању, мобилности, доступности и организацији у високом школству.

Мисија развоја високог образовања и научноистраживачке делатности у АП Војводини је унапређење образовног и научног потенцијала кроз савремена научна истраживања и ангажовања у друштву која побољшавају животе људи. Мисија будућег развоја научноистраживачке делатности у АП Војводина у потпуности се ослања на принципе Одговорног истраживања и иновација (Responsible research and inovation – RRI). РРИ представља окосницу савремене науке, посебно истраживања финансираних јавним средствима. Пет кључних тема РРИ представљају изазове за креаторе политика и истраживаче:

[4] https://www.consilium.europa.eu/media/48584/st06289-re01-en21.pdf

- **Родна равноправност:** родна димензија би требало да се узме у обзир у истраживању и иновацијама, доношењу одлука, расподели средстава и у саставу тимова и организација.
- **Отворени приступ:** покушаји да се наука учини транспарентном и доступном. Наглашава да резултати јавно финансираних истраживања (публикације и подаци) треба да буду слободно доступни за јавну употребу.
- **Ангажман грађана:** наглашава да јавност, укључујући организације цивилног друштва, треба заједнички да учествује у процесу истраживања и иновација.
- **Научно образовање**: боље припрема будућих истраживача и других друштвених актера, кроз обезбеђивање алата и знања неопходна да у потпуности учествују у процесу истраживања и иновација.
- **Етика:** поштовање основних права и највиших етичких стандарда како би се гарантовала већа друштвена релевантност и веће прихватање резултата истраживања и иновација.

Основна визија развоја високог образовања и научноистраживачке делатности у АП Војводини је достизање друштва заснованог на знању, јаке економије базиране на високотехнолошкој привреди која проистиче из научних достигнућа у којима активно учествују истраживачи са територије АП Војводине; друштва које цени и подржава науку, које разуме добробит коју остварује образовањем и научним достигнућима и у ком је наука и високо образовање подједнако доступно свим грађанима. Само друштво засновано на знању може обезбедити свим својим грађанима висок животни стандард и превазилажење друштвених изазова чиме ће се обезбедити трајни просперитет друштва и спречити изражено демографско нестајање народа који живе на територији АП Војводине.
Визија развоја високог образовања и научноистраживачке делатности у АП Војводини треба да доведе до унапређеног научноистраживачког и иновационог система и да унапреди њихов утицај на друштво, уз оснаживање и процес реформисања научноистраживачких институција и истраживачких тимова, са посебним акцентом на неговање врхунских компетенција истраживача. Потребно је подржати научноистраживачке институције у остварењу њихових примарних задатака као носилаца технолошког развоја АП Војводине и Републике Србије. Развојна и иновациона делатност у оквиру научноистраживачких организација (у даљем тексту НИО) мора бити препозната, подржана и промовисана од стране свих релевантних државних институција и привреде. Овај технолошки напредак треба да прати и развој друштва способног да прихвата и цени научна достигнућа, да се активно укључи у њихову експлоатацију и да се окрене ка јачању позитивних друштвених вредности. Неопходно је науку и научне резултате приближити широкој друштвеној популацији и омогућити јој да стекне поверење у науку и чињенице засноване на доказима како би се спречило назадовање друштва прихватањем разних популистичких идеја иза којих не стоје утемељене научне чињенице нити докази. Све ово треба да води ка приоритетној визији развоја друштва која подразумева успоравање губитка људских ресурса у квантитативном и квалитативном смислу.

Како би се остварила визија развоја високог образовања и научноистраживачке делатности у АП Војводини, неопходно је у наредном периоду значајно ојачати високо образовање и научноистраживачку делатност на територији АП Војводине и извршити следеће промене:

1. Унапредити квалитет високог образовања, учинити га доступнијим свим грађанима АП Војводине:
    - Учинити целоживотно образовање ефикасним, флексибилним, актуелним;
    - Спречити одлив младих, а посебно одлив свршених студената;
    - Повећати доступност и праведност образовања.

2. Пратити савремене трендове у области дигитализације високог образовања:
    - Интензивирати усвајања дигиталних технологија;
    - Повећати примену дигиталних платформи у високом образовању.

3. Створити систем високог образовања заснованог на научној изврсности:
    - Подстицати и промовисати изврсност.

4. Остварити глобални научни утицај у друштву:
    - Интернационализација;
    - Приступ научној инфраструктури и ресурсима;
    - Подршка међународним, крос-културним и интердисциплинарним пројектима;
    - Појачати сарадњу научноистраживачке делатности и привреде.

5. Укључити науку у проналажење одговора на друштвене изазове:
    - Усмерити науку ка стратешки важним научним областима за решавање глобалних друштвених изазова;
    - Повећати улогу друштвених наука у решавању друштвених изазова;
    - Обезбедити транспарентност научноистраживачког процеса;
    - Обезбедити предуслове за повећање поверења у научноистраживачку делатност.

6. Повећати изврсност истраживача:
    - Креирање услова за несметано бављење научноистраживачким радом на факултетима;
    - Побољшање статуса младих истраживача;
    - Критички однос према националном систему евалуације резултата научноистраживачког рада;
    - Неговање културе различитости у научноистраживачким институцијама.

Реализација наведених промена у систему високог образовања и научноистраживачке делатности је од значаја за читаво друштво АП Војводине, сваког појединца и сваку групу. Стварање технолошки напредног друштва са високим животним стандардом зауставиће негативне демографске трендове и обезбедиће неопходне, пре свега људске, ресурсе за даљи развој и јачање друштва. Посебно значајну улогу и одговорност у реализацији неопходних промена и остварењу визије развоја АП Војводине имају Покрајинска влада, Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност, Универзитет у Новом Саду, као и остале високошколске и научноистраживачке организације. Посебан интерес за спровођење предложених мера и промена имају сви привредни субјекти који послују или планирају да послују на територији АП Војводине.
Високо образовање, иновације, истраживање и развој су окосница концепта паметне специјализације и јачања глобалне конкурентности привреде, те ће умногоме зависити од подстицања иновационих капацитета домаћих компанија, као и подстицања сарадње научноистраживачких капацитета са привредом. У том смислу неопходно је доследно спроводити сва стратешка документа с предвиђеним мерама, креирана и усвојена како на републичком тако и на покрајинском нивоу, како би се осигурало организовано и квалитетно управљање развојем система високог образовања и научноистраживачке делатности, као и циљано усмеравање ресурса на области које имају највећи конкурентски и иновациони потенцијал.

5. ОПШТИ ЦИЉ РАЗВОЈА ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА И НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКЕ ДЕЛАТНОСТИ У АП ВОЈВОДИНИ

Општи циљ Програма развоја усклађен је са Стратегијом развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године и Стратегијом научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2021. до 2025.године – Моћ знања.

Општи циљ Програма развоја високог образовања и научноистраживачке делатности у АП Војводини је активан допринос подизању квалитета високог образовања, као и научноистраживачког и иновационог система у циљу убрзаног развоја АП Војводине и Републике Србије, кроз унапређење наставног процеса, квалитета и ефикасности научноистраживачке делатности, технолошког развоја и иновација.

6. ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА У АП ВОЈВОДИНИ

Остваривање општег циља Програма развоја високог образовања и научноистраживачке делатности са аспекта области високог образовања може се остварити кроз активну реализацију и праћење достизања следећих посебних циљева:

Посебни циљ 1 – Унапређен квалитет понуде; праведност у доступности образовања;

Посебни циљ 2 – Дигитализација високог образовања;

Посебни циљ 3 – Научна изврсност у високом образовању.

6.1. Унапређен квалитет понуде; праведност у доступности образовања

6.1.1. Ефикасно, флексибилно, актуелно и целоживотно образовање

Савремена кретања у друштву, економији, науци и образовању захтевају људе који су у стању да непрекидно уче и усвајају нова знања и вештине, те је зато развој модерних облика образовања неопходан и неизбежан. Високо образовање има највећу одговорност за брзо и квалитетно иницијално, али и додатно образовање. Оно мора да подиже квалитет садржаја, као и обим понуде који ће, са једне стране, брзо одговарати на тренутне потребе привреде и друштва, а са друге стране, развијати предузимљивост, креативност и иновативност као дугорочну потребу сваког појединца. Позитиван тренд који је уочен последњих година кроз развијање студија у области ИКТ-а, вештачке интелигенције и науке о храни потребно је наставити, док је, са друге стране, потребно инсистирати на интердисциплинарности користећи ресурсе које, пре свега, нуди Универзитет у Новом Саду.

Полазећи од чињенице да се тржиште рада брзо мења, јер се јавља потреба за пословима који нису обухваћени тренутним студијским програмима, као и чињенице да нестаје потреба за неким пословима, императив у оквиру високог образовања јесте да се непрекидно унапређују студијски програми и други облици образовања, попут кратких програма студија, курсева целоживотног образовања, летњих школа и слично, с циљем обезбеђивања и одржавања актуелности садржаја и да

се код студената развијају кључне компетенције за XXI век (критичко мишљење, комуникационе вештине, креативност, решавање проблема, сарадња, дигитална писменост, медијска писменост, социјалне вештине, друштвена одговорност, иновационе вештине и друго). На тај начин, значајно ће се ускладити високошколско образовање са кретањима на тржишту рада, повећати запошљивост свршених студената и омогућити стицање додатних компетенција које диктирају нови трендови на тржишту рада. Неопходно је радити на успостављању система образовања које одговара потребама привреде, што захтева успостављање чврстих веза између послодаваца, институција задужених за образовање, научноистраживачких институција и тржишта рада.

Мера 6.1.1	Развој ефикасног, флексибилног, актуелног и целоживотног образовања
Циљ мере	Унапређени студијски програми и други облици образовања
Ефекти који се мером постижу и кључни показатељи којима се ти ефекти мере	1. Већи број свршених студената са компетенцијама које омогућавају запослење у савременој привреди и научним установама; 2. Савременост садржаја и развој кључних компетенција за XXI век (критичко мишљење, комуникационе вештине, креативност, решавање проблема, сарадња, дигитална писменост, медијска писменост, социјалне вештине, друштвена одговорност, иновационе вештине); 3. Већи број студената у програмима дошколовања и целоживотног учења; 4. Већи број наставника у програмима проширивања и осавремењавања компетенција; 5. Већи број студената из иностранства на високошколским институцијама АП Војводине; 6. Већи број профила усмерених ка практичним знањима које захтева савремена динамична привреда.
Активности за спровођење мере	1. Непрекидно унапређивати студијске програме и друге облике образовања (кратки програми, целоживотни курсеви, летње и зимске школе); 2. Интензивирати развој кратких програма (30-60 ЕСПБ) уживо и електронски; 3. Континуирано подстицати и пратити интерно и екстерно вредновање курсева и наставника и уводити измене у складу са резултатима вредновања; 4. Обезбедити контиуирану посебну подршку иницијалном образовању наставника за доуниверзитетско образовање;

	5. Континуирано пратити запошљивост студената и усклађивати студијске програме са захтевима тржишта; инсистирати на већем броју изборних предмета и на интердисциплинарности студијских програма на свим нивоима.
Одговорност за реализацију мере	Високошколске установе
Потребни финансијски ресурси и начин њиховог обезбеђивања	Буџет Републике Србије, Аутономне покрајине Војводине, локалних самоуправа, сопствена средства високошколских установа.
Рок за спровођење мере	2025
Субјекти надлежни за извештавање о спровођењу мере и рокови за извештавање	Универзитет у Новом Саду доставља годишњи извештај Покрајинском секретаријату за високо образовање и научноистраживачку делатност на основу прикупљених података од високошколских установа у свом саставу, а високе школе струковних студија чији је оснивач АП Војводине самостално достављају годишњи извештај Секретаријату.

6.1.2. Спречавање одлива свршених студената

Слично као у већини источноевропских земаља, и код нас је изражен одлив свршених студената у иностранство, негативан наталитет, као и интерне миграције ка већим градовима. У складу са европским трендовима, потребно је приближити академско и струковно образовање, те повећати доступност високог образовања и интерну мобилност унутар система високог образовања. Инсистирањем на интердисциплинарности може се побољшати квалитет и ширина понуде студијских програма, нарочито у мањим местима, чиме би се сузбили трендови који доприносе неравномерном регионалном развоју. Овакав полицентричан модел развоја академског високог образовања кроз једну самосталну високошколску установу чији је оснивач АП Војводина и уз већ постојећу добру инфраструктуру (високошколске институције и пратећи садржаји у више градова широм АП Војводине) одговарајућим улагањима и мотивацијом може обезбедити постојање више центара у АП Војводини с академским високошколским институцијама које свој рад не базирају на наставном кадру који путује из Новог Сада и на студентима из тог насеља, већ који обезбеђују све услове за живот у поменутим срединама, доприносећи њиховом развоју и повољној културној, образовној и привредној атмосфери.

Мера 6.1.2	Спречавање одлива свршених студената
Циљ мере	Повећана запошљивост свршених студената, компатибилност студијских програма са потребама привреде и науке
Ефекти који се мером постижу и кључни показатељи којима се ти ефекти мере	1. Већи број свршених студената који се запошљавају у земљи након завршених студија; 2. Већа атрактивност студијских програма прилагођених

	потребама тржишта.
Активности за спровођење мере	1. Континуирано пратити запошљивост студената; 2. Континуирано организовати испитивања ставова послодаваца о примењивости стеченог знања у реалном окружењу; 3. Пратити савремене трендове у индустрији и науци у иностранству и преузимати позитивна искуства, са посебним освртом на специфичности домаћег образовног система; 4. Усклађивати студијске програме са добијеним резултатима и захтевима тржишта.
Одговорност за реализацију мере	Покрајинска влада, високошколске установе.
Потребни финансијски ресурси и начин њиховог обезбеђивања	Буџет Републике Србије, Аутономне покрајине Војводине, локалних самоуправа, сопствена средства високошколских установа, средства из међународних извора, донације.
Рок за спровођење мере	2025
Субјекти надлежни за извештавање о спровођењу мере и рокови за извештавање	Универзитет у Новом Саду доставља годишњи извештај Покрајинском секретаријату за високо образовање и научноистраживачку делатност на основу прикупљених података од високошколских установа у свом саставу, а високе школе струковних студија чији је оснивач АП Војводине самостално достављају годишњи извештај Секретаријату.

6.1.3. Доступност и праведност образовања

Припадници социјално осетљивих група имају најмању могућност приступа високом образовању у поређењу са осталим нивоима образовања.[5] Системски је потребно развијати подршку таквим студентима, што се може реализовати кроз обезбеђивање стипендија и бољих услова кроз успостављање флексибилних видова подршке учењу. Потребно је пратити стање и унапређивати приступачност образовања, у складу са постојећим законским оквирима и могућностима које они пружају, а уз ширу употребу савремених технологија, пре свега дигитализацијом, која доприноси приступачности и прилагођавању појединих сегмената образовања у складу са потребама особа са инвалидитетом. У том смислу је неопходно обезбедити и подршку за креирање уџбеника и других наставних материјала прилагођених социјално осетљивим групама и особама са инвалидитетом.

[5] http://www.equied.ni.ac.rs/documents/implementacija/wp1_dev/socijalna_dimenzija_visokog_obrazovanja_-_analize_i_preporuke.pdf

Применом хибридне и онлајн наставе треба повећати прилив студената и доступност образовања свим заинтересованим, посебно студентима који студирају уз рад и студентима са посебним потребама.

Мера 6.1.3	Повећање доступности и праведности образовања
Циљ мере	Већа доступност образовања припадницима социјално осетљивих група, студентима који студирају уз рад и студентима са посебним потребама
Ефекти који се мером постижу и кључни показатељи којима се ти ефекти мере	1. Већи број студената из социјално осетљивих група; 2. Повећана доступност образовања студентима који студирају уз рад; 3. Повећана доступност образовања студентима са посебним потребама.
Активности за спровођење мере	1. Системски развијати подршку студентима из социјално осетљивих група; 2. Обезбеђивати стипендије за студенте из социјално осетљивих група и студенте са посебним потребама; 3. Обезбеђивати подршку за учење кроз успостављање система менторства на високошколским установама од прве године студија; 4. Омогућити припадницима осетљивих група доступност информација софтвером за слепе и слабовиде, за особе оштећеног слуха, итд; 5. Обезбедити лак приступ особама са потешкоћама у кретању; 6. Имплементацијом хибридног, комбинованог и онлајн модела наставе повећати доступност образовања, пре свега наставних садржаја; 7. Тежити ка акредитацији студијских програма по хибридном моделу наставе и њиховој реализацији; 8. Обезбедити подршку у циљу превазилажења финансијских и организационих препрека за акредитацију и реализацију онлајн наставе; 9. Посебно пратити запошљивост студената, резултате интерних и екстерних вредновања, стопу одустајања од

	студија;
Одговорност за реализацију мере	Покрајинска влада, Високошколске установе.
Потребни финансијски ресурси и начин њиховог обезбеђивања	Буџет Републике Србије, Аутономне покрајине Војводине, локалних самоуправа, сопствена средства високошколских установа, средства из међународних извора, донације.
Рок за спровођење мере	2025
Субјекти надлежни за извештавање о спровођењу мере и рокови за извештавање	Универзитет у Новом Саду доставља годишњи извештај Покрајинском секретаријату за високо образовање и научноистраживачку делатност на основу прикупљених података од високошколских установа у свом саставу, а високе школе струковних студија чији је оснивач АП Војводине самостално достављају годишњи извештај Секретаријату.

6.2. Дигитализација високог образовања

6.2.1. Интензивирање усвајања дигиталних технологија

Значај дигиталних технологија је недвосмислено јасан свим учесницима у савременом високом образовању, те се оне на том нивоу широко примењују. С друге стране, ниво употребе дигиталних технологија се значајно разликује у зависности од места и начина коришћења, тако да су често примењена решења скупа, када се узме у обзир степен искоришћености наспрам цене имплементације, односно укупног трошка поседовања (*Total Cost of Ownership*). Постоји неколико препрека свеобухватној дигитализацији, у чијем отклањању високо школство мора преузети водећу улогу приликом образовања стручњака, будућих наставника и креатора политика примене будућих дигиталних решења. Такође, мора се посветити пажња подизању нивоа дигиталних компетенција код постојећих наставника као и код старијих у склопу целоживотног учења. Непознавање или недовољно познавање енглеског језика и специфичне терминологије су једна од највећих препрека. Превођењем софтвера се овај проблем може делимично превазићи, али је немогуће обезбедити преводе свих софтвера. У комбинацији са претходним, лоши ставови о софтверу као виду интелектуалне својине, као и коришћење нелегалног софтвера, стварају неповерење у дигиталне технологије код корисника, који се тешко одлучују да трансформишу своје радне процесе у потпуности у дигитални облик. Мањак професионалних администратора софтвера, као и недостатак обуке у основним и средњим школама доводи до испољавања наведених проблема и формирања ставова код ученика, који касније постају препрека ефикасном коришћењу софтвера на студијама и у професионалном раду. С друге стране, високо школство образује квалитетне и компетентне софтверске стручњаке, који су у потпуности способни да узму учешћа у савременим привредним токовима и софтверска индустрија је, генерално, једна од најдинамичнијих и најпрофитабилнијих привредних грана. Синергијом рада на друштвеном аспекту, подизањем свести о неопходности и бенефитима примене дигиталних технологија, заједно са квалитетним инжењерским решењима ови проблеми се могу превазићи.

Мера 6.2.1	Интензивирање усвајања дигиталних технологија
Циљ мере	Ефикасна употреба рачунарских софтвера у образовању
Ефекти који се мером постижу и кључни показатељи којима се ти ефекти мере	1. Преведени софтвери, упутстава и пратећи материјали; 2. Повећање квалитета ИТ образовања код студената; 3. Формирање исправних ставова о правилној примени софтвера; 4. Повећана ефикасност у примени софтверских решења.
Активности за спровођење мере	1. Обезбеђивати преводе софтвера, упутстава и пратећих материјала; 2. Побољшати квалитет образовања студената усмерених ка планирању, набавци, имплементацији и подршци софтверских решења; 3. Обезбеђивати подршку за набавку легалног софтвера за образовне институције и за обуку наставника и администратора; 4. Омогућити трансфер знања између образовних институција техничког усмерења и осталих;
Одговорност за реализацију мере	Високошколске установе.
Потребни финансијски ресурси и начин њиховог обезбеђивања	Буџет Републике Србије, Аутономне покрајине Војводине, локалних самоуправа, сопствена средства високошколских установа, средства из међународних извора, донације.
Рок за спровођење мере	2025
Субјекти надлежни за извештавање о спровођењу мере и рокови за извештавање	Универзитет у Новом Саду доставља годишњи извештај Покрајинском секретаријату за високо образовање и научноистраживачку делатност на основу прикупљених података од високошколских установа у свом саставу, а високе школе струковних студија чији је оснивач АП Војводине самостално достављају годишњи извештај Секретаријату.

6.2.2. Примена дигиталних платформи у образовању

Улога дигиталних технологија у погледу обезбеђивања доступности образовања је кључна. Искуства у наглом преласку на онлајн наставу, стечена у време пандемије КОВИД-19 су резултовала великим бројем истраживања, чије резултате треба применити приликом имплементације мера

дигитализације. Савремени приступ настави мора обухватити знања и вештине стечене током пандемије, тако да класичну учионичку наставу треба трансформисати у мешовиту и онлајн наставу, како би се примена дигиталних технологија трајно усвојила. Конкретно, треба обезбедити континуирани рад и подршку онлајн платформама за креирање и дистрибуцију наставних материјала и пренос и снимање предавања. Треба следити успешне примере отворене наставе (*Open University Model*) примењене на европским универзитетима, на пример усвајањем стратегија које ће резултовати, између осталог, постављањем курсева на платформе као што је *Coursera*[6]. На овај начин се унапређује доступност образовања, отварају се могућности интердисциплинарних курикулума и поспешује интернационализација.

У погледу дигитализације администрације високошколских установа, потребно је креирати и имплементирати заједнички дигитални оквир који би објединио разнородне информационе системе који су тренутно у употреби, односно у који би се редовно слале информације са појединачних установа. Тиме би се остварилe значајне уштеде у времену које се сада троши на ручно попуњавање упитника, као и на њихову обраду и креирање прегледних извештаја. Поред тога, остварила би се континуирано ажурна слика стања у високом школству. Ови принципи се могу применити на све аспекте рада на високошколским установама, на пример на службе рачуноводства, персоналне и студентске службе, вођење распореда часова, управљање лабораторијском опремом и слично.

У складу с наведеним, приоритет високог образовања на пољу дигитализације треба да буде обезбеђивање компетенција потребних за свеприсутну примену дигиталних технологија у свакодневном пословању, школовању и приватном животу, као и на формирању исправних ставова у погледу примене дигиталних технологија.

Мера 6.2.2	Примена дигиталних технологија у образовању
Циљ мере	Ефикасно образовање уз помоћ дигитализације
Ефекти који се мером постижу и кључни показатељи којима се ти ефекти мере	1. Већи број универзално доступних предавања, вежби и наставних материјала у дигиталном облику; 2. Увођење ефикасне мешовите и онлајн наставе уз класичну учионичку наставу; 3. Олакшана размена података између релевантних учесника у наставном процесу.
Активности за спровођење мере	1. Подићи ниво ИТ образовања на свим нивоима студија, као и у дошколовању и целоживотном учењу; 2. Обезбедити специфичне теме посвећене дигиталним технологијама у оквиру курсева енглеског језика; 3. Уводити курсеве посвећене примени дигиталних технологија у трансформисању класичних и мешовитих концепција пословања у дигитални облик. Посебно формирати курсеве намењене будућим менаџерима и

[6] University of Szeged | University of Szeged and Coursera Partner to Support Students with Online Learning During COVID-19 (u-szeged.hu)

	руководиоцима; 4. Обезбеђивати подршку за систематско креирање и дистрибуирање дигиталних наставних материјала, као и подршку за превођење софтвера отвореног кода; 5. Имплементирати стандарде за размену релевантних дигиталних информација између факултета и осталих елемената система високог образовања у циљу ефикасне обраде података и обезбеђивања реалне и ажурне слике стања у сваком тренутку; 6. Увести електронска документа (индекси, матичне књиге студената, записници, пријаве испита, итд.) у циљу подстицања употребе дигиталних технологија и прелаза на Еразмус без папира (EWP).
Одговорност за реализацију мере	Високошколске установе.
Потребни финансијски ресурси и начин њиховог обезбеђивања	Буџет Републике Србије, Аутономне покрајине Војводине, локалних самоуправа, сопствена средства високошколских установа, средства из међународних извора, донације.
Рок за спровођење мере	2025
Субјекти надлежни за извештавање о спровођењу мере и рокови за извештавање	Универзитет у Новом Саду доставља годишњи извештај Покрајинском секретаријату за високо образовање и научноистраживачку делатност на основу прикупљених података од високошколских установа у свом саставу, а високе школе струковних студија чији је оснивач АП Војводине самостално достављају годишњи извештај Секретаријату.

6.3. Научна изврсности у високом образовању

6.3.1. Подстицање изврсности

Научноистраживачка делатност и настава чине нераздвојне сегменте високог образовања, будући да је за квалитет високошколске наставе неопходно присуство актуелних и квалитетних научних садржаја. С друге стране, образовање засновано на врхунској науци је у функцији развоја наставног и научног подмлатка, што представља један од кључних задатака у области високог образовања који подстиче изврсност. Развој наставничких компетенција, поред стручних и научних, мора постати стална активност свих високошколских установа, јер је то предуслов за изврсност у настави. Подршка студентима који показују изузетне резултате у току студија треба да буде финансијска, али и институционална, јер се тиме стичу предуслови за развијање талената у одговарајућим условима. У

циљу постизања изврсности, један од приоритета треба да буде повезивање студената, пре свега докторских студија и младих истраживача, кроз мобилност и заједничке пројекте, са истраживачима с високорангираних универзитета. Поред тога, треба одржавати контакт и организовати активности усмерене ка свршеним студентима и повезивању са научном дијаспором.

Мера 6.3.1	Подстицање изврсности
Циљ мере	Квалитетно образовање базирано на резултатима врхунске науке
Ефекти који се мером постижу и кључни показатељи којима се ти ефекти мере	1. Већи обим усавршавања наставног особља; 2. Већи обим научног публиковања у високо категорисаним научним часописима; 3. Већа подршка за научно усавршавање студената.
Активности за спровођење мере	1. Обезбедити финансијску подршку за усавршавање наставног особља до одређеног годишњег износа, као и за објављивање научних резултата у високо категорисаним научним часописима са отвореним приступом (Open Access); 2. Обезбедити финансијска средства за учешће високошколских институција у међународним пројектима и конзорцијумима, као и у програмима и облицима сарадње релевантним за регион; 3. Обезбедити финансијску подршку успешним студентима који се истичу и у ваннаставним активностима за одлазак на стручно усавршавање; 4. Увести и формално вредновање ваннаставног ангажмана студената у виду додатка дипломи (за пружање подршке млађим студентима), учешће у организацији скупова, у истраживањима (прикупљање података), у популаризацији научноистраживачке делатности, итд.; 5. Као вид признања за добре резултате у току студија, најбољим студентима омогућити да се уведу у истраживања кроз додатни рад (семинари, радионице, итд.); 6. Непрекидно улагати у инфраструктуру неопходну за наставни и научни рад као и бољу доступност постојеће инфраструктуре за студенте, наставнике и истраживаче.

Одговорност за реализацију мере	Покрајинска влада, Високошколске установе.
Потребни финансијски ресурси и начин њиховог обезбеђивања	Буџет Републике Србије, Аутономне покрајине Војводине, локалних самоуправа, сопствена средства високошколских установа, средства из међународних извора, донације.
Рок за спровођење мере	2025
Субјекти надлежни за извештавање о спровођењу мере и рокови за извештавање	Универзитет у Новом Саду доставља годишњи извештај Покрајинском секретаријату за високо образовање и научноистраживачку делатност на основу прикупљених података од високошколских установа у свом саставу, а високе школе струковних студија чији је оснивач АП Војводине самостално достављају годишњи извештај Секретаријату.

7. ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКЕ ДЕЛАТНОСТИ У АП ВОЈВОДИНИ

Да би АП Војводина јачала националну и међународну препознатљивост као регија са озбиљним научноистраживачким потенцијалом и ресурсима, неопходно је континуирано привлачење домаћих и страних инвестиција високог технолошког и развојног карактера. Програм развоја предвиђа да ће развој високотехнолошке привреде, уз подршку НИО, довести до смањења одлива високообразованих кадрова из земље, што би допринело додатном јачању научноистраживачког потенцијала АП Војводине и Републике Србије. Јачање научноистраживачког потенцијала директно убрзава даљу интеграцију НИО са територије АП Војводине у Европски истраживачки простор.

Остваривање општег циља Програма развоја високог образовања и научноистраживачке делатности са аспекта научноистраживачке делатности може се остварити кроз активну реализацију и праћење остварења следећих посебних циљева:

Посебни циљ 1 – Глобални научни утицај;

Посебни циљ 2 – Одговор науке на друштвене изазове;

Посебни циљ 3 – Повећана изврсност истраживача.

7.1. Глобални научни утицај

7.1.1. Интернационализација

АП Војводина остварује интернационализацију у домену високог образовања и научноистраживачке делатности путем међудржавних споразума, међурегионалних покрајинских протокола, као и споразума које склапају високошколске установе. Предмет ових споразума укључује остваривање

научноистраживачке сарадње, рада на заједничким пројектима, размену студената и особља, организацију заједничких конференција.

У циљу укључивања научноистраживачких и високошколских установа из АП Војводине у врхунска научна истраживања у свету, неопходно је остварити интензивнију сарадњу са важним центрима изврсности и њиховим истраживачима кроз коју би се научноистраживачке и високошколске институције додатно оснажиле и припремиле за суочавање са актуелним и предстојећим глобалним изазовима.

У свету у коме су технолошка достигнућа омогућила брзу размену информација и у ери глобализације, значај концепта интернационализације добија своје пуно значење. Ово је посебно значајно за АП Војводину. Савремена наука и иновације не трпе било каква затварања у уске кругове. Научноистраживачка делатност данас и у будућности ће бити све више интернационална, интерсекторска и интердисциплинарна. Ово је последица чињенице да изазови и проблеми човечанства могу бити решени једино кроз интернационализацију и кроз уједињена знања и напоре мултидисциплинарних истраживачких тимова. Најбољи доказ за ово је пандемија КОВИД-19 која је погодила читаву земаљску куглу и борба против ње захтева интернационални и уједињен приступ.

Покрајинска влада је и до сада стављала акценат на успостављање добрих односа сарадње са регионима из Европе као што су Баден-Виртемберг, Баварија или Ломбардија, итд. Остваривање ових оквирних споразума сарадње неопходно је наставити и у наредном периоду и специфицирати конкретне области сарадње у високом образовању и научноистраживачкој делатности. Ови споразуми представљају одличну прилику за научноистраживачке институције, али и иновативне компаније из АП Војводине да прошире спектар институција са којима сарађују, али и да пласирају своја иновативна решења, што може донети додатна финансијска средства за даљи развој појединаца, институција и АП Војводине у целини.

Универзитет у Новом Саду има потписане билатералне споразуме о сарадњи са више од 130 институција из читавог света. У наредном периоду је потребно наставити са циљаним напорима – како потписивању ових споразума са водећим институцијама из читавог света, тако и стратешком приступању одређеним мрежама или алијансама чије чланице чине реномиране високошколске установе или истраживачке организације попут Европских универзитета (потпрограм Европске комисије у оквиру програма ЕРАЗМУС+). Поменути оквирни облици сарадње могу бити иницијални замајац за: (а) размену и усавршавање студената и истраживачког кадра; (б) формирање конзорцијума за писање нових предлога пројеката у оквиру програма као што су Хоризонт (*Horizon)*, ЕРАЗМУС+ (*ERASMUS+*), КОСТ (*COST)* или ИПА (*IPA)* програми; (в) повећање броја гостујућих професора из иностранства на високошколским институцијама; (г) повећање броја студената из иностранства који студирају на институцијама у АП Војводини; (д) повећање броја двојних доктората (*Cotutelle*). Све наведено ће довести до циркулације знања, и до преноса нових знања и експертиза на наше институције, али ће донети и додатна финансијска средства која се могу усмерити ка набавци опреме и ка даљем развоју знања. Успешно спроведен концепт интернационализације не само да ће довести до економске користи за АП Војводину, већ ће допринети већој видљивости високообразовних и научноистраживачких институција из АП Војводине и довести до побољшања позиције високошколских институција на Шангајској и другим релевантним листама рангирања светских универзитета.

Мера 7.1.1	Проактиван приступ интернационализацији
Циљ мере	Већа видљивости високообразовних и научноистраживачких институција из АП Војводине и побољшана позиција високошколских институција на Шангајској и другим релевантним листама рангирања светских универзитета
Ефекти који се мером постижу и кључни показатељи којима се ти ефекти мере	1. Већи број потписаних споразума о сарадњи АП Војводине са другим регионима; 2. Већи број институција са којима УНС има потписане уговоре; 3. Већи број гостујућих професора из иностранства на високошколским институцијама АП Војводине; 4. Већи број студената из иностранства на високошколским институцијама АП Војводине.
Активности за спровођење мере	1. Интензивирати потписивање споразума о сарадњи са водећим регионима и институцијама у Европи и широм света; 2. Олакшати процедуру ангажовања гостујућих професора из иностранства; 3. Појачати промовисање наших високошколских институција, ради привлачења више студената из иностранства у АП Војводину; 4. Урадити анализу међународне сарадње остварене на основу већ раније потписаних споразума, детектовати позитивне и негативне примере и дефинисати мере за унапређење сарадње.
Одговорност за реализацију мере	Покрајинска влада, НИО
Потребни финансијски ресурси и начин њиховог обезбеђивања	Буџет Републике Србије, Аутономне покрајине Војводине, локалних самоуправа, сопствена средства високошколских установа, средства из међународних извора, донације.
Рок за спровођење мере	2025
Субјекти надлежни за извештавање о спровођењу мере и рокови за извештавање	Универзитет у Новом Саду доставља годишњи извештај Покрајинском секретаријату за високо образовање и научноистраживачку делатност на основу прикупљених података од високошколских установа и научноистраживачких
	организација у свом саставу.

7.1.2. Приступ научној инфраструктури и ресурсима

Модерна инфраструктура на територији АП Војводине, као што је нова зграда Научно-технолошког парка или нова зграда Института Биосенс, у оквиру кампуса Универзитета у Новом Саду (УНС), представљају значајан ресурс за даљи развој научних капацитета АП Војводине. Када се узме у обзир и одлична функционалност Бизнис инкубатора у Новом Саду, Суботици или Зрењанину, уз више од 290 акредитованих лабораторија на Универзитету у Новом Саду, онда се може говорити о значајним ресурсима којима располаже АП Војводина, који су један од фактора на којем овај Програм развоја може заснивати своју одрживост.

У практичним дисциплинама, које се изучавају на високошколским институцијама у АП Војводини, од изузетног је значаја улагање у модерну опрему, јер без ње се не може замислити ни квалитетно образовање студената (на свим нивоима студија), али ни врхунска наука.

Због тога је неопходно стратешки улагати средства у куповину нове опреме, из средстава покрајинских секратаријата, преко фондова на националном нивоу, али и преко пројеката финансираних од стране Европске комисије (Хоризонт). Синергијски ефекат, обједињавања или укрупњавања фондова из различитих извора може донети видљив помак у новој научној инфраструктури и ресурсима у АП Војводини. Типичан пример обједињеног улагања је изградња нове зграде Института Биосенс у оквиру пројекта *ANTARES* (Програм Хоризонт).

Након стварања каталога опреме, неопходно је увести систем резервације термина за коришћење ове опреме, да би се постигло њено оптимално коришћење. Кроз заједничко коришћење савремене опреме, родиће се и идеје за нове заједничке теме истраживања мултидисциплинарних тимова, нове публикације, али и нови предлози пројеката који ће додатно обезбедити финансије за набавку нове опреме на високошколским и научноистраживачким институцијама на територији АП Војводине.

Истраживачи из АП Војводине се подстичу да аплицирају и на коришћење инфраструктурних ресурса Заједничког истраживачког центра (*Joint Research Centre – JRC*) Европске комисије. Заједнички истраживачки центар поред стратешке подршке изради политика Европске уније на научној основи, омогућава водећим истраживачима из целе Европе и ван ње, приступ објектима и лабораторијама светског нивоа, за извођење најсавременијих експерименталних истраживања, успостављање сарадње и изградњу капацитета са европском научном и стручном заједницом. *JRC* обухвата седам научно-истраживачких института: (1) Институт за референтне материјале и мерења *(IRMM)*, Гел (Geel), Белгија; (2) Институт за енергију *(IE*), Петен (Petten), Холандија; (3) Институт за енергију *(ITU*), Карлсруе (Karlsruhe), Немачка; (4) Институт за заштиту и сигурност грађана (*IPSC*), Испра, Италија; (5) Институт за здравље и заштиту потрошача *(IHCP*), Испра, Италија; (6) Институт за заштиту животне средине и одрживост *(IES*), Испра, Италија; (7) Институт за напредне студије технологије *(IPTS)*, Севиља, Шпанија.

Универзитет у Новом Саду је препознат од стране Заједничког института за нуклеарна истраживања (*Joint Institute for Nuclear Research – JINR*)[7] са седиштем у Дубни, Руска Федерација, као институција са великим потенцијалом за сарадњу у области природних и инжењерских наука. У складу с тим *JINR* је покренуо иницијативу да се на Универзитету у Новом Саду формира информациони центар који ће олакшати сарадњу између института *JINR* и научноистраживачких институција у региону и убрзати процес приступања Републике Србије институту *JINR* у својству пуноправног члана. Република Србија је тренутно у статусу придруженог члана института *JINR* уз отворен позив да постане пуноправни члан чиме ће се нашим истраживачима у потпуности отворити приступ читавој инфраструктури института *JINR* и омогућити утицај на правце будућег развоја и истраживања института. Поред подршке Владе Републике Србије, значајну улогу у овом процесу интеграције треба да преузме и Покрајинска влада како би се омогућила снажнија подршка процесу који ће дати значајан замајац науци на територији АП Војводине и шире.

Мера 7.1.2	Развој капиталне опреме за научноистраживачки рад
Циљ мере	Обезбеђење инфраструктуре за савремена научна истраживања
Ефекти који се мером постижу и кључни показатељи којима се ти ефекти мере	1. Већа уложена средства из покрајинских и националних фондова за инфраструктуру и опрему у АП Војводини; 2. Већа финансијска средства добијена из Европских фондова за инфраструктуру и/или капиталну опрему; 3. Већи број истраживача из АП Војводине који су користили приступ објектима и лабораторијама JRC.
Активности за спровођење мере	1. Подстицати истраживаче из АП Војводине да конкуришу на позиве који омогућавају изградњу инфраструктуре и/или набавку нове капиталне опреме; 2. Формирати каталог постојеће модерне опреме у оквиру Универзитета у Новом Саду и омогућити оптимално коришћење постојеће опреме; 3. Подстицати истраживаче из АП Војводине да аплицирају и користе инфраструктурне ресурсе Заједничког истраживачког центра (*Joint Research Centre – JRC*) Европске комисије и Заједничког института за нуклеарна истраживања (*Joint Institute for Nuclear Research – JINR*) Дубна, Руска Федерација; 4. Подршка Владе АП Војводине отварању информационог центра *JINR* и процесу приступања Републике Србије институту *JINR*.

[7] http://www.jinr.ru/main-en/

Одговорност за реализацију мере	Покрајинска влада, НИО
Потребни финансијски ресурси и начин њиховог обезбеђивања	Буџет Републике Србије, Аутономне покрајине Војводине, локалних самоуправа, сопствена средства високошколских установа, средства из међународних извора, донације.
Рок за спровођење мере	2025
Субјекти надлежни за извештавање о спровођењу мере и рокови за извештавање	Универзитет у Новом Саду доставља годишњи извештај Покрајинском секретаријату за високо образовање и научноистраживачку делатност на основу прикупљених података од високошколских установа и научноистраживачких организација у свом саставу.

7.1.3. Подршка међународним, крос-културним и интердисциплинарним пројектима

Саставни део концепта интернационализације представља и проактивно укључивање високошколских и научноистраживачких институција из АП Војводине у међународне пројекте. Најбоља потврда и валоризација квалитета истраживања и иновативних идеја истраживача представља њихово активно учешће у конзорцијумима међународних пројеката преко којих се обезбеђују значајна средстава за развој научноистраживачке делатности и високог образовања. У претходном периоду у оквирним програмима Европске комисије (*FP7*, *Horizon 2020)*, институције из АП Војводине су биле међу најуспешнијима у Републици Србији, али и у региону Западног Балкана, узимајући у обзир број освојених пројеката и финансијска средства донета у АП Војводину. Као илустрацију можемо навести да је од 134,9 милиона евра које су освојиле институције из Републике Србије у оквиру програма Хоризонт 2020, ІИнститут Биосенс освојио 31 милион евра, Факултет техничких наука Универзитета у Новом Саду 4 милиона евра, Војвођански ИКТ кластер 3,6 милиона евра, Природно-математички факултет Универзитета у Новом Саду 2,7 милиона евра, Универзитет у Новом Саду 1,8 милиона евра, итд.

Један од важних циљева Програма развоја је подстицање истраживачких група из АП Војводине да усмере свој развој ка томе да се опробају у европској и светској арени и да усвоје знања писања предлога пројеката како би обезбедили значајна средства за напредак у развоју својих тимова, група, институција и читаве АП Војводине. Такође, истраживачи треба да буду оспособљени (кроз сет обука и административну подршку на матичним институцијама) да преузму улогу лидера и координатора међунарадних пројеката. Наравно, знања и искуства у писању победничких међународних пројеката, могу бити, такође, у потпуности примењена и при аплицирању на отворене позиве Фонда за науку Републике Србије, имајући у виду да су обрасци за писање предлога пројеката готово идентични. Кроз активно учешће на отвореним позивима у оквиру програма Хоризонт, Еразмус+, КОСТ, ИПА, ЕУРЕКА и другим, истраживачи из АП Војводине остварају вишеструке добити: (а) стичу трајна знања писања успешног предлога пројекта; (б) доносе финансијска средства на своје институције за истраживање и иновације, за нову опрему, за материјал, за путовања на конференције, за финансирање публиковања

у концепту отворене науке (голд модел), итд.; (в) стварају дугорочно стратешко умрежавање са најбољим институцијама из академског али и индустријског сектора; (г) омогућавају запошљавање нових истраживача; (д) стварају базу нових знања. Повећање истраживачке изврсности, кроз високу цитираност, *h*-индекс, број и квалитет публикација или број патената требало би да буде само последица институционалне подршке коју истраживачи имају. Дакле, стратешки циљ треба да буде повећање броја међународних, крос-културних и интердисциплинарних пројеката које наши истраживачи доносе у АП Војводину, а који би требало да допринесу порасту индикатора успешности, као последица актуелног истраживања које се обавља у великим међународним конзорцијумима у којима институције из АП Војводине имају значајну улогу.

Мера 7.1.3	Подстицај међународним научним пројектима
Циљ мере	Повећана истраживачка изврсност и конкурентност на међународној научној сцени
Ефекти који се мером постижу и кључни показатељи којима се ти ефекти мере	1. Већи број поднетих предлога пројеката на отвореним позивима Европске комисије; 2. Већи број поднетих предлога пројеката на којима су институције из АП Војводине координатори; 3. Већи проценат пролазности поднетих предлога пројеката 4. Већа бесповратна финансијска средства добијена преко међународних пројеката.
Активности за спровођење мере	1. Обезбедити финансијске подстицаје високошколским и научноистраживачким институцијама за фазу писања међународних предлога пројеката; 2. Обезбедити финансијске подстицаје за оне предлоге пројеката који су веома добро оцењени (изнад прага), а нису добили финансирање због ограничених средстава по сваком позиву од стране Европске комисије; 3. Повећати број предлога пројеката са којима истраживачи из АП Војводине конкуришу на отворене позиве Европске комисије и других донатора; 4. Повећати број предлога пројеката у којима истраживачи из АП Војводине имају координаторску улогу; 5. Обучити истраживаче за учешће у висококонкурентним програмима финансирања Европске уније; 6. Обучити административно особље на високошколским установама за пружање адекватне подршке истраживачима током пријаве и реализације пројеката у

	оквиру висококонкурентних програма финансирања Европске уније.
Одговорност за реализацију мере	Покрајинска влада, Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност, НИО
Потребни финансијски ресурси и начин њиховог обезбеђивања	Буџет Републике Србије, Аутономне покрајине Војводине, локалних самоуправа, сопствена средства високошколских установа, средства из међународних извора, донације.
Рок за спровођење мере	2027
Субјекти надлежни за извештавање о спровођењу мере и рокови за извештавање	Универзитет у Новом Саду доставља годишњи извештај Покрајинском секретаријату за високо образовање и научноистраживачку делатност на основу прикупљених података од високошколских установа и научноистраживачких организација у свом саставу.

7.1.4. Сарадња научноистраживачке делатности и привреде

Улагање у научноистраживачку делатност, иновације и развој од стране привреде, према Еуростату и Републичком заводу за статистику (РЗС), у 2020. години у Републици Србији износи свега 2,1%, док је просек на нивоу Европске уније 2019. године износио 59%. Овај податак и чињеница да се научноистраживачка делатност у АП Војводини и Републици Србији у највећем делу финансира из државног буџета отвара простор да се уз одговарајуће мере и подстицаје повећа ниво истраживања и развоја у самој привреди, а да се пре свега покрену научни пројекти у НИО за потребе проширења и побољшања производних програма привредних субјеката. Свакако позитиван помак су мере пореских подстицаја за иновациону делатност које је донела Влада Републике Србије кроз програм мера подршке развоја иновативне привреде.[8]

Тренутно стање указује на то да је у АП Војводини учешће привредних субјеката у финансирању научноистраживачких и иновационих пројеката минимално, што је последица структуре привреде и компликоване процедуре која дефинише сарадњу са државним НИО. Чак и веома позитивне мере које обезбеђују суфинансирање сарадње научноистраживачке делатности и привреде, од стране државних органа, компаније често избегавају због обимне документације коју морају да достављају. Неопходно је изместити проверу привредних субјеката на државне органе који се тиме баве, а омогућити компанијама које су регуларно регистроване да уз минималну документацију покрену сарадњу са НИО и конкуришу за подстицајна средства. Пример добре праксе је, свакако, онај који примењује Фонд за иновациону делатност Републике Србије[9].

[8] https://inovacije.srbijastvara.rs/
[9] http://www.inovacionifond.rs/cir/

С друге стране, привредни субјекти очекују брзу реакцију НИО, ефикасно проналажење потребних решења и долазак до нових производа. Ефикасност НИО није ограничена стручношћу истраживача и људским ресурсима, већ пре свега применом компликованих процедура јавне набавке које постоје у НИО. Неопходно је омогућити да се сви материјални трошкови (опрема, материјал и услуге потребне за истраживање) изузму из планова и процедура јавних набавки уколико су пројекти директно финансирани од стране привредних субјеката. Процедуре јавних набавки је оправдано примењивати само за трошкове финансиране из буџета АП Војводине или Републике Србије.

Значајна мера која може да допринесе јачању иновационе делатности на територији АП Војводине је, свакако, боља повезаност научноистраживачких институција са агенцијама као што су Развојна агенција Војводине и Привредна комора Србије. Ове агенције морају постати сервис за јачање сарадње између научноистраживачких и привредних организација, мора се повећати њихова видљивост и присутност како у привредним, тако и у научноистраживачким организацијама.

Мера 7.1.4	Обезбеђење услова за сарадњу науке и привреде
Циљ мере	Повећана иновациона делатност на територији АП Војводине
Ефекти који се мером постижу и кључни показатељи којима се ти ефекти мере	1. Ревизија процедура пријаве на конкурсе програма сарадње научноистраживачке делатности и привреде за привредне субјекте; 2. Транспарентни критеријуми за вредновање предлога пројеката и остварених резултата за пројекте подржане из буџета АП Војводине; 3. Већи број пројеката сарадње научноистраживачке делатности и привреде подржане из буџета АП Војводине; 4. Измена законске регулативе у смислу изузећа за пројекте финансиране од стране привредних субјеката набавка опреме и материјала неопходних за реализацију из плана јавних набавки НИО; 5. Већи број догађаја и активности посвећених информисању привредних субјеката о потенцијалу НИО за сарадњу.
Активности за спровођење мере	1. Поједноставити захтевану документацију коју привредни субјекти достављају на конкурсе програма сарадње научноистраживачке делатности и привреде; 2. Транспарентно и критичко вредновање предлога пројеката и остварених резултата за пројекте подржане из буџета АП Војводине;

	3. Дати препоруке за унапређење програма пројеката сарадње научноистраживачке делатности и привреде подржане из буџета АП Војводине; 4. Дати препоруке за промену законске регулативе како би се за пројекте финансиране од стране привредних субјеката набавка опреме и материјала неопходних за реализацију изузела из плана јавних набавки НИО; 5. Информисање привредних субјеката о потенцијалу НИО за сарадњу преко организација као што су Привредна комора Србије, Развојна агенција Војводине и сајамске манифестације.
Одговорност за реализацију мере	Покрајинска влада, Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност, НИО
Потребни финансијски ресурси и начин њиховог обезбеђивања	Буџет Републике Србије, Аутономне покрајине Војводине, локалних самоуправа, сопствена средства високошколских установа, средства из међународних извора, донације.
Рок за спровођење мере	2025
Субјекти надлежни за извештавање о спровођењу мере и рокови за извештавање	Универзитет у Новом Саду доставља годишњи извештај Покрајинском секретаријату за високо образовање и научноистраживачку делатност на основу прикупљених података од високошколских установа и научноистраживачких организација у свом саставу.

7.2. Одговор науке на друштвене изазове

Циљеви одрживог развоја (у даљем тексту ЦОР) Уједињених нација[10] би требало да имају важан утицај на културу, креативност и инклузивно друштво, доприносећи бољој и одрживој будућности свим људима. Финансијери науке, попут Европске комисије и Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије усклађују своје програме са овим циљевима, међу којима се за развој друштва препознају као релевантни: ЦОР 1 (укидање сиромаштва), ЦОР 3 (добро здравље и благостање), ЦОР 4 (квалитетно образовање), ЦОР 5 (родна равноправност), ЦОР 8 (достојанствен рад и економски раст), ЦОР 10 (смањење неједнакости), ЦОР 11 (одрживи градови и заједнице), ЦОР 12 (одговорна потрошња и производња), ЦОР 16 (мир, правда и јаке институције). То значи да је, поред

[10] https://sdgs.un.org/goals

великог значаја фундаменталних наука које су генератор свих осталих дисциплина у науци и иновацијама, потребно препознати тренутне друштвене, па и цивилизацијске изазове ка чијем решавању треба усмерити научноистраживачку делатност до 2030. године. Неговање концепта науке која се суочава са друштвеним изазовима (*Lund Declaration* 2009)[11] није нов, али представља један од основних циљева Програма развоја. Битни друштвени изазови су детектовани у документима као што су *European Green Deal*, Стратегија паметне специјализације у Републици Србији за период од 2020. до 2027. године и Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2021. до 2025. године – Моћ знања. Такође, култура дељења знања је кључна за остваривање утицаја научних резултата на друштво, али и за реаговање научника на потребе и изазове који се јављају у друштву. Предуслови за одвијање овог динамичког процеса подразумевају дефинисање стратешки важних научних области за решавање друштвених изазова, обезбеђивање транспарентности научноистраживачког процеса и повећање поверења у науку.

7.2.1. Стратешки важне научне области за решавање друштвених изазова у АП Војводини

На основу циљева дефинисаних у стратешким документима Уједињених нација, Европске уније, Републике Србије и специфичности АП Војводине, стратешки важне области научноистраживачког рада у периоду 2022–2030. године на које треба усмерити фокус научноистраживачке делатности, а и друштва у целини су:

- Зелене технологије;
- Здравље становништва;
- Информационе и комуникационе технологије;
- Одржива пољопривреда и храна за будућност;
- Иновативна индустрија.

Наведене области истраживања потребно је развијати са аспекта свих научних поља и области како би се обезбедило побољшање квалитета живота, економског и друштвеног напретка АП Војводине.

7.2.1.1. Зелене технологије

Развој технологија које су допринеле побољшању животног стандарда становништва на глобалном нивоу донео је са собом и низ негативних утицаја на животну средину. Овај утицај је за сада приметан кроз утицај на здравље становништва, климатске промене и сличне лако уочљиве ефекте, док се права опасност крије у процесима који прете да постану иреверзибилни и незаустављиви и који, у најгорем случају, могу да угрозе опстанак живота на планети Земљи. Како би се ови процеси успорили и зауставили Европска унија је донела низ докумената под заједничким називом *European Green Deal*[12] и, посебно, Зелену агенду за земље Западног Балкана[13] који као главни приоритет имају

[11] https://www.vr.se/download/18.3936818b16e6f40bd3e5cd/1574173799722/Lund%20Declaration%202009.pdf
[12] https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
[13] https://ec.europa.eu/jrc/en/science-update/eu-support-decarbonising-western-balkans

декарбонизацију као меру за заустављање климатских промена. У процес декарбонизације неопходно је укључити све друштвене ресурсе, а посебан допринос у овом процесу могу да дају научноистраживачке институције које треба да дају значајан допринос кроз властита истраживања и иновације. Процес декарбонизације обухвата широк спектар активности од којих су најважније:

- Повећање енергетске ефикасности у индустрији, зградарству и транспорту;
- Оптимизација постојећих и развој нових производних процеса са задатком редукције емисије угљен-диоксида;
- Проналажење и употреба нових извора енергије са нултом емисијом угљен-диоксида;
- Истраживања у области екстракције угљен-диоксида из ваздуха и његово складиштење или прерада;
- Подизање свести грађана о значају декарбонизације.

Декарбонизација је процес који захтева хитно деловање и у складу са тим потребно је дати приоритет иновацијама које могу да дају резултате у кратком временском периоду уз релативно мала улагања, као што је оптимизација индустријских процеса кроз напредне методе управљања или смањења потрошње енергије кроз повећање енергетске ефикасности.

Не мање важна област деловања научноистраживачких институција на територији АП Војводине мора бити усмерена ка смањењу загађења ваздуха, воде и земље. Сведоци смо алармантног стања које је последица употребе неадекватних технологија за производњу енергије, третирања отпадних вода, комуналног и индустријског отпада. Поред увођења савремених технологија које треба да на адекватан начин третирају све изворе загађења, неопходно је усмерити научноистраживачку делатност и привреду АП Војводине у смеру развоја и иновација у овој области како би заједнички овладали савременим технологијама и развили властита решења.

Значај зелених технологија је веома велик и у будућности ће бити још израженији, у складу са тим научноистраживачка делатност и привреда АП Војводине морају постати не само корисници туђих технологија, већ генератори нових, иновативних решења кроз која ће поред економске добити бити формиран индустријски и људски потенцијал способан да одговори на нове изазове који ће се неминовно појављивати у будућности.

Поред тога, повећање свести грађана о властитој улози у процесу декарбонизације може допринети постепеном креирању еколошки одговорног окружења, у којем сви чланови друштва могу имати важну улогу. Такозвани еколошки или карбонски отисак већ представља предмет истраживања у које се укључују грађани, али је потребно укључити их у што већем броју у овакве акције.

7.2.1.2. Здравље становништва

Медицинска наука више од било које друге у свом фокусу има квалитет живота сваког појединца што јој даје посебан значај за читаво друштво. Циљ медицинских истраживања окреће се ка унапређењу начина постављања дијагнозе и лечења, а базира се на: развоју дигиталне медицине, наномедицини, геномици, микробиометрији / метаболомици што трансформише стандардну структуру клиничких

истраживања. Напредак медицинске науке базира се на значајним улагањима и истраживањима усмереним ка развоју предиктивне, превентивне, персонализоване и партиципативне медицине.

Дигитална медицина – неопходан је развој софтверских и хардверских производа који су основа савремене медицине засноване на доказима. Ови производи омогућавају добијање, чување и анализу дијагностичких података у дигиталном облику на основу којих се веома прецизно управља терапијом и медицинским интервенцијама. Савремени дигитални алати базирани на експертским системима, а данас све чешће и на методама вештачке интелигенције и машинског учења, омогућавају медицинским радницима лакше и поузданије постављање дијагнозе, праћење стања пацијената и прецизне персонализоване интервенције и терапије.

Наномедицина – унапређење и очување здравља људи уз помоћ нанотехнологија које ће омогућити циљану дистрибуцију лекова у организму; развој наноробота за откривање инфекција и телесних оштећења, као и генска терапија, у којој експресија гена који узрокује обољевање може бити идентификован и измењен.

Геномика – област геномике би могла редефинисати здравствену заштиту, јер се секвенционисање ДНК може искористити у идентификацији предиспозиције за одређене болести и развијање ефикасније персонализоване терапије.

Просечан животни век становништва се непрестано продужава што, поред других фактора, доводи до повећања просечне старости становништва у АП Војводини према званичним подацима Републичког завода за статистику[14]. У складу с тим изазовима, један од битних задатака науке је да усмерава животне навике појединаца од најранијег доба до позних година како би се обезбедило здраво одрастање, живот и старење. Један од битних циљева светске науке је да се обезбеди старим особама што дужа самосталност како би потреба за туђом негом била одложена колико год је то могуће. Како би се правилно сагледала ситуација и уочили проблеми, веома битно је праћење антрополошког и здравственог статуса посебно осетљивих категорија становништва АП Војводине. Резултати до сада спроведених истраживања у погледу антрополошког статуса деце и омладине, а поготово радно способног становништва и старих, нису оптимистични. Најалармантнији су резултати истраживања која показују висок степен гојазности, постуралних поремећаја, лоших физиолошких и моторичких параметара, као последице седентарног начина живота у најсензибилнијој фази развоја, а то је предшколски и млађи школски узраст, а потом и у фазама живота која следе. Поменуто ће, потпуно сигурно, довести до трајних последица по здравље, уколико се не примене веома познате мере у смислу промене стила живота, а које нису инкорпориране у довољној мери чак ни у основним школама у којима на располагању имамо највећи део најосетљивије популације на којој се морају имплементирати програми позитивних и здравих стилова живота, уз повећање физичке активности, уз савете и кампање о дозираној и препорученој исхрани, као и уз паралелни рад на позитивним психолошким, социолошким и вредносним моделима.

Од огромне важности је ревитализовати и модернизовати систем обавезног праћења антрополошког статуса предшколске и школске популације, јер се то данас, у време пригодних информационо-технолошких решења, као и уз примену стандардизованих поступака процене задатих параметара здравља, способности и карактеристика, веома лако може спроводити. На основу поменутих података, било би могуће пратити антрополошке параметре младих, а потом после анализа и пројектовања

[14] https://publikacije.stat.gov.rs/G2021/Pdf/G202114018.pdf

потребних мера, директно их имплементирати у школске и ваншколске садржаје, третмане и едукације које ће за циљ имати кориговање криве лошег тренда здравља и способности деце и омладине, а касније и одраслог дела популације.

Важно би било истражити могућности праћења антрополошког и здравственог статуса радно способног становништва, као и популације старих. Постоје одлична експериментална истраживања код популације старих која су показала екстремно позитивне резултате примене кинезиолошких третмана код старих у геронтолошким центрима.

Мултидисциплинарна истраживања у области биомедицинског инжењерства имају посебан значај за побољшање квалитета живота појединаца кроз спрегу медицинских, инжењерских, технолошких, спортских и других наука. Биомедицинско инжењерство спада у групу високотехнолошких дисциплина са веома великим потенцијалом за иновације које могу да обезбеде значајну економску добит и веома брз повраћај средстава уложених у развој. Управо из тих разлога велик број новооснованих иновативних компанија у свету чине баш компаније из ове области. Значајна предност и специфичност АП Војводине у области биомедицинског инжењерства је чињеница да је Унивезитет у Новом Саду, односно Факултет техничких наука, један од ретких универзитета у региону Западног Балкана који има акредитоване студијске програме биомедициског инжењерства на свим нивоима академских студија и да се кадрови у овој области успешно школују већ близу десет година. Овај ресурс је неопходно искористити и стимулисати кроз научне пројекте који ће искористити овај потенцијал и значајно ојачати научноистраживачки потенцијал АП Војводине.

7.2.1.3. Информационе и комуникационе технологије

Као што је већ добро познато АП Војводина представља центар ИКТ привреде Републике Србије и један је од значајнијих центара у овој области у светским размерама. То су препознале многе стране компаније које су своје развојне центре лоцирале на територији АП Војводине. Покретач ове индустрије је, свакако, Универзитет у Новом Саду који кроз своје факултете, Факултет техничких наука и Природно-математички факултет, годинама школује врхунске стручњаке из ове области. Правци развоја научноистраживачке делатности у области ИКТ постају све сложенији и значајно превазилазе стереотипе о изради рачунарских програма. Савремена софтверска решења се базирају на сложеним математичким алгоритмима који укључују методе вештачке интелигенције и машинског учења, експертске системе, компјутерску визију, 3-Д моделовање и симулације, сложене алгоритме примене најсавременијих комуникационих технологија и друго. Како би ова област наставила да расте на територији АП Војводине неопходно је проширити просторну инфраструктуру факултета на којима се школују кадрови како би студенти добијали што више практичних знања из најсавременијих технологија, и обезбедити инфраструктуру неопходну за развој најсавременијих технологија.

Веома значајан проблем са којим се суочавају високошколске институције које школују кадрове из ИКТ области је одлив кадрова с универзитета у приватне компаније. Овај проблем се мора веома озбиљно схватити и потребно је хитно реаговати побољшањем материјалног стања наставног кадра како би се очувао научноистраживачки и образовни потенцијал у АП Војводини као генератор привредног раста који доноси ИКТ индустрија.

Хитно увођење мобилне 5Г мреже је, такође, један од значајних предуслова за даљи развој ИКТ области. Наше научноистраживачке институције и компаније већ значајно касне са применом ове технологије и губе корак са светским институцијама због недостатка базне инфраструктуре. Државни органи који о томе одлучују морају бити свесни да хитност развоја ове инфраструктуре није приоритетно битна због крајњих корисника, већ је, пре свега, критична за развој нових иновативних решења за будуће производе базиране на овој технологији, што је тренутно потпуно заустављено услед недостатка 5Г инфраструктуре неопходне за развој и тестирање.

7.2.1.4. Одржива пољопривреда и храна за будућност

Пољопривреда и производња хране представљају једну од најзначајнијих привредних делатности АП Војводине и као такве морају заузимати значајно место у дефинисању праваца развоја научноистраживачке делатности и иновација у свим развојним стратегијама.

Конкурентност пољопривреде захтева прелазак са традиционалних на нове, технолошки напредније методе које могу обезбедити веће приносе и квалитет производа. Институт Биосенс из састава Универзитета у Новом Саду већ дуги низ година негује концепт паметне пољопривреде и проналази начине примене савремених научних решења у пољопривреди, по чему је препознат у међународним оквирима. Овај добар пример треба да следе и остале научноистраживачке институције и да самостално или у оквиру конзорцијума раде на развоју нових технологија у пољопривреди које ће, поред унапређења из области генетике, биологије, метода узгоја и сличних области, унапредити пољопривредну производњу кроз примену савремених научнотехнолошких достигнућа из других области као што су аутоматизација, праћење стања усева, методе вештачке интелигенције и друго. Веома је значајно дати одговор на климатске промене мерама које ће учинити пољопривреду мање осетљивом на њих кроз развој нових сорти, нових начина узгоја биљака под контролисаним условима, напредним мерама заштите усева и друго.

Пољопривреда има значајан утицај на животну средину и један од битних праваца развоја пољопривреде мора да буде смањење утицаја пољопривредне производње на животну околину кроз убрзан прелазак на одрживу пољопривреду. Неопходно је радити на смањењу употребе хемијских средстава за третирање усева и декарбонизацији, али и искоритити обновљиве ресурсе за добијање енергије кроз употребу биомасе и биогасова. Спречавање сече шума и пошумљавање су мере које могу веома позитивно утицати на животну средину и ублажавање утицаја климатских промена. Истраживања у овој области се морају третирати као стратешки веома значајна за цео екосистем.

Поред пољопривреде, прерада пољопривредних производа мора да има значајно место у стратегији развоја АП Војводине. Неопходно је повећати обим прераде пољопривредних производа и тако их пласирати на светско тржиште чиме се постиже значајно бољи економски ефекат. Задатак научноистраживачке делатности је да развија нове технологије прераде пољопривредних производа које ће обезбедити здравију и квалитетнију храну, могућност потпуног праћења производног ланца, уз методе које су прихватљиве за животну средину, које смањују генерисање отпада у току производње и, након употребе, кроз амбалажу. Лидер у овој области је свакако Научни институт за прехрамбене технологије из састава Универзитета у Новом Саду који има дугу традицију развоја нових технологија из области производње хране и као такав је високо позициониран у међународним оквирима.

7.2.1.5. Иновативна индустрија

Значајне промене које се дешавају у савременој индустрији приморавају компаније на аутоматизацију и дигитализацију пословних процеса како би остале конкурентне, задржале своје позиције на тржишту и допрле до нових тржишта. Процес дигитализације индустријских процеса, познат као Индустрија 4.0, утиче на све компаније из сфере производње, логистике, целокупног ланца снабдевања и пласирања финалног производа. Смањење цене, уједначен квалитет и ефикаснија производња представљају све значајније изазове за индустрију у целости. Будући трендови укључују паметне производне и логистичке системе који су способни за производњу различитих производа с високом ефикасношћу. Усвајање и примена оваквих система пружа велик потенцијал за побољшање конкурентности компанија и води ка унапређењу производне делатности у АП Војводини. Трансформацији индустрије са територије АП Војводине, према стандардима Индустрије 4.0, мора да претходи активно укључивање научнообразовних институција које треба да обезбеде знање и прилагоде моделе трансформације специфичностима индустрије АП Војводине. Научноистраживачке институције, које по дефиницији представљају стожер знања, треба да олакшају процес трансформације индустрије кроз едукацију и дељење знања са садашњим и будућим кадровима у индустрији. Како би овај процес био што ефикаснији, потребно је на Универзитету у Новом Саду формирати центар за дигиталну трансформацију производње и логистике који ће омогућити активну едукацију кадрова на реалном постројењу формираном према концепту Индустрија 4.0. Овај центар треба да развија знања управљања целокупним дигиталним пословним процесом од развоја и дизајна производа, преко логистике, до самог процеса производње.

Као део дигитализације и аутоматизације производних процеса неопходно је посебно истаћи научне области које покривају аутоматско управљање, роботику и флексибилне технолошке системе. Истраживања у области аутоматског управљања морају водити индустрију ка напредним техникама оптималних управљачких алгоритама и експертских система, базираних на технологији вештачке интелигенције и машинског учења, које превазилазе сада већ стандардне парадигме аутоматизације. Роботски и флексибилни производни системи пружају низ погодности од којих је најинтересантнија способност брзе адаптације производне линије за потребе производње новог или измењеног производа. Захтеви данашњег тржишта су врло разнолики и усмеравају компаније ка производњи читавих палета производа које је ради економичности и ефикасности потребно производити на истој производној линији. На овакве захтеве могуће је одговорити само применом роботских и флексибилних производних линија. Како би и у овим веома битним областима индустрија са територије АП Војводине била подржана од стране научноистраживачких институција, неопходно је усмерити њихов фокус ка заједничкој иновативној делатности која ће радити на примени постојећих система и развоју нових оригиналних решења.

Мера 7.2.1	Спровођење научних истраживања у складу са стратешким областима
Циљ мере	Побољшан квалитета живота, економски и друштвени напредак

	АП Војводине
Ефекти који се мером постижу и кључни показатељи којима се ти ефекти мере	1. Већи број курикулума који садрже стратешке области науке; 2. Већи број пројеката који се баве стратешким областима науке; 3. Већи број докторских дисертација у вези са стратешким областима науке.
Активности за спровођење мере	1. Подржати увођење тема из стратешких области у курикулуме високошколских институција; 2. Дати приоритет темама из стратешких области приликом расписивања позива за финансирање научноистраживачких пројеката; 3. Повећати број докторских дисертација са темама из стратешких области; 4. Повећати трансфер знања из научноистраживачких институција ка привреди и друштву у вези са темама из стратешких области (креирање политика, програма превенције, развоја нових производа...).
Одговорност за реализацију мере	Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност, НИО
Потребни финансијски ресурси и начин њиховог обезбеђивања	Буџет Републике Србије, Аутономне покрајине Војводине, локалних самоуправа, сопствена средства високошколских установа, средства из међународних извора, донације.
Рок за спровођење мере	Континуирано
Субјекти надлежни за извештавање о спровођењу мере и рокови за извештавање	Универзитет у Новом Саду доставља годишњи извештај Покрајинском секретаријату за високо образовање и научноистраживачку делатност на основу прикупљених података од високошколских установа и научноистраживачких организација у свом саставу.

7.2.2. Друштвене науке и друштвени изазови

Утилитарна очекивања да наука може бити корисна само ако пружи конкретне и профитабилне резултате нису у складу са духом просперитета, који се обезбеђује дугорочним улагањем у истраживања друштвених феномена, човекову добробит, историју, културу и уметност. Друштвени допринос има сваки резултат који је искоришћен за креирање јавних политика, едукацију грађана,

саветодавне активности, креирање научних база података о испитаницима, језику или историјским догађајима, за постављање изложби, јавних наступа, научно-популарних публикација и медијске промоције резултата, итд. Ова врста доприноса може бити важнија за друштво од објављеног научног рада који нема ниједан цитат и требало би да постане саставни део евалуације научноистраживачких пројеката. Да би се могао препознати друштвени допринос научноистраживачких пројеката, неопходно је да евалуација пројектних активности обухвата критеријуме који се, поред научног, односе и на друштвени допринос. Посебну пажњу у развоју друштва има препознавање улоге друштвено-хуманистичких наука у решавању друштвених изазова. Креатори политика у економији, васпитању, менталном здрављу, култури и уметности треба посебну пажњу да посвете добити од ослањања на научне доприносе у овим областима, али и на постојеће изворе научних сазнања, попут база података, архива и сл. У том контексту, а поводом 200 година од рођења Светозара Милетића, планирано је формирање Института за друштвене и хуманистичке науке, који ће имати стратешку улогу у обезбеђивању услова за активну и континуирану улогу ових научних дисциплина у давању одговора на будуће друштвене изазове. Институт за друштвене и хуманистичке науке, као једини такав институт у АП Војводини, створиће научну базу за истраживаче из различитих научних дисциплина чији ће задатак бити да кроз научноистраживачки рад пруже допринос развоју друштва.

Мера 7.2.2	Обезбеђење легалног и инфраструктурног оквира за развој друштвено-хуманистичких наука
Циљ мере	Висок ниво истраживања друштвених феномена, човекове добробити, историје, културе и уметности.
Ефекти који се мером постижу и кључни показатељи којима се ти ефекти мере	1. Увођење критеријума за оцену друштвеног доприноса научноистраживачких пројеката; 2. Акредитован Институт за друштвене и хуманистичке науке.
Активности за спровођење мере	1. Увођење критеријума за оцену друштвеног доприноса у евалуацију научноистраживачких пројеката који се финансирају из буџета АП Војводине; 2. Побољшање статуса друштвено-хуманистичких наука кроз оснивање Института за друштвене и хуманистичке науке.
Одговорност за реализацију мере	Покрајинска влада, НИО
Потребни финансијски ресурси и начин њиховог обезбеђивања	Буџет Републике Србије, Аутономне покрајине Војводине, локалних самоуправа, сопствена средства високошколских установа, средства из међународних извора, донације.
Рок за спровођење мере	2024
Субјекти надлежни за извештавање о спровођењу мере	Универзитет у Новом Саду доставља годишњи извештај Покрајинском секретаријату за високо образовање и

и рокови за извештавање	научноистраживачку делатност на основу прикупљених података од високошколских установа и научноистраживачких организација у свом саставу.

7.2.3. Обезбеђивање транспарентности научноистраживачког процеса

Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије усвојило је став да је отвореност за решавање друштвених проблема и изазова окосница основних мисија универзитета и научних институција и 2018. године донело је Националну платформу за отворену науку.[15] Платформа прописује да сви истраживачи морају депоновати резултате научноистраживачког рада у институционалне репозиторијуме. Закон о науци и истраживањима[16] предвиђа обавезу спровођења научноистраживачког рада у складу с принципима отворене науке, уз обавезу депоновања резултата научних истраживања у отвореном приступу. Сви универзитети у Републици Србији усвојили су политике отворене науке и развијају институционалне репозиторијуме за депоновање резултата научноистраживачког рада. Такође, примена концепта Одговорног истраживања и иновација (*Responsible Research and Innovation - RRI*), као опште прихваћеног у Европи, веома је значајна за учешће наших институција у програму Европске комисије за истраживање и иновације, Хоризонт 2020 (*Horizon 2020*).
Да би истраживачи могли депоновати резултате свог рада у институционални репозиторијум Универзитета у Новом Саду, неопходно је обезбедити његово одржавање. Будући да велики број међународних часописа прелази у потпуности на политику објављивања радова у отвореном приступу, истраживачи се суочавају и са потребом за плаћањем накнаде за публиковање (*Article processing charge – APC*). Програм развоја предвиђа обезбеђивање буџета за *APC* кроз средства намењена институционалном финансирању научноистраживачке делатности која обезбеђује Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије и кроз финансирање научноистраживачких пројеката из буџета Покрајинског секретаријата за високо образовање и научноистраживачку делатност АП Војводине.

Сваких 18 месеци се дуплира количина истраживачких податка, од којих се 85% никада више не искористе, изјавила је председница Европске комисије Урсула фон дер Лајен у Давосу јануара 2020. године[17]. Једном прикупљени истраживачки подаци представљају велик потенцијал и омогућавају низ уштеда и економичнији однос према научноистраживачком раду, ако се поново користе. Препознавање важности прикупљених истраживачких података и њихово вредновање доприноси адекватном односу према истраживачкој активности која укључује процесе организације истраживања, мерења и процена, често дуготрајнијем од процеса анализе података или писања научне публикације. Пракса да се једном прикупљени подаци архивирају доводила је, често, до ризика од њиховог губљења и немогућности поновног коришћења. Стога детаљан план третмана података постаје саставни део нових академских вештина истраживача, чији су значај препознали најважнији финансијери науке, као што су Европска комисија или Фонд за науку Републике Србије.

[15] https://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2018/07/Platforma-za-otvorenu-nauku.pdf
[16] https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2019/49/1/reg
[17] https://connect.geant.org/eosc

Правила докторских студија Универзитета у Новом Саду[18] предвиђају обавезу израде Плана третмана података прикупљених током израде докторских дисертација. Програм развоја предвиђа да се овај пример добре праксе уведе на свим високошколским установама у АП Војводини. Такође, Програм развоја предвиђа обавезу израде плана третмана података на свим научноистраживачким пројектима које финансира Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност. Многа истраживања могу се ослањати на отворене истраживачке податке депоноване у Европском облаку отворене науке или тематске репозиторијуме, на отворени код и отворене мерне инструменте. Отворена наука стога подразумева низ нових академских вештина које би требало да постану саставни део курикулума на мастер и докторским студијама.

Све ове активности имају за циљ повећање видљивости резултата научноистраживачког рада, а самим тим и њихов већи утицај на националне и међународне научне токове.

Мера 7.2.3	Обезбеђивање услова за спровођење принципа отворене науке
Циљ мере	Велика видљивост резултата научноистраживачког рада, а самим тим и њихов већи утицај на националне и међународне научне токове
Ефекти који се мером постижу и кључни показатељи којима се ти ефекти мере	1. Већи број депонованих резултата у репозиторијуму ОПЕН УНС 2. Већи број докторских дисертација у репозиторијуму НАРДУС 3. Буџет за публиковање у отвореном приступу 4. Већи број предмета на мастер и докторским студијама који укључују отворену науку
Активности за спровођење мере	1. Омогућити обавезно депоновање свих резултата научноистраживачког рада у институционални репозиторијум Универзитета у Новом Саду; 2. Обезбедити финансирање потребно за рад и одржавање репозиторијума научних радова Универзитета у Новом Саду; 3. Омогућити финансирање публиковања у часописима са отвореном приступом; 4. Поштовати обавезу креирања плана третмана података у складу с принципима управљања подацима (ФАИР) за све докторске дисертације одбрањене на Универзитету у

[18] https://www.uns.ac.rs/index.php/univerzitet/javnost-rada-2/dokumenti/aktiuns/send/35-pravilnici/103-pravila-doktorskih-studija-2

	Новом Саду; 5. Увести обавезу креирања плана третмана података у складу с ФАИР принципима за све истраживачке пројекте које финансира Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност; 6. Увести познавање и поштовање отворене науке и улоге Европског облака отворене науке као саставног дела академских вештина истраживача у курикулуме мастер или докторских студија на Универзитету у Новом Саду.
Одговорност за реализацију мере	Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност, НИО
Потребни финансијски ресурси и начин њиховог обезбеђивања	Буџет Републике Србије, Аутономне покрајине Војводине, локалних самоуправа, сопствена средства високошколских установа, средства из међународних извора, донације.
Рок за спровођење мере	Континуирано
Субјекти надлежни за извештавање о спровођењу мере и рокови за извештавање	Универзитет у Новом Саду доставља годишњи извештај Покрајинском секретаријату за високо образовање и научноистраживачку делатност на основу прикупљених података од високошколских установа и научноистраживачких организација у свом саставу.

7.2.4. Обезбеђивање предуслова за повећање поверења у научноистраживачку делатност

Поверење у научноистраживачку делатност је кључни аспект адекватних реакција на друштвене изазове и здравствене кризе, што је у највећој мери илустровала пандемија КОВИД-19, отварајући важно питање о улози науке у друштву и друштвеним процесима. Развој научноистраживачке делатности и технологије доприноси квалитету живота и здравља људи. Будући да је стицање поверења у науку континуиран процес који се гради деценијама, мора представљати структурни аспект савремених научних и образовних политика. Успех тог процеса огледа се, поред осталог, и у кризним ситуацијама, доприносећи ефикасности превентивних мера, друштвеним променама и спремности грађана да учествују у креирању квалитетног животног окружења. За успех ових процеса неопходно је адекватно упознавање шире друштвене заједнице с резултатима научних истраживања и истраживачи морају преузети активну улогу у дисеминацији својих резултата. Догађаји и активности посвећени промоцији научноистраживачке делатности имају кључну улогу у упознавању шире јавности са научним достигнућима и Програм развоја предвиђа обавезу дисеминације свих резултата финансираних јавним средствима. Учешће грађана у научним истраживањима кроз грађанска научна истраживања или волонтерску науку (енг. *citizen science*) додатно доприноси процесу повећања

утицаја науке на друштво у целини. Програм развоја предвиђа охрабривање и подстицање грађанских научних истраживања, кроз њихово адекватно финансирање и вредновање.

Кредибилитет научних истраживања и резултата научноистраживачког рада је кључан за успех свих активности предвиђених Стратегијом. Наиме, криза репликације у науци отворила је бројна питања која се првенствено односе на поверење у науку и научне резултате. Према испитивању часописа *Nature*, више од 70% истраживачких резултата не може бити репродуковано, а више од 50% истраживача не успева да понови ни резултате властитих истраживања.[19] Стога репликативне студије, у којима ће се понављати резултати претходних истраживања, морају заузети важно место у програмима финансирања научноистраживачке делатности и политикама научних часописа који се публикују у научноистраживачким институцијама у АП Војводини. На крају, поверење у науку се гради и усклађивањем научноистраживачких и издавачких политика са етичким захтевима савремених истраживачких пракси. Етички кодекси научноистраживачких институција и научних часописа морају да укључују регулацију тема као што су ауторска права, власништво над патентима и техничким решењима, однос према испитаницима, заштита података о личности, итд.

Мера 7.2.4	Стварање услова за повећање поверења у научноистраживачку делатност
Циљ мере	Повећана ефикасност превентивних мера, друштвених промена и спремности грађана да учествују у креирању квалитетног животног окружења
Ефекти који се мером постижу и кључни показатељи којима се ти ефекти мере	1. Догађаји и активности посвећени популаризацији науке; 2. Већи број грађанских научних истраживања; 3. Већи број репликативних студија; 4. Већи број етичких кодекса који регулишу истраживачке праксе.
Активности за спровођење мере	1. Обавеза дисеминације свих резултата финансираних јавним средствима; 2. Подстицање грађанских научних истраживања; 3. Подстицање репликативних студија; 4. Усклађивање етичких кодекса институција и научних часописа са савременим истраживачким праксама.
Одговорност за реализацију мере	НИО
Потребни финансијски ресурси и	Буџет Републике Србије, Аутономне покрајине Војводине,

[19] https://www.nature.com/articles/533452a

начин њиховог обезбеђивања	локалних самоуправа, сопствена средства високошколских установа, средства из међународних извора, донације.
Рок за спровођење мере	Континуирано
Субјекти надлежни за извештавање о спровођењу мере и рокови за извештавање	Универзитет у Новом Саду доставља годишњи извештај Покрајинском секретаријату за високо образовање и научноистраживачку делатност на основу прикупљених података од високошколских установа и научноистраживачких организација у свом саставу.

7.3. Повећање изврсности истраживача

Изврсност истраживача представља основу за висококвалитетна истраживања, која омогућују поуздане резултате и доприносе ширењу знања и научноистраживачке делатности у циљу добробити друштва. Подстицање изврсности постиже се оснаживањем истраживача да развијају своју област науке, кроз институционалну подршку и адекватне ресурсе, уз могућност за креирање и одржавање квалитетних научноистраживачких тимова. Однос институција према младим истраживачима представља окосницу будућег развоја научноистраживачке делатности, јер је усвајање високих истраживачких стандарда, етичких принципа и академских вештина пут којим млади истраживачи могу пружити допринос у развоју друштва. Изврсност истраживача би требало да буде препозната у друштву, кроз поуздане индикаторе за евалуацију резултата научноистраживачког рада. Стога је један од приоритета Програма развоја креирање подстицајног академског окружења за научноистраживачки рад и неговање културе различитости.

7.3.1. Креирање услова за несметано бављење научноистраживачким радом на факултетима

Једна од специфичности научноистраживачке делатности у АП Војводини је чињеница да је највећи део научноистраживачког потенцијала сконцентрисан на факултетима који, поред научне, имају и веома значајну образовну делатност. Програм развоја предвиђа обезбеђивање свих неопходних услова за подстицање научноистраживачке делатности у високошколским институцијама, како би се омогућило да се постојећим потенцијалима остваре значајни резултати у временском периоду значајно краћем од периода неопходног за покретање нових НИО. Тренутни систем финансирања факултета заснива се искључиво на вредновању параметара везаних за образовни рад, као што су број студената и број часова наставе, што је довело до њиховог претварања у првенствено образовне институције, уз маргинализацију научноистраживачке делатности. Стога се научноистраживачка делатност, најчешће, заснива на ентузијазму и упорности појединаца, а научноистраживачки потенцијали ових институција се занемарују. Да би се системски променила ова дисфункционална пракса, неопходна је промена критеријума за финансирање високошколских институција. На првом месту, неопходно је редуковати оптерећења у настави наставника и сарадника, како би могли адекватније да се посвете истраживачкој делатности. Будући да ће смањење номиналног оптерећења

у настави захтевати повећање броја наставника и сарадника, научноистраживачки потенцијал факултета се може битно повећати. Такође, екстремно је важна чињеница да би се таквом стратегијом омогућило смањење одлива високообразованих младих кадрова из Републике Србије.

Значајан број факултета, посебно оних који су тренутно носиоци технолошког развоја као што је Факултет техничких наука Универзитета у Новом Саду, хронично пати од недостатка просторне инфраструктуре која је на граници неопходној за несметано одржавање наставе и где не постоје могућности формирања истраживачких лабораторија, чак и ако се обезбеде средства за њихово опремање. Неопходно је у што краћем периоду проширити просторну инфраструктуру факултета и обезбедити адекватан простор за формирање истраживачких лабораторија које су неопходан предуслов за повећање обима научноистраживачке и иновационе делатности у АП Војводини.

Приоритет свих НИО треба да буде учешће у пројектима финансираним од стране међународних институција који поред интезификације научноистраживачке делатности, интеграције у међународни научноистраживачки простор, доводе и до прилива значајних финансијских средстава у АП Војводину. Пројекти који су финансирани од стране АП Војводине, због ограничених средстава, треба, пре свега, да имају за циљ припреме за пријаву на међународне пројекте. Неопходно је процес избора пројеката који ће се финансирати из буџета учинити максимално транспарентним, укључити међународне и домаће рецезенте са врхунским референцама, а од посебног значаја је евалуација резултата пројеката која треба јасно да покаже да ли су постављени циљеви пројекта успешно реализовани.

Мера 7.3.1	Побољшање услова за рад истраживача
Циљ мере	Истраживачи који значајан део својих ресурса усмеравају на научноистраживачки рад
Ефекти који се мером постижу и кључни показатељи којима се ти ефекти мере	1. Измене критеријума финансирања високошколских установа (смањење оптерећења академског особља у настави) ; 2. Уложена финансијска средства из националних и покрајинских фондова за проширење просторне инфраструктуре; 3. Транспарентни критеријуми за вредновање предлога научноистраживачких пројеката и остварених резултата истих за пројекте подржане из буџета АП Војводине; 4. Број пројеката финансираних из буџета АП Војводине.
Активности за спровођење мере	1. Редефинисати део радног времена које наставници и сарадници на факултетима посвећују образовној, односно научноистраживачкој делатности; 2. Проширење инфраструктуре, пре свега просторне, неопходне за потребе истраживачких лабораторија на

	факултетима; 3. Транспарентно и критичко вредновање предлога научноистраживачких пројеката и остварених резултата за пројекте подржане из буџета АП Војводине.
Одговорност за реализацију мере	Покрајина влада, Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност, НИО
Потребни финансијски ресурси и начин њиховог обезбеђивања	Буџет Републике Србије, Аутономне покрајине Војводине, локалних самоуправа, сопствена средства високошколских установа, средства из међународних извора, донације.
Рок за спровођење мере	2025
Субјекти надлежни за извештавање о спровођењу мере и рокови за извештавање	Универзитет у Новом Саду доставља годишњи извештај Покрајинском секретаријату за високо образовање и научноистраживачку делатност на основу прикупљених података од високошколских установа и научноистраживачких организација у свом саставу.

7.3.2. Побољшање статуса младих истраживача

Оснаживање младих истраживача у процесу њиховог развоја је основ за допринос који могу пружити научној заједници и друштву. Мотивација, ентузијазам и свеже перспективе које доносе млади истраживачи могу се остварити само стварањем адекватних услова за обављање научноистраживачке делатности. Наиме, на почетку своје истраживачке каријере млади истраживачи се суочавају са перспективом продуженог периода несигурности и са нетранспарентним критеријумима за напредовање. Такође, млади истраживачи своју перспективу процењују и посматрајући однос државе и друштва у целини према њиховим професорима и старијим колегама. Ово представља препреку која може одвратити чак и најталентованије младе истраживаче да се посвете научноистраживачкој каријери. Да би се обезбедила одржива будућност за младе истраживаче, потребни су јасни и структурирани путеви каријере и у јавном и у приватном сектору.

Иако се спроводе бројне акције за подршку младим истраживачима, неопходно је нагласити да истраживачи на врхунцу своје каријере, који због старосне границе не задовољавају критеријуме за мере подршке, као што је, на пример, изградња станова по релативно повољним условима кредитирања, такође, представљају важан део академске заједнице без осигуране егзистенцијалне стабилности, неопходне за несметано бављење научноистраживачком делатношћу. Неопходно је обезбедити подршку и истраживачима на врхунцу каријере, који нису напустили земљу и захваљујући којима постоји континуитет у научноистраживачкој делатности и високом образовању. Оваква мера указаће младим истраживачима на искрену друштвену подршку научницима током целе каријере.

Мотив већине младих истраживача који су се определили да каријеру наставе у научноистраживачким организацијама АП Војводине је превасходно бављење научноистраживачком делатношћу. Генерално побољшање услова за научну делатност, пре свега на факултетима, дефинисано мерама у члану 6.3.1, допринеће остваривању професионалних амбиција и младих истраживача. Најважнији чинилац развоја научноистраживачке делатности у АП Војводини су људски ресурси, који и у условима скромне научне инфраструктуре успевају да остваре врхунске научне резултате. Исељавање младих из Републике Србије свакако утиче на тренутно стање људских ресурса, али много значајније ће утицати на стање људских ресурса у будућности. Стога широке друштвене акције, усмерене на поправљање положаја истраживача пре свега у државним НИО, представљају приоритет у бризи о будућности развоја научноистраживачке делатности. Један од најбитнијих елемената је, свакако, материјални положај истраживача у државним НИО. Материјални положај истраживача у државним НИО је значајно лошији од положаја високообразованог кадра у привредном сектору, а потпуно је неупоредив са материјалним положајем истраживача у иностранству. Стога је поправљање материјалног положаја истраживача неопходан услов за спречавање одлива истраживача у ненаучне организације у Републици Србији или у иностранство.

Неопходно је дефинисати правни оквир који ће омогућити регулисање радно-правног статуса младих истраживача у научним и истраживачким звањима на факултетима.

Вредновање и награђивање рада младих истраживача и сама чињеница да је њихов рад цењен и признат представља јак мотив за даљи рад посебно код младих још увек неафирмисаних истраживача. Награде као што су Награда „Др Зоран Ђинђић" или Награда за најбоље младе истраживаче Универзитета у Новом Саду су веома битне за младе истраживаче, јер им показују да наше друштво цени њихов труд, да их поштује и да ће им пружати подршку у даљем раду.

Мера 7.3.2	Финансијска и правна помоћ младим истраживачима
Циљ мере	Осигурана будућност науке у АП Војводини
Ефекти који се мером постижу и кључни показатељи којима се ти ефекти мере	1. Већа уложена средства из националних и покрајинских фондова за побољшање стандарда младих истраживача (повећање капацитета асистентских домови, поправљање услова за рад, стипендирање младих истраживача и подмлађивање истраживачког кадра); 2. Издвајање значајно већих финансијских средстава за примања истраживача; 3. Већа уложена средства из покрајинских и националних фондова за реализацију пројеката међународне сарадње; 4. Број награда који се додељују младим истраживачима.
Активности за спровођење мере	1. Повећање капацитета асистентских домова, поправљање услова за рад, стипендирање младих истраживача и подмлађивање истраживачког кадра;

	2. Поправљање материјалног положаја свих истраживача, примања истраживача морају да буду у рангу или изнад примања високообразованог кадра у привредном сектору; 3. Омогућити бављење истраживањима кроз развој инфраструктура, финансирање међународне сарадње; 4. Регулисање радно-правног статуса младих истраживача у научним и истраживачким звањима на факултетима; 5. Очувати и проширити награде које се додељују младим истраживачима као што су Награда „Др Зоран Ђинђић” и Награда за најбоље младе истраживаче Универзитета у Новом Саду.
Одговорност за реализацију мере	Покрајина влада, Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност, НИО
Потребни финансијски ресурси и начин њиховог обезбеђивања	Буџет Републике Србије, Аутономне покрајине Војводине, локалних самоуправа, сопствена средства високошколских установа, средства из међународних извора, донације.
Рок за спровођење мере	2025
Субјекти надлежни за извештавање о спровођењу мере и рокови за извештавање	Универзитет у Новом Саду доставља годишњи извештај Покрајинском секретаријату за високо образовање и научноистраживачку делатност на основу прикупљених података од високошколских установа и научноистраживачких организација у свом саставу.

7.3.3. Неговање културе различитости у научноистраживачким институцијама

7.3.3.1. Родна равноправност

Равноправност полова подразумева могућност остваривања једнаких права оба пола у свим сферама јавног и приватног живота, као и право на једнакост и различитост. Континуирана мања заступљеност жена у науци предмет је бројних академских истраживања, студија случаја и јавних дебата како у међународном, тако и у националном, регионалном и локалном контексту, и као таква указала је на неодложност доношења конкретних мера од стране доносилаца одлука на институционалном и политичком нивоу у оквиру националних, регионалних, а посебно међународних научних заједница. Стога су државе чланице Европске уније, Европска комисија, институције које се баве истраживањем и институције које финансирају истраживања (*EIT*) спровели одређене иницијативе за унапређење

родне равноправности у области истраживања и иновација у Европском истраживачком простору, попут укључивања обавезе поштовања принципа родне равноправности у све програме Европске комисије који финансирају истраживања. Основни циљ ове иницијативе јесте да обезбеди да истраживачи и различити истраживачки системи широм света усвоје праксу спровођења радних процеса и процедура које укидају неравноправне родне улоге и норме, укаже на неједнаку расподелу моћи међу половима и промовише бољи статус жена у науци, на начине који превазилазе пуко подизање свести о родној равноправности и представљају ефикасне акције трансформације целокупног друштва: подизање свести друштва о родној равноправности и устаљеним стереотипима о половима; унапређење институција кроз израду свеобухватних мера за обезбеђивање родне равноправности и њихово континуирано и доследно спровођење; развијање система запошљавања осетљивог на родну равноправност; обезбеђење родног баланса у органима управљања и процесима доношења одлука; обезбеђење родног баланса у академском напредовању; обезбеђење родног баланса у истраживачким тимовима; укључивање родне димензије у истраживања и иновације; подизање свести о различитим формама родног насиља и промовисање мера против сексуалног и моралног узнемиравања.

7.3.3.2. Инклузивне политике и инклузивни говор

Друштвена инклузија представља процес побољшавања општих услова за живот у друштву свима којима је помоћ неопходна. Она подразумева олакшавање и подстицање укључивања у заједницу кроз изједначавање шанси, приступ потребним добрима, као и позивање на поштовање њихових права[20].

Инклузија у науци подразумева једнак приступ свим могућностима које наука нуди за све чланове академске и истраживачке популације са смањеним могућностима, укључујући истраживаче са инвалидитетом и са хроничним оболењима, припаднике националних мањина – националних заједница; истраживаче који су родитељи/самохрани родитељи, истраживаче који се суочавају са дискриминацијом због сексуалне, родне и полне одређености; истраживаче лошијих социјално-економских услова живота.

Увођење промена у институционалне структуре ради пружања подршке маргинализованим појединцима-истраживачима кључно је за витални раст и развој научне, истраживачке и иновационе делатности у високошколским установама и истраживачким организацијама. Нажалост, најчешће се маргинализовани истраживачи сматрају више ресурсом, него жилом куцавицом науке. У циљу побољшања њиховог положаја у научној средини и омогућавања једнаких могућности у свим аспектима научног деловања (равноправно учешће у настави и истраживањима, једнака права у академском напредовању, равноправно учешће у процесима управљања и доношења одлука, једнак приступ истраживачким пројектима и активно укључивање у истраживачке тимове), неопходно је идентификовати сва негативна искуства с којима се маргинализовани истраживачи суочавају и пронаћи ефикасне мере којима би се она отклонила.

[20] https://www.un.org/esa/socdev/rwss/2016/chapter1.pdf

На пример, активно укључивање у менторства истраживача из маргинализованих група у великој мери би помогло маргинализованим истраживачима да пронађу менторе који би им пружили адекватну подршку у свим аспектима научног рада и истраживања, менталног здравља и, уопште, професионалног напредовања. Они, у односу на своје колеге, много више времена проводе обављајући послове који су „невидљиви", што доводи до тога да имају мање времена за обављање послова значајних за њихово академско напредовање. Управо из тог разлога би менторство маргинализованих истраживача требало да представља друштвену одговорност већинског дела научне заједнице. Исто тако, неопходно је на адекватан начин препознати и вредновати рад истраживача из маргинализованих група, указати им поштовање и признати заслуге за остварене резултате и тиме им дати неопходни подстицај за даљи допринос науци.

Инклузивни говор је говор којим се избегава употреба одређених израза или речи за које би се могло сматрати да искључују одређене групе људи. Програм развоја предвиђа да сви резултати научног рада, као што су научни чланци, научне монографије, докторске дисертације и други писани материјали буду усклађени с инклузивним говором. То значи да аутори треба да користе непристрасан језик и избегавају описивање старости, инвалидности, родног идентитета, учешћа у истраживању, расног и етничког идентитета, сексуалне оријентације, социјално-економског статуса или других карактеристика људи на начин који би подразумевао предрасуде. На пример, када се пише о узрасту, тачан узраст или старосни распон (нпр. 15–18 година, 65–80 година) су конкретнији од широких категорија (нпр. млађи од 18 година, старији од 65 година). Када се пише о инвалидитету, називи стања (нпр. Алцхајмерова болест) су конкретнији од категорија стања (нпр. типови деменције) или опште референце као што су људи са инвалидитетом. Када се пише о расним или етничким групама, обавезно је коришћење званичних назива нација или региона порекла. Када се пише о сексуалној оријентацији, називи оријентација људи (нпр. геј мушкарци, бисексуалци, хетеросексуални људи) су конкретнији од широких групних ознака (нпр. геј). Када се пише о социоекономском статусу, распонима прихода или специфичним ознакама (нпр. испод националног прага сиромаштва за четворочлану породицу) су специфичније од општих ознака (нпр. ниски приходи). Научни часописи који се публикују на територији АП Војводине треба да укључе клаузулу о инклузивном говору у своје уређивачке политике.

Мера 7.3.3	Обезбеђивање услова за неговање културе различитости у научном раду
Циљ мере	Једнак приступ свим могућностима које наука нуди за све чланове академске и истраживачке популације
Ефекти који се мером постижу и кључни показатељи којима се ти ефекти мере	1. Усвојене политике и мере за обезбеђење родне равноправности истраживачким институцијама и њихово спровођење 2. Усвојене политике и мере за обезбеђење инклузивности у научноистраживачким институцијама 3. Примена клаузуле о инклузивном говору у научним часописима који се публикују на територији АП Војводине

Активности за спровођење мере	1. Обезбеђење финансијске и институционалне подршке за спровођење планова родне равноправности у истраживачким институцијама; 2. Израда политика и мера за обезбеђење родне равноправности у истраживачким институцијама и њихово спровођење; 3. Континуирано праћење ефеката спровођења мера за обезбеђење родне равноправности и њихово унапређење; 4. Обезбеђење институционалне подршке за спровођење инклузивних политика у истраживачким институцијама; 5. Израда политика и мера за обезбеђење инклузивности у научноистраживачким институцијама; 6. Континуирано праћење ефеката спровођења мера за обезбеђење инклузивности у научноистраживачким институцијама; 7. Увођење клаузуле о инклузивном говору у научне часописе који се публикују на територији АП Војводине.
Одговорност за реализацију мере	Покрајинска влада, НИО
Потребни финансијски ресурси и начин њиховог обезбеђивања	Буџет Републике Србије, Аутономне покрајине Војводине, локалних самоуправа, сопствена средства високошколских установа, средства из међународних извора, донације.
Рок за спровођење мере	2025
Субјекти надлежни за извештавање о спровођењу мере и рокови за извештавање	Универзитет у Новом Саду доставља годишњи извештај Покрајинском секретаријату за високо образовање и научноистраживачку делатност на основу прикупљених података од високошколских установа у свом саставу.

8. ОДРЕЂИВАЊЕ НАЧИНА ОЦЕНЕ ПОСТИГНУТИХ РЕЗУЛТАТА

Постигнути резултати, односно ефикасност учинка Програма развоја, који укључује показатеље реализације на нивоу општег и посебних циљева и мера, вредноваће се периодично, на начин да се

прикупљени и достављени подаци од стране Универзитета у Новом Саду и других високошколских установа са територије АП Војводине, добијени током спровођења Програма развоја, анализирају и упоређују, те обрађују у циљу израде извештаја. Ex post анализа кључних показатеља учинка на нивоу општег и посебних циљева, показаће ефекте утврђених мера на физичка и правна лица, односно ефекте на друштвене и економске процесе.

9. ИНФОРМАЦИЈЕ О РЕЗУЛТАТИМА СПРОВЕДЕНИХ КОНСУЛТАЦИЈА

Универзитет у Новом Саду, као носилац пројекта израде предлога Програма развоја високог образовања и научноистраживачке делатности, који је финансирао Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност, формирао је тим научника – истраживача и редовних професора, који су спровели истраживање и сачинили предлог документа за израду Програма развоја. Такав документ упућен је свим чланицама Универзитета у Новом Саду и остављен им је рок за сугестије, примедбе и предлоге, којима се може унапредити предлог текста Програма развоја. Приспеле сугестије су прихваћене, након чега је документ достављен Покрајинском секретаријату за високо образовање и научноистраживачку делатност, на разматрање, анализу и потребне корекције.

Дана 17. маја 2022. године Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност и Универзитет у Новом Саду, организовали су јавне консултације на које су позвани представници факултета и института у саставу Универзитета у Новом Саду, Института за ратарство и повртарство Нови Сад, Научног института за ветеринарство Нови Сад, Матице српске и Српске академије наука и уметности – огранак Нови Сад.

Током дела састанка предвиђеног за дискусију изнета су поједина питања, предлози и сугестије у погледу припремљеног текста предлога Програма развоја о следећим темама:

- хибридном, односно комбинованом моделу наставе, који се реализује делом кроз непосредан рад у школи, а делом on line, акредитацији студијских програма по хибридном моделу наставе и њиховој реализацији, финансијским и организационим препрекама за акредитацију и реализацију on line наставе;
- примени концепта Одговорног истраживања и иновација (*Responsible Research and Innovation* - RRI), као опште прихваћеног у Европи, а првенствено у циљу повећања капацитета учешћа у програму Европске комисије за истраживање и иновације, Хоризонт 2020 (*Horizon 2020*);
- предностима и значају центара изузетних вредности, у смислу добре референце и финансијске подршке које центри изузетних вредности са собом носе;
- концепту одрживе пољопривреде, уместо паметне пољопривреде предвиђене у нацрту Статегије;
- развоју интердисциплинарности на Униврзитету и у оквиру институција АП Војводине и развоју уметничких истраживања кроз уметничкоистраживачке пројекте;
- развијању нових капацитата Универзитета кроз обезбеђивање додатног простора, са циљем успешне и квалитетне реализације студијских програма и унапређења интернационализације;
- усклађивању докторских студија са европским стандардима, у циљу развоја интернационализације;

- оснивању Института за друштвене и хуманистичке науке, начину повезивања научноистраживачке делатности на факултетима са научноистраживачком делатношћу која ће се реализовати у оквиру Института за друштвене и хуманистичке науке и начину побољшања положаја друштвено-хуманистичких наука кроз оснивање Института, положају идентитетских наука, положају Матице српске, у смислу институције која има високо развијену научноистраживачку делатност, а није научноистраживачка организација, као и трансформацији мреже института и усклађености исте са нацртом Програма развоја.

Пројектни тим за реализацију израде документа јавне политике, односно Програма развоја на заједничком састанку са представницима Покрајинског секретаријата за високо образовање и научноистраживачку делатност, размотрили су све теме са јавних консултација и унели корекције у текст, у складу са ставовима изнетим у дискусији.

10. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ ЕФЕКАТА

Процена финансијских ефеката на буџет насталих спровођењем Програма развоја, односно мера и активности опредељених у функцији реализације општег и посебних циљева, у складу са законом који уређује буџетски систем, правиће се и анализирати на основу планираних програма и програмских активности. Средства која буду обезбеђена на позицијама намењеним реализацији мера и активности, планираће се са циљем позитивног утицаја на подизање квалитета високог образовања и научноистраживачке делатности, а на начин да не изазову негативне ефекте на буџете Републике Србије, Аутономне покрајине Војводине и локалних самоуправа.

11. ИНФОРМАЦИЈА О ПРОПИСИМА КОЈЕ БИ ТРЕБАЛО УСВОЈИТИ, ОДНОСНО ИЗМЕНИТИ

Иницирати измену одредаба Закона о науци и истраживањаима које се односе на прецизирање надлежности АП Војводине у погледу спровођења и финансирања програма и пројеката од регионалног значаја за високошколске установе и научноистраживачке организације са територије АП Војводине. Циљ наведене измене огледа се у стратешком приступу развоју, као подстицај изврсности и релевантности научних истраживања, што би допринело како привредном расту Републике Србије и АП Војводине, тако и оснаживању наших научних институција како би биле равноправни партнер у оквиру Европског истраживачког простора.

12. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Програм развоја високог образовања и научноистраживачке делатности у АП Војводини до 2030. године објављује се у Службеном листу АП Војводине и на сајту Покрајинског секретаријата за високо образовање и научноистраживачку делатност

Списак скраћеница:

АРС	Трошкови публиковања научних чланака/Article processing charge
БДП	Бруто домаћи производ
ДНК	Дезоксирибонуклеинска киселина
ЕВРОСТАТ/*EUROSTAT*	Европска служба за статистику
EIT	Европски институт за иновације и технологију/*European Institute of Innovation and Technology*
ЕОСЦ/*EOSC*	Европски облак отворене науке/*European Open Science Cloud*
ЕРАЗМУС+/*ERASMUS+*	Програм Европске уније за сарадњу у областима образовања, младих и спорта
ЕСПБ	Европски систем преноса бодова
ЕУРЕКА/*EUREKA*	Међународна мрежа за сарадњу у области истраживања, развоја и иновација/*International Network for Cooperation in R&D and Innovation*
EWP	Еразмус без папира/*Erasmus without Paper*
IE	Институт за енергију/*Institute for Energy*
IES	Институт за заштиту животне средине и одрживост/*Institute for Environment and Sustainability*
ИКТ	Информационе и комуникационе технологије
ИПА/*IPA*	Инструменти за претприступну помоћ/*Instrument for Pre-Accession Assistance*
IPSC	Институт за заштиту и сигурност грађана/*Institute for the Protection and*

	Security of the Citizen
IPTS	Институт за напредне студије технологије/*Institute for Prospective Technological Studies*
IRMM	Институт за референтне материјале и мерења/*Institute for Reference Materials and Measurements*
ITU	Институт за елементе трансуранијума/*Institute for Transuranium Elements*
IHCP	Институт за здравље и заштиту потрошача/*Institute for Health and Consumer Protection*
JRC	Заједнички истраживачки центар *Joint Research Centre*
КОСТ/*COST*	Европски програм сарадње у области науке и технологије / *European Cooperation in Science and Technology*
НИО	Научноистраживачка организација
Open University Model	Модел отворене наставе
ПТП	План третмана података
РЗС	Републички завод за статистику
SCI	Индекс научне цитираности/*Scientific citation index*
УНС	Универзитет у Новом Саду
ФАИР/*FAIR*	Принципи управљања подацима/*Guiding principles for Scientific Data Management and Stewardship (**F**indability, **A**ccessibility, **I**nteroperability, **R**euse of digital assets)*
FP7	Седми оквирни програм за истраживање и технолошки развој /*Seventh Framework Programme for Research and Techological Development*
HARKing	Дефинисање циљева и хипотеза тек након увида у резултате истраживања/*Hypotesizing After the Results are Known*
Хоризонт/*HORIZON*	Оквирни програм Европске уније за истраживања и иновације/*EU Funding Programme for Research and Innovation*
ЦОР	Циљеви одрживог развоја
5Г	Мрежа мобилне телефоније пете генерације

1144.

На основу члана 31. алинеја 2. Статута АП Војводине („Службени лист АПВ”, број: 20/2014), а у вези с чланом 36. Закона о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине („Службени гласник РС”, бр. 99/09, 67/12 – одлука УС, 18/20 – др. закон и 111/21 – др. закон), Скупштина Аутономне покрајине Војводине, на седници одржаној 04. октобра 2023. године, донела је

ПОКРАЈИНСКУ СКУПШТИНСКУ ОДЛУКУ О НАЧИНУ РАДА ДОМОВА УЧЕНИКА И СРЕДЊИХ ШКОЛА С ДОМОМ УЧЕНИКА, СА СЕДИШТЕМ НА ТЕРИТОРИЈИ АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ

Члан 1.

Скупштина Аутономне покрајине Војводине, као оснивач домова ученика и средњих школа с домом ученика (у даљем тексту: дом ученика), са седиштем на територији Аутономне покрајине Војводине (у даљем тексту: АП Војводина), овом одлуком уређује начин рада дома ученика са седиштем на територији АП Војводине, начин коришћења услуга дома ученика и друга питања у вези са обављањем делатности дома ученика.

Члан 2.

Појмови који се користе у овој Покрајинској скупштинској одлуци у граматичком мушком роду подразумевају природни мушки и женски род лица на које се односе.

Члан 3.

У обављању делатности утврђене законом, дом ученика:

- ствара повољне услове за образовање ученика и развија код ученика радне, културне и хигијенске навике;
- развија код ученика смисао за колективни живот;
- изграђује код ученика навике за културно-стваралачко коришћење слободног времена и спортско-рекреативне активности;
- развија код ученика етничку и верску толеранцију и обезбеђује уставом загарантоване људске слободе и људска права;
- предузима мере за јачање поверења међу ученицима и спречава понашања која нарушавају међуетничку толеранцију и право на разликовање;
- организује трибине с програмима међусобног упознавања, развоја креативности, такмичења, едукације за толеранцију и интеркултуралност, културно-забавни живот ученика и спортско-рекреативне активности.

Дом ученика организује културно-забавну активност ученика и спортско-рекреативне активности ученика самостално или у сарадњи с другим установама и организацијама.

Члан 4.

На оснивање и рад дома ученика примењују се прописи о јавним службама.

Члан 5.

Ученици се у дом ученика примају од 1. септембра до 30. јуна наредне године.

У периоду од 30. јуна до 30. августа, дом ученика може пружати услуге трећим лицима у случајевима и по ценовнику, које утврди управни одбор дома ученика – на предлог директора.

Дом ученика закључује уговор с родитељем ученика који је примљен у дом ученика.

Уговором се утврђују међусобна права и обавезе уговорних страна у коришћењу услуга дома ученика. Уговор обавезно садржи време коришћења услуга дома ученика.

Члан 6.

У дому ученика забрањене су активности којима се угрожавају и омаловажавају групе и појединци по основу расне, националне, језичке, верске или полне припадности и политичког опредељења, као и подстицање таквих активности.

У дому ученика забрањено је физичко кажњавање и вређање личности ученика.

Члан 7.

Дом ученика има развојни план.

Развојни план дома ученика садржи следеће: средњорочни циљ развоја дома ученика, приоритете у обављању делатности, план активности и носиоце активности и друга питања значајна за развој дома ученика.

Развојни план доноси управни одбор, на предлог директора, за период од четири године.

Дом ученика дужан је да развојни план достави покрајинском органу надлежном за послове образовања у року од 15 дана од дана доношења.

Члан 8.

Органи дома ученика јесу: управни одбор и директор, у складу са законом.

Дом ученика, поред органа из става 1. овог члана, имај и педагошко веће и друге стручне органе и тимове.

На избор, престанак дужности и надлежност управног одбора, директора и педагошког већа примењују се одредбе закона којим се регулише ученички стандард.

Члан 9.

Скупштина АП Војводине, у складу са законом:

1. доноси акт о мрежи домова ученика;
2. даје сагласност на статусне промене, промену назива или седишта дома ученика.

Члан 10.

Покрајинска влада, у складу са законом:

1. даје сагласност на статут дома ученика;
2. именује и разрешава председника и чланове управног одбора дома ученика;
3. именује и разрешава директора, после спроведеног јавног конкурса;
4. даје сагласност на акт о организацији и систематизацији послова у дому ученика;
5. даје сагласност на обављање друге делатности која је у функцији њене основне делатности.

Члан 11.

Покрајински орган управе надлежан за послове образовања, у складу са законом:

1. одлучује о захтеву за добијање дозволе за рад дома ученика;
2. одлучује о забрани рада дома ученика и одузимању дозволе за рад;
3. води евиденцију о дому ученика, у складу с подацима којима располаже и које доставља дом ученика;
4. води евиденцију о достављеном развојном плану дома ученика;
5. води евиденцију о достављеном извештају о раду дома ученика;
6. води евиденцију о достављеним евиденцијама које води дом ученика;
7. врши надзор над законитошћу рада дома ученика и инспекцијски надзор.

Члан 12.

Дом ученика има статут.

Статут је основни општи акт дома ученика, којим се детаљније уређују организација, начин рада, управљање и руковођење у дому ученика и друга питања, у складу са законом.

Члан 13.

Рок за усклађивање статута дома ученика јесте шест месеци од дана ступања на снагу ове покрајинске скупштинске одлуке.

Члан 14.

Даном ступања на снагу ове покрајинске скупштинске одлуке, престаје да важи Покрајинска скупштинска одлука о начину рада домова ученика и средњих школа са домом ученика са седиштем на територији АП Војводине („Службени лист АП Војводине", бр. 10/03 и 8/06).

Члан 15.

Ова покрајинска скупштинска одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу АП Војводине".

СКУПШТИНА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ

101 Број: 6-8/2023-01
Нови Сад, 04. октобар 2023. године

ПОТПРЕДСЕДНИК
СКУПШТИНЕ АП ВОЈВОДИНЕ
Дамир Зобеница, с.р.

1145.

На основу члана 31. алинеја 2 и 5, а у вези с чланом 27. тачка 1. Статута Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ", број: 20/14) и члана 35. став 2. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС", број: 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-др.закон, 9/20, 52/21 и 62/23), Скупштина Аутономне покрајине Војводине, на седници одржаној 04. октобра 2023. године, донела је

ПОКРАЈИНСКУ СКУПШТИНСКУ ОДЛУКУ О ДОНОШЕЊУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ „ЦАРСКА БАРА"

Члан 1.

Доноси се Просторни план подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара" (у даљем тексту: Просторни план), који је одштампан уз ову одлуку и чини њен саставни део.

Члан 2.

Просторним планом разрађују се начела просторног уређења, утврђују циљеви просторног развоја, организација, заштита, коришћење и намена простора, као и други елементи значајни за подручје у обухвату Просторног плана.

Члан 3.

Просторни план садрже текстуални и графички део.

Графички део чине :

- Прегледна карта - Обухват Просторног плана са просторном целином и подцелинама
- подручја посебне намене Р 1: 50000
- Референтна карта 1. - Посебна намена простора Р 1: 50000
- Референтна карта 2. - Инфраструктурни системи Р 1: 50000
- Референтна карта 3. - Природни ресурси, заштита животне средине и природних и културних добара Р 1: 50000
- Референтна карта 4. – Карта спровођења Р 1: 50000

Комплет Просторног плана, који се састоји из текстуалног дела и графичког дела из става 2. овог члана, израђен је у шест (6) истоветних примерака које својим потписом оверава овлашћено лице органа који доноси плански документ.

Члан 4.

Саставни део Просторног плана чини Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара" на животну средину (у даљем тексту: Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину).

Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину састоји се из текстуалног дела и графичког прилога, и израђен је у шест (6) истоветних примерака које својим потписом оверава овлашћено лице органа који доноси плански документ.

Члан 5.

Комплет Просторног плана из члана 3. став 3. ове одлуке, који се састоји из текстуалног и графичког дела, а у коме графички део садржи карте набројане у ставу 2. истог члана, чува се трајно у Скупштини Аутономне покрајине Војводине (један примерак), Покрајинском секретаријату за урбанизам и заштиту животне средине (два примерка), Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (један примерак), Граду Зрењанину (један примерак) и у архиви Обрађивача (један примерак).

Документациона основа на којој се заснива Просторни план чува се у Покрајинском секретаријату за урбанизам и заштиту животне средине.

Члан 6.

Током важења Просторни план доступан је на увид јавности у Покрајинском секретаријату за урбанизам и заштиту животне средине.

Члан 7.

Просторни планови јединица локалне самоуправе, урбанистички планови и документи за спровођење просторног плана – урбанистички пројекти, израдиће се или ће се ускладити са одредбама ове одлуке, на начин утврђен Просторним планом.

Планови и програми развоја који се доносе по посебним прописима, као и други прописи и општи акти, ускладиће се са одредбама ове одлуке у року од годину дана од дана њеног ступања на снагу.

Члан 8.

Текстуални део Просторног плана у целости се објављује у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

Просторни план (текстуални и графички део) се у целости објављује и у електронском облику и доступан је на интернет страницама Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине и Скупштине Аутономне покрајине Војводине, као органа надлежног за доношење планског документа.

Члан 9.

Ступањем на снагу ове покрајинске скупштинске одлуке ставља се ван снаге Одлука о доношењу Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Стари Бегеј Царска бара" („Сл.лист АПВ" број: 8/09).

Ова покрајинска скупштинска одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

СКУПШТИНА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ

101 Број: 35-7/2023-01
Нови Сад, 04. октобар 2023. године

ПОТПРЕДСЕДНИК
СКУПШТИНЕ АП ВОЈВОДИНЕ
Дамир Зобеница, с.р.

ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ „ЦАРСКА БАРА“

НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ:

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА УРБАНИЗАМ И ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАР

Немања Ерцег

ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ „ЦАРСКА БАРА"

ОБРАЂИВАЧ:

ЈП „ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ ВОЈВОДИНЕ" НОВИ САД

Е - 2835

ОДГОВОРНИ ПЛАНЕР

др Оливера Добривојевић, дипл. пр. планер

ВД ДИРЕКТОРА

Предраг Кнежевић, дипл. правник

Нови Сад, 2023. године

СТРУЧНИ ТИМ:

СИНТЕЗА И КООРДИНАЦИЈА:	др Оливера Добривојевић, дипл. пр. планер Лана Исаков, маст. инж. арх.
ПОМОЋНИК ДИРЕКТОРА:	мр Драгана Дунчић, дипл. пр. планер
Планирана претежна намена површина и подручје посебне намене:	др Оливера Добривојевић, дипл. пр. планер Наташа Медић Королија, маст. инж. пејз. арх. Лана Исаков, маст. инж. арх. Оливера Сенковић, дипл. инж. арх.
Мрежа насеља, јавне службе:	Иван Тамаш, маст. простор. план. Лана Исаков, маст. инж. арх. Оливера Сенковић, дипл. инж. арх.
Природни услови:	др Оливера Добривојевић, дипл. пр. планер Бранко Миловановић, дипл. инж. мелио. Наташа Медић Королија, маст. инж. пејз. арх.
Заштита природе, непокретних културних добара и карактер предела:	Наташа Медић Королија, маст. инж. пејз. арх. др Оливера Добривојевић, дипл. пр. планер Оливера Сенковић, дипл. инж. арх. мр Владимир Пихлер, дипл. инж. арх.
Становништво и привреда:	Иван Тамаш, маст. простор. план. Мирољуб Љешњак, дипл. инж. пољ. др Оливера Добривојевић, дипл. пр. планер Наташа Медић Королија, маст. инж. пејз. арх.
Шумско земљиште и шумарство:	Наташа Медић Королија, маст. инж. пејз. арх.
Пољопривредно земљиште и пољопривреда:	Мирољуб Љешњак, дипл. инж. пољ.
Водно земљиште и водопривредна инфраструктура:	Бранко Миловановић, дипл.инж.мелио.
Саобраћајна инфраструктура:	Марија Зец, маст. инж. саобр. Зоран Кордић, дипл. инж. саобр.
Електроенергетска и електронска комуникациона инфраструктура:	Зорица Санадер, дипл. инж. електр.
Термоенергетска инфраструктура:	Милан Жижић, дипл. инж. маш.
Заштита животне средине:	др Тамара Зеленовић Васиљевић мр Рита Барјактаровић, дипл. биол.
Заштита од елементарних непогода и акцидентних ситуација:	Наташа Медић, маст. инж. пејз. арх. др Тамара Зеленовић Васиљевић мр Рита Барјактаровић, дипл. биол.
Заштита од интереса за одбрану земље:	Радованка Шкрбић, дипл. инж. арх.
Правна регулатива:	Теодора Томин Рутар, дипл. правник
Геодетско документациона и аналитичко информациона основа:	Далибор Јурица, дипл. инж. геодез Милко Бошњачић, маст. инж. геодез. Дејан Илић, грађ. техн. Ђорђе Кљаић, геод. техн. Драгана Митић, админ.технички секретар Душко Ђоковић, копирант
Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине:	Светлана Килибарда, дипл. правник Софија Шумаруна, дипл. инж. арх. др Сања Симеунчевић Радуловић Јелена Вујасиновић Гркинић, дипл. инж. арх.-мастер

5000187864940

ИЗВОД О РЕГИСТРАЦИЈИ ПРИВРЕДНОГ СУБЈЕКТА

Република Србија
Агенција за привредне регистре

ОСНОВНИ ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТАК

Матични / Регистарски број	08068313

СТАТУС

Статус привредног субјекта	Активан

ПРАВНА ФОРМА

Правна форма	Јавно предузеће

ПОСЛОВНО ИМЕ

Пословно име	JAVNO PREDUZEĆE ZA PROSTORNO I URBANISTIČKO PLANIRANJE I PROJEKTOVANJE ZAVOD ZA URBANIZAM VOJVODINE NOVI SAD
Скраћено пословно име	JP ZAVOD ZA URBANIZAM VOJVODINE NOVI SAD

ПОДАЦИ О АДРЕСАМА

Адреса седишта

Општина	НОВИ САД
Место	НОВИ САД
Улица	Железничка
Број и слово	6/III
Спрат, број стана и слово	/ /

Адреса за пријем електронске поште

Е- пошта	zavurbvo@gmail.com

ПОСЛОВНИ ПОДАЦИ

Подаци оснивања

Датум оснивања	16.02.1959

Време трајања

Време трајања привредног субјекта	Неограничено

Претежна делатност

Шифра делатности	7111
Назив делатности	Архитектонска делатност

Остали идентификациони подаци

Порески Идентификациони Број (ПИБ) 100482355

Подаци од значаја за правни промет

Текући рачуни

160-0000000416883-48
325-9500600027867-63
325-9601700058594-60
160-0050370002379-64
325-9601600004203-31
325-9500600027866-66
325-9500700176810-64
840-0000000714743-84

Контакт подаци

Интернет адреса www.zavurbvo.co.rs

Подаци о статуту / оснивачком акту

Датум важећег статута 09.10.2019

Датум важећег оснивачког акта 18.09.2019

Законски (статутарни) заступници

Физичка лица

1. Име Предраг Презиме Кнежевић

ЈМБГ 1611976820129

Функција Директор

Ограничење супотписом не постоји ограничење супотписом

Надзорни одбор

Председник надзорног одбора

Име Горан Презиме Томић

ЈМБГ 1708986850038

Чланови надзорног одбора

1. Име Никола Презиме Крнета

ЈМБГ 0201983800047

2. Име Милан Презиме Жижић

ЈМБГ 0311967800118

Чланови / Сувласници

Подаци о члану

Пословно име: Opština Žitište

Регистарски / Матични број: 08030715

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
Уплаћен: 80.042,71 RSD	26.05.2017

	износ(%)
Удео	**0,200000000000**

Подаци о члану

Пословно име: Opština Sečanj

Регистарски / Матични број: 08019215

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
Уплаћен: 80.042,71 RSD	30.05.2017

	износ(%)
Удео	**0,200000000000**

Подаци о члану

Пословно име: Opština Senta

Регистарски / Матични број: 08038490

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	

износ	датум
Уплаћен: 80.042,71 RSD	11.05.2017

	износ(%)
Удео	**0,200000000000**

Подаци о члану

Пословно име: Opština Srbobran

Регистарски / Матични број: 08013438

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
Уплаћен: 80.042,71 RSD	05.05.2017

	износ(%)
Удео	**0,200000000000**

Подаци о члану

Пословно име: Opština Titel

Регистарски / Матични број: 08050724

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
Уплаћен: 80.042,71 RSD	04.05.2017

	износ(%)
Удео	**0,200000000000**

Подаци о члану

Пословно име: Opština Čoka

Регистарски / Матични број: 08381984

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	**датум**
Уплаћен: 80.042,71 RSD	26.05.2017

	износ(%)
Удео	**0,200000000000**

Подаци о члану

Пословно име: Opština Bač

Регистарски / Матични број: 08012814

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	**датум**
Уплаћен: 80.042,71 RSD	12.05.2017

	износ(%)
Удео	**0,200000000000**

Подаци о члану

Пословно име: Opština Beočin

Регистарски / Матични број: 08439940

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	**датум**
Уплаћен: 80.042,71 RSD	26.04.2017

	износ(%)
Удео	**0,200000000000**

Подаци о члану

Пословно име Opština Bačka Topola

Регистарски / Матични број 08070555

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
Уплаћен: 80.042,71 RSD	24.05.2017

	износ(%)
Удео	**0,200000000000**

Подаци о члану

Пословно име Opština Bečej

Регистарски / Матични број 08359466

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
Уплаћен: 80.042,71 RSD	17.05.2017

	износ(%)
Удео	**0,200000000000**

Подаци о члану

Пословно име Opština Bački Petrovac

Регистарски / Матични број 08127808

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	датум

Уплаћен: 80.042,71 RSD	02.06.2017

Удео	износ(%) **0,200000000000**

Подаци о члану

Пословно име: Opština Vrbas

Регистарски / Матични број: 08285071

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
Уплаћен: 80.042,71 RSD	29.05.2017

Удео	износ(%) **0,200000000000**

Подаци о члану

Пословно име: Opština Žabalj

Регистарски / Матични број: 08157111

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
Уплаћен: 80.042,71 RSD	03.05.2017

Удео	износ(%) **0,200000000000**

Подаци о члану

Пословно име: Opština Inđija

Регистарски / Матични број: 08027536

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	**датум**
Уплаћен: 80.042,71 RSD	12.05.2017

	износ(%)
Удео	**0,200000000000**

Подаци о члану

Пословно име: Opština Irig

Регистарски / Матични број: 08032165

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	**датум**
Уплаћен: 80.042,71 RSD	12.04.2017

	износ(%)
Удео	**0,200000000000**

Подаци о члану

Пословно име: Opština Kanjiža

Регистарски / Матични број: 08141231

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	**датум**
Уплаћен: 80.042,71 RSD	26.05.2017

	износ(%)
Удео	**0,200000000000**

Подаци о члану

Пословно име: Opština Mali Iđoš

Регистарски / Матични број: 08695059

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
Уплаћен: 80.042,71 RSD	02.06.2017

	износ(%)
Удео	**0,200000000000**

Подаци о члану

Пословно име: Opština Nova Crnja

Регистарски / Матични број: 08013705

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
Уплаћен: 80.042,71 RSD	16.05.2017

	износ(%)
Удео	**0,200000000000**

Подаци о члану

Пословно име: Opština Novi Kneževac

Регистарски / Матични број: 08385327

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	датум

Уплаћен: 80.042,71 RSD	10.05.2017

	износ(%)
Удео	**0,200000000000**

Подаци о члану

Пословно име: Opština Plandište

Регистарски / Матични број: 08057567

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
Уплаћен: 80.042,71 RSD	23.05.2017

	износ(%)
Удео	**0,200000000000**

Подаци о члану

Пословно име: Opština Apatin

Регистарски / Матични број: 08350957

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
Уплаћен: 80.042,71 RSD	06.09.2017

	износ(%)
Удео	**0,200000000000**

Подаци о члану

Пословно име: Opština Ada

Регистарски / Матични број: 08070636

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	**датум**
Уплаћен: 80.042,71 RSD	31.08.2017

	износ(%)
Удео	**0,200000000000**

Подаци о члану

Пословно име: Grad Kikinda

Регистарски / Матични број: 08176396

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	**датум**
Уплаћен: 80.042,71 RSD	21.08.2017

	износ(%)
Удео	**0,200000000000**

Подаци о члану

Пословно име: Opština Odžaci

Регистарски / Матични број: 08327700

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	**датум**
Уплаћен: 80.042,71 RSD	18.09.2018

	износ(%)
Удео	**0,200000000000**

Подаци о члану

Пословно име: Autonomna Pokrajina Vojvodina - Pokrajinska Vlada

Регистарски / Матични број: 08068615

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум
Уписан: 659.968,59 EUR, у противвредности од 40.021.353,26 RSD	
Уплаћен: 659.968,59 EUR, у противвредности од 40.021.353,26 RSD	30.06.2002

Удео износ(%): **94,800000000000**

Подаци о члану

Пословно име: Opština Temerin

Регистарски / Матични број: 08330514

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
Уплаћен: 80.042,71 RSD	17.07.2019

Удео износ(%): **0,200000000000**

Подаци о члану

Пословно име: Opština Sremski Karlovci

Регистарски / Матични број: 08139199

Подаци о капиталу

Новчани

износ	датум

Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	датум
Уплаћен: 80.042,71 RSD	08.05.2017
Удео	износ(%) 0,200000000000

Основни капитал друштва

Новчани

износ	датум
Уписан: 659.968,59 EUR, у противвредности од 40.021.353,26 RSD	
Уписан: 1.680.896,91 RSD	
Уписан: 240.128,13 RSD	
Уписан: 80.042,71 RSD	
Уписан: 80.042,71 RSD	
Уплаћен: 1.680.896,91 RSD	
Уплаћен: 240.128,13 RSD	
Уплаћен: 659.968,59 EUR, у противвредности од 40.021.353,26 RSD	30.06.2002
Уплаћен: 80.042,71 RSD	18.09.2018
Уплаћен: 80.042,71 RSD	17.07.2019

Забележбе

1	Тип	-
	Датум	21.09.2005
	Текст	На основу Одлуке Скупштине АП Војводине од 27.06.2002. године

	овај субјект уписа променио је облик и организује се као Јавно предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање ZAVOD ZA URBANIZAM VOJVODINA, NOVI SAD.

Регистратор, Миладин Маглов

РЕПУБЛИКА СРБИЈА АГЕНЦИЈА ЗА ПРИВРЕДНЕ РЕГИСТРЕ БЕОГРАД

ИНЖЕЊЕРСКА КОМОРА СРБИЈЕ

ЛИЦЕНЦА

ОДГОВОРНОГ ПЛАНЕРА

На основу Закона о планирању и изградњи и
Статута Инжењерске коморе Србије

УПРАВНИ ОДБОР ИНЖЕЊЕРСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ
утврђује да је

Оливера Д. Добривојевић

просторни планер
ЈМБ 0303961805042

одговорни планер

Број лиценце
100 0003 03

У Београду,
28. августа 2003. године

ПРЕДСЕДНИК КОМОРЕ
Милош Лазовић
Проф. др Милош Лазовић
дипл. грађ. инж.

ЈП „ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ ВОЈВОДИНЕ"
НОВИ САД

БРОЈ: 1528/1
ДАНА: 20-06-2023

Знак: ОДД
Веза: Е - 2836

У складу са чланом 37. став 4. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-др. закон и 9/20 и 52/21) и чланом 27. став 2 тачка 4) Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС", број 32/19)

Одговорни планер на изради **Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара"**, др Оливера Добривојевић, дипл. простор. план., број лиценце 100 0003 03,

И З Ј А В Љ У Ј Е

да је **плански документ, после јавног увида**:

1) припремљен у складу са Законом и прописима донетим на основу Закона,
2) припремљен и усклађен са Извештајем о обављеном јавном увиду.

Одговорни планер: др Оливера Добривојевић, дипл. простор. план.
Број лиценце: 100 0003 03

Печат: ИНЖЕЊЕРСКА КОМОРА СРБИЈЕ Оливера Д. Добривојевић дипл. пр. планер 100 0003 03 ОДГОВОРНИ ПЛАНЕР

Потпис: Оливера Добривојевић

САДРЖАЈ

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ 1
I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА 2
1. ПРЕДМЕТ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА 2
2. ОПИС ГРАНИЦЕ ОБУХВАТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, ОПИС ГРАНИЦЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНИХ ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ 3
2.1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦЕ ОБУХВАТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА 3
2.2. ОПИС ГРАНИЦЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ 5
2.3. ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНИХ ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ 5
2.3.1. Опис граница просторних целина подручја посебне намене 5
2.3.2. Опис граница просторних потцелина подручја посебне намене 7
3. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА И ПЛАНОВА ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА 11
3.1. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНОВА ВИШЕГ РЕДА 11
3.1.1. Извод из Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, број 88/11) 11
3.1.2. Извод из Регионалног просторног плана Аутономне Покрајине Војводине („Службени лист АПВ“, број 22/11) 15
3.2. ИЗВОДИ ИЗ ПРОСТОРНИХ ПЛАНОВА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА 19
3.3. ПРЕГЛЕД ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА 19
4. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА 20
4.1.СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА (ПОТЕНЦИЈАЛИ И ОГРАНИЧЕЊА) 20
4.1.1. Природни услови подручја 21
4.1.1.1. Геолошке и геоморфолошке карактеристике 21
4.1.1.2. Климатске карактеристике 21
4.1.1.3. Хидрографске и хидролошке карактеристике 22
4.1.1.4. Педолошке карактеристике 23
4.1.1.5. Сеизмолошке карактеристике 23
4.1.2. Природне вредности 23
4.1.2.1. Природни ресурси 23
4.1.2.2. Природна добра 25
4.1.3. Карактер предела 27
4.1.4. Непокретна културна добра 27
4.1.5. Становништво 28
4.1.6. Мрежа и функције насеља 28
4.1.7. Јавне службе 29
4.1.8. Привреда 29
4.1.8.1. Пољопривреда 30
4.1.8.2. Туризам 30
4.1.8.3. Шумарство и лов 30
4.1.8.4. Микро, мала и средња предузећа и предузетништво 31
4.1.9. Инфраструктура 32
4.1.9.1. Саобраћајна инфраструктура 32
4.1.9.2. Водна и комунална инфраструктура 33
4.1.9.3. Енергетска инфраструктура 35
4.1.9.4. Електронска комуникациона инфраструктура 36
4.1.10. Стање животне средине 37
4.1.11. Елементарне непогоде и акцидентне ситуације 39
4.2. SWOT АНАЛИЗА 40
II ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ И ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ 42
1. ПРИНЦИПИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА 42
2. ОПШТИ И ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА 42
2.1. ОПШТИ ЦИЉЕВИ 42
2.2. ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ 43
2.2.1. Заштита и коришћење природних вредности 43
2.2.1.1. Заштићено подручје 43

2.2.1.2. Заштита и коришћење природних ресурса ... 43
2.2.1.2.1. Пољопривредно земљиште ... 43
2.2.1.2.2. Водни ресурси ... 43
2.2.1.2.3. Шуме и шумско земљиште ... 44
2.2.1.2.4. Минерални и енергетски ресурси ... 44
2.2.2. Заштита предела ... 44
2.2.3. Заштита културног наслеђа ... 44
2.2.4. Становништво ... 44
2.2.5. Насеља и јавне службе ... 45
2.2.6. Привреда ... 45
2.2.7. Инфраструктурни системи ... 46
2.2.7.1. Саобраћајна инфраструктура ... 46
2.2.7.2. Водна и комунална инфраструктура ... 46
2.2.7.3. Енергетска инфраструктура ... 46
2.2.7.3.1. Обновљиви извори енергије (ОИЕ) ... 46
2.2.7.3.2. Енергетска ефикасност ... 46
2.2.7.4. Електронска комуникациона инфраструктура ... 47
2.2.8. Заштита животне средине ... 47
2.2.9. Заштита од елементарних непогода и акцидентних ситуација ... 47
3. РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТИ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ, ФУНКЦИОНАЛНЕ ВЕЗЕ И МЕЂУОДНОСИ СА ОКРУЖЕЊЕМ ... 48
4. ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ЗОНЕ УТИЦАЈА НА ПОДРУЧЈЕ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ... 49
III ПЛАНСКА РЕШЕЊА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СА УТИЦАЈЕМ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА РАЗВОЈ ПОЈЕДИНИХ ОБЛАСТИ ... 51
1. ЗАШТИТА ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА И ЗАШТИТА ПРЕДЕЛА ... 51
1.1. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА ... 51
1.1.1. Заштићено подручје ... 51
1.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста ... 52
1.1.3. Еколошки коридори ... 52
1.2. ЗАШТИТА КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА ... 52
1.3. ЗАШТИТА ВРЕДНОСТИ КАРАКТЕРА ПРЕДЕЛА ... 53
2. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА ... 53
2.1. ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ ... 53
2.2. ШУМЕ И ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ ... 54
2.3. ВОДЕ И ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ ... 55
2.4. ГЕОЛОШКИ РЕСУРСИ ... 56
3. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ДЕМОГРАФСКЕ И СОЦИЈАЛНЕ ПРОЦЕСЕ И СИСТЕМЕ ... 58
3.1. ДЕМОГРАФСКИ РАЗВОЈ ... 58
3.2. МРЕЖА И ФУНКЦИОНИСАЊЕ НАСЕЉА ... 59
3.3. РАЗВОЈ И РАЗМЕШТАЈ ЈАВНИХ СЛУЖБИ ... 60
4. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ЕКОНОМИЈУ И ПРИВРЕДНЕ СИСТЕМЕ ... 60
4.1. ТУРИЗАМ ... 60
4.2. ПОЉОПРИВРЕДА ... 62
4.3. ШУМАРСТВО И ЛОВ ... 64
4.4. МИКРО, МАЛА И СРЕДЊА ПРЕДУЗЕЋА И ПРЕДУЗЕТНИШТВО ... 64
5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА И ПОВЕЗИВАЊЕ СА ДРУГИМ МРЕЖАМА ... 66
5.1. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА ... 66
5.2. ВОДНА И КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА ... 67
5.3. ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА ... 71
5.3.1. Електроенергетска инфраструктура ... 71
5.3.2. Термоенергетска инфраструктура ... 72
5.3.3. Обновљиви извори енергије и енергетска ефикасност ... 72
5.4. ЕЛЕКТРОНСКА КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА ... 72
6. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА, АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА, КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ ... 73
6.1. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ... 73
6.2.ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА ... 74
6.2.1. Заштита од елементарних непогода ... 74
6.2.2. Заштита од акцидентних ситуација ... 75

6.3. КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ 76
7. НАМЕНА ПРОСТОРА И БИЛАНС ПОВРШИНА У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА 76
IV ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА 77
1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗЕМЉИШТА (СА ЗОНАМА ЗАШТИТЕ) 77
1.1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ 77
1.2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА У ЗОНИ УТИЦАЈА НА ПОДРУЧЈЕ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ 79
1.2.1. Правила уређења у оквиру станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја **..... 79**
1.2.2. Правила уређења за еколошке коридоре и за простор у оквиру заштитних зона еколошких коридора **..... 80**
1.2.3. Правила уређења на осталом земљишту у оквиру зоне утицаја на подручје посебне намене **..... 81**
1.3. УРБАНИСТИЧКИ И ДРУГИ УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ПОВРШИНА И ОБЈЕКАТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ И МРЕЖЕ САОБРАЋАЈНЕ И ДРУГЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ 82
1.3.1. Саобраћајна инфраструктура 82
1.3.2. Водна и комунална инфраструктура 83
1.3.3. Енергетска инфраструктура 85
1.3.3.1. Електроенергетска инфраструктура 85
1.3.3.2. Термоенергетска инфраструктура 87
1.3.3.3. Коришћење обновљивих извора енергије 91
1.3.4. Електронска комуникациона инфраструктура 92
1.3.5. Правила за подизање заштитних појасева зеленила 93
1.4. СТЕПЕН КОМУНАЛНЕ ОПРЕМЉЕНОСТИ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА КОЈИ ЈЕ ПОТРЕБАН ЗА ИЗДАВАЊЕ ЛОКАЦИЈСКЕ И ГРАЂЕВИНСКЕ ДОЗВОЛЕ 94
1.5. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА, ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ . 95
1.5.1. Услови и мере заштите и уређења природних добара 95
1.5.1.1. Заштићено подручје – Резерват 95
1.5.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја 97
1.5.1.3. Еколошки коридори 97
1.5.1.4. Посебни услови заштите природе 99
1.5.2. Услови и мере заштите и уређења непокретних културних добара 100
1.5.3. Услови и мере заштите и уређења предела 101
1.5.4. Услови и мере заштите живота и здравља људи 101
1.5.5. Услови и мере заштите, уређења и унапређења животне средине 102
1.5.6. Услови и мере заштите од елементарних непогода и акцидентних ситуација 107
1.5.7. Уређење простора од интереса за одбрану земље 108
1.5.8. Услови и мере којима се површине и објекти јавне намене чине приступачним особама са инвалидитетом 108
1.5.9. Услови и мере енергетске ефикасности изградње 109
2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА 111
2.1. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ПОЉОПРИВРЕДНОМ ЗЕМЉИШТУ 111
2.1.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту у подручју посебне намене 111
2.1.1.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту у просторној подцелини 1 Резервата - режиму заштите I степена 111
2.1.1.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у просторној подцелини 2 Резервата - режиму заштите II степена 111
2.1.1.3. Правила грађења на пољопривредном земљишту у просторној подцелини 3 Резервата - режиму заштите III степена 111
2.1.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене 112
2.1.2.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту у оквиру станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја 112
2.1.2.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у оквиру заштитних зона еколошких коридора и станишта заштићених и стого заштићених врста од националног значаја 112
2.1.2.3. Правила грађења на осталом пољопривредном земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене 114
2.1.2.3.1. Објекти за потребе пољопривредног домаћинства – салаши 114
2.1.2.3.2. Пољопривредни објекти и радни садржаји у функцији пољопривреде 116
2.1.2.3.3. Правила грађења за објекте чија је намена у функцији очувања и промоције подручја посебне намене 121
2.1.2.3.4. Правила грађења за лансирне (противградне) станице 121

2.2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ШУМСКОМ ЗЕМЉИШТУ 121
2.2.1. Правила грађења на шумском земљишту у подручју посебне намене 122
2.2.1.1. Правила грађења на шумском земљишту у просторној целини заштићеног подручја – Резервату, у просторној подцелини 1 Резервата - режиму заштите I степена 122
2.2.1.2. Правила грађења на шумском земљишту у просторној целини заштићеног подручја – Резервату, у просторној подцелини 2 Резервата - режиму заштите II степена 122
2.2.1.3. Правила грађења на шумском земљишту у просторној целини заштићеног подручја – Резервату, у просторној подцелини 3 Резервата - режиму заштите III степена 122
2.2.2. Правила грађења на шумском земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене 123
2.3. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ВОДНОМ ЗЕМЉИШТУ 124
2.4. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ГРАЂЕВИНСКОМ ЗЕМЉИШТУ 125
2.4.1. Правила грађења на грађевинском земљишту у подручју посебне намене 125
2.4.2. Правила грађења на грађевинском земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене 126
2.4.2.1. Грађевинска подручја насеља 126
2.4.2.2. Зона кућа за одмор 126
2.4.2.3. Радни комплекс 128
2.4.2.4. Пословни комплекс - бродоградилиште 128
2.4.2.5. Гробља 128
2.5. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ОКВИРУ ПОВРШИНА ЗА ЕКСПЛОАТАЦИЈУ МИНЕРАЛНИХ СИРОВИНА 129
2.6. КРИТЕРИЈУМИ КОЈИМА СЕ УТВРЂУЈЕ ЗАБРАНА ГРАЂЕЊА НА ОДРЕЂЕНОМ ПРОСТОРУ ИЛИ ЗА ОДРЕЂЕНЕ ВРСТЕ ОБЈЕКАТА 129
2.6.1. Заштитни појас јавних путева 129
2.6.2. Заштитни пружни појас 129
2.6.3. Зоне заштите изворишта водоснабдевања 130
2.6.4. Зоне заштите одбрамбених насипа 131
2.6.5. Зона заштите електроенергетских објеката 132
2.6.6. Зона заштите коридора електронских комуникационих система веза 133
2.6.7. Зона заштите термоенергетске инфраструктуре 133
2.6.8. Зона заштите око противградних станица 134
2.6.9. Зона заштите еколошких коридора и станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја 135
2.6.10. Зона заштите око објеката специјалне намене 136
V ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА 136
1. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ И УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ 136
2. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА 137
2.1. СМЕРНИЦЕ ЗА УСКЛАЂИВАЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ГРАДА ЗРЕЊАНИНА 138
2.2. СМЕРНИЦЕ ЗА УСКЛАЂИВАЊЕ УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА МЗ ПЕРЛЕЗ 138
2.3. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА ПРИСТАНИШТЕ ЗА СОПСТВЕНЕ ПОТРЕБЕ 138
2.4. УРБАНИСТИЧКИ ПЛАНОВИ КОЈИ ОСТАЈУ НА СНАЗИ 138
3. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ 138
4. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ 140

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

Р. бр.	Прегледна карта	Размера
1.	Обухват Просторног плана са просторним целинама и подцелинама подручја посебне намене	1:50 000
Р. бр.	**Реферално карте**	**Размера**
1.	Посебна намена простора	1:50 000
2.	Инфраструктурни системи	1:50 000
3.	Природни ресурси, заштита животне средине и природних и културних добара	1:50 000
4.	Карта спровођења	1:50 000

B) ПРИЛОГ

- Списак прописа од значаја за израду Просторног плана

СПИСАК СЛИКА И ТАБЕЛА У ТЕКСТУ:

Табеле

Табела 1. Обухват Просторног плана 4
Табела 2. Целине, потцелине, режими заштите са њиховим површинама 5
Табела 3. Кретање укупног броја становника 28
Табела 4. Број домаћинстава 28
Табела 5. Подручје обухваћено Просторним планом према категоријама коришћења земљишта 76
Табела 6. Површине просторних целина и подцелина подручја посебне намене и зона утицаја на подручје посебне намене 77
Табела 7. Минимална дозвољена хоризонтална растојања подземних гасовода од стамбених објеката, објеката у којима стално или повремено борави већи број људи (од ближе ивице цеви до темеља објекта) 87
Табела 8. Минимална дозвољена растојања спољне ивице подземних челичних гасовода 10 bar < МОР ≤ 16 bar и челичних и ПЕ гасовода 4 bar < МОР ≤ 10 bar са другим гасоводима, инфраструктурним и другим објектима 87
Табела 9. Минимална дозвољена растојања спољне ивице подземних челичних и ПЕ гасовода МОР ≤ 4 bar са другим гасоводима, инфраструктурним и другим објектима 88
Табела 10. Минимална хоризонтална растојања подземних гасовода од надземне електромреже и стубова далековода 88
Табела 11. Минимална хоризонтална растојања МРС, МС и РС од стамбених објеката и објеката у којима стално или повремено борави већи број људи 89
Табела 12. Минимална хоризонтална растојања МРС, МС и РС од осталих објеката 89
Табела 13. Минимална дубина укопавања челичних и ПЕ гасовода, мерена од горње ивице цеви, код укрштања са другим објектима 90

Слике

Слика 1. Географски положај заштићеног подручја СРП „Царска бара" у односу на окружење ..20
Слика 2. СРП „Царска бара" са режимима заштите 26

СПИСАК СКРАЋЕНИЦА КОРИШЋЕНИХ У ТЕКСТУ:

АПВ	Аутономна покрајина Војводина
GISDP	Географски информациони систем
ГЈ	Газдинска јединица
ДП	Државни пут
ДТД	Дунав-Тиса-Дунав
ЕК	Електронски комуникациони
ЕМС	Европска макросеизмичка скала
	АД „Електромрежа Србије" Београд
ЕОР	Експлозивни остаци рата
ЕУ	Европска унија
ЗПП	Заштитни појас пута
IBA	(енгл. Important Bird Areas) - Међународно значајно подручје за птице
ICT	Информационо комуникационе технологије
IPA	(енгл. Important Plant Areas) - Међународно значајна биљна подручја
ЈП	Јавно предузеће
КДС	Кабловско дистрибутивни систем
КО	Катастарска општина
MOP	(енгл. Maximum operating pressure) - Максимални радни притисак
МБТС	Монтажно-бетонске трафостанице
НАТО	(енгл. North Atlantic Treaty Organization) - Организација Северноатлантског споразума
ОИЕ	Обновљиви извори енергије
ПЕ	Полиетиленски
ПКИ	Појас контролиане изградње
ППРС	Просторни план Републике Србије
ПУ	Процена утицаја
РХМЗС	Републички хидрометеоролошки завод Србије
РПП АПВ	Регионални просторни план Аутономне покрајине Војводине
РТВ	Радио телевизија
РР	Радио-релејни
СПУ	Стратешка процена утицаја
SRPS	Српски стандарди
СРЈ	Савезна Република Југославија
SWOT	Акроним од енглеских речи: Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats - снаге, слабости, прилике, претње
ТС	Трафостаница
ШГ	Шумско газдинство

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

На основу Покрајинске скупштинске одлуке о изради Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара" („Службени лист АПВ", број 26/22) приступило се изради Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара" (у даљем тексту: Просторни план). Упоредо са израдом Просторног плана, приступа се изради Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара" на животну средину, на основу Одлуке о изради стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара" на животну средину („Службени лист АПВ", број 26/22), која чини саставни део Одлуке о изради Просторног плана.

Носилац израде Просторног плана је Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине Нови Сад, Булевар Михајла Пупина број 16.

Обрађивач Просторног плана је Јавно предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање „Завод за урбанизам Војводине" Нови Сад, Железничка број 6/III.

Просторни план подручја посебне намене доноси се за подручја која захтевају посебан режим организације, уређења, коришћења и заштите простора, у складу са чланом 21. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-др. закон, 9/20 и 52/21).

Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС", број 88/10) и Регионалним просторним планом АПВ („Службени лист АПВ", број 22/11) утврђено је да ће се развој, заштита и уређење заштићених природних добара вршити на основу просторних планова подручја посебне намене.

На основу Закона о планирању и изградњи, у циљу упознавања јавности са општим циљевима и сврхом израде Просторног плана, могућим решењима за развој просторних целина и ефектима планирања, Материјал за израду Просторног плана је био изложен на раном јавном увиду у периоду од 24.08.2022. до 07.09.2022. године, на:

- званичној интернет адреси Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине (http://www.ekourbapv.vojvodina.gov.rs) у дигиталном облику;
- званичној интернет страници Града Зрењанина (http://www.zrenjanin.rs) у дигиталном облику;
- у просторијама Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине, Булевар Михајла Пупина 16, Нови Сад, у аналогном облику.

Подручје обухваћено границом Просторног плана обухвата део територије града Зрењанина, односно катастарске општине Бело Блато, Книћанин, Лукино Село, Перлез и Стајићево. Граница обухвата Просторног плана, као и граница подручја посебне намене, дефинисане су Нацртом Просторног плана.

Стварање просторних услова за усклађено и одрживо коришћење природних добара у оквиру подручја посебне намене ће допринети заштити биодиверзитета, угрожених природних ресурса и очувању предела.

Просторни план представља плански основ за дефинисање активности у области, пре свега, заштите природе, туризма и руралног развоја, а биће створени услови за реализацију националних, регионалних и локалних интереса. За подручје посебне намене дефинишу се правила уређења и грађења у складу са условима заштите природе и условима надлежних органа, посебних организација, имаоца јавних овлашћења и других институција.

Просторно-планска решења су усклађена са прописима који посредно или непосредно регулишу ову област.

Овај Просторни план се ради у GIS-у, технологији намењеној управљању просторно оријентисаним подацима, што ће омогућити размену просторних података, формирање информационог система планских докумената и стања у простору, као и ефикаснију контролу спровођења Просторног плана.

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

1. ПРЕДМЕТ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Основни разлог за израду Просторног плана је стварање услова за реализацију националних, регионалних и локалних интереса у оквиру граница посебне намене у складу са заштитом природе. Основне вредности СРП „Царска бара" су река Тиса и река Бегеј које представљају еколошке коридоре од међународног значаја.

Предмет овог Просторног плана је утврђивање концепције развоја, планских решења, режима и услова коришћења, организације, уређења и заштите Специјалног резервата природе „ Царска бара" као и очување аутентичности природних вредности подручја, трајно и одрживо управљање и коришћење природних ресурса, усмеравање дугорочног развоја подручја, рибарства, туризма, водопривреде, пољопривреде и других активности комплементарних функција презентације Специјалног резервата природе и изградња и уређење насеља, инфраструктурних система и објеката као и просторних услова за функционалну интеграцију простора са окружењем.

Просторним планом ће се регулисати адекватне мере и активности, које ће допринети смањењу негативних утицаја и очувању заштићеног подручја природе, односно предложиће се оптимална просторна организација у контексту заштите и унапређења природних вредности предметног подручја. Уредба о проглашењу Специјалног резервата природе „Царска бара" („Службени гласник РС", бр. 46/11 и 96/21).

Специјални резерват природе „Царска бара" обухвата остатак некадашњег плавног подручја дуж доњег тока реке Бегеј, са очуваним и разноврсним орографским и хидрографским ритским облицима и појавама. Представља комплекс - мозаик барско - мочварних, шумских, ливадских, степских и слатинских екосистема са разноврсним и богатим живим светом и стаништима многих ендемских, субендемских, реликтних врста панонског простора.

На подручју СРП „Царска бара", од укупних 4726 ha, првостепени режим заштите је установљен на површини 670 ha, двостепени режим заштите на површини од 1910 ha а тростепени на 2146 ha, при чему се највећи део земљишта налази у државној својини 63,84% а 30,16 % у приватној и другим облицима својине.

СРП „Царска бара" ужива и међународну заштиту. Ово подручје је укључено у Конвенцију о светски значајним мочварним стаништима (Ramsar,1995). Има верификован међународни статус подручја од изузетног значаја за птице Европе (IBA) и подручја од изузетног значаја за биљне врсте Европе (IPA). Због тога је подручје СРП „Царска бара", одређено као подручје од посебне важности за заштиту природе (Areas of Special Conservation Interest- ASCI). Као такво обрађено је и имплементирано у EMERALD мрежу станишта и врста, на основу директиве ЕЕС.

Специфичности СРП „Царска бара" су:

Изворност – аутохтоност. овог подручја огледа се у очуваности типичних и специфичних вредности изворне природе.

Аутентичност. Специјални резерват природе «Царска бара» представља остатак некадашњег плавног подручја дуж доњег тока реке Бегеј, очуваних и разноврсних орографских и хидрографских облика. Читав простор чини јединствену целину у еколошком смислу.

Репрезентативност. На овом подручју присутне су ретке, угрожене, реликтне, ендемичне и субендемичне врсте панонског обележја везане за приоритетне станишне типове очуване на подручју Резервата.

Разноликост. Простор Резервата, одликује богатство и разноврсност флоре, вегетације и фауне, коју најупадљивије илуструје присуство око 500 познатих врста биљака и 239 врста птица.

Интегралност. Интегралност екосистема огледа се у функционалној повезаности водене и копнене средине.

Пејзажна атрактивност. Специјални резерват природе «Царска бара» представља значајну амбијеталну целину која поседује естетску вредност током целе године. Пејсажне вредности се односе пре свега на атрактивност подручја са доминацијом водених станишта уз присуство ритских шума плавне и неплавне зоне насељених птицама, високом дивљачи и рибом.

Туристичка вредност. Простор СРП „Царска бара", опасан је реком Тисом, као значајним пловним коридором, са једне стране, а са друге магистралним путем М 24-1, чини га приступачним за посетиоце. На бази природних и створених потенцијала,односно репрезентативности и конкурентности пружа могућности за развој научно-образовног, , риболовног, наутичког и еко-етно туризма.

Поступак израде и доношења планских докумената је утврђен одредбама Закона о планирању и изградњи и Правилником о садржини, начину и поступку израде планских докумената. Планска решења, као и начин коришћења, уређења и организације, потребно је прилагодити специфичностима простора који је предмет планског документа.

Простор у обухвату Просторног плана (ван СРП „Царска бара"), у коме се налазе насеља (Лукино село, Бело Блато, део насеља Перлез и крајњи западни део насеља Стајићево) има карактер делимично измењеног аутохтоног амбијента у коме до изражаја долазе човекове активности (насеља, обрадиве површине, шумарство, лов, риболов и др.) са својим културно-историјским и етнолошким вредностима. Повољан геосаобраћајни положај (међународни пловни пут на реци Тиса, магистрални пут М 24-1,) непосредна близина Зрењанина и насеља у обухвату Просторног плана, повољне природне и хидролошке карактеристике представљају одличне претпоставке за реализацију стратешких опредељења развоја овог подручја.

2. ОПИС ГРАНИЦЕ ОБУХВАТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, ОПИС ГРАНИЦЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНИХ ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

2.1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦЕ ОБУХВАТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Просторним планом обухваћено је подручје оивичено токовима реке Тисе и Бегеја, заштићено подручје од покрајинског значаја, I категорије, као Специјални резерват природе „Царска бара" (у даљем тексту: СРП „Царска бара").

Подручје Просторног плана се налази на подручју средњег Баната, непосредно уз леву обалу реке Тисе, на делу територије града Зрењанина, односно на подручју катастарских општина К.О. Бело Блато, Книћанин, Лукино Село, Перлез и Стајићево.
Прелиминарни обухват Просторног плана, одређен Одлуком о изради Просторног плана и износи 25.429 ha.

Граница обухвата Просторног плана дата у Одлуци је смањена на 9775,82 ha . Након анализе свих прикупљених услова и података за потребе израде Просторног плана, уз поштовање мера заштите утврђене Актом о заштити природног добра и могућих утицаја ван границе природног добра, дошло је до корекције границе обухвата Просторног плана, која је као прелиминарна дата у Одлуци о изради (смањење обухвата).

Табела 1. Обухват Просторног плана

КО/Насеље	Обухват Просторног плана (ha)
К.О.Бело Блато/ Бело Блато	2759,95
К.О. Книћанин/	139,37
К.О.ЛукиноСело/ЛукиноСело	4957,48
К.О.Перлез/ Перлез	1822,15
К.О.Стајићево/Стајићево	96,87
Укупно	9775,82

Просторним планом издвојене су површине са режимом I (670 ha, или 14,18%), II (1910 ha или 40,41%) и III (2146 ha или 45,41%) степена заштите у границама Резервата, у циљу сагледавања могућности за усклађивање конфликата између заштите природних вредности и одрживог развоја подручја обухваћеног Просторним планом.

Опис граница Просторног плана

Почетна тачка описа границе Просторног плана се налази на тромеђи катастарских парцела 1859/2 и 1862 (КО Лукино Село) и границе катастарских општина Лукино Село и Мужља.
Од тромеђе граница у правцу североистика прати границу катастарских општина Лукино Село и Мужља до Аутопута Београд – Зрењанин – Нови Сад, у правцу истока прати његову јужну међу до границе катастарских општина Лукино Село и Ечка, мења правац ка југоистоку и пратећи границу катастарских општина Лукино Село и Ечка долази до тромеђе катастарских парцела 999 и 2080 (КО Лукино Село) и границе катастарских општина Лукино Село и Ечка.
Од тромеђе граница у правцу југа дужином од око 3400 м прати источну међу насипа, катастарска парцела 999, у правцу истока пресеца катастарске парцеле 999 и 2080 до тромеђе катастарских општина Лукино Село, Мужља и Стајићево.
Од тромеђе граница нставља у правцу истока и прати границу катастарских општина Ечка и Стајићево до тромеђе државног пута Iб реда бр.13, катастарска парцела 1678/1 (КО Стајићево), катастарске парцеле 824/1 (КО Стајићево) и границе катастарских општина Ечка и Стајићево.
Од тромеђе граница у правцу југа праати источну међу државног пута Iб реда бр.13, катастарске парцеле 1678/1 (КО Стајићево) и 3360 (КО Перлез) до четворомеђе државног пута, катастарске парцеле 3360 и 8131 (КО Перлез), атарског пута, катастарска парцела 8242 и општинског пута, катастарска парцела 8193 (КО Перлез).
Од тромеђе граница у правцу западаа прати јужну међу државног пута IIа реда бр.129, катастарске парцеле 3361, 3362, 3363/1, 8070/2 (КО Перлез), 2362 и 2364 (КО Книћанин), мења праваац ка северу и пратећи западну међу катастарских парцела 2192 и 2363 (КО Книћанин) долази до тромеђе катастарске парцеле 2363 (КО Книћанин), насипа, катастарска парцела 4434 (КО Бело Блато) и катастарске парцеле 4363/1 (КО Бело Блато).

Од тромеђе граница у правцу севера прати западну међу насипа, катастарске парцеле 4434 (КО Бело Блато) и 1862 (КО Лукино Село) и долази до почетне тачке описаа границе Просторног плана.

Површина подручја обухваћеног границом обухвата Просторног плана износи око **9775,82 ha[1].**

2.2. ОПИС ГРАНИЦЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Од укупне планиране површине обухвата Просторног плана 9775,82 ha, површина обухваћена подручјем посебне намене заштићено подручје СРП „Царска бара", износи 4726 ha или 48,34 % са издвојеним просторним целинама („Мужљански рит" и „Царска бара") и потцелинама (површине са режимом I, II и III степена заштите). (Прегледна карта бр. 1. „Обухват Просторног плана са просторним целинама и подцелинама подручја посебне намене").

Табела 2. Целине, потцелине, режими заштите са њиховим површинама

Површине		ha	%
1.	**Предеоне целине заштићеног подручја са потцелинама:**		
	-Режим I степена заштите	670	14.18
	-Режим II степена заштите	1910	40,41
	-Режим III степена заштите	2146	45,41
2.	**Укупна површина подручја посебне намене**	**4726**	**48,34**
3.	**Предеона целина зона утицаја на заштићено подручје**	**5049,82**	**51,66**
2+3	**Укупна површина подручја обухваћеног Планом**	**9775,82**	**100,00**

2.3. ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНИХ ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

2.3.1. Опис граница просторних целина подручја посебне намене

Просторна целина „Мужљански рит"

Почетна тачка описа границе заштите је тромеђа катастарских парцела бр. 1502, 2025, К.О. Лукино Село и међна тачка К.О. Лукино Село и К.О. Мужља, Град Зрењанин. Граница заштите иде на југ западном међном линијом катастарске парцеле 2025 до тромеђе катастарских парцела бр. 2025, 1518 и 2030. Потом, граница иде на исток, па на југ источном линијом катастарске парцеле бр.502 до тромеђе катастарских парцела бр.502, 532 и 528. У правцу југоистока граница пресеца катастарску парцелу бр.528 до тромеђе катастарских парцела бр.528, 545 и 546. Граница скреће на југ и иде источном међном линијом катастарске парцеле бр.528 до пута катастарске парцеле бр. 602. Пресеца пут и наставља на југ па на југозапад, источном односно југоисточном међном линијом катастарске парцеле 1998 до међне тачке катастарских парцела бр.1998, 1995, наспрам катастарске парцеле бр. 1858. Затим, граница иде на северозапад, пресеца катастарску парцелу бр. 1998 до тромеђе катастарских парцела бр.1998, 1858 и међне тачке са катастарском општином Мужља.
Граница скреће на североисток граничном линијом катастарске општине Лукино Село и катастарске општине Мужља до почетне тачке описа границе заштите природног добра.

[1] У случају не слагања бројева катастарских парцела важи графички прилог.

Просторна целина „Царска бара"

Почетна тачка описа границе заштите је тромеђа катастарских парцела бр. 2602, 4462 и 4431 (насип) катастарске општине Бело Блато, Града Зрењанина. Граница иде на исток међном линијом катастарских парцела бр.4431 / 2602; 4431 / 2614; 4431 / 2620; 4431 / 2627 до међне тачке са катастарске општине Перлез.
У правцу југоистока пресеца катастарску парцелу бр. 8069 (насип) и наставља северном међном линијом катастарске парцеле бр. 5964, западном међном линијом катастарске парцеле бр.5955 до међне тачке са карастарском општином Лукино Село. Граница иде на североисток па на исток међном линијом катастарских парцела бр.1031 / 1002; 1031 / 1001; 1031 / 1000 до моста, односно тромеђе катастарских парцела бр.1000, 1031 и 1983 (река Бегеј). У правцу југоистока пресеца реку Бегеј, улази у катастарску општину Стајићево. Граница скреће на запад јужном међном линијом катастарске парцеле бр.1684 (река Бегеј) катастарска општина Стајићево у дужини од 195 m где се ломи под правим углом на југ, пресеца катастарску парцелу бр.1674 и иде до тромеђе катастарских парцела бр. 1674, 1673/2 и 1670/2. Наставља на југ међном линијом катастарских парцела бр. 1674 /1670/2 до катастарске општине Перлез. Граница иде на југ, југозапад источном међном линијом катастарске парцеле бр.8070/1, катастарске општине Перлез до почетка уставе (наспрам полигонске тачке бр.225). Граница се ломи на запад до граничне линије катастарских парцела бр.8070/1 и 8067.
Граница скреће на југ пратећи међну линију катастарских парцела бр.8070/1 / 8067 (Бегеј) до краја бродоградилишта. Граница се ломи на исток излазећи на источну међну линију катастарске парцеле бр.8070/1 и истом наставља на југ до међне тачке катастарских парцела бр.8070/1, 8070/2 и границе викенд зоне. Скреће на запад јужном међном линијом катастарске парцеле бр. 8070/2 и границом грађевинског подручја до регионалног пута Нови Сад-Ковачица. Граница наставља на запад кроз катастарску парцелу бр.8070/2, односно северном границом експропријације пута до катастарске општине Книћанин. Граница наставља на запад кроз катастарску парцелу бр.2362, односно северном границом експропријације регионалног пута Нови Сад-Ковачица, катастарска општина Книћанин до њене крајње југозападне међне тачке.
Граница се ломи на североисток западном међном линијом катастарске парцеле бр.2362, у истом правцу пресеца катастарску парцелу бр. 2192 (Бегеј) до њене северне преломне међне тачке. Скреће на исток северном међном линијом катастарске парцеле бр. 2192 до катастарске општине Перлез. Наставља на исток северном међном линијом катастарске парцеле бр.8067, катастарске општине Перлез до ушћа прилазног канала ка устави „Царска бара" у Бегеј. Граница се ломи на североисток ивицом поменутог канала до ивице шкарпе насипа, даље на североисток ивицом насипа до тромеђе катастарских парцела бр. 8069, 8084 и 8068. Ломи се на северозапад, пресеца насип до међне линије катастарске општине Перлез и катастарске општине Бело Блато, затим скреће на североисток међном линијом двеју катастарских општина до југоисточне међне тачке катастарске парцеле бр. 4395 (канал) катастарске општине Бело Блато. Затим граница иде на запад јужном међном линијом катастарске парцеле бр. 4395, скреће на север западном међном линијом катастарске парцеле бр.4384 до тромеђе катастарских парцела бр.4384, 4492 и 4391. Ломи се на северозапад међном линијом катастарских парцела бр. 4391 / 4492 до тромеђе катастарских парцела бр. 4391, 4492 и 4388. Ломи се на југ па на запад међном линијом катастарске парцеле бр. 4388 до тромеђе катастарских парцела бр. 4388, 3357 и 4437. Скреће на југозапад источном међном линијом катастарске парцеле бр. 3357 до тромеђе катастарских парцела бр. 3357, 3437 и 4367. Наставља у истом правцу обухвата катастарску парцелу бр. 4367 и враћа се на североисток северозападном међном линијом катастарских парцела бр. 4367, 4038, 4037, пресеца пут бр. 4512, 4033, 4511, 3967 до пута бр. 4508. Ломи се на југоисток до катастарске парцеле бр. 4367. Скреће на север и иде западном међном линијом катастарске парцеле бр. 4367 до тромеђе катастарских парцела бр. 4367, 4442 и 3271. Граница скреће на југозапад међном линијом катастарских парцела бр. 3271 / 4442; 3272 / 4442 до пута бр. 4439. Ломи се на север па на североисток међном линијом катастарских парцела бр. 4439 / 3272 до тромеђе катастарских парцела бр. 4439; 3272 и 3271.

Граница наставља у истом правцу међном линијом катастарских парцела бр. 3271 / 3270 до катастарске парцеле бр. 4367. Граница наставља на североисток северозападном међном линијом катастарске парцеле бр. 4367 до тромеђе катастарских парцела бр. 3259, 4439 и 3260. Скреће на исток северном међном линијом катастарских парцела бр. 3260 и 4435, ломи се на југ источном међном линијом катастарске парцеле бр.4435 до пута 4478. Граница скреће на југоисток међном линијом катастарских парцела бр. 4478 / 4381 до катастарске парцеле 4368. Скреће на североисток међном линијом катастарских парцела бр. 4368 / 2898 до тромеђе катастарских парцела бр.2898, 4368 и 4477. Скреће на југоисток, пресеца катастарску парцелу бр. 4368 и наставља јужном међном линијом катастарске парцеле бр. 4476 до катастарске парцеле бр. 4370. Њеном спољном границом иде на југоисток, па на североисток до тромеђе катастарских парцела 4370, 4378 и 2832. Ломи се на југоисток, пресеца катастарску парцелу бр. 4370 и наставља спољном границом катастарске парцеле бр. 4379 до карастарске парцеле бр. 2842. Граница скреће на североисток међном линијом катастарских парцела бр. 2842 / 2841; 2842 / 2840; у истом правцу пресеца катастарске парцеле бр. 4377 и 4472, наставља међном линијом катастарских парцела бр. 2746 / 2747, пресеца катастарске парцеле бр.4476, 4376 и 4470, у истом правцу иде међном линијом катастарских парцела бр. 2743 / 2742 до катастарске парцеле бр. 4374. Ломи се на југоисток до међне тачке катастарске парцеле бр. 2745. Скреће на североисток, пресеца катастарску парцелу бр. 4374 и наставља међном линијом катастарских парцела бр. 2646/2647, пресеца катастарску парцелу бр.4466, у истом правцу иде западном међном линијом катастарских парцела бр.2637, 2640, 2641, пресеца катастарску парцелу бр. 4370, наставља западном међном линијом катастарских парцела бр. 2610, 2609/2, 2609/1, 2603, 2602 и иде до почетне тачке описа границе заштите природног добра.

2.3.2. Опис граница просторних потцелина подручја посебне намене

На подручју СРП „Царска бара" установљене су површине са режимом заштите I, II и III степена, означене као потцелине на подручју посебне намене.

Површине са **режимом заштите I степена** по издвојеним целинама и катастарским општинама.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА „МУЖЉАНСКИ РИТ"

У оквиру издвојене просторне целине „Мужљански рит", нема површина са режимом заштите I степена.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА „ЦАРСКА БАРА"

Локалитет „Ботошки рит" (к.о.. Бело Блато)

Почиње од тачке удаљене 50 m од границе заштите природног добра на међној линији парцела 2641 и 4370. Граница локалитета иде на исток међном линијом парцела 2641 / 4370; 2638 / 4370; 2639 / 4370; 2639 / 2632; 2638 / 2629 до североисточне међне тачке парцеле 2638. Ломи се на југозапад међном линијом парцела 2638 / 2635; 2637 / 2635 до тачке удаљене 50 m од границе заштите природног добра. Граница локалитета скреће на север и иде на растојању од 50 m од границе заштите при том пресецајући парцеле 2637, 2644, 2637, 2640, 2641, 2643, 2641, 2642, 2641 до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Тигањица" (К.О.. Стајићево и већим делом у К.О. Перлез)

Почиње од међне тачке К.О. Стајићево и К.О. Перлез,односно југозападне међне тачке парцеле 1676 К.О. Стајићево. Граница локалитета иде на североисток међном линијом парцеле 1676 до изграђеног насипа. Ломи се на исток идући насипом, притом пресеца парцеле 1676, 1674 до парцеле 1675. Скреће на југозапад међном линијом исте парцеле до границе са К.О. Перлез.

Даље на југозапад иде међном линијом парцела 5952 / 8068; 5951 / 8068, скреће на запад међном линијом парцела 5951 / 5950 до парцеле 5943. Ломи се на југ и иде источном међном линијом парцеле 5943 до тромеђе парцела 5943, 5942 и 8068. Граница скреће на североисток, иде међном линијом парцела 5943 / 5942 до северне међне тачке парцеле 5942. У правцу севера граница пресеца парцелу 5943 и иде до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Царска бара, Војтина Млака" (К.О. Перлез)

Почетна тачка описа границе локалитета је тромеђа парцела 5957, 5959 и 5964. Граница иде на североисток границом парцела 5959 / 5964, скреће на југоисток међном линијом истих парцела до преломне међне тачке парцела 5959 и 5964. Ломи се на североисток, пресеца парцелу 5964 до парцеле 8081. У правцу југозапада иде међном линијом парцела 8081 / 5964 до тромеђе парцела 8081, 5964 и 5965. Скреће на запад границом парцела 5964 / 5965 до парцеле 8069. Ломи се на север границом парцела 8069 / 5964; 8069 / 5962; 8069 / 5959; 8069 / 5957 до тромеђе парцела 8069, 5957 и 5964. Скреће на североисток границом парцела 5957 / 5964 до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Меандри Старог Бегеја" (К.О. Перлез)

Налази се на територији К.О. Перлез и спојен је са локалитетом „Царска бара, Војтина Млака". Почетна тачка описа границе локалитета је тромеђа парцела 5965, 8081 и 5964. Граница иде на југозапад границом парцела 8081 /5965; 8084 / 5965 до крајње јужне међне тачке парцеле 5965. Ломи се на север границом парцела 8069 / 5965 до тромеђе парцела 8069, 5965 и 5964. Скреће на исток границом парцела 5965 / 5964 до почетне тачке описа границе локалитета. У границе локалитета улази парцела бр. 5966.

Локалитет „Перлеска бара" (К.О. Перлез)
Почетна тачка описа локалитета је тромеђа парцела 8081, 5936 и 5938. Граница иде на исток границом парцела 5938 / 5936, пресеца парцелу 5938 и наставља на исток па на југ границом парцела 5938 / 5933; 5938 / 5935; 5938 / 5932; 5938 / 5930, скреће на северозапад границом парцела 5938 / 5931; 5938 / 5930 до тромеђе парцела 5938, 5930 и 8081. На север иде границом парцела 8081 / 5938 до почетне тачке описа границе локалитета.

Површине са **режимом заштите II степена** по издвојеним целинама и катастарским општинама.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА „МУЖЉАНСКИ РИТ"

Локалитет „Слатине и пашњаци Мужљанског рита" (К.О. Лукино Село)

Простире се на три енклаве одвојене трећим степеном. Почетна тачка описа границе I енклаве је југозападна међна тачка парцеле 1733. Граница иде у правцу североистока границом заштите природног добра, односно границом К.О. Лукино Село и К.О. Мужља до југозападне међне тачке парцеле 1506. Скреће на југоисток границом парцела 1506 / 1507; 1514 / 1507; 1984 / 1507 до парцеле бр. 2029. Ломи се на северозапад па на југоисток изостављајући парцеле 1985 и 1546, поново у истом правцу изоставља парцеле 1565, 1986 до парцеле 2019. Скреће на југозапад северном границом парцеле 2019 до парцеле 1987. Изоставља парцеле 1987 и 2065 (пут) и у правцу југозапада иде северном границом парцеле 1998 до источне међне тачке парцеле 1728. Граница скреће на запад границом парцела 1993 / 1728; 1993 / 1733 и иде до почетне тачке описа I енклаве локалитета.

Почетна тачка II енклаве локалитета је тромеђа парцела 1946, 1941 и 2065. Граница иде на североисток спољном границом парцела 1946, 2019 до парцеле 2030. Скреће на југозапад спољном границом парцеле 2030 до парцеле 2065. Ломи се на северозапад границом парцеле 2065 до почетне тачке описа границе II енклаве.

Почетна тачка описа III енклаве локалитета је тромеђа парцела 1833, 1970 и 2030. Граница иде на североисток границом парцела 2030 / 1970; 2030 / 1968 ломи се на југоисток границом 1971 / 1968, скреће на југозапад границом 1998 / 1968, 1998 / 1967; 1998 / 1969; 1998 / 1968; 1998 / 1970 до тромеђе парцела 1998, 1970 и 1963. Граница скреће на северозапад, западном границом парцеле 1970 и иде до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Мужљански рит-Лујза" (К.О. Лукино Село)

Почетна тачка је тромеђа парцела 2074, 1736 и 1993. Граница иде на исток границом парцела 1993 / 1736; 1737 / 1736; 1738 / 1739; 1738 / 1741 до парцеле 1998. Скреће на југозапад границом парцеле 1741 до парцеле 1998. Даље на југозапад иде границом парцела 1998 / 2040; 2040 / 1761; 2007 / 1761; 2007 / 1802; 2007 / 1807; 2040 / 1807; 2004 / 1808; 2004 / 1810; 2004 / 1814 до крајње југоисточне међне тачке парцеле 2004. Граница скреће на северозапад, изоставља парцелу 1834/2 и наставља границом парцела 2059 / 2001 до парцеле 1838. Скреће на североисток границом 1838 / 2003, пресеца парцелу 2000 (канал) и наставља у истом правцу границом 1799 / 2049, ломи се на северозапад па на југозапад границом парцеле 1799 до пута 2046. Граница скреће на североисток, спољном границом парцеле 2046, пресеца парцелу 2009 (канал), наставља спољном границом парцеле 2045, пресеца парцеле 2020 (канал) и 2043 (пут), у истом правцу иде спољном границом парцеле 2076, пресеца 2010 (канал), 2042 до парцеле бр. 2037. Њеном јужном међном линијом граница иде до парцеле 2074. Ломи се на североисток границом парцеле 2074 до почетне тачке описа границе локалитета.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА „ЦАРСКА БАРА"

Локалитет „Тршћаци Ботошког рита" (К.О. Бело Блато)

Локалитет обухвата две одвојене енклаве. Почетна тачка описа I енклаве је тромеђа парцела 4431, 2614 и 2602. Граница иде на југ источном међном линијом парцела 2602, 2608, 2611/1, 2611/2, 2611/3 и 2612 до парцеле бр. 4370. Скреће на запад северном границом парцеле 4370 до границе заштите природног добра. Граница даље иде на север па на исток границом заштите до почетне тачке описа границе I енклаве локалитета. Почетна тачка описа границе II енклаве је тромеђа парцела 4431, 2620 и 2625. Граница иде на југоисток границом парцеле 4431 / 2625 и 4431 / 2627, односно границом заштите природног добра до границе са К.О. Перлез. Ломи се на југ па на југозапад границом К.О. Бело Блато и К.О. Перлез до парцеле 4466. Скреће на северозапад до границе заштите природног добра и упоредо са њом иде на север до парцеле бр. 4370. Ломи се на исток у дужини од 50 m и враћа се на југ пратећи растојање од 50 m од границе заштите до парцеле 2635. Скреће на североисток границом парцела 2635, 2628, 2627 и 2625 до почетне тачке описа II енклаве локалитета.

Локалитет „Шуме уз Стари Бегеја" (К.О. Перлез)

Почетна тачка описа локалитета је северозападна међна тачка парцеле 5964. Граница иде на југоисток границом парцеле 5964, односно границом заштите природног добра до парцеле бр. 8082. Ломи се на југозапад границом парцеле 8082 у дужини од 183 m скреће на југоисток, пресеца парцелу 8082 и иде на исток северном границом парцеле 5956 до парцеле 8081. Ломи се на југ границом парцеле 8081 до тромеђе парцела 8081, 8082 и 5956. Скреће на југоисток, пресеца парцелу 8081 и иде на север границом парцела 8081 / 5942 до парцеле бр. 5943. У правцу југа иде границом парцела 5942 / 5943 до тромеђе парцела 5942, 5943 и 8068.

Скреће на југозапад границом парцела 5942 / 8068 до тромеђе парцела 5942, 8068 и 5940. Ломи се на северозапад границом парцела 5940 / 5942, пресеца парцелу 8081 и скреће на североисток границом парцела 8081 / 5964. Скреће на запад, пресеца парцелу 5964 до парцеле 5959. У правцу северозапада иде границом парцела 5959 / 5964; 5957 / 5964 до парцеле бр. 8069. Граница се ту ломи на север идући границом парцела 8069 / 5964 до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Велика Греда" (К.О. Перлез)

У правцу југозапада надовезује се на локалитет „Шуме уз Стари Бегеј". Почетна тачка описа локалитета је тромеђа парцела 8068, 5942 и 5940. Граница иде на југозапад границом парцела 8068 / 5940; 8068 / 5938; 8068 / 5935; 8068 / 5932 до тромеђе парцела 8068, 5932 и 5930.
Граница скреће на запад границом парцела 5932 / 5930, ломи се на североисток границом парцела 5932 / 5938; 5935 / 5938; 5933 / 5938, пресеца парцелу 5938 и наставља у правцу запада јужном међ. Линијом парцеле 5936 до парцеле 8081. Скреће на југ границом парцела 5938 / 8081; 5930 / 8081; 8068/ 8081 до подножја насипа. Ломи се на северозапад подножјем насипа до подножја другог насипа, односно до границе заштите природног добра. Скреће на североисток границом заштите и у истом правцу наставља границом парцела 8069 / 8084; 5965 / 8084; 5965 / 8081; 5964 / 8081 до преломне међ. тачке наспрам северне међ. тачке парцеле 5940. Скреће на југоисток, пресеца парцелу 8081 и иде границом парцела 5940 / 5942 до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Мала греда" (К.О. Перлез)

Простире се у продужетку локалитета „Велика греда" на запад. Почетна тачка описа границе локалитета је тромеђа парцела 5930, 5932 и 8068. Граница иде на југозапад границом парцела 8068 / 5930 до наспрам јужне међ. тачке парцеле 5938. Ломи се на север, пресеца парцелу 5930 и наставља на североисток границом парцела 5938 / 5930 до тромеђе парцела 5938, 5932 и 5930. Скреће на југоисток границом парцела 5930 / 5932 до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Сарачица" (К.О. Перлез)

На југоистоку се граничи са локалитетом „Мала греда", на западу са локалитетом „Велика греда". Почетна тачка описа границе локалитета је тромеђа парцела 8081, 5930 и 5938. Граница иде на југоисток границом парцела 5930 / 5938; 5931 / 5938 до крајње јужне међ. тачке парцеле 5938. Ломи се на југ, пресеца парцелу 5930 и наставља на југозапад границом парцела 5930 / 8068 до тромеђе парцела 8068, 5930 и 8081. Скреће на североисток границом парцела 8080 / 5930 до почетне тачке описа границе локалитета.

Површине са режимом заштите III степена, по издвојеним целинама , на подручју Резервата, су остале површине које нису обухваћене заштитом I и II степена и то:
1) Трактор бара,
2) Насип уз Бегеј са окружењем,
3) Бегеј са појасом на његовој левој обали и деловима десне обале,
4) Део Старог Бегеја од 15. до 14 речног километра,
5) Излетиште са пристаништем,
6) Мали рит, Фаркаждински рит,
7) Мрежа канала са Сифон каналом,
8) Рибњак за производњу млађи,
9) Плантаже еуроамеричке тополе у Мужљанском риту.

Зона утицаја на СРП „Царска бара". Осим наведених просторних целина и потцелина дефинисаних као посебна намена, на планском подручју издвојена је предеона целина зона утицаја на заштићено подручје СРП „Царска бара".

Заузима површину између дефинисане границе посебне намене и границе обухвата Просторног плана. На простору зоне утицаја издвајају се:
1) Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја;
2) Међународни еколошки коридор река Тиса и регионални еколошки коридор Канал Бегеј;
3) Локални еколошки коридори (каналска мрежа);
4) Међународна заштићена подручја (IBA подручје);
5) Бродоградилиште на Каналу Бегеј;
6) Грађевинско подручје насеља Лукино село, Бело Блато, као и насеља Стајићево и Перлез која се налазе мањим делом у обухвату Плана;
7) Зона кућа за одмор;
8) Рибњак;
9) Шуме и шумско земљиште;
10) Општински путеви.

3. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА И ПЛАНОВА ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

При изради Просторног плана уважене су обавезе, услови и смернице из планова вишег реда:
- Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС", број 88/10) и
- Регионалног просторног плана Аутономне Покрајине Војводине („Службени лист АПВ", број 22/11).

При изради Просторног плана сагледани су и:
- Просторни план подручја посебне намене међународног водног пута Е 80 - Дунав (Паневропски коридор VII) - („Службени гласник РС", број 14/15);
- Просторни план подручја посебне намене магистралног гасовода граница Бугарске - граница Мађарске - („Службени гласник РС", број 52/2018, „Службени гласник РС", бр. 119/12, 98/13, 52/18, 36/19);
- Просторни план подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор-Нови Сад-Панчево-Београд-Смедерево-Јагодина-Ниш);
- Просторни план подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе („Службени лист АПВ", број 14/15);
- Просторни план подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу државног пута I реда бр 24 (Суботица-Зрењанин-Ковин) („Службени лист АПВ", број 19/17); Просторни план подручја посебне намене аутопута Београд-Зрењанин -Нови Сад („Службени гласник РС", број 98/21).

3.1. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНОВА ВИШЕГ РЕДА

3.1.1. Извод из Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС", број 88/11)

Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године (у даљем тексту: ППРС) утврђене су дугорочне основе организације, уређења, коришћења и заштите простор Републике Србије у циљу усаглашавања економског и социјалног развоја са природним, еколошким и културним потенцијалима и ограничењима на њеној територији. Утврђено је да ће се развој, заштита и уређење заштићених природних добара вршити на основу просторних планова подручја посебне намене. ППРС утврђени су кључни приоритети, надлежности и циљеви просторног развоја Републике Србије.

Биодиверзитет: Основни циљ и принцип заштите биодиверзитета је одрживо коришћење биолошких ресурса.

Концепција развоја заштите биодиверзитета Републике Србије ће се заснивати на: заштити биодиверзитета кроз систем заштите природе у оквиру заштићених природних добара; заштити великог броја појединачних дивљих биљних и животињских врста и успостављању тзв. „еколошке мреже".

Природно наслеђе: Основни циљ заштите и одрживог коришћења природног наслеђа је очување и унапређење биолошке разноврсности, вредности геонаслеђа и предела и развој јавних функција заштићених подручја, првенствено у области научноистраживачког и образовног рада, културе, спорта и рекреације; одрживи развој заштићених подручја и остварење добробити локалних заједница кроз планско, контролисано и ограничено коришћење природних ресурса и простора као грађевинске категорије, развој туризма и пољопривреде; повезивање и националног са међународним системом заштите природе.

Заштита, уређење и развој предела: Концепт предела као целине у ППРС, постављен је као окосница разраде заштите и уређења предела Србије. Предели на територији Србије, подељени су на природне и културне пределе, а културни на урбане и руралне. Основни циљ заштите, уређења и развоја предела су рурална и урбана насеља и градови, развијеног идентитета, заснованог на поштовању и афирмацији природних и културних вредности.

Заштита и одрживо коришћење културног наслеђа: Основни циљ је да се културно наслеђе артикулише као развојни ресурс, заштити, уреди и користи на начин који ће допринети успостављању регионалног и локалног идентитета у складу са европским стандардима заштите.

Туризам: Основни циљ просторног развоја туризма је остваривање концепта одрживог развоја туризма, као и заштита и уређење туристичких простора, уз оптимално задовољавање просторно-еколошких и културних потреба националног и локалног нивоа.

Пољопривредно земљиште: Основни циљ заштите пољопривредног земљишта је очување екосистемских, агроеколошких, економских, пејзажних, социокултурних и других важних функција, упоредо с унапређивањем просторно-хетерогених услова за производњу квалитетних пољопривредно-прехрамбених производа.

Шуме и шумско земљиште и ловно газдовање: Основни циљ управљања шумама у шумским подручјима је одрживо (трајно) газдовање шумама, што подразумева управљање и коришћење шума и шумског земљишта на начин и у таквом степену, да се очува биодиверзитет, а продуктивност, обнављање, виталност и потенцијал шума да се доведу на ниво, којим би се задовољиле одговарајуће еколошке, економске и социјалне потребе и данашње и будућих генерација, како на локалном, тако и на националном нивоу, водећи рачуна да се при том не угрозе и оштете неки други екосистеми.

Одрживо *ловно газдовање* подразумева газдовање ресурсима популација дивљачи на начин и у обиму којим се трајно одржава и унапређује виталност популације дивљачи, производна способност станишта и биолошка разноврсност, чиме се постиже испуњавање еколошких, економских и социјалних функција ловства, одржавајући њихов потенцијал ради задовољења потреба и тежњи садашњих и будућих генерација.

Воде и водно земљиште: Основни циљ је интегрално уређење, заштита и коришћење вода на подручју Републике Србије, третираног као јединствени водопривредни простор.

Демографија: Основни дугорочни циљ демографског развоја је ублажавање негативних тенденција, које би се остварило кроз пораст нивоа плодности и позитиван миграциони биланс и достизање нивоа простог обнављања становништва (стационарне популације).

Мрежа насеља: Основни циљ везан за функционално урбана подручја је детерминисање, организовање и умрежавање функционалних урбаних подручја као основе за уравнотежен регионални развој Републике Србије.

Према Моделу функционално урбаних подручја Републике Србије 2020. Зрењанин је центар функционално урбаног подручја од државног значаја, у оквиру кога се налазе општине Житиште, Жабаљ, Сечањ, Нова Црња и Нови Бечеј.

Јавне службе: Основни циљеви у области просторне организације и дистрибуције јавних служби су:
- унапређење услуга од општег интереса у подручјима ниске доступности услуга;
- јачање људских ресурса и оспособљавање локалних заједница за унапређење услуга од општег интереса;

Саобраћајна инфраструктура: Просторни план Републике Србије је утврдио саобраћајне капацитете који се односе на простор у обухвату Плана.

У оквиру концепта *путног (друмског)* саобраћаја планиране су одређене активности на следећим путним правцима:
- државни пут Iб бр. 13/М-24[1]
  Хоргош-Кањижа-Нови Кнежевац-Чока-Кикинда-Зрењанин-Чента-Београд
  активности на путном правцу, државни пут I реда: Ђала (веза са Румунијом) - Чока (Р-112) - Кикинда - Зрењанин - Панчево - Ковин (М-24), (Банатска магистрала);
- државни пут II реда бр. 129/Р-110[1]
  Кађ - Шајкаш - Тител - Перлез - Ковачица - Сечањ - државна граница са Румунијом (гранични прелаз Јаша Томић).

Планска решења обухватају активности на путним правцима и путној инфраструктури регионалног (или више регионалног) значаја и могу представљати приоритетну активност у оквиру тих територијалних целина уз сагласност надлежних републичких институција. На већ изграђеним деоницама наведених путних праваца биће спроведена рехабилитација и реконструкција, које подразумевају скуп мера (интервенција) у циљу подизања нивоа квалитета саобраћајнице и подизања нивоа саобраћајне услуге, у складу са утврђеним рангом пута.

Активности на одређеном путном правцу, подразумевају скуп различитих планских и пројектних решења и извођења грађевинских радова на рехабилитацији и реконструкцији, доградњи и изградњи, на појединим деоницама утврђеног путног правца (или на целокупној дужини).

У оквиру концепта развоја *железничке мреже* Србије на подручју обухвата Плана егзистираће регионална железничка пруга бр. 208:
- (Нови Сад) - Распутница Сајлово - Римски Шанчеви - Орловат Стајалиште.

Планира се ревитализација и модернизација (респективно електрификација) постојећих једноколосечне пруге.

Концептом *ваздушног саобраћаја* у оквиру гравитационог подручја овог простора егзистираће аеродром у Зрењанин (Ечка), док ће и даље основни капацитет у трансферу путника и CARGO саобраћаја за овај део Војводине бити аеродром „Никола Тесла“ у Београду.

Водопривреда и водопривредна инфраструктура: Основни циљ је оптимизација интегралних водопривредних система на јединственом водопривредном простору Републике Србије и усклађивање њиховог развоја са циљевима очувања животне средине и других корисника простора.

Простор обухваћен овим Планом припада Новосадском регионалном систему за водоснабдевање (насеља и општине које снабдева: Нови Сад, Беочин, Бачки Петровац, Бачка Паланка, Темерин, Жабаљ, Зрењанин). Постоји потреба каснијег повезивања са Сремским системом и Бачким системом.

Предметни простор припада банатском регионалном систему коришћења, уређења и заштите речних вода (кључне постојеће акумулације и објекти: Банатски ХС ДТД, брана на Тиси, регулације; кључне нове акумулације и објекти: повећање проточности, МХЕ уз уставе, регулације, ППОВ насеља и индустрије).

Енергетска инфраструктура: Основни циљ развоја енергетске инфраструктуре је активно учешће Републике Србије у планирању и изградњи стратешке-регионалне и паневропске енергетске инфраструктуре за пренос електричне енергије и транспорт нафте и гаса из нових извора снабдевања, укључујући и ургентну градњу подземног складишта гаса у Републици Србији, у циљу поузданог и сигурног снабдевања потрошача.

Електроенергетска инфраструктура: Општи циљ развоја електроенергетске инфраструктуре је њихова синхронизација са свим активностима на овом подручју и обезбеђење најповољнијих услова за заштиту животне средине и очување природних вредности.

Минералне сировине: Основни циљ је строго контролисано, планско, одрживо и економично коришћење минералних сировина и подземних вода, уз адекватне мере заштите, како би се постигла конкурентност на домаћем и светском тржишту.

Коришћење обновљивих извора енергије (ОИЕ): Основни циљ је повећање коришћења ОИЕ, уз смањење негативних утицаја на животну средину, што је у економском интересу Републике Србије.

Енергетска ефикасност у зградарству, индустрији, саобраћају и комуналним услугама: Основни циљ је повећање енергетске ефикасности у секторима зградарства, индустрије, саобраћаја и комуналних услуга, што је и у економском интересу Републике Србије, од значаја за заштиту животне средине у контексту одрживог коришћења и очувања природних ресурса.

Електронска комуникациона инфраструктура: Развој електронских комуникација, подразумева увођење најсавременијих технологија у области електронских комуникација, модернизацију постојеће инфраструктуре и објеката, изградња сигурне широкопојасне мреже на свим нивоима.

Заштита животне средине и одрживи развој: Концепција заштите и унапређења животне средине заснива се на:
- очувању природних вредности, што подразумева квалитетну животну средину (чист ваздух, квалитетна вода за пиће, очувано пољопривредно земљиште, постојаност екосистема и биодиверзитета);
- заштити природних вредности и непокретних културних добара кроз делотворно управљање заштићеним подручјима;
- планирању на основама одрживог развоја односно рационалног коришћења природних ресурса - земљишта, воде, сировина и других природних ресурса, уважавајући „еколошки" капацитет простора, уз повећано коришћење обновљивих извора енергије;
- процени утицаја планова, програма, објеката и активности на животну средину, као основе за планирање мера заштите (СПУ за планове и програме, ПУ за пројекте).

Према просторној диференцијацији животне средине у ППРС, заштићено подручје обухваћено Просторним планом припада подручју веома квалитетне животне средине.

Природне непогоде и технолошки удеси: Концепција заштите од природних непогода и технолошких удеса полази од чињенице да је на свим нивоима и у свим фазама планирања потребно дефинисати прихватљив ниво ризика од природних непогода и технолошких удеса у циљу спречавања њиховог настанка, односно смањивања последица непогода на прихватљив ниво. Да би се могла извршити правилна процена степена повредивости простора, односно ограничења за његово коришћење, потребно је приступити изради катастра угрожености простора од природних непогода у функцији просторног планирања.

Одбрана земље: Основни циљ усаглашавања просторног развоја са потребама одбране земље је стварање просторних услова који ће у потпуности одговарати потребама савременог система одбране.

3.1.2. Извод из Регионалног просторног плана Аутономне Покрајине Војводине („Службени лист АПВ", број 22/11)

Оквир просторног развоја АП Војводине до 2020. године утврђен је Регионалним просторним планом АП Војводине (у даљем тексту: РПП АПВ).
На основу РПП АПВ, просторни планови подручја посебне намене ће се радити за просторне целине, чију посебност одређује једна или више опредељујућих намена, активности или функција у простору које су од републичког, односно покрајинског интереса (подручја заштићених природних добара и др.).

За потребе израде овог Просторног плана, посебно се издвајају следеће одредбе:

Заштита природних добара и биодиверзитета: Основна концепција заштите природних добара и биодиверзитета заснива се на повећању укупне површине под заштитом, њиховом сагледавању у оквиру еколошке мреже Републике Србије, односно еколошке мреже на територији АП Војводине.

РПП АПВ дефинисани су оперативни циљеви заштите и унапређења природних добара и биодиверзитета:
- обнова нарушених делова природе;
- спровођење мера (конзервације, санације-ревитализације и рекултивације, и др.) и режима заштите и мониторинга стања заштићених подручја, уз стално праћење стања и промена у природи;
- смањивање губитка и притисака на биодиверзитет".

Заштита, уређење и развој предела: Основни циљ заштите, уређења и развоја предела је очување изворних одлика, идентитета и диверзитета предела, уз афирмацију природних и културних вредности. Простор АП Војводине се диференцира у односу на степен модификације природног предела на природне и културне пределе, где се у оквиру културних разликују рурални и урбани предели.

Предеоне карактеристике и препознатљивост АП Војводине видно наглашавају лесни одсеци и терасе, простране пешчаре, меандрирајући токови великих панонских река као што су Дунав, Тиса, Сава, Тамиш и Бегеј, као и низ мањих водотока значајних за бројне природне и привредне функције. Од посебног значаја су ритови, који подлежу заштити, углавном као делови специјалних резервата природе или паркови природе.

Шумске оазе аутохтоних шума у њиховом окружењу су од посебног еколошког значаја.

Заштита, уређење и унапређење културних добара: Основни циљ је заштита, уређење и коришћење културних добара као развојног ресурса ради истицања регионалног, субрегионалног и локалног идентитета.

Туризам: Подручје обухваћано Просторним планом припада туристичкој дестинацији Доње Потисје. За даљи развој туризма на ширем подручју СРП „Царска бара" од значаја су река Тиса, природни потенцијали (биљни и животињски свет), села и салаши… Кључни туристички производи са одређеним облицима туризма су: екотуризам (посматрање птица, едукативни и научноистраживачки туризам), рурални, рекреативни и ловни и риболовни туризам.

Пољопривредно земљиште: Заштита и коришћење пољопривредног земљишта на подручју АП Војводине заснива се на концепту одрживог пољопривредног и руралног развоја. Захваљујући својим особинама и комплексним функцијама, земљиште представља есенцијални природни ресурс, а његово одрживо коришћење и заштита један је од кључних елемената остваривања одрживог развоја.

Шуме и шумско земљиште и ловно газдовање: Основни циљ развоја шумарства и ловства је одрживи развој шума и ловног газдовања и повећање површина под шумама. Просторни развој шумарства подразумева континуирано газдовање шумом кроз одржавање производних потенцијала шумског земљишта, као једног од најважнијих производних фактора.

Развој ловства се обезбеђује кроз одрживо газдовање популацијама дивљачи и њихових станишта на начин и у обиму којим се трајно одржава и унапређује виталност популација дивљачи, производна способност станишта и биолошка разноврсност, чиме се постиже испуњавање економских, еколошких и социјалних функција ловства.

Водни ресурси: Основни циљ је одрживо коришћење вода уз адекватне мере заштите. Оперативни циљеви су успостављање интегралног и интерсекторског планирања коришћења и заштите водних ресурса на целој територији АП Војводине, рационално коришћење водних ресурса и обједињавање корисника у регионалне водопривредне системе, искоришћење енергетског потенцијала река и изграђених хидросистема, успостављање економске цене воде, смањење и контрола тачкастих и дифузних извора загађења, рециркулација коришћених вода, унапређење система заштите од спољних вода (поплава).

Демографија: Основни циљ демографског развоја АП Војводине је стационарно становништво, тј. становништво у коме ће следеће генерације бити исте величине као и постојеће, уз прилагођавање очекиваним демографским променама.

Мрежа насеља: Основни циљ развоја мреже насеља и функционално урбаних подручја је одрживи просторно-функционални развој заснован на моделу функционалних урбаних подручја, која ће бити инструмент уравнотеженијег просторног развоја.

Према моделу функционално урбаних подручја АП Војводине 2020. године Зрењанин је центар функционално урбаног подручја од националног значаја, у оквиру кога се налазе општине Житиште, Жабаљ, Сечањ, Нова Црња и Нови Бечеј.

Јавне службе: Основни циљ развоја јавних служби је постизање социјалне једнакости и кохезије у доступности и квалитету услуга и унапређење услуга од општег интереса у подручјима ниске доступности услуга.

Реализујући принципе из ППРС-а, Регионални просторни план АП Војводине је утврдио концепцију развоја **саобраћајне инфраструктуре** кроз успостављање - системско формирање (путна мрежа државних путева II реда, регионалне и локалне пруге, национални пловни путеви, луке и објекти, регионални аеродром) интегрисаног саобраћајног система који ће имати основну улогу међуопштинског, регионалног и субрегионалног повезивања, као трансграничну сарадњу региона са обе стране границе. Развој регионалне саобраћајне мреже има и значајну улогу у употпуњавању основне мреже државних путева I реда и аутопутева.

Осим планских активности која су дата и у ППРС-е (рехабилитација и изградња: деоница државног пута I реда Сомбор (веза са Мађарском и Хрватском) - Врбас (веза са коридором Хб) - Сента - Кикинда (веза са Румунијом), државног пута Iб бр. 13/М-24, државни пут I реда: Ђала (веза са Румунијом) - Чока (Р-112) - Кикинда - Зрењанин - Панчево - Ковин (М-24), (Банатска магистрала)

У РПП АП Војводине, дефинисана је међународна бициклистичка стаза Eurovelo 11 уз реку Тису, национална *бициклистичка стаза* (мрежа бициклистичких рута, уз канале ОКМ ХС ДТД). За развој бициклистичког саобраћаја посебно су погодна подручја у заштићеним природним целинама као што су специјални резервати природе.

*Водни саобраћај ј*е присутан на међудржавном пловном путу реке Тисе, унутрашњем пловном путу канала ОКМ ХС ДТД, Бегеј. Поред овога треба радити на развоју наутичког туризма у Републици Србији како на каналима ДТД тако и на међународним/ међудржавним пловним путевима, планирањем марина и наутичко туристичких центара.

У оквиру развоја *железничког саобраћаја* планира се реконструкција, модернизација, регионалног пружног правца (Нови Сад) - Распутница Сајлово - Римски Шанчеви - Орловат Стајалиште, као и формирање нове трасе пруге Зрењанин - Жабаљ - Нови Сад -значајне за међурегионално повезивање.

У домену **водне инфраструктуре,** оперативни циљеви су: усаглашавање и хармонизација законских и институционалних основа у свим областима са захтевима директива ЕУ о водама, спровођење мера контроле емисије из расутих и других извора загађења са циљем побољшања квалитета воде у водотоцима, ревитализација и реконструкција система за одвођење унутрашњих атмосферских вода са пољопривредних и других површина, изградња и ревитализација регионалних система (Бачка, Банат и Срем) за обезбеђење воде за наводњавање, технолошке потребе индустрије и друге садржаје, доградња, реконструкција и ревитализација ХС ДТД, изградња, реконструкција и санација објеката за одбрану од спољних вода и одбрана од поплава.

Енергетска инфраструктура: Посебан приоритет представља повећање коришћења природног гаса и обновљивих извора енергије, коришћење нових енергетски ефикаснијих и еколошки прихватљивих енергетских технологија и уређаја и опреме за коришћење енергије. Од посебног значаја је улагање у нове енергетске изворе са новим гасним технологијама и когенерацијске производне објекте са комбинованом производњом топлотне и електричне енергије.

Електроенергетска инфраструктура: Електроенергетска мрежа ће се развијати у складу са Стратегијом развоја енергетике Републике Србије, односно развојним плановима ЕМС-а. Поред технолошке модернизације објеката, развој електроенергетске преносне мреже условљен је и обезбеђивањем нове преносне мреже, услед растуће потрошње.

Обновљиви извори енергије: Потенцијална енергија добијена из биомасе је најзначајнији енергетски потенцијал обновљивих извора на простору АП Војводине, с обзиром на заступљеност пољопривредног и шумског подручја, односно заступљеност ресурса остатака ратарске и шумске производње, а такође и коришћење соларне и енергије ветра.

Енергетска ефикасност: Повећање енергетске ефикасности потребно је разматрати као велики потенцијални извор енергије. Изградњом нових, енергетски ефикасних објеката и адаптацијом постојећих објеката у енергетски ефикасне, знатно ће се смањити трошкови коришћења енергије ових корисника, али и укупна енергетска зависност овог простора.

Минералне сировине: Коришћење геолошких ресурса АП Војводине мора да полази од економски расположивих сировина, чија се експлоатација и прерада заснива на принципима одрживог развоја, који истовремено обезбеђују оптимално управљање еколошким конфликтима, који су значајно присутни у АП Војводини, а нарочито у подручју заштићених природних добара. Ограниченост и необновљивост расположивих геолошких ресурса условљавају да се планска решења заснивају на принципу одрживости.

Електронска комуникациона инфраструктура: У циљу достизања једног од главног покретача нове економије, електронске комуникације се морају развијати као савремени систем, што подразумева увођење најсавременијих технологија у области електронских комуникација, модернизацију постојеће инфраструктуре и објеката, изградња сигурне широкопојасне мреже на свим нивоима, закључно са локалним, уз употребу најсавременијих медијума преноса.

Заштита животне средине и одрживи развој: У контексту заштите и унапређења животне средине неопходно је зауставити даљу деградацију и вршити превенцију, санацију и ревитализацију угрожених подручја, поштовањем следећих принципа: одрживо коришћење природних ресурса и очување и унапређење еколошки осетљивих природних вредности, смањење нивоа загађења животне средине, санација најугроженијих подручја, успостављање локалних регистара извора загађивања животне средине, као дела националног регистра, са системом контроле и континуираним праћењем параметара који карактеришу квалитет животне средине. Такође, неопходно је предвидети заштиту, обнову и санацију заштићених природних подручја, уз очување еколошке равнотеже. Мере и активности у делу заштите животне средине, дефинисане РПП АПВ, спроводе се према просторној диференцијацији животне средине, према којој предметно заштићено подручје спада у подручја веома квалитетне животне средине.

У области управљања отпадом дефинисана је неопходност удруживања општина ради заједничког управљања отпадом, чиме ће се успоставити систем регионалних центара за управљање отпадом.

При изради планске и урбанистичке документације, као регулаторни инструмент заштите животне средине кључну улогу има стратешка процена утицаја планова и програма на животну средину и процена утицаја конкретних пројеката тј. објеката на животну средину.

Заштита од елементарних непогода и техничко-технолошких удеса: Основни циљ у области заштите од елементарних непогода и техничко-технолошких удеса је минимизација ризика по људско здравље и животе, као и очување природних и створених вредности.

На утврђивање концепције просторног развоја утичу постојеће делатности са присутним факторима ризика, угроженост простора природним непогодама и функционална намена простора. Планирање намене и садржаја простора и имплементација мера превенције има за циљ спречавање или смањивање вероватноће настанка удеса и могућих последица, а организују се и спроводе на основу процене ризика и последица од удеса.

Одбрана земље: У поступку усаглашавања просторног развоја са потребама одбране, објекти и комплекси који се непосредно користе за функционисање Војске, најчешће у оквиру просторних структура (намена површина), подразумевају „зоне посебне намене" и „зоне просторне заштите" око војних комплекса, које се дефинишу као простори са посебним режимом планирања, уређења и коришћења. Зоне просторне заштите око војних комплекса, условљене су наменом истих и прописују се, у циљу обезбеђења услова за несметано функционисање војних комплекса, безбедности околине од активности у војним комплексима и последица могућих акцидената, и у циљу заштите и безбедности становништва, материјалних, културних добара и заштите животне средине.

3.2. ИЗВОДИ ИЗ ПРОСТОРНИХ ПЛАНОВА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Просторни планови подручја посебне намене од значаја за израду Просторног плана су:

- Просторни план подручја посебне намене међународног водног пута Е 80 - Дунав (Паневропски коридор VII) („Службени гласник РС", број 14/15);
- Просторни план подручја посебне намене магистралног гасовода граница Бугарске - граница Мађарске („Службени гласник РС", број 52/2018, „Службени гласник РС", бр. 119/12, 98/13, 52/18, 36/19);
- Просторни план подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор-Нови Сад-Панчево-Београд-Смедерево-Јагодина-Ниш);
- Просторни план подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе („Службени лист АПВ", број 14/15);
- Просторни план подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу државног пута I реда бр 24 (Суботица-Зрењанин-Ковин) („Службени лист АПВ", број 19/17);
- Просторни план подручја посебне намене аутопута Београд-Зрењанин-Нови Сад („Службени гласник РС", број 98/21).

(Изводи из наведених Просторних планова се налазе у документационој основи Просторног плана СРП „Царска Бара").

3.3. ПРЕГЛЕД ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Подручје обухваћено границом Просторног плана обухвата део територије Града Зрењанин за који су донети следећи планови:

- **Просторни план града Зрењанина** („Службени лист града Зрењанина", бр. 11/11 и 32/15).

За простор у границама грађевинског подручја на територији града Зрењанина за део насељеног места **Перлез** се примењује:

1.Урбанистички план МЗ Перлез до 2010. године „Међуопштински службени лист Зрењанин", број 8/87 и „Службени лист општине Зрењанин", бр. 3/94 и 11/03) и **Одлука о спровођењу урбанистичког плана МЗ Перлез до 2010. године** („Службени лист општине Зрењанин", број 8/87). На стручној контроли је нови ПГР насељеног места Перлез.

За насељена места: **Лукино Село (а) и Бело Блато (ц)** се примењује:

1. **Просторни план града Зрењанина са шематским приказом уређења насељених места** („Службени лист града Зрењанина", бр. 11/11 и 32/15) .

За просторе ван граница грађевинских подручја на територији града Зрењанина урађени су Урбанистички планови у којима је дефинисано грађевинско земљиште и примењују се следећи планови:

2. **План детаљне регулације, Туристички комплекс „Златне зоре Перлез"** („Службени лист града Зрењанина", број 14/09);
3. **План детаљне регулације, Пословног комплекса „Bomex 4M",** („Службени лист општине Зрењанин", број 20/07);
4. **План детаљне регулације коридора локалног пута Зрењанин – Лукино Село** („Службени лист града Зрењанина", број 14/09);
5. **План детаљне регулације за изградњу дистрибутивног гасовода МОР 4 bar за викенд зону код Перлеза** („Службенилист града Зрењанина", број 33/21).

4. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

4.1. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА (ПОТЕНЦИЈАЛИ И ОГРАНИЧЕЊА)

Положај

Подручје обухваћено Просторним планом СРП „Царска бара" (у даљем тексту: Резерват) налази се на подручју средњег Баната, непосредно уз леву обалу реке Тисе. Просторно и територијално налази се на делу града Зрењанин, југозападно од самог насеља, односно на подручју катастарских општина К.О. Бело Блато, К.О.Книћанин, К.О.Лукино Село, К.О. Перлез и К.О. Стајићево.

Сам Резерват налази се у непосредном окружењу насеља: Мужља, Ечка, Стајићево, Перлез и Книћанин као и насеља Бело Блато и Лукино Село, која се налазе између две целине заштићеног подручја (Мужљански рит и Царска Бара). Простире се у правцу југозапад - североисток у дужини од око 6 km и ширине око 5 km.

Са геосаобраћајног аспекта, простор третиран Просторним планом СРП „Царска бара" са источне стране тангира ДП Iб реда бр.13 / М-24, Хоргош-Кањижа-Нови Кнежевац-Чока-Кикинда-Зрењанин-Чента-Београд, а са јужне стране ДП IIа реда бр. 129/Р-110, Кађ - Шајкаш - Тител - Перлез - Ковачица - Сечањ - државна граница са Румунијом (гранични прелаз Јаша Томић). Релативна близина и добра саобраћајна повезаност заштићеног подручја са већим градовима Зрењанином, Новим Садом и Београдом омогућује добар и брз приступ посетилаца.

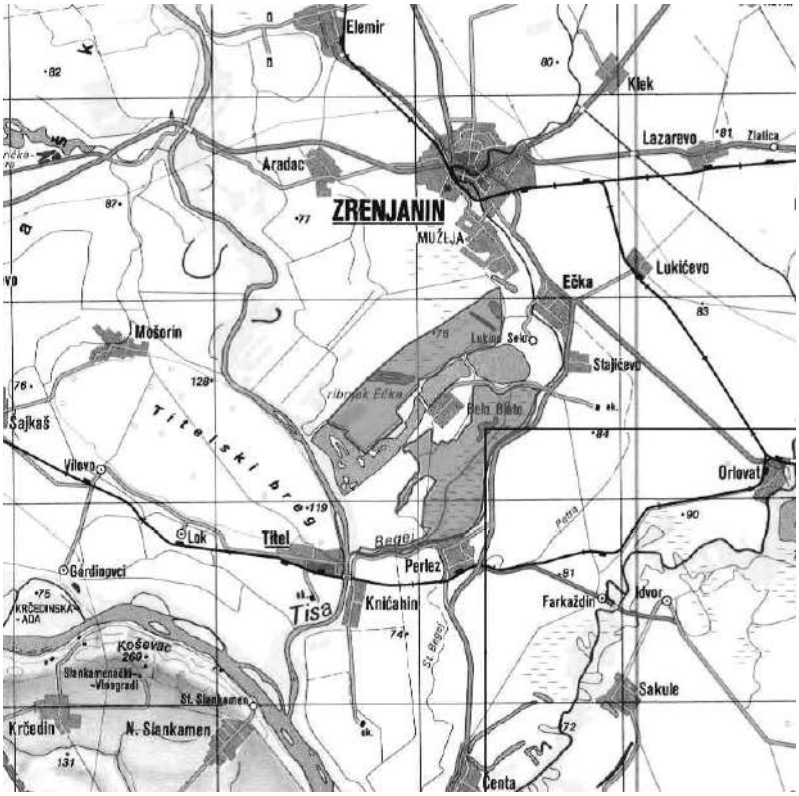

Слика 1. Географски положај заштићеног подручја СРП „Царска бара" у односу на окружење

4.1.1. Природни услови подручја

4.1.1.1. Геолошке и геоморфолошке карактеристике

У геоморфолошком погледу подручје обухваћено Просторним планом СРП „Царска бара" налази се највећим делом на алувијалној равни реке Тисе, која идући од севера ка југу има неколико сужења и проширења на коме се налази и само заштићено подручје (проширење између Арадца и Перлеза). Насеља Ечка, Стајићево и Перлез подигнута су на вишим деловима лесне терасе, тако да се Лукино Село и Бело Блато налазе на надморској висини од 77 m. Ове терасе су за за 2 до 3 метра више од рита.

Мењајући често свој ток у прошлости, река Тиса је оставила трагове старих праваца отицања који су данас углавном забарени. Једно такво корито наследио је Бегеј, у другима су изграђени ечански рибњаци, док су остале, мање или веће забарене површине (Царска бара, и друге баре које су каналисањем исушене).

На алувијалној равни карактеристични су акумулациони облици рељефа и то: обалске гредице, обалски брежуљци и речна острва. Стара речна корита и обалске греде су основни облици флувијалног рељефа.

У геолошкој грађи СРП „Царска бара", као и ширег подручја у обухвату Просторног плана, доминирају седиментне стене неогене старости. На површини терена су најзаступљеније квартарне творевине - холоценске а ређе плеистоценске старости. Заступљене су творевине барско - поводањских фација и фација корита.

4.1.1.2. Климатске карактеристике

За сагледавање климатских прилика на подручју третираног Просторним планом СРП „Царска бара" коришћени су подаци са најближе метеоролошке станице у Зрењанину (80 m n.v.) за период од 1991. до 2020. године.

Температура ваздуха: Средња годишња температура ваздуха за наведени период износи 12,1°C. У просеку најхладнији месец је јануар са средњом месечном температуром од 0,7°C, док је најтоплији јул са средњом месечном температуром ваздуха 22,9°C. Просечна зимска температура ваздуха је изнад нуле. Најнижа просечна месечна температура забележена је у јануару -2,3°C, док је највиша средња месечна температура забележена у августу 29,5°C. У вегетационом периоду април-октобар средњи месечни просек износио је 18 °C. Апсолутни максимум у датом периоду је забележен у јулу месецу 42,9°C, док је апсолутни минимум забележен у јануару месецу са температуром од -27.5°C.

Влажност: Релативна влажност ваздуха варира на нивоу средњих годишњих вредности од 65,3 % до 86,1%. Средња годишња релативна влажност ваздуха у датом периоду износи 72,9%.

Облачност и осунчаност: Средња годишња вредност облачности за ово подручје износи 28,25% док је средње годишња вредност инсолације 2204,6 час. односно 6,04 просечно час/ дан. Средње годишњи број ведрих дана (70,9), као и средње годишњи број облачних дана (103,1), од великог су значаја у процесу фотосинтезе у развоју биљног света.

Падавине: Средња годишња количина падавина износи 597.1 mm. Најмању средњу месечну вредност количине падавина има фебруар са просеком од 33,7 mm а највећу јун са 84,3 mm. Број дана са снегом у просеку годишње износи 21,1 а са снежним покривачем 25,3 дан. У просеку највише снежних дана имају јануар и фебруар.

Ветровитост: Просечне годишње вредности честина ветрова показују да је доминантан југоисточни ветар - кошава са честином од 218,1% а затим западни ветар са 182,6%о. Најслабији интензитет има североисточни ветар 54,3%о. На хиљаду мерења су годишње просечно 77 пута регистроване тишине.

4.1.1.3. Хидрографске и хидролошке карактеристике

Површинске воде овог подручја чине реке Тиса, Стари Бегеј, Пловни Бегеј, језера формирана као рибњаци, и баре.

На подручју се налази и већи број флувијалних језера насталих радом речне ерозије и акумулације Тисе и Бегеја током алувијума. Њихови басени су у ствари напуштена речна корита, рукавци и меандри. Мелиорационим радовима током XVIII века, читав простор је уређен и регулисан, тако да је на простору изнад северних граница Резервата формирано укупно 16 језера ради узгоја рибе. Највећа по својој површини су Бело (540 ha), Коча (344 ha), Мика (340 ha), Брана (82,5 ha),Јоца (535 ha) и Шовајка (162 ha).

Царска бара представља мртвају Бегеја, коју је река изградила током холоцена. Укупна дужина Царске Баре износи 1500 метара, ширина 700 метара, а површине 447 ha. Просечна дубина воде у језеру износи 0,9 метара у пролеће и почетком лета, до 0,4 метра током лета. У појединим дужим сушним периодима пресушује и том приликом се вода вештачки пребацује у Царску Бару. Овакве хидролошке одлике у комбинацији са климом и другим еколошким условима, резултирали су присуством разноврсног биљног и животињског света, због чега је Царска Бара заштићена режимом I степена заштите.

Царска Бара воду добија површинским притицањем из Бегеја, односно из рибњака, излучивањем падавина на акваторију и подземним притицањем из фреатске издани.

Воду губи површинским отицањем, испаравањем, подземним отицањем и изливањем у рибњаке. Због оваквог начина храњења, мале надморске висине и дубине, као и под утицајем степскоконтиненталне климе, највећи део комплекса баре је обрастао трском, шеваром и низијском шумом. Нагомилавањем остатака барског биља, образовани су у води слојеви тресета. Због велике количине растворених органских материја, вода у бари је тамно мрке боје.

У северном делу Резервата, непосредно изнад Царске Баре, налази се мањи рукавац, познат као Стари Бегеј који је у II степену заштите. Површински је спојен са Старим Бегејом, одакле се углавном и снабдева водом.

Тигањица је бара у северном делу Резервата и тешко је приступачна, обзиром да је већим делом обрасла трском, а налази се у режиму заштите I степена. У јужним деловима Резервата, укљештена између Старог и Пловног Бегеја, налази се Перлеска Бара која се такође налази у режиму I степена заштите.

<u>Подземне воде</u>

Дубина подземне фреатске воде у појасу око СРП „Царска Бара" се креће од 1 m до 2,5 метра. Многобројне депресије на топографској површини су испуњене изданском водом, што је узрок постојања многобројних бара. Издан је најплића у мају, а најдубља у октобру и новембру. Режим подземних вода је у зависности од речног режима, претежно тиског режима, у чијој се алувијалној равни Резерват налази.

Артешке издани карактеришу се појавом у више водоносних хоризоната. На ширем подручју Зрењанина утврђено је 5 водоносних хоризоната. Први је на дубини од 35 m до 60 m, а налази се у дилувијалним наслагама. Други се јавља на дубини од 60 m до 80 m, а одвојен је од претходног глиновитим слојем дебљине 6 m до 20 m.

Овај хоризонт има највећу дубину на подручју Зрењанина, према северу благо тоне, а према југу се издиже, а вода садржи већу количину гвожђа и суви остатак. Четврти водоносни хоризонт је на дубини од 135 m до 195 m, а пети се налази на дубини од око 250 метара.

4.1.1.4. Педолошке карактеристике

Педолошка слика у границама обухвата Просторног плана је веома шаролика, јер је заступљен велики број типова земљишта, на релативно малом простору.

На простору јужно од језера присутна су алувијална земљишта, врло хетерогене морфологије, али солидног производног потенцијала.

У знатном обиму заступљена је и ритска смоница образована на језерским седиментима. Садржи доста хумуса, азота и калијума, али има лоше физичке особине, јер тешко прима и пропушта воду, па је тешка за обраду и не сматра се вредним производним земљиштем.

Нешто мање је заступљена ритска црница, са високим садржајем хумуса (од 2-6%), тешко глиновито земљиште, али ипак производно вредније од предходног.

Солоњец-солончакасти, глиновит и заслањен је производно мало вредно земљиште, ниске плодности, раније коришћен за изградњу рибњака

Солончак је халоморфно земљиште заслањено солима натријума, мало заступљено (у бари Тигањици), ниске производне вредности.

4.1.1.5. Сеизмолошке карактеристике

Према подацима добијеним од Сеизмолошког завода Србије, у погледу сеизмичности за повратни период од 475 година, подручје обухваћено Просторним планом се налази у зони са могућим интензитетом потреса од VII- VIII степени сеизмичког интензитета према Европској макросеизмичкој скали (ЕМС-98), па су нужне мере заштите од трусних померања.

4.1.2. Природне вредности

4.1.2.1. Природни ресурси

Пољопривредно земљиште

Основне пољопривредне активности одвијају се подручју изван зона заштите, на пољопривредном земљишту солидног педолошког састава и бонитетне вредности. По начину коришћења преовлађује ратарство, уз мале површине под сталним засадима и нешто веће под ливадама и пашњаци.

Пољопривредно земљиште у оквиру Резервата, је нижег бонитета од других подручја у окружењу, а ритска, мочварна и заслањена земљишта обухватају око половине површина. На подручју Резервата ливаде и пашњаци представљају доминантну категорију замљишта и обухватају 29,32% површина, трстици и мочваре 21,51%, а обрадиве површине (без ливада) свега 13,68%.

Климатска ограничења, пре свега честе суше, са неравномерном расподелом падавина, затим честе зимске голомразице, као и висок ниво подземних вода, у великој мери утичу на начин коришћења пољопривредног земљишта. Такође, режим заштите, који практично онемогућава обраду земљишта на подручју Резервата. Првим степеном заштите обухваћено је 617 ha (14,18%), другим 1910 ha (40,41%), а трећим 2146 ha (45,41%).

Воде и водно земљиште

Воде у водотоцима и подземне воде, као део укупних вода, представљају јединствен водопривредни подсистем и њихове количине и квалитет морају бити у складу са потребама друштва и заштитом животне средине. Приликом коришћења вода не смеју се угрозити прописани водни режими (квалитативне и количинске компоненте), довести у опасност здравље људи, угрозити животињски и биљни свет, природне и културне вредности и добра (естетске вредности вода и околине, археолошки, историјски, биолошки и геолошки ресурси, итд.), као и рационалне потребе низводних корисника и заинтересованих за воде.

У складу са Законом о водама, воде се могу користити на начин којим се не угрожавају природна својства воде, не доводи у опасност живот и здравље људи, не угрожава биљни и животињски свет, природне вредности и непокретна културна добра.

Водно земљиште, у смислу Закона о водама, јесте земљиште на коме стално или повремено има воде, због чега се формирају посебни хидролошки, геоморфолошки и биолошки односи који се одражавају на акватични и приобални екосистем. Водно земљиште текуће воде, у смислу овог Закона, јесте корито за велику воду и приобално земљиште. Водно земљиште стајаће воде, у смислу овог Закона, јесте корито и појас земљишта уз корито стајаће воде, до највишег забележеног водостаја.

Водном земљишту се мора посветити посебна пажња интегралним решавањем проблема коришћења и заштите вода, уређења водних режима и одбране од поплава, јер је ово земљиште елеменат простора од изузетне важности.

Воде и водно земљиште у обухвату Просторног плана представљају каналска мрежа (мелиорациони канали и канали у инундацији), одбрамбена линија, стајаће воде (трстици и мочваре), шуме на водном земљишту, и водозаштитна подручја.

Шуме и шумско земљиште

Шуме и шумско земљиште налазе се у приватном и државном власништву, на око 388,16 ха, односно 3,97% од укупне површине Обухвата плана. Приватне шуме представљају мали део шумских површина, у виду монокултура багрема и тополе. Државним шумама газдују ЈП „Војводинашуме" и ВДП „Средњи Банат".

Шумске површине чине део природног мозаика водених, мочварних и сувоземних екосистема, и представљају значајан центар екоситемског специјског и генског диверзитета. Због релативно мале надморске висине и близине старог и новог тока реке Бегеј, биљни свет, а самим тим и шумска вегетација су условљени плавним и подземним водама, тј. вегетација на овим просторима је азоналног типа.

Шуме су заступљене на површинама са режимом заштите сва три степена, с тим да су најразвијеније у подручју са режимом заштите II степена, непосредно уз обалу Старог Бегеја, где постоје одлични услови за боравак птица, као и склоништа за високу дивљач. Антропогени утицај на шумску вегетацију, за последицу има велики степен измењености станишних услова, природне структуре и састава шумских заједница. Већи део шума природног добра налази се у одређеном степену деградације.

Присутне шумске заједнице су:
- заједница бадемасте врбе (Ass. Salicetum triandre);
- заједница беле врбе (Ass. Salicetum albae pannonicum);
- заједница беле и црне тополе (Ass. Populetum nigro - albae Slav. 52);
- заједница лужњака и пољског јасена (Fraxineto - Quercetum roboris Rud);
- заједница лужњака и јавора жешље (Aceri tatarici-Quercetum).

Шумске културе су присутне, мада не у великој мери, а јављају се као засади багрема, пенсилванског јасена, клонских топола и беле врбе. Најраспрострањеније су шуме клонских топола.

Минералне сировине

На простору обухвата Просторног плана, нема евидентираних изворишта/лежишта у експлоатацији са овереним билансним резервама подземних и термо-минералних вода и других не металичних минералних сировина, као ни евидентарне појаве минералних сировина.

На простору обухвата Просторног плана подручја посебне намене, налази се одобрени истражни простор НИС А.Д. бр. 6175, локалитет средњи Банат за истраживње нафте и гаса

4.1.2.2. Природна добра

Просторним планом су обухваћене просторне целине од значаја за очување биолошке разноврсности које чине: Специјални резерват природе „Царска бара", станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста од националног значаја и еколошки коридори који повезују еколошки значајна подручја на простору Републике Србије.

Специјални резерват природе „Царска бара"

Специјални резерват природе „Царска бара" је природно добро, заштићено на основу Уредбе о проглашењу Специјалног резервата природе „Царска бара" („Службени гласник РС", број 46/2011). Проглашен је за заштићено подручје од изузетног значаја, односно I категорије. Налази се на територији Града Зрењанина и обухвата делове подручја катастарских општина Лукино Село, Стајићево, Перлез, Книћанин и Бело Блато. На подручју СРП „Царска бара" утврђују се режими заштите I, II и III степена.

Разноликост станишних типова и за њих везаних животних заједница последица је геоморфолошких, педолошких, хидролошких и историјских одлика, као и човековог утицаја. Ово међународно значајно природно добро представља вредан рефугијум барско-мочварног карактера.

Природна станишта на подручју Резервата су само остаци (фрагменти) некадашњих пространих влажних станишта региона. Иако су још увек присутни знаци интензивног антропогеног утицаја, очуваност СРП „Царска бара" је у релативно задовољавајућем стању. Заштита природних вредности Царске баре је спроведена тростепеном заштитом.

Подручје Специјалног резервата природе „Царска бара" чине просторне целине Мужљански рит, површине 2062 ha и Царска бара (Стари Бегеј са влажним подручјем, Ботошки, Фаркаждински и Мали рит - Фидричка), површине 2664 ha, које се међусобно не граниче.

На подручју Резервата утврђени су режими заштите I, II и III степена.

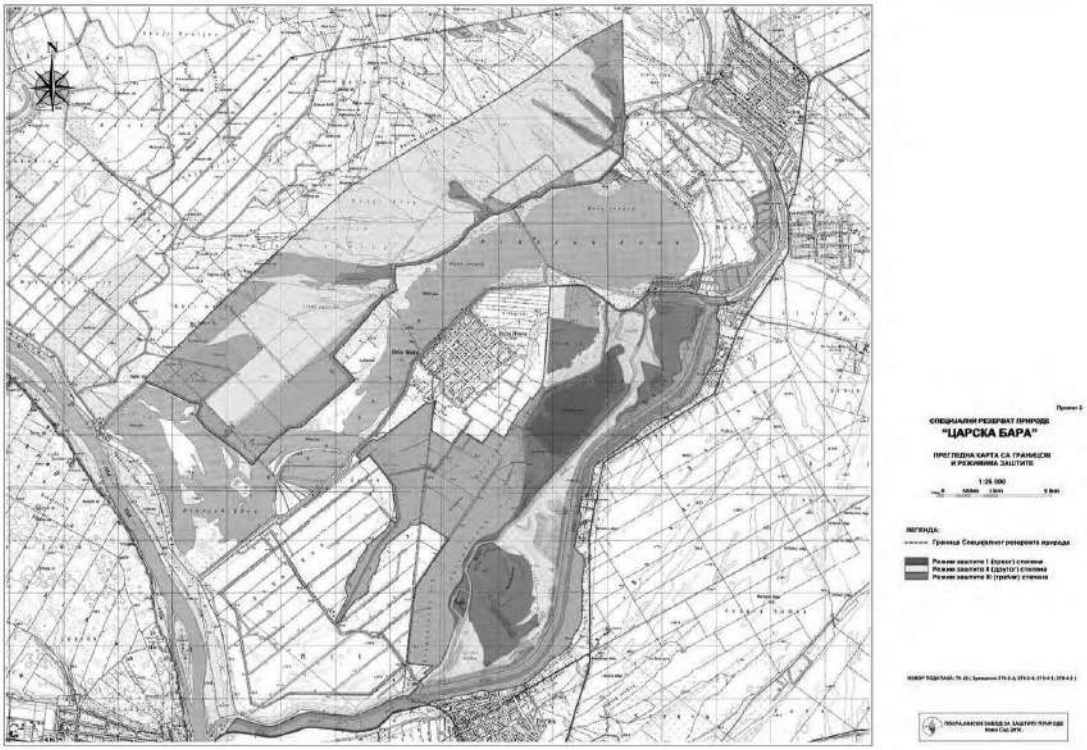

Слика 2. СРП „Царска бара" са режимима заштите

Режим заштите I степена, укупне површине 670 ha, односно 14,18% подручја, обухвата следеће површине. Режим заштите II степена, укупне површине 1910 ha, односно 40,41% подручја, обухвата следеће површине. Режим заштите III степена, површине 2146 ha, односно 45,41% подручја, обухвата преостали део заштићеног подручја који није обухваћен режимом заштите I и II степена.

Станишта заштићених и строго заштићених врста

Јединица локалне самоуправе	Ознака и назив станишта заштићених и строго заштићених врста
Град Зрењанин	**ЗРЕ08а „Ечански рибњаци" -** **ЗРЕ08б „Ечански рибњаци" -** **ЗРЕ14аа, ЗРЕ14да „Ушће Бегеја" -**

Еколошки коридори

У обухвату Плана налази се, поред неколико еколошких коридора локалног карактера, и међународни еколошки коридор река Тиса.

Према Уредби о еколошкој мрежи „Царска бара" је утврђена као еколошки значајно подручје број 12. На основу ове Уредбе, еколошки значајна подручја *и* еколошки коридори чине део еколошке мреже Републике Србије.

Подручја од међународног значаја за очување биолошке разноврсности

Специјални резерват природе „Царска бара" је евидентирано као подручје од међународног значаја за очување биолошке разноврсности. Подручје резервата уврштено је од 2005. године у међународна ботанички значајна подручја Централне и Источне Европе статуса значајног за биљке (IPA- Important Plant Area), под називом „Стари Бегеј-Царска бара".

Као подручје од међународног значаја за птице (IBA - Important Bird Area), верификовано је под ознаком RS011IBA. Ово заштићено подручје је уписано у Рамсарску листу на основу Конвенције о мочварама које су од међународног значаја нарочито као станишта птица мочварица. Овом Конвенцијом се обезбеђује оквир за мудро управљање влажним стаништима кроз локалне и међународне активности, како би се обезбедио одрживи развој и коришћење влажних станишта.

Рамсарска конвенција подразумева одржавање еколошког карактера влажних станишта кроз примену екосистемског приступа за добробит људске заједнице, посебно локалне заједнице.

Захваљујући специфичним условима станишта (водена, мочварна, шумска, слатинска), ово подручје је одређено као Подручје од посебне важности за заштиту природе (Areas of Special Conservation Interest- ASCI). Као такво обрађено је и имплементирано у EMERALD мрежу станишта и врста, на основу директиве ЕЕС

СРП „Царска бара" се поверава на управљање „ Установи Резервати природе Зрењанин" (Уредба о измени Уредбе о проглашењу Специјалног резервата природе „Царска бара",Службени гласник РС", број 96/21).

4.1.3. Карактер предела

Карактер простора у обухвату Просторног плана, дефинишу специфични геоморфолошки услови, ток реке Тисе и Бегеја, Лукино Село, Бело Блато, мањи део насеља Стајићево и Перлез, као и Книћанин у непосредном окружењу (ван границе обухвата), и њихово рурално залеђе. Аспекте културног предела карактерише структура пољопривредне производње, начин коришћења земљишта, распоред, величина, међусобне релације и морфологија насеља на овом подручју.

Простор који обухвата Просторни план се простире највећим делом на алувијалној равни реке Тисе, а мањим делом на лесној тераси.
Главни утицај на формирање данашње слике предела имала је река Тиса и водени ток Бегеја чије корито се усекло у речну терасу, а промене корита су остављале за собом запуштене мртваје и простране површине између њих на којима су настале примарне слатине.

Због близине подземне воде, мезо и микрорељеф одређују текстуру природних станишта. Мале висинске разлике условљавају настанак разноврсних станишних типова и такође утичу на положај и формацију насеља и обрадивих површина.

Травна станишта која окружују насеља, утицала су на развој сточарства, а пре свега традиционално полу-номадско пашарење.

4.1.4. Непокретна културна добра

У обухвату Просторног плана, према подацима и условима добијеним од Завода за заштиту споменика културе Зрењанин налази се разноврсно и вредно културно наслеђе које чине археолошки локалитети и покретни археолошки материјал.

По свом положају околина Царске Баре представљала је идеално станиште људи *у* свим периодима људске историје. То потврђује и податак да се у непосредној близини Царске Баре налазе бројни **ост**аци материјалне културе који се везују за период од неолита до позног средњег века.

Једна од најзначајнијих, најстаријих, најдуже и систематски испитаних терена јесте локалитет Батка која се у дужини од 12 км протеже од насеља Стајићево до самог насеља Перлез. Локалитет се налази на старој обали Бегеја и богат је остацима материјалне културе од праисторије до пуног средњег века.

Са овог локалитета потичу предмети које су прикупљали мештани још од 1917, године и представљали су прве музејске предмете у археолошкој збирци Народног музеја Бечкерека, Петровграда и данас Зрењанина. Систематска ископавања трајала су пуних двадесет година да би била окончана 1989. године. Налазе материјалне културе налазимо и у атару Белог Блата, Лукиног села и у Мужљанском атару.

(*Евидентирана непокретна културна добра и добра под претходном заштитом налазе се у документационој основи Просторног плана и на Реферaлној карти бр.3*).

4.1.5. Становништво

Анализа демографског развоја насеља у обухвату Просторног плана извршена је на основу званичних статистичких података пописа становништва у периоду 1948-2011. године. Према последњем попису становништва 2011. године, у 4 насеља у обухвату Просторног плана живело је 7164 становника.

Табела 3. Кретање укупног броја становника[2]

Насеља	Година пописа							
	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	2011.
Бело Блато	2159	2490	2031	1841	1746	1762	1477	1342
Лукино Село	1007	757	876	722	703	643	598	498
Стајићево	1133	1229	1413	1607	1993	2058	1999	1941
Перлез	4528	4623	4881	4458	4283	3880	3818	3383
Укупно	**8827**	**9099**	**9201**	**8628**	**8725**	**8343**	**7892**	**7164**

У периоду од 1948-1991. године укупан број становника на територији обухвата Просторног плана је варирао, док је од 1991. године приметан перманентан пад популације.

Анализа дневних миграционих кретања извршена је на основу података Пописа 2011. године (Подаци на нивоу јединице локалне самоуправе) и указује на то да су најобимније миграције у оквиру исте општине, затим следе миграције у другу област, а затим миграције у другу општину исте области.

Кретање укупног броја домаћинстава је у анализираном периоду (1948-2011.год), имало тренд благог пораста изузев последњег Пописа 2011. године где је приметан пад броја домаћинстава. Просечна величина домаћинства, према Попису 2011. година, износила је 2,7 члана по домаћинству.

Табела 4. Број домаћинстава[3]

Насеља	Година пописа							
	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	2011.
Бело Блато	586	653	560	564	569	629	568	520
Лукино Село	302	225	258	241	232	234	217	197
Стајићево	276	289	352	439	566	617	627	631
Перлез	1148	1241	1417	1367	1399	1311	1284	1219
Укупно	**2312**	**2408**	**2587**	**2611**	**2766**	**2791**	**2696**	**2567**

4.1.6. Мрежа и функције насеља

Мрежу насеља на простору обухваћеном Просторним планом чини пет насеља - Лукино Село, Бело Блато и делови насеља Стајићево и Перлез.

2 Упоредни преглед броја становника 1948, 1953, 1961, 1971, 1981, 1991, 2002 и 2011. - Подаци по насељима, РЗС, Београд 2014.
3 Упоредни преглед броја домаћинстава 1948 - 2011. и станова 1971-2011. - Подаци по насељима, РЗС, Београд 2014.

Сва насеља у обухвату Просторног плана припадају административном подручју града Зрењанина самим тим и функционална усмереност свих насеља је ка центру јединице локалне самоуправе, односно ка Зрењанину.

Најбитнији фактори који су били од пресудног значаја за положај насеља су природни фактори: река Дунав, Тиса, Бегеј, геоморфолошке карактеристике, као и шумске и пољопривредне површине у контактном подручју око СРП „Царска бара".

Анализирајући морфогенезу насеља уочава се специфична урбанистичка структура везана за период формирања током XVII и XVIII века. Уочљива је планска композиција геометријског карактера односно ортогоналне шеме улица насеља, колико то допуштају геоморфолошки услови терена на којима су насеља настала.

У оквиру границе обухвата Просторног плана заступљена је мала просечна величина насеља. Класификација насеља по демографској величини у ових четири насеља указује да је просечна популациона величина 1791 становника. Једно насеље се налази у демографској величини до 1000 становника (Лукино Село), два насеља су по демографској величини сврстана у категорију од 1001-3000 становника (Бело Блато и Стајићево), а једно насеље је у демографској величини 3001-5000 становника (Перлез).

Мрежа насеља на подручју обухвата Просторног плана је веће густине у односу на просек АП Војводине односно у обухвату Просторног плана на сваких 100 km² налази се у просеку 4,1 насеље (у АП Војводини се на сваких 100 km² налази у просеку 2,2 насеља).

Класификација на бази основних и посебних функција и функционалног капацитета указује на то да се у обухвату Просторног плана издваја насеље односно центар заједнице сеоских насеља (насеље Перлез које осим што поседују основне функције, обједињују околна примарна сеоска насеља) и примарна сеоска насеља (Лукино Село, Бело Блато и Стајићево) која углавном поседују пољопривредну и стамбену функцију. Функционална типологија насеља према структурном уделу запосленог становништва у примарном, секундарном и терцијарном сектору указује на то да насеље Перлез аграрно-услужни тип насеља, док се остала насеља могу сврстати у аграрни тип насеља.

4.1.7. Јавне службе

Постојеће стање јавних служби у насељима у оквиру обухвата Просторног плана утврђено је према подацима из Просторног плана Града Зрењанина. Постојеће установе социјалне заштите неопходно је реконструисати, адаптирати или санирати. Установе предшколског и основног образовања углавном задовољавају потребе становника предметног подручја, као и капацитети здравствених установа. Сви постојећи објекти културе задовољавају потребе становника, али је неопходна санација и адаптација истих. Постојећи спортски објекти су дотрајали и руинирани, без стандардних реквизита неопходних за обављање ове делатности.

4.1.8. Привреда

Подручје обухвата Просторног плана располаже природним развојним потенцијалима чији квалитет и атрактивност обезбеђују основне претпоставке за бржи привредни развој целог подручја.

Валоризација привредних активности анализираног подручја указује на привредно недовољно развијено подручје са претежно руралном привредом, односно привредом која не може да упосли већи број квалификоване радне снаге и коју карактеришу веома споре структурне промене.

4.1.8.1. Пољопривреда

Пољопривреду на планском подручју ограничава, у значајној мери режим спровођења заштите осетљивог екосистема, тако да се пољопривредна производња одвија у две различите просторно-функционалне целине: подручју Резервата и на осталим површинама у обухвату Плана.

На подручју СРП пољопривреда је сведена на екстензивно сточарство (најзаступљенија су домаћа шарена говеда), док су ратарство, воћарство и виноградарство искључени, у складу са мерама заштите.

Већи део простора ван Резервата је под рибњацима и од њиховог функционисања директно зависи еколошки статус самог заштићеног подручја.

На осталим деловима обухвата Плана, изван СРП, могућа је реализација свих облика пољопривредних активности, при чему треба водити рачуна да примена пестицида и других хемијских средстава, у највећој могућој мери буде редукована, како би се избегли евентуални негативни утицаји на сам резерват. Ратарство је на овом делу водећа делатност, а у сетвеној структури преовлађују житарице.

4.1.8.2. Туризам

Вредности планског подручја, са аспекта туристичке валоризације, односе се на туристичко-географски положај, приступачност дестинацији, природне и антропогене вредности, еколошку очуваност, богатство мотива.

Простор третиран Планом има повољан туристичко-географски положај јер се налази на подручју који омеђавају Тиса и Бегеј, захваљујући близини Државног пута I реда бр. 24, такође и у односу на градска насеља Зрењанин, Београд и Нови Сад и Кикинда као матична места потенцијалних туриста.

Поред изузетних природних вредности (велики број врста птица, риба) , подручје обухваћено Просторним планом располаже и значајним антропогеним туристичким мотивима који се могу валоризовати кроз туризам. Постоје реалне могућности да се културно - историјске вредности као део туристичке понуде (Каштел Ечка, Етно центар, Етно кућа са етно двориштем, Етно учионица, Етно сувенирница у Белом Блату…), уз побољшање амбијенталних вредности, укључе у укупну туристичку понуду.

Од посебног значаја су и рибњачка језера која се налазе у непосредној близини, односно унутар граница заштићеног подручја.

Резерват поседује туристички брод за мирно разгледање околине. Оптимално прима до 50 посетилаца. Током летњих месеци за велики број љубитеља Старог Бегеја и Царске баре припрема се ручак у природи.

Специјални резерват природе „Царска бара” пружа могућности за активну рекреацију на којој је заснован туризам и излетништво а представља посебну погодност за спонтани и организовани развој више облика еко-етно туризма.

Материјалну базу развоја туризма, представља Хотел «Сибила» са три звездице, који се налази у природном амбијенту и представља идеално место за активан одмор. Својим квалитетом задовољава потребе. Поред хотелских услуга овде се организују и пословни ручкови, пријем спортиста на припремама уз коришћење стазе за трчање и сл. У северном делу уз границу Резервата налази се ресторан „Трофеј”.

4.1.8.3. Шумарство и лов

Простор Обухвата у шумарском смислу обухвата следеће газдинске јединице: Тамиш-Тиса, Доње Потисје, Мужљански рит и Ечка.

Коришћење природних вредности у заштићеном природном добру и ван њега, је дато у Основама (нарочито за шумске екосистеме) и обухвата коришћење шумских састојина дрвних сортимената, споредних производа и коришћење туристичког потенцијала.

Због интензивног антропогеног утицаја и крчења шумских заједница умањен је и диверзитет ловне дивљачи на простору Обухвата плана. Од дивљачи, на истраживаном подручју живе зец (Lepus europaeus), срна (Capreolus capreolus) и дивља свиња (Sus scrofa).

Рибља фауна и риболов

Посматрани простор обилује богатством рибље фауне и са аспекта количине, а и у погледу броја рибљих врста. Присутне су 24 рибље врсте, сврстане у 6 фамилија. Најупечатљивије је присуство ГОВЧИЦЕ природне реткости, која представља индикатор незагађене воде.

Царска бара у суштини, представља заштићени репродуктивни и хранидбени простор (азил) за многе аутохтоне и алохтоне рибље врсте.

Од аутохтоних врста важно је истаћи: смуђа, гргеча, чикова (који се врло ретко среће на другим водама), шарана, штуку, деверику, лињака (који је доскора био редак, али се успешно опоравља) и сома.

Водеће алохтоне врсте су: бели и сиви толстолобик, амур и најзаступљенији сребрни караш (бабушка), од далекоисточних-Азијских врста, односно сунчица и патуљасти сомић (абисинац), од северноамеричких врста.

Значајне су и рибњачке површине, на посматраном простору и њима управља рибарско газдинство Ечка. Комерцијално се узгајају највише шаран, али и толстолобик, амур и предаторске врсте сом и смуђ.

4.1.8.4. Микро, мала и средња предузећа и предузетништво

Постојећи материјални и људски ресурси у непосредном окружењу СРП „Царска бара" представљају значајан потенцијал даљег привредног развоја подручја обухваћеног Просторним планом. Потенцијали развоја подручја у обухвату Просторног плана огледају се и у пласману пољопривредних производа кроз туристичку понуду, али треба истаћи да је степен развијености туризма као привредне гране испод реалних могућности простора.

Трговина, угоститељство и занатство нису довољно развијени и углавном подмирују потребе локалног становништва.

Од привредних субјеката на предметном подручју егзистирају задруге, предузетници (самосталне занатске и трговинске радње, зидарско фасадерске радње, угоститељски објекти, предузетничке радње за производњу металних конструкција и делова конструкција, превозници, такси превозници, предузетници који се баве рачунарским програмирањем и др.), друштва са ограниченом одговорношћу (у највећој мери везана за трговину на велико дрветом, грађевинским материјалом и санитарном опремом, изградњом бродова и пловних објеката, посредовању у продаји хране, пића и дувана, одржавању и поправци моторних возила, слатководном аквакултуром, производњом какаоа, чоколаде и кондиторских производа, неспецијализованом трговином на велико и др.) и удружења грађана (спортска, ловачка, културна, добровољна ватрогасна друштва, удружења жена туристичка удружења и друга).

4.1.9. Инфраструктура

4.1.9.1. Саобраћајна инфраструктура

У обухвату Просторног плана постоје следећи видови саобраћаја: путни - друмски, железнички и водни. Путни - друмски саобраћај је основни вид саобраћаја у обухвату Просторног плана и својим капацитетима задовољава већину захтева за путничким и робним превозом, док се железнички и водни саобраћај користе само повремено, при превозу масовних роба у транзиту.

Путни - друмски саобраћај омогућује доступност и комуникацију предметног простора са окружењем и субрегионима. Основни саобраћајни капацитети предметног простора у домену путног - друмског саобраћаја су:

- **Државни путеви:**
  - **Іб реда бр.13 / М-24.1,** Хоргош-Кањижа-Нови Кнежевац-Чока-Кикинда-Зрењанин-Чента-Београд;
  - **IIа реда бр. 129/Р-110**, Кађ - Шајкаш - Тител - Перлез - Ковачица - Сечањ - државна граница са Румунијом (гранични прелаз Јаша Томић);
  - **Општинска путна мрежа Града Зрењанина**

Такође присутна је мрежа некатегорисаних - атарских, шумских и приступних путева, различитих нивоа изграђености.

Саобраћајно најзначајнији путни капацитет је државни пут Іб реда бр.13 на правцу север – југ, који тангира резерват са своје западне стране.

ДП се пружа од насеља Хоргош преко Кањиже, Новог Кнежевца, Чоке, Кикинде до Зрењанина, где у обухват планског подручја улази у његовом северном делу код насеља Стајићево.

Државни пут IIа реда бр. 129 на правцу пружања запад – исток тангира резерват са своје северне стране и остварује везу са ДП Іб реда бр.13.

Неадекватност саобраћајне инфраструктуре није примарна последица постојеће мреже саобраћајница, већ превасходно њиховог квалитета (екплоатациони параметри, стање коловозних површина и друго).

Општински (локални) путеви, као значајан део капиларне путне мреже покривају обухваћени простор ППППН Царске баре у значајном обиму. Примарну функцију повезивања унутар самог резервата и локалитета употпуњују и некатегорисани путеви - утврђена атарска путна мрежа (прилазни и други приступни путеви) као значајан потенцијал који би се морао искористити. У оквиру катастарских општина у обухвату Просторног плана (КО Стајићево, КО Перлез, КО Книћанин, КО Бело Блато, КО Лукино Село), ови путни правци су радијалног облика и повезују насеља и садржаје ван грађевинског подручја.

Ова мрежа путева углавном није са савременим коловозом што онемогућује приступ при различитим временским условима и водним режимима.

Туристичка саобраћајна мрежа обухвата објекте везане за одређене видове туризма: стазе кретања ловаца у оквиру ловишта, спортско-рекреативни објекти, риболовни терени и сл. и део је већ поменутих некатегорисаних путева. Постојећа мрежа је релативно добро позиционирана али није довољно изграђена и опремљена и као таква представља лимитирајући фактор развоја туризма у обухвату плана.

Железнички саобраћај је својевремено одиграо врло важну улогу у развоју туризма, пре свега за туристичка кретања широких слојева становништва, као и путовања на другим релацијама.У ранијем периоду (седамдесетих и почетак осамдесетих година

прошлог века) знатан број пруга регионалног и локалног значаја је укинут. У обухвату Просторног плана налази се:

- **регионална пруга бр. 208**, (Нови Сад) - Распутница Сајлово - Римски Шанчеви - Орловат Стајалиште.

Водни саобраћај на простору обухваћеним Просторним планом заступљен је преко међународног пловног пута реке Тисе и деонице ОКМ ХС ДТД пловног Бегеја без просторно и инфраструктурно прихватно - манипулативних и превозних капацитета на предметном сектору пловног пута.

Немоторни саобраћај у обухвату Плана је значајно заступљен кроз дефинисану међународну бициклистичку стазу цикло коридор 11 уз реку Тису, националну бициклистичку стазу уз канал Бегеј и међунасељске комуникације (у оквиру коридора предметних државних путева), са потенцијално значајним туристичким и рекреативним кретањима. Основни проблем који је евидентан је питање безбедности, као и трасе кретања које нису дефинисане до садржаја у оквиру самог специјалног резервата - обухвата плана.

Ваздушни даљински саобраћај за потребе овог подручја се одвија преко аеродрома „Никола Тесла" (за путнички и карго саобраћај), док се за спортско-туристичке намене користи спортски аеродром Зрењанин (Ечка).

На основу саобраћајних анализа може се закључити да саобраћајна инфраструктура (путно-друмски, железнички и водни саобраћај) у оквиру овог простора даје добре основе за надоградњу, реконструкцију, чиме би се омогућио брз и лак приступ овом подручју, на одговарајућем нивоу комфора и саобраћајне услуге, као и брзе комуникације у оквиру овог простора.

4.1.9.2. Водна и комунална инфраструктура

Водни објекти на територији који обухвата просторни план су:

- канал ХС ДТД Бегеј,
- хидрочвор Стајићево,
- одбрамбени насип на левој и десној обали Бегеја,
- насип на Тиси изводно од ушћа Бегеја у Тису,
- црпне станице Мужља (2 станице), Телеп, Ечка (за снабдевање рибњака), Бело Блато и Петра Бара,
- пијезометри.

Канал ХС ДТД Бегеј представља растеретни крак, у периоду одводњавања, магистралног канала Нови Бездан - Ботош, зависно од водостаја Тисе у Тителу. На овом каналу налази се устава код Стајићева на стационажи km 9+700, која заједно са уставом Ботош и Орловат, регулише минималне пловне дубине у Бегеју до Клека и канала Нови Бечеј - Ботош у периоду малих вода, а у периоду одводњавања, затвара улаз високих Тиских вода у Бегеј. Унутрашње воде на овом потезу процењују се на 10 m^3/s. Корито Пловног Бегеја наслања се на корито Старог Бегеја у кога се уливају неки од система за одводњавање са овог подручја.

Меродавни водостаји на Канал ХС ДТД Бегеј:

- Водостаји на ХС ДТД Бегеј узвидно од уставе Стајићево (дириговани):
  - -максимални 77,14 mnm
  - -минимални 74,00 mnm
  - -радни (уобичајени) 74,10 mnm -74,50 mnm.
- Водостаји на ХС ДТД Бегеј низводно од уставе Стајићево (под утицајем реке Тисе):
  - -максимални забележени 77,88 mnm
  - -минимални 68,94 mnm
  - -радни (уобичајени) 71,00 mnm -73,50 mnm.

Канал Бегеј је плован за двотрачну пловидбу пловила до 1000 тона носивости. Максимална пловна висина износи 6,0 м изнад максималног водостаја. Максимална пловна ширина је 25 м, а дубина 2,1 м.

На десној обали канала Бегеј на стационажи km 3+375 налази се устава Перлез. Функција уставе Перлез је регулисање нивоа воде у кориту СРП Старог Бегеја унутар СРП Царска Бара и евакуација вишка воде. Водни режим на устави диктира мах. дозвољени водостај у току дела Старог Бегеја који је 73,50 mnm, а сви водостаји виши од 73,50 угрожавају насип на каналу Бегеј. Тачније, забрањују се упуштања воде у корито Старог Бегеја, који се налази у оквиру СРП Царска Бара, изнад коте 73.50 m. Када је висок водостај у реци Тиса, забрањује се пумпање воде из рибњака, јер вода из Царске баре подиже ниво воде и кваси ножицу насипа.

На предметној деоници канала налазе се објекти устава и бродска преводница Стајићево на km 9+700. Намена уставе Стајићево је да омогући сепарацију великих вода реке Тиса, у периду поводња, евакуацију великих унутрашњих вода средњег и северног Баната и спровођењу великих вода са територије Републике Румуније у реку Тису одржавање потребних водостаја у ХС ДТД , акумулацију воде у сушном периоду, и на том месту формира водну степеницу са диригованим водним режимом према Зрењанину, а низводно од хидрочвора „Стајићево" па до ушћа Бегеја влада природни-тиски режим.

Устава претставља армирано бетонску конструкцију са отвором од 24,5 m са сегментним затварачем висине од 5m и клапном. Затварач је димензионисан да прихвати обострану денивелацију, али је хидраулички обликован за пропуштање воде само у једном смеру према Тиси. Поред поменутог затварача постоји и хавариски затварач који служи за затварање уставе у слиучају хаварије.

Устава је премошћена челичним послужним мостом дужине 28 m и ширине 1.4 m. Поред уставе се налази и бродска преводница димензија 12 x 85 m, са шибер капијама. Преводница Стајићево може да преводи пловила максималне дужине 85 m и ширине 11,6 m, дубина газа над прагом је 3.0 m.

Одбрамбене линије на обухваћеном подручју:
- Прва линије одбране од великих вода река Тиса, лева обала, објекат Д 17.2.2. од km 0+000 до km 8 +500 и од km 9+000 до km 9 +950 и објекат Д 17.1.3 од km 10+400 до km 16+500;
- Прва линија одбране канал Бегеј, десна обала, објекат Д 17.1.4. од km 0+000 до km 8 +500 и објекат Д.20.1.1. од km 8+850 до km 21 +650 (Ширина круне насипа на десној страни Бегеја узводно од хидрочвора је 4м, а низводно 5м, косина насипа према каналу 1:3 на оба дела, а косина насипа према заштићеном терену на поменутом делу је 1:7 почевши од круне насипа до терена);
- Прва линија одбране канал Бегеј, лева обала, објекат Д 17.2.1. од km 0+000 до km 3 +900 (лева обала има ширину круне насипа 10м, са нагибом према Бегеју 1:3, а према риту 1:2);
- Прва линије одбране од великих вода река Дунав лева обала, објекат Д 17.2.3. од km 5+200 до km 8 +960;
- Друга линија одбране река Тиса, од реке Тисе до насеља Бело Блато;
- Локализациони насип Бело Блато;
- Друга линија одбране река Тиса, Царска бара.

За све набројане насипе послови на одржавању као и спровођење одбрана од поплава врши се од стране ЈВП „Воде Војводине" Нови Сад и надлежног водопривредног предузећа. Насип друге линије одбране од поплава Царска бара одржава РГ Ечка.

Просторни план обухвата делове 8 система за одводњавање, који се наслањају на 4 катастарске општине, а који припадају детаљној каналској мрежи: „Мужља-Лукино Село", „Бело Блато", „Книћанин-Чента", „Петра Бара", „Стајићево", „Рибњаке", „Царска Бара", „Мужља" (са постојећим објектима) и корито старог Бегеја.

Црпне станице:
- Мужља - постоје две станице, капацитета 5 m^3/s,
- Телеп - капацитета 3,0 m^3/s,
- Ечка - за снабдевање рибњака (нема података о капацитету),
- Бело Блато - капацитета 4,5 m^3/s,
- Петра Бара - капацитета 0,5 m^3/s.

Пијезометри
На територији обухвата просторног плана налази се 6 пијезометара, а од тога је само један у функцији, а налази се 1 км, источно од насеља Перлез (бр. 214).

Комунална инфраструктура
Насеље Бело Блато водом се снабдева са насељског изворишта које се налази у северозападном делу насеља. Кота терена изворишта је 74,50 мАНВ, а захваћене су воде водоносних средина плиоцена. Просечна експлоатација у протеклом периоду износи 1,5 l/s, а квалитет подземних вода не одговара нормативима за воду за пиће због знатно повећаног укупног остатка испаравања и садржаја гасова.

Организивано снабдевање водом насеља Перлез одвија се преко изворишта лоцираног западно од села на којем су избушена три бунара, а захватају се воде водоносних средина плиоцена. Кота терена изворишта је 73,50 мАНВ, а просечна експлоатација износи око 6 l/s. Квалитет подземне воде не задовољава нормативе за воду за пиће због повећаног укупног сувог остатка испаравања, органских материја, натријум, хлорида, гвожђа и других компонената преко МДК.

Насеље Стајићево се снабдева водом за пиће каптирањем подземних вода основног водоносног комплекса са два бунара на изворишту у централном делу насеља. Кота терена изворишта је око 79,00 мАНВ, а просечна експлоатација износи око 3 l/s. Квалитет подземних вода не задовољава нормативе за воду за пиће, због повећаног утрошка $KMnO_4$, натријума, а делимично и гвожђа изнад МДК. Ниво подземних вода у напуштеном бунару у насељу, износио је 5,5 метара од површине терена.

Становништво насеља Лукино Село се водом снабдева преко микроводоводних заједница за чија изворишта се не располаже подацима.

Ниједно насеље у обухвату плана нема изграђен канализациони систем, већ се отпадне воде из домаћинстава евакуишу путем непрописно изведених септичких јама ограниченог капацитета, чиме се директно угрожава животна средина.

Одвођење сувишних атмосферских вода је регулисано преко отворене каналске мреже положене уз уличне саобраћајнице, а крајњи реципијент је каналска мрежа система за одводњавање. Каналска мрежа је обрасла растињем и не одржава се.

4.1.9.3. Енергетска инфраструктура

Електроенергетска инфраструктура

У оквиру посебне намене нема изграђене електроенергетске мреже.

Преко предметног простора, ван посебне намене, прелази траса планираног надземна вода ТС Перлез-ТС Зрењанин 2, која се делом налази у траси постојећег 35 kV далековода.

У обухвату Просторног плана изграђен је 110 kV далековод број 1148 Перлез-Зрењанин 2, који ради под 35 kV напонским нивоом и средњенапонска дистрибутивна мрежа електричне енергије преко које се снабдевају потрошачи у насељима и други садржаји у простору ван насеља. Електроенергетска мрежа је углавном надземна.

Снабдевање електричном енергијом потрошача на простору обухваћеном Просторним планом обезбеђено је из трафостанице ТС 110/20 kV „Зрењанин 4" (насељено место Стајићево), из ТС 110/35 kV „Зрењанин1" путем 35 kV далековода и ТС 35/20 kV „Перлез" (Перлез, Книћанин, Лукино Село и Бело Блато).

Термоенергетска инфраструктура

Гасификована су сва насељена места у обухвата СРП Царска бара.

Изграђена је дистрибутивна гасоводна мрежа од полиетиленских ПЕ цеви максималног оперативног притиска 4 bar изграђена у уличним коридорима насељених места, дистрибутивна гасоводна мрежа од челичних цеви максималног оперативног притиска 16 bar за снабдевавање потрошача у насељима Стајићево, Ечка, Лукино Село, Перлез и Бело Блато, као и мерно регулационе станице за широку потрошњу у насељима.

Дистрибутивна гасоводна мрежа у насељима је притиска до 4 bar, изграђена у уличним коридорима насељских саобраћајница.

У делу подручја посебне намене, налази се дистрибутивна гасоводна мрежа од полиетиленских ПЕ цеви максималног оперативног притиска 4 bar.

Обновљиви извори енергије (ОИЕ)

У претходном периоду, на регионалном и локалном нивоу нису развијене посебне мере које се односе на ОИЕ и њихово коришћење.
На простору обухвата за сада не постоји организовано коришћење обновљивих извора енегије (нема података о коришћењу обновљивих извора енергије).

Енергетска ефикасност

Карактеристика енергетског система на предметном подручју, у функцији ефикасног коришћења енергије и енергената, није на високом нивоу, а заступљена је и нерационална потрошња енергената.

4.1.9.4. Електронска комуникациона инфраструктура

На подручју Просторног плана развој електронског комуникационог система се реализује у складу са Генералним плановима електронске комуникационе мреже надлежних предузећа. Изграђени су нови капацитети уз главне, као и саобраћајне правце нижег ранга све до општинских. Као главни медиј, поред постојећих спојних кабловских веза и РР система, коришћен је оптички кабл.

У протеклом периоду су обезбеђени савремени дигитални комутациони системи, чиме је постигнуто знатно повећање капацитета мреже, обезбеђење високог квалитета, поузданости и расположивости, као и увођење савремених електронских комуникационих услуга (широкопојасни сервиси).

Спојни путеви се налазе уз саобраћајнице у путном појасу и директно повезују насељена места са градом Зрењанином и великим центрима Новим Садом и Београдом, а преко њих са иностранством. Сва насељена места на овом подручју су повезана на оптичку мрежу транспорних каблова који чине спојне путеве. На подручју ПППН Царска Бара присутни су следећи оптички каблови:

- Зрењанин - Панчево - Београд
- Зрењанин - Тител - Нови Сад

- ОК за Бело Блато и Лукино Село
- ОК за Книћанин
- ОК за Фаркаждин

Комутациони центри фиксне телефоније

Посматрано подручје покрива више центара фиксне телефоније, који се налазе у централним локацијама и обезбеђују све услуге које се пружају преко фиксне телефоније телефон, интернет и телевизију. Стајићево и Перлез су делимично децентрализовани.

МСАН Лукино Село покрива подручје насељеног места Лукино Село. АТЦ Стајићево са одговарајућим уређајима покрива подручје насељеног места Стајићево. Мини ИПАМ Трофеј Стајићево покрива подручје викенд насеља од ресторана Трофеј дуж београдског пута и до старог Бегеја. ИПАН Бело Блато покрива подручје насељеног места Бело Блато. АТЦ Перлез са одговарајућим уређајима покрива западни део насељеног места Перлез, МСАН Перлез -Војвођанска покрива источни део насељеног места Перлез.

Приступна телекомуникациона мрежа повезује кориснике са комутационим центром и омогућава приступ широком спектру телекомуникационих услуга. Осим основног сервиса телефонирања у фиксној мрежи преко приступне мреже се остварује приступ брзом интернету путем ДСЛ уређаја као н ИП телевизији.

Постојећа бакарна приступна мрежа се састоји од подземног примарног дела и ваздушног или подземног секундарног дела. Она је тако изведена да омогућава брзо и једноставно прикључење нових корисника на целом подручју неког насељеног места. Сва насеља са посматраног подручја имају бакарне мреже довољног капацитета. Планира се њихова реконструкција кроз децентрализацију односно изградњу додатних приступних чворова (ДСЛАМ и ИПАН уређаји) и преусмерење корисника на ове приступне чворове.

Целокупно подручје покривено је системом мобилне телефоније и омогућено је пружање квалитетних услуга.

Простор је у целости покривен радиодифузним системом путем радио-релејних репетитора и емисионих радио-станица.

Поштански саобраћај на подручју обухвата Просторног плана одвија се преко јединица поштанске мреже у насељима: Стајићево, Бело Блато, Лукино Село и Перлез.

4.1.10. Стање животне средине

Простор обухваћен израдом Просторног плана обухвата површине које се одликују значајним природним вредностима, али и угрожене и деградиране површине. Последњих деценија, због различитих околности: неповољних климатских фактора, утицаја привредних активности, хидрограђевинских радова и нерешених имовинско-правних односа, дошло је до поремећаја у газдовању и коришћењу свих природних потенцијала подручја.

Мониторинг квалитета **ваздуха** се не врши на подручју обухвата Просторног плана. Потенцијални извори загађења ваздуха на простору обухвата Просторног плана су индивидуална ложишта из насеља, сметлишта, саобраћај и привредни субјекти.

Претходно наведени негативни утицаји су довели и до промене физичко-хемијског квалитета **воде** и седимента, измене морфологије терена и структуре биодиверзитета, а нарочито акватичних заједница.

Рибњачка језера, која се простиру на преко 1300 ha, представљала су дуги низ година угрожавајући фактор заштићеног подручја због лошег квалитета воде која се у јесењем периоду, у време излова рибе, испуштала из језера рибњака „Ечка" у Стари Бегеј, као реципијент, са великом количином растворених органских материја и муља. Током 2009. године, начињен је корак ка решавању проблема великих количина муља које из рибњака доспевају у Резерват, изградњом таложнице за муљ пре упусне главе из Белог језера у Стари Бегеј.

Мониторингом квалитета површинских вода у АП Војводини у 2014. години, била су обухваћена и три локалитета на територији Резервата: Пристаниште, Видиковац и Улаз канала у Бару (при чему је узорковање на локалитету Улаз канала у Бару извршено у два периода: низак и висок водостај). Мониторингом је установљено да вода Царске баре ни на једном испитиваном локалитету не одговара добром статусу, тј. квалитет воде је такав да одговара 3, 4. или 5. класи. Седименти су узорковани на сваком локалитету, као површински, и као дубински, и то у два пута. Квалитет седимента Царске баре одговара класи 2 (бакар, минерална уља), и то и за површински и за дубински седимент. Концентрације осталих метала су мање од вредности које су прописане за класу 1.

Изградњом густе мреже мелиоративних канала дошло је до снижавања нивоа подземних вода на околним влажним подручјима. Укидањем природних осцилација воде на плавном подручју Старог Бегеја, састојине врба на раније плављеним теренима су деградиране. Поремећени водни режим довео је до ширења инвазивних биљних и животињских врста.

У резервату су присутне и пејзаже промене. Макрофитска вегетација обраста слободне водене површине и водени екосистем се неумитно трансформише у мочварни.

Промена водног режима, уз присутно зарастање Старог Бегеја, доводи до осиромашења опште биолошке разноврсности и нестанка неких карактеристичних и ретких врста и њихових заједница у Резервату.

Постојећа насеља у зони утицаја (Лукино село, Бело Блато), као и у широј околини заштићеног добра (Книћанин, Перлез, Стајићево, Ечка, Мужља, Елемир, Тител, Зрењанин) имају претежно посредан утицај, али са великим негативним ефектом на стање квалитета вода Резервата: комуналне отпадне воде и процедне воде са сметлишта, као и преко загађујућих материја емитованих атмосферским путем у правцу кретања доминантних ветрова.

Насеља на подручју обухвата Просторног плана не поседују изграђен водоводни систем, већ се снабдевање водом решава коришћењем сеоских изворишта и бушених бунара. Ниједно насеље на овом подручју нема ни канализациону мрежу, ни уређаје за пречишћавање отпадних вода. Отпадне воде се испуштају у непрописно изведене септичке јаме ограниченог капацитета, чиме се директно угрожава животна средина.

На простору обухвата Плана се не врши мониторинг квалитета **земљишта**. Потенцијални извори загађења земљишта на простору обухвата Просторног плана су сметлишта, пољопривреда, саобраћај и привредни субјекти.

На простору обухвата Плана се не врше мерења **буке**.

Управљање отпадом. На основу регистра сметлишта на територији АПВ, на територији подручја обухвата Просторног плана се налазе 3 сметлишта, и то у КО Бело блато, КО Лукино село и КО Стајићево. Несанитарно одлагање отпада за последицу има загађење ваздуха, воде (површинских и подземних) и земљишта.

Када је реч о **привредним субјектима**, Бродоградилиште „BOMEX 4M", (Референтна карта бр. 3), које се налази поред саме границе Резервата, представља значајан фактор угрожавања станишта, пре свега птица, кроз узнемиравање услед буке и повећаног присуства и кретања људи и машина[4]. Посебну опасност за очување биодиверзитета представља бука у току рада бродоградилишта, која се шири и на Резерват и омета редовне животне циклусе. На тај начин, нарушава се мир на простору намењеном заштити природе, који представља једно од најзначајнијих станишта за птице у Србији. Такође, због погоршања квалитета воде у Бегеју, путем подземних вода утиче се на квалитет воде у Резервату чиме се директно утиче на виталне елементе екосистема. Студија процене утицаја бродоградилишта BOMEX 4M на животну средину, није у потпуности одговорила на проблеме заштите природног добра. Пре свега, Студијом није израђена анализа утицаја бродоградилишта на Резерват, већ је само дата анализа постојећег стања. Мере за заштиту Резервата и животне средине дате у Студији као што су озелењавање бродоградилишта, заштите од буке, обезбеђења функционалности еколошког коридора и очување биодиверзитета, нису спроведене у пракси.

Локални пут за Бело Блато налази се у зони утицаја на заштићено добро. Са аспекта утицаја **саобраћаја** на простор природног добра, магистрални пут М-24-1 (источна граница Резервата), током редовног коришћења и у случају акцидентних ситуација.

4.1.11. Елементарне непогоде и акцидентне ситуације

Елементарне непогоде

Заштита од елементарних непогода подразумева планирање простора у односу на појаве могућег ризика везано за простор за који се план ради, као и прописивање мера заштите за ограничавање последица ризика који могу имати карактер елементарне непогоде.

Подручје обухваћено Планом може бити угрожено од: земљотреса, пожара, метеоролошких појава: атмосферско пражњење и атмосферске падавине (киша, град, суша), олујних ветрова и поплава.

На основу сеизмичке рејонизације Републике Србије за повратни повратни период од 475 година, подручје обухвата Плана има утврђен *земљотрес* јачине VII- VIII степена сеизмичког интензитета према Европској макросеизмичкој скали (ЕМС-98). У односу на структуру и тип објекта, дефинисане су класе повредивости, односно очекиване деформације објеката. На основу интензитета и очекиваних последица земљотреса, сматра се да ће се потреси VII- VIII степена манифестовати као „силан земљотрес".

Настајање *пожара*, који могу попримити карактер елементарне непогоде, не може се искључити, без обзира на све мере безбедности које се предузимају на плану заштите.
Могућност настанка пожара је већа у насељеним местима која имају развијенију привреду, већу густину насељености, производне објекте и складишта робе и материјала са веома високим пожарним оптерећењем и сл. Могућа појава пожара је и на пољопривредном земљишту, због држања запаљивих пољопривредних усева у летњим месецима.

Појава *града* је чешћа и интензивнија у летњем периоду, а штете се највише одражавају на пољопривредним културама које су у том периоду и најосетљивије. У обухвату Просторног плана налази се једна лансирна (противградна) станица – Бело Блато.

Преовлађујући *ветрови* на овом простору дувају из западног и југоисточног (кошава) правца, те постоји ризик од јављања штете проузрокован олујним ветровима. Такође ови ветрови утичу на органски и неоргански свет као и на многе људске делатности како непосредно тако и посредно (на приносе у пољопривреди, количину падавина, исправање тла и биљака, наносе штету, психофизичко стање људи кроз повећану или смањену активност и сл.).

4 План управљања Специјалним резерватом природе „Царска бара" 2022 – 2031 - Нацрт

Акцидентне ситуације

На основу услова Министарства заштите животне средине, Сектора за управљање животном средином, Одсека за заштиту од великог хемијског удеса, на простору обухваћеном Просторним планом не налазе се севесо постројења.

4.2. SWOT АНАЛИЗА

Предности	Недостаци
- Повољан природно-географски положај и саобраћајна приступачност подручју - Очуване природне вредности заштићеног подручја; - Значајне површине под природним степским пашњацима, као очувана целина; - Делимична очуваност и разноврсност орографских и хидрографских ритских облика; - Очуваност изворних биљних заједница и разноврсност фауне (посебно орнито); - Разноврсност и богатство природних појава и облика и њихова међусобна повезаност и преплетаност; - Изворне, природне вредости ритских станишта, која су свуда у свету у нестајању; - Релативно добро стање шума и биоеколошка стабилност; - Повољан географски положај газдинских јединица у односу на реку Тису; - Природно добро и богато културно историјско наслеђе као основа развоја различитих облика туризма; - Обезбеђено снабдевање електричном енергијом; - Изграђена савремена електронска комуникациона инфраструктура; - Постојећа гасоводна инфраструктура (дистрибутивна гасоводна мрежа); - Коришћење природног гаса као еколошки најчистијег фосилног горива у енергетским процесима производње топлотне енергије; - Инфраструктурни ресурси: ▪ државна путна мрежа: ДП Iб реда бр.13, ДП IIа реда бр. 129 и 130 ; ▪ општински путеви; ▪ релативно густа путна мрежа некатегорисаних путева, ▪ близина међународног пловног пута реке Тисе и ОКМ ХС ДТД пловног Бегеја; - Препознат значај СРП „Царска бара" у контексту афирмације локалног идентитета; - Усклађеност водопривредних потреба и активности заштите природних вредности.	- Промена режима површинских и подземних вода, чиме долази до нестанка влажних станишта и раслањивања слатина; - Загађеност подземних вода еутрофизација влажних ливада и подземних вода; - Недовољна и неадекватна туристичка валоризација и презентација природних, културних и створених вредности; - Еколошка осетљивост подручја, која ограничава интензитет обраде и заштите; - Недовољна искоришћеност амбијенталних вредности за узгој аутохтоних животињских врста; - Недовољна улагања у ревитализацију и презентацију непокретних културних добара; - Недовољна развијеност услужних делатности (трговине, угоститељстве и занатства); - Претежно рурална привреда – недовољно радних места за запопшљавање квалификоване радне снаге; - Недовољна енергеткса ефикасност у свим гранама привреде; - Недовољна компатибилност и усклађеност између програма заштите природних добара у СРП и програма/планова рада у шумарству; - Непоштовање прописаних мера заштите у заштићеном подручју; - Неадекватност саобраћајне мреже у смислу квалитета, стања, изграђености и опремљености саобраћајних капацитета; - Загађивање ваздуха из индивидуалних ложишта насеља, са сметлишта, те из саобраћаја и привредних субјеката; - Загађивање вода испуштањем непречишћених отпадних вода, интензивирањем пољопривреде и рибарства, радом постојећих привредних субјеката, изменама водног режима, те кроз потенцијалне акциденте у саобраћају; - Загађивање земљишта вештачким ђубривима из пољопривреде, као и у случају акцидентног изливања опасних материја; - Недовољан степен пречићавања отпадних вода које се упуштају у природне реципијенте и непрописно изведене септичке јаме (водопропусне), што посредно угрожава природна добра; - Неадекватно одлагање комуналног отпада (неуређене депоније-сметлишта).

Могућности	Опасности
- Едукативни програми у заштићеним подручјима (истраживачки програми, посетилачке туре, еко-кампови, bird watching програми); - Одржавање станишта и популација заштићених врста, сузбијање инвазивних врста и формирање еко коридора у заштићеном подручју у складу са условима заштите природе; - Регулисање водног режима у заштићеном подручју у функцији очувања водених и влажних екосистема; - Повећање доприноса шума заштити природних вредности; - Подстицање пашарења као активности која битно утиче на очување травних станишта, а самим тим и очување важне и вредне карактеристике предеоног обрасца; - Коришћење шума у оквиру рекреативно-туристичких,научно-истраживачких, васпитно -образовних, привредних и др активности; - Могућност запошљавања радне снаге; - Постојеће стање животне средине и прописане мере заштите, пружају могућност производње врхнских пољопривредних продуката (у мањем обиму); - Постојећи материјални и људски ресурси у непосредном окружењу СРП „Царска бара" представљају значајан потенцијал даљег привредног развоја подручја; - Развој туризма и комплементарних привредних активности; - Могућност сигурног и квалитетног снабдевања електричном енергијом; - Даље осавремењавање мреже електронског комуникационог система и покривености простора; - Могућност даљег проширења термоенергетске гасоводне инфраструктуре у складу са потребама; - Могућност коришћења обновљивих извора енергије у складу са мерама заштите природе; - Јачање енергетске ефикасности у свим привредним гранама; - Максимално коришење гео- саобраћајног положаја; - Афирмација СРП као значајног туристичког производа и развојног ресурса; - Активирање целина које до сада нису биле (довољно) експлоатисане као део туристичке понуде; - Укључивање у међународне и еколошке мреже и културне стазе.	- Непоштовање прописаних мера заштите на заштићеном подручју; - Опасност од нарушавања природних пашњака, како могућом пренаменом, тако и прорастањем жбунастим биљкама; - Неповољан утицај климатских промена на заштићено подручје; - Антропогени утицај на заштићена природна добра који може оставити негативне последице. - Производња заснована на клоновима (интензивним засадима) реално умањује могућност очувања биодиверзитета на конкретним површинама; - Сеча шума која није планирана као редован вид обнављања шума; - Перманентан пад броја становника; - Емиграција становништва (одлив квалификоване радне снаге); - Конфликт између коришћења енергетских ресурса, истраживања минералних сировина, развоја термоенергетске инфраструктуре и заштите животне средине; - Инфраструктура преко заштићеног подручја представља опасност за заштићено подручје у случају акцидента; - Према матрици ризика нафтоводи, продуктоводи, гасоводи за транспорт и дистрибуцију гаса спадају у критичну групу ризика; - Успорена изградња-реконструкција саобраћајне и туристичке инфраструктуре; - Негативни утицаји саобраћаја на заштићено подручје.

II ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ И ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1. ПРИНЦИПИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Основни принципи заштите, уређења и развоја подручја посебне намене су:
- Одрживост, као генерални принцип који мора бити примењен код свих активности;
- Интегрисана заштита природе;
- Очување специфичности и еколошке повезаности простора;
- Развој предеоног и културног идентитета и територијалне препознатљивости;
- Већа транспарентност код одлучивања о просторном развоју;
- Усклађен развој са суседним подручјима и просторно-функционална интегрисаност са окружењем;
- Очување, заштита и одржива животна средина.

2. ОПШТИ И ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Основни циљ просторног развоја подручја је очување карактера и диверзитета предела, дефинисање просторних могућности, посебно специјалног резервата природе, у интересу заштите, промоције, одрживог коришћења и одрживог развоја укупног подручја.

2.1. ОПШТИ ЦИЉЕВИ

Општи циљеви израде Просторног плана који проистичу из усвојених циљева и опредељења просторног развоја планова вишег реда, усвојених стратегија и специфичности овог подручја су:
- Заштита и одрживо коришћење свих природних и културних вредности кроз заштиту предела, заштићеног подручја и природних ресурса у функцији развоја рекреације, едукације, туризма и других активности у складу са могућностима и природом.;
- Очување диверзитета предела кроз обезбеђивање идентитета простора;
- Очување вредности предела;
- Заштита, рационално коришћење и унапређење стања пољопривредног, шумског и водног земљишта и популације флоре и фауне;
- Дефинисање начина коришћења грађевинског земљишта у складу са условима заштите природе;
- Постизање рационалне организације и уређења простора, усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним и створеним вредностима;
- Обезбеђење адекватне превенције, минимизирања, мониторинга и контроле свих облика загађивања;
- Унапређење и побољшање општих еколошких услова у заштићеном подручју и дефинисаној зони утицаја, као и на осталим просторима од значаја за очување биолошке разноврсности;
- Унапређење квалитета животне средине и примена мера заштите у домену свих антропогених активности и утицаја на подручју обухвата Просторног плана као предуслов уравнотеженог развоја, коришћења и уређења овог фрагилног простора.

2.2. ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ

2.2.1. Заштита и коришћење природних вредности

2.2.1.1. Заштићено подручје

- Очување и унапређење основних природних вредности;
- Очување и поспешивање фактора који утичу на регулацију природних карактеристика појединих категорија станишта, тј., усмерена еколошка ревитализација нарушених и несталих станишта;
- Очување изворности и природних одлика плавног подручја Старог Бегеја, као и ливадских станишта на заслањеном земљишту у Ботошком, Фаркаждинском и Мужљанском риту;
- Одржавање разноликости и мозаичности станишта, као основе за обезбеђивање биолошке и предеоне разноврсности;
- Унапређење диверзитета водених и влажних станишта;
- Остваривање услова који су неопходни за очување стабилности популација свих врста, као и типова станишта;
- Сагледавање стања природних вредности, уз вредновање флоре и фауне;
- Идентификација и вредновање угрожавајућих фактора и њихово ублажавање;
- Очување мозаичности природних станишта и предела;
- Враћање просторног распореда и величине разних типова екосистема (шумских, ливадских и барских);
- Повећање знања о заштићеном подручју и његовим природним вредностима, уз успостављање мониторинга биодиверзитета.

2.2.1.2. Заштита и коришћење природних ресурса

2.2.1.2.1. Пољопривредно земљиште

Као најважнији циљеви очувања пољопривредног земљишта издвајају се:

- Рационално коришћење пољопривредног земљишта, у складу са принципима одрживог развоја и условима заштите природе;
- Заштита пољопривредног земљишта од претераног хемијског третмана, односно механичког сабијања, као последице обраде тешким пољопривредним машинама, са циљем очувања квалитета земљишта;
- Заштита пољопривредног земљишта од свих врста негативног антропогеног утицаја, укључујући и свођење пренамене пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе на оптималну меру;
- Заштита земљишта од потенцијалних загађења исвих врста ерозије.

2.2.1.2.2. Водни ресурси

- Стварање услова за интегрално уређење, заштиту и коришћење вода;
- Праћење стања водног режима, стања влажних станишта, одржавање оптималног режима вода на заштићеном подручју и спровођења хидротехничких мера за одржавање оптималног режима вода;
- Рационално коришћење водних ресурса и обједињавање корисника у регионалне водопривредне системе;
- Смањење и контрола тачкастих и дифузних извора загађења;
- Рециркулација коришћених вода;
- Унапређење система заштите од вода.

2.2.1.2.3. Шуме и шумско земљиште

- Трајно и усклађено коришћење шума као природног ресурса, уз строго поштовање Закона о заштити природе, Уредбе о заштити СРП „Царска бара" и Просторног плана подручја посебне намене;
- Усклађивање газдовање шумама са одрживим развојем, еколошким принципима и условима заштите природних добара;
- Очување аутохтоних шумских станишта уз Стари Бегеј, планским сузбијањем инвазивних дрвенастих врста (пенсилванијски јасен, багремац, негундовац), те обновом и негом аутохтоних врста (домаћа врба и топола, храст лужњак);
- Газдовање шумама у складу са одрживим развојем, еколошким принципима и условима заштите природних добара;
- Планско газдовање ловиштем у складу са Уредбом о заштити СРП „Царска бара" ;
- Унапређење стања ловишта и популације крупне и ситне дивљачи и систематски излов алохтоних, инвазивних рибљих врста.

2.2.1.2.4. Минерални и енергетски ресурси

- Одрживи развој коришћења минералних и енергетских ресурса и заштите животне средине, природних и створених вредности;
- Истраживање и одржива експлоатација минералних сировина и енергетских ресурса, у складу са важећим законским прописима, нарочито законом којим се уређује заштита природе и условима надлежних институција.

2.2.2. Заштита предела

- Уређење и одрживо коришћење простора који има природни, културно-историјски, туристички, рекреативни и пољопривредни значај, како би се очувале и унапредиле предеоне вредности;
- Очување заступљених специфичних типова предела;
- Постизање равнотеже између активности у простору и предеоних елемената, ради минимизирања оптерећења на заступљене типове карактера предела и очување и унапређење предеоне разноврсности;
  Успостављање мера заштите и уређења предеоних елемената у циљу очувања локалног идентитета и подизања атрактивности подручја;
- Интеграција у међународне мреже: културне стазе и еколошке мреже.

2.2.3. Заштита културног наслеђа

- Интегрална заштита и презентација природних и културних добара, односно интегрална заштита и презентација културног наслеђа са подручјем посебне намене у коме се налазе, што подразумева усклађивање презентације културног наслеђа са принципима очувања природних вредности окружења, чиме би се допринело на значају и атрактивности подручја посебне намене и омогућило веће интересовање за научно-истраживачки и образовни рад и посету из рекреативних разлога;
- Коришћење непокретних културних добара у едукативне, културно-уметничке и туристичке сврхе и дефинисање археолошких локалитета као развојног потенцијала подручја посебне намене, а не као ограничавајућег фактора;
- Очување и заштита пронађених археолошких налазишта или археолошких предмета од оштећења или уништења;
- Повезивање и умрежавање локалитета са осталим институцијама културе.

2.2.4. Становништво

- Прилагођавање демографским променама и даљи развој свих социоекономских структура становништва;
- Сузбијање неповољних демографских токова, кроз развој мреже институција за подршку породици, посебно на локалном нивоу;

- Достизање нивоа стопе укупног фертилитета од 1,85 детета по жени у року од 10-15 година;
- Ублажавање емиграционих токова и стварање позитивног окружења за постизање позитивних имиграционих токова;
- Оснаживање дневних миграција кроз јачање веза на релацији село-урбани центар;
- Стварање квалитетног окружења за улагање у јачање и развој људског капитала.

2.2.5. Насеља и јавне службе

- Развој сеоских насеља у правцу одрживе привредне, социјалне и физичке обнове и развоја;
- Уравнотежен популациони раст по појединим насељима, те постизање оптималне густине насељености у насељима у зависности од укупних потенцијала окружења;
- Подстицање развоја руралног/сеоског туризма и развоја терцијарних делатности, посебно у области снабдевања и пружања услуга за задовољавање разноврсних потреба становништва и посетилаца (туриста);
- Успостављање и очување равнотеже између просторног развоја заштићеног подручја и мреже насеља и јавних служби.

2.2.6. Привреда

- Јачање конкурентности привредних сектора, посебно пољопривреде, шумарства и туризма, уз очување и унапређење еколошких вредности подручја;
- Подстицаји за даљи развој малих и средњих предузећа и предузетништва посебно из области терцијарних делатности (трговина, занатство и угоститељство);
- Пораст запослености становништва;
- Побољшање локалне доступности изградњом одговарајуће инфраструктуре и боље комуналне опремљености постојећих радних зона.

Шумарство и ловство

- Развој шумарства и ловства као привредних грана у складу са условима заштите природе;
- Стварање услова за коришћење шумских и ловних потенцијала по принципу усмереног, одрживог и мудрог коришћења у складу са условима заштите;
- Дефинисање радњи и мера (станишни услови, технички објекти, и др.) за повећање учешћа бројности аутохтоних врста дивљачи у ловиштима;
- Међусобно усаглашавање основа газдовања шумама, ловних основа и планова управљања заштићеним подручјима.

Туризам

- Стварање просторних услова за развој туризма у оквиру расположивих потенцијала на одрживим премисама и заштита природне и културне баштине;
- Развој туризма у заштићеном подручју (СРП „Царска бара") у складу са Уредбом о заштити;
- Дефинисање приоритетних облика туризма, обима туристичких активности (еко-етно,културне, едукативне …) и подручја на којима ће се спроводити;
- Формирање и уређење едукативних и визиторских центара у заштићеном подручју и ван;
- Уређење локалитета намењених за остале облике туризма у складу са условима заштите природе;
- Инфраструктурно опремање простора у функцији развоја туризма;
- Изградња и уређење смештајних капацитета различитог нивоа услуга (еко-камп, бунгалови, салаши, нови туристички комплекси).

2.2.7. Инфраструктурни системи

2.2.7.1. Саобраћајна инфраструктура

- Стварање услова за даљи развој саобраћаја који ће поспешити привредни развој овог простора, а који се заснива на стратешким принципима одрживог развоја животне средине у оквиру урбаног и околног простора;
- Формирање мреже путева (посебно нижег хијерархијског нивоа) која треба да створи оптималне услове повезивања заштићеног подручја са окружењем, у циљу остварења комуникација са локалитетима који су у функцији афирмације предметног простора.

2.2.7.2. Водна и комунална инфраструктура

Уређење, заштита и коришћење интегралних водопривредних система и усклађивање са заштитом животне средине и осталим корисницима у простору, ради заштите вода и заштите од вода.

У области водопривреде, решења су у сагласности са значајем и утицајем Тисе, Бегеја и низом мањих природних и створених токова, тако да је неопходно:

1. Праћење стања водног режима, стања влажних станишта, одржавање оптималног режима вода и почетак спровођења хидротехничких мера за одржавање овог оптималног режима вода;
2. Утврђивање и одржавање оптималног водног режима влажних станишта;
3. Измуљавање дела корита Старог Бегеја;
4. Одржавање проточности канала који повезује Царску Бару са Старим Бегејом;
5. Ваљано одржавати постојећу мрежу одбрамбених насипа и регулисаних корита;
6. Сачувати мелиорационе системе;
7. Ревитализовати системе за наводњавање ;
8. Заштитити подземна и површинска изворишта.

2.2.7.3. Енергетска инфраструктура

- Сигурно, квалитетно и поуздано снабдевање енергијом и енергентима кроз технолошку модернизацију енергетских објеката;
- Рационализација потрошње енергије и смањење негативних утицаја енергетских објеката на животну средину;
- Функционално коришћење и штедња необновљивих ресурса, штедња произведене енергије и стимулисање примене нових технологија производње енергије, нарочито оних које доприносе рационалном коришћењу, штедњи енергије и заштити животне средине, као и коришћењу обновљивих извора енергије;
- Обезбеђивање услова за унапређење енергетске ефикасности у обављању енергетске делатности у потрошњи енергије;
- Планирање енергетске инфраструктуре у складу са условима и мерама заштите и уређења природних добара.

2.2.7.3.1. Обновљиви извори енергије (ОИЕ)

- Стварање услова за повећање и одрживо коришћење потенцијала обновљивих извора енергије пре свега енергије воде, биомасе, биогаса и соларне енергије у оквиру подручја посебне намене;
- Супституција електричне и топлотне енергије, енергијом произведеном из неконвенционалних обновљивих извора енергије.

2.2.7.3.2. Енергетска ефикасност

- Повећање сигурности снабдевања енергијом и њено ефикасније коришћење;
- Смањење негативних утицаја енергетског сектора на животну средину;

- Подстицање одговорног понашања према енергији и повећање енергетске ефикасности, на основу спровођења политике ефикасног коришћења енергије и мера енергетске ефикасности;

2.2.7.4. Електронска комуникациона инфраструктура

- Уравнотежен развој електронске комуникационе инфраструктуре на подручју Просторног плана, као једног од значајних покретача савремене економије;
- Развој широкопојасних мрежа за приступ;
- Обезбеђивање услова за равномеран развој електронских комуникација;
- Обезбеђивање доступности услуга универзалног сервиса свим грађанима, уз задовољење потреба специфичних друштвених група, укључујући особе са инвалидитетом, старије и социјално угрожене кориснике;
- обезбеђивање сталног унапређења квалитета услуга електронских комуникација.

2.2.8. Заштита животне средине

У циљу побољшања рационалне организације, коришћења и уређења простора у складу са основним принципима одрживог развоја и одрживог управљања отпадом потребно је вршити заштиту и коришћење простора у складу са следећим циљевима у области заштите животне средине и управљања отпадом:
- Усклађивање интереса и рационално коришћење потенцијала планског подручја, водећи рачуна о еколошким условима и ограниченим капацитетима животне средине, односно захтевима уређења подручја посебне намене;
- Предузимање превентивних мера заштите основних чинилаца животне средине (воде, ваздуха и земљишта);
- Одрживо управљање водама;
- Редовно вођење локалног регистра извора загађивања животне средине на територији Града Зрењанина као дела националног регистра за подручје обухвата Просторног плана;
- Санација и рекултивација еколошки најугроженијих подручја, пре свега неуређених депонија (сметлишта), на подручју обухвата Просторног плана;
- Управљање комуналним отпадом сходно Програму управљања отпадом у Републици Србији за период 2022-2031;
- Успостављање система за управљање посебним токовима отпада, одрживо управљање опасним отпадом и забрана депоновања,
- Промоција и подстицање кућног компостирања у циљу очувања природних ресурса и животне средине.
- Интегрисање заштите животне средине у све секторе стратешког планирања и пројектовања, кроз инструменте процене утицаја (примена SEA, EIA и IPPC);
- Примена савременијих технолошких решења, најбољих доступних технологија (BAT) и концепта чистије производње приликом реализације пројеката који могу имати негативан утицај на квалитет животне средине, а у складу са условима заштите природе;
- Едукација грађана и подстицање развоја еколошке свести у области заштите животне средине и одрживог развоја, као и одрживог управљања отпадом.

2.2.9. Заштита од елементарних непогода и акцидентних ситуација

Оперативни циљеви у области заштите од елементарних непогода и акцидентних ситуација су:
- Израда Процене ризика од катастрофа, Плана смањења ризика од катастрофа и Плана заштите и спасавања - на регионалном и општинском нивоу;
- Јачање превентивних мера и активности у контексту ванредних ситуација;
- Приправност за потенцијалну манифестацију непогоде или удеса;
- Интеграција информација о севесо постројењима у планове на нижим хијерархијским нивоима, пре свега у општински план за Зрењанин и у урбанистичке планове;

- Доношење политике превенције удеса за сва севесо постројења/комплексе нижег реда и извештаја о безбедности и планова заштите од удеса за сва севесо постројења/комплексе вишег реда, уз разраду могућих сценарија удеса за постројења у контактној зони обухвата Просторног плана и забрана изградње севесо постројења на простору обухвата предметног Плана и у контактној зони у радијусу од мин 1000 m.

3. РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТИ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ, ФУНКЦИОНАЛНЕ ВЕЗЕ И МЕЂУОДНОСИ СА ОКРУЖЕЊЕМ

У планском периоду је потребно ојачати везе између подручја посебне намене и осталог простора на територији Града Зрењанина, као и везе са суседним јединицама локалне самоуправе у региону, у циљу остваривања заједничких интереса. Потенцијали ове сарадње се односе, пре свега, на развој саобраћајне и остале инфраструктуре, заједничке привредне, посебно туристичке активности као и заштиту природних ресурса и добара.

Постојећа саобраћајна мрежа а посебно државни путеви I и II реда, омогућавају међурегионално и међуопштинско повезивање подручја СРП „Царска бара", односно простора обухваћеног Просторним планом. Постојећи ДП Iб реда бр.13 на правцу север – југ, који се пружа од насеља Хоргош преко Кањиже, Новог Кнежевца, Чоке, Кикинде до Зрењанина, у обухват планског подручја улази у његовом северном делу код насеља Стајићево. Такође, од значаја је и ДП IIа реда бр. 129 на правцу пружања запад – исток тангира заштићено подручје са своје северне стране и остварује везу са ДП Iб реда бр.13. Планиране бициклистичке стазе - цикло коридор, национални (уз Бегеј) и локални који су делом у посебној намени, биће у функцији развоја немоторног саобраћаја.

У обухвату Просторног плана налази се и регионална пруга бр. 208, (Нови Сад) - Распутница Сајлово - Римски Шанчеви - Орловат Стајалиште.

Река Тиса која тангира простор обухвата Просторног плана, као међудржавни пловни пут IV категорије као и деонице ОКМ ХС ДТД пловног Бегеја, пружају такође, добре услове за сарадњу на међуопштинском, међурегионалном и прекограничном нивоу.

Саобраћајна интегрисаност и привредна повезаност ширег простора, омогућавају јединицама локалне самоуправе у региону повезивање у следећим областима:
- у области заштите природе,
- управљања еколошким коридорима ради одржавања и унапређивања функционалне целовитости еколошке мреже,
- у области привреде, посебно пољопривреде, кроз снабдевање ширег тржишта, уз максимално ангажовање постојећих и развој нових прерађивачких капацитета,
- разматрање могућег заједничког дугорочног решавања водоснабдевања, путем регионалних система,
- заједничко одржавање и унапређење енергетских система,
- постизање рационалније и усклађеније мреже насеља у сврху равномернијег размештаја центара услуга, њихове децентрализације и приближавања корисницима, уз смањење разлика у условима и стандардима коришћења,
- интегрисање туристичке понуде на подручју посебне намене са туристичком понудом ширег окружења,
- стални мониторинг животне средине на правцима могућег деловања извора загађења,
- трајно или за дужи период решавање проблема депоновања комуналног отпада, усмерењем ка центрима за регионално депоновање.

Заједничка сарадња јединица локалне самоуправе у региону, односи се на унапређивање еколошких критеријума у планирању и коришћењу простора, који подразумевају ефикаснију заштиту животне средине и рационалније коришћење природних ресурса, уз поштовање принципа одрживог развоа.

4. ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ЗОНЕ УТИЦАЈА НА ПОДРУЧЈЕ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

На простору обухвата Просторног плана, **подручје посебне намене** представља заштићено подручје СРП „Царску бару", односно издвојене просторне целине „Мужљански рит „ и „Царска бара". У оквиру целина заштићеног подручја, дефинисане су просторне подцелине, које чине површине са режимом заштите I, II и III степена.

Општа концепција просторног развоја подручја посебне намене, подразумева одрживост просторног развоја, еколошку повезаност и уређеност простора. Приоритет представља заштита природе и њених вредности, посебно заштићеног подручја, еколошких коридора, станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја , очување биодиверзитета и развој локалног идентитета кроз заштиту предела и заштиту животне средине.

За подручје посебне намене, дата су правила уређења и грађења у складу са условима заштите природе и условима надлежних органа, посебних организација, имаоца јавних овлашћења и других институција. Граница подручја посебне намене (издвојене целине и подцелине), дефинисана је по катастарским парцелама у складу са Уредбом о проглашењу Специјалног резервата природе „Царска бара".

Изградња објеката и других садржаја на подручју посебне намене (планирани видиковци, површине под вићњаком - плантажа јабука...) усклађена је са условима Покрајинског завода за заштиту природе (као надлежна установа за заштиту) издатим за потребе израде овог Просторног плана.

За остале еколошки вредне делове природе у обухвату Просторног плана, као и еколошки коридор реке Тисе, мере заштите и уређења, дате су кроз друге планове, те из тих разлога нису у границама посебне намене овог Просторног плана.

Остали простор у обухвату Просторног плана представља **зону утицаја на подручје посебне намене.**

Концепција развоја подручја у обухвату Просторног плана ван подручја посебне намене, у **зони утицаја** односи се на грађевинска подручја насеља (Лукино Село и Бело Блато као и делове насеља Перлез и Стајићево), зону кућа за одмор, зону спорта и рекреације, радне зоне. бродоградилиште, претоварну станица, зона кућа за одмор, рибњак и туристички комплекс. Правила уређења и грађења у насељима, је потребно усагласити са мерама заштите природе које су дате у важећој Уредби за заштићено подручје и Просторном плану.

Насеља у окружењу посебне намене, имају превасходно рурални карактер. Планирање туристичких садржаја у самим насељима, треба да буде у функцији презентације природних добара у оквиру посебне намене. Негативне популационе тенденције у свим насељима која су у окружењу посебне намене, могуће је ублажити преласком на делатности које су у складу са заштитом природе, чиме би се створили услови да се задржи становништво и појача привредна активност у складу са условима заштите.

Рурални развој, развој туризма и одрживи развој привредних активности, физичка уређеност простора, са посебним акцентом на јачање природног и културног наслеђа, усклађени са заштитом природе и животне средине, представљају основе развоја подручја посебне намене.

Коришћење *природних ресурса* у оквиру посебне намене, посебно пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе, треба да буде контролисано и усклађено са условима заштите природе, нарочито даља изградња на овом земљишту.

Пољопривредно земљиште је потребно штитити мерама и активностима којима се трајно обезбеђују природне функције земљишта.

Повећање површина под шумама, формирање заштитних појасева зеленила и рационално коришћење вода, необновљивих извора енергије и минералних сировина, посебно неметаличних, треба да буде, такође, усклађено са условима заштите природ као и мерама које су дате у важећим актима о заштити. Посебно су значајне активности у области водопривреде, које треба да буду усмерене на поправљање хидролошких услова заштићених подручја и заштиту вода од загађења.

У оквиру *инфраструктурних система*, примарни задатак је побољшање веза између заштићеног подручја у посебној намени са насељима у окружењу и веза између постојећих и планираних садржаја, кроз развој саобраћајне инфраструктуре.

Развој водне инфраструктуре у подручју посебне намене, подразумева успостављање интегралних регионалних вишенаменских система за уређење, коришћење и заштиту вода. У оквиру подручја посебне намене, функционисање постојећих капацитета термоенергетске инфраструктуре, треба ускладити са условима заштите природе. Планира се снабдевање енергентима свих корисника, обезбеђење довољних капацитета електронских комуникационих система, као и коришћење обновљивих извора енергије у складу са условима заштите природе.

Заштита природних ресурса и природних добара подразумева дефинисање низа мера и активности ради *заштите воде, ваздуха, земљишта и биодиверзитета,* чија ће имплементација у процес просторног планирања подручја посебне намене, резултирати квалитетним и међусобно усаглашеним планским решењима.

Заштита, уређење и развој предела заснива се и на реализацији различитих приступа у обезбеђивању квалитета предела који ће заједно са *културним наслеђем* у подручју посебне намене допринети успостављању идентитета и презентацији подручја.

III ПЛАНСКА РЕШЕЊА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СА УТИЦАЈЕМ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА РАЗВОЈ ПОЈЕДИНИХ ОБЛАСТИ

1. ЗАШТИТА ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА И ЗАШТИТА ПРЕДЕЛА

1.1. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА

1.1.1. Заштићено подручје

На простору СРП „Царска бара" на коме је установљен тростепени режим заштите, заштита се заснива на предузимању мера и активности како би се дугорочно заштитио и унапредио биодиверзитет и природни процеси од деловања претњи и угрожавајућих чинилаца. На заштићеном подручју се искључује свака активност која није у складу са циљевима заштите осетодбрануљивих екосистема, а негативне утицаје из околног простора треба свести на минимум.

Концепт заштите СРП „Царска бара" се заснива на имплементацији националног законодавства и међународних уговора из области заштите природе. На првом месту је Закон о заштити природе и подзаконски акти који из њега проистичу.

Када је у питању заштита биодиверзитета, неопходно је придржавати се Уредбе о заштити СРП као и Плана управљања који доноси Управљач за период од десет година, као и међународних уговоре који су потврђени законском регулативом Републике Србије.

Флексибилиним и адаптивним управљањем смањити утицаје постојећих угрожавајућих фактора, а подстицати чиниоце који позитивно делују на простор и његове компоненте. Основе и планове управљања природним ресурсима подвргнути контроли, а нове планирати у складу са мерама заштите и законским прописима.

Мере и режими заштите природе за заштићено подручје имају за циљ да у највећој могућој мери, ускладе начин коришћења ресурса са важећом регулативом из области заштите природе. Мере унапређења целокупног подручја заснивају се на непосредној подршци (стручној, финансијској, саветодавној и едукативној), одређеним активностима и њиховој непосредној реализацији.

Годишње програме заштите, уређења и коришћења државног пољопривредног земљишта, реализовати уз претходно прибављене услове заштите природе надлежне институције за заштиту.

Природна водена станишта заштитити успостављањем водног режима који ће омогућити да у инундационом простору буде присутна потребна количина воде, нарочито у периоду када је неопходна за развој живог света.

На вештачки створеним воденим стаништима ускладити постојеће привредне активности са потребама заштите природних вредности, што подразумева унапређење стања станишта строго заштићених и заштићених врста.

Заштиту, уређење и развој заштићеног подручја спроводити на основу плана управљања, студија, пројеката, резултата биомониторинга угрожених биљних и животињских врста, мониторинга вода и других бројних истраживања. Са мерама заштите усагласити план управљања заштићеним подручјем, шумске и ловне основе, хидротехничке и друге активности.

1.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста

На простору обухвата Просторног плана налазе се станишта на којима се заштита спроводи у складу са критеријумима Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива.

Заштита строго заштићених врста се спроводи забраном коришћења, уништавања и предузимања свих активности којима се могу угрозити дивље врсте и њихова станишта, као и предузимањем мера и активности на управљању популацијама. Заштита заштићених дивљих врста се спроводи ограничењем коришћења, забраном уништавања и предузимања других активности којима се наноси штета врстама и њиховим стаништима као и предузимањем мера и активности на управљању популацијама.

1.1.3. Еколошки коридори

Еколошки коридори на простору обухвата Просторног плана омогућавају комуникацију између заштићених подручја и/или станишта. Формирање и очување проходности еколошких коридора, који треба да преузму неке функције природне вегетације, је од приоритетног значаја за дугорочни опстанак биодиверзитета ширег региона.

Концепција заштите еколошких коридора подразумева и успостављање њихових заштитних зона, у којима је потребно уважавати мере заштите од штетних спољних утицаја како би ови коридори испуњавали своју функцију.

Еколошки коридори заједно са еколошки значајним подручјем „Царска бара" према Уредби о еколошкој мрежи чине део еколошке мреже. Заштиту еколошке мреже спроводити на основу Уредбе о еколошкој мрежи, којом се обезбеђује спровођење мера заштите ради очувања предеоне и биолошке разноврсности, одрживог коришћења и обнављања природних ресурса и добара и унапређења заштићених подручја, типова станишта и станишта дивљих врста.

1.2. ЗАШТИТА КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА

У оквиру обухвата Просторног плана, према подацима Републичког завода за заштиту споменика културе и Завода за заштиту споменика културе Зрењанин, налазе се археолошки локалитети, добра која уживају претходну заштиту, за која су утврђени услови заштите и мере техничке заштите.

Уређење и заштита простора подручја посебне намене, у циљу очувања и туристичке презентације, имаће за последицу и потребу да се очувају, заштите и уреде културна добра на целокупном простору у обухвату Просторног плана.

Овај утицај уређења и заштите простора у посебној намени ће се пре свега огледати у:
- идентификацији културног наслеђа као туристичког потенцијала,
- ефикаснијем раду на појачаној заштити културних добара, са упоредним обезбеђењем саобраћајне, комуналне и туристичке инфраструктуре,
- адекватнијој презентацији културних добара.

Мере на уређењу и заштити простора подручја посебне намене, у циљу очувања и туристичке презентације, имаће за последицу и потребу да се очувају, заштите и уреде културна добра на целокупном простору у обухвату Просторног плана.

1.3. ЗАШТИТА ВРЕДНОСТИ КАРАКТЕРА ПРЕДЕЛА

Полазиште за очување препознатих вредности карактера предела подручја посебне намене - Резервата и зоне утицаја на подручје посебне намене дефинисаних овим Просторним планом представља утврђивање његовог подручја као јединствене целине, као и подручја подцелина, дефинисаних на основу оцене вредности елемената који учествују у његовом формирању и потреба за њиховом одрживом заштитом.

На подручју обухавата Просторног плана очуваће се препознате вредности карактера предела и амбијенталне целине које доприносе разноврсности и међусобним интеракцијама природних (абиотичких и биотичких) и културних (руралних) елемената подцелина. Приоритет имају следеће активности:

1. стварање услова за повезивање заштићеног простора у јединствену еколошко-функционалну целину и
2. ревитализација и рекултивација деградираних природних елемената предела.

Основне активности везане за развој и уређење, као механизма одрживог управљања и заштите вредности карактера предела (интегритета подручја), груписане су и представљене кроз три основна правца:

1. **Успостављање контролисаног и селективног развоја активности, начина и интензитета коришћења простора** који могу да имају негативан утицај на Резерват и одрживост станишта заштићених и строго заштићених врста и еколошких коридора, као и на очување и унапређење слике (доживљаја) предела;
2. **Стварање услова за формирање управљачке инфраструктуре** у циљу презентације (интерпретације), развоја свести и анимирања јавности о значају Резервата;
3. **Умањење и превенција даље деградације карактера предела и праћење ефеката** предузетих мера на очувању и унапређењу предела.

За потребе заштите, презентације, контролисања и селективног развоја активности, начина и интензитета коришћења простора који могу да имају негативан утицај на доживљај, унапређење и очување препознатљиве слике предела Резервата, морају се обезбедити механизми и услови за интегрисаним управљањем подручјем посебне намене - Резерватом и зоном утицаја на подручје посебне намене као јединственим простором.

2. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА

2.1. ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ

Уређење и коришћење пољопривредног земљишта у посебној намени простора, мора бити усмерено на заштиту од евентуалне деградације овог природног ресурса. Све активности, пре свега пољопривредне, морају се ускладити са режимима заштите и успостављеним мерама заштите са циљем очувања просторних целина СРП „Царска бара".

Мере заштите пољопривредног земљишта на подручју посебне намене подразумевају забрану:

- проширења грађевинског подручја насеља и и формирање грађевинске зоне ван грађевинског подручја на простору СРП ;
- промене намене земљишта која није оправдана са аспекта заштите природе, или за потребе ревитализације;
- преоравање травних површина;
- скидање травног покривача са површинским слојем земљишта;
- интензивирање коришћења простора у смислу повећања капацитета постојећих рибњака, воћњака, винограда и фарми;

- привремено и трајно одлагање пестицида и других опасних материја;
- привремено и трајно одлагање свих врста отпадних материја и транспорт опасног отпада;

Режимом заштите I првог и II другог степена, поред предходно наведених општих ограничења забрањују се и све активности осим научних истраживања (које не нарушавају природне вредности), што искључује сваки облик пољопривредних активност.

Режимом заштите III трећег степена допуштен је развој интегралне пољопривреде и производња здраве хране. Ово се у пракси своди на екстензивно пашарење на природним пашњацима.

Такође у циљу очувања пољопривредног земљишта обезбеђује се:
- планска контрола примене традиционалних видова коришћења простора (контролисано кошење, испаша,паљење вегетације);
- планско уклањање водене и приобалне вегетације на Старом Бегеју и каналима у случајевима њиховог пренамножавања;

Забраном коришћења пољопривредног земљишта које је у оквиру површина посебне намене у друге сврхе, осим у случајевима утврђеним Уредбом и овим Просторним планом, забраном испуштања и одлагања отпадних и штетних материја, ограниченом и селективном употребом вештачких ђубрива и хемијских средстава за заштиту биља, избором адекватних технологија у обради земљишта и противерозионих мера, сачуваће се квалитет земљишта тј. његова физичка, хемијска и биолошка својства.

У циљу очувања руралних особина подручја у обухвату Просторног плана, потребно их је одржавати коришћењем на традиционални начин.

2.2. ШУМЕ И ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ

Шумско земљиште, у складу са Законом о шумама, је земљиште на коме се гаји шума, или земљиште на коме је због његових природних особина рационалније да се гаји шума, као и земљиште на коме се налазе објекти намењени газдовању шумама, дивљачи и остваривању општекорисних функција шума и које не може да се користи у друге сврхе, осим у случајевима и под условима које прописује Закон о шумама.

У односу на проценат површина у обухвату Плана али и свеукупну вредност датог подручја, неопходно је очувати и неговати постојеће шуме и шумско земљиште. Ради очувања шума, осим уколико је Законом о шумама другачије прописано, забрањене су следеће радње:
- трајно смањивање површина под шумама;
- пустошење и крчење шума;
- чиста сеча шума која није планирана као редован вид обнављања шума;
- сеча која није у складу с плановима газдовања шумама;
- сеча стабала заштићених и строго заштићених врста дрвећа;
- подбељивање стабала;
- паша, брст стоке, као и жирење у шуми;
- сакупљање осталих шумских производа (гљива, плодова, лековитог биља, пужева и другог);
- сеча семенских састојина и семенских стабала која није предвиђена плановима газдовања шумама;
- коришћење камена, шљунка, песка, хумуса, земље и тресета, осим за изградњу инфраструктурних објеката за газдовање шумама;
- самовољно заузимање шума, уништавање или оштећивање шумских засада, ознака и граничних знакова, као и изградња објеката који нису у функцији газдовања шумама;

- одлагање смећа и штетних и опасних материја и отпадака, као и загађивање шума на било који начин;
- предузимање других радњи којима се слаби приносна снага шуме или угрожава функција шуме.

Промена намене шума и шумског земљишта није дозвољена осим:
- када је то утврђено планом развоја шумске области;
- ако то захтева општи интерес утврђен посебним законом или актом Владе;
- ради изградње објеката за заштиту људи и материјалних добара од елементарних непогода и одбране земље;
- у поступку комасације и арондације пољопривредног земљишта и шума;
- ради изградње економских или стамбених објеката сопственика шума на површини до 10 ари;
- ради изградње објеката за коришћење осталих обновљивих извора енергије малих капацитета (мале електране и други слични објекти, у смислу прописа којим се уређује област енергетике) и експлоатације минералних сировина, ако је површина шума и шумског земљишта за ове намене мања од 15 ha

У конкретном случају, промена намене на појединим деловима горе наведеног шумског комплекса би се могла спровести једино у случају утврђивања општег односно јавног интереса посебним законом или актом Владе. Шумом и шумским земљиштем за коју је у складу са претходним, извршена промена намене, до привођења планираној намени газдује сопственик, односно корисник шума, у складу са Законом о шумама.

2.3. ВОДЕ И ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ

Воде у водотоцима и подземне воде, као део укупних вода, представљају јединствен водопривредни подсистем и њихове количине и квалитет морају бити у складу са потребама друштва и заштитом животне средине.

Приликом коришћења вода не смеју се угрозити прописани водни режими (квалитативне и количинске компоненте), довести у опасност здравље људи, угрозити животињски и биљни свет, природне и културне вредности и добра (естетске вредности вода и околине, археолошки, историјски, биолошки и геолошки ресурси, итд.), као и рационалне потребе низводних корисника и заинтересованих за воде.Све ове ресурсе вода, као јединствену целину, потребно је рационално и оптимално користити дефинишући улоге појединих објеката система у оквиру целине (базна изворишта, изворишта за покривања врхова дијаграма потрошње, итд.). Подземне воде одговарајућег квалитета потребно је на савремен и рационалан начин заштитити и искористити за водоснабдевање становништва. Остале подземне воде, уколико њихова експлоатација не угрожава природну средину, могу се користити за потребе индустрије, наводњавања и у друге сврхе.

Управљање водама мора се обављати у складу са начелом јединственог водног система, а према плану управљања водама на одређеном водном подручју тако да није дозвољено мењање постојећег водног режима без прибављања посебних водних услова, спровођења одговарајућих анализа и одговарајуће техничке документације, што подразумева и израду одговарајућих Правилника о начину и условима коришћења водних објеката у (евентуално) новонасталим водно-режимским условима.У складу са Законом о водама, воде се могу користити на начин којим се не угрожавају природна својства воде, не доводи у опасност живот и здравље људи, не угрожава биљни и животињски свет, природне вредности и непокретна културна добра.

Коришћење, уређење и заштита водног земљишта у оквиру заштићеног подручја ће се вршити у складу са донетом уредбом о заштити. Заштита и коришћење водног ресурса подразумева оптимизирање режима вода, праћење стања и анализу квалитета вода.

Водно земљиште користи се на начин којим се не утиче штетно на воде и приобални екосистем и не ограничавају права других и то за:
- одржавање корита водотока и водних објеката;
- спровођење мера заштите вода;
- спровођење заштите од штетног дејства вода;
- остале намене, утврђене Законом.

На водном земљишту је забрањена изградња. Дозвољена је изузетно у следећим случајевима:
- изградња у функцији водопривреде, одржавања водотока;
- изградња инфраструктуре у складу са просторним или урбанистичким планом;
- изградња објеката у функцији наутике, туризма и рекреације;
- изградња за експлоатацију речног материјала.

Концепција заштите и коришћења водног ресурса у оквиру просторних целина у планском периоду је да се утврди стање, начин локалног оптимизирања режима вода и установи механизам мониторинга стања, односно мониторинг еколошких и хидролошких параметара и на основу њих уради модел управљања водом, односно одржавање оптималних природних сезонских осцилација воде у језеру и барама. Приликом ревизије хидролошког режима, потребно је обухватити хидролошки непосредно утицајне површине и део каналске мреже.

У контексту заштите воде, као природног ресурса у оквиру посебне намене, потребно је:
- ради заштите и коришћења подземних вода, пратити стање нивоа и квалитета подземних вода прве фреатске издани, дубљих и дубоких подземних вода;
- спровести мере забране упуштања отпадних вода свих врста у мелиорационе канале, језера, баре и водотоке, осим атмосферских и условно чистих вода, које по Уредби о категоризацији вода одговарају $II_б$ класи;
- одржавати систем за одводњавање и наводњавање (чишћење канала од муља и растиња).

Са аспекта управљања водама, није дозвољено мењање постојећег водног режима без прибављања посебних водних услова, спровођења одговарајућих анализа, и одговарајуће техничке документације, што подразумева и израду одговарајућих Правилника о начину и условима коришћења водних објеката у (евентуално) новонасталим водно-режимским условима.

Намена водног земљишта које је у јавној својини Републике Србије, не може се мењати без сагласности ЈВП Воде Војводине Нови Сад. Инвеститор има обавезу регулисања имовинско-правних односа за коришћење водног земљишта. Водећи рачуна о основним принципима заштите вода, на водном земљишту се могу градити следећи садржаји:
- објекти у функцији водопривреде, одржавања и реконструкције водотока;
- остали објекти инфраструктуре.

2.4. ГЕОЛОШКИ РЕСУРСИ

На простору обухвата Просторног плана подручја посебне намене, налази се одобрени истражни простор НИС А.Д. бр. 6175, локалитет средњи Банат за истраживње нафте и гаса.

Геолошка истраживања, експлоатација резерви минералних сировина и ресурса, коришћење и одржавање рударских објеката су у јавном интересу и вршиће се на начин којим се обезбеђује оптимално геолошко, технички изводљиво и економски исплативо искоришћење лежишта минералних сировина и других геолошких ресурса, безбедност људи, објеката и имовине, а у складу са савременим стручним достигнућима и технологијама, прописима који се односе на ту врсту објеката и радова и прописима којима су утврђени услови у погледу безбедности и здравља на раду, заштите од пожара и експлозије и заштите животне средине и заштите природних и културних добара и добара која уживају претходну заштиту.

У заштићеном подручју-Резервату није дозвољено извођење геолошких истраживања и експлоатација резерви минералних сировина. У заштитној зони Резервата извођење геолошких истраживања и експлоатација резерви минералних сировина и геотермалних ресурса може се одобрити само под условима које у складу са посебним законом издају надлежни органи и организације за издавање услова за уређење простора, заштите природе и животне средине, културног наслеђа и други органи и организације надлежни за одговарајућу област која се односи на заштићени простор.

Истраживање и експлоатација минералних сировина није дозвољена на подручју од значаја за очување биолошке разноврсности, а у складу са актима о заштити природних добара, законском регулативом и посебним условима надлежне институције за заштиту природе.

Коришћење минералних ресурса на овом простору, пре свега подземних и геотермалних вода, базира се на принципима рационалне и контролисане експлоатације, у складу са циљевима концепта одрживог развоја.

У том смислу, планским мерама је потребно стимулисати развој и коришћење обновљивих извора енергије, коришћење геотермалних и минералних подземних вода, чиме ће се знатно утицати на побољшање животног стандарда и заштиту и очување природних и створених вредности и животне средине.

Током истраживања и експлоатације минералних сировина, у циљу заштите животне средине, обавезно је перманентно спроводити мере неге и заштите, а по завршетку експлоатационог периода извршити ревитализацију и/или рекултивацију.

Основна геолошка истраживања ће се изводити у циљу проналажења минералних ресурса, ресурса подземних вода и геотермалних ресурса и њихових иницијалних проучавања; вредновања укупних потенцијала геолошке средине као простора за потребе просторног и урбанистичког планирања и утврђивања подобности за изградњу објеката; утврђивања и елиминације штетних утицаја природних и техногених процеса на геолошку и животну средину.

Према одредби члана 21. став 2. Закона о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник Републике Србије", бр. 101/15, 95/18 - др. закон и 40/21) примењена инжењерскогеолошка-геотехничка истраживања обавезно се врше за потребе просторног и урбанистичког планирања, пројектовања и изградње грађевинских, рударских и других објеката ради дефинисања инжењерскогеолошких-геотехничких услова изградње и/или санације, као и других карактеристика геолошке средине. На подручју обухвата Просторног плана до сада нису извршена примењена инжењерскогеолошка-геотехничка истраживања.

Експлоатација минералних сировина врши се на експлоатационом пољу. Експлоатационо поље обухвата простор у коме су истражене и оверене билансне резерве минералних сировина, као и простор предвиђен за јаловишта и за изградњу објеката одржавања, водозахвата и других објеката, а ограничено је одговарајућим линијама на површини или природним границама и простире се неограничено у дубину земље. Простори за ове намене, планирају се на основу решења Покрајинског секретаријата за енергетику, грађевинарство и саобраћај.

Одлагање и управљање рударским отпадом вршити на основу дозволе за управљање рударским отпадом коју издаје надлежни покрајински орган, у складу са планом управљања отпадом и другом пратећом документацијом којом се дефинише врста, начин управљања и извештавања, као и друге обавезе по питању управљања рударским отпадом.

Исплака и флуид из бушотине могу се испуштати у текуће воде и рибњаке тек пошто су погодним уређајима пречишћени у складу са важећим прописима.

3. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ДЕМОГРАФСКЕ И СОЦИЈАЛНЕ ПРОЦЕСЕ И СИСТЕМЕ

3.1. ДЕМОГРАФСКИ РАЗВОЈ

На подручју заштитне зоне СРП „Царска бара" налази се укупно четири насељених места са око 7164 становника, на основу пописа из 2011. године. То су насеља: Бело Блато (1342 становника) и Лукино Село (498 становника), Перлез (3383 становника) и Стајићево (1941 становника).

Основне карактеристике становништва на простору обухваћеним Просторним планом, огледају се у врло неповољним демографским трендовима као последица негативног природног прираштаја и негативних миграционих токова (највећим делом миграција становништва у регионалне урбане центре и иностранство). Негативни демографски трендови у великој мери утичу на промене у свим структурама становништва, а најизраженије су у старосној и економској.

Простор СРП „Царска бара" и његова непосредна околина поседује јединствен сплет пре свега природних па и културно-историјских вредности и представља потенцијал за одрживи развој појединих привредних делатности, пре свега туризма (еко, етно туризам и др.), а у томе доприноси и положај резервата у близини великих урбаних центара (Зрењанин, Београд и Нови Сад).

У планском периоду је неопходно укључивати локално становништво у промоцију и рационално коришћење природних и културно-историјских потенцијала. СРП „Царска бара" са својим потенцијалима пружа шансу за развој одрживих привредних делатности, посебно, еко и етно туризма, услужних активности, производња хране, обнављање старих заната и сл. што може допринети отварању нових радних места и задржавању становништва на предметном подручју.

У погледу побољшања демографских трендова неопходно је активирање локалне самоуправе односно града Зрењанина у популационој политици. Локална заједница, чија насеља су на територији обухвата Просторног плана, треба да брине о становништву кроз конституисање своје популационе политике комплементарние популационој политици државе и да, одговарајући на специфичне потребе локалне заједнице, делује у садејству са њом. Осим мера популационе политике морају се изналазити и дефинисати конкретне мере за подстицање одрживог и остварење просторно уравнотеженог демографског развоја, и инструменти за њихово спровођење у конкретним условима и у зависности од просторно-демографских специфичности. Обзиром на неповољну образовну и квалификациону структуру становништва, активна улога локалних самоуправа треба да буде усмерена и на инвестиције за школовање адекватних стручних кадрова, јер побољшана образовна структура становништва представља потенцијал који обезбеђује квалитетну (квалификовану) радну снагу као основу за интензивнији привредни развој.

Опште смернице за остваривање демографског развоја на подручју у обухвату Просторног плана обухватају усмеравање политика демографског развоја у правцу:

- формулисања политика демографског развоја у погледу планирања породице и дефинисање мера за повећање стопе наталитета;
- формулисања образовне политике (стипендирање и сл.) како би се на територији обухваћеној Просторним планом задржала радна снага за коју постоје реалне потребе;
- опремања насеља јавним службама и комуналном инфраструктуром у циљу подизања квалитета живота становника;
- развоја здравствених служби са циљем смањења неонаталне смртности;
- подршку запошљавању неангажоване радне снаге кроз адекватне обуке за рад (преквалификације, доквалификације и сл.);

- промовисању делатности комплементарних са природним богатством подручја и постојећом културно-историјском баштином са циљем развоја адекватних привредних делатности и запошљавања локалног становништва (туризам, занати, услужне делатности и др.);
- укључивање становништва у промоцију и рационално коришћење природних и културно-историјских потенцијала;
- промоција квалитетног руралног становања;
- бригу о старима у правцу социјалне и развојне политике са циљем подизања квалитета живота старијим лицима и у правцу отварања нових радних места.

3.2. МРЕЖА И ФУНКЦИОНИСАЊЕ НАСЕЉА

Мрежу насеља у обухвату Просторног плана чиниће укупно 4 насеља сеоског карактера и то једно насеље центар заједнице сеоских насеља (насеље Перлез) и примарна сеоска насеља (насеља Стајићево, Бело Блато и Лукино Село).

Насеља у обухвату Просторног плана егзистираће и заузимати своју функцију у оквиру мреже насеља јединице локалне самоуправе којој припадају просторно и административно, односно граду Зрењанину.

У наредном периоду неопходно је превазићи негативне последице урбанизације које погађају сва насеља што за последицу има демографско пражњење и разлога што становништво мигрира у веће урбане центре који пружају веће могућности по питању запослења, становања, образовања, здравствене заштите, услуга и других урбаних функција.

Смернице за развој, уређење и заштиту сеоских насеља обухватају следеће:
- У планском периоду неопходна је децентрализација општинских центара у погледу управних и развојних функција са циљем да се што више омогуће и приближе привредни пројекти (поготово у функцији туризма), културни програми, здравствене и друге услуге јавних служби посредством месних канцеларија, школа, домова културе, здравствених станица и др.;
- Побољшање квалитета услуга постојећих јавних служби и евентуално формирање нових јавних служби у складу са реалним потребама и могућностима, а по потреби и организовање мобилних служби;
- Неопходно је у што је могуће већој мери извршти диверзификацију делатности предузимањем одговарајућих подстицајних мера за развој функција и делатности које нису заступљене или довољно развијене у насељима у обухвату Просторног плана. Диверзификацију делатности извршити у складу са економском оријентацијом локалног урбаног центра и у складу са природним вредностима и потенцијалима планског подручја;
- Комунално и инфраструктурно опремање сеоских насеља са циљем подизања квалитета живота локалног становништва и подржавања веза између урбаних и руралних области;
- Вредновање екосистемских услуга руралног подручја преко пројеката идентификације и програма мониторинга екосистемских услуга које насеља у обухвату Просторног плана пружају урбаним насељима;
- Управљање природним ресурсима, животном средином и културном баштином у обухвату Просторног плана у складу са принципима одрживог развоја, како би се сеоска насеља учинила погодним местом за живот и рад младима и другим становницима.

3.3. РАЗВОЈ И РАЗМЕШТАЈ ЈАВНИХ СЛУЖБИ

Мрежу објеката јавних служби у насељима која се налазе у обухвату Просторног плана потребно је организовати тако да буде компатибилна са подручјем посебне намене и да задовољава потребе становништва на простору обухвата Просторног плана.

Утицај подручја посебне намене на развој и организацију јавних служби односи се на ограничене услове изградње објеката уз подручје посебне намене, као и на бољу доступност јавних служби побољшањем квалитета локалне путне мреже и развојем немоторних кретања у подручју посебне намене, кроз ширење мрежа пешачких и бициклистичких стаза.

4. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ЕКОНОМИЈУ И ПРИВРЕДНЕ СИСТЕМЕ

4.1. ТУРИЗАМ

Природне карактеристике ширег подручја Царске баре (рељеф, вода, флора, фауна, насеља, становништво, културно – историјске вредности, близина великих градских центара Београда, Новог Сада и Зрењанина, као значајних емитивних подручја, представља потенцијал развоја туризма на подручју обухваћеном Просторним планом , односно заштићеном подручју.

Концепт развоја туризма на подручју посебне намене, заснива се пре свега на природним потенцијалима али и руралном и урбаном наслеђу са туристичким и културним садржајима на подручју ван посебне намене у обухвату Просторног плана.

Уз поштовање принципа одрживог развоја на подручју посебне намене, дефинисан је развој следећих туристичких производа/облика туризма на постојећим и планираним локалитетима: *научно-истраживачки, рекреативни, излетнички, екотуризам (едукативни), културни (културно историјски), рурални(етно), риболовни и ловни.*

Научно-истраживачки туризам, заснивање своју понуду организовањем научних скупова и сл. У овом сегменту планирана је адаптација објекта РГ „Ечка" а.д. на подручју Рибњака. Овај објекат би покривао потребе презентације природних вредности резервата кроз популарне филмове и презентације, сегмент директног контакта са природним вредностима кроз мини лабораторију и сл.

Рекреативни туризам има веома повољне услове за развој у виду: фото-сафари-разгледања или снимања природних вредности, «birdwatching»(посматрања птица), вожње бициклом, шетње итд. кроз које се валоризују фаунистичке вредности мочварног екосистема. Орнитолозима и љубитељима птица омогућен је „поглед" са осматрачница у Резервату, или током пловидбе Старим Бегејом. *Спортско - рекреативни туризам,* као део туристичке понуде, садржајно обогаћује боравак туриста и омогућује активан одмор уз задовољење личних жеља, интереса и потреба за игром, боравком на свежем ваздуху.

Излетнички туризам имаће велики значај у укупној туристичкој понуди подручја посебне намене. Посебан значај имају различити видови **излетничког туризма** - дневног, викенд и празничног карактера који су углавном везани за потребе становника са простора обухвата Просторног плана, али и насеља у окружењу. Обухвата посете екскурзија, пролазних група посетилаца, или организованих тура. Најатрактивнији туристички обилазак резервата је дуж тока Старог Бегеја до видиковца на Царској бари, уз обавезно присуство водича. За развој овог вида туризма погодни су постојећи и планирани локалитети на подручју Резервата и ван у зони утицаја - викенд зони. Подизањем квалитета понуде овог вида туризма обезбедиће се разноврсност туристичке понуде.

Еко-туризам на заштићеном подручју представља подршку заштити природног добра. кроз повећање свести о заштити природних и културних добара, како међу локалним становништвом, тако и међу туристима. Најзначајнији видови екотуризма су *едукативни* туризам који подразумева различите активности на подручју Резервата, као што су: школе у природи, курсеви и семинари, стручни и студијски боравци, у заштићеном подручју. Еко-туристичке и рекреативне активности ће се одвијати у III и делом у II зони заштите, односно на излетишту, уређеној стази на левој или десној обали Старог Бегеја, води, или насипу. То су углавном једнодневне посете са највећим интензитетом у периоду пролеће - лето - јесен.

У циљу развоја еко-туризма, унутар заштићеног подручја, са режимом трећег степена заштите, планирана је изградња Визиторског центра „Царска бара", као мултифункционални објекат.

У функцији едукације биће уређене едукативне стазе са обележавањем посебних и специфичних природних вредности. У плану је постављање едукативних табли поред ових стаза, као и ангажовање стручне и чуварске службе. Близина већих градских центара пружа могућност организовања једнодневних посета заштићеном подручју уз одржавање предавања о природним вредностима истог. За посетиоце ће бити обезбеђена оптичка помагала (двогледи и телескопи) и специјализовани водичи (биолози, орнитолози).

Културни туризам*,* као сегмент туристичке понуде, представљаће значајан туристички производ, повезујући тематски исте или сличне туристичке локалитете (везане за културно наслеђе, односно споменике културе, археолошке локалитете…).

Рурални(етно) туризам подразумева активности везане за природу и културну баштину, а основни доживљај је упознавање руралног начина живота. Насеља у обухвату Просторног плана уз улагања у туристичку инфраструктуру и едукацију, могу бити значајни центри руралног туризма Развој *етно-туризма* је могуће остварити кроз очување објеката изграђених у традиционалном стилу градње, очувањем изворних обичаја и културних вредности, повезивањем насеља са оближњим природним добрима кроз развој туристичке понуде чиме би се постигла заштита природних и културних вредности јединствених руралних средина. У туристичку понуду Резервата могуће је уврстити и еко-етно комплекс у традиционалном стилу у Белом Блату (етно кућа са пратећим објектима, етно дворишта,етно учионица, и етно сувенирница).

Риболовни туризам је представљен рекреативним и спортским риболовом, у складу са предложеним режимима заштите. Риболовна фауна је богата и разноврсна и представља значајан природни ресурс на рукавцима. У погледу развоја риболовног туризма стратешки *приоритети су*: развој спортског риболова, очување и побољшање рибљег фонда кроз стварање повољнијих природних услова за континуирану рибљу продукцију и унапређење чуварске службе на риболовним водама.

Локалитет рибарско подручје „Мали Бегеј" обухвата канал Бегеј у режиму заштите III степена пружа могућност развоја рекреативног и спортског риболов у складу са Законом.

Ловни туризам. На простору заштићеног подручја, у наредном периоду, потребно је повећање степена искоришћености постојећих капацитета ловишта, повећање бројности дивљачи, увођење нових врста дивљачи, заштита дивљачи од ловокрадица и унапређење ловно-стручне и чуварске службе. У Специјалном резервату природе "Царска бара" гајење, заштита и лов дивљачи дозвољени су искључиво у режиму заштите III степена, и режиму заштите II степена у просторној целини „Мужљански рит" на установљеним ловиштима. На три проглашена ловишта на заштићеном подручју газдују ЛД „Јелен", „Бело Блато" и ЛД „Дијана", Лукино Село и РГ „Ечка"АД, Лукино Село.

Циклотуризам. Планиране бициклистичке стазе на простору посебне намене , односно подручја обухваћеног Просторним планом, националног и локалног нивоа (*национални цикло коридор дуж ДП IБ и локални односно бициклистичка* стаза дуж општинског пута који повезује насеље Бело Блато са ДП *IБ*), престављају основу развоја циклотуризма.

У погледу ***туристичке опремљености простора*** у заштићеном подручју СРП „Царска бара", налази се *Центар за пријем посетилаца* са *видиковцима* за посматрање околног терена и других објеката који могу служити развоју туризма.

Унутар заштићеног подручја, у режиму са трећим степеном заштите, планирана је изградња Визиторског центра „Царска бара", као мултифункционални објекат који ће у своме саставу имати: музејско-експонатски простор, канцеларијски простор, конференцијско-едукативни простор, хигијенско-санитарни чвор, кухињу, кафе бар-ресторан, собе…

Такође, планирано је постављање *инфо-табли* које ће посетиоце обавештавати о режимима заштите, дозвољеним и забрањеним активностима у заштићеном подручју и основним природним вредностима истог.

Предложено је и формирање *пешачке/шетне стазе* на заштићеном подручју, како би посетиоци боље упознали крајолик и природне лепоте овог предела. Инфо-табле поред пешачких стаза обавештаваће посетиоце о удаљености од одређених локалитета у заштићеном подручју, као што су видиковци, одморишта, итд.

Резерват поседује *туристички брод* за мирно разгледање околине. Оптимално прима до 50 посетилаца. Током летњих месеци за велики број љубитеља Старог Бегеја и Царске баре. У северном делу уз границу Резервата налази се ресторан „Трофеј" на раскрсници где се скреће ка Резервату.

Хотел „Сибила" се налази у природном амбијенту, поседује летњу башту која својим декором и опремом представља збирку алата и етнографских предмета из овог краја.

Са аспекта развоја туризма у наредном периоду, нужно је побољшати и структуру угоститељских објеката, тиме што би значајније били заступљени ресторански објекти. Имајући у виду претежно сезонски карактер туристичке понуде, потребно је формирати много више капацитета на отвореном простору.

У складу са Планом управљања СРП „Царска бара" од 2022.-2031., туристичка понуда биће унапређена, у погледу уређења, опремања и коришћења садржаја у простору уз очување, заштиту и одрживо коришћење природних и културних вредности. Посебна пажња биће усмерена на креирање туристичког идентитета на овом простору.

Такође, потребно је водити рачуна о *граничном/ носећем капацитету* заштићеног подручја (који се заснива на максимално прихватљивом броју туриста и осталих корисника, а представљен је бројем једновремених корисника по јединици површине обухваћеног простора), а њихову сезонску дистрибуцију треба строго контролисати сходно захтевима заштите природе, очувања реда и мира у СРП „Царска бара".

Одрживи туризам мора да се заснива на одговорности свих учесника туристичког промета према природној средини и културним вредностима локалне средине.

4.2. ПОЉОПРИВРЕДА

Заштита на подручју СРП „Царска бара", значајно утиче на будуће планирање и развој пољопривредних активности. У складу са тим, планирано је груписање одређених пољопривредних делатности у за то одговарајуће просторе.

Пољопривредну производњу треба што је више могуће ускладити са потребама заштите природе, а пре свега се то односи на редукцију агротехничких мера приликом ратарске производње и свођење употребе хемијских средстава на неопходни минимум.

Гајење лековитог биља је веома актуелно последњих година на подручју АП Војводине. Гајење врста као што је бели слез, матичњак и слично лековито и друго зачинско биље, представља мање интензиван вид пољопривредне производње која у значајној мери смањује негативне утицаје хемијских материја на заштићено подручје. На слатинском земљишту успешно се гаји камилица, што је такође могуће на ораницама на заслањеној подлози у СРП „Царска бара".

Основну меру заштите заштићеног простора под природном вегетацијом представља контролисана примена традиционалног искоришћавања ресурса, међу којима је најважнија кошење и испаша. Најоптималнији вид испаше било би овчарство, али је оно недовољно заступљено, а чак је и број говеда на пашњацима мањи од могућих капацитета (нарочито аутохтоних панонских раса).

Развој алтернативних видова пољопривреде и производња здраве хране пореклом са заштићеног природног добра, може користити заштитни знак природног добра, представљајући тако посебан тржишни бренд. Пласман ових производа у великој мери би био обезбеђен кроз развој руралног туризма на овом подручју. У одређеним деловима заштићеног подручја, постоје могућности за сакупљање лековитог биља.

Пчеларство, представља још једну потенцијалну развојну форму у границама заштићеног подручја, управо због присуства природне ливадске вегетације са медоносним биљем у свом саставу.

Аутохтоне расе животиња играју важну еколошку улогу у заштити сланих степа.
Током испаше на одговарајућим стаништима, оне обезбеђују оптимално одржавање вегетације и тако доприносе опоравку станишта. Подолско говече је адаптирано на пашу на сланим степама, као и неке расе оваца.

Унапређивање пашарења на предметном простору је једна од основних активности на заштити биодиверзитета. Унапређивање треба да иде у смеру одређивања и постизања оптималног нивоа пашарења (број стоке по јединици површине) и увођења аутохтоних раса стоке, посебно оваца.

На нашим просторима најзаступљенија аутохтона раса оваца је панонска цигаја, која је истовремено и еколошки најадекватнија за предметни простор.

Привредни риболов је забрањен на свим природним риболовним водама у границама резервата. Дозвољен је рекреативни и спортски риболов у складу са режимом заштите, а планиран је и:
- Санациони риболов и изловљавање алохтоних врста,
- Планско порибљавање аутохтоним врстама.

На подручју ван Резервата у зони утицаја, постоје могућности увођења органске пољопривреде (или побољшања конвенционалних видова пољопривредне производње правилним руковањем стајњаком, планирањем ђубрења и коришћења пестицида, поштовањем принципа ротације култура) и спровођење испаше у складу са карактеристикама и капацитетом пашњака. Ова зона, са прописаним мерама заштите, подразумева одрживи развој и контролисано коришћење ресурса.

4.3. ШУМАРСТВО И ЛОВ

У Резервату у оквиру режима заштите I и II степена забрањен је лов, сем када је то потребно ради очувања оптималне бројности животиња и заштите од заразних болести. У просторној целини „Мужљански рит" дозвољена је заштита и гајење дивљачи, уређивање и одржавање ловишта, постављање наменских објеката и опреме за потребе прихране, чувања и посматрања дивљачи и лов дивљачи.

Ловачко удружење „Бегеј", које у свом саставу има шест ловачких друштава, традиционално врши лов на срнећу дивљач и дивљу свињу. Међутим, њихово кретање је ограничено на простору Резервата због узнемиравања орнитофауне у периоду гнежђења. Поред ловишта „Бегеј" ловачког удружења из Зрењанина на овом простору постоји и ловиште „Ечка" којим газдује Рибарско газдинство „Ечка" из Лукиног села.

Постојеће привредне активности у заштићеном подручју ускладити са мерама заштите природних вредности. Планирање газдовања шумама укључује мултисекторски приступ кроз сарадњу сектора заштите природе и шумарства. У том смислу је потребно:
- изабрати врсте дрвећа у складу са биоеколошким условима станишта;
- форсирати мешовите састојине ради обезбеђивања биолошке стабилности;
- узгојно-структурне облике ускладити са особинама врста дрвећа и станишта на коме се налазе.

Заштита и гајење дивљачи, уређивање и одржавање ловишта, лов и коришћење уловљене дивљачи и њених делова се врши на основу ловних основа и осталих планских докумената према Закону о дивљачи и ловству.

У оквиру ловишта дозвољена је изградња и одржавање објеката који морају да испуњавају услове прописане Правилником о минималним техничким условима за изградњу, уређење и опремање ловнотуристичких објеката и стандардима, условима и начину пружања и коришћења услуга ловног туризма.

4.4. МИКРО, МАЛА И СРЕДЊА ПРЕДУЗЕЋА И ПРЕДУЗЕТНИШТВО

Ревитализација подручја обухваћеног Просторним планом и складнији развој привреде уз подизање укупног друштвеног стандарда представља основно стратешко опредељење у погледу привредног развоја подручја. На територији обуваћеној Просторним планом постоје значајни просторни и сировински потенцијали сеоских насеља, као и недовољно ангажована радна снага, коју је неопходно активирати у планском периоду.

Ради остваривања циљева задржавања становништва на предметном подручју неопходно је подстицати развој *микро, малих и средњих предузећа*[5] *и предузетништва* (за производне јединице мањег капацитета које својим функционисањем неће угрожавати животну средину и која ће активирати локалне сировинске потенцијале подручја). Приоритет у развоју капацитета мале привреде захтева активности локалне самоуправе на успостављању одговарајућег развојног амбијента за привлачење домаћих и страних инвеститора, унапређење постојеће и изградњу нове саобраћајне, енергетске, комуналне и друге инфраструктуре, утврђивању конкретних развојних програма и пројеката уз обезбеђивање институционалне и финансијске подршке.

Просторну структуру привредних капацитета чиниће радне зоне и појединачни капацитети у оквиру насеља или изван насеља.

[5] Правна лица дефинисана у складу са Законом о рачуноводству ("Службени гласник РС", бр. 73/19, 44/21 - др. закон)

У радним зонама лоцирати капацитете са већим просторним захтевима (потенцијални загађивачи) уз строго поштовање прописаних мера заштите. У склопу основног насељског ткива могу се градити и развијати они капацитети чија технологија рада нема негативних утицаја на животну средину, заштићена природна и непокретна културна добра, која нису у колизији са планираном преовлађујућом наменом зоне на којој се гради. Изван грађевинског подручја насеља у погледу даљег привредног развоја подручја могу се градити објекти намењени примарној пољопривредној производњи (у складу са Законом о пољопривредном земљишту), објекти локационо везани за сировинску основу, објекти намењени туризму као и објекти за које је утврђен општи интерес на основу закона.

Капацитети мале привреде могу се лоцирати на територији читавих насеља и у радним зонама, под условом да просторне могућности парцеле то дозвољавају и да својом активношћу (буком, вибрацијама, загађењем воде, ваздуха и земљишта) не утичу негативно на животну средину.

Развој *трговине, угоститељства и занатства* усмеравати у правцу улагања у опремање и изградњу савремених трговинских капацитета и угоститељско-туристичких објеката, што ће бити условљено порастом животног стандарда и куповном моћи становништва. Развој капацитета трговине, угоститељства и занатства треба да прати просторну дистрибуцију становништва, као и развој туристичких локалитета. У свим насељима у обухвату Просторног плана потребно је обезбедити услове за развој капацитета за задовољавање основних, свакодневних потреба становништва у области трговине, угоститељства и занатства.

Трговину треба развијати у складу са развојем мреже насеља и центара и у складу са критеријумом учесталости њиховог коришћења. Капацитете намењене задовољавању свакодневних потреба становништва развијати у складу са просторном дистрибуцијом становништва, а капацитете намењене повременом или изузетном коришћењу развијати у централним насељским зонама и у зонама највеће концентрације становника и посетилаца. Развој трговине у планском периоду ће се одвијати у трговинским форматима класификованим на основу Правилника о класификацији трговинских формата („Службени гласник РС", број 39/21).

Трговина ће се одвијати и на пијацама као посебним тржишним институцијама које се баве организовањем трговине на мало, путем уређивања, одржавања и издавања специјализованог простора за обављање пијачне продаје робе, као и пратећих услуга.

Угоститељство, као организовани облик пружања услуга представља материјалну основу за развој туризма, односно најзначајнију привредну компоненту развоја туризма планског подручја. Угоститељска делатност која обухвата пружање услуга смештаја, припремање и услуживање хране, пића и напитака, као и припремање и достављање хране корисницима за потрошњу на другом месту ће се развијати у складу са законским и подзаконским актима који регулишу ову област и у складу са реалним потребама. Угоститељски објекти морају задовољавати прописане минимално-техничке и санитарно-хигијенске услове за пружање угоститељских услуга, односно за обављање угоститељске делатности. У планском периоду је неопходна подршка од стране локалне самоуправе у погледу обуке становништва за рад у сектору угоститељства, са акцентом на сеоска домаћинства за бављење сеоским туризмом (обуке, познавање правних прописа, искуства страних земаља и др.). Од великог значаја је и подршка у запошљавању неангажоване радне снаге у угоститељским објектима, а такође је неопходно јачање веза између компаративних делатности (угоститељство, туризам, пољопривреда и др.), са циљем развоја адекватне понуде угоститељских објеката у складу са потенцијалима планског подручја.

Занатство (производно, уметничко, услужно) развијати у правцу пружања производних услуга индустрији и у функцији очувања старих заната и развоја туризма.

Послови који се сматрају старим и уметничким занатима, односно пословима домаће радиности, дефинисани су Правилником о одређивању послова који се сматрају старим и уметничким занатима, односно пословима домаће радиности, начину сертификовања истих и вођењу посебне евиденције издатих сертификата („Службени гласник РС", број 56/12). У функцији будућег развоја туризма требало би подстаћи оживљавање старих заната, развој домаће радиности (као основне или допунске делатности становништва) и уметничких заната у сарадњи са носиоцима развоја туризма.

5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА И ПОВЕЗИВАЊЕ СА ДРУГИМ МРЕЖАМА

5.1. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

Основно планско определење у домену *путне-друмске инфраструктуре* у обухвату Просторног плана је побољшање капацитивних могућности предметних државних путева, безбедности и нивоа саобраћајне услуге (ДП бр.13, бр.129)[6], као основних путних капацитета, који ће нудити виши ниво комфора и бољу повезаност овог простора са окружењем. Предметни државни путеви такође ће у наредном периоду, поред своје основне функције у међурегионалном и међуопштинском повезивању, преузети и значајан део у обезбеђивању саобраћајне доступности локалитетима у оквиру заштићених подручја.

У будућем развоју саобраћаја се мора посебно инсистирати на модернизацији-изградњи путних праваца државне путне мреже, као и општинске путне мреже (општински путеви: (22-14, 22-15, 22-16).

Планска решења у домену путног-друмског саобраћаја су и задржавање свих саобраћајних капацитета најнижег хијерархијског нивоа (атарски и други приступни путеви) уз потребу реконструкције и уклапања у нове функционално - саобраћајне матрице овог простора и окружења.

Овакав принцип уређења саобраћајница у оквиру подручја обухвата Просторног плана, утицаће на формирање нове јединствене саобраћајне мреже, која ће у потпуности побољшати везе у зони заштићених подручја са насељима, окружењем, свим садашњим и планираним туристичким локалитетима.

Мрежа приступних путева, осим основне функције, врло је значајна и у функцији обезбеђења приступа у потенцијално ванредним, непредвиђеним и акцидентним ситуацијама. С обзиром на специфичност и „осетљивост" оваквих просторних целина, ова функција се намеће као једна од најважнијих.

Планским сагледавањем могућих траса нових приступних путева ка обухваћеном подручју, предложена су решења (верификована кроз ПП Града Зрењанина), која се могу реализовати, без повећања трајекторија путовања, експлоатационих трошкова и без значајнијих неповољних утицаја на одрживи развој и биодиверзитет овог простора

Овим Просторним планом, предвиђају се атарске приступне саобраћајнице са могућношћу реализације у коридорима са засторима који нису само земљани, већ се могу стабилисати различитим материјалима. Некатегорисани путеви са стабилисаним застором ће имати полиномне функције: примарну - омогућавање функције приступа до парцела пољопривредног земљишта, секундарну - обезбеђење приступа до микролокалитета у оквиру просторних целина, терцијарну - омогућавање саобраћаја пољопривредних машина и путничког саобраћаја ниског интензитета између насеља.

6 Донета је Уредба о категоризацији државних путева,у складу са њом је направљена паралела са некадашњим М и Р путевима : некадашњи М-24.1 је ДП Iб реда бр.13; некадашњи Р-110 је ДП IIа реда бр.129.

Путеви са стабилисаним застором, посебно су значајни и у случајевима немогућности саобраћајног приступа категорисаном путном мрежом, као и у акцидентним ситуацијама (пожари, еколошке катастрофе и слично).

Планска решења *железничког саобраћаја* такође се заснивају на усвојеним планским и стратешким документима (ППРС, РПП АПВ, Стратегија развоја саобраћаја РС) што подразумева задржавање постојеће пруге (регионална бр.208) у оквиру утврђених коридора и побољшање експлоатационих параметара реконструктивним мерама и изградњом. Ревитализацијом и модернизацијом практично целокупног система, повећала би се безбедност, ефикасност и економичност. Експлоатационе брзине и остали елементи инфраструктуре су данас на неприхватљиво ниском нивоу (V_e = 65-80 km/h),услед чега потенцијални корисници железнице радије бирају друга средства превоза.

Планска решења водног саобраћаја у оквиру обухвата Просторног плана не подразумевају коришћење реке Тисе (међународни пловни пут) и канала Бегеј који је део ОКМ ХС ДТД (са ПСП[7] у зони Перлеза), као пловног пута у функцији заштићених подручја, већ подразумевају искључиво коришћење ових водотока кроз водни режим обухваћеног подручја.

План развоја немоторног саобраћаја на простору обухвата Просторног плана, подразумева формирање и развој капацитета немоторних - пешачко - бициклистичких кретања (кроз дефинисање коридора пешачких и бициклистичких стаза унутар и ван насеља и локалитета, у оквиру коридора државних путева, као и кроз сегменте трасе међународног цикло коридора 11 уз реку Тису и националног цикло коридора уз канал Бегеј.

Међунасељско бициклистичко повезивање, као могућност, такође је једна од важних функција немоторног саобраћаја, чија реализација ће зависти искључиво од могућности обезбеђења средстава (за пројектовање и изградњу стаза).

Немоторна кретања, као најважнија и еколошки најприхватљивија, доприносе смањењу негативних утицаја саобраћаја на животну средину и афирмишу природне, туристичке локалитете заштићених подручја, што је и препорука која произилази из Атинске повеље ЕСУ (1998 и 2003. год.).

5.2. ВОДНА И КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

Приликом израде Просторног плана предвиђена су таква решења којима се интереси водопривреде неће угрожавати, у смислу несметаног спровођења одбране од поплава, несметаног одржавања и функционисања целокупног водопривредног система, којима се ни на који начин неће реметити могућности и услови одржавања и функција водних објеката, а којима ће бити обезбеђен слободан протицајни профил водотока, слободан пролаз службеним возилима и механизацији у зони водних објеката и којима ће бити спречена промена постојећег режима воде.

Планским решењем обезбедиће се поштовање прописа који регулишу потпуну заштиту водног режима и водних објеката у условима коришћења вода, заштите од вода и заштите површинских и подземних вода од загађења, уз усклађивање планираних објеката с постојећим водним објектима и хидромелиорационим уређењем предметног подручја и општим концептом снабдевања водом, каналисања, пречишћавања и диспозиције отпадних вода на нивоу општина Зрењанин и Рума.

7 ПСП – пристаниште за сопствене потребе (Закон о пловидби и лукама на унутрашњим водама ("Службени гласник РС", бр. 73/2010, 121/2012, 18/2015 (чл. 114-117., 96/2015 - други закон, 92/2016 (чл. 50-54., 104/2016 - други закон, 113/2017 - други закон, 41/2018 , 95/2018 - други закон и 37/2019 - други закон и 9/2020, Уредба о условима које морају да испуњавају луке, пристаништа и привремена претоварна места: 33/2015-4, 86/2016-5, 54/2019-30, 94/2019-67, 76/2020-12)

Основни проблем на овом простору је одржати у функцији објекте и режиме који су „наметнути" природи (насипе, дренажни систем, небрањени део приобаља и др.). Природа путем ветра, таласа, вегетације угрожава водопривредне објекте због чега су они предмет редовног одржавања, интервенција и санација.

Регулисање водног режима у земљишту, уз изградњу и реконструкцију постојећих система за одводњавање омогућиће интензивну пољопривредну производњу. Распрострањеност и изграђеност водне инфраструктуре на територији обухвата Плана је задовољавајућа, али је због њихове запуштености и неодржавања, проблем одводње сувишних вода и даље присутан.

Будући системи се планирају као интегрални мелиорациони системи (одводњавање, наводњавање, заштита од спољних вода), са свим мерама хидротехничких и агротехничких мелиорација. Системи за одводњавање реализују се тако да се уклапају у решења интегралног уређења простора, при чему се води рачуна о потреби касније доградње и система за наводњавање. Планиране активности на одржавању већ изграђених мелиорационих система на подручју (чишћење од замуљења и растиња и евентуалне реконструкције постојећих канала), омогућиће двонаменско коришћење постојећих система, односно и за потребе наводњавања. Развој наводњавања је доста сложено временски предвидети, међутим, може се очекивати да ће повећање укупних потреба за примарном пољопривредном производњом довести до повећаног коришћења водних ресурса у овом домену.

Уређење отворених канала и регулационих радова на простору обуваћеним Просторног планом, биће дефинисано израдом одговарајуће пројектно-техничке документације и претходним условима Јавног водопривредног предузећа „Воде Војводине" - Нови Сад.
На земљишту које припада каналу не могу се градити било какви објекти нити се оно сме запоседати. Начелно се могу планирати привредни објекти, пристаништа-товаришта, објекти за спорт, рекреацију и туризам, под условом да не угрожавају функционалност канала. За изградњу тих објеката потребно је упутити посебан захтев за добијање водних услова и сагласности.

За све објекте који се буду градили на овим системима дефинисаће се водни услови и ускладити изградња са потребама конкретних водопривредних захтева. У случају извођења радова на горе поменутим системима, инвеститор је дужан да обезбеди нормално функционисање мелиоративних канала за време извођења радова, да се за време изградње не наносе штете и оштећења на изграђеним водним објектима, а евентуална настала оштећења потребно је отклонити у најкраћем року и објекте довести у првобитно стање, да се за време извођења радова не ремети нормалан рад службе одбране од поплава, да се наносе штете и оштећења на насипу, а евентуаално настале штете и оштећења инвеститор је дужан да их отклони на начин и у временском року како буде захтевала стручна служба ВДП „Средњи Банат" из Зрењанина, да се извођење радова обавља према динамици радова коју одобри главни руководилац одбране од поплава, да се почетак радова благовремено најави ВДП „Средњи Банат" из Зрењанина, чија ће стручна служба вршити увид током изградње објеката у складу са мишљењем и водопривредном надлежности.

Висок водостај Царске баре угрожава пољопривредно земљиште система за наводњавање „Бело Блато", а тиме утиче на повећан рад црпне станице. Такође угрожава брањену страну д.о. насипа канала Бегеј од стационаже km 3+750 – km 14+600. Кота воде у Старом Бегеју од уставе стационаже 3+750 не сме бити већа од 73,50 mАНВ. Уз канале се мора оставити слободан појас у ширини од најмање 5 m за саобраћај по радно-инспекцијској стази. Границе и намена земљишта чији су корисник ЈВП „Воде Војводине" СЕ НЕ МОГУ МЕЊАТИ без сагласности овог Предузећа.

Посебно се истиче потреба заштите квалитета воде канала ДТД, и с тим у вези проблем атмосферских, отпадних и свих осталих вода који на одговарајући начин мора бити решен.

Интерну канализацију комплекса предвидети сепаратног типа посебно за услове чисте атмосферске воде и посебно за санитарно-фекалне отпадне воде. Условно чисте атмосферске воде са кровних и чистих бетонских површина могу се путем уређеног испуста упуштати у хидромелиорационе канале и отворене водотокове без пречишћавања.

Санитарно-фекалне отпадне воде могу се испуштати у водонепропусне септичке јаме без упојног бунара. Ове воде се могу испуштати у хидромелиорационе канале, само након потпуног пречишћавања примарног и секундарног. Забрањено је у мелиоративне канале и друге отворене водотоке испуштати било које отпадне воде осим условно чистих атмосферских вода, које по Уредби о категоризацији одговарају II класи вода.

Спровођење одбрана од поплава врши се од стране ЈВП „Воде Војводине" Нови Сад и надлежног водопривредног предузећа. Насип друге линије одбране од поплава Царска бара држава РГ Ечка. Системи за одбрану од поплава решавају се у оквиру интегралних система водотока, уз примену хидротехничких и неинвестиционих мера. Хидротехничке мере подразумевају оптималан однос пасивних и активних мера заштите. Пасивним мерама угрожена приобална подручја бране се од поплавних таласа линијским системима - насипима, регулацијама река, формирањем брањених касета. Активне мере подразумевају ублажавање таласа коришћењем акумулација и ретензија. Активне мере заштите представљају и каналски системи са управљачким уставама, којима се активно утиче на снижење поплавних таласа. Посебан значај даје се неинвестиционим мерама, односно мерама планске политике коришћења простора, којима се спречава градња објеката у угроженим зонама, чиме се зауставља даљи пораст потенцијалних штета од поплава.

У границама обухвата Просторног плана налазе се водни објекти општег значаја и то: одбрамбени насипи на левој и десној обали Бегеја, мелиорациони канали за прихватање и одвођење сувишних унутрашњих вода са црпним станицама за њихово препумпавање, канали са функцијом доводника воде за системе за наводњавање, и сви ови постојећи објекти се морају задржати и у будућим плановима онако како су унети у катастар као водно земљиште, с тим да се обезбеди њихова сигурност, заштита и услови за одржавање.

У циљу очувања и одржавања стабилности и функционалности насипа као одбрамбеног објекта од високих вода, обезбеђења пролаза великих вода и спровођења одбране од поплава, није дозвољена изградња објеката нити извођење радова којима би се задирало у тело насипа.

Границе и намена земљишта чији су корисник ЈВП „Воде Војводине" се не могу мењати без сагласности овог предузећа. Појас земљишта уз канал који је у функцији одржавања истог такође не треба да мења намену. Дакле, на земљишту које припада каналу не могу се градити било какви објекти нити се оно сме запоседати..

У снабдевању насеља водом приоритетно и максимално биће коришћена локална изворишта подземних и површинских вода, са ослањањем на изворишта која су законом заштићена од загађења правном, урбанистичком и водопривредном регулативом. Потребне додатне количине биће обезбеђене из великих санитарно обезбеђених изворишта.

У свим решењима комплексних водопривредних система која користе воду највишег квалитета - снабдевање становништва увек има приоритет при расподели воде на кориснике. Ради рационализације коришћења висококвалитетне воде за пиће и заштите исте од непотребног расипања потребно је на минималну меру свести губитке на водоводној мрежи. Процес рационализације коришћења питке воде се може спровести осим на већ поменуте начине:

- смањење броја дефеката заменом и реконструкцијом дотрајале водоводне мреже,
- увођењем што бољег система мерења како би се открила места настанка губитака,

- едукацијом – дизањем свести потрошача: сталним информисањем, рекламама, наградним играма које организују водоводи, јавним дискусијама, продајним изложбама опреме за уштеду и посебно
- политиком цена која штити од непотребног расипања овог природног блага итд.

Циљеви развоја:
- Обезбедити нове изворишне капацитете уз повећање капацитета локалних и регионалних изворишта;
- Комплетирати постојећу мрежу за јавно водоснабдевање у насељима, уз њено проширење;
- Изградити водоводну мрежу и осталу потребну инфраструктуру у насељима без јавног водоснабдевања, уколико је то оправдано;
- Унапређење система јавног водоснабдевања - обезбеђење стабилног снабдевања водом захтеваног квалитета, уз смањење ризика од прекида снабдевања водом у ексцесним и ванредним условима.

Снабдевање водом у оквиру рубних предела насеља и атару, као и тамо где нема могућности за снабдевање водом преко водоводне мреже, биће решено индивидуално, путем бушених бунара. Снабдевање технолошком водом је могуће из првог водоносног слоја (фреатска издан) уз сталну контролу воде пре и у току експлоатације или из водотокова.

Површинске воде, природни и вештачки водотокови изложени су перманентној деградацији, упуштањ ем отпадних индустријских и насељских вода. Зато се ове воде морају прихватити и најкраћим путем одвести до реципијента. У насељима на простору обухвата Просторног плана, развијаће се сепарациони канализациони системи, којима ће се посебно одводити фекалне отпадне воде, а посебно атмосферске отпадне воде.

Основни задатак канализационог система је потпуна хидротехничка санитација урбаних простора. Фекални канализациони системи треба да прикупе и одведу ван територије све отпадне воде формиране при употреби и коришћењу. Канализациони системи су у врло уској вези са водоснабдевањем и представљају функционалну и органску целину са њим. Због тога се канализациони системи морају развијати упоредо са развојем система водоснабдевања.

Пре упуштања отпадних вода у реципијент предвиђа се њихово пречишћавање на уређајима за пречишћавање отпадних вода. Карактер реципијента предвиђа, односно захтева висок степен пречишћавања. После пречишћавања на уређајима за пречишћавање отпадних вода, пре испуштања у реципијент, концентрација појединих загађујућих материја у ефлуенту мора задовољавати услове које прописује надлежно водопривредно предузеће.

Туристички локалитети и центри проблем одвођења отпадних вода решаваће преко компактних мини-уређаја за биолошко пречишћавање, или ће се примењивати водонепропусне септичке јаме, које ће се, према потребама, периодично празнити аутоцистернама надлежног комуналног предузећа.

Индустријске отпадне воде по потреби, решаваће се посебним системима. Зависно од врсте и типа загађене воде вршиће се њихово претходно пречишћавање кроз предтретман, па ће се тек онда ићи на заједничко пречишћавање са санитарном и атмосферском отпадном водом. Тако ће се отпадне воде из РГ „Ечка" пречишћавати преко филтера за пречишћавање отпадно-доводне воде према СРП „Стари Бегеј - Царска бара", као и филтера на две локације на Тиси, пумпа „Стара Мужља" и „Петица". Пречишћана вода ће се уливати у сифон канал, одакле ће се вода према технолошким потребама дистрибуирати у рибњачка језера. Постављање ових филтера изискује и реконструкцију постојећих пумпних објеката, као и регулацију пријемног канала на рибњаку.

Развој атмосферске канализације има задатак заштите урбанизованих површина унутар насеља и индустријских погона од плављења атмосферским водама. Кишну канализацију конципирати за меродавне услове (временски пресек, урбанизованост простора, рачунска киша итд.), а етапно реализовати тако да се изграђени делови рационално уклапају у будуће решење.

У насељима која се налазе у обухвату Просторног плана, постојећа мрежа отворених канала ће се ширити у складу са потребама, са уливима у најближе потоке путем уређених испуста који су осигурани од ерозије и који не залазе у протицајни профил канала (потока). За атмосферске отпадне воде са зауљених и запрљаних површина (бензинске пумпе исл.), предвидети одговарајући третман на сепаратору уља и таложнику. Садржај уља у третираној води не сме бити већи од 0,1 mg/l, а суспендованих материја од 30 mg/l.

Приликом израде плана који евентуално предвиђа израду концепта атмосферске канализације потребно је претходно дефинисати укупне количине упуштених вода и сходно томе уз консултацију надлежних органа водопривреде проценити могућност прихвата дефинисаних количина. У случају да су процењене количине упуштених вода веће од оних на које су димензионисани делови каналске мреже у које се предвиђа упуштање, потребно је предвидети могућност реконструкције (повећање протицајног профила и сл.). Без обзира на евентуалну потребу реконструкције, са надлежним водопривредним предузећима потребно је уговорно решити прихват прикупљених вода.

У случају да се у неки од канала у склопу система за одводњавање предвиђа упуштање атмосферских вода прикупљених са било које површине, потребно је имати у виду да се могу упуштати само чисте воде и евентуално технолошке које морају бити пречишћене, без таложљивих или муљевитих материја (пливајући предмети, амбалажа, делови хране, тешки метали, разна уља, и течности за моторе и сл.) ради обезбеђења II класе квалитета воде у каналу, односно крајњем реципијенту. Атмосферске и условно чисте воде, чији квалитет одговара II класи квалитета воде, могу се без пречишћавања упуштати у малиорационе канале. Изливи атмосферских и пречишћених вода у мелиорационе канале морају бити изведени на одређен начин да би се спречило деградирање и нарушавање стабилности косина канала.

Реципијенти за одвођење сувишних вода су Стари Бегеј, Тиса и Канал Бегеј. Одвођење сувишних вода врши се путем мреже мелиоративних канала и црпних станица. У склопу редовних радова на одржавању предвиђени су радови на машинском тарупирању биљне вегетације у каналима, на појасу инспекционих стаза, радови на измуљивању и радови на санацији пропуста.

5.3. ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

5.3.1. Електроенергетска инфраструктура

У оквиру посебне намене, на подручју обухвата Просторног плана нема изграђене електроенергетске инфраструктуре. У непосредног близини посебне намене изграђена је електроенергетска инфраструктура у функцији насеља и постојећих садржаја.

На подручју Просторног плана, ван посебне намене према Плану инвестиција и Плану развоја преносног система, надлежног оператора АД „Електромрежа Србије", планирана је изградња:

- Прикључног вода за ТС 110/20 kV Перлез, који ће бити радијални вод од трансформаторске станице ТС „Зрењанин 2", дужине око 30,5 km.
- Далековод 110 kV ТС Жабаљ-ТС Перлез, између ТС „Жабаљ" и ТС „Перлез", у дужини од око 44 km, који ће допринети радијалног напајања свих проблематичних трансформаторских станица у овом региону и чиме ће се повећати сигурност напајања елктричном енергијом потрошача који се преко њих напајају. За

планирани далековод 110 kV ТС Жабаљ-ТС Перлез потребно је урадити одговрајући плански документ којим ће се тачно дефинисати траса планираног далековод, ван подручја у режиму првог степена заштите природе.
- Далековод 110 kV ТС–регион јужног Баната, дужине око 35 km, који ће бити једносистемски и повезивао би ТС „Перлез" и једну од трансформаторских станица у региону јужног Баната.

Потребе за електричном енергијом у оквиру посебне намене, обезбедиће се са најближе постојеће 20 kV мреже, преко подземног 20 kV кабловског вода и трансформаторске станице у складу са условима надлежног оператора дистрибутивног система електричне енергије. Од траснсформаторске станице до планираних потрошача, градиће се подземни нисконапонски кабловски водови.

5.3.2. Термоенергетска инфраструктура

Постојећи капацитет и положај дистрибутивне гасоводне мреже пружа могућност даљег развоја и проширења у циљу задовољења потреба за природним гасом свих корисника (постојећи и планирани потрошачи) у оквиру заштитне зоне Резервата, а да се при томе не наруши безбедно, квалитетно и стабилно снабдевање потрошача природног гаса. Планирано је да се обезбеди снабдевање гасом свих потрошача на простору заштитне зоне Резервата.

Дистрибутивна гасоводна мрежа ће се развијати у складу са Средњорочним плановима надлежног дистрибутера природног гаса.

5.3.3. Обновљиви извори енергије и енергетска ефикасност

Циљеве енергетске политике који се односе на веће коришћење ОИЕ постизаће се реализацијом следећих активности:
- изградња нових објеката који задовољавају захтеве у погледу енергетске ефикасности и коришћења ОИЕ;
- енергетска санација зграда и увођење ОИЕ у сектору зградарства;
- замена уља за ложење, угља и природног гаса који се користе за грејање биомасом и другим ОИЕ;
- замена коришћења електричне енергије за производњу санитарне топле воде соларном енергијом и другим ОИЕ;
- производња електричне енергије из ОИЕ;
- увођење биогорива и других ОИЕ у сектор саобраћаја.

У оквиру подручја посебне намене могу се користити геотермална и соларна енергија (у виду топлотне и електричне енергије, постављање соларних панела (од материјала без сјаја (мат материјала)) на постојеће и планиране објекте.

5.4. ЕЛЕКТРОНСКА КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА

У оквиру посебне намене, на подручју обухвата Просторног плана нема изграђене електронске комуникационе инфраструктуре. У непосредног близини посебне намене изграђена је електроенергетска инфраструктура у функцији насеља и постојећих садржаја.

Електронска комуникациона мрежа ће се развијати као савремени систем, што подразумева увођење најсавременијих технологија у области електронских комуникација, модернизацију постојеће инфраструктуре и објеката, изградњу широкопојасне мреже на свим нивоима, закључно са локалним, уз употребу најсавременијих медијума преноса. То подразумева и потпуну дигитализацију свих система електронских комуникација (фиксна, мобилна, интернет, радио-комуникација, КДС), уз обезбеђење довољно капацитета, равномерног развоја и целокупне покривености простора и обезбеђивање подједнаке доступности свим оператерима.

За све планиране садржаје, у оквиру посебне намене, који изискују повезивање на постојећу електронску комуникациону мрежу, ради обезбеђења телекомуникационог саобраћаја, планирана је дуж постојећих и планираних путних коридора електронска комуникациона мрежа.

Електронски комуникациони каблови ће се градити подземно.

Заштита електронских комуникационих коридора и изградња инфраструктурних и других објеката у близини електронских комуникационих коридора, мора бити у складу са Правилником о захтевима за утврђивање заштитног појаса за електронске комуникационе мреже и припадајућих средстава, радио-коридора и заштитне зоне и начину извођења радова приликом изградње објеката („Службени гласник РС", број 16/12).

6. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА, АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА, КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ

6.1. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Заштита животне средине на подручју обухвата Просторног плана представља један од императива у поступку планирања даљих активности на простору.

Све планиране активности и мере које ће минимизирати потенцијалне негативне утицаје планских решења на животну средину, имајући у виду како посебну намену простора, тако и ограничен капацитет животне средине која је у одређеној мери угрожена на посматраном подручју, морају бити спровођене у складу са основним принципима одрживог развоја. Поштовање режима заштите заштићених подручја и осталих просторних целина од значаја за очување биолошке разноврсности, унапређење комуналне опремљености простора и усклађивање различитих интересних потреба за уређењем овог простора, допринеће очувању и унапређењу услова за егзистенцију свих корисника овог комплексног простора. Заштита природних ресурса, пре свега површинских и подземних вода, ваздуха и земљишта, подразумева дефинисање низа мера и активности чија ће имплементација у поступку даљег планирања простора, резултирати квалитетним и међусобно усаглашеним планским решењима.

Реализацијом планских активности, зауставиће се даља деградација природних ресурса и унапредиће се квалитет животне средине (Референтна карта бр. 3 Природни ресурси, заштита животне средине и природних и културних добара).

У циљу заштите животне средине, дефинишу се одређене планске активности које се односе на подручје посебне намене, односно обухват Просторног плана, а чији садржаји могу имати директан или посредан утицај на ово подручје и то:
- одрживо коришћење природних ресурса, добара и енергије, уз фаворизовање коришћења обновљивих извора енергије;
- успостављање континуираног праћења стања животне средине, пре свега праћењем емисије загађујућих материја у ваздух на емитерима привредних субјеката, квалитета површинских и подземних вода и земљишта (пољопривредног и непољопривредног), потом биомониторинга, као и мониторинга буке (у зони утицаја постојећих привредних објеката);
- забрана упуштања непречишћених вода у упојне бунаре, природне ретензије и водопропусне септичке јаме или и на друга места где би такве воде могле доћи у контакт са подземним и површинским водама, посебно на подручју посебне намене;
- забрана упуштања у природне реципијенте било какве воде осим атмосферских и условно чистих расхладних вода;
- обавезно комплетно пречишћавање (примарно и секундарно) отпадних вода до траженог степена квалитета, уколико се планира њихово испуштање у реципијенте;

- правовремено реаговање у случају акцидентних ситуација, на подручју обухвата Просторног плана и у контактној зони,
- коришћење биолошких и биотехничких средстава у пољопривреди, у циљу очувања биолошке разноврсности на територији заштићених подручја и посебне намене;
- контролисана примена хемијских средстава у пољопривредној производњи, како у баштама, у оквиру насеља у обухвату Просторног плана, тако и ван грађевинских подручја у складу са мерама заштите природе, а у заштићеним подручјима уз претходно прибављање одобрења и сагласност надлежног Министарства;
- санација и рекултивација неуређених одлагалишта отпада - сметлишта, као и осталих деградираних површина;
- одлагање комуналног и других врста отпада у складу са Регионални планом управљања отпадом (регионална депонија је на територији Града Зрењанина ван обухвата овог Просторног плана) и локалним планом за Град Зрењанин;
- нешкодљиво одлагање лешева животиња и других отпадака животињског порекла које организује локална самоуправа са својом зоохигијенском службом у складу са Законом о ветеринарству, до објеката за сабирање, прераду или уништавање отпада животињског порекла, на начин који не представља ризик по људе и друге животиње или животну средину.

6.2. ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА

6.2.1. Заштита од елементарних непогода

Заштита од елементарних непогода, подразумева планирање простора у односу на могуће природне и друге појаве које могу да угрозе здравље и животе људи, или да проузрокују штету већег обима на простору за који се Просторни план ради, као и прописивање мера заштите за спречавање елементарних непогода или ублажавање њиховог дејства.

Подручје обухваћено Просторним планом може бити угрожено од: земљотреса, високих подземних вода и сувишних атмосферских вода, пожара, метеоролошких појава: атмосферско пражњење, олујни ветрови, атмосферске падавине (киша, град, снег), техничко-технолошких несрећа/акцидената, ратних разарања.

Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама установљене су обавезе, мере и начини деловања, проглашавања и управљања у ванредним ситуацијама.

Општи принципи управљања ризиком од елементарних непогода и технолошких удеса односе се на: планирање и имплементацију превентивних мера заштите; приправност и правовремено реаговање и санирање последица.

На основу сеизмичке рејонизације Републике Србије за повратни период од 475 година, подручје обухвата Просторног плана има утврђен *земљотрес* јачине VII-VIII степени сеизмичког интензитета према Европској макросеизмичкој скали (ЕМС-98). У односу на структуру и тип објекта, дефинисане су класе повредивости, односно очекиване деформације објеката. На основу интензитета и очекиваних последица земљотреса, сматра се да ће се за VII степен манифестовати „силан земљотрес", а за VIII степен „штетан земљотрес".

При пројектовању и утврђивању врсте материјала за изградњу или реконструкцију објеката, обавезно је уважити могуће ефекте за наведене степене сеизмичког интензитета према Европској макросеизмичкој скали - 98, како би се максимално предупредиле могуће деформације објеката под сеизмичким дејством.

Настајање пожара, који могу попримити карактер елементарне непогоде, не може се искључити, без обзира на све мере безбедности које се предузимају на плану заштите. Могућност настанка пожара је већа у насељеним местима која имају развијенију привреду, већу густину насељености, производне објекте и складишта робе и материјала са веома високим пожарним оптерећењем и сл. Могућа појава пожара је и на пољопривредном земљишту, због држања запаљивих пољопривредних усева у летњим месецима.

Заштита објеката од атмосферског пражњења обезбедиће се извођењем громобранске инсталације, у складу са одговарајућом законском регулативом.

Појава града је чешћа и интензивнија у летњем периоду, а штете се највише одражавају на пољопривредним културама које су у том периоду и најосетљивије.

Преовлађујући ветрови на овом простору дувају из западног и југоисточног (кошава) правца, те постоји ризик од јављања штете проузрокован олујним ветровима. Такође, ови ветрови утичу на органски и неоргански свет, као и на многе људске делатности, како непосредно, тако и посредно: на приносе у пољопривреди, количину падавина, исправање тла и биљака, наносе штету психофизичком стању људи кроз повећану или смањену активност и сл.

У току је израда Процене угрожености и Планова заштите и спасавања за Град Зрењанин, док подацима о Процени угрожености правних лица и привредних друштава Град тренутно не располаже.

6.2.2. Заштита од акцидентних ситуација

Заштита простора од ванредних ситуација врши се у складу са одредбама Националне стратегије заштите и спасавања у ванредним ситуацијама, Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама и других подзаконских аката.

Концепција планирања и заштите простора од елементарних непогода и технолошких удеса, базира се на смањењу ризика по људско здравље и животе, природне и створене вредности, као и на санацији простора који су евидентно угрожени овим појавама.

Усаглашавање националне законске регулативе са међународном, јачање институционалних капацитета за примену законских обавеза, сектора за рану најаву и одбрану, као и формирање јединствене базе о угроженим просторима, потенцијално угроженим просторима, постојећим и планираним објектима одбране, пружа основу за планирање намене простора и његовог савременог концепта развоја у складу са природним условима и ограничењима.

Као што је речено, према условима Министарства заштите животне средине, Сектора за управљање животном средином, Одсека за заштиту од великог хемијског удеса, на подручју Просторног плана се не налазе севесо постројења нижег реда и нити вишег реда, која би својим радом могла да угрозе квалитет животне средине на посматраном подручју. У складу са важећом законском регулативом и условима надлежног Министарства, овим Просторним планом се дају активности и мере које треба предузети у циљу спречавања и ограничавања утицаја који могу настати у случају акцидентних ситуација.

Постројења у којима се обављају активности у којима је присутна или може бити присутна опасна материја у једнаким или већим количинама од прописаних (у даљем тексту: севесо постројења), регулисана су Законом о заштити животне средине и другим подзаконским актима, на основу чега се одређује обавеза израде Политике превенције удеса или Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса, у зависности од количина опасних материја којима се врше те активности.

Такође, Правилником о листи опасних материја и њиховим количинама и критеријумима за одређивање врсте документа који израђује оператер севесо постројења односно комплекса прописује се листа опасних материја и њихове количине и критеријуми за одређивање врсте документа које израђује оператер севесо постројења, односно комплекса у коме се обављају активности у којима је присутна или може бити присутна једна или више опасних материја.

Локална самоуправа је у обавези да, на основу планова заштите од удеса оператера, који се налазе на територији те локалне самоуправе, изради План заштите од удеса локалне самоуправе (екстерни План заштите од удеса), чији је садржај и методологија израде уређена Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама. Повредиви објекти јесу они који се налазе на 1000 метара од граница севесо постројења.

6.3. КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ

У случају непосредне ратне опасности и у рату, све мере цивилне заштите (заштита људи и материјалних добара, померање становништва, збрињавање становништва и др.) спроводиће се у складу са Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама („Службени гласник РС", број 87/18) и прописима који регулишу ову област.

7. НАМЕНА ПРОСТОРА И БИЛАНС ПОВРШИНА У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Табела 5. Подручје обухваћено Просторним планом према категоријама коришћења земљишта

Р. бр.	НАМЕНА ПРОСТОРА - ОСНОВНЕ КАТЕГОРИЈЕ ЗЕМЉИШТА	Површина	
		ha	%
1.	Пољопривредно земљиште	7683,77	78,61
2.	Водно земљиште	748,45	7,66
3.	Шумско земљиште	807,96	8,27
4.	Грађевинско земљиште	536,24	5,46
	УКУПНА ПОВРШИНА У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	9775,82	100

Основну намену простора у оквиру границе обухвата Просторног плана чини пољопривредно, водно, шумско и грађевинско земљиште.

Највећи део простора у обухвату Просторног плана заузима пољопривредно земљиште **78,61** %. Највећи део чини необрадиво земљиште (пашњаци, трстици, мочваре) и остало пољопривредно земњиште.

Водно земљиште заузима **7,66** % површине у оквиру обухвата Просторног плана и чине река Тиса и Бегеј, каналска мрежа, Рибњак, баре… .

Шуме и шумско земљиште заузимају **8,27** % површине у обухвату Просторног плана.

Грађевинско земљиште **5,46** % површине у оквиру обухвата Просторног плана чине грађевинска подручја насеља, постојећа зона кућа за одмор, постојећи радни комплекс, постојећа гробља, планирани визиторски центар и планирано пристаниште за сопствене потребе.

Табела 6. Површине просторних целина и подцелина подручја посебне намене и зона утицаја на подручје посебне намене

Р. бр.	ПРОСТОРНЕ ЦЕЛИНЕ И ПОДЦЕЛИНЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	Површина	
		ha	%
1.	**Просторна целина заштићеног подручја - Резервата**	**4726**	**48,34**
1.1.	Просторна подцелина 1 - режим заштите I степена	670	14.18
1.2.	Просторна подцелина 2 - режим заштите II степена	1910	40,41
1.3.	Просторна подцелина 3 - режим заштите III степена	2146	45,41
2.	**Зона утицаја на подручје посебне намене**	**5049,82**	**51,66**
1+2	**УКУПНА ПОВРШИНА У ОБУХВАТУ ПРОСТОНОГ ПЛАНА**	**9775,82**	**100,0**

На територији Резервата, површине 4726 ha, утврђени су режими заштите I, II и III степена.

Режим заштите I степена, укупне површине 670 ha, односно 14.18 % површине Резервата, обухвата подручја: Тигањица, Царска бара са Војтином Млаком, Перлеска бара, Бајбок са меандрима Старог Бегеја и део Ботошког рита.

Режим заштите II степена, укупне површине 1910 ha, односно 40,41 % површине Резервата, обухвата водоток Стари Бегеј од 14. речног километра до уставе „Царска бара", шуме уз леву обалу Старог Бегеја, Велику и Малу греду, Сарачицу, тршћаке Ботошког рита, ливаде, пашњаке и слатине Мужљанског рита.

Режим заштите III степена, укупне површине 2146 ha, односно 45,41 % површине Резервата, обухвата Трактор бару, насип уз Бегеј са окружењем, Бегеј са појасом на његовој левој обали и деловима десне обале, део Старог Бегеја од 15. до 14. речног километра, излетиште са пристаништем, Фидричку-Мали рит, Фаркаждински рит, рибњаке за производњу млађи, мрежу канала са Сифон каналом и плантаже еуроамеричке тополе у Мужљанском риту.

IV ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

За све објекте који се налазе у заштићеном природном добру, инвеститор је обавезан да изради студију процене утицаја на животну средину у складу са чланом 3. Закона о процени утицаја на животну средину.

За остале објекте у оквиру заштитне зоне Резервата инвеститор је дужан да се, у складу са наведеним Законом и одредбама Уредбе о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину, пре подношења захтева за издавање одобрења за изградњу објеката са Листе II, обрати надлежном органу за послове заштите животне средине. Надлежни орган ће одлучити о потреби израде студије о Процени утицаја на животну средину, односно донети решење о потреби израде или ослобађању од израде студије.

1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗЕМЉИШТА (СА ЗОНАМА ЗАШТИТЕ)

1.1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Подручје посебне намене, заштићено подручје - Резерват обухвата две просторне целине значајне за очување биолошке разноврсности: просторну целину „Мужљански рит" и просторна целину „Царска бара" (простор поред реке Бегеј).

У оквиру просторних целина Резервата дефиниасне су подцелине - просторна подцелина 1 - режим заштите I степена, просторна подцелина 2 - режим заштите II степена и просторна подцелина 3 - режим заштите III степена.

Просторним планом дата су правила уређења за просторне целине и подцелине у оквиру подручја посебне намене, а све у циљу заштите предметног подручја, у складу са Уредбом о проглашењу Специјалног резервата природе „Царска бара" („Службени гласник РС", бр. 46/11 и 96/21), условима заштите природе и условима надлежних органа, посебних организација, имаоца јавних овлашћења и других институција.

Правила уређења у просторним целинама заштићеног подручја - Резервату

Поред вредности као оазе очуване природе, научног, естетског и културног значаја, могућности просторне целине заштићеног подручја – Резервата су и у образовним и еко-туристичким програмима и традиционалном пашарењу.

Резерват је стављен под заштиту ради очувања некадашњег главног подручја тока реке Бегеј, захваљујући специфичним условима станишта – водена, мочварна, шумска, степска и слатинска станишта са врло сложеном организацијом животних заједница и са разноврсним живим светом међу којима су и многе природне реткости.

На простору Резервата забрањено је вршити активности које могу нарушити својства због којих је проглашен заштићеним природним добром.

У Резервату нису дозвољене делатности којима се угрожава изворност биљног и животињског света, хидрографске, геоморфолошке, геолошке, културне и пејзажне вредности, осим радњи којима се одржава или успоставља природна равнотежа и остварују функције природног добра, сагласно утврђеном режиму заштите и његовим значајем.

У оквиру Резервата Просторним планом дозвољене су одређене активности и радови, као и уређење и изградња одређених садржаја, а све у складу са Уредбом о заштити Специјалног резервата природе „Царска бара" и Решењем о условима заштите природе издатим од стране Министарства заштите животне средине.

Правила уређења у просторним подцелинама Резервата

На територији Резервата утврђени су режими заштите I, II и III степена.

<u>Просторна подцелина 1 - режим заштите I степена</u>

Режим заштите I степена обухвата подручја: Тигањица, Царска бара са Војтином Млаком, Перлеска бара, Бајбок са меандрима Старог Бегеја и део Ботошког рита (14, 18% површине Резервата).

На површинама на којима је утврђен режим I степена спроводе се мере утврђене Законом о заштити природе, искључени су сви облици коришћења и активности, осим праћења стања, научних истраживања и контролисане едукације.

У просторној подцелини 1 - режиму заштите I степена забрањена је изградња свих врста објеката.

<u>Просторна подцелина 2 - режим заштите II степена</u>

Режим заштите II степена обухвата: водоток Стари Бегеј од 14. речног километра до уставе „Царска бара", шуме уз леву обалу Старог Бегеја, Велику и Малу греду, Сарачицу, тршћаке Ботошког рита, ливаде, пашњаке и слатине Мужљанског рита (40, 41% површине Резервата).

На површинама са утврђеним режимом II степена подразумевана је активна заштита простора. Спроводи се на заштићеном подручју или његовом делу са делимично измењеним екосистемима великог научног и практичног значаја и посебно вредним пределима и објектима геонаслеђа. У II степену заштите могуће су управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, без последица по примарне вредности њихових природних станишта, популација, екосистема, обележја предела и објеката геонаслеђа, обављати традиционалне делатности и ограничено користити природни ресурси на одржив и строго контролисан начин.

Просторна подцелина 3 - режим заштите III степена

Режим заштите III степена обухвата: Трактор бару, насип уз Бегеј са окружењем, Бегеј са појасом на његовој левој обали и деловима десне обале, део Старог Бегеја од 15. до 14. речног километра, излетиште са пристаништем, Фидричку-Мали рит, Фаркаждински рит, рибњаке за производњу млађи, мрежу канала са Сифон каналом и плантаже еуроамеричке тополе у Мужљанском риту (45, 41% површине Резервата).

Режим заштите III степена подразумева проактивну заштиту. Спроводи се на заштићеном подручју или његовом делу са делимично измењеним и/или измењеним екосистемима, пределима и објектима геонаслеђа од научног и практичног значаја.

У III степену заштите могу се вршити управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, уређење објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства, очување традиционалних делатности локалног становништва, селективно и ограничено коришћење природних ресурса и простора уз потребну инфраструктурну и другу изградњу.

1.2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА У ЗОНИ УТИЦАЈА НА ПОДРУЧЈЕ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Зону утицаја на подручје посебне намене чини пољопривредно, шумско, водно и грађевинско земљиште.

У оквиру зоне утицаја на подручје посебне намене налазе се станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја, делови еколошких коридора са заштитним зонама и остало земљиште.

Очување и унапређење заштићеног подручја је остваривo само у оквиру система очуваних станишта еколошке мреже, очувањем функционалности еколошких коридора и суседних станишта.

1.2.1. Правила уређења у оквиру станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја

Све активности и радови, као и уређење и изградња у оквиру станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја морају бити у складу са условима и мерама заштите и уређења за станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја дефинисаним у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења", у тачки „1. Правила уређења и организације земљишта (са зонама заштите)", „1.5. Услови и мере заштите природног и културног наслеђа, животне средине и живота и здравља људи", „1.5.1. Услови и мере заштите и уређења природних добара", „1.5.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја".

Имајући у виду да је очување и унапређење заштићеног подручја остваривo само у оквиру система очуваних станишта еколошке мреже, **на пољопривредном земљишту у оквиру станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја** могућа је ограничена изградња само монтажних објеката (салетле, надстрешнице и сл.) и изградња и реконструкција инфраструктурних објеката, у складу са посебним условима заштите природе које је неопходно прибавити.

Поред тога, потребно је прибавити посебне услове заштите природе за следеће активности: планирање рекреативних активности; геолошка и друга истраживања; подизање ваншумског зеленила; сечу двореда, група стабала и шумица, крчење жбуња; паљење вегетације ливада, пашњака и трстика, као и ревитализацију станишта, формирање појилишта (копање јаме, бушење новог или обнављање запуштеног бунара).

Неопходно је обезбедити одрживо коришћење травних површина станишта за кошење и испашу у складу са капацитетом станишта (очување старих раса и сорти, обнова екстензивног сточарства и сл.) и обнављати шумарке аутохтоних врста на одговарајућим ливадским стаништима до -20% покровности по парцели, односно до максималне величине појединачних површина до 0,05 ha.

Забрањено је мењати намену и културу површина, осим у циљу еколошке ревитализације станишта (преоравати површине под природном вегетацијом, градити рибњаке), уклањати травни покривач са површинским слојем земљишта, подизати соларне и ветрогенераторе, отварати површинске копове, мењати морфологију терена, привремено или трајно одлагати отпад и опасне материје, уносити инвазивне врсте биљака и животиња.

На **шумском земљишту у оквиру станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја,** у складу са посебним условима заштите природе које је неопходно прибавити и у складу са плановима газдовања шумама, може се градити техничка инфраструктура (шумске саобраћајнице и други објекти који служе за газдовање шумама).

Неопходно је ускладити планске документе у газдовању шумама са очувањем заштићених врста путем сарадње корисника шума и Покрајинског завода за заштиту природе.

Коришћење, уређење и заштита **водног земљишта у оквиру станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја** ће се вршити у складу са условима и мерама заштите и уређења за станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја. Неопходно је ускладити постојећи режим вода са циљевима заштите станишта. Потребно је прибавити посебне услове заштите природе за следеће активности: уређење вода, радове на одржавању каналске мреже укључујући и уклањање вегетације и остале мелиорационе радове. Заштита и коришћење водног ресурса подразумева оптимизирање режима вода, праћење стања и анализу квалитета вода.

Границе и намена водног земљишта не могу се мењати без посебне сагласности ЈВП „Воде Војводине".

1.2.2. Правила уређења за еколошке коридоре и за простор у оквиру заштитних зона еколошких коридора

Све активности, радови и уређење у оквиру еколошких коридора, као и уређење и изградња у оквиру заштитних зона еколошких коридора морају бити у складу са условима и мерама заштите и уређења за еколошке коридоре и за простор у оквиру заштитних зона еколошких коридора, дефинисаним у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења", у тачки „1. Правила уређења и организације

земљишта (са зонама заштите)", „1.5. Услови и мере заштите природног и културног наслеђа, животне средине и живота и здравља људи", „1.5.1. Услови и мере заштите и уређења природних добара", „1.5.1.3. Еколошки коридори" и у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења", у тачки „2. Правила грађења", „2.6. Критеријуми којима се утврђује забрана грађења на одређеном простору или за одређене врсте објеката", „2.6.9. Зона заштите еколошких коридора и станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја".

1.2.3. Правила уређења на осталом земљишту у оквиру зоне утицаја на подручје посебне намене

На **осталом пољопривредном земљишту у оквиру зоне утицаја на подручје посебне намене** дозвољена је изградња у складу са условима дефинисаним у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења", у тачки „2. Правила грађења", „2.6. Критеријуми којима се утврђује забрана грађења на одређеном простору или за одређене врсте објеката".

На осталом пољопривредном земљишту у оквиру подручја посебне намене дозвољена је изградња:
- објектата за потребе пољопривредног домаћинства - салаша;
- пољопривредних објеката и радних садржаја у функцији пољопривреде (воћарско-виноградарске, повртарске и цвећарске кућице; стакленици и пластеници; објекти за гајење печурака; рибњаци; фарме и газдинства - објекти за узгој животиња; објекти за примарну прераду и складиштење пољопривредних производа);
- објеката чија је намена у функцији очувања и промоције подручја посебне намене (осматрачнице, салетле, надстрешнице);
- лансирних (противградних станица).

Коришћење, уређење и заштита **водног земљишта** се може вршити у складу са условима и мерама заштите и уређења природних добара дефинисаних Просторним планом. Заштита и коришћење водног ресурса подразумева оптимизирање режима вода, праћење стања и анализу квалитета вода. Границе и намена водног земљишта не могу се мењати без посебне сагласности ЈВП „Воде Војводине".

На осталом **шумском земљишту у оквиру зоне утицаја на подручје посебне намене** могу да се граде објекти у складу са плановима газдовања шумама и посебним прописима којима се уређује област дивљачи и ловства:
- објекти за одржавање и коришћење шума (шумарске куће);
- техничка инфраструктура (шумске саобраћајнице и други објекти који служе за газдовање шумама);
- ловачке колибе и ловно-техничких објекти.

Грађевинско земљиште у оквиру зоне утицаја на подручје посебне намене чине грађевинска подручја насеља, постојећа зона кућа за одмор, постојећи радни комплекс и постојећа гробља.

За грађевинска подручја насеља Бело Блато и Лукино Село и део грађевинског подручја насеља Стајићево која се налазе у оквиру обухвата Просторног плана примењиваће се Просторни план града Зрењанина који мора бити усклађен са овим Просторним планом.

За део грађевинског подручја насеља Перлез примењиваће се Урбанистички план МЗ Перлез до 2010. године и Одлука о спровођењу урбанистичког плана МЗ Перлез до 2010. године. који мора бири усклађен са овим Просторним планом.

У оквиру зоне кућа за одмор дозвољена је изградња кућа за одмор и помоћних објеката.

Постојећи радни комплекс који се налази у КО Бело Блато, уз границу Резервата, у оквиру зоне утицаја на подручје посебне намене, задржава се у постојећем стању и дозвољена је могућност текућег одржавања и санације.

У склопу гробља дозвољена је изградња сакралних објеката према црквеним, односно верским канонима, уређење путева, стаза и зеленила.

Неопходно је придржавати се услова и мера заштите дефинисаних у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења", у тачки „2. Правила грађења", „2.6. Критеријуми којима се утврђује забрана грађења на одређеном простору или за одређене врсте објеката".

1.3. УРБАНИСТИЧКИ И ДРУГИ УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ПОВРШИНА И ОБЈЕКАТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ И МРЕЖЕ САОБРАЋАЈНЕ И ДРУГЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

1.3.1. Саобраћајна инфраструктура

Објекти јавне путне - друмске и железничке инфраструктуре (државни путеви у складу са Уредбом о категоризацији државних путева, општински путеви, постојећа и планирана железничка инфраструктура), као и пратећи садржаји уз путеве, ће се реконструисати/градити на основу услова из донетих просторних планова локалних самоуправа.

Планирање и изградња свих саобраћајница које прелазе преко елемената еколошке мреже, треба да се врши у складу са потребама заштите дивљих врста, укључујући и обезбеђење сигурног пролаза дивљих врста на одређеним локацијама (еколошки коридори, миграторни путеви између субјединица заштићених подручја или станишта). У том смислу је потребно применити мере заштите које су дате овим Просторним планом.

Водни саобраћај

Приликом изградње објеката у оквиру водног-пловног пута реке Тисе, деонице ОКМ ХС ДТД, канала Бегеј услове треба тражити од надлежног предузећа (МГСИ – Дирекција за пловне путеве, Агенција за управљање лукама, ЈВП Воде Војводине) које је задужено за одржавање и развој водних-пловних путева.

Путна мрежа

Државни и општински путеви ће се реконструисати/градити на основу услова - правила уређења и грађења из просторних и урбанистичких планова, уз придржавање законске и подзаконске регулативе, услова надлежног предузећа - управљача над предметним јавним путевима и услова и мера заштите и уређења природних добара. Реализацију изградње/реконструкције путне инфраструктуре би требало извршити уз уважавање анализе постојећих и перспективних саобраћајних токова, као и експлоатационог стања коловозних површина и осталих елемената предметних јавних путева.

Железнички саобраћај

Железничка инфраструктура ће се реконструисати/градити на основу услова - правила уређења и грађења из просторних и урбанистичких планова, уз придржавање законске и подзаконске регулативе и услова надлежног предузећа - управљача над предметном инфраструктуром.

Реализацију изградње/реконструкције железничке инфраструктуре вршити уз уважавање анализе постојећих и перспективних саобраћајних токова, као и експлоатационог стања пружне инфраструктуре.

Некатегорисана путна мрежа

Изградња, одржавање и реконструкција некатегорисаних - атарских путева је у надлежности управљача - локалне самоуправе која својим краткорочним или дугорочним плановима управљања одређује приоритете, динамику и реализацију свих активности на овој путној мрежи.

Изградња и одржавање некатегорисаних - атарских путева вршиће се у складу са препорукама и смерницама из просторног плана јединица локалне самоуправе (ПП Града Зрењанина).

Све активности - интервенције на атарској путној мрежи се обављају у оквиру утврђених регулационих ширина парцела. У случајевима захтева за променом хијерархијске дефиниције некатегорисаних - атарских путева, обавезна је израда Плана детаљне регулације.

Општи услови за некатегорисану путну мрежу:
- утврђена регулациона ширина парцеле пута;
- ширина заштитног појаса 3,0 m, обострано од границе путног земљишта-парцеле;
- коловоз мин. ширине 3,0 m једносмерни и 5,0 m за двосмерни саобраћај;
- обострене банкине 1,0 m;
- канали за одводњавање мин. ширине 0,3 m.

Остали приступни путеви

Изградња и одржавање осталих приступних путева треба да буде у складу са важећом регулативом и техничким прописима (SRPS за путеве са малим саобраћајем). Уколико приликом реализације ових саобраћајних капацитета дође до потребе за заузимањем новог земљишта, обавезна је израда одговарајуће планске документације (план детаљне регулације).

Немоторни саобраћај

Пешачке и колско-пешачке стазе (у оквиру посебне намене уз услове надлежне институције) могуће је градити уз следеће препоруке:
- минимална ширина пешачке стазе 2,0 m;
- изградња застора је могућа од доступних материјала (препорука: земља, камени агрегат, шљунак и сл.);
- за колско-пешачке стазе обавезна је стабилизација застора.

Бициклистичке стазе потребно је градити/реконструисати уз следеће препоруке:
- ширина бициклистичке стазе 1,5 (мин.1,3) m, 2,5 (мин.2,1) m - двосмерни саобраћај);
- изградња застора од доступних материјала уз обавезну стабилизацију истог;
- застор мора бити раван, без улегнућа и одговарајуће носивости.

1.3.2. Водна и комунална инфраструктура

Правила за трасирање комуналне инфраструктуре:
- ✓ Водовод и канализација се морају трасирати тако да:
  - не угрожавају постојеће или планиране објекте, као и планиране намене коришћења земљишта,
  - да се подземни простор и грађевинска површина рационално користе,
  - да се поштују прописи који се односе на друге инфраструктуре,
  - да се води рачуна о геолошким особинама тла, подземним водама и сл.
- ✓ Водовод трасирати једном страном коловоза, супротном од атмосферске канализације, на одстојању 1,0 м од ивичњака.

- ✓ Фекалну канализацију трасирати осовином коловоза.
- ✓ Атмосферску канализацију трасирати једном страном коловоза (нижом код саобраћајница са једносмерним падом) на одстојању 1,0 м од ивичњака, супротно од водовода.
- ✓ Хоризонтално растојање између водоводних и канализационих цеви и зграда, дрвореда и других затечених објеката не сме бити мања од 1,5 м.
- ✓ Растојање водоводних цеви од осталих инсталација (гасовод, топловод, електро и телефонски каблови) при укрштању не сме бити мање од 0,5 м.
- ✓ Тежити да водоводне цеви буду изнад канализационих, а испод електричних каблова при укрштању.
- ✓ Полагање водовода или канализације у тротоару се може дозволити само изузетно, уз документовано образложење и са посебним мерама заштите.
- ✓ Уколико није могућа траса у оквиру регулативе саобраћајнице, водовод или канализацију водити границом катастарских парцела уз писмену сагласност оба корисника међних парцела. Минимална дубина укопавања цеви водовода и канализације је 1,0 м од врха цеви до коте терена, а падови према техничким прописима у зависности од пречника цеви.
- ✓ Минимално растојање ближе ивице цеви до темеља објеката је 1,5 м.
- ✓ Минимално дозвољено растојање при паралелном вођењу са другим инсталацијама дато је у табели 1. табела 1. Минимално дозвољено растојање при паралелном вођењу инсталација водовода и канализације са другим инсталацијама Паралелно вођење (м) Међусобно водовод и канализација 0.4 До гасовода 0.3 До топловода 0.5 До електричних каблова 0.5 До телефонских каблова 0.5
- ✓ Избор материјала за изградњу водоводне и канализационе мреже, као и опреме извршити уз услове и сагласност надлежног комуналног предузећа.
- ✓ Појас заштите око главних цевовода износи најмање по 2,5 м од спољне ивице цеви. У појасу заштите није дозвољена изградња објеката, ни вршење радњи које могу загадити воду или угрозити стабилност цевовода.
- ✓ Забрањена је изградња објеката и сађење засада над разводном мрежом водовода или канализације. Власник непокретности која се налази испод, изнад или поред комуналних објеката (водовод, топловод...), не може обављати радове који би ометали пружање комуналних услуга.
- ✓ Постављање подземних инсталација (водовод, канализација, електро и ПТТ мрежа...) испод зелених површина у урбанизованим зонама, вршити на растојању од мин 2,0 м од постојећег засада, а уз одобрење општинског органа за раскопавање и враћање површина у првобитно стање.
- ✓ Црпне станице (како за воду, тако и за канализацију) постављају се у непосредној близини саобраћајница, на грађевинској парцели предвиђеној само за те сврхе. Габарити објекта се одређују у зависности од протока садржаја, капацитета, типа и броја пумпи. Величина грађевинске парцеле за црпне станице одређује се у зависности од зона заштите и обезбеђује се ограђивањем.
- ✓ Изградњи и реконструкција водоводних и канализационих објеката може се приступити тек након израде инвестиционо-техничке документације и прибављања потребних сагласности и одобрења у складу са законским прописима. Изузетно, искључиво у случајевима и под условима прописаним односним законом о изградњи, може се приступити радовима без потребне техничке документације.
- ✓ Зона непосредне заштите око резервоара, црпних станица, инсталација за поправак квалитета воде, комора за прекид притиска и дубоко бушених бунара - обухвата најмање 10 m од објекта. Ова зона се обезбеђује ограђивањем и може се користити само као сенокос. Тачна величина зоне заштите је одређена законском регулативом.
- ✓ Јавне чесме на територији овог плана морају бити уређене, а квалитет воде се мора редовно контролисати од стране овлашћене установе.
- ✓ Израдити главне пројекте за реконст. постојеће и изградњу нове водоводне мреже. Пројектовање и изградњу објеката вршити у сарадњи са надлежним ЈКП, а на пројекте наведених хидротехничких објеката пробавити сагласност истог;
- ✓ Трасу водоводне мреже полагати између две регулационе линије у уличном фронту, по могућности у зелени појас (трасу полагати са једне стране улице, или обострано зависно од ширине уличног фронта);

- ✓ Ван насеља, мрежу поставити у склопу путног земљишта. Ако не постоји могућност спровођења кроз путно земљиште трасу провући кроз приватно земљиште уз сагласност власника парцеле;
- ✓ Водоснабдевање објеката и пољопривредног земљишта ван насељених места је на основу акта о урбанистичким условима, може се решавати путем појединачних изворишта –бунара према посебним водопривредним условима, које издаје надлежни општински орган, односно бунарима дубине до првог водоносног хоризонта (мах . дубине 60 м);
- ✓ У површинске воде, забрањено је испуштати било какве воде осим условно чистих атмосферских и пречишћених отпадних вода чији квалитет обезбеђује одржавање минимално доброг еколошког статуса (II класа воде) реципијента, према Уредби о класификацији вода. Квалитет ефлуента треба да задовољава граничне вредности прописане Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање и Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање. У подземне воде забрањено је испуштати било какве воде осим условно чистих атмосферских и уносити опасне и штетне материје које могу да угрозе квалитет (хемијски статус), тј. узроковати физичку, хемијску, биолошку или бактериолошку промену вода;
- ✓ На местима где јавна канализациона мрежа није изграђена, до изградње таквих система, примењиваће се водонепропусне септичке јаме, које ће се, према потребама, периодично празнити аутоцистернама надлежног комуналног предузећа. Изградњу водонепропусних септичких јама вршити према следећим условима:
  - да су приступачне за возило - аутоцистерну које ће их празнити,
  - да су коморе изграђене од водонепропусних бетона,
  - да су удаљене од свих објеката и међа према суседима најмање 3,0 m,
  - да се лако могу преоријентисати на јавну канализациону мрежу након њене изградње
  - да буду удаљене од бунара најмање 8 m.

1.3.3. Енергетска инфраструктура

1.3.3.1. Електроенергетска инфраструктура

За изградњу електроенергетске инфраструктуре оквиру посебне намене морају се прибавити посебни услови заштите природе.

У оквиру посебне намене I степена заштите није могућа изградња електроенергетске инфраструктуре.

У оквиру посебне намене, II степена заштите могућа је изградња подземне електроенергетске инфраструктуре уз постојећу инфраструктуру, за потребе спровођења мера заштите и унапређења природног добра.

У оквиру посебне намене, III степена заштите могућа је изградња подземне електроенергетске инфраструктуре за потребе одрживог коришћења и управљања заштићеним подручјем, одржавање постојећих објеката и постојећих садржаја.

За изградњу електроенергетске мреже унутар посебне намене, морају се прибавити посебни услови заштите природе.

<u>Правила за изградњу електроенергетске мреже</u>
- Каблове полагати у саобраћајним коридорима и уз постојећу инфраструктуру;
- Дубина полагања каблова треба да буде минимално 0,8 m;
- При паралелном вођењу енергетских каблова до 10 kV и електронских комуникационих каблова, најмање растојање мора бити 0,50 m, односно 1,0 m за каблове напона преко 10 kV;

- При укрштању енергетских и електронских комуникационих каблова угао укрштања треба да буде око 90°;
- Није дозвољено полагање електроенергетских каблова изнад електронских комуникационих, сем при укрштању, при чему минимално вертикално растојање мора бити 0,5 m;
- Паралелно полагање електроенергетских каблова и цеви водовода и канализације дозвољено је у хоризонталној равни, при чему хоризонтално растојање мора бити веће од 0,50 m;
- Није дозвољено полагање електроенергетског кабла изнад или испод цеви водовода или канализације;
- При укрштању електроенергетских каблова са цевоводом гасовода, вертикално растојање мора бити веће од 0,30 m, а при приближавању и паралелном вођењу 0,50 m.

Правила за изградњу јавног осветљења
- У оквиру III степена заштите ограничава се осветљавање простора на неопходно и усмерено осветљавање објеката, приземних површина и површина осветљавања земљишта, као и за потребе безбедности саобраћајница, туристичких садржаја и културно-историјских вредности;
- Користити расветна тела у складу са новим технологијама развоја и условима надлежног завода за заштиту природе;

Правила за изградњу трафостаница 20/0,4 kV
- У оквиру посебне намене, трафостанице градити као монтажно-бетонске или компактне за 20/0,4 kV напонски пренос, у складу са важећим законским прописима и техничким условима надлежног оператора дистрибутивног система електричне енергије;
- Минимална удаљеност трафостанице од осталих објеката мора бити 3,0 m;
- Монтажно-бетонске трафостанице, градиће се као слободностојећи објекти. За изградњу оваквих објеката потребно је обезбедити слободан простор максималних димензија 4,0x5,5 m;

Правила уређења у заштитној зони:
- У појасу 200 m од еколошких коридора/станишта, изузимајући грађевинска подручја насеља применити посебна техничко-технолошка решења која спречавају колизију и електрокуцију птица код електричних водова ниског напона;
- У појасу 200 m од еколошких коридора/станишта, применити мере заштите од утицаја светлости;
- У појасу 200 m од еколошких коридора/станишта, на грађевинском земљишту (грађевинско подручје насеља и грађевинско земљиште ван грађевинског подручја насеља), применити мере заштите од утицаја светлости;
- Објекте који захтевају осветљење лоцирати мин. 20 m удаљености од границе еколошких коридора/станишта;
- У појасу 20 m од еколошких коридора/станишта, на пољопривредном, шумском и водном земљишту, изградња надземне инфраструктуре се ограничава на трасе које најкраћим путем прелазе преко станишта.

Услови за прикључење објеката на електроенергетску мрежу
- Напајање будућих потрошача ће се извести преко кабловских прикључних ормана по систему улаз-излаз;
- Уколико се на парцели предвиђа потрошња електричне енергије са максималном снагом мањом од 70 kW, који су од постојеће нисконапонске мреже удаљени од 40 до 150 m прикључиће се нисконапонским водом на постојећу нисконапонску мрежу;
- За парцеле које су на удаљености преко 150 m од постојеће нисконапонске мреже, прикључење ће се извршити на трансформаторску постојећу трансформаторску станицу, или нову коју је потребно изградити.

1.3.3.2. Термоенергетска инфраструктура

Приликом пројектовања, изградње, експлоатације одржавања и заштите дистрибутивне гасоводне мреже испоштовати услове који су дати у Правилнику о условима за несметану и безбедну дистрибуцију природног гаса гасоводима притиска до 16 bar („Службени гласник РС", број 86/15), *у којем су детаљно дата и правила за надземно полагање гасовода.*

У насељеним местима гасовод се по правилу гради у регулационом појасу саобраћајница, у инфраструктурним коридорима.

Табела 7. Минимална дозвољена хоризонтална растојања подземних гасовода од стамбених објеката, објеката у којима стално или повремено борави већи број људи (од ближе ивице цеви до темеља објекта)

Радни притисак гасовода	MOP ≤ 4 bar (m)	4 bar<MOP≤10 bar (m)	10 bar <MOP≤ 16 bar (m)
Гасовод од челичних цеви	1,0	2,0	3,0
Гасовод од полиетиленских цеви	1,0	3,0	-

Растојања дата у табели се могу изузетно смањити на минимално 1 m, уз примену додатних мера заштите, при чему се не сме угрозити стабилност објеката.

Табела 8. Минимална дозвољена растојања спољне ивице подземних челичних гасовода 10 bar < MOP ≤ 16 bar и челичних и ПЕ гасовода 4 bar < MOP ≤ 10 bar са другим гасоводима, инфраструктурним и другим објектима

Инфраструктурни објекти	Минимално дозвољено растојање (m)	
	Укрштање	Паралелно вођење
Гасоводи међусобно	0,2	0,6
Од гасовода до водовода и канализације	0,2	0,4
Од гасовода до вреловода и топловода	0,3	0, 5
Од гасовода до проходних канала вреловода и топловода	0,5	1,0
Од гасовода до нисконапонских и високонапонских ел. каблова	0,3	0,6
Од гасовода до телекомуникационих каблова	0,3	0,5
Од гасовода до резервоара* и других извора опасности станице за снабдевање горивом превозних средстава у друмском саобраћају, мањих пловила, мањих привредних и спортских ваздухоплова	-	5,0
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета највише 3 m^3*	-	3,0
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета више од 3 m^3 а највише 100 m^3*	-	6,0
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета преко 100 m^3*	-	15,0
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета највише 10 m^3*	-	5,0
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета већег од 10 m^3 а највише 60 m^3*	-	10,0
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета преко 60 m^3*	-	15,0
Од гасовода до шахтова и канала	0,2	0,3
Од гасовода до високог зеленила	-	1,5
* растојање се мери до габарита резервоара		

Табела 9. Минимална дозвољена растојања спољне ивице подземних челичних и ПЕ гасовода МОР ≤ 4 bar са другим гасоводима, инфраструктурним и другим објектима

Инфраструктурни објекти	Минимално дозвољено растојање (m)	
	Укрштање	Паралелно вођење
Гасоводи међусобно	0,2	0,4
Од гасовода до водовода и канализације	0,2	0,4
Од гасовода до вреловода и топловода	0,3	0,5
Од гасовода до проходних канала вреловода и топловода	0,5	1,0
Од гасовода до нисконапонских и високонапонских ел. каблова	0,2	0,4
Од гасовода до телекомуникационих и оптичких каблова	0,2	0,4
Од гасовода до резервоара* и других извора опасности станице за снабдевање горивом превозних средстава у друмском саобраћају, мањих пловила, мањих привредних и спортских ваздухоплова	-	5,0
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета највише 3 m^3*	-	3,0
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета више од 3 m^3 а највише 100 m^3*	-	6,0
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета преко 100 m^3*	-	15,0
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета највише 10 m^3*	-	5,0
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета већег од 10 m^3 а највише 60 m^3*	-	10,0
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета преко 60 m^3*	-	15,0
Од гасовода до шахтова и канала	0,2	0,3
Од гасовода до високог зеленила	-	1, 5
* растојање се мери до габарита резервоара		

Растојања дата у табели могу се изузетно смањити на кратким деоницама гасовода дужине до 2,0 m, уз примену физичког обезбеђења од оштећења приликом каснијих интервенција на гасоводу и предметном воду, али не мање од 0,2 m при паралелном вођењу.

Табела 10. Минимална хоризонтална растојања подземних гасовода од надземне електромреже и стубова далековода

Минимално растојање		
Називни напон	**при укрштању (m)**	**при паралелном вођењу (m)**
1 kV ≥ U	1,0	1,0
1 kV < U ≤ 20 kV	2,0	2,0
20 kV < U ≤ 35 kV	5,0	10,0
35 kV < U	10,0	15,0

Минимално хоризонтално растојање се рачуна од темеља стуба далековода, при чему се не сме угрозити стабилност стуба.

Приликом укрштања, гасовод се по правилу поставља изнад канализације. Уколико се мора поставити испод, неопходно је применити додатне мере ради спречавања евентуалног продора гаса у канализацију.

Надземно полагање гасовода од полиетиленских цеви (у даљем тексту: ПЕ цеви) није дозвољено.

Табела 11. Минимална хоризонтална растојања МРС, МС и РС од стамбених објеката и објеката у којима стално или повремено борави већи број људи

МОР на улазу			
Капацитет m^3/h	**МОР ≤ 4 bar**	**4 bar < МОР ≤ 10 bar**	**10 bar < МОР ≤ 16 bar**
до 160	уз објекат (отвори на објекту морају бити ван зона опасности)	3,0 m или уз објекат (на зид или према зиду без отвора)	5,0 m или уз објекат (на зид или према зиду без отвора)
од 161 до 1500	3,0 m или уз објекат (на зид или према зиду без отвора)	5,0 m или уз објекат (на зид или према зиду без отвора)	8,0 m
од 1501 до 6000	5,0 m	8,0 m	10,0 m
од 6001 до 25000	8,0 m	10,0 m	12,0 m
преко 25000	10,0 m	12,0 m	15,0 m
Подземне станице	1,0 m	2,0 m	3,0 m

Растојање се мери од темеља објекта до темеља МРС МС, односно РС.

Зид без отвора је зид минималне ватроотпорности 0,5 h који нема отворе на минималној хоризонталној удаљености од МРС, МС, односно РС на обе стране у складу са минималним растојањима изтабеле.

Одушне и вентилационе цеви подземних станица морају бити удаљене најмање 3,0 m од стамбених објеката и објеката у којима стално или повремено бораве људи.

МРС, МС, односно РС се могу поставити на зид или према зиду без отвора грађевинских објеката у кругу индустријских потрошача. При томе зид мора бити непропусан за гас и не сме имати отворе на минималној хоризонталној удаљености од 5 m на обе стране МРС.

МС са улазним притиском до 100 mbar може се поставити у заједничке просторије стамбених зграда под условом да су те просторије са природним проветравањем.

За станице капацитета до 160 m^3/h растојање МРС, МС, односно РС до кабловских прикључних кутија или електро ормана мора бити минимално 1,0 m без обзира на границе зона опасности.

Табела 12. Минимална хоризонтална растојања МРС, МС и РС од осталих објеката

МОР на улазу			
Објекат	**МОР ≤ 4 bar**	**4 bar < МОР ≤ 10 bar**	**10 bar < МОР≤ 16 bar**
Коловоз градских саобраћајница	3,0 m	5,0 m	8,0 m
Железничка пруга	10 m	15 m	15 m
Општински пут	3,0 m	5,0 m	8,0 m
Државни пут осим ауто пута	8,0 m	8,0 m	8,0 m
Интерне саобраћајнице	3,0 m	3,0 m	3,0 m
Јавна шеталишта	3,0 m	5,0 m	8,0 m
Трансформаторска станица	10,0 m	12,0 m	15,0 m
Надземни електроводови	0 bar < МОР ≤ 16 bar:		
	1 kV ≥ U	Висина стуба + 3,0 m*	
	1 kV < U ≤ 110 kV	Висина стуба + 3,0 m**	
* али не мање од 10 m; ** али не мање од 15 m; ово растојање се може смањити на 8 m за водове код којих је изолација вода механички и електрично појачана			

Минимално хоризонтално растојање МРС, МС и РС од јавних путева мери се од ивице коловоза.

За зидане или монтажне објекте МРС, МС и РС минимално хоризонтално растојање се мери од зида објекта.

За објекте МРС, МС и РС постављене на отвореном простору, са или без надстрешнице, растојање се мери од најближег потенцијалног места истицања гаса.

На укрштању гасовода са путевима, пругама, водотоковима, каналима, далеководима називног напона преко 35 kV, угао осе гасовода према тим објектима мора да износи између 60° и 90°.

Угао укрштања на местима где је то технички оправдано, дозвољено је смањити на минимално 60°. За извођење укрштања гасовода са инфраструктурним објектима са углом мањим од 60° потребно је прибавити одговарајућу сагласност управљача, односно оператора над тим објектима.

Минимална дубина укопавања гасовода је 0,8m мерено од горње ивице гасовода.

Табела 13. Минимална дубина укопавања челичних и ПЕ гасовода, мерена од горње ивице цеви, код укрштања са другим објектима

Инфраструктурни објекат	Минимална дубина укопавања (m)
до дна одводних канала путева	1,0
до дна регулисаних корита водених токова	1,0
до горње коте коловозне конструкције пута	1,35
до горње ивице прага железничке пруге	1,5
до дна нерегулисаних корита водених токова	1,5

Од минималне дубине укопавања цеви може се одступити уз навођење оправданих разлога за тај поступак, при чему се морају предвидети повећане мере безбедности, али тако да минимална дубина укопавања не може бити мања од 0,5 m.

Приликом изградње гасовода укрштање гасовода са јавним путевема врши се у складу са захтевима Правилника о условима за несметану и безбедну дистрибуцију природног гаса гасоводима притиска до 16 bar („Службени гласник РС", број 86/15) и условима управљача јавног пута.

Бушотине

Услов за нове објекте у непосредној близини око бушотине је да у појасу ширине минимум од 30,0 m мерено од осе бушотина буде слободног простора за евентуално обављање радова на бушотинама.

Приликом избора локације, пројектовања и изградње објеката обезбедити несметани путни прилаз према свим објектима (бушотинама) са постојећих и планираних саобраћајница.

Водно земљиште и водни објекти

Ако цевовод гасовода, пролази близу водотокова, канала, бунара, извора и изворишних подручја, и других водних објеката, као и ако је паралелан са водотоковима, или се са њима укршта, потребно је прибавити одговарајућа водна акта од организација и органа надлежних за послове водопривреде, у складу са законом, техничким и другим прописима.

У случају да се планира постављање термоенергетске инфраструктуре на водном земљишту, у експропријационом појасу водотока/мелиорационих канала, по траси која је паралелна са каналом, инсталацију положити по линији експропријације, до 1,0 m, тако да међусобно управно растојање између трасе и ивице обале канала буде минимум 5,0 m у грађевинском, односно 10,0 m у ванграђевинском подручју.

Изградњу термоенергетске инфраструктуре/вршење радова у зони водних објеката/водног земљишта планирати/реализовати поштујући ограничења постављена Законом о водама, према условима прибављеним од надлежног органа за послове водопривреде, за објекте/радове за које се према Закону о водама издају услови.

Гасне котларнице

Технички услови за пројектовање, грађење, погон и одржавање гасних котларница, укупног капацитета изнад 50 kW, дати су Правилником о техничким нормативима за пројектовање, грађење, погон и одржавање гасних котларница („Службени лист СФРЈ", бр. 10/90 и 52/90). Котларница може бити изграђена или као посебан грађевински објект, или као прислоњени објект, или у саставу објекта друге основне намене.

Услови за прикључење на јавну дистрибутивну гасоводну и топловодну мрежу

Прикључење на дистрибутивну гасоводну мрежу извести у складу са условима и сагласностима добијеним од надлежног дистрибутера за гас, а у складу са одредбама Правилника о условима за несметану и безбедну дистрибуцију природног гаса гасоводима притиска до 16 bar („Службени гласник РС", број 86/15).

За радове на постављању и прикључењу на дистрибутивну гасну мрежу типских мерно-регулационих сетова (МРС) капацитета до 10 m^3/h није потребно прибављати акт надлежног органа.

1.3.3.3. Коришћење обновљивих извора енергије

Коришћење енергије из обновљивих извора енергије (соларна и геотермална енергија) на подручју посебне намене мора бити усагалшено са актом о заштити природног добра.

У оквиру зоне утицаја Просторног плана могу се користити геотермална и соларна енергија (у виду топлотне и електричне енергије, постављање соларних панела).

Соларни колектори који се не прикључују на елетродистрибутивну мрежу и постројења инсталисане снаге до 50 kW за производњу енергије из енергије сунца, који ће ову енергију користити за сопствене потребе, а такође и потребе других корисника (за потребе крајњег купца који стиче статус купца – произвођача у складу са прописима којима се уређује коришћење обновљивих извора енергије) конекцијом у јавну дистрибутивну електричну и топлотну мрежу, могу се постаљати без ограничења на целом простору обухвата плана и у посебној намени. За њихово постављање није потребно прибављати акт надлежног органа.

Соларни системи који ће се користити за сопствене потребе и/или комерцијалну производњу могу се постављати у грађевинском подручју по следећим условима:

- Објекти породичног становања – на кровним површинама и фасадама главног, помоћног и економског објекта, и на тлу (као други објекат на парцели), дозвољава се постављање соларних система;
- Пословни објекти, стамбено-пословни објекти, објекти туризма, угоститељства, спорта и рекреације, објекти јавне и других намена – на кровним површинама и фасадама објеката, где просторно-технички услови то дозвољавају; на постојећим и планираним објектима дозвољава се постављање соларних система на препустима у форми ограде или надстрешнице; на планираним објектима фасадни елементи могу

бити изграђени од блокова са интегрисаним соларним панелима; на објектима под заштитом, соларни системи се могу постављати само уз сагласност надлежног Завода за заштиту споменика културе;
- Површине јавне намене – на стубовима за потребе јавне и декоративне расвете, за потребе видео-надзора (у регулацијама улица, површинама различите јавне намене, у парковима, у оквиру дечјих игралишта и спортских терена), за осветљење рекламних паноа и билборда, за саобраћајне знакове и сигнализацију, на елементима урбаног мобилијара (надстрешнице за клупе, аутобуска стајалишта и сл.) дозвољава се постављање фотонапонских панела;
- Објекти саобраћајне инфраструктуре – као пратећи садржај дозвољава се постављање фотонапонских панела за потребе осветљења, сигнализације и видео-надзора путева, мостова, надвожњака; на постојећим или планираним објектима поред јавних путева као што су станице за снабдевање горивом, аутосервиси и сл., у заштитном пружном појасу и на објектима железнице уз сагласност управљача дозвољава се постављање фотонапонских панела за потребе комерцијалне производње електричне енергије и за потребе управљања (рампе), сигнализације, осветљења и видео надзора;
- Водни објекти и инфраструктура - на постројењима за прераду воде, резервоарима, пумпним станицама и сл. дозвољава се постављање фотонапонских панела на објектима и на тлу.

1.3.4. Електронска комуникациона инфраструктура

За изградњу електронске комуникационе мреже у оквиру посебне намене морају се прибавити посебни услови заштите природе.

У оквиру посебне намене I степена заштите није могућа изградња електронске комуникационе инфраструктуре.

У оквиру посебне намене II степена заштите могућа је изградња подземне електронске комуникационе инфраструктуре уз постојећу инфраструктуру, за потребе управљања заштићеним подручјем.

У оквиру посебне намене III степена заштите могућа је изградња подземне електронске комуникационе инфраструктуре уз постојећу инфраструктуру, за потребе одрживог коришћења и управљања заштићеним подручјем, одржавање постојећих објеката и постојећих садржаја (викенд зона, туристичких локалитета, културно-историјских садржаја и др.).

За изградњу електронске комуникационе мреже унутар станишта, морају се прибавити посебни услови заштите природе.

<u>Правила грађења подземне електронске комуникационе мреже</u>
- Електронску комуникациону мрежу градити подземно у коридорима саобраћајница;
- Дубина полагања каблова треба да је најмање 0,8-1,2 m;
- За потребе удаљених корисника, ван насеља, може се градити бежична (РР) електронска комуникациона мрежа.

<u>Правила за прикључење на електронску комуникациону мрежу</u>
- У циљу обезбеђења потреба за новим прикључцима на електронску комуникациону мрежу и преласка на нову технологију развоја у области електронских комуникација, потребно је обезбедити приступ свим планираним објектима путем канализације од планираног окна до просторије планиране за смештај електронске комуникационе опреме унутар парцела корисника.

<u>Услови грађења бежичне ЕК мреже (РР) и припадајућих објеката:</u>
- Објекти за смештај електронских комуникационих уређаја фиксне, мобилне комуникационе мреже и опреме за РТВ и КДС, мобилних централа, базних радио

станица, радио-релејних станица, као и антене и антенски носачи, могу се поставити на објекте у оквиру подручја посебне намене;
- Сензори у оквиру система надзора за аутоматско рано откривање пожара се могу постављати на постојеће или нове антенске стубове.

1.3.5. Правила за подизање заштитних појасева зеленила

Подизање заштитних појасева зеленила је могуће на простору заштићеног подручја (СРП „Царска бара") у складу са важећом уредбом, у складу са интересима очувања биодиверзитета и предеоних карактеристика подручја:
- у СРП „Царска бара" у режиму III степена заштите могуће је подизање ветрозаштитних појасева у функцији заштите природе;
- формирање заштитних појасева у сврху ревитализације станишта, условљава се подизање високог зеленила ван грађевинског подручја на минималној удаљености 200 m од заштићеног подручја;
- на растојању већем од 200 m од границе станишта заштићених и строго заштићених врста, могуће је успостављање вишеспратних пољозаштитних појасева са учешћем високог зеленила.

Заштитни појасеви зеленила у посебној намени, ван станишта заштићених и строго заштићених врста, могу се подизати и у оквиру саобраћајне и водне инфраструктуре и пољопривредног земљишта.

Ови појасеви ће бити и у функцији заштите од ветра, заштите пољопривредног земљишта и усева и заштите каналске мреже.

<u>Услови за формирање заштитних појасева у оквиру саобраћајне и водне инфраструктуре</u>:
- за формирање ових појасева је потребна довољна ширина регулације у оквиру саобраћајне и водне инфраструктуре, а најмања препоручена ширина ових појасева је 5 m;
- планско подизање зелених појасева уз постојеће и планиране државне саобраћајиице I и II реда у обухвату Просторног плана, треба да се одвија у складу са предеоним карактеристикама подручја;
- није дозвољено озелењавање уз сам појас саобраћајнице, јер би привлачио животињске врсте и довео до повећања морталитета њихових популација;
- поред подизања ремиза високог зеленила које усмеравају кретање дивљачи према прелазима, на предметном простору је неопходно обезбедити и травне површине за врсте отворених станишта;
- на местима међусобног укрштања саобраћајне и друге инфраструктуре, при садњи заштитних појасева зеленила, потребно је придржавати се услова везаних за безбедност саобраћаја;
- ускладити положај заштитних појасева зеленила са постојећом и планираном подземном и надземном инфраструктуром;
- уз канале и насипе, заштитне појасеве зеленила формирати ван појаса потребног за њихово одржавање.

<u>Услови за формирање заштитних појасева зеленила у оквиру пољопривредног земљишта:</u>
- формирање појасева од просечно 10 m ширине (минимум 6 m);
- формирање главних појасева управно на правац дувања ветра, а споредних управно на правац главних појасева;
- формирање једноредних или дворедних појасева у зони мање угрожености од ветра, а у зони јаког ветра и суше појасева од 3-5 редова од лишћарских врста аутохтоног порекла;
- формирање појасева на међусобном растојању од 30 њихових висина, како би се остварили ефекти заштите од ветра, одношења земљишта и усева у фази семена;

- формирање ажурних типова појасева (са већим бројем отвора распоређених по целом профилу појаса);
- ускладити формирање заштитних појасева на стаништима заштићених врста и уз еколошке коридоре са мерама заштите природе.

Уколико се заштитни појасеви зеленила подижу у оквиру постојећих регулационих линија јавних путева и канала, а према условима из овог Просторног плана, потребна је израда пројектне документације.

Пројектном документацијом одредити просторни распоред заштитних појасева зеленила, типове, ширину, међусобна растојања и конкретан избор врста уз забрану примене инвазивних врста. За формирање свих заштитних појасева зеленила је потребно прибавити услове од надлежне институције за заштиту природе.

1.4. СТЕПЕН КОМУНАЛНЕ ОПРЕМЉЕНОСТИ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА КОЈИ ЈЕ ПОТРЕБАН ЗА ИЗДАВАЊЕ ЛОКАЦИЈСКЕ И ГРАЂЕВИНСКЕ ДОЗВОЛЕ

Оптимална комунална опремљеност грађевинског земљишта у оквиру зоне утицаја на подручје посебне намене:
- саобраћајна инфраструктура (обезбеђен колски, бициклистички и пешачки приступ);
- снабдевање водом за пиће из јавне водоводне мреже или сопственог бунара, а за потребе снабдевања водом нижег квалитета, за заливање и прање, захватењем из каналске мреже или из подземља (захватањем прве издани), а у просторним целинама од значаја за очување биолошке разноврсности (станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја) снабдевање водом нижег квалитета обезбедити у складу са условима за заштиту природе;
- одвођење површинских атмосферских и отпадних вода у складу са условима заштите природе и заштите животне средине (све зауљене воде пре упуштања у атмосферску канализацију пречистити на сепаратору уља и брзоталоживих примеса);
- одвођење фекалних вода у складу са условима заштите природе и заштите животне средине (до изградње јавне канализационе мреже, фекалне отпадне воде се могу упуштати у водонепропусне септичке јаме које се граде на истој парцели као и главни објекат);
- енергетска инфраструктура (електроенергетска и гасна инфраструктура или енергија из обновљивих извора) у складу са условима заштите природе;
- електронска комуникациона инфраструктура (неопходна за одвијање електронског комуникационог саобраћаја) у складу са условима заштите природе.

Минимална комунална опремљеност грађевинског земљишта у зони утицаја на подручје посебне намене потребна за издавања локацијских услова и грађевинске дозволе подразумева:
- саобраћајни прикључак парцеле на некатегорисани (атарски) или други јавни пут;
- снабдевање водом прикључењем на јавну водоводну мрежу или из сопственог извора (бунара);
- одвођење отпадних вода (уколико не постоји могућност прикључења на јавну канализациону мрежу, дозвољена је изградња водонепропусних септичких јама);
- снабдевање електричном енергијом, прикључењем на јавну дистибутивну мрежу или из сопственог извора.

За потребе издавања локацијских услова и грађевинске дозволе неопходно је обезбедити одређени минимални степен комуналне опремљености грађевинског земљишта, односно обезбедити прикључке на ону комуналну инфраструктуру која је неопходна за оптимално функционисање планираних објеката и уређених површина.

За сва прикључења на комуналну инфраструктуру неопходно је прибавити услове и сагласности надлежних предузећа.

1.5. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА, ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ

1.5.1. Услови и мере заштите и уређења природних добара

1.5.1.1. Заштићено подручје – Резерват

На подручју Резервата основна смерница генералног концепта заштите, развоја, уређења и управљања подручјем је очување водених и влажних станишта. Услови и мере заштите подразумевају мониторинг популација аутохтоне флоре и мониторинг животињских врста (пре свега, фауне инсеката, птица и сисара), као и едукацију и популаризацију очуваних вредности укупног биодиверзитета природног добра.

Планирати мере и активности како би се испунили **општи циљеви заштите природе и унапређења стања** на планском подручју:
- Спровођење прописаних режима и мера заштите, на основу аката о заштити и других релевантних просторно-планских, програмских и пројектних докумената;
- Одржавање мозаичности предела, кроз успостављање оптималног односа и просторног распореда водене, барске, ливадске и шумске вегетације;
- Планиским решењима је неопходно предвидети забрану промене културе земљишта за угрожена станишта (дубока бара, река, канал, трстик-мочвара, шума и ливада) и ограничити њихово коришћење на традиционалне начине попут обезбеђивања повољног нивоа и квалитета воде у Старом Бегеју, као и дужине трајања поплаве, кроз изналажење најбољег решења за снабдевање водом истог или бољег квалитета од оне у Старом Бегеју;
- Предвидети повезивање водених окана и изградњу/одржавање постојећих наменских устава („Перлез" и друге мање уставе), усаглашено са потребама заштите природе, водопривреде, пољопривреде и шумарства;
- Подстицање очувања влажних и других ливада, плитких депресија и пашњака Мужљанског рита и слатина и Ботошког рита уз меру редовног кошења и одрживог/традиционалног пашарења, ради спречавања сукцесије и њиховог поновног зарастања;
- Обнављање и формирање мешовитих шумских састојина, са аутохтоним врстама дрвећа;
- Усклађивање привредних и других делатности (шумарство, ловство, пољопривреда, водопривреда, енергетика, саобраћај, рибарство, туризам) са заштитом подручја;

У оквиру режима заштите **I (првог)** степена:

Забрањене су све активности осим научних истраживања (која не нарушавају природне вредности), контролисане едукације и активности усмерених ка очувању и унапређивању постојећег стања екосистема.

Обезбеђује се:
- научна истраживања (која не нарушавају природне вредности) и праћење природних појава;
- контролисана (бројно, временски и просторно) посета;
- спровођење санационих и других неопходних мера у случају пожара, елементарних непогода и удеса, појава болести и пренамножавања штеточина, уз сагласност Министарства;
- спровођење мера и и активности усмерених ка очувању и унапређењу постојећег стања водених, мочварних и ливадских екосистема (пашарење и кошење као мере очувања травних површина и сузбијања инвазивних врста), одржавање оптималног водног режима;
- супституција алохтоних врста дрвећа аутохтоним најкасније по истеку опходње;
- уношење аутохтоних врста дрвећа на шумска станишта;
- интервентне мере на заштити екосистема по посебним условима заштите природе.

У оквиру режима заштите **II (другог)** степена радови и активности ограничавају се на:

1. изградњу објеката и уређење простора за потребе очувања, унапређења и приказивања природних вредности и реконструкцију и одржавање објеката саобраћајне и остале инфраструктуре;
2. очување сталних бара, рестаурацију влажних станишта, ревитализацију канала и вокова и одржавање њихове проточности;
3. негу и обнову шума са аутохтоним врста дрвећа, постепену замену састојина и групација алохтоних врста дрвећа као и култура клонских топола са аутохтоним врстама, остављање најмање 5 сувих и/или изваљених стабала по хектару приликом извођења мера неге шуме, уклањање конкурентске дрвенасте вегетације око младих јединки храстова;
4. постављање вештачких дупљи и вештачких острваца за строго заштићене дивље врсте, изградња пролаза за животиње, одржавање постојећих и формирање нових еколошких коридора;
5. уклањање водене и приобалне вегетације на Старом Бегеју и каналима у случајевима њиховог пренамножења, сузбијање инвазивних врста биљака и животиња;
6. порибљавање аутохтоним врстама, санациони риболов и изловљавање алохтоних врста риба;
7. заштиту и гајење дивљачи, уређивање и одржавање ловишта, постављање наменских објеката и опреме за потребе прихране, чувања и посматрања дивљачи и лов дивљачи у просторној целини Мужљански рит;
8. сакупљање гљива, дивље флоре и фауне и шумских плодова на земљишту у приватној својини, осим строго заштићених врста;
9. контролисано кошење, испашу и паљење вегетације;
10. решавање проблема неконтролисаног одлагања отпада и санацију дивљих депонија;
11. употребу чамаца и других пловила за потребе чуварског надзора, научних истраживања и приказивања природних вредности;
12. приступ и боравак посетилаца, без камповања и ложења ватре на отвореном простору.

У оквиру режима заштите **III (трећег)** степена радови и активности ограничавају се на:

1. изградњу, реконструкцију и одржавања објеката електроенергетске, телекомуникационе, хидро-техничке и комуналне инфраструктуре, молова и објеката за потребе очувања, унапређења и приказивања природних вредности, прихват и одмор посетилаца и реконструкцију и одржавање постојећих објеката намењених пољопривредној производњи;
2. реконструкцију, рехабилитацију и одржавање путева, осим асфалтирања постојећих путева са земљаном подлогом;
3. измуљивање природних водотока и одржавања канала, без коришћења шљунка, песка и другог речног наноса;
4. заштиту обала Бегеја на еколошки прихватљив начин;
5. редовно одржавање ножице насипа и одношење сена;
6. кошење уз примену заштитних мера за флору и фауну;
7. испашу, укључујући и контролисану испашу на насипима;
8. коришћење трске на традиционалан начин;
9. орање постојећих површина обрадивог земљишта, осим преоравања травних површина, орања у заштитној зони канала и уклањања травног покривача заједно са површинским слојем земљишта;
10. обављање сточарства, ратарства, воћарства, виноградарства и пчеларства уз контролисану и што мању употребу хемијских средстава и развој органске пољопривреде, очување и обнављање старих сорти и раса биљних култура и домаћих животиња;
11. одржавање воћњака, винограда, фарми и рибњака на постојећим површинама и и без повећања капацитета;
12. пошумљавање и подизање ваншумског зеленила, осим на ливадама, депресијама, барама и пашњацима;

13. одржавања засада алохтоних врста дрвећа на постојећим површинама до истека опходње;
14. рекреативни и спортски риболов на каналу Бегеј и Трактор бари;
15. газдовање рибњацима за производњу млађи у Мужљанском риту;
16. гајење, заштиту и лов дивљачи;
17. употребу чамаца на моторни погон, осим на водотоку Старог Бегеја, где је то дозвољено једино за потребе чуварског надзора, научних истраживања и приказивања природних вредности;
18. очување, рестаурацију и стављање у функцију објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства;
19. уређење објеката и места за привремено одлагање и сакупљање комуналног и пољопривредног отпада;
20. развој и промоцију туризма.

1.5.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја

На стаништима строго заштићених и заштићених врста која се налазе **ван грађевинских подручја**:
- Забрањено је мењати намену и културу површина, (преоравати површине под природном вегетацијом, градити рибњаке), уклањати травни покривач са површинским слојем земљишта, подизати соларне и ветрогенераторе, отварати површинске копове, мењати морфологију терена, привремено или трајно одлагати отпад и опасне материје, уносити инвазивне врсте биљака и животиња, вршити сечу дрвећа у дрворедима и ветробранским појасевима, планирати садржаје који су потенцијални извори узнемиравања дивљих врста (повећана фреквенца присуства људи или возила, бука, вибрације ноћно осветљење итд.), подизати високо зеленило на степским и слатинским стаништима;
- Ограничава се промена намене и културе површина само у циљу еколошке ревитализације станишта;
- Забрањене су активности које могу да доведу до уништавања јединки строго заштићених и заштићених врста (јединке у свим фазама развоја);
- Неопходно је ускладити постојећи режим вода са циљевима заштите станишта;
- Обезбедити одрживо коришћење травних површина станишта за кошење и испашу у складу са капацитетом станишта (очување старих раса и сорти, обнова екстензивног сточарства и сл.);
- Потребно је ускладити планска документа за газдовање шумама и коришћење пољопривредног земљишта у циљу очувања заштићених врста.

Станишта строго заштићених и заштићених врста која се налазе **унутар грађевинских подручја**:
- Забрањене су активности које могу да доведу до уништавања јединки строго заштићених и заштићених врста (јединке у свим фазама развоја);
- Прибавити посебне услове заштите природе за све активности на овим подручјима којима се мењају карактеристике станишта.

1.5.1.3. Еколошки коридори

Применити мере и техничка решења за очување и унапређење природних и полуприродних елемената еколошких коридора.

Потребно је прибавити посебне услове заштите природе у складу са Законом о заштити природе, за активности које се односе на:
- Израду планова и техничке документације;
- Регулацију водотока (пресецање меандара, изградња насипа и обалоутврда, продубљивање корита), поплочавања и изградње обала;
- Изградњу и/или обнављање саобраћајница које се укрштају са еколошким коридорима;
- Изградње нових и обнављања старих мостова;

Није дозвољена промена културе земљишта под вегетацијом у природном и блиско - природном стању (ливаде, пашњаци, тршћаци итд.) као и чиста сеча шумских појасева или других врста зеленила са улогом еколошких коридора;

Планом предвидети следеће типове озелењавања којим ће се обезбедити повезивање станишта заштићених врста, шумских станишта и коридора са циљем очувања биодиверзитета и смањења негативног утицаја климатских промена, и то:
- подизањем и обнављањем појасева високог зеленила;
- очувањем постојећих ливада и пашњака уз еколошки коридор у циљу очувања слатинских станишта;
- подизањем пољозаштитних појасева који садрже континуирани појас травне вегетације у циљу очувања степских и шумостепских станишта;

Приликом израде техничке документације, обавезно применити одговарајућа еколошки повољна техничких решења којима се обезбеђује безбедно кретање животиња уз еколошки коридор, на начин да се:
- поплочавање и изградња обала водотока/канала са функцијом еколошких коридора, сведе на минимум, ради очувања проходности корита и обале за дивље врсте;
- Обезбедити отвореност канала/водотока са улогом еколошких коридора на целој дужини (извршити ревитализацију коридора код зацевљених деоница);
- Обезбедити очување травне вегетације насипа, као дела еколошког коридора који омогућује миграцију ситним врстама сувих травних станишта;- Избегавати директно осветљење обале и применити одговарајућа планска и техничка решења заштите природних и блиско природних делова коридора од утицаја светлости;
- На грађевинском земљишту планирати намене за простор што већег дела приобаља еколошког коридора којима се обезбеђује континуитет мултифункционалног зеленог појаса који испуњава и услове очувања биолошке разноврсности;
- Очувати појас постојеће приобалне вегетације (врбака и мочварне вегетације) на што већој дужини обале водотока/канала;
- Проценат високог зеленила на просторима за спорт и рекреацију унутар еколошког коридора Тисе треба да буде најмање 50%;
- Неопходно је обезбедити континуирани зелени коридор травне и шумске вегетације ширине 20 - 50 m унутар плавног подручја Тисе.
- Приобално земљиште канала/водотока треба да има травну вегетацију у ширини од најмање 4 m, а оптимално 8 m код локалних коридора, а код регионалних коридора у ширини од најмање 10 m, а оптимално 20 m (у случају ужег појаса приобалног земљишта од наведених вредности, обезбедити травни појас до границе водног земљишта). Травна вегетација се одржава редовним кошењем. Забрањено је узурпирати приобално земљиште коридора преоравањем, изградњом објеката и сл.;
- На деоницама еколошких коридора ван грађевинских подручја насеља стимулисати традиционалне видове коришћења простора који доприносе очувању и унапређењу биодиверзитета;

Посебне мере очувања функционалности и проходности коридора:
- У случају планирања зона/комплекса за објекте чија је намена директно везана за воду и/или обалу, приликом изградње неопходно је планирати мере, чијом применом би се ублажиле последице евентуалног акцедентног изливања загађујућих материја (нпр. горива и уља) и ширења последица истог у еколошки коридор (нпр. постављањем пливајућих завеса на одговарајућим локацијама);
- Није дозвољено планирање складишта опасних материја (резервоари горива и сл.) у небрањеном делу плавног подручја водотокова. На простору еколошког коридора управљање отпадом планирати у складу са Законом о управљању отпадом и другим сродним важећим прописима;
- У зонама водопривредних објеката планирати техничка решења којима се обезбеђује максимални континуитет травне вегетације приобалног појаса и проходност терена за слабо покретљиве ситне животиње;

- Далеководне објекте и електроенергетску инфраструктуру изоловати и обележити тако да се на минимум сведе могућност електрокуције (страдања услед удара струје) и колизије (механичког удара у жице) летећих организама;
- На простору изван зона становања, забрањена је изградња објеката чија намена није директно везана за обалу водотока са функцијом еколошког коридора на растојању мањем од 50 m од линије средњег водостаја водотока;
- Приликом планирања зелених појасева еколошких коридора:абрањено је сађење/уношење инвазивних врста од којих су на простору Војводине најзначајнији: циганско перје (*Asclepias syriaca*), јасенолисни јавор (*Acer negundo*), кисело дрво (*Ailanthus altissima*), багремац (*Amorpha fruticosa*), копривић (*Celtis* spp.), дафина (*Elaeagnus angustifolia*), пенсилванијски јасен (*Fraxinus pennsylvanica*), трновац (*Gleditsia triacanthos*), жива ограда (*Lycium barbarum*), петолисни бршљан (*Parthenocissus quinquefolia*), касна сремза (*Prunus serotina*), златни штап (*Solidago gigantea* aggr.), звездан (*Symphyotrichum* spp.), фалопа (*Fallopia* sp.), багрем (*Robinia pseudoacacia*) и сибирски брест (*Ulmus pumila*) у простору еколошког коридора, а током уређења зелених површина, одстранити присутне самоникле јединке инвазивних врста;
- Обезбедити што већи проценат (најмање 50%) аутохтоних врста.

1.5.1.4. Посебни услови заштите природе

Концепт озелењавања унутар граница Плана подразумева обавезу:

1. Формирање система јавног зеленила, повећањем процента зелених површина, броја и разноврсности постојећих категорија јавног зеленила и одржавати га у блиско природном стању.
2. Учешће аутохтоних дрвенастих врста треба да буде минимално 20% и оптимално 50%, а примену четинарских врста (максимум 20%) ограничити само на интензивно одржаваним зеленим површинама са наглашеном естетском наменом, у складу са потребом прилагођавања климатским променама;
3. Очување и унапређење зелене површине унутар стамбених блокова, у зони породичног (индивидуалног) и вишепородичног становања и блокова са становањем као преовлађујућом наменом и повезати их у целину;
4. Приликом озелењавања комплекса, блокова и локација намењених за производњу, пословање и услуге, формирати више спратова зеленила са што већим процентом аутохтоних врста и користити примерке егзота за које је потврђено да се добро адаптирају датим условима средине и не спадају у категорију инвазивних, како би се обезбедила заштита околног простора од ширења последица загађивања.;
5. У случају озелењавања путног појаса фреквентних саобраћајница, формирати и одржавати густ зелени појас од врста отпорних на аерозагађење, са израженом санитарном функцијом, средњег и високог ефекта редукције буке, у комбинацији са жбуњем, а паркинг просторе равномерно покрити високим лишћарима;
6. Забрањена је садња инвазивних врста током уређења зелених површина и подизања заштитног зеленила ;
7. Планско подизање зелених појасева уз постојеће и планиране државне саобраћајнице I и II реда у обухвату плана треба да се одвија у складу са предеоним карактеристикама подручја.
8. Приликом подизања пољозаштитног зеленила са улогом вишефункционалног бафер појаса, потребно је:
9. Учешће аутохтоних дрвенастих врста треба да буде најмање 50% ради очувања биодиверзитета аграрног и урбаног предела уз одговарајућу разноврсност врста и физиогномије, тј. спратовности дрвенасте вегетације заштитних појасева будући да монокултуре евроамеричких топола не испуњавају функције заштитног зеленила;
10. Формирати заштитни појас зеленила између радних зона и осталих садржаја.

У циљу одрживог коришћења и заштите простора, препорука је да се на подручју посебне намене стимулишу делатности и определе површине везане за интегрисану и/или органску пољопривредну производњу (производи од сирка, трске, вуне, глине, прућа, млека, меса, грожђа...).

Планирање радних комплекса мора бити у складу са мерама заштите и очувања природних вредности простора, превасходно на стаништима заштићених и строго заштићених врста и еколошким коридорима са заштитним зонама.

За свако проширење локација или евентуално формирање нових радних комплекса (у заштитним зонама и у просторној целини остала посебна намена), нарочито у близини еколошких коридора ако се при томе планира и промена намене земљишта из пољопривредног у грађевинско, обавезна је израда плана детаљне регулације уз прибављање неопходних услова надлежних институција, као и поштовање смерница дефинисаних овим Просторним планом.

1.5.2. Услови и мере заштите и уређења непокретних културних добара

Општи услови чувања културних добара

Забрана извођења свих радова који могу угрозити споменичка својства и статичку стабилност објеката у статусу добара под претходном заштитом.

Забрана подизања објеката који архитектуром, габаритом и наменом могу угрозити добро под претходном заштитом.

Забрањено депоновање запаљивих и штетних материја у објектима у статусу добара под претходном заштитом, њиховој заштићеној околини и на припадајућим парцелама на којима се налазе добра.

Обавезно прибављање посебних услова заштите за све врсте радова на добрима под претходном заштитом, као и изградњу на припадајућим парцелама и за изградњу и извођење било каквих инфраструктурних радова на парцелама добара под претходном заштитом и њиховој заштићеној околини.

У случају извођења било које врсте инфраструктурних радова, што обухвата прикључке на инфраструктурне системе, као и за изградњу индивидуалног система обавезно је прибављање посебних услова заштите.

Није дозвољено организовање и извођење било каквих активности у простору и на припадајућој парцели добара под претходном заштитом које могу нарушити споменичка својства, односно неопходно је прибавити посебне услове и мере заштите за реализацију истих (концерти, манифестације, фестивали и сл.).

За презентацију добра под претходном заштитом неопходно је прибавити посебне услове надлежне установе.

Посебни услови заштите археолошких налазишта и археолошких локалитета

Археолошки локалитети спадају у категорију добара под претходном заштитом.

Посебни услови заштите важе за зоне археолошких локалитета који уживају статус претходне заштите за које је дозвољена изградња инфраструктуре и извођење грађевинских радова уз претходно прибављање појединачних мера заштите и обезбеђивање заштитних археолошких ископавања, праћења радова и адекватну презентацију налаза.

Приликом изградње инфраструктурних прикључака (гасовод, топловод, водовод, канализација, електромрежа, антенски предајници, путеви, пруге и сл.) обавезно је рекогносцирање целокупне трасе и археолошки надзор над извођењем ових радова које врши стручна служба Завода за заштиту споменика културе у Зрењанину.

Археолошки надзор приликом извођења грађевинских и других радова врши стручна служба Завода за заштиту споменика културе у Зрењанину.

Ако се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке налазе извођач радова је дужан да одмах, без одлагања прекине радове и о томе обавети Завода за заштиту споменика културе у Зрењанину, као и да предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен, а све у складу са чланом 109. Став 1. Закона о културним добрима. Инвеститор је у обавези да обустави радове уколико наиђе на археолошка налазишта или археолошки предмет од изузетног значаја, ради истраживања локације.

Инвеститор је дужан да обезбеди средства за праћење, истраживање, заштиту и чување пронађених остатака који уживају претходну заштиту.

1.5.3. Услови и мере заштите и уређења предела

Осим наведених услова и мера заштите и уређења природних добара, наводе се и мере које се односе на очување и унапређење специфичне композиције и конфигурације структуре предела и заштиту вредности предеоних елемената као основне идеје уређења подручја Просторног плана, а односе се на простор дефинисаних целина и подцелина, односно на цео обухват Просторног плана:

- забрањена је изградња ветроелектрана и соларних електрана на пољопривредном, шумском и водном земљишту, као и малих хидроелектрана на водном земљишту у подручју посебне намене;
- забрањена је изградња објеката који неповољно утичу на ваздух, воде, земљиште и шуме, изгледом, прекомерном буком или могућношћу да на други начин наруше вредности карактера предела, природне и остале вредности подручја, а посебно геоморфолошких формација и станишта биљака и животиња (на пр. индустријски објекти, стоваришта и др. објекти) у подручју посебне намене;
- забрањена је промена морфолошких и хидролошких особина подручја од којих зависи функционалност система водотока и канала;
- одржавати еколошке коридоре успостављањем континуитета зелених површина чија структура и намена подржава функције коридора;
- забрањени су радови и интервенције који могу изазвати процес водне ерозије;
- одржавати мозаичне структуре обрадивог пољопривредног земљишта, ливада и пашњака, водотокова и канала, као и земљишта уз њих;
- неопходно је очување влажних и забарених подручја.

1.5.4. Услови и мере заштите живота и здравља људи

Адекватна имплементација планских решења у области заштите животне средине, пре свега, препоруке и обавеза израде студија процена утицаја пројеката на животну средину, студија утицаја на здравље људи и др. и стратешких процена планова на животну средину, као и успостављање мониторинга параметара животне средине и инспекцијски надзор имају важну улогу у очувању квалитета живота и здравља људи на подручју Просторног плана.

Одрживо управљање животном средином је кључни фактор у сузбијању бројних болести чији су директни изазивачи фактори животне средине, пре свега антропогени утицаји и њихово синергијско дејство са природним, као и њихови међусобни утицаји.

Утицаји животне средине на здравље људи су велики и представљају последичну реакцију, те је становништво у ширем обухвату Просторног плана свакодневно изложено низу физичких, хемијских и биолошких агенаса, природног и антропогеног порекла.

Стратегија управљања ризиком у циљу смањења изложености негативним ефектима на људско здравље у току санације седиментног материјала подразумева административну контролу, техничке мере и мере личне заштите.

Административна контрола и техничке мере: спроводи се у складу са националним законодавством, Закон о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС", бр. 101/05, 31/15 и 113/17 и др.закон), Уредба о безбедности и здрављу на раду на привременим или покретним градилиштима („Службени гласник РС", бр. 14/09, 95/10 и 98/18) и сви остали релевантни национални здравствени и безбедносни прописи и законодавство ЕУ (Директиве 92/57/ЕЕС и 89/391/ЕЕС).

Мере за безбедност и заштиту здравља на градилишту, према Уредби сврстане су у две групе (Прилог 4. Уредбе):
а. општи захтеви за безбедан и здрав рад на градилиштима (опште мере);
б. специфични захтеви за радна места на градилиштима (посебне мере).

Све мере морају бити предвиђене и дефинисане Планом превентивних мера који израђује Координатор за безбедност и здравље на раду за пројектовање (морају се предвидети у фази пројектовања) и Координатор за безбедност и здравље на раду за извођење, уколико их није израдио послодавац (мере које су оперативног карактера, односно које се односе на сам рад и технолошки поступак рада - грађења; дакле, уређење градилишта и специфичне мере за безбедан и здрав рад на градилишту).

У случају било каквих измена у условима рада, које могу утицати на безбедност, па самим тим и на мере за безбедност, те промене се морају унети и у План превентивних мера, односно, морају се изменити или допунити и превентивне мере.

План превентивних мера треба да садржи све податке који утичу на безбедност и здравље радника који обављају грађевинске радове, опште и специфичне мере за безбедан рад, а специфичне мере су, за грађевинске радове, дате у посебним правилницима, на које се позива Закон о безбедности и здрављу на раду. То су: Правилник о заштити на раду при извођењу грађевинских радова („Службени гласник РС", број 53/97), Правилник о садржају елабората о уређењу градилишта („Службени гласник РС", бр. 121/12 и 102/15) и други правилници који дефинишу правила струке у одређеним ситуацијама, па самим тим и превентивне мере.

Мере личне заштите: Правилником о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу средстава и опреме за личну заштиту на раду („Службени гласник РС", бр. 92/08 и 101/18), прописани су минимални захтеви које је послодавац дужан да испуни у обезбеђивању примене превентивних мера при коришћењу средстава и опреме за личну заштиту на раду.

Средства и опрема за личну заштиту на раду јесу сва средства и опрема које запослени носи, држи или на било који други начин користи на раду, са циљем да га заштити од једне или више истовремено насталих опасности и/или штетности, односно да отклони или смањи ризик од настанка повреда и оштећења здравља.

1.5.5. Услови и мере заштите, уређења и унапређења животне средине

Одрживо просторно планирање подразумева, између осталог и заштиту, уређење и унапређење животне средине која подразумева примену мера и активности чијом реализацијом ће се зауставити и спречити негативни утицаји на животну средину које могу имати поједини оператери и активности.

Опште мере заштите природних ресурса

Опште мере заштите природних ресурса односе се на:
- вођење регистра извора загађивања животне средине од стране надлежног одељења за заштиту животне средине Града Зрењанина, као дела интегралног националног регистра извора загађивања који води Агенција за заштиту животне средине;

- успостављање континуиране контроле и систематско праћење квалитета параметара животне средине (ваздуха, воде, земљишта, буке и нејонизујућег зрачења) од стране овлашћених организација, уколико се покаже потреба за истим;
- идентификација привредних субјеката-оператера који су у обавези да поднесу Захтев за издавање интегрисане дозволе у складу са Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине и пратећим подзаконским актима-уколико дође до изградње ових објеката у планском периоду, у контактној зони Плана;
- идентификација севесо постројења на основу Закона о заштити животне средине и подзаконских аката, као и Закона о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама („Службени гласник РС", бр. 87/2018) и пратећих подзаконских аката - уколико дође до изградње ових објеката у планском периоду, у контактној зони Плана;
- формирање заштитних појасева зеленила у оквиру саобраћајне и водне инфраструктуре и пољопривредног земљишта, у циљу заштите од еолске ерозије-одношења површинског слоја земљишта и усева у фази семена.

Посебне мере заштите природних ресурса

Мере заштите ваздуха

Заштита ваздуха ће се обезбедити кроз примену следећих мера:
- поштовати Закон о заштити ваздуха и пратећа подзаконска акта;
- спроводити одговарајуће мере заштите, односно инсталирати опрему и извести одговарајућа техничка и технолошка решења, којима се обезбеђује да емисија загађујућих материја у ваздуху задовољава прописане граничне вредности;
- у случају прекорачења граничних вредности нивоа загађујућих материја у ваздуху, обавезно је предузимање техничко-технолошких мера или обустављање технолошког процеса, како би се концентрације загађујућих материја свеле на ниво прописаних вредности;
- уколико дође до квара уређаја којим се обезбеђује спровођење прописаних мера заштите, или до поремећаја технолошког процеса, услед чега долази до прекорачења граничних вредности емисије, носилац пројекта је дужан да квар или поремећај отклони или прилагоди рад новонасталој ситуацији, односно обустави технолошки процес како би се емисија свела у дозвољене границе у најкраћем року;
- код стационарног извора загађивања, у току чијег обављања делатности се могу емитовати непријатни мириси, обавезна је примена мера које ће довести до редукције мириса, иако је концентрација емитованих материја у отпадном гасу испод граничне вредности емисије;
- коришћење еколошких енергената (електрична енергија, соларна енегија, енергија ветра, биомаса, геотермална енергија) за грејање будућих туристичких капацитета и осталих корисника простора;
- успостављање заштитних зона са заштитним зеленилом уз саобраћајнице за све категорије путева у складу са Законом, као мера заштите од буке и аерозагађења;
- дефинисање и других мера заштите квалитета ваздуха кроз поступак процене утицаја на животну средину.

Мере заштите вода

У циљу заштите вода (површинских и подземних) успостављају се следеће мере заштите:
- забрањено је испуштање отпадних вода у површинске и подземне воде, које прелазе граничне вредности емисије-квалитет пречишћеног ефлуента мора задовољавати прописане критеријуме за упуштање у канализациони систем насеља односно крајњи реципијент;
- забрањено је испуштање отпадних вода које су прекомерно термички загађене;

- отпадне воде индустрије потребно је предтретманом довести до нивоа квалитета који задовољава санитарно-техничке услове за испуштање у јавну канализацију, односно за пречишћавање на ППОВ;
- вршити прихват зауљених отпадних вода преко сепаратора уља и масти;
- вршити биохемијско и механичко испитивање параметара квалитета отпадних вода;
- дефинисати зону изворишта и одредити зону и мере санитарне заштите свих изворишта висококвалитетних површинских и подземних вода
- земљиште и водене површине у подручју заштите изворишта водоснабдевања морају бити заштићени од намерног или случајног загађивања и других утицаја који могу неповољно деловати на издашност извора и здравствену исправност воде, забраном активности које утичу на промену квалитета воде у водоносним слојевима или површинским токовима;
- обавезно очување квалитета површинских и подземних вода у складу са захтеваном класом;
- забрана неконтролисаног каптирања извора без обзира на издашност;
- забрана неадекватног каптирања и експлоатације термоминералних вода-у циљу заштите формирати зоне санитарне заштите издани термоминералних вода (елиминација појединих активности по зонама);
- контрола квалитета воде за пиће (физичко-хемијски и микробиолошки стандарди) од стране стручних служби на локалном нивоу;
- санација и ревитализација објеката и опреме водоводне инфраструктуре и изградња нових објеката у складу са санитарно-техничким условима изградње и уређења;
- решавање снабдевања становништва водом у насељима упоредо са решавањем питања одвођења и третмана отпадних вода;
- сакупљање и евакуација отпадних вода преко сепарационог канализационог система (раздвајање колектора за отпадне воде од колектора кишне канализације) за постојеће и планиране туристичке локалитете и остале кориснике у обухвату Просторног плана;
- строго контролисана примена хемијских средстава у пољопривреди у циљу заштите површинских и подземних вода од загађивања;
- забрана трајног депоновања отпада на целом подручју обухвата Просторног плана;
- побољашање систематског мерења и осматрања квалитета површинских вода, увођењем нових тзв. система засебних мерних станица (мерних места) са или без континуиране регистрације података и са резервним (допунским) местима за повремена или ад хок мерења ради потпунијег увида у квалитет вода;
- развијање културе становништва о потреби чувања водних ресурса.

<u>Мере заштите земљишта</u>

Заштита земљишта најуже је повезана са заштитом ваздуха и воде, јер се многи од загађивача преко падавина, нагиба и пукотина у тлу и сл. преносе из вода у земљиште.

Посебни услови и мере у функцији заштите земљишта су:
- применити биоразградиве материјале у зимском периоду за одржавање паркинга, улица и манипулативних платоа;
- примењивати мере којима се спречава расипање и развејавање прашкастих материја и отпада по околини, приликом манипулисања или привременог чувања:
  - У случају изливања опасних материја (гориво, машинско уље и сл.), загађени слој земљишта мора се отклонити и исти ставити у амбалажу која се може празнити само на, за ту сврху, предвиђеној локацији. На месту акцидента нанети нови, незагађени слој земљишта;
  - заштита функције земљишта, заустављање деградације земљишта и рекултивација деградираних површина;
  - примена концепта органске пољопривреде и замена конвенционалне методе примене хемијских средстава заштите и агротехничких мера у пољопривреди;
  - забрана стихијског одлагања отпада на територији обухвата Просторног плана и санација неуређених одлагалишта отпада-сметлишта,у циљу заштите земљишта.

Заштиту земљишта од потенцијалне деградације обезбедити адекватним одвођењем отпадних вода, као и предузимањем превентивних мера при претакању или претовару материја које имају загађујући карактер.

Привредна друштва, друга правна лица и предузетници који у обављању делатности утичу или могу утицати на квалитет земљишта дужни су да обезбеде техничке мере за спречавање испуштања загађујућих, штетних и опасних материја у земљиште, прате утицај своје делатности на квалитет земљишта, обезбеде друге мере заштите у складу са Законом о заштити земљишта и другим законима.

Власник или корисник земљишта или постројења чија делатност, односно активност може да буде узрок загађења и деградације земљишта, дужан је да пре почетка обављања активности изврши испитивање квалитета земљишта.

Забрањено је испуштање и одлагање загађујућих, штетних и опасних материја и отпадних вода на површину земљишта и у земљиште. Особине земљишта могу да се мењају само у циљу побољшања квалитета у складу са његовом наменом.

Остале посебне мере заштите

Мере заштите од буке

Мере и услове заштите од буке јединица локалне самоуправе утврђује у складу са Законом о заштити од буке у животној средини. Обавезе јединице локалне самоуправе-на чијем се простору налази обухват Просторног плана, односе се на акустичко зонирање на територији локалне самоуправе, одређивање мера забране и ограничења у складу са Законом, доношење локалног акционог Просторног плана заштите од буке у животној средини, обезбеђење и финансирање мониторинга буке у животној средини и вршење надзора и контроле примене мера заштите од буке у животној средини.

Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС", број 75/10) прописани су индикатори буке у животној средини, граничне вредности, методе за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке на здравље људи.

Мере заштите при управљању отпадом

Концепцију одлагања комуналног отпада треба усагласити са принципима Програма управљања отпадом у Републици Србији за период 2022-2031. године.

Сваки генератор отпада је обавезан да изврши карактеризацију и категоризацију отпада код надлежних организација и да се у зависности од његове природе са њим поступа у складу са законским прописима.

Обавеза генератора отпада је да, у складу са Законом о управљању отпадом и осталим законским и подзаконским актима, који непосредно регулишу ову област: обезбеди потребан простор за одлагање отпада, обезбеди потребне услове и опрему за сакупљање, разврставање и привремено чување различитих отпадних материја, а да секундарне сировине, опасан и други отпад, предаје субјекту који има одговарајућу дозволу за управљање отпадом (складиштење, одлагање, третман и сл.).

Посебне мере и услови су:
- комунални отпад потребно је сакупљати и обезбедити његову редовну евакуацију на локацију која је утврђена од стране комуналне службе;
- привремено складиштење евентуално присутног опасног отпада вршити у складу са Законом о управљању отпадом. Отпад мора да буде прописно обележен и привремено складиштен на прописан начин до његовог коначног збрињавања;

- разношење чврстог отпада спречити његовим систематским прикупљањем и депоновањем на за то уређеним локацијама;
- на свакој грађевинској парцели обезбедити посебан простор, тако да се омогући лак приступ надлежне службе, као и потребне услове и опрему за сакупљање, разврставање и привремено чување различитих отпадних материја, у складу са законом и другим прописима;
- примењивати опште и посебне санитарне мере предвиђене законом и другим прописима којима се уређују послови санитарног надзора.

У случају потребе за простором за селективно сакупљање отпада који се не може чувати у контејнерима за комунални отпад, обавеза је власника/корисника да прибави услове, односно дозволу/сагласност надлежног органа за потребе уређења или коришћења наведеног простора.

На основу овог Закона и подзаконских аката, ће се спроводити планско управљања отпадом на територији Града Зрењанина у оквиру обухвата Просторног плана.

Третман животињског отпада ће се спроводити у складу са Законом о ветеринарству, Правилником о начину разврставања и поступања са споредним производима животињског порекла, ветеринарско-санитарним условима за изградњу објеката за сакупљање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла, начину спровођења службене контроле и самоконтроле, као и условима за сточна гробља и јаме гробнице („Службени гласник РС" бр. 31/11, 97/13, 15/15 и 61/17) и другим подзаконским актима. С обзиром на то да ће се разрада појединих планских решења вршити израдом одговарајуће планске документације, за наведене планове орган надлежан за њихову припрему, може донети одлуку о изради стратешке процене, према критеријумима, прописаним Законом о стратешкој процени, ако утврди да постоји могућност значајних утицаја на животну средину.

За постројења и активности која могу имати негативне утицаје на здравље људи, животну средину или материјална добра, врсте активности и постројења, надзор и друга питања од значаја за спречавање и контролу загађивања животне средине, уређују се услови и поступак издавања интегрисане дозволе, која је дефинисана Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине.

За све објекте који могу имати утицаја на животну средину, надлежни орган може прописати израду студије процене утицаја на животну средину у складу са Законом о заштити животне средине, Законом о процени утицаја на животну средину, Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину и Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС", број 114/08). У границама Резервата обавезна је израда студије процене утицаја у складу са Законом.

За постројења и активности која могу имати негативне утицаје на здравље људи, животну средину или материјална добра, врсте активности и постројења, надзор и друга питања од значаја за спречавање и контролу загађивања животне средине, уређују се услови и поступак издавања интегрисане дозволе, која је дефинисана Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине.

Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине, прописано је да ће, за постојећа постројења и активности оператер прибавити дозволу најкасније до 2015. године у складу са Програмом усклађивања појединих привредних грана са одредбама овог Закона. На основу Уредбе о утврђивању Програма динамике подношења захтева за издавање интегрисане дозволе („Службени гласник РС", број 108/08), утврђују се рокови у оквиру којих се подносе захтеви за издавање интегрисане дозволе, по врстама активности и постројења.

Према подацима надлежног Министарства, у подручју посебне намене не постоји ни једно постројење које подлеже издавању интегрисане дозволе, нити севесо постројење, вишег нити нижег реда.

Локална самоуправа је у обавези да, на основу Планова заштите од удеса оператера који се налазе на територији те локалне самоуправе, изради План заштите од удеса локалне самоуправе (екстерни План заштите од удеса), чији је садржај и методологија израде уређена Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама.

1.5.6. Услови и мере заштите од елементарних непогода и акцидентних ситуација

Заштита од елементарних непогода

Заштита од елементарних непогода подразумева планирање простора у односу на могуће природне и друге појаве које могу да угрозе здравље и животе људи или да проузрокују штету већег обима на простору за који се Просторни план ради, као и прописивање мера заштите за спречавање елементарних непогода или ублажавање њиховог дејства. Настанак, обим и време трајања ванредних ситуација у већини случајева се не могу унапред предвидети, али се за извесне појаве на основу искустава, статистичких података и метода моделовања, а с обзиром на место појаве, може претпоставити да ће до њих доћи, те се у том смислу планирају и спроводе конкретне мере заштите.

На основу *сеизмолошких* услова добијених од Републичког сеизмолошког завода, на посматраном подручју су утврђене регионалне вредности очекиваних максималних параметара осциловања тла на површини терена. У поступку просторног планирања потребно је користити параметре који су дати на карти сеизмичког хазарда за повратни период од 475 год. као мере ограничења употребе простора. При пројектовању и утврђивању врсте материјала за изградњу или реконструкцију објеката, обавезно је уважити могуће ефекте за наведене степене сеизмичког интензитета према Европској макросеизмичкој скали - 98, како би се максимално предупредиле могуће деформације објеката под сеизмичким дејством.

Превентивне мере заштите од *пожара* обухватају планске мере заштите које се односе на планирање приступних путева, окретница и платоа одговарајућих карактеристика за потребе ватрогасних возила, планирање изворишта за снабдевање водом и капацитете водоводне мреже који обезбеђују довољне количине воде за гашење пожара, размак између објеката којим се спречава ширење пожара и др.

Републички хидрометеоролошки завод Србије врши систематска метеоролошка и хидролошка мерења и осматрања у државној мрежи метеоролошких и хидролошких станица, израђује карте угрожености и карте ризика од метеоролошких елементарних непогода, а такође издаје и обавештења, најаве и упозорења о *метеоролошким и хидролошким елементарним непогодама* и катастрофама. Праћење метеоролошке и хидролошке ситуације нарочито је битно у погледу заштите живота људи и материјалних добара од деловања метеоролошких и хидролошких елементарних непогода и катастрофа.

Изградња нових објеката на одстојању мањем од 500 m од противградних станица сектора одбране од града, могућа је само по обезбеђењу посебне сагласности и мишљења Републичког хидрометеоролошког завода Републике Србије.

Акцидентне ситуације (удеси)

Надлежности, обавезе, мере и начини деловања, проглашавања и управљања у ванредним ситуацијама дефинисане су Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама.

Одредбе овог закона односе се на израду планова заштите од удеса и предузимање мера за спречавање и ограничавање утицаја, успостављање адекватних одговора на ванредне ситуације које су узроковане елементарним непогодама, техничко-технолошким несрећама - удесима и катастрофама.

На утврђивање концепције просторног развоја, утичу постојеће делатности са присутним факторима ризика, угроженост простора природним непогодама и функционална намена простора.
Планирање намене и садржаја простора и имплементација мера превенције, има за циљ спречавање или смањивање вероватноће настанка удеса и могућих последица, а организују се и спроводе на основу процене ризика и последица од удеса.

Ове мере се односе на:
- адекватно просторно планирање и зонирање насеља (подразумева одређивање зона заштите, удаљености опасних активности од насеља, дислокацију постојећих ризичних садржаја, планирање одговарајућих садржаја у циљу спречавања ширења последица од потенцијалних удеса, итд.);
- специфичне услове за изградњу објеката и инфраструктуре са повећаним ризиком од удеса;
- израду анализе ризика од удеса и давање мишљења и сагласности на њих;
- избор и примену технологија чијом се експлоатацијом мање загађује животна средина и обезбеђује већи степен заштите од потенцијалног загађења;
- благовремено отклањање свих уочених техничко - технолошких недостатака;
- утврђивање траса транспорта опасних материја изван насељених места.

1.5.7. Уређење простора од интереса за одбрану земље

Добијени услови и захтеви од Министарства одбране, а који се односе на просторна решења (утврђене зоне просторне заштите) у обухвату Просторног плана, уграђени су у сам Просторни план. Подаци поверљивог карактера детаљно су обрађени у Посебном прилогу који је саставни део Просторног плана, а који не подлеже стручној контроли, ни јавном увиду.

Према условима Центра за разминирање, у границама Просторног плана не искључује се могућност присуства експлозивних остатака рата. Скреће се пажња на опрезност приликом извођења земљаних радова, полазећи од чињенице да су се на територији РС током два Светска рата одвијали оружани сукоби различитих интензитета.

1.5.8. Услови и мере којима се површине и објекти јавне намене чине приступачним особама са инвалидитетом

Приступачност јесте резултат примене техничких стандарда у планирању, пројектовању, грађењу, реконструкцији, доградњи и адаптацији објеката и јавних површина помоћу којих се свим људима, без обзира на њихове физичке, сензорне и интелектуалне карактеристике или године старости, осигурава несметан приступ, кретање, коришћење услуга, боравак и рад.

С обзиром на то да се на предметном простору могу очекивати и корисници са посебним потребама при планирању, пројектовању и грађењу саобраћајних површина (колских и пешачких површина), прилаза до објеката, као и при пројектовању објеката јавне намене (објеката намењених за јавно коришћење) неопходно је обезбедити услове за несметано кретање истих у простору, у складу са Правилником о техничким стандардима планирања, пројектовања и изградње објеката, којима се осигурава несметано кретање и приступ особама са инвалидитетом, деци и старим особама („Службени гласник РС", број 22/15).

Поред ових мера, приликом израде одговарајуће пројектно техничке документације за објекте намењене за јавно коришћење, треба предвидети уобичајене мере за заштиту инвалидних лица у самом објекту, као што су прилагођавање улазне партије и омогућавање несметане комуникације унутар објекта.

1.5.9. Услови и мере енергетске ефикасности изградње

Смањење потрошње свих врста енергије, уз обезбеђење истих или бољих услова коришћења и функционисања објекта јесте циљ енергетске ефикасности изградње, заштити животне средине и климатских услова доприноси смањење потрошње необновљивих извора енергије (фосилних горива) и коришћење обновљивих извора енергије.

Основне мере за унапређење енергетске ефикасности односе се на смањење енергетских губитака, ефикасно коришћење и производњу енергије.

Развој и коришћење нових и обновљивих облика енергије уз подстицање градитеља и власника објеката да примене енергетски ефикасна решења и технологије ради смањења текућих трошкова јесте основни циљ енергетске ефикасности изградње. Са што мање утрошене енергије енергетески ефикасном градњом треба обезбедити удобан и комфоран боравак у објекту у свим временским условима.

Повећање енергетске ефикасности обезбедити са:
- изградњом пешачких и бициклистичких стаза, за потребе обезбеђења комуницирања између центара и смањења коришћења моторних возила;
- подизањем зеленила, уличног и уз ван насељске путне коридоре (смањује се загревање тла и ствара се природни амбијент за шетњу, вожњу бицикла и друге начине кретања);
- пројектовањем и позиционирањем зграда према климатским аспектима, изложености сунцу и утицају суседних објеката, подизањем зелених кровова, као компензација окупираном земљишту;
- изградњом малих система за производњу енергије унутар планираних комплекса, на бази обновљивих извора енергије (сунце, геотермалне воде, и др.) и изградњом даљинских или централизованих система грејања и хлађења.

За потребе повећања енергетске ефикасности, при пројектовању, изградњи и касније експлоатацији објеката, као и при опремању енергетском инфраструктуром, применити следеће мере:
- максимално користити нова техничка и технолошка решења у циљу енергетски ефикасније градње и употребе објеката;
- користити потенцијал обновљивих извора енергије локације: енергију сунца, подземних вода и сл., применом стаклених башти, фотонапонских панела, соларних колектора, топлотних пумпи и сл. (топлотне пумпе код ових система могу радити у режиму грејања зими, а у режиму хлађења у току лета тако да се постиже угодна и равномерна клима током читаве године);
- оријентацијом и функционалним концептом објекта максимално искористити сунчеву енергију за загревање објекта (оријентација према јужној, односно источној страни света), груписати просторије сличних функција и сличних унутрашњих температура (нпр. помоћне просторије оријентисати према северу) и сл;
- пројектовати облик објекта којим се може обезбедити што је могуће енергетски ефикаснији однос површине и запремине омотача објекта у односу на климатске факторе и намену зграде;
- обезбедити максимално коришћење природног осветљења, као и коришћење пасивних добитака топлотне енергије зими, односно заштите од прегревања у току лета адекватним засенчењем;
- оптимализовати величину отвора (прозора, светларника и др.) како би се смањили губици енергије, а просторије добиле довољно светлости и природну вентилацију;
- заштитити делове објекта зеленилом и другим мерама који су лети изложени јаком сунчевом зрачењу, а зими ветровима (на јужној и западној страни садити листопадно дрвеће, а на северној зимзелено);

- размотрити могућност постављања тзв. зелених кровова и фасада, као и коришћење атмосферских и отпадних вода;
- користити систем природне вентилације (вентилациони канали, прозори, врата и други грађевински отвори), тако да губици топлоте у зимском периоду и топлотно оптерећење у летњем периоду буду што мањи;
- при пројектовању термотехничких система, предвидети елементе система грејања, климатизације и вентилације са високим степеном корисности;
- системе централног грејања пројектовати и изводити, тако да се омогући централна и локална регулација и мерење потрошње енергије за грејање;
- употребљавати енергетски ефикасна расветна тела.

Објекти високоградње морају бити пројектовани, изграђени, коришћени и одржавани на начин којим се обезбеђују прописана енергетска својства. Ова својства се утврђују издавањем сертификата о енергетским својствима, који чини саставни део техничке документације која се прилаже уз захтев за издавање употребне дозволе.

Мере за постизање енергетске ефикасности постојећих објеката су следеће:
- при реконструкцији објекта, а у циљу постизање енергетске ефикасности, дозвољено је накнадно извођење спољне топлотне изолације зидова уколико се врши у складу са законом, при чему треба водити рачуна о очувању функционалне и обликовне целовитости зграде и у складу је са мерама заштите надлежног органа за објекте који су у режиму заштите;
- уколико се зид који се санира налази на регулационој линији, односно граници са суседном парцелом, дозвољава се реконструкција за потребе постизања енергетске ефикасности објекта уз сагласност власника суседне јавне/приватне парцеле;
- дозвољено је накнадно формирање стакленика (уколико за то постоје техничке могућности и ако се елаборатом докаже побољшање енергетске ефикасности зграде), елиминисање „хладних мостова" и смањење енергетских губитака постављањем топлотне изолације на зидове, кровове и подове, замена столарије новом која има добре термоизолационе карактеристике, а све у циљу спречавања неповратних губитака дела топлотне енергије;
- примењивати мере за постизање енергетске ефикасности прописане за планиране објекте у максималној мери у којој услови постојећег објекта то дозвољавају;
- уградња система грејања и припреме санитарне топле воде (замена и модернизација котлова и горионика, уградња нових енергетских система, прелазак са прљавих горива на природни гас или даљинско грејање, замена и модернизација топлотних подстаница, регулација температуре, уградња термостатских вентила, делитеља и мерача топлоте и друге мере).

Сви објекти подлежу обавези спровођења енергетског прегледа. За све јавне објекте је обавеза да се спроводе програм енергетске ефикасности који доноси јединица локалне самоуправе, а који нарочито садржи планирани циљ уштеда енергије, преглед и процену годишњих енергетских потреба, план енергетске санације и одржавања јавних објеката, као и планове унапређења система комуналних услуга (даљинско грејање и хлађење, водовод, јавна расвета, управљање отпадом, јавни транспорт и др.).

Инвеститори објекта у изградњи, односно објекта који се реконструише су дужни да грејну инсталацију сваког објекта предвиђеног за прикључење на неки од система снабдевања топлотном енергијом опреме уређајима за регулацију и/или мерење предате топлотне енергије.

Нова и ревитализована постројења за производњу електричне и/или топлотне енергије, системи за пренос електричне енергије, дистрибуцију електричне и топлотне енергије и транспорт и дистрибуцију природног гаса, морају да испуњавају минималне захтеве у погледу њихове енергетске ефикасности, а у зависности од врсте и снаге тих постројења, односно величине система.

Неки објекти, као што су историјски споменици, верски објекти, пољопривредне зграде, могу бити изузете из примене мера за постизање енергетске ефикасности.

2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

2.1. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ПОЉОПРИВРЕДНОМ ЗЕМЉИШТУ

Ова правила се примењују на пољопривредно земљиште које се налази у оквиру подручја посебне намене и у зони утицаја на подручје посебне намене.

2.1.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту у подручју посебне намене

Правила грађења на пољопривредном земљишту у подручју посебне намене, у заштићеном подручју Резервата, у просторним целинама „Мужљански рит" и просторној целини „Царска бара", дефинисана су у складу са утврђним режимом заштите Резервата.

2.1.1.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту у просторној подцелини 1 Резервата - режиму заштите I степена

На пољопривредном земљишту, у просторној подцелини 1 Резервата - режиму заштите I степена забрањена је изградња свих врста објеката.

2.1.1.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у просторној подцелини 2 Резервата - режиму заштите II степена

На пољопривредном земљишту, у просторној подцелини 2 Резервата - режиму заштите II степена дозвољена је изградња монтажних објеката (осматрачница – видиковаца и фото чека) и уређење простора за потребе очувања, унапређења и приказивања природних вредности и реконструкција и одржавање објеката саобраћајне и остале инфраструктуре.

Осматрачнице - видиковци и фото чеке

Објекте извести као слободностојеће, од природних материјала (дрвена конструкција, могућа трска као кровни покривач), што приближније природном амбијенту.

За конструктивне делове објекта могу се користити метални профили који морају бити обложени природним материјалом (дрво, трска). Положај и висину објекта одредити у складу са наменом и окружењем, односно условима Управљача.

2.1.1.3. Правила грађења на пољопривредном земљишту у просторној подцелини 3 Резервата - режиму заштите III степена

На пољопривредном земљишту, у просторној подцелини 3 Резервата - режиму заштите III степена дозвољена је изградња монтажних објеката (осматрачница – видиковаца и фото чека), молова и уређење простора за потребе очувања, унапређења и приказивања природних вредности, монтажних објеката за одмор посетилаца (салетле и надстрешнице), реконструкција и одржавање постојећих објеката намењених пољопривредној производњи и изградња, реконструкција и одржавање објеката електроенергетске, електронске комуникационе, водне и комуналне инфраструктуре.

Осматрачнице – видиковци и фото чеке

Објекте извести као слободностојеће, од природних материјала (дрвена конструкција, могућа трска као кровни покривач), што приближније природном амбијенту.

За конструктивне делове објекта могу се користити метални профили који морају бити обложени природним материјалом (дрво, трска). Положај и висину објекта одредити у складу са наменом и окружењем, односно условима Управљача.

Салетле и надстрешнице

Салетле и надстрешнице извести као слободностојеће, од природних материјала (дрвена конструкција, могућа трска као кровни покривач), што приближније природном амбијенту. Максимални хоризонтални габарит објекта је 20 m^2, а максимална висина 3,5 m.

Молови

Молови такође морају бити од дрвета, дозвољава се метални конструктивни део (обојен браон бојом као остали дрвени део) на који се поставља под од дрвета.

Објекти за потребе одрживог пашарења

Објекти за потребе одрживог пашарења морају бити у складу очувањем природних вредности, што подразумева прибављање услова и сагласности надлежног завода за заштиту природе. Максимална спратност објекта је П (приземље), а максимална површина објекта је 20 m^2.

Архитектонска обрада објекта треба да буде прилагођена непосредном амбијенту и околном пејсажу. Делови објекта, структурални склоп од утицаја на обликовање и визуелни изглед морају се уклопити у околни амбијент, уз примену природних материјала.

2.1.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене

2.1.2.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту у оквиру станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја

Имајући у виду да је очување и унапређење заштићеног подручја остваривo само у оквиру система очуваних станишта еколошке мреже, на пољопривредном земљишту у оквиру станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја могућа је ограничена изградња само монтажних објеката (салетле, надстрешнице и сл.) и изградња и реконструкција инфраструктурних објеката, у складу са посебним условима заштите природе које је неопходно прибавити.

Салетле и надстрешнице извести као слободностојеће, од природних материјала (дрвена конструкција, могућа трска као кровни покривач), што приближније природном амбијенту. Максимални хоризонтални габарит објекта је 20 m^2, а максимална висина 3,5 m.

Неопходно је придржавати се услова и мера заштите и уређења за станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја дефинисаних у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења", у тачки „1. Правила уређења и организације земљишта (са зонама заштите)", „1.5. Услови и мере заштите природног и културног наслеђа, животне средине и живота и здравља људи", „1.5.1. Услови и мере заштите и уређења природних добара", „1.5.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја".

2.1.2.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у оквиру заштитних зона еколошких коридора и станишта заштићених и стого заштићених врста од националног значаја

За изградњу на пољопривредном земљишту у оквиру заштитних зона еколошких коридора и станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја неопходно је поштовати правила грађења дефинисана у оквиру ове тачке, уз обавезно прибављање посебних услова заштите природе.

Правила грађења у појасу до 50 m од еколошког коридора/станишта

На пољопривредном земљишту, у појасу до 50 m од еколошког коридора/станишта, **дозвољена је изградња само надземне инфраструктуре** чија траса најкраћим путем прелази преко еколошких коридора, станишта или комплекса станишта од већег броја субјединица, као и водопривредних објеката и њихове пратеће инфраструктуре.

Услови за изградњу инфраструктуре дефинисани су у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења", у тачки „1. Правила уређења и организације земљишта (са зонама заштите)", „1.3. Урбанистички и други услови за уређење и изградњу површина и објеката јавне намене и мреже саобраћајне и друге инфраструктуре."

Неопходно је придржавати се услова и мера заштите дефинисаних у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења", у тачки „2. Правила грађења", „2.6. Критеријуми којима се утврђује забрана грађења на одређеном простору или за одређене врсте објеката".

Правила грађења у појасу од 50 m до 200 m од еколошког коридора/станишта

На пољопривредном земљишту, у појасу од 50 m до 200 m од еколошког коридора / станишта, **дозвољена је изградња салаша (уз прописивање посебних мера заштите за изградњу нових салаша); воћарско-виноградарских, повртарских и цвећарских кућица; објеката неопходних за одрживо коришћење коридора или станишта и инфраструктуре, у складу са условима заштите природе.**

За салаше, воћарско-виноградарске, повртарске и цвећарске кућице применити правила грађења дефинисана у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења", у тачки „2. Правила грађења", „2.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту", „2.1.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене", „2.1.2.3. Правила грађења на осталом пољопривредном земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене", „2.1.2.3.1. Објекти за потребе пољопривредног домаћинства - салаши" и „2.1.2.3.2. Пољопривредни објекти и радни садржаји у функцији пољопривреде", у оквиру поднаслова „Воћарско-виноградарске, повртарске и цвећарске кућице".

Услови за изградњу водопривредних објеката и друге инфраструктуре дефинисани су у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења", у тачки „1. Правила уређења и организације земљишта (са зонама заштите)", „1.3. Урбанистички и други услови за уређење и изградњу површина и објеката јавне намене и мреже саобраћајне и друге инфраструктуре."
Неопходно је придржавати се услова и мера заштите дефинисаних у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења", у тачки „2. Правила грађења", „2.6. Критеријуми којима се утврђује забрана грађења на одређеном простору или за одређене врсте објеката".

Правила грађења у појасу од 200 m до 500 m од еколошког коридора/станишта

На пољопривредном земљишту, у појасу од 200 m до 500 m од еколошког коридора/станишта, дозвољена је изградња:
- објеката за потребе пољопривредног домаћинства - салаша;
- пољопривредних објеката и радних садржаја у функцији пољопривреде (воћарско-виноградарске, повртарске и цвећарске кућице; стакленици и пластеници; објекти за гајење печурака и објекти за примарну прераду и складиштење пољопривредних производа).

За објекте за потребе пољопривредног домаћинства - салаше, пољопривредне објекте и радне садржаје у функцији пољопривреде (воћарско-виноградарске, повртарске и цвећарске кућице; стакленици и пластеници; објекти за гајење печурака), објекте за примарну прераду и складиштење пољопривредних производа применити правила грађења дефинисана у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења", у тачки „2. Правила грађења", „2.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту", „2.1.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене", „2.1.2.3. Правила грађења на осталом пољопривредном земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене", „2.1.2.3.1. Објекти за потребе пољопривредног домаћинства - салаши", „2.1.2.3.2. Пољопривредни објекти и радни садржаји у функцији пољопривреде", у оквиру поднаслова „Воћарско-виноградарске, повртарске и цвећарске кућице", „Стакленици и пластеници", „Објекти за гајење печурака", „Објекти за примарну прераду и складиштење пољопривредних производа".

Неопходно је придржавати се услова и мера заштите дефинисаних у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења", у тачки „2. Правила грађења", „2.6. Критеријуми којима се утврђује забрана грађења на одређеном простору или за одређене врсте објеката".

2.1.2.3. Правила грађења на осталом пољопривредном земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене

На осталом пољопривредном земљишту у оквиру подручја посебне намене неопходно је придржавати се услова и мера заштите дефинисаних у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења", у тачки „2. Правила грађења", „2.6. Критеријуми којима се утврђује забрана грађења на одређеном простору или за одређене врсте објеката".

2.1.2.3.1. Објекти за потребе пољопривредног домаћинства – салаши

Услови за избор локација намењених салашима:
- изградња салаша дозвољава се на минималној удаљености од 200 m од границе Резервата;
- изградња салаша дозвољава се на парцелама индивидуалних пољопривредних произвођача у виду изградње нових салаша или доградње и адаптације постојећих салаша;
- при избору локације намењених салашима придржавати се услова дефинисаних у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења", у тачки „2. Правила грађења", „2.6. Критеријуми којима се утврђује забрана грађења на одређеном простору или за одређене врсте објеката";
- минимална величина парцеле за изградњу новог салаша је 5000 m^2; просторних ограничења у смислу максималне величине површине за салаш нема;
- постојећи салаши на мањој парцели могу се реконструисати, дограђивати и сл. до дозвољеног индекса заузетости.

Салаш је комплекс објеката намењених за породично становање пољопривредних домаћинстава и објеката намењених пољопривредној производњи у области ратарства, воћарства, повртларства или сточарства, као и из области услуга. Изградња нових, реконструкција и доградња постојећих објеката пољопривредних газдинстава ће се вршити на основу правила грађења прописаних Просторним планом и услова за заштиту животне средине.

Парцела мора имати приступну саобраћајницу (могућност прикључења и на некатегорисани пут), санитарну воду из водовода или сопственог бунара, водонепропусну септичку јаму, прикључак на ел. мрежу или сопствени електрични агрегат и сл. Ширина колског прикључка је 4,0 m, а простор за паркирање се обезбеђује на сопственој парцели (могућност прикључења на некатегорисани пут).

За сва прикључења на комуналну инфраструктуру неопходно је прибавити услове и сагласности надлежних предузећа.

За градњу објеката предвидети традиционалне материјале овог градитељског поднебља, што подразумева градњу опеком, фасадном или обичном и малтерисане фасаде.

За облогу кровних равни предвидети креп, теголу, лим, трску или покриваче који су еколошки и обезбеђују максималну заштиту. Равни кровови се не препоручују.

За потребе пољопривредног газдинства дозвољава се изградња:

Породични стамбени објекат - изградња стамбених објеката без објеката за пољопривредну производњу није дозвољена, као и изградња на планираним и постојећим инфраструктурним коридорима, на просторима специјалне намене и заштићеним деловима природе и културних добара. На парцели је дозвољена изградња само једног стамбеног објекта максималне спратности до П+Пк, односно, По+П+Пк ако хидротехнички услови, односно, ниво подземних вода дозвољавају изградњу подрума. Максимална површина објекта је 200 m^2, са максимално 3 стамбене јединице. Минимална удаљеност објекта од суседне парцеле је 5 m, а од јавног пута се удаљеност одређује у складу са Законом о јавним путевима и условима надлежног јавног предузећа.

Помоћни објекат уз стамбени објекат (гаража за путничко возило, летња кухиња, сушница, пушница, остава за храну, водонепропусна септичка јама, пречистач отпадних вода, котларница, бунар, пољски WC и сл.). Дозвољена је изградња више од једног помоћног објекта, у складу са потребама газдинства чија је максимална спратност П и чија је минимална удаљеност од породичног објекта и суседне парцеле 3 m. Не дозвољава се изградња помоћног објекта ако на парцели не постоји породични стамбени објекат.

Септичке јаме морају бити зидане од водонепропусног материјала. У зависности од врсте загађења пречистачи отпадних вода могу бити и биолошки. Удаљеност водонепропусне септичке јаме од сопственог главног објекта је минимално 3,00 m.

Економски објекат је објекат који се гради у оквиру пољопривредног домаћинства служи за обављање пољопривредне делатности као што су: сточне стаје, живинарници, свињци, говедарници, овчарници, козарници, испусти за стоку, ђубришне јаме, пушнице, сушионице, кошеви, амбари, надстрешнице за пољопривредну механизацију и возила, магацини хране, амбар, објекти намењени исхрани стоке и други слични објекти.

Дозвољена је изградња једног или више економских објеката уколико на парцели постоји породични објекат.

Максимална спратност је П или ВП, а минимална удаљеност економског објекта од стамбеног објеката на парцели је 20 m, а од суседне парцеле 10 m. Минимална удаљеност економског објекта од бунара је 25 m.

Производни објекат (стакленик, пластеник, објекат за прераду пољопривредних производа, објекат за гајење печурки, објекат за складиштење пољопривредних производа – силоси, хладњаче и сл.). Спратност објекта је максимално П+Пк или По+П+Пк ако хидротехнички услови, односно, ниво подземних вода дозвољавају изградњу подрума. Могућа је и већа висина објекта из технолошких разлога.

Пословни објекат (објекти за потребе организовања туристичке понуде, угоститељства и сл., само ако постоји пољопривредна производња на газдинству, као и објекти из области спорта и рекреације). Дозвољава се изградња само једног пословног објекта на парцели, максималне спратности П+Пк. Минимална удаљеност пословног објекта од породичног стамбеног објекта и од границе суседних парцела је 5 m.

Дозвољена је изградња отворених спортских терена.

Уколико хидротехнички услови, односно, ниво подземних вода дозвољавају, могућа је и изградња засебног објекта који је укопан или полуукопан чија је намена остава или складиштење за сопствене потребе.

Услови за ограђивање парцеле

Парцела се може оградити изградњом транспарентне ограде максималне висине 2.2m чији се стубови постављају на минимално 1 m од међне линије. Удаљеност ограде према бочним границама парцеле може бити и мања уз сагласност власника суседне парцеле.

Капија која се поставља у склопу ограде, мора бити са отварањем у сопственој парцели Ограда се може поставити тако да подели парцелу на стамбено и економско двориште, са висином транспарентне ограде до 1.6м.

Ђубриште мора имати поред септичке јаме и осочару, упијајући бунар за осоку и мора бити ограђено оградом висине минимум 0.50 m.

Прикључење објеката на инфраструктурну мрежу

Уколико се објекти предвиђају у оквиру постојећих парцела на којима су већ изграђени објекти и задржава се постојећа намена, прикључци се оставарују, у оквиру парцеле уколико су капацитети довољни и задржава се намена.

Уколико капацитети нису довољни за предвиђену намену или се гради нови објекат на парцели која нема изграђен главни објекат, потребно је прибавити техничке услове и сагласности надлежних предузећа.

За изградњу објеката решавање водоснабдевања може бити преко сопственог бунара. За потребе одвођења употребљених отпадних вода пре изградње јавне фекалне канализације, дозвољена је изградња водонепропусних септичких јама на минимално 3 m од свих објеката и граница парцеле.

Снабдевање електричном енергијом може се решити и сопственим електричним агрегатом.

За изградњу садржаја за потребе организовања туристичке понуде у оквиру комплекса салаша обавезна је израда урбанистичког пројекта у циљу урбанистичко-архитектонске разраде локације којим ће се између осталог дефинисати диспозиција и габарит планираних објеката, у складу са правилима уређења и грађења дефинисаним овим Планом, важећим прописима и прибављеним условима и подацима надлежних органа, посебних организација, ималаца јавних овлашћења и других институција.

2.1.2.3.2. Пољопривредни објекти и радни садржаји у функцији пољопривреде

Минимална удаљеност површина које се интезивно третирају вештачким ђубривом и пестицидима износи 800 m од Резервата, зоне становања, викенд зоне, туристичко-рекреативних комплекса, спортско-рекреативних комплекса и других објеката за јавно коришћење, а 200 m од водотока.

Неопходно је придржавати се услова и мера заштите дефинисаних у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења", у тачки „2. Правила грађења", „2.6. Критеријуми којима се утврђује забрана грађења на одређеном простору или за одређене врсте објеката".

Приликом изградње објеката у саставу пољопривредних комплекса треба извршити потпуну анализу локалитета за изградњу, укључујући природне карактеристике, квалитет земљишта, и других услова као што су могућности прикључења на саобраћајну и другу инфраструктуру, утицај на животну средину и сл. Када је квалитет земљишта у питању, водити рачуна о бонитету пољопривредног земљишта у циљу заштите земљишта високе бонитетне класе.

Индекс заузетости је максимално 40%, а минималне површине под зеленилом су 30%.

Простор за паркирање се обезбеђује на сопственој парцели.

Услови за доградњу и реконструкцију објеката

Објекти се могу реконструисати и дограђивати у циљу постизања сигурности и стабилности објекта, реконструкције постојећих инсталација, побољшања услова живота и рада до максималних параметара прописаних овим Планом.

Сви објекти у смислу обнове-адаптације се могу одржавати и вршити санације на делу или целом објекту.

На постојећим комплексима (економије, силоси, фарме и сл.) у функцији пољопривредне производње могућа је изградња, доградња и реконструкција објеката у складу са правилима грађења из овог плана за пољопривредне објекте и радне садржаје у функцији пољопривреде.

Услови за ограђивање парцеле

Ограде се могу поставити на границе парцеле према следећим условима:
- парцела се може оградити изградњом транспарентне ограде максималне висине 2.2m која се поставља на минимално 1m од међне линије;
- удаљеност ограде према бочним границама парцеле може бити и мања уз сагласност власника суседне парцеле;
- капија која се поставља у склопу ограде, мора бити са отварањем у сопственој парцели.

Прикључење објеката у функцији пољопривреде на инфраструктурну мрежу

Уколико се објекти предвиђају у оквиру постојећих парцела на којима су већ изграђени објекти и задржава се постојећа намена, прикључци се оставарују у оквиру парцеле уколико су капацитети довољни и задржава се намена.

Уколико капацитети нису довољни за предвиђену намену или се гради нови објекат на парцели која нема изграђен главни објекат за сва прикључења на инфраструктуру неопходно је прибавити услове и сагласности надлежних предузећа.

За изградњу објеката решавање водоснабдевања може бити преко сопственог бунара.

За потребе одвођења употребљених отпадних вода пре изградње јавне фекалне канализације, дозвољена је изградња водонепропусних септичких јама на минимално 3 m од свих објеката и граница парцеле.

Снабдевање ел. енергијом може се решити и сопственим електричним агрегатом.

Саобраћајне површине у оквиру парцеле

У оквиру саобраћајних површина се планира:
- тротоари, ширине мин. 1m, са попречним падом од 1%;
- манипулативне саобраћајнице ширине мин.3m, са попречним падом од 2.5%.

План нивелације

Приликом планирања саобраћајних површина у оквиру парцеле, предвидети све потребне падове тако да се објекат заштити од штетних атмосферских утицаја.

Падове планирати тако да се одвођење воде врши слободним падом, према зеленим површинама и у складу са постојећом или планираном атмосферском канализацијом.

Приликом планирања терена на парцели за објекат, зелене и саобраћајне површине, коте терена ускладити са котама терена суседних парцела, тако да одвођење атмосферских вода буде у сопствену парцелу и не угрожава суседне парцеле, тј. не сме се подизањем висинских кота сопствене парцеле угрозити суседна парцела.

Линијска инфраструктурна мрежа

На пољопривредном земљишти могућа је изградња линијске инфраструктуре (електроенергетска мрежа, нафтоводи, гасоводи, мрежа електронских комуникација, водоводна мрежа и саобраћајна мрежа).

Изградњу вршити у складу са овим Планом, Законом о пољопривредном земљишту и неопходним планским документом наведеним у наслову Смернице за израду планске документације за подручје плана.

Воћарско-виноградарске, повртарске и цвећарске кућице

У оквиру пољопривредног земљишта које спада под воћарску и виноградарску културу, дозвољена је изградња новог или реконструкција и доградња постојеће воћарско виноградарске кућице, бунара, пољског WC, оставе за смештај воћа, прераду воћа и сл. уз поштовање следећих услова: минимална површина парцеле је 1000 m^2, а минимална ширина фронта парцеле је 10 m. Максимална спратност објекта је П, односно, ВП, а максимална површина 45 m^2.

Уколико не постоје сметње хидротехничке или геотехничке природе дозвољена је изградња подрума.

Дозвољена је изградња подрума или сутерена уколико за то не постоје сметње геотехничке или хидротехничке природе.

Минимална удаљеност објекта од суседне парцеле је 1 m.

Колски прилаз је 3 m, простор за паркирање се обезбеђује на сопственој парцели (могућност прикључења на некатегорисани пут).

За градњу објеката предвидети традиционалне материјале овог градитељског поднебља, што подразумева градњу опеком, фасадном или обичном.

За облогу кровних равни предвидети креп, теголу, лим, трску или покриваче који су еколошки и обезбеђују максималну термичку заштиту. Равни кровови се не препоручују.

За сва прикључења на инфраструктуру неопходно је прибавити услове и сагласности надлежних предузећа.

За изградњу објеката у оквиру ове зоне решавање водоснабдевања може бити преко сопственог бунара. За потребе одвођења употребљених отпадних вода пре изградње јавне фекалне канализације, дозвољена је изградња водонепропусних септичких јама на минимално 3 m од свих објеката и граница парцеле.

Снабдевање ел. енергијом може се решити и сопственим електричним агрегатом.

Стакленици и пластеници

Стакленици и пластеници су надкривени простори на пољопрвредном земљишту у оквиру којих се одвија узгој воћа, поврћа, цвећа и сл. Минимална удаљеност објеката од суседних парцела је 5 m. Колски прикључак је минималне ширине 3.5 m (могућност прикључења на некатегорисани пут).

Објекти за гајење печурака

Објекти за гајење печурки дозвољава се изградња на пољопривредном земљишту мање бонитетне класе у складу са важећим правилницима из ове области. Минимална удаљеност објеката од суседних парцела је 10 m, а максимална спратност је П или По+П ако хидротехнички услови, односно, ниво подземних вода дозвољавају изградњу подрума. Колски прикључак је минималне ширине 3,5 m (могућност прикључења на некатегорисани пут).

Рибњаци

Рибњаци се граде на пољопривредном земљишту катастарских култура, а то су: пашњаци, трстици и мочваре, као и напуштена корита и рукавци река након детаљних анализа о расположивим количинама и квалитету воде и земљишта, уз претходну сагласност Министарства за пољопривреду и уз поштовање основних техничких услова на основу којих рибњак:

- мора да је заштићен од високих вода;
- мора да располаже објектима и уређајима за регулацију нивоа и протока воде и објектима и уређајима који спречавају пролаз рибе, млађи и икре у или из рибњака.

У оквиру парцеле дозвољена је изградња објекта за ветеринарске прегледе, праћење здравственог стања и прираста популације и за смештај радника и помоћног особља.

Минимална удаљеност објеката од суседних парцела је 5 m, а максимална спратност П+Пк. Минимална ширина колског прикључка је 4 m (могућност прикључења на некатегорисани пут).

За изградњу и уређење рибњака обавезна је израда Урбанистичког пројекта у циљу урбанистичко-архитектонске разраде локације, у складу са правилима уређења и грађења дефинисаним овим Планом, важећим прописима и прибављеним условима и подацима надлежних органа, посебних организација, ималаца јавних овлашћења и других институција.

Фарме и газдинства - објекти за узгој животиња

Фарме и газдинства су радни комплекси са објектима и простором за држање и узгој животиња.

Минимална удаљеност фарме од Резервата, зоне становања, туристичко-рекреативних комплекса, спортско-рекреативних комплекса и других комплекса намењених јавном коришћењу је:

- 500 m, уз услов да се парцела намењена за изградњу фарме налази супротно од правца доминантних ветрова,
- 1000 m, ако се парцела намењена за изградњу фарме налази на правцу доминантних ветрова.

Овај услов за удаљеност од Резервата не односи се на фарме у којима се узгајау животиње (са посебним акцентом на краве, у складу са условима заштите природе) које се изводе на пашарење у оквиру Резервата, али је неопходно прибавити посебне услове и мере заштите природе.

Фарме се могу градити на пољопривредном земљишту, по могућству, ниже бонитетне класе које је компактно и има добре отоке атмосферских вода. Локација ће зависити и од величине фарме и могућег негативног утицаја на животну средину, као и угрожавање стамбених и других објеката. Фарма мора да буде снабдевена одговарајућом количином воде из јавног водовода или сопственог бунара, која мора да задовољи стандарде прописане за пијаћу воду, и мора да има пречистач отпадних вода. У оквиру комплекса фарме одвојити део за смештај радника, ветеринарску амбуланту и смештај хране, производни од техничког дела. Поред главног објекта могућа је и изградња помоћних и економских објеката.

Максимална спратност објеката је П+Пк, односно, П за економске и помоћне објекте.

Минимална удаљеност објеката за узгој од граница суседних парцела је 5 m.

Колски прикључак на парцелу је минималне ширине 4,0 m (могућност прикључења на некатегорисани пут).

Простор за одлагање стајског ђубрива мора да је лоциран и обезбеђен тако да не угрожава животну средину и здравље животиња и људи и мора бити удаљен мин. 50 m од објеката за узгој животиња.

Удаљености фарме у односу на грађевинско подручје насеља, спортско-рекреативне и друге јавне објекте мора бити у складу са законима и правилницима из ове области.

За изградњу фарми обавезна је израда урбанистичког пројекта у циљу урбанистичко-архитектонске разраде локације, у складу са правилима уређења и грађења дефинисаним овим Планом, важећим прописима и прибављеним условима и подацима надлежних органа, посебних организација, ималаца јавних овлашћења и других институција.

Објекти за примарну прераду и складиштење пољопривредних производа

Изградња објеката за примарну прераду и складиштење пољопривредних производа дозвољава се на минималној удаљености од 500 m од Резервата.

Објекти за складиштење и примарну прераду пољопривредних производа су објекти у којима се прерађују или складиште: индустријско биље, житарице, воће, поврће, трска, лековито биље, зачини, цвеће, производи животињског порекла и др.

Под овим објектима се подразумевају: складишта пољопривредних производа (отворени, полуотворени, затворени објекти, надстрешнице, хале, силоси, хладњаче и сл.), сушнице, кланице, пушнице и др. Спратност објекта је максимално П+Пк. Могућа је и већа висина објекта из технолошких разлога.Дозвољена је изградња подрума уколико за то не постоје сметње геотехничке или хидритехничке природе.

Минимална удаљеност од суседних парцела мора бити пола висине објекта, а не може бити мања од 4 m.

Колски прикључак на парцелу је минималне ширине 4m (могућност прикључења на некатегорисани пут).

За изградњу наведених објеката за примарну прераду и складиштење пољопривредних производа обавезна је израда урбанистичког пројекта.

2.1.2.3.3. Правила грађења за објекте чија је намена у функцији очувања и промоције подручја посебне намене

На пољопривредном земљишту дозвољена је изградња монтажних објеката чија је намена у функцији очувања подручја посебне намене, као и задовољења едукативних, истраживачких и туристичких активности:
- осматрачница – видиковаца и фото чека;
- салетли;
- надстрешница.

Осматрачнице – видиковци и фото чеке

Објекте извести као слободностојеће, од природних материјала (дрвена конструкција, могућа трска као кровни покривач), што приближније природном амбијенту. За конструктивне делове објекта могу се користити метални профили који морају бити обложени природним материјалом (дрво, трска). Положај и висину објекта одредити у складу са наменом и окружењем, односно условима Управљача.

Салетле и надстрешнице

Салетле и надстрешнице извести као слободностојеће, од природних материјала (дрвена конструкција, могућа трска као кровни покривач), што приближније природном амбијенту. Максимални хоризонтални габарит објекта је 20 m^2, а максимална висина 3,5 m.

2.1.2.3.4. Правила грађења за лансирне (противградне) станице

Грађење објеката лансирних (противградних) станица могуће је изван Резервата, грађевинских подручја насеља и грађевинског земљишта ван грађевинских подручја насеља, на пољопривредном земљишту, на основу услова дефинисаних овим Просторним планом и посебних услова надлежног Републичког хидрометеоролошког завода Србије.

Минимална површина за изградњу противградне станице треба да буде око 10,0 m X 10,0 m. Објекат треба градити од чврстог стандардног материјала. Висина објекта је до 2,0 m и на њега се поставља громобранска заштита. Око објекта треба поставити ограду висине мин. 2,0 m.

Изградња/реконструкција објеката односно извођење радова на одстојању мањем од 500 m од лансирне (противградне) станице, могућа је само по обезбеђењу посебне сагласности и мишљења Републичког хидрометеоролошког завода Србије.

2.2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ШУМСКОМ ЗЕМЉИШТУ

Шумско земљиште се налази у оквиру подручја посебне намене (у оквиру режима заштите I, II, III степена) и у оквиру зоне утицаја на подручје посебне намене.

У шумама могу да се граде објекти у складу са плановима газдовања шумама.

У шуми и на удаљености мањој од 200 m од руба шуме не могу да се граде ћумуране, кречане, циглане и други објекти са отвореном ватром. Дозвољена је изградња објеката у функцији шумске привреде, изградња објеката у функцији туризма и рекреације и ловства.

2.2.1. Правила грађења на шумском земљишту у подручју посебне намене

У Резервату шумско земљиште се налази у оквиру режима заштите I, II и III степена.

Правила грађења на шумском земљишту, у подручју посебне намене – Резервату дефинисана су у складу са утврђеним режимом заштите Резервата.

2.2.1.1. Правила грађења на шумском земљишту у просторној целини заштићеног подручја – Резервату, у просторној подцелини 1 Резервата - режиму заштите I степена

На шумском земљишту, у просторној подцелини 1 Резервата - режиму заштите I степена забрањена је изградња свих врста објеката.

2.2.1.2. Правила грађења на шумском земљишту у просторној целини заштићеног подручја – Резервату, у просторној подцелини 2 Резервата - режиму заштите II степена

На шумском земљишту, у просторној подцелини 2 Резервата - режиму заштите II степена дозвољена је изградња монтажних објеката (осматрачница – видиковаца и фото чека) и уређење простора за потребе очувања, унапређења и приказивања природних вредности.

Осматрачнице – видиковци и фото чеке

Објекте извести као слободностојеће, од природних материјала (дрвена конструкција, могућа трска као кровни покривач), што приближније природном амбијенту. За конструктивне делове објекта могу се користити метални профили који морају бити обложени природним материјалом (дрво, трска). Положај и висину објекта одредити у складу са наменом и окружењем, односно условима Управљача.

2.2.1.3. Правила грађења на шумском земљишту у просторној целини заштићеног подручја – Резервату, у просторној подцелини 3 Резервата - режиму заштите III степена

На шумском земљишту, у просторној целини 3 Резервата – режиму заштите III степена, на катастарској парцели број 5955 КО Перлез, планира се изградња визиторског центра - мултифункционалног објекта који ће садржати музејско-експонатски простор, конференцијско – едукативни простор, кафе бар - ресторан, смештајни простор и остале пратеће садржаје (канцеларијски простор, кухињу, санитарни блок и др). Оквирни габарит објекта је око 40 x 15 m, спратности П+1. Формирати грађевинску парцелу под габаритом планираног објекта.

На шумском земљишту, у просторној подцелини 3 Резервата - режиму заштите III степена дозвољена је изградња монтажних објеката (осматрачница – видиковаца и фото чека) и уређење простора за потребе очувања, унапређења и приказивања природних вредности и монтажних објеката за одмор посетилаца (салетле и надстрешнице).

У оквуру режима заштите III степена налази се постојећи Центар за посетиоце у оквиру кога се налази дечје игралиште, пристан за бродић, билетарница, два велика и пет малих летњиковаца (надстрешнице) отвореног типа, урбани мобилијар…

Осматрачнице – видиковци и фото чеке

Објекте извести као слободностојеће, од природних материјала (дрвена конструкција, могућа трска као кровни покривач), што приближније природном амбијенту. За конструктивне делове објекта могу се користити метални профили који морају бити обложени природним материјалом (дрво, трска). Положај и висину објекта одредити у складу са наменом и окружењем, односно условима Управљача.

Салетле и надстрешнице

Салетле и надстрешнице извести као слободностојеће, од природних материјала (дрвена конструкција, могућа трска као кровни покривач), што приближније природном амбијенту. Максимални хоризонтални габарит објекта је 20 m^2, а максимална висина 3,5 m.

2.2.2. Правила грађења на шумском земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене

На **шумском земљишту изван станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја**, осим објеката за одржавање и коришћење шума и техничке инфраструктуре, могу се градити у складу са плановима газдовања шумама и посебним прописима којима се уређује област дивљачи и ловства:
- објекти за одржавање и коришћење шума (шумарске куће);
- ловачке колибе и ловно-техничких објекти.

Неопходно је придржавати се услова и мера заштите и уређења за станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја и за заштитну зону еколошких коридора и станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја дефинисаних у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења", у тачки „1. Правила уређења и организације земљишта (са зонама заштите)", у подтачки „1.5. Услови и мере заштите природног и културног наслеђа, животне средине и живота и здравља људи", у подподтачки „1.5.1. Услови и мере заштите и уређења природних добара", „1.5.1.3. Еколошки коридори" и у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења", у тачки „2. Правила грађења", „2.6. Критеријуми којима се утврђује забрана грађења на одређеном простору или за одређене врсте објеката".

Уколико је плановима газдовања шумама предвиђена изградња наведених објеката неопходна је израда урбанистичког пројекта. Урбанистички пројекат радити у складу са посебним прописима којима се уређује област дивљачи и ловства, као и урбанистичким параметрима из овог Просторног плана и прибављеним условима надлежних органа, организација и јавних предузећа.

Шумарске куће и ловачке колибе је дозвољено градити само као приземне (П), од природних материјала, у духу локалне традиционалне архитектуре, уз максимално уклапање у природно окружење.

Максимална површина објекта је 100 m^2. Објекти морају да имају минимално простор за смештај запослених (односно гостију) и тоалет. Мора се обезбедити: приступ објекту са јавног/некатегорисаног пута, као и снабдевање водом, електричном енергијом и одвођење отпадних вода. Снабдевање водом могуће је из бунара бушених у близини објекта или прикључењем на локални водовод ако за то постоје техничке могућности, а према условима надлежног дистрибутера. Одвођење отпадних вода решити на начин да се не угрози животна средина, затвореним канализационим системом, упуштањем у водонепропусни објекат. Објекти се енергијом могу снабдевати коришћењем обновљивих извора енергије, а ако се прикључују на линијску енергетску мрежу, дозвољено је извести само подземни прикључак према условима дистрибутера.

Шумарске куће и ловачке колибе могу се градити под условом да се не изазову трајна оштећења, загађивање или на било који други начин деградирање природних добара и животне средине.

У ловиштима предвидети изградњу ловно-техничких објеката (хранилишта, солишта, појилишта, осматрачнице, чеке итд.) у зависности од бројног стања дивљачи, у складу са ловном основом за газдовање ловиштем, а градити их од природних материјала и уклопити у природни амбијент ловишта. Ремизе подизати на оним местима у ловишту где нема природних површина које могу да пруже заштиту дивљачи.

2.3. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ВОДНОМ ЗЕМЉИШТУ

На водном земљишту могу се градити и постављати само објекти у складу са Законом о водама, Законом о планирању и изградњи и на основу посебних општинских Одлука о коришћењу обале и воденог простора.

Водно земљиште је намењено за одржавање и унапређење водног режима у складу са Законом о водама и актима донетим на основу тог закона, а посебно за:
- изградњу, реконструкцију и санацију водних објеката;
- одржавање корита водотока и водних објеката;
- спровођење мера које се односе на уређење водотока и заштиту од штетног дејства вода, уређење и коришћење вода и заштиту вода;
- остале намене утврђене Законом о водама.

Потребно је обезбедити неометано функционисање водних објеката, одржавање и уређење водних објеката, стабилност објеката за заштиту од поплава, ерозије и бујице, заштиту од штетног дејства унутрашњих вода (одводњавање) и др, дефинисаних чланом 13, 15, 16. и 17. Закона о водама.

Континуитет и правац инспекционих стаза у обалном појасу мелиорационог канала, односно водотока обострано је најмање 5,0 m, мора се сачувати за пролаз и рад механизације која одржава канал. У овом појасу није дозвољена изградња објеката, садња дрвећа, орање и копање земље и обављање других радњи којима се ремети функција или угрожава стабилност мелиорационог канала и предузимање радњи којим се омета редовно одржавање канала.

Забрањује се обављање радњи које могу угрозити стабилност и функционалност каналске мреже и којима би се онемогућили радови на редовном одржавању каналске мреже који се обављају у циљу обезбеђења ефикасносност функционисања хидромелиорационог слива и одржавање стабилности водног режима.

Ради очувања и одржавања водних тела површинских и подземних вода и заштитних и других водних објеката, спречавања погоршања водног режима, обезбеђења пролаза великих вода и спровођења одбране од поплава, као и заштите животне средине, у свему уважити одредбе члана 133. и 134. Закона о водама, па је тако забрањено:
- на насипима и другим водним објектима копати и одлагати материјал, напасати крупну стоку, вући посечено дрвеће, прелазити и возити моторно возило, осим на местима на којима је то дозвољено, и обављати друге радње којима се може угрозити стабилност тих објеката;
- на водном земљишту:
  - градити објекте којима се смањује пропусна моћ корита,
  - одлагати чврсти отпад и опасан и штетан материјал,
  - складиштити дрво и други чврст материјал на начин којим се ремете услови проласка великих вода,
  - вађење речног наноса супротно издатој водној сагласности или без водне сагласности;
  - прати возила и друге машине,
  - вршити друге радње, осим у случају:
    - спровођења мера очувања, унапређења и презентације природних вредности,
    - предузимања радњи ради заштите људи, животиња и имовин
- у поплавном подручју градити објекте на начин којим се омета протицање воде и леда или супротно прописима за градњу у поплавном подручју;
- садити дрвеће на одбрамбеном насипу, у инундацијском појасу ширине најмање 10 m од небрањене ножице насипа према водотоку, а у брањеној зони супротно издатој водној сагласности;
- копати бунаре, ровове и канале поред насипа у појасу ширине најмање 10 m од небрањене ножице насипа према водотоку, односно до 50 m према брањеном подручју, осим ако је њихова функција заштита од штетног дејства вода или је

техничком документацијом, урађеном у складу са овим законом, доказано да није угрожена стабилност насипа;

- мењати или пресецати токове подземних вода, односно искоришћавати те воде у обиму којим се угрожава снабдевање питком или технолошком водом, угрожавају минерална и термална изворишта, стабилност тла и објеката;
- мењати правац и јачину тока површинске воде која природно протиче или отиче са водног земљишта које је у приватној својини;
- градити објекте, садити дрвеће, орати и копати земљу и обављати друге радње којима се ремети функција или угрожава стабилност мелиорационих канала за одводњавање и у обостраном појасу ширине од најмање 5 m од тих канала предузимати радње којима се омета редовно одржавање ових канала;
- одлагати чврсти отпад и друге материјале у водотоке, акумулације, ретензије, мелиорационе и друге канале, упуштати загађене воде или друге материје и вршити радње, којима се може оштетити корито и обала водотока, утицати на промену његове трасе, нивое воде, количину и квалитет воде, угрозити стабилност заштитних и других водних објеката или отежати одржавање водног система;
- вршити, без одговарајућих водних аката, интервенције у кориту (осигурање обала, преграђивање корита, проширење и продубљење корита и друго);
- изводити радове који би могли угрозити стабилност бране или њену намену, као и мењати природне услове у околини акумулационих и ретензионих басена на начин којим би се проузроковало клизања терена, појаве ерозије или настајање вододерина и бујица;
- изводити друге радове који би могли да угрозе стабилност и отежају одржавање регулационих, заштитних и других водних објеката.

Забрана вршења радњи из члана 133. Закона о водама, може се проширити и изван граница водног земљишта, ако би се тим радњама угрозио водни режим или водни објекти.

Пристаниште за сопствене потребе ће се у складу са законском регулативом и технолошким поставкама имплементирати и у оквиру дела водног земљишта (акваторијални и копнени део).

С обзиром на то да се водно земљиште налази у подручју посебне намене, коришћење водног земљишта може се вршити само у складу са Уредбом о проглашењу Специјалног резервата природе „Царска бара“ („Службени гласник РС“, бр. 46/11 и 96/21), условима и мерама заштите и уређења природних добара дефинисаних Просторним планом.

2.4. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ГРАЂЕВИНСКОМ ЗЕМЉИШТУ

2.4.1. Правила грађења на грађевинском земљишту у подручју посебне намене

У подручју посебне намене - Резервату није предвиђено формирање парцела грађевинског земљишта, осим парцеле грађевинског земљишта за планирани визиторски центар на делу катастарске парцеле број 5955 КО Перлез, под габаритом планираног објекта.

У подручју посебне намене - Резервату налазе се делови парцела зоне кућа за одмор која се налази уз обалу Бегеја и протежу се уз источну границу Резервата. Границе ове две просторне целине се делимично тангирају, а делимично преклапају, тако да је зона кућа за одмор делом обухваћена границом Резервата.

Објекти чија је намена, габарит и положај усклађен са условима за изградњу у зонама кућа за одмор, а налаз се у простору посебне намене задржавају се у постојећем стању и дозвољена је могућност текућег одржавања и санације. Није могуће извођење

грађевинских радова у смислу доградње, проширења, опремање инсталацијама (електроинсталацијом и осветљењем платоа), нити опремање било каквом врстом опреме (контејнери и сл.).

2.4.2. Правила грађења на грађевинском земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене

Ова правила се примењују на грађевинско земљиште које се налази у граници обухвата Просторног плана, у зони утицаја на подручје посебне намене, а односе се на:
- насеља Лукино Село и Бело Блато,
- делове насеља Перлез и Стајићево,
- зону кућа за одмор,
- радни комплекс,
- бродоградилиште и
- гробља поред насеља Бело Блато и Лукино Село.

2.4.2.1. Грађевинска подручја насеља

У зони утицаја на подручје посебне намене налазе се грађевинска подручја насеља Лукино Село и Бело Блато и делови грађевинских подручја насеља Перлез и Стајићево.

За грађевинска подручја насеља Бело Блато, Лукино Село и део насеља Стајићево примењује се Просторни план града Зрењанина који мора бити у складу са овим Просторним планом, док се за део грађевинског подручја насеља Перлез примењује Урбанистички план МЗ Перлез који мора бити у складу са овим Просторним планом.

2.4.2.2. Зона кућа за одмор

У зонама кућа за одмор у оквиру грађевинског земљишта ван грађевинског подручја насеља дозвољена је изградња главног објекта – куће за одмор и помоћних објеката:бунара, пољског WC, оставе за смештај воћа и др.

Минимална површина парцеле у зони кућа за одмор је 1 000 m^2, а минимална ширина фронта парцеле је 10 m. Максимална површина главног објекта је 100 m^2, а максимална површина помоћног објекта је 60 m^2.

Максимално дозвољена спратност главног објекта је П+Пк, односно, ВП+Пк, а максимално дозвољена спратност помоћног објекта је П.

Дозвољена је изградња подрума или сутерена уколико за то не постоје сметње геотехничке или хидротехничке природе.

Минимална удаљеност објекта од суседне парцеле је 1 m.

Колски прилаз је 3 m уз услове управљача пута, а простор за паркирање се обезбеђује на сопственој парцели.

За градњу објеката предвидети традиционалне материјале овог градитељског поднебља, што подразумева градњу опеком, фасадном или обичном, малетрисане фасаде.

Дозвољава се изградња лођа, тремова и сл. испред објекта и те површине уколико нису застакљене не улазе у састав дозвољене површине објекта.

За облогу кровних равни предвидети креп, теголу, лим, трску или покриваче који су еколошки и обезбеђују максималну заштиту. Равни кровови се не препоручују.

У зонама кућа за одмор могуће је градити и туристичке објекте. Површина парцеле на којој се граде туристички садржаји не може бити мања од 2 000 m^2, а ширина парцеле 20 m. Индекс заузетости парцеле је макс. 30%, спратност објеката макс. П+1+Пк. Комплекс озеленити парковским зеленилом у складу са просторним могућностима 30-50%.

У зонама кућа за одмор могуће је градити и објекте за спорт и рекреацију. Планиране објекте градити на основу Правилника о ближим условима за обављање делатности у области физичке културе и Правилника о условима за обављање спортских активности и делатности („Службени гласник РС", број 30/99), као и на основу следећих урбанистичких норматива:

· индекс заузетости парцеле макс. 30%;
· спратност објекта макс. П+1+Пк;
· минимално под зеленим површинама 30%.

Неопходно је обезбедити приступне саобраћајне површине, колске и пешачке, као и неопходан број места за паркирање визила (1 паркинг место на 70 m^2 корисног простора).

Поштовати све услове за несметано кретање деце, старих, хендикепираних и инвалидних лица.

Планирани комплекс озеленити у складу са просторним могућностима.

Прикључење на инфраструктурну мрежу

Уколико се објекти предвиђају у оквиру постојећих парцела на којима су већ изграђени објекти, прикључци се оставарују у оквиру парцеле уколико су капацитети довољни.

Уколико капацитети нису довољни за предвиђену намену или се гради нови објекат на парцели потребно је прибавити техничке услове које одређује надлежно предузеће у складу са важећим законима и прописима из те области.

За изградњу објеката у зони кућа за одмор, решавање водоснабдевања може бити преко сопственог бунара. За потребе одвођења употребљених отпадних вода пре изградње јавне фекалне канализације, дозвољена је изградња водонепропусних септичких јама на минимално 3 m од свих објеката и граница парцеле.

Снабдевање ел. енергијом може се решити и сопственим електричним агрегатом.

Услови за ограђивање парцеле

Ограде се могу поставити на границе парцеле према следећим условима:

- ограђивање парцеле се може вршити транспарентном оградом (жичана, зеленило и сл.) до максималне висине 1,80 m, односно, 1,40 m ако је ограда зидана или комбинована, која се поставља на минимално 1 m од међне линије;
- удаљеност ограде према бочним границама парцеле може бити и мања уз сагласност власника суседне парцеле;
- капија која се поставља у склопу ограде, мора бити са отварањем у сопственој парцели.

Саобраћајне површине у оквиру парцеле

У оквиру саобраћајних површина је планирано:

- тротоари, ширине мин. 1 m, са попречним падом од 1%;
- манипулативне саобраћајнице ширине мин. 3 m, са попречним падом 2.5%.

План нивелације

Приликом планирања саобраћајних површина у оквиру парцеле предвидети све потребне падове тако да се објекат заштити од штетних атмосферских утицаја.

Падове планирати тако да се одвођење воде врши слободним падом, према зеленим површинама и у складу са постојећом или планираном атмосферском канализацијом.

Приликом планирања терена на парцели за објекат, зелене и саобраћајне површине, коте терена ускладити са котама терена суседних парцела, тако да одвођење атмосферских вода буде у сопствену парцелу и не угрожава суседне парцеле, тј. не сме се подизањем висинских кота сопствене парцеле угрозити суседна парцела.

Услови за доградњу и реконструкцију објеката

Објекти се могу реконструисати и дограђивати до максималних параметара прописаних овим Планом.

Сви објекти у смислу обнове-адаптације се могу одржавати и вршити санације на делу или целом објекту.

2.4.2.3. Радни комплекс

Радни комплекс у функцији пољопривредне производње који се налази уз границу Резервата задржава се у постојећем стању и дозвољена је могућност текућег одржавања и санације. Није дозвољено проширење постојећег комплекса, нити повећање капацитета.

2.4.2.4. Пословни комплекс - бродоградилиште

За простор намењен пословном комплексу – бродоградилишту примењује се План детаљне регулације пословног комплекса „Bomex 4M".

2.4.2.5. Гробља

Услови за уређење и сахрањивање умрлих на подручју територије града Зрењанина дефинисани су Одлуком о уређењу и одржавању гробља и сахрањивању („Службени лист општине Зрењанин", број 14/05), а уређење и изградња Законом о сахрањивању и гробљима („Службени гласник СРС", број 20/77), односно у складу са важећим правилницима за ову област.

Ван граница грађевинског подручја насељених места, у КО Бело Блато и КО Лукино Село, налазе се постојећа гробља.

За проширење постојећих гробља у КО Бело Блато и КО Лукино Село правила грађења су: гробна места обухватају 60%, парковско и заштитно зеленило обухвата 20%, остале површине намењене су за капелу са тргом за испраћај макс. спратности П (приземље), саобраћајним и осталим садржајима.

У склопу гробља дозвољена је изградња сакралних објеката према црквеним, односно верским канонима. Главни објекат треба да буде близу улаза, а путеви и стазе треба да прожимају читав простор и тиме да се олакшају пешачки токови. Значајну улогу има високо растиње које, осим естетске функције, има и функцију заштитног зеленила од доминантних ветрова.

Планирано зеленило треба да је у функцији гробља (засенчење, декоративност), али истовремено треба да има заштитну функцију (заштита од доминантних ветрова).

Приступне саобраћајнице планирати минималне ширине 3.5 m, а предвидети и простор за паркирање аутомобила и бицикала.

Сву планирану инфраструктуру извести у складу са условима надлежних предузећа и институција.

Уколико је за гробља за које је планирано проширење неопходно утврђивање јавног интереса потребна је израда плана детаљне регулације.

2.5. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ОКВИРУ ПОВРШИНА ЗА ЕКСПЛОАТАЦИЈУ МИНЕРАЛНИХ СИРОВИНА

Геолошка и друга истраживања и коришћење природних ресурса нису дозвољена у оквиру Резервата.

За геолошка и друга истраживања на стаништима заштићених и строго заштићених врста потребно је прибавити посебне услове заштите природе.

Геолошка и друга истраживања и коришћење природних ресурса (геотермалних вода) дозвољена су у заштитној зони Резервата на одржив и строго контролисан начин уз ограничено коришћење природних ресурса.

2.6. КРИТЕРИЈУМИ КОЈИМА СЕ УТВРЂУЈЕ ЗАБРАНА ГРАЂЕЊА НА ОДРЕЂЕНОМ ПРОСТОРУ ИЛИ ЗА ОДРЕЂЕНЕ ВРСТЕ ОВЈЕКАТА

2.6.1. Заштитни појас јавних путева

Зоне заштите јавних путева чине заштитни појас пута (ЗПП) и појас контролисане изградње (ПКИ), који су дефинисани Законом о путевима. Заштитни појас, са сваке стране јавног пута, има следеће ширине:

1) ДП I реда	20 m;
2) ДП II реда	10 m;
3) општински путеви	5 m.

У заштитном појасу поред јавног пута ван насеља, забрањена је изградња грађевинских или других објеката, као и постављање постројења, уређаја и инсталација, осим изградње саобраћајних површина пратећих садржаја јавног пута, као и постројења, уређаја и инсталација који служе потребама јавног пута и саобраћаја на јавном путу.

У заштитном појасу може да се гради, односно поставља водовод, канализација, топловод, железничка пруга и други сличан објекат, као и телекомуникациони и електроводови, инсталације, постројења и сл., по претходно прибављеној сагласности управљача јавног пута.

У појасу контролисане изградње (који је исте ширине као и заштитни појас), у складу са Законом о јавним путевима, дозвољена је изградња по селективном принципу, у складу са донетим планским документима.

2.6.2. Заштитни пружни појас

Заштитни пружни појас дефинисан је Законом о железници члан. 3. тачка 9. и износи 100 m са обе стране пруге, рачунајући од осе крајњих колосека.

У инфраструктурном пружном појасу пруге члан. 3 тачка 13. (25 m од осе колосека са обе стране пруге), могу се градити објекти и инфраструктура у складу са Законом о железници члан 58. и овим Просторним планом ван грађевинских подручја насеља, односно урбанистичким планом у насељу.

2.6.3. Зоне заштите изворишта водоснабдевања

На подручјима која се користе као изворишта за снабдевање водом за пиће и за санитарно-хигијенске потребе одређују се три зоне санитарне заштите, и то: шира зона заштите, ужа зона заштите и зона непосредне заштите. Заштитна зона око изворишта дефинисана је Законом о водама и *Правилником о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања* („Службени гласник РС", број 92/08), а кроз израду елабората о зонама санитарне заштите изворишта.

Зона непосредне заштите (зона I) - Зона I изворишта подземне воде формира се на простору изворишта непосредно око водозахватног објекта. Зона I изворишта подземне воде засађује се декоративним зеленилом и растињем које нема дубоки корен и може се користити као сенокос. Зона I изворишта подземне воде, у којој не борави стално запослена особа, ограђује се ради спречавања неконтролисаног приступа људи и животиња заштитном оградом, која не може бити ближа од 3,0 m од водозахватног објекта који окружује.

У зони I не могу се градити или употребљавати објекти и постројења, користити земљиште или вршити друге делатности, ако то угрожава здравствену исправност воде на изворишту, и то:
- изградња или употреба објеката и постројења, коришћење земљишта или вршење друге делатности из члана 28. овог правилника;
- постављање уређаја, складиштење опреме и обављање делатности који нису у функцији водоснабдевања;
- кретање возила која су у функцији водоснабдевања ван за то припремљених саобраћајница, прилаз возилима на моторни погон која нису у функцији водоснабдевања, коришћење пловила на моторни погон, одржавање спортова на води и купање људи и животиња;
- напајање стоке;
- узгајање рибе ради комерцијалног изловљавања.

Ужа зона заштите (зона II) - У зони II не могу се градити или употребљавати објекти и постројења, користити земљиште или вршити друге делатности, ако то угрожава здравствену исправност воде на изворишту, и то:
- изградња или употреба објеката и постројења, коришћење земљишта или вршење друге делатности из члана 27. овог правилника;
- стамбена изградња;
- употреба хемијског ђубрива, течног и чврстог стајњака;
- употреба пестицида, хербицида и инсектицида;
- узгајање, кретање и испаша стоке;
- камповање, вашари и друга окупљања људи;
- изградња и коришћење спортских објеката;
- изградња и коришћење угоститељских и других објеката за смештај гостију;
- продубљивање корита и вађење шљунка и песка;
- формирање нових гробаља и проширење капацитета постојећих.

Шира зона заштите (зона III) - У зони III не могу се градити или употребљавати објекти и постројења, користити земљиште или вршити друге делатности, ако то угрожава здравствену исправност воде на изворишту, и то:
- трајно подземно и надземно складиштење опасних материја и материја које се не смеју директно или индиректно уносити у воде;
- производња, превоз и манипулисање опасним материјама и материјама које се не смеју директно или индиректно уносити у воде;

- комерцијално складиштење нафте и нафтних деривата;
- испуштање отпадне воде и воде која је служила за расхлађивање индустријских постројења;
- изградња саобраћајница без канала за одвод атмосферских вода;
- експлоатација нафте, гаса, радиоактивних материја, угља и минералних сировина;
- неконтролисано депоновање комуналног отпада, хаварисаних возила, старих гума и других материја и материјала из којих се могу ослободити загађујуће материје испирањем или цурењем;
- неконтролисано крчење шума;
- изградња и коришћење ваздушне луке;
- површински и подповршински радови, минирање тла, продор у слој који застире подземну воду и одстрањивање слоја који застире водоносни слој, осим ако ти радови нису у функцији водоснабдевања;
- одржавање ауто и мото трка.

2.6.4. Зоне заштите одбрамбених насипа

Уређење простора и његово коришћење ни на који начин не сме да ремети могућност и услове одржавања водних објеката, нити спровођење **одбране од поплава**. За планирање извођења објеката и радова у зони насипа прве одбрамбене линије предвидети такво уређење простора и његово коришћење којим се неће угрозити нормално функционисање одбрамбене линије, као и спровођење одбране од поплава.

За планирање и изградњу објеката и извођење радова у зони насипа I одбрамбене линије уважити следеће услове:
- Законом о водама, члан 16, дефинисан је заштитни појас насипа и његова ширина: саставним делом насипа за одбрану од поплава сматра се заштитни појас са шумом и заштитним зеленилом (заштитне шуме) у инундационом подручју, у ширини 50 m поред насипа, одводни канали паралелни насипу у брањеном подручју, на удаљености од 10 m до 50 m од ножице насипа (зависно од карактеристика водотока и објекта), као и сервисни путеви у брањеном подручју за спровођење одбране од поплава;
- У циљу очувања и одржавања стабилности и функционалности насипа као одбрамбеног објекта од високих вода, обезбеђења пролаза великих вода и спровођења одбране од поплава, није дозвољена изградња објеката нити извођење радова којима би се задирало у тело насипа, копање бунара, ровова и канала поред насипа у појасу ширине најмање 10,0 m од небрањене ножице насипа према водотоку и 50,0 m према брањеном подручју; Уз небрањену и брањену ножицу насипа, неопходно је обезбедити појас ширине најмање 10,0 m за пролаз и рад механизације којом се одржава насип. У брањеном подручју, у зони од 10,0 m до 30,0 m, дозвољено је партерно уређење терена, од 30,0 m до 50,0 m дозвољена је изградња објеката инфраструктуре и објеката фундираних на максималну дубину до 1,0 m.

Поштовати забране и ограничења из члан 133. Закона о водама:
- на насипима и другим водним објектима забрањено је копати и одлагати материјал, прелазити и возити моторно возило, осим на местима на којима је то дозвољено и обављати друге радње којима се може угрозити стабилност водних објеката,
- на водном земљишту забрањено је градити објекте којима се смањује пропусна моћ корита, забрањено је одлагати чврсти отпад и опасан и штетан материјал, складиштити дрво и други чврст материјал на начин којим се ремете услови проласка великих вода,
- формирања привремених депонија шљунка и песка морају се планирати тако да не ремете пролазак великих вода и на удаљености не мањој од 30 m од небрањене ножице насипа,
- забрањено је у поплавном подручју градити објекте на начин којим се омета протицање воде и леда или супротно прописима за градњу у поплавном подручју,

- забрањено је садити дрвеће на одбрамбеном насипу, у инундацијском појасу ширине најмање 10,0 m од небрањене ножице насипа ка водотоку и у брањеној зони на удаљености до 50,0 m од унутрашње ножице насипа,
- забрањено је копати бунаре, ровове и канале поред насипа у појасу ширине најмање 10,0 m од небрањене ножице насипа према водотоку, односно до 50,0 m према брањеном подручју, осим ако је њихова функција заштита од штетног дејства вода или је техничком документацијом, урађеном у складу са овим законом, доказано да није угрожена стабилност насипа,
- мењати или пресецати токове поземних вода, односно искоришћавати те воде у обиму у којем се угрожава снабдевање питком или технолошком водом, угрожавају минерална и термална изворишта, стабилност тла и објеката,
- градити објекте, садити дрвеће, орати и копати земљу и обављати друге радње којима се ремети функција или угрожава стабилност мелиорационих канала за одводњавање и у обостраном појасу ширине од најмање 5 m од тих канала предузимати радње којима се омета редовно одржавање ових канала,
- сви радови се морају планирати тако да не угрозе стабилност и отежају одржавање регулационих, заштитних и других водних објеката.

2.6.5. Зона заштите електроенергетских објеката

Ван посебне намене налази се електроенергетски водови за које је у складу са Законом о енергетици („Службени гласник РС", бр. 145/14, 95/18-др. Закон и 40/21) дефинисан заштитни. Заштитни појас за надземне електроенергетске водове, са обе стране вода од крајње фазног проводника дефинисан је Законом о енергетици („Службени гласник РС", бр. 145/14, 95/18-др. Закон и 40/21) и износи:

1) За напонски ниво од 1 kV до 35 kV:
   - за голе проводнике 10 m;
   - за слабо изоловане проводнике 4 m;
   - за самоносеће кабловске снопове 1 m;
2) За напонски ниво 35 kV, 15 m;
3) За напонски ниво 110 kV, 25 m.

Заштитни појас за подземне водове (каблове) износи:

1) За напонски ниво од 1 kV до 35 kV, укључујући и 35 kV, 1 m;

Заштитни појас за трансформаторске станице на отвореном износи:

1) за напонски ниво од 1 kV до 35 kV, 10 m;
2) за напонски ниво 110 kV и изнад 110 kV, 30 m.

Свака градња испод или у близини далековода напона 110 kV условљена је: Законом о енергетици („Службени гласник РС", бр. 145/14, 95/18-др. Закон и 40/21), Законом о планирању и изградњи („Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-др. закон, 9/20 и 52/21), Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV („Службени лист СФРЈ", број 65/88 и „Службени лист СРЈ", број 18/92), Правилником о техничким нормативима за електроенергетска постројења називног напона изнад 1000 V („Службени лист СФРЈ", број 4/74), Правилником о техничким нормативима за уземљења електроенергетских постројења називног напона изнад 1000 V („Службени лист СРЈ", број 61/95), Законом о заштити од нејонизујућих зрачења („Службени гласник РС", број 36/09) са припадајућим правилницима, од којих се посебно издвајају: Правилник о границама нејонизујућим зрачењима („Службени гласник РС", број 104/09) и Правилник о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса, врстама извора, начину и периоду њиховог испитивања („Службени гласник РС", број 104/09), SRPS N.C0.105-Техничким условима заштите подземних металних цевовода од утицаја електроенергетских постројења („Службени гласник РС", број 91/09), SRPS N.C0.101-Заштитом телекомуникационих постројења од утицаја електроенергетских постројења-Заштита од опасности („Службени гласник РС", број 91/09), SRPS N.C0.102-Заштитом

телекомуникационих постројења од утицаја електроенергетских постројења-Заштита од сметњи („Службени лист СФРЈ", број 68/86), као и SRPS N.C0.104-Заштита телекомуникационих постројења од утицаја електроенергетских постројења - Увођење телекомуникационих водова у електроенергетска постројења („Службени гласник РС", број 91/09).

У случају градње испод или у близини далековода, потребна је сагласност АД „Електромрежа Србије" Београд.

Остали општи технички услови:
- Приликом извођења радова као и касније приликом експлоатације планираних објеката, водити рачуна да се не наруши сигурносна удаљеност од 5 m у односу на проводнике далековода напонског нивоа 110 kV;
- Испод и у близини далековода не може се садити високо дрвеће, које се својим растом може приближити на мање од 5 m у односу на проводнике далековода напонског нивоа 110 kV;
- Забрањено је коришћење прскалица и воде у млазу за заливање уколико постоји могућност да се млаз воде приближи на мање од 5 m од проводника далековода напонског нивоа 110 kV;
- Забрањено је складиштење лако запаљивог материјала у заштитном појасу далековода;
- Нисконапонске, телефонске прикључке, прикључке на кабловску телевизију и друге прикључке извести подземно у случају укрштања са далеководом;
- Приликом извођења било каквих грађевинских радова, нивелације терена, земљаних радова и ископа у близини далековода, ни на који начин се не сме угрозити статичка стабилност стубова далековода. Терен испод далековода се не сме насипати;
- Све металне инсталације (електроинсталације, грејање и сл.) и други метални делови (ограде и сл.) морају да буду прописно уземљени. Нарочито водити рачуна о изједначењу потенцијала.

2.6.6. Зона заштите коридора електронских комуникационих система веза

Ван посебне намене постоје коридори електронских комуникационих система. Заштита телекомуникационих коридора, и изградња инфраструктурних и других објеката у близини електронских комуникационих коридора мора бити у складу са Правилником о захтевима за утврђивање заштитног појаса за електронске комуникационе мреже и припадајућих средстава радио-коридора и заштитне зоне и начину извођења радова приликом изградње објеката („Службени гласник РС", број 16/12).

2.6.7. Зона заштите термоенергетске инфраструктуре

<u>Дистрибутивни гасовод притиска до 16 bar</u>

Заштитни појас гасовода је простор са једне и друге стране цевовода, рачунајући од осе цевовода, у коме други објекти утичу на њихову сигурност у ком се примењују посебне мере заштите;

Изградња нових објеката не сме угрозити стабилност, безбедност и поуздан рад гасовода.

У зависности од притиска заштитни појас гасовода је:
- за ПЕ и челичне гасоводе МОР ≤ 4bar - по 1,0 m од осе гасовода на обе стране;
- за челичне гасоводе 4 bar < МОР ≤ 10 bar - по 2,0 m од осе гасовода на обе стране;
- за ПЕ гасоводе 4 bar < МОР ≤ 10 bar - по 3,0 m од осе гасовода на обе стране;
- за челичне гасоводе 10 bar <МОР ≤ 16 bar - по 3,0 m од осе гасовода на обе стране.

У заштитном појасу гасовода не смеју се изводити радови и друге активности изузев пољопривредних радова дубине до 0,5 m без писменог одобрења оператора дистрибутивног система.

У заштитном појасу гасовода забрањено је садити дрвеће и друго растиње чији корени досежу дубину већу од 1,0 m, односно, за које је потребно да се земљиште обрађује дубље од 0,5 m.

Укрштања путева и пруга са гасоводом изводе се под посебним условима које издаје оператор дистрибутивног система природног гаса.

<u>Опште мере заштите гасовода</u>

Приликом укрштања гасовод се по правилу поставља изнад канализације. Уколико се мора поставити испод, неопходно је применити додатне мере ради спречавања евентуалног продора гаса у канализацију.

Дозвољено постављање тротоара, бициклистичких стаза и паркинга изнад гасовода уколико се изводе од бехатона или бетонских коцака, које омогућују вентилацију гасовода у случају цурења и лак приступ гасоводу ради интервенције. Уколико се тротоар, бициклистичка стаза или паркинга изводе од бетона или асфалта његова градња изнад гасовода није дозвољена.

Забрањено је изнад дистрибутивних гасовода градити, као и постављати, покретне и непокретне објекге, осим других линијских инфраструктурних објеката.

У појасу ширине по 3,0 m са сваке стране, рачунајући од осе гасовода на местима укрштања и паралелног вођења, предвидети извођење свих земљаних радова ручним ископом. На растојању 1,0 m до 3,0 m ближе ивице рова од спољне ивице гасовода, могуће је предвидети машински ископ у случају кад се пробним ископима („шлицовањем") недвосмислено утврди тачан положај гасовода и кад машински ископ одобри представник управљача дистрибутивног гасоводног система на терену.

Приликом извођења било каквих радова потребно је да се радни појас формира тако да тешка возила не прелазе преко гасовода на местима где није заштићен.

Евентуална раскопавања гасовода ради утврђивања чињеничног стања, не могу се вршити без одобрења и присуства представника управљача дистрибутивног гасоводног система.

<u>Постројења за истраживање и експлоатацију слојних вода</u>

Техничке мере заштите бушотина:
- удаљеност бушотине од јавних објеката и стамбених зграда износи најмање две висине торња бушотине;
- од ивице појаса путева првог и другог реда, удаљеност осе бушотине мора износити најмање 30,0 m, а од других јавних саобраћајница, шумских и пољских путева најмање 15,0 m.

Удаљеност бушотина рачуна се од средишта осе бушотине, а код осталих објеката и постројења од најистакнутијег дела у правцу мерења.

2.6.8. Зона заштите око противградних станица

Заштитна зона око лансирних станица, у којој је ограничена изградња нових и реконструкција постојећих објеката и извођење радова који могу нарушити испаљивање противградних ракета на градоносне облаке, према условима Републичког хидрометеоролошког завода Србије (РХМЗ) је 500 m.

Изградња/реконструкција објеката односно звођење радова на одстојању мањем од 500 m од лансирне станице, могућа је само по обезбеђењу посебне сагласности и мишљења РХМЗ.

2.6.9. Зона заштите еколошких коридора и станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја

	Заштитна зона	Прописане мере
1.	У појасу од 500 m од еколошког коридора/станишта:	Забрањује се изградња ветропаркова и појединачних ветрогенератора (турбина). Забрањују се планска решења којима се нарушавају карактеристике хидролошког режима од којих зависи функционалност коридора и опстанак врста и станишних типова.
2.	У појасу од 200 m од еколошког коридора/станишта:	Услов за изградњу укопаних складишта је да се њихово дно налази изнад коте максималног нивоа подземне воде, уз примену грађевинско-техничких решења којим се обезбеђује спречавање емисије загађујућих материја у околни простор. Планским решењима мора се обезбедити: примена мера заштите коридора/станишта од утицаја светлости, буке и загађења; дефинисање посебних правила озелењавања уз забрану коришћења инвазивних врста.
3.	У појасу од 200 m од еколошког коридора/станишта, изузев у грађевинском подручју насеља:	На постојећим салашима дозвољена је реконструкција, доградња и надоградња постојећих објеката, без промене постојеће намене објекта, у циљу побољшања санитарно - хигијенских услова живота и рада на салашу. На пољопривредне и водопривредне објекте неопходне за одрживо коришћење коридора или датог станишта (објекти сточарства на пашњацима, рибарства код рибњака и сл.), који су лоцирани и изграђени у складу са условима заштите природе; Изградња инфраструктуре, уз примену следећих услова: - Трасе саобраћајница планирати најкраћим путем преко еколошких коридора или комплекса станишта; - Применити посебна техничко-технолошка решења која спречавају колизију и електрокуцију птица код електричних водова ниског и средњег напона.
4.	У појасу од 50 m од еколошког коридора или станишта:	<u>Забрањује се:</u> Примена техничких решења којима се формирају рефлектујуће површине (нпр. стакло, метал) усмерене према коридору или значајном станишту. <u>Примењују се следеће мере:</u> Очувати проходност еколошког коридора површинских вода: забраном ограђивања појаса уз обалу или применом типова ограде које омогућују кретање ситних животиња; Обезбедити континуитет зеленог тампон појаса између простора људских активности и коридора/станишта у ширини од 10 m код постојећих објеката, а 20 m код планираних објеката и то у складу са типом вегетације коридора/станишта. Овај појас графички приказати у планској и пројектној документацији. Објекте који захтевају поплочавање и/или осветљење лоцирати на мин. 20 m удаљености од границе коридора/станишта.
5.	У појасу од 50 m од еколошког коридора или станишта на пољопривредном, шумском и водном земљишту:	<u>Забрањена је</u> изградња објеката, осим: -Надземне инфраструктуре, чија траса најкраћим путем прелази преко еколошких коридора, станишта или комплекса станишта од већег броја субјединица. Водопривредних објеката и њихове пратеће инфраструктуре.

	Заштитна зона	Прописане мере
6.	У појасу од 50 m од еколошког коридора или станишта на грађевинском земљишту (насеље, радне зоне, викенд зоне, туристичко-рекреативне и сл.):	Вештачке површине (паркинг, спортски терени и сл.) градити тако да се на парцели формира уређена зелена површина са функцијом одржавања континуитета зеленог појаса коридора или тампон зоне станишта. Саобраћајнице са тврдим застором за моторна возила (у насељима, као и приступних саобраћајница водопривредним објектима ван насеља) градити уз примену техничких мера којима се обезбеђује безбедан прелаз за ситне животиње и смањују утицаји осветљења, буке и загађења коридора/станишта.

2.6.10. Зона заштите око објеката специјалне намене

Непосредан утицај на изградњу у обухвату Просторног плана има део зоне заштите око објеката специјалне намене – погледати Посебан прилог у коме су обрађени подаци поверљивог карактера.

V ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА

1. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ И УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ

Имплементација Просторног плана представља процес примене и спровођења циљева и решења утврђених Просторним планом. Реализација овог процеса захтева дефинисање система управљања просторним развојем (у оквиру актуелног законодавства и институционалног амбијента), утврђивање потребних активности, мера и инструмената за имплементацију, утврђивање приоритета у имплементацији, као и утврђивање учесника у процесу имплементације и њихових обавеза, овлашћења и одговорности.

Управљање просторним развојем се заснива на постојећем систему управљања у Републици Србији и подразумева координиране активности различитих нивоа органа државне управе у процесу коришћења, уређења, развоја и заштите планског подручја: државни ниво - ресорна министарства Владе Републике Србије; покрајински ниво - ресорни покрајински секретаријати и Покрајинска влада и ниво локалне самоуправе (град Зрењанин) - ресорни секретаријати и одељења јединица локалне самоуправе.

Управљање просторним развојем представља процес доношења одлука, заснованих на реализацији циљева и решења утврђених Просторним планом, при чему приоритет имају функције и садржаји од заједничког, јавног значаја. Примарну одговорност за реализацију ових садржаја имају наведени органи државне управе, у складу са својим нивоом, овлашћењима, обавезама и одговорностима, који морају бити међусобно усклађени у процесу имплементације.

Овај Просторни план представља основу за одрживи просторни развој предметног подручја, у контексту очувања природних добара и предела од околних негативних антропогених утицаја.

Просторни план дефинише услове, правила и смернице за очување и презентацију природних вредности кроз усклађен развој еколошки прихватљивих облика пољопривреде, еко-туризма и сл., а све активности су усклађене са мерама заштите природе и животне средине.

Учесници у остваривању Просторног плана у Републици Србији су органи, институције, организације, предузећа и удружења на националном, регионалном и локалном нивоу, која се пре свега баве заштитом природних и културних добара и природних ресурса, као и развојем привреде, првенствено туризма, пољопривреде, шумарства и водопривреде.

2. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Спровођење овог Просторног плана приказано је на Референталној карти број 4 - Карта спровођења.

У случају неслагања бројева катастарских парцела у текстуалном и графичком делу Просторног плана меродаван је графички део Просторног плана, односно релевантан је број катастарске парцеле очитан у складу са графичким делом Просторног плана.

Овим Просторним планом дефинисано је уређење, коришћење и заштита на подручју СРП „Царска бара", тако да се то подручје ставља ван снаге у Просторном плану града Зрењанин, и неће се примењивати у делу у којем је у супротности са овим ППППН.

За део насеља Перлез који се налази у обухвату Просторног плана, ван заштићеног подручја у зони утицаја , морају се поштовати смернице дефинисане овим Планом (поглавље IV, тачка „1.2.3. Правила уређења на осталом земљишту у оквиру зоне утицаја на подручје посебне намене", као и тачка „2.4.2. Правила грађења на грађевинском земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене". У циљу заштите природних вредности, примењиваће се мере заштите које се односе пре свега на ограничено ширење грађевинског подручја насеља, пренамену парцела из пољопривредног у грађевинско земљиште …

За подручје посебне намене предвиђено је **директно спровођење овог Просторног плана**, осим за пристаниште за сопствене потребе у КО Перлез за које се прописује обавезна израда плана детаљне регулације.

За простор изван подручја посебне намене, а у оквиру обухвата Просторног плана примењиваће се:
- Просторни план града Зрењанина који мора бити у складу са овим Просторним планом.
- Урбанистички план МЗ Перлез који мора бити у складу са овим Просторним планом.
- планови детаљне регулације који морају бити у складу са овим Просторним планом.

У делу подручја посебне намене дефинисаног овим Просторним планом који се преклапа са делом обухвата Просторног плана подручја посебне намене магистралног гасовода граница Бугарске - граница Мађарске примењује се овај Просторни план.

У делу подручја посебне намене дефинисаног овим Просторним планом који се преклапа са делом обухвата Просторног плана подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор-Нови Сад-Панчево-Београд-Смедерево-Јагодина-Ниш) примењује се овај Просторни план.

У делу подручја посебне намене дефинисаног овим Просторним планом који се преклапа са делом обухвата Просторног плана подручја посебне мултифункционалног еколошког коридора Тисе примењује се овај Просторни план.

У делу подручја посебне намене дефинисаног овим Просторним планом који се преклапа са делом обухвата Просторног плана подручја посебне намнене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу државног пута I реда бр 24 (Суботица-Зрењанин-Ковин) примењује се овај Просторни план.

У делу подручја посебне намене дефинисаног овим Просторним планом који се преклапа са делом обухвата Просторног плана подручја посебне намене аутопута Београд-Зрењанин-Нови Сад примењује се овај Просторни план.

Неопходно је усклађивање Просторног плана града Зрењанина и Урбанистичког плана МЗ Перлез у деловима у којима се налазе у обухвату овог Просторног плана.

2.1. СМЕРНИЦЕ ЗА УСКЛАЂИВАЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ГРАДА ЗРЕЊАНИНА

Приликом усклађивања Просторног плана града Зрењанина са овим Просторним планом препоручује се да се изградња радних зона и радних комплекса планира на удаљености већој од 500 m од границе заштићеног подручја – Резервата и није дозвољено проширивати грађевинско подручје насеља на простор заштићеног подручја - Резервата, а обавезно је испоштовати и све остале услове дефинисане овим Просторним планом.

2.2. СМЕРНИЦЕ ЗА УСКЛАЂИВАЊЕ УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА МЗ ПЕРЛЕЗ

Приликом усклађивања Урбанистичког плана МЗ Перлез са овим Просторним планом, односно израде новог Плана генералне регулације за насељено место Перлез који мора бити у складу са овим Просторним планом, препоручује се да се изградња радних зона и радних комплекса планира на удаљености већој од 500 m од границе заштићеног подручја – Резервата и није дозвољено проширивати грађевинско подручје насеља на простор заштићеног подручја - Резервата, а обавезно је испоштовати и све остале услове дефинисане овим Просторним планом.

2.3. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА ПРИСТАНИШТЕ ЗА СОПСТВЕНЕ ПОТРЕБЕ

За потребе изградње пристаништа за сопствене потребе у подручју посебне намене, на реци Бегеј, утврђује се обавеза израде плана детаљне регулације, којим ће се дефинисати конкретан обухват будућег лучког подручја (део водног земљишта у посебној намени) и парцеле у КО Перлез у зони утицаја на подручје посебне намене (делови катарстарских парцела 8067, 8070/1 и 415 КО Перлез).

Израдом плана детаљне регулације дефинисаће се тачна граница лучког подручја (водно земљиште и катастарске парцеле грађевинског земљишта) у складу са Законом о пловидби и лукама на унутрашњим водама и подзаконским актима.

2.4. УРБАНИСТИЧКИ ПЛАНОВИ КОЈИ ОСТАЈУ НА СНАЗИ

Урбанистички планови који остају на снази:
- План детаљне регулације Туристички комплекс „Златне зоре Перлез" („Службени лист града Зрењанина", број 14/09);
- План детаљне регулације пословног комплекса „Bomex 4M" („Службени лист града Зрењанина", број 20/07);
- План детаљне регулације коридора локалног пута Зрењанин – Лукино Село („Службени лист града Зрењанина", број 14/09);
- План детаљне регулације за изградњу дистрибутивног гасовода МОР 4 bar за викенд зону код Перлеза („Службенилист града Зрењанина", број 33/21).

3. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ

Заштита предела и природних добара

- Омогућити заштиту и развој природних вредности на простору посебне намене (регулисање оптималног хидролошког режима у заштићеном подручју, заштита и унапређење стања еколошких коридора и станишта заштићених врста);
- Туристичка валоризација предела (идентификованих природних и културних вредости и система природне и геолошке разноврсности);

- Ревитализација отворених барских и ливадских станишта уз усклађене видове коришћења простора (кошење и пашарење) са шумарством и другим начинима коришћења простора;
- Научно-истраживачки рад усмерен ка ретким, осетљивим и угроженим врстама и стаништима, а у области образовног рада ка посетиоцима и локалном становништву;
- Озелењавање простора у обухвату Просторног плана;
- Сузбијање инвазивних врста биљака.

Привреда

- Усклађивање привредних и других делатности са заштитом подручја;

Пољопривреда

- Очување пољопривредног земљишта од сваке врсте пренамене у непољопривредне сврхе;
- Спечавање прорастања природних пашњака инвазивним жбунастим биљним врстама, испашом.

Туризам

- Изградња визиторског центра " Царска бара ";
- Уређење Центра за посетиоце са реконструисаним летњиковцима и осталим објектима који су у функцији екотуризма;
- Изградња стазе од паркинга за посетиоце до Центра за посетиоце;
- Реконструкција видиковца на Перлеској бари,
- Уређење стазе здравља
- Изградња дрвеног пешачког моста на Старом Бегеју;
- Постављање туристичко информативне саобраћајне сигнализације на регионалној саобраћајници у правцу Зрењанина и у правцу Београда.

Шумско земљиште и заштитни појасеви

- Повећање површина под шумама према програмима заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта;
- Формирање заштитних појасева зеленила у складу са условима заштите природе.

Саобраћајна инфраструктура

- Реконструкција/изградња путне мреже нижег нивоа као и инфраструктуре немоторног саобраћаја: пешачких и бициклистичких стаза свих нивоа.

Водна и комунална инфраструктура

- Уређење водног режима заштићеног подручја у складу са мерама заштите природе;
- Комунално опремање планираних локалитета за туризам.

Електроенергетска инфраструктура

- Реконструкција/изградња електроенергетске инфраструктуре у складу са потребама.

Електронска комуникациона инфраструктура

- Реконструкција/изградња електронске комуникационе инфраструктуре у складу са новим захтевима и потребама.

Термоенергетска инфраструктура

- Производња, транспорт и дистрибуција енергије, које доприносе рационалном коришћењу и штедњи енергије (енергетска ефикасност) и заштити животне средине, као и коришћењу обновљивих извора енергије.

Заштита културног наслеђа

- Валоризација, очување, заштита и презентација културних добара као развојног ресурса;
- Интегрална заштита и презентација културног наслеђа са подручјем посебне намене у коме се налазе, што подразумева усклађивање презентације културног наслеђа са принципима очувања природних вредности окружења.

Заштита и унапређење животне средине

- Успостављање одговарајућег биодиверзитета, водног режима, антропогених активности и предела;
- Контролисана примена пестицида и агромера у окружењу заштићеног добра;
- Континуирано унапређење локалног регистра извора загађивања животне средине Града Зрењанина;
- Израда техничке документације и санација и рекултивација неуређених одлагалишта отпада и других деградираних простора, као и почетак одлагања комуналног отпада на Регионалну депонију на територији Града Зрењанина.

4. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ

Управљање заштитом, развојем, уређењем и коришћењем подручја посебне намене заснивaће се на стратешким, развојно-управљачким документима (програми и планови), изворима финансирања, стимулативним политикама, институционалној подршци, информатичкој, промотерско-маркентишкој, истраживачкој и другим подршкама.

Извори финансирања развоја и заштите подручја посебне намене зависиће од врсте приоритетних пројеката који ће се реализовати и нивоа надлежности. Основне линије финансирања чиниће буџетска средства републичког, покрајинског и локалног нивоа, кредитна средства фондова и банака, као и учешће у различитим програмима Европске Уније ради коришћења средстава из претприступних и структурних фондова за реструктурирање привреде и изградњу капиталних објеката.

Финансијско-економске мере подразумевају и учешће града Зрењанина и јединица локалне самоуправе из окружења приликом реализације регионалних пројеката.

Средства за финансирање активности могу бити обезбеђена из средстава АП Војводине, града Зрењанина, посебних фондова, могућих концесионара, иностраних донатора и спонзора, као и средстава заинтересованих грађана, корисника и инвеститора.

Институционална подршка се односи на активно учешће свих субјеката који су наведени као учесници у имплементацији. Неопходна је сарадња свих учесника како на вертикалном, тако и на хоризоналном нивоу.

Стратешко опредељење Републике Србије је да у што скоријој будућности постане држава кандидат за учлањење у Европску Унију (ЕУ), што отвара могућности за приступ читавом низу специфичних фондова, конституисаних управо као подршка просторном развоју, са циљем да се унапреде и усагласе постојеће и потенцијалне просторне структуре са европским, те је неопходно обезбедити стратешке пројекте којима би се конкурисало за подршку из ових фондова.

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

В) ПРИЛОГ

Списак прописа од значаја за израду Просторног плана

Законски оквир Просторног плана:

- Закон о планирању и изградњи („Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-др. Закон, 9/20 и 52/21);
- Правилник о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС", број 32/19);
- Закон о заштити природе („Службени гласник РС", бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16, 95/18-др. закон и 71/21);
- Закон о култури („Службени гласник РС", бр. 72/09, 13/16, 30/16-исправка, 6/20 и 47/21);
- Закон о културним добрима („Службени гласник РС", бр. 71/94, 52/11-др. закон, 52/11-др. закон и 99/11-др. закон и 6/20);
- Закон о територијалној организацији Републике Србије („Службени гласник РС", бр. 129/07, 18/16, 47/18 и 9/20-др. закон);
- Закон о државном премеру и катастру („Службени гласник РС", бр. 72/09, 18/10, 65/13, 15/15-УС, 96/15, 113/17-др. закон, 27/18-др. закон и 9/20-др. закон);
- Закон о поступку уписа у катастар непокретности и водова („Службени гласник РС", број 41/18, 95/18, 31/19 и 15/20);
- Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС", бр. 129/07, 83/14-др. закон, 101/16 и 47/18);
- Закон о јавним службама („Службени гласник РС", бр. 42/91, 71/94 и 79/05-др. закон и 83/14-др. закон);
- Закон о експропријацији („Службени гласник РС", бр. 53/95, 23/01-СУС, „Службени лист СРЈ", број 16/01-СУС и „Службени гласник РС" број 20/09 и 55/13-УС);
- Закон о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС", бр. 62/06, 65/08-др. закон, 41/09, 112/15, 80/17 и 95/18-др. закон);
- Закон о пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС", бр. 41/09, 10/13-др. закон и 101/16);
- Закон о сточарству („Службени гласник РС", бр. 41/09, 93/12 и 14/16);
- Закон о ветеринарству („Службени гласник РС", бр. 91/05, 30/10, 93/12 и 17/19-др. закон);
- Закон о добробити животиња („Службени гласник РС", број 41/09);
- Закон о дивљачи и ловству („Службени гласник РС", број 18/10 и 95/18-др. закон);
- Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС", број 128/14 и 95/18-др. закон);
- Закон о водама („Службени гласник РС", бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18-др закон);
- Закон о водама („Службени гласник РС", бр. 46/91, 53/93, 53/93-др. закон, 67/93-др. закон, 48/94-др. закон,54/96, 101/05-др. закон, престао да важи осим одредаба чл. 81. до 96.);
- Закон о туризму („Службени гласник РС", број 17/19);
- Закон о угоститељству („Службени гласник РС", број 17/19);
- Закон о спорту („Службени гласник РС", број 10/16);
- Закон о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС", број 101/15, 95/18-др. закон и 40/21);
- Закон о путевима („Службени гласник РС", број 41/18 и 95/18-др. закон);
- Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС", бр. 41/09, 53/10, 101/11, 32/13-УС, 55/14, 96/15-др. закон, 9/16-УС, 24/18, 41/18, 41/18-др. Закон, 87/18, 23/19 и 128/20-др. закон);
- Закон о железници („Службени гласник РС", број 41/18);
- Закон о безбедности у железничком саобраћају („Службени гласник РС", број 41/18);
- Закон о безбедности и интероперабилности железнице („Службени гласник РС", бр. 104/13, 66/15-др. закон, 92/15 и 113/17, престао да важи осим члана 78. став 1. тачка 5) подтачка (1));
- Закон о интероперабилности железничког система („Службени гласник РС", број 41/18, осим одредаба члана 11. ст. 6. и 7, члана 15. став 2, члана 17. став 19. тачка 1), члана 19. ст. 5. и 6, члана 20. став 2, члана 30. став 4. и члана 33. које се примењују од дана приступања Републике Србије Европској унији);
- Закона о превозу путника у друмском саобраћају („Службени гласник РС", бр. 68/15, 41/18, 44/18-др.закон, 83/18, 31/19 и 9/20);
- Закон о енергетици („Службени гласник РС", бр. 145/14, 95/18-др. закон и 40/21);
- Закон о енергетици („Службени гласник РС", бр. 57/11, 80/11-исправка, 93/12 и 124/12, престао да важи осим одредаба члана 13. став 1. тачка 6) и став 2. у делу који се односи на тачку 6) и члан 14. став 2.);
- Закон о електронским комуникацијама („Службени гласник РС", бр. 44/10, 60/13-УС, 62/14 и 95/18-др. закон);

- Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС", бр. 135/04, 36/09, 36/09-др. закон,
- 72/09-др. закон, 43/11-УС, 14/16, 76/18 и 95/18-др. закон);
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Службени гласник РС", бр. 135/04 и 25/15);
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС", бр. 135/04 и 88/10);
- Закон о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС", бр. 135/04 и 36/09);
- Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС", бр. 36/09 и 10/13);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС", бр. 36/09 и 88/10);
- Закон о заштити земљишта („Службени гласник РС", број 112/15)
- Закон о здравственој заштити („Службени гласник РС", бр. 25/19, осим одредбе члана 115. став 1. тачка 2) овог закона, која се примењује истеком 36 месеци од дана ступања на снагу овог закона);
- Закон о заштити од нејонизујућих зрачења („Службени гласник РС" број 36/09);
- Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС", бр. 36/09, 88/10, 14/16 и 95/18-др. закон);
- Закон о биоцидним производима („Службени гласник РС", број 109/21);
- Закон о хемикалијама („Службени гласник РС", бр. 36/09, 88/10, 92/11, 93/12 и 25/15);
- Закон о цевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуцији гасовитих угљоводоника („Службени гласник РС", број 104/09),
- Закон о експлозивним материјама, запаљивим течностима и гасовима („Службени гласник СРС" бр. 44/77, 45/85 и 18/89 и „Службени гласник РС", бр. 53/93, 67/93, 48/94, 101/05 -др закон и 54/15 - др. закон; престао да важи у делу којим се уређује област запаљивих и горивних течности и запаљивих гасова);
- Закон о запаљивим и горивим течностима и запаљивим гасовима („Службени гласник РС", број 54/15);
- Закон о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама („Службени гласник РС", број 87/18);
- Закон о транспорту опасне робе („Службени гласник РС", бр. 104/16, 83/18, 95/18-др. закон и 10/19-др. закон);
- Закон о одбрани („Службени гласник РС", бр. 116/07, 88/09, 88/09-др. закон, 104/09-др. закон, 10/15 и 36/18);
- Закон о заштити од пожара („Службени гласник РС", бр. 111/09, 20/15, 87/18 и 87/18-др. закон);
- Закон о одбрани од града („Службени гласник РС", број 54/15);
- Уредба о категоризацији државних путева („Службени гласник РС", бр. 105/13, 119/13 и 93/15);
- Уредба о класификацији вода („Службени гласник СРС", број 5/68);
- Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник СРС", бр. 67/11, 48/12 и 1/16);
- Уредба о еколошкој мрежи („Службени гласник РС", број 102/10);
- Уредба о режимима заштите („Службени гласник РС", број 31/12);
- Уредба о утврђивању локација метеоролошких и хидролошких станица државних мрежа и заштитних зона у околини тих станица, као и врсте ограничења која се могу увести у заштитним зонама („Службени гласник РС", број 34/13) и др.

Документи релевантни за просторно планирање су стратегије развоја појединих области донете на државном и покрајинском нивоу. У овај Просторни план уграђене су смернице и стратешка опредељења из следећих докумената:

- Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2024. године („Службени лист РС", број 85/14);
- Стратегија безбедности саобраћаја на путевима Републике Србије за период од 2015. до 2020. године („Службени лист РС", број 64/15);
- Стратегија развоја водног саобраћаја Републике Србије од 2015. до 2025. године („Службени лист РС", бр. 3/15 и 66/20);
- Стратегија развоја туризма Републике Србије за период од 2016. до 2025. године („Службени гласник РС", број 98/16);
- Маркетинг стратегија туризма у Војводини („Службени гласник АПВ", број 6/10);
- Стратегија биолошке разноврсности Републике Србије за период од 2011. до 2018. године („Службени гласник РС", број 13/11);
- Национални програм заштите животне средине („Службени гласник РС", број 12/10);
- Стратегија развоја шумарства Републике Србије („Службени гласник РС", број 59/06);
- Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године („Службени гласник РС", број 101/15);
- Стратегија паметне специјализације у Републици Србији за период од 2020. до 2027. године („Службени гласник РС", број 21/20);
- Стратегија индустријске политике Републике Србије од 2021. до 2030. године („Службени гласник РС", број 35/20);
- Програм развоја винарства и виноградарства политике Републике Србије за период од 2021. до 2031. године („Службени гласник РС", број 154/20) и др.

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ „ЦАРСКА БАРА“

НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ:

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА УРБАНИЗАМ И ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАР

Немања Ерцег

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ „ЦАРСКА БАРА" НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

ОБРАЂИВАЧ:

ЈП „ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ ВОЈВОДИНЕ" НОВИ САД

Е - 2836/1

ОДГОВОРНО ЛИЦЕ

др Тамара Зеленовић Васиљевић

ВД ДИРЕКТОРА

Предраг Кнежевић, дипл. правник

Нови Сад, 2023. године

РУКОВОДИЛАЦ ТИМА: др Тамара Зеленовић Васиљевић

СТРУЧНИ ТИМ:

мр Драгана Дунчић, дипл. простор. план.
мр Рита Барјактаровић, дипл. биол.
др Оливера Добривојевић
Оливера Сенковић, дипл. инж. арх.
мр Владимир Пихлер, дипл. инж. арх.
Зорица Бошњачић, мастер инж.арх.
Бранко Миловановић, дипл. инж. мелио.
Мирољуб Љешњак, дипл. инж. пољ.
Милан Жижић, дипл. инж. маш.
Наташа Медић Королија, дипл. пејз. арх.
Зоран Кордић, дипл. инж. саоб.
Зорица Санадер, дипл. инж. елек.
Теодора Томин Рутар, дипл. правник
Иван Тамаш, дип. просторни план.
Дејан Илић, грађ. техн
Драгана Матовић, оператер
Ђорђе Кљаић, геод. техн.
Душко Ђоковић, копирант

САДРЖАЈ

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ 1
I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ 2
1. ПОВОД, ПРЕДМЕТ И РАЗЛОГ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА 2
1.1. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ 2
1.1.1. Правни основ 2
1.1.2. Плански основ 4
1.1.2.1. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНОВА ВИШЕГ РЕДА 4
1.1.2.2. ИЗВОДИ ИЗ ПРОСТОРНИХ ПЛАНОВА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА 12
1.1.2.3. ПРЕГЛЕД ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА 12
2. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦЕ ОБУХВАТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА 13
2.1. ОБУХВАТ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА 13
2.2. ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА 13
2.3. ОПИС ГРАНИЦЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ 14
2.3.1. Опис граница просторних целина и подцелина подручја посебне намене 15
2.3.1.1. ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНИХ ЦЕЛИНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ 15
2.3.1.2. ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНИХ ПОТЦЕЛИНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ 16
3. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА 20
3.1. САДРЖАЈ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА 20
3.2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА 24
3.2.1. Општи циљеви Просторног плана 24
3.2.2. Оперативни циљеви 25
3.2.2.1. ЗАШТИТА И КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ 25
3.2.2.2. ЗАШТИТА ПРЕДЕЛА 26
3.2.2.3. ЗАШТИТА КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА 26
3.2.2.4. СТАНОВНИШТВО 26
3.2.2.5. НАСЕЉА И ЈАВНЕ СЛУЖБЕ 27
3.2.2.6. ПРИВРЕДА 27
3.2.2.7. ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ 27
3.2.2.8. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ 29
3.2.2.9. ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА29
4. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ОБУХВАТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА 30
4.1. ПОЛОЖАЈ 30
4.2. ПРИРОДНИ УСЛОВИ ПОДРУЧЈА 31
4.2.1. ГЕОЛОШКЕ И ГЕОМОРФОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ 31
4.2.2. КЛИМАТСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ 31
4.2.3. ХИДРОГРАФСКЕ И ХИДРОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ 32
4.2.4. ПЕДОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ 33
4.2.5. СЕИЗМОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ 33
4.3. ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ 33
4.3.1. ПРИРОДНИ РЕСУРСИ 33
4.3.2. ПРИРОДНА ДОБРА 35
4.4. КАРАКТЕР ПРЕДЕЛА 37
4.5. НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА 38
4.6. ДЕМОГРАФСКИ ПОДАЦИ 43
4.6.1 Становништво 43
4.6.2. Мрежа и функције насеља 43
4.6.3. Јавне службе 44
4.6.4. Привреда 44
4.6.4.1 ПОЉОПРИВРЕДА 44

4.6.4.2. ТУРИЗАМ 45
4.6.4.3 ШУМАРСТВО И ЛОВ....45
4.6.4.4. МИКРО, МАЛА И СРЕДЊА ПРЕДУЗЕЋА И ПРЕДУЗЕТНИШТВО 46
4.6.4.5. ИНФРАСТРУКТУРА 46
4.7. СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ 54
4.8. ЕЛЕМЕНТАРНЕ НЕПОГОДЕ И АКЦИДЕНТНЕ СИТУАЦИЈЕ 55
5. НАЧИН КОРИШЋЕЊА И НАМЕНА ПРОСТОРА 56
6. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОЈЕДИНИМ ОБЛАСТИМА КОЈЕ МОГУ БИТИ ИЗЛОЖЕНЕ НЕГАТИВНОМ УТИЦАЈУ И РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА И РАЗЛОЗИ ЗА ИЗОСТАВЉАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПИТАЊА И ПРОБЛЕМА ИЗ ПОСТУПКА ПРОЦЕНЕ 57
7. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА 59
II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА 61
1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ 61
2. ИЗБОР ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ.... 62
3. КОМПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ СА ЦИЉЕВИМА ПЛАНА. 63
III ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ 64
1. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ.... 64
2. АНАЛИЗА КАРАКТЕРИСТИКА УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ 75
3. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА, ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ 75
3.1. ОПШТЕ МЕРЕ У ТОКУ ИЗГРАДЊЕ ПОЈЕДИНАЧНИХ ОБЈЕКАТА 75
3.2. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ И УРЕЂЕЊА ПРИРОДНИХ ДОБАРА....78
3.2.1 Заштићено подручје – Резерват....78
3.2.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја...80
3.2.3. Еколошки коридори и заштитне зоне еколошких коридора и станишта 78
3.2.4. Посебни услови заштите природе 80
3.3. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ И УРЕЂЕЊА НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА....80
3.4. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ И УРЕЂЕЊА ПРЕДЕЛА 82
3.5 МЕРЕ ЗАШТИТЕ ГЕОЛОШКОГ И ПАЛЕОНТОЛОШКОГ НАСЛЕЂА 83
3.6. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ....83
3.7. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА 83
3.7.1. Мере заштите ваздуха 83
3.7.2. Мере заштите вода....83
3.7.3. Мере заштите земљишта 83
3.7.4. Остале посебне мере заштите....83
3.8. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА....83
3.9. УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ 83
3.10. УСЛОВИ И МЕРЕ КОЈИМА СЕ ПОВРШИНЕ И ОБЈЕКТИ ЈАВНЕ НАМЕНЕ ЧИНЕ ПРИСТУПАЧНИМ ОСОБАМА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ....83
3.11. УСЛОВИ И МЕРЕ ЕНЕРГЕТСКЕ ЕФИКАСНОСТИ ИЗГРАДЊЕ....94
IV СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ У ПОСТУПКУ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ.... 95
1. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ.... 95
1.1. СМЕРНИЦЕ ЗА УСКЛАЂИВАЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ГРАДА ЗРЕЊАНИНА 96
1.2. СМЕРНИЦЕ ЗА УСКЛАЂИВАЊЕ УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА МЗ ПЕРЛЕЗ 96
1.3. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА ПРИСТАНИШТЕ ЗА СОПСТВЕНЕ ПОТРЕБЕ....96
1.4. УРБАНИСТИЧКИ ПЛАНОВИ КОЈИ ОСТАЈУ НА СНАЗИ....97
2. СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА 97
3. ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКАТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ 98

V ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И МОНИТОРИНГ У ПОСТУПКУ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА 98
1. ОПИС ЦИЉЕВА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА 99
2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ 99
2.1. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА 100
2.2. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВОДЕ..... 101
2.3. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ЗЕМЉИШТА..... 101
3. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА..... 102
4. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА .. 105
VI ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ..... 105
1. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ 105
2. ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ 106
VII ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА 107
VIII ЗАКЉУЧЦИ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ 108
IX ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ..... 108

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

Извештај о стратешкој процени утицаја ПППН Специјалног резервара природе „Царска бара" на животну средину

СПИСАК ТАБЕЛА И СЛИКА

ТАБЕЛЕ

Табела 1. Обухват Просторног плана 13
Табела 2. Целине, потцелине, режими заштите са њиховим површинама 14
Табела 3. Археолошки локалитети 38
Табела 4. Кретање укупног броја становника 43
Табела 5. Број домаћинстава 43
Табела 6. Подручје обухваћено Просторним планом према категоријама коришћења земљишта 56
Табела 7. Површине просторних целина и подцелина подручја посебне намене и зона утицаја на подручје посебне намене 57
Табела 8. Табела органа и институција од значаја за израду ПППН СРП „Царска бара" 60
Табела 9. Преглед Посебних циљева стратешке процене и индикатора заштите животне средине релевантних за подручје Просторног плана 62
Табела 10. Веза између фаза израде Плана и Стратешке процене утицаја 63
Табела 11. Компатибилност циљева Просторног плана и СПУ 65
Табела 12. Процена утицаја сектора Просторног плана у односу на циљеве стратешке процене утицаја у односу на 68
Табела 13. Критеријуми за оцењивање величине утицаја 69
Табела 14. Критеријуми за оцењивање просторних размера утицаја 69
Табела 15. Скала за процену вероватноће утицаја 70
Табела 16. Планска решења у Нацрту плана обухваћена проценом утицаја 70
Табела 17. Процена величине утицаја области Просторног плана у односу на циљеве стратешке процене 72
Табела 18. Процена просторних размера планских решења на животну средину и елементе одрживог развоја 73
Табела 19. Процена вероватноће утицаја планских решења на животну средину и елементе одрживог развоја 74
Табела 20. Вредновање карактеристика утицаја Просторног плана 75
Табела 21. Идентификација могућих кумулативних и синергетских ефеката 76

СЛИКЕ

Слика 1. Географски положај заштићеног подручја СРП „Царска бара" у односу на окружење 30
Слика 2. СРП „Царска бара" са режимима заштите 36
Слика 3. Саобраћајна мрежа у обухвату Просторног плана 48

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије", бр. 135/04 и 88/10) утврђена је обавеза да се стратешка процена утицаја на животну средину врши и за планове у области просторног и урбанистичког планирања. Законом су утврђени услови, начин и поступак вршења процене утицаја планова на животну средину, у циљу обезбеђивања заштите животне средине и унапређивања одрживог развоја, интегрисањем основних начела заштите животне средине у поступак припреме и усвајања плана.

Одлуку о изради извештаја о стратешкој процени доноси орган надлежан за припрему плана, по претходно прибављеном мишљењу органа надлежног за послове заштите животне средине и других заинтересованих органа и организација.

Изради Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара" (у даљем тексту: Просторни план), приступило се на основу Покрајинске скупштинске одлуке о изради Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара" („Службени лист АПВ", број 26/22).

Паралелно са израдом Просторног плана приступило се и изради Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара" на животну средину, на основу Одлуке о изради стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара" на животну средину („Службени лист АПВ", број 26/22), која чини саставни део Одлуке о изради Просторног плана (у даљем тексту: Извештај о стратешкој процени).

За обрађивача Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара" на животну средину (у даљем тексту: Извештај о стратешкој процени) одређен је ЈП „Завод за урбанизам Војводине" Нови Сад.

Извештајем о стратешкој процени су, на основу мултидисциплинарног начина рада, вредновани и процењени могући значајни утицаји на животну средину до којих може доћи имплементацијом плана, и дат је предлог мера за смањење негативних утицаја на животну средину.

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

1. ПОВОД, ПРЕДМЕТ И РАЗЛОГ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Стратешка процена је процес којим се интегришу циљеви и принципи одрживог развоја у просторним плановима, с циљем избегавања, спречавања или ограничења негативних утицаја на животну средину, здравље људи, биодиверзитет, природна, културна и друга створена добра.

Извештај о стратешкој процени утицаја структурално обрађује:
(1) полазне основе стратешке процене (амбијентални оквир за обављање стратешке процене),
(2) циљеве и индикаторе (аналитички и циљни оквир за анализу и дијагнозу стања, дефинисање проблема и проналажења решења),
(3) стратешку процену утицаја (стратешка процена утицаја на животну средину у ужем смислу - дефинисање матричног оквира процене),
(4) смернице за ниже хијерархијске нивое (утврђивање смерница, стратешког и хијерархијског оквира за обављање процена утицаја у току спровођења Просторног плана посебне намене),
(5) програм праћења стања животне средине (мониторинг - оквир за праћење спровођења измена и допуна планских решења, односно очекиваних ефеката, стварних утицаја и новог стања на планском подручју),
(6) коришћену методологију и тешкоће у изради (концептуални и методолошки оквир коришћен у току израде стратешке процене, односно објективне тешкоће које су утицале на стратешку процену),
(7) начин одлучивања (оквир у коме су доношене одлуке, односно учешће јавности у поступку стратешке процене),
(8) закључна разматрања и напомене (синтезни оквир стратешке процене са визијом за спровођење и унапређење стратешке процене).

Разлози за вршење Стратешке процене су сагледавање, процена и утврђивање могућих значајних утицаја на животну средину које би на предметном простору могла узроковати планска решења, као и дефинисање мера које је потребно предузети како би се евентуални значајни утицаји на животну средину спречили, отклонили или смањили на минимум.

Стратешком проценом се оцењују, односно утврђују потенцијални негативни утицаји на животну средину и дефинишу мере за спречавање или смањење штетних утицаја планских решења. Резултати стратешке процене утицаја доприносе евентуалном редефинисању фазних планских концепција и решења и одговарајућем доношењу одлука у планском процесу - оптималних са становишта заштите животне средине, применом мера заштите животне средине у току спровођења Плана.

За изналажење оптималних планских решења коришћена је релевантна информациона и студијска документација, добијени услови од надлежних органа и организација у чијој је надлежности њихово издавање, актуелна планска и друга документација, као и остали подаци и информације доступне за простор у обухвату Просторног плана.

1.1. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ

1.1.1. Правни основ

Правни основ за израду Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара" представља Покрајинска скупштинска одлука о изради Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара" („Службени лист АПВ", број 26/22).

Како је наведено у делу уводних напомена, правни основ за израду Извештаја о стратешкој процени је Одлука о изради стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара" на животну средину („Службени лист АПВ", број 26/22), која чини саставни део Одлуке о изради Просторног плана.

План се израђује на основу Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09 - испр., 64/10 - одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 - одлука УС, 50/13 - одлука УС, 98/13 - одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 - др. закон, 9/20 и 52/21) и Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС" број 32/19), те пратећих закона:

- Закон о државном премеру и катастру („Службени гласник РС", бр. 72/09, 18/10, 65/13, 15/15-УС, 96/15, 113/17-др. закон, 27/18-др. закон и 9/20-др. закон);
- Закон о експропријацији („Службени гласник РС", бр. 53/95, 23/01-СУС и „Службени лист СРЈ", број 16/01-СУС и „Службени гласник РС", бр. 20/09 и 55/13-УС);
- Закон о водама („Службени гласник РС", бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18-др закон);
- Закон о водама („Службени гласник РС", бр. 46/91, 53/93, 53/93-др. закон, 67/93-др. закон, 48/94-др. закон,54/96, 101/05-др. закон, престао да важи осим одредаба чл. 81. до 96.);
- Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС", бр. 41/09, 53/10, 101/11, 32/13-УС, 55/14, 96/15-др. закон, 9/16-УС, 24/18, 41/18, 41/18-др. закон, 87/18, 23/19 и 128/20-др. закон);
- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС", број 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15-др.закон, 83/18 и 9/20);
- Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС", бр. 135/04, 36/09, 36/09-др. закон, 72/09 - др. закон, 43/11-УС, 14/16, 76/18 и 95/18-др. закон);
- Закон о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС", бр. 62/06 и 65/08-др.закон, 41/09, 112/15, 80/17 и 95/18-др. закон);
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС", бр. 135/04 и 88/10);
- Закон о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС", бр. 135/04 и 36/09);
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Службени гласник РС", бр. 135/04, 25/15 и 109/21);
- Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС", бр. 36/09, 88/10, 14/16 и 95/18-др. закон);
- Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС", бр. 36/09, 10/13 и 26/21-др. закон);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС", број 96/21);
- Закон о заштити земљишта („Службени гласник РС", број 112/15);
- Закон о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС", бр. 101/15, 95/18-др. закон и 40/21, одредбе чл. 54-57. овог закона примењују се од дана приступања Републике Србије Европској унији);
- Закон о електронским комуникацијама („Службени гласник РС", бр. 44/10, 60/13-УС, 62/14 и 95/18-др. закон);
- Закон о енергетици („Службени гласник РС", бр. 145/14, 95/18-др. закон и 40/21);
- Закон о енергетици („Службени гласник РС", бр. 57/11, 80/11-исправка, 93/12 и 124/12, престао да важи осим одредаба члана 13. став 1. тачка 6) и став 2. у делу који се односи на тачку 6) и члан 14. став 2.);
- Закон о електронским комуникацијама („Службени гласник РС", бр. 44/10, 60/13-УС, 62/14 и 95/18-др. закон);
- Закон о енергетској ефикасности и рационалној употреби енергије („Службени гласник РС", број 10/21);
- Закон о коришћењу обновљивих извора енергије („Службени гласник РС", број 40/21);
- Закон о заштити од нејонизујућих зрачења („Службени гласник РС", број 36/09);

- Закон о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама („Службени гласник РС", број 87/18);
- Закон о транспорту опасне робе („Службени гласник РС", бр. 104/16, 83/18, 95/18-др. закон и 10/19-др. закон);
- Закон о одбрани („Службени гласник РС", бр. 116/07, 88/09, 88/09-др. закон, 104/09-др. закон, 10/15 и 36/18);
- Закон о заштити од пожара („Службени гласник РС", бр. 111/09, 20/15, 87/18 и 87/18-др. закон);
- Закон о одбрани од града („Службени гласник РС", број 54/15);
- Закон о културним добрима („Службени гласник РС", бр. 71/94, 52/11-др. закон, 52/11-др. закон и 99/11-др. закон, 6/20 и 35/21-др. пропис);
- Закон о заштити природе („Службени гласник РС", бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16 и 95/18-др. закон и 71/21);
- Уредба о еколошкој мрежи („Службени гласник РС", број 102/10);
- Уредба о режимима заштите („Службени гласник РС", број 31/12);

као и други законски и подзаконски акти који на директан или индиректан начин регулишу ову област.

1.1.2. Плански основ

При изради Просторног плана уважене су обавезе, услови и смернице из планова вишег реда:
- Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС", број 88/10) и
- Регионалног просторног плана Аутономне Покрајине Војводине („Службени лист АПВ", број 22/11).

При изради Просторног плана сагледани су и:
- Просторни план подручја посебне намене међународног водног пута Е 80 - Дунав (Паневропски коридор VII) - („Службени гласник РС", број 14/15);
- Просторни план подручја посебне намене магистралног гасовода граница Бугарске - граница Мађарске - („Службени гласник РС", број 52/2018, „Службени гласник РС", бр. 119/12, 98/13, 52/18, 36/19);
- Просторни план подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор-Нови Сад-Панчево-Београд-Смедерево-Јагодина-Ниш);
- Просторни план подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе („Службени лист АПВ", број 14/15);
- Просторни план подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу државног пута I реда бр 24 (Суботица-Зрењанин-Ковин) („Службени лист АПВ", број 19/17);
- Просторни план подручја посебне намене аутопута Београд-Зрењанин -Нови Сад („Службени гласник РС", број 98/21).

1.1.2.1. Изводи из планова вишег реда

ИЗВОД ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ОД 2010. ДО 2020. ГОДИНЕ („СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РС", БРОЈ 88/11)

Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године (у даљем тексту: ППРС) утврђене су дугорочне основе организације, уређења, коришћења и заштите простор Републике Србије у циљу усаглашавања економског и социјалног развоја са природним, еколошким и културним потенцијалима и ограничењима на њеној територији. Утврђено је да ће се развој, заштита и уређење заштићених природних добара вршити на основу просторних планова подручја посебне намене. ППРС утврђени су кључни приоритети, надлежности и циљеви просторног развоја Републике Србије.

Биодиверзитет: Основни циљ и принцип заштите биодиверзитета је одрживо коришћење биолошких ресурса.

Концепција развоја заштите биодиверзитета Републике Србије ће се заснивати на: заштити биодиверзитета кроз систем заштите природе у оквиру заштићених природних добара; заштити великог броја појединачних дивљих биљних и животињских врста и успостављању тзв. „еколошке мреже".

Природно наслеђе: Основни циљ заштите и одрживог коришћења природног наслеђа је очување и унапређење биолошке разноврсности, вредности геонаслеђа и предела и развој јавних функција заштићених подручја, првенствено у области научноистраживачког и образовног рада, културе, спорта и рекреације; одрживи развој заштићених подручја и остварење добробити локалних заједница кроз планско, контролисано и ограничено коришћење природних ресурса и простора као грађевинске категорије, развој туризма и пољопривреде; повезивање и националног са међународним системом заштите природе.

Заштита, уређење и развој предела: Концепт предела као целине у ППРС, постављен је као окосница разраде заштите и уређења предела Србије. Предели на територији Србије, подељени су на природне и културне пределе, а културни на урбане и руралне. Основни циљ заштите, уређења и развоја предела су рурална и урбана насеља и градови, развијеног идентитета, заснованог на поштовању и афирмацији природних и културних вредности.

Заштита и одрживо коришћење културног наслеђа: Основни циљ је да се културно наслеђе артикулише као развојни ресурс, заштити, уреди и користи на начин који ће допринети успостављању регионалног и локалног идентитета у складу са европским стандардима заштите.

Туризам: Основни циљ просторног развоја туризма је остваривање концепта одрживог развоја туризма, као и заштита и уређење туристичких простора, уз оптимално задовољавање просторно-еколошких и културних потреба националног и локалног нивоа.

Пољопривредно земљиште: Основни циљ заштите пољопривредног земљишта је очување екосистемских, агроеколошких, економских, пејзажних, социокултурних и других важних функција, упоредо с унапређивањем просторно-хетерогених услова за производњу квалитетних пољопривредно-прехрамбених производа.

Шуме и шумско земљиште и ловно газдовање: Основни циљ управљања шумама у шумским подручјима је одрживо (трајно) газдовање шумама, што подразумева управљање и коришћење шума и шумског земљишта на начин и у таквом степену, да се очува биодиверзитет, а продуктивност, обнављање, виталност и потенцијал шума да се доведу на ниво, којим би се задовољиле одговарајуће еколошке, економске и социјалне потребе и данашње и будућих генерација, како на локалном, тако и на националном нивоу, водећи рачуна да се при том не угрозе и оштете неки други екосистеми.

Одрживо *ловно газдовање* подразумева газдовање ресурсима популација дивљачи на начин и у обиму којим се трајно одржава и унапређује виталност популације дивљачи, производна способност станишта и биолошка разноврсност, чиме се постиже испуњавање еколошких, економских и социјалних функција ловства, одржавајући њихов потенцијал ради задовољења потреба и тежњи садашњих и будућих генерација.

Воде и водно земљиште: Основни циљ је интегрално уређење, заштита и коришћење вода на подручју Републике Србије, третираног као јединствени водопривредни простор.

Демографија: Основни дугорочни циљ демографског развоја је ублажавање негативних тенденција, које би се остварило кроз пораст нивоа плодности и позитиван миграциони биланс и достизање нивоа простог обнављања становништва (стационарне популације).

Мрежа насеља: Основни циљ везан за функционално урбана подручја је детерминисање, организовање и умрежавање функционалних урбаних подручја као основе за уравнотежен регионални развој Републике Србије.

Према Моделу функционално урбаних подручја Републике Србије 2020. Зрењанин је центар функционално урбаног подручја од државног значаја, у оквиру кога се налазе општине Житиште, Жабаљ, Сечањ, Нова Црња и Нови Бечеј.

Јавне службе: Основни циљеви у области просторне организације и дистрибуције јавних служби су:
- унапређење услуга од општег интереса у подручјима ниске доступности услуга;
- јачање људских ресурса и оспособљавање локалних заједница за унапређење услуга од општег интереса;

Саобраћајна инфраструктура: Просторни план Републике Србије је утврдио саобраћајне капацитете који се односе на простор у обухвату Плана.

У оквиру концепта *путног (друмског)* саобраћаја планиране су одређене активности на следећим путним правцима:
- државни пут Iб бр. 13/М-24[1]
  Хоргош-Кањижа-Нови Кнежевац-Чока-Кикинда-Зрењанин-Чента-Београд
  активности на путном правцу, државни пут I реда: Ђала (веза са Румунијом) - Чока (Р-112) - Кикинда - Зрењанин - Панчево - Ковин (М-24), (Банатска магистрала);
- државни пут II реда бр. 129/Р-110[1]
  Кађ - Шајкаш - Тител - Перлез - Ковачица - Сечањ - државна граница са Румунијом (гранични прелаз Јаша Томић).

Планска решења обухватају активности на путним правцима и путној инфраструктури регионалног (или више регионалног) значаја и могу представљати приоритетну активност у оквиру тих територијалних целина уз сагласност надлежних републичких институција.

На већ изграђеним деоницама наведених путних праваца биће спроведена рехабилитација и реконструкција, које подразумевају скуп мера (интервенција) у циљу подизања нивоа квалитета саобраћајнице и подизања нивоа саобраћајне услуге, у складу са утврђеним рангом пута.

Активности на одређеном путном правцу, подразумевају скуп различитих планских и пројектних решења и извођења грађевинских радова на рехабилитацији и реконструкцији, доградњи и изградњи, на појединим деоницама утврђеног путног правца (или на целокупној дужини).

У оквиру концепта развоја *железничке мреже* Србије на подручју обухвата Плана егзистираће регионална железничка пруга бр. 208:
- (Нови Сад) - Распутница Сајлово - Римски Шанчеви - Орловат Стајалиште

Планира се ревитализација и модернизација (респективно електрификација) постојећих једноколосечне пруге.

Концептом *ваздушног саобраћаја* у оквиру гравитационог подручја овог простора егзистираће аеродром у Зрењанин (Ечка), док ће и даље основни капацитет у трансферу путника и CARGO саобраћаја за овај део Војводине бити аеродром „Никола Тесла“ у Београду.

Водопривреда и водопривредна инфраструктура: Основни циљ је оптимизација интегралних водопривредних система на јединственом водопривредном простору Републике Србије и усклађивање њиховог развоја са циљевима очувања животне средине и других корисника простора.

Простор обухваћен овим Планом припада Новосадском регионалном систему за водоснабдевање (насеља и општине које снабдева: Нови Сад, Беочин, Бачки Петровац, Бачка Паланка, Темерин, Жабаљ, Зрењанин). Постоји потреба каснијег повезивања са Сремским системом и Бачким системом.

Предметни простор припада банатском регионалном систему коришћења, уређења и заштите речних вода (кључне постојеће акумулације и објекти: Банатски ХС ДТД, брана на Тиси, регулације; кључне нове акумулације и објекти: повећање проточности, МХЕ уз уставе, регулације, ППОВ насеља и индустрије).

Енергетска инфраструктура: Основни циљ развоја енергетске инфраструктуре је активно учешће Републике Србије у планирању и изградњи стратешке-регионалне и паневропске енергетске инфраструктуре за пренос електричне енергије и транспорт нафте и гаса из нових извора снабдевања, укључујући и ургентну градњу подземног складишта гаса у Републици Србији, у циљу поузданог и сигурног снабдевања потрошача.

Електроенергетска инфраструктура: Општи циљ развоја електроенергетске инфраструктуре је њихова синхронизација са свим активностима на овом подручју и обезбеђење најповољнијих услова за заштиту животне средине и очување природних вредности.

Минералне сировине: Основни циљ је строго контролисано, планско, одрживо и економично коришћење минералних сировина и подземних вода, уз адекватне мере заштите, како би се постигла конкурентност на домаћем и светском тржишту.

Коришћење обновљивих извора енергије (ОИЕ): Основни циљ је повећање коришћења ОИЕ, уз смањење негативних утицаја на животну средину, што је у економском интересу Републике Србије.

Енергетска ефикасност у зградарству, индустрији, саобраћају и комуналним услугама: Основни циљ је повећање енергетске ефикасности у секторима зградарства, индустрије, саобраћаја и комуналних услуга, што је и у економском интересу Републике Србије, од значаја за заштиту животне средине у контексту одрживог коришћења и очувања природних ресурса.

Електронска комуникациона инфраструктура: Развој електронских комуникација, подразумева увођење најсавременијих технологија у области електронских комуникација, модернизацију постојеће инфраструктуре и објеката, изградња сигурне широкопојасне мреже на свим нивоима.

Заштита животне средине и одрживи развој: Концепција заштите и унапређења животне средине заснива се на:

- очувању природних вредности, што подразумева квалитетну животну средину (чист ваздух, квалитетна вода за пиће, очувано пољопривредно земљиште, постојаност екосистема и биодиверзитета);
- заштити природних вредности и непокретних културних добара кроз делотворно управљање заштићеним подручјима;
- планирању на основама одрживог развоја односно рационалног коришћења природних ресурса - земљишта, воде, сировина и других природних ресурса, уважавајући „еколошки" капацитет простора, уз повећано коришћење обновљивих извора енергије;
- процени утицаја планова, програма, објеката и активности на животну средину, као основе за планирање мера заштите (СПУ за планове и програме, ПУ за пројекте).

Према просторној диференцијацији животне средине у ППРС, заштићено подручје обухваћено Просторним планом припада подручју веома квалитетне животне средине.

Природне непогоде и технолошки удеси: Концепција заштите од природних непогода и технолошких удеса полази од чињенице да је на свим нивоима и у свим фазама планирања потребно дефинисати прихватљив ниво ризика од природних непогода и технолошких удеса у циљу спречавања њиховог настанка, односно смањивања последица непогода на прихватљив ниво. Да би се могла извршити правилна процена степена повредивости простора, односно ограничења за његово коришћење, потребно је приступити изради катастра угрожености простора од природних непогода у функцији просторног планирања.

Одбрана земље: Основни циљ усаглашавања просторног развоја са потребама одбране земље је стварање просторних услова који ће у потпуности одговарати потребама савременог система одбране.

ИЗВОД ИЗ РЕГИОНАЛНОГ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ („СЛУЖБЕНИ ЛИСТ АПВ", БРОЈ 22/11)

Оквир просторног развоја АП Војводине до 2020. године утврђен је Регионалним просторним планом АП Војводине (у даљем тексту: РПП АПВ).

На основу РПП АПВ, просторни планови подручја посебне намене ће се радити за просторне целине, чију посебност одређује једна или више опредељујућих намена, активности или функција у простору које су од републичког, односно покрајинског интереса (подручја заштићених природних добара и др.).

За потребе израде овог Просторног плана, посебно се издвајају следеће одредбе:

Заштита природних добара и биодиверзитета: Основна концепција заштите природних добара и биодиверзитета заснива се на повећању укупне површине под заштитом, њиховом сагледавању у оквиру еколошке мреже Републике Србије, односно еколошке мреже на територији АП Војводине.

РПП АПВ дефинисани су оперативни циљеви заштите и унапређења природних добара и биодиверзитета:
- обнова нарушених делова природе;
- спровођење мера (конзервације, санације-ревитализације и рекултивације, и др.) и режима заштите и мониторинга стања заштићених подручја, уз стално праћење стања и промена у природи;
- смањивање губитка и притисака на биодиверзитет".

Заштита, уређење и развој предела: Основни циљ заштите, уређења и развоја предела је очување изворних одлика, идентитета и диверзитета предела, уз афирмацију природних и културних вредности. Простор АП Војводине се диференцира у односу на степен модификације природног предела на природне и културне пределе, где се у оквиру културних разликују рурални и урбани предели.

Предеоне карактеристике и препознатљивост АП Војводине видно наглашавају лесни одсеци и терасе, простране пешчаре, меандрирајући токови великих панонских река као што су Дунав, Тиса, Сава, Тамиш и Бегеј, као и низ мањих водотока значајних за бројне природне и привредне функције. Од посебног значаја су ритови, који подлежу заштити, углавном као делови специјалних резервата природе или паркови природе.

Шумске оазе аутохтоних шума у њиховом окружењу су од посебног еколошког значаја.

Заштита, уређење и унапређење културних добара: Основни циљ је заштита, уређење и коришћење културних добара као развојног ресурса ради истицања регионалног, субрегионалног и локалног идентитета.

Туризам: Подручје обухваћано Просторним планом припада туристичкој дестинацији Доње Потисје. За даљи развој туризма на ширем подручју СРП „ Царска бара" од значаја су река Тиса, природни потенцијали (биљни и животињски свет), села и салаши… Кључни туристички производи са одређеним облицима туризма су: екотуризам (посматрање птица, едукативни и научноистраживачки туризам), рурални , рекреативни и ловни и риболовни туризам.

Пољопривредно земљиште: Заштита и коришћење пољопривредног земљишта на подручју АП Војводине заснива се на концепту одрживог пољопривредног и руралног развоја. Захваљујући својим особинама и комплексним функцијама, земљиште представља есенцијални природни ресурс, а његово одрживо коришћење и заштита један је од кључних елемената остваривања одрживог развоја.

Шуме и шумско земљиште и ловно газдовање: Основни циљ развоја шумарства и ловства је одрживи развој шума и ловног газдовања и повећање површина под шумама. Просторни развој шумарства подразумева континуирано газдовање шумом кроз одржавање производних потенцијала шумског земљишта, као једног од најважнијих производних фактора.

Развој ловства се обезбеђује кроз одрживо газдовање популацијама дивљачи и њихових станишта на начин и у обиму којим се трајно одржава и унапређује виталност популација дивљачи, производна способност станишта и биолошка разноврсност, чиме се постиже испуњавање економских, еколошких и социјалних функција ловства.

Водни ресурси: Основни циљ је одрживо коришћење вода уз адекватне мере заштите. Оперативни циљеви су успостављање интегралног и интерсекторског планирања коришћења и заштите водних ресурса на целој територији АП Војводине, рационално коришћење водних ресурса и обједињавање корисника у регионалне водопривредне системе, искоришћење енергетског потенцијала река и изграђених хидросистема, успостављање економске цене воде, смањење и контрола тачкастих и дифузних извора загађења, рециркулација коришћених вода, унапређење система заштите од спољних вода (поплава).

Демографија: Основни циљ демографског развоја АП Војводине је стационарно становништво, тј. становништво у коме ће следеће генерације бити исте величине као и постојеће, уз прилагођавање очекиваним демографским променама.

Мрежа насеља: Основни циљ развоја мреже насеља и функционално урбаних подручја је одрживи просторно-функционални развој заснован на моделу функционалних урбаних подручја, која ће бити инструмент уравнотеженијег просторног развоја.

Према моделу функционално урбаних подручја АП Војводине 2020. године Зрењанин је центар функционално урбаног подручја од националног значаја, у оквиру кога се налазе општине Житиште, Жабаљ, Сечањ, Нова Црња и Нови Бечеј.

Јавне службе: Основни циљ развоја јавних служби је постизање социјалне једнакости и кохезије у доступности и квалитету услуга и унапређење услуга од општег интереса у подручјима ниске доступности услуга.

Реализујући принципе из ППРС-а, Регионални просторни план АП Војводине је утврдио концепцију развоја **саобраћајне инфраструктуре** кроз успостављање - системско формирање (путна мрежа државних путева II реда, регионалне и локалне пруге,

национални пловни путеви, луке и објекти, регионални аеродром) интегрисаног саобраћајног система који ће имати основну улогу међуопштинског, регионалног и субрегионалног повезивања, као трансграничну сарадњу региона са обе стране границе. Развој регионалне саобраћајне мреже има и значајну улогу у употпуњавању основне мреже државних путева I реда и аутопутева.

Осим планских активности која су дата и у ППРС-е (рехабилитација и изградња: деоница државног пута I реда Сомбор (веза са Мађарском и Хрватском) - Врбас (веза са коридором Хб) - Сента - Кикинда (веза са Румунијом), државног пута Iб бр. 13/М-24, државни пут I реда: Ђала (веза са Румунијом) - Чока (Р-112) - Кикинда - Зрењанин - Панчево - Ковин (М-24), (Банатска магистрала)

У РПП АП Војводине, дефинисана је међународна бициклистичка стаза Eurovelo 11 уз реку Тису, национална *бициклистичка стаза* (мрежа бициклистичких рута, уз канале ОКМ ХС ДТД). За развој бициклистичког саобраћаја посебно су погодна подручја у заштићеним природним целинама као што су специјални резервати природе.

*Водни саобраћај ј*е присутан на међудржавном пловном путу реке Тисе, унутрашњем пловном путу канала ОКМ ХС ДТД, Бегеј. Поред овога треба радити на развоју наутичког туризма у Републици Србији како на каналима ДТД тако и на међународним/ међудржавним пловним путевима, планирањем марина и наутичко туристичких центара.

У оквиру развоја *железничког саобраћаја* планира се реконструкција, модернизација, регионалног пружног правца (Нови Сад) - Распутница Сајлово - Римски Шанчеви - Орловат Стајалиште, као и формирање нове трасе пруге Зрењанин - Жабаљ - Нови Сад -значајне за међурегионално повезивање.

У домену **водне инфраструктуре,** оперативни циљеви су: усаглашавање и хармонизација законских и институционалних основа у свим областима са захтевима директива ЕУ о водама, спровођење мера контроле емисије из расутих и других извора загађења са циљем побољшања квалитета воде у водотоцима, ревитализација и реконструкција система за одвођење унутрашњих атмосферских вода са пољопривредних и других површина, изградња и ревитализација регионалних система (Бачка, Банат и Срем) за обезбеђење воде за наводњавање, технолошке потребе индустрије и друге садржаје, доградња, реконструкција и ревитализација ХС ДТД, изградња, реконструкција и санација објеката за одбрану од спољних вода и одбрана од поплава.

Енергетска инфраструктура: Посебан приоритет представља повећање коришћења природног гаса и обновљивих извора енергије, коришћење нових енергетски ефикаснијих и еколошки прихватљивих енергетских технологија и уређаја и опреме за коришћење енергије. Од посебног значаја је улагање у нове енергетске изворе са новим гасним технологијама и когенерацијске производне објекте са комбинованом производњом топлотне и електричне енергије.

Електроенергетска инфраструктура: Електроенергетска мрежа ће се развијати у складу са Стратегијом развоја енергетике Републике Србије, односно развојним плановима ЕМС-а. Поред технолошке модернизације објеката, развој електроенергетске преносне мреже условљен је и обезбеђивањем нове преносне мреже, услед растуће потрошње.

Обновљиви извори енергије: Потенцијална енергија добијена из биомасе је најзначајнији енергетски потенцијал обновљивих извора на простору АП Војводине, с обзиром на заступљеност пољопривредног и шумског подручја, односно заступљеност ресурса остатака ратарске и шумске производње, а такође и коришћење соларне и енергије ветра.

Енергетска ефикасност: Повећање енергетске ефикасности потребно је разматрати као велики потенцијални извор енергије. Изградњом нових, енергетски ефикасних објеката и адаптацијом постојећих објеката у енергетски ефикасне, знатно ће се смањити трошкови коришћења енергије ових корисника, али и укупна енергетска зависност овог простора.

Минералне сировине: Коришћење геолошких ресурса АП Војводине мора да полази од економски расположивих сировина, чија се експлоатација и прерада заснива на принципима одрживог развоја, који истовремено обезбеђују оптимално управљање еколошким конфликтима, који су значајно присутни у АП Војводини, а нарочито у подручју заштићених природних добара. Ограниченост и необновљивост расположивих геолошких ресурса условљавају да се планска решења заснивају на принципу одрживости.

Електронска комуникациона инфраструктура: У циљу достизања једног од главног покретача нове економије, електронске комуникације се морају развијати као савремени систем, што подразумева увођење најсавременијих технологија у области електронских комуникација, модернизацију постојеће инфраструктуре и објеката, изградња сигурне широкопојасне мреже на свим нивоима, закључно са локалним, уз употребу најсавременијих медијума преноса.

Заштита животне средине и одрживи развој: У контексту заштите и унапређења животне средине неопходно је зауставити даљу деградацију и вршити превенцију, санацију и ревитализацију угрожених подручја, поштовањем следећих принципа: одрживо коришћење природних ресурса и очување и унапређење еколошки осетљивих природних вредности, смањење нивоа загађења животне средине, санација најугроженијих подручја, успостављање локалних регистара извора загађивања животне средине, као дела националног регистра, са системом контроле и континуираним праћењем параметара који карактеришу квалитет животне средине. Такође, неопходно је предвидети заштиту, обнову и санацију заштићених природних подручја, уз очување еколошке равнотеже.

Мере и активности у делу заштите животне средине, дефинисане РПП АПВ, спроводе се према просторној диференцијацији животне средине, према којој предметно заштићено подручје спада у подручја веома квалитетне животне средине.

У области управљања отпадом дефинисана је неопходност удруживања општина ради заједничког управљања отпадом, чиме ће се успоставити систем регионалних центара за управљање отпадом.

При изради планске и урбанистичке документације, као регулаторни инструмент заштите животне средине кључну улогу има стратешка процена утицаја планова и програма на животну средину и процена утицаја конкретних пројеката тј. објеката на животну средину.

Заштита од елементарних непогода и техничко-технолошких удеса: Основни циљ у области заштите од елементарних непогода и техничко-технолошких удеса је минимизација ризика по људско здравље и животе, као и очување природних и створених вредности.

На утврђивање концепције просторног развоја утичу постојеће делатности са присутним факторима ризика, угроженост простора природним непогодама и функционална намена простора. Планирање намене и садржаја простора и имплементација мера превенције има за циљ спречавање или смањивање вероватноће настанка удеса и могућих последица, а организују се и спроводе на основу процене ризика и последица од удеса.

Одбрана земље: У поступку усаглашавања просторног развоја са потребама одбране, објекти и комплекси који се непосредно користе за функционисање Војске, најчешће у оквиру просторних структура (намена површина), подразумевају „зоне посебне намене" и „зоне просторне заштите" око војних комплекса, које се дефинишу као простори са посебним режимом планирања, уређења и коришћења. Зоне просторне заштите око војних комплекса, условљене су наменом истих и прописују се, у циљу обезбеђења услова за несметано функционисање војних комплекса, безбедности околине од активности у војним комплексима и последица могућих акцидената, и у циљу заштите и безбедности становништва, материјалних, културних добара и заштите животне средине.

1.1.2.2. Изводи из просторних планова подручја посебне намене од значаја за израду просторног плана

Просторни планови подручја посебне намене од значаја за израду Просторног плана су:
- Просторни план подручја посебне намене међународног водног пута Е 80 - Дунав (Паневропски коридор VII) („Службени гласник РС", број 14/15);
- Просторни план подручја посебне намене магистралног гасовода граница Бугарске - граница Мађарске („Службени гласник РС", број 52/2018, „Службени гласник РС", бр. 119/12, 98/13, 52/18, 36/19);
- Просторни план подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор-Нови Сад-Панчево-Београд-Смедерево-Јагодина-Ниш);
- Просторни план подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе („Службени лист АПВ", број 14/15);
- Просторни план подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу државног пута I реда бр 24 (Суботица-Зрењанин-Ковин) („Службени лист АПВ", број 19/17);
- Просторни план подручја посебне намене аутопута Београд-Зрењанин-Нови Сад („Службени гласник РС", број 98/21).

(Изводи из наведених Просторних планова се налазе у документационој основи Просторног плана СРП „Царска Бара").

1.1.2.3. Преглед планске документације локалне самоуправе од значаја за израду просторног плана

Подручје обухваћено границом Просторног плана обухвата део територије Града Зрењанин за који су донети следећи планови:
- **Просторни план града Зрењанина** („Службени лист града Зрењанина", бр. 11/11 и 32/15).

За простор у границама грађевинског подручја на територији града Зрењанина за део насељеног места **Перлез** се примењује:
1. Урбанистички план МЗ Перлез до 2010. године „Међуопштински службени лист Зрењанин", број 8/87 и „Службени лист општине Зрењанин", бр. 3/94 и 11/03) и **Одлука о спровођењу урбанистичког плана МЗ Перлез до 2010. године** („Службени лист општине Зрењанин", број 8/87). На стручној контроли је нови ПГР насељеног места Перлез.

За насељена места: **Лукино Село (а) и Бело Блато (ц)** се примењује:
1. **Просторни план града Зрењанина са шематским приказом уређења насељених места**. („Службени лист града Зрењанина", бр. 11/11 и 32/15).

За просторе ван граница грађевинских подручја на територији града Зрењанина урађени су Урбанистички планови у којима је дефинисано грађевинско земљиште и примењују се следећи планови:

2. **План детаљне регулације, Туристички комплекс „Златне зоре Перлез"** („Службени лист града Зрењанина", број 14/09);
3. **План детаљне регулације, Пословног комплекса „Bomex 4M",** („Службени лист општине Зрењанин", број 20/07);
4. **План детаљне регулације коридора локалног пута Зрењанин – Лукино Село** („Службени лист града Зрењанина", број 14/09);
5. **План детаљне регулације за изградњу дистрибутивног гасовода МОР 4 bar за викенд зону код Перлеза** („Службенилист града Зрењанина", број 33/21);

2. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦЕ ОБУХВАТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

2.1. ОБУХВАТ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Просторним планом обухваћено је подручје оивичено токовима реке Тисе и Бегеја, заштићено подручје од покрајинског значаја, I категорије, као Специјални резерват природе „Царска бара" (у даљем тексту: СРП „Царска бара").

Подручје Просторног плана се налази на подручју средњег Баната, непосредно уз леву обалу реке Тисе, на делу територије града Зрењанина, односно на подручју катастарских општина К.О. Бело Блато, Книћанин, Лукино Село, Перлез и Стајићево.
Прелиминарни обухват Просторног плана, одређен Одлуком о изради Просторног плана и износи 25.429 ha.

Граница обухвата Просторног плана дата у Одлуци је смањена на 9775,82 ha. Након анализе свих прикупљених услова и података за потребе израде Просторног плана, уз поштовање мера заштите утврђене Актом о заштити природног добра и могућих утицаја ван границе природног добра, дошло је до корекције границе обухвата Просторног плана, која је као прелиминарна дата у Одлуци о изради (смањење обухвата).

Табела 1. Обухват Просторног плана

КО/Насеље	Обухват Просторног плана (ha)
К.О.Бело Блато/ Бело Блато	2759,95
К.О. Книћанин/	139,37
К.О.ЛукиноСело/ЛукиноСело	4957,48
К.О.Перлез/ Перлез	1822,15
К.О.Стајићево/Стајићево	96,87
Укупно	9775,82

Просторним планом издвојене су површине са режимом I (670 ha, или 14,18%), II (1910 ha или 40,41%) и III (2146 ha или 45,41%) степена заштите у границама Резервата, у циљу сагледавања могућности за усклађивање конфликата између заштите природних вредности и одрживог развоја подручја обухваћеног Просторним планом.

2.2. ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Почетна тачка описа границе Просторног плана се налази на тромеђи катастарских парцела 1859/2 и 1862 (КО Лукино Село) и границе катастарских општина Лукино Село и Мужља.

Од тромеђе граница у правцу североистика прати границу катастарских општина Лукино Село и Мужља до Аутопута Београд – Зрењанин – Нови Сад, у правцу истока прати његову јужну међу до границе катастарских општина Лукино Село и Ечка, мења правац ка југоистоку и пратећи границу катастарских општина Лукино Село и Ечка долази до тромеђе катастарских парцела 999 и 2080 (КО Лукино Село) и границе катастарских општина Лукино Село и Ечка.

Од тромеђе граница у правцу југа дужином од око 3400 м прати источну међу насипа, катастарска парцела 999, у правцу истока пресеца катастарске парцеле 999 и 2080 до тромеђе катастарских општина Лукино Село, Мужља и Стајићево.

Од тромеђе граница нставља у правцу истока и прати границу катастарских општина Ечка и Стајићево до тромеђе државног пута Iб реда бр.13, катастарска парцела 1678/1 (КО Стајићево), катастарске парцеле 824/1 (КО Стајићево) и границе катастарских општина Ечка и Стајићево.

Од тромеђе граница у правцу југа праати источну међу државног пута Iб реда бр.13, катастарске парцеле 1678/1 (КО Стајићево) и 3360 (КО Перлез) до четворомеђе државног пута, катастарске парцеле 3360 и 8131 (КО Перлез), атарског пута, катастарска парцела 8242 и општинског пута, катастарска парцела 8193 (КО Перлез).
Од тромеђе граница у правцу западаа прати јужну међу државног пута IIа реда бр.129, катастарске парцеле 3361, 3362, 3363/1, 8070/2 (КО Перлез), 2362 и 2364 (КО Книћанин), мења праваац ка северу и пратећи западну међу катастарских парцела 2192 и 2363 (КО Книћанин) долази до тромеђе катастарске парцеле 2363 (КО Книћанин), насипа, катастарска парцела 4434 (КО Бело Блато) и катастарске парцеле 4363/1 (КО Бело Блато).

Од тромеђе граница у правцу севера прати западну међу насипа, катастарске парцеле 4434 (КО Бело Блато) и 1862 (КО Лукино Село) и долази до почетне тачке описаа границе Просторног плана.

Површина подручја обухваћеног границом обухвата Просторног плана износи око **9775,82 ha[1].**

2.3. ОПИС ГРАНИЦЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Од укупне планиране површине обухвата Просторног плана 9775,82 ha, површина обухваћена подручјем посебне намене заштићено подручје СРП „Царска бара", износи 4726 ha или 48,34 % са издвојеним просторним целинама („Мужљански рит" и „Царска бара") и потцелинама (површине са режимом I, II и III степена заштите). (Прегледна карта бр. 1. „Обухват Просторног плана са просторним целинама и подцелинама подручја посебне намене").

Табела 2. Целине, потцелине, режими заштите са њиховим површинама

Површине		ha	%
1.	**Предеоне целине заштићеног подручја са потцелинама:**		
	-Режим I степена заштите	670	14.18
	-Режим II степена заштите	1910	40,41
	-Режим III степена заштите	2146	45,41
2.	**Укупна површина подручја посебне намене**	**4726**	**48,34**
3.	**Предеона целина зона утицаја на заштићено подручје**	**5049,82**	**51,66**
2+3	**Укупна површина подручја обухваћеног Планом**	**9775,82**	**100,00**

2.3.1. Опис граница просторних целина и подцелина подручја посебне намене

2.3.1.1. Опис граница просторних целина подручја посебне намене

Просторна целина „Мужљански рит"

Почетна тачка описа границе заштите је тромеђа катастарских парцела бр. 1502, 2025, К.О. Лукино Село и међна тачка К.О. Лукино Село и К.О. Мужља, Град Зрењанин. Граница заштите иде на југ западном међном линијом катастарске парцеле 2025 до тромеђе катастарских парцела бр. 2025, 1518 и 2030. Потом, граница иде на исток, па на југ источном линијом катастарске парцеле бр.502 до тромеђе катастарских парцела бр.502, 532 и 528. У правцу југоистока граница пресеца катастарску парцелу бр.528 до тромеђе катастарских парцела бр.528, 545 и 546. Граница скреће на југ и иде источном међном линијом катастарске парцеле бр.528 до пута катастарске парцеле бр. 602.

Пресеца пут и наставља на југ па на југозапад, источном односно југоисточном међном линијом катастарске парцеле 1998 до међне тачке катастарских парцела бр.1998, 1995, наспрам катастарске парцеле бр. 1858. Затим, граница иде на северозапад, пресеца катастарску парцелу бр. 1998 до тромеђе катастарских парцела бр.1998, 1858 и међне тачке са катастарском општином Мужља.
Граница скреће на североисток граничном линијом катастарске општине Лукино Село и катастарске општине Мужља до почетне тачке описа границе заштите природног добра.

Просторна целина „Царска бара"

Почетна тачка описа границе заштите је тромеђа катастарских парцела бр. 2602, 4462 и 4431 (насип) катастарске општине Бело Блато, Града Зрењанина. Граница иде на исток међном линијом катастарских парцела бр.4431 / 2602; 4431 / 2614; 4431 / 2620; 4431 / 2627 до међне тачке са катастарске општине Перлез.

У правцу југоистока пресеца катастарску парцелу бр. 8069 (насип) и наставља северном међном линијом катастарске парцеле бр. 5964, западном међном линијом катастарске парцеле бр.5955 до међне тачке са карастарском општином Лукино Село. Граница иде на североисток па на исток међном линијом катастарских парцела бр.1031 / 1002; 1031 / 1001; 1031 / 1000 до моста, односно тромеђе катастарских парцела бр.1000, 1031 и 1983 (река Бегеј). У правцу југоистока пресеца реку Бегеј, улази у катастарску општину Стајићево. Граница скреће на запад јужном међном линијом катастарске парцеле бр.1684 (река Бегеј) катастарска општина Стајићево у дужини од 195 m где се ломи под правим углом на југ, пресеца катастарску парцелу бр.1674 и иде до тромеђе катастарских парцела бр. 1674, 1673/2 и 1670/2. Наставља на југ међном линијом катастарских парцела бр. 1674 /1670/2 до катастарске општине Перлез. Граница иде на југ, југозапад источном међном линијом катастарске парцеле бр.8070/1, катастарске општине Перлез до почетка уставе (наспрам полигонске тачке бр.225). Граница се ломи на запад до граничне линије катастарских парцела бр.8070/1 и 8067.
Граница скреће на југ пратећи међну линију катастарских парцела бр.8070/1 / 8067 (Бегеј) до краја бродоградилишта. Граница се ломи на исток излазећи на источну међну линију катастарске парцеле бр.8070/1 и истом наставља на југ до међне тачке катастарских парцела бр.8070/1, 8070/2 и границе викенд зоне. Скреће на запад јужном међном линијом катастарске парцеле бр. 8070/2 и границом грађевинског подручја до регионалног пута Нови Сад-Ковачица. Граница наставља на запад кроз катастарску парцелу бр.8070/2, односно северном границом експропријације пута до катастарске општине Книћанин. Граница наставља на запад кроз катастарску парцелу бр.2362, односно северном границом експропријације регионалног пута Нови Сад-Ковачица, катастарска општина Книћанин до њене крајње југозападне међне тачке.
Граница се ломи на североисток западном међном линијом катастарске парцеле бр.2362, у истом правцу пресеца катастарску парцелу бр. 2192 (Бегеј) до њене северне преломне међне тачке. Скреће на исток северном међном линијом катастарске парцеле

бр. 2192 до катастарске општине Перлез. Наставља на исток северном међном линијом катастарске парцеле бр.8067, катастарске општине Перлез до ушћа прилазног канала ка устави „Царска бара" у Бегеј. Граница се ломи на североисток ивицом поменутог канала до ивице шкарпе насипа, даље на североисток ивицом насипа до тромеђе катастарских парцела бр. 8069, 8084 и 8068. Ломи се на северозапад, пресеца насип до међне линије катастарске општине Перлез и катастарске општине Бело Блато, затим скреће на североисток међном линијом двеју катастарских општина до југоисточне међне тачке катастарске парцеле бр. 4395 (канал) катастарске општине Бело Блато. Затим граница иде на запад јужном међном линијом катастарске парцеле бр. 4395, скреће на север западном међном линијом катастарске парцеле бр.4384 до тромеђе катастарских парцела бр.4384, 4492 и 4391. Ломи се на северозапад међном линијом катастарских парцела бр. 4391 / 4492 до тромеђе катастарских парцела бр. 4391, 4492 и 4388. Ломи се на југ па на запад међном линијом катастарске парцеле бр. 4388 до тромеђе катастарских парцела бр. 4388, 3357 и 4437. Скреће на југозапад источном међном линијом катастарске парцеле бр. 3357 до тромеђе катастарских парцела бр. 3357, 3437 и 4367. Наставља у истом правцу обухвата катастарску парцелу бр. 4367 и враћа се на североисток северозападном међном линијом катастарских парцела бр. 4367, 4038, 4037, пресеца пут бр. 4512, 4033, 4511, 3967 до пута бр. 4508. Ломи се на југоисток до катастарске парцеле бр. 4367.

Скреће на север и иде западном међном линијом катастарске парцеле бр. 4367 до тромеђе катастарских парцела бр. 4367, 4442 и 3271. Граница скреће на југозапад међном линијом катастарских парцела бр. 3271 / 4442; 3272 / 4442 до пута бр. 4439. Ломи се на север па на североисток међном линијом катастарских парцела бр. 4439 / 3272 до тромеђе катастарских парцела бр. 4439; 3272 и 3271. Граница наставља у истом правцу међном линијом катастарских парцела бр. 3271 / 3270 до катастарске парцеле бр. 4367. Граница наставља на североисток северозападном међном линијом катастарске парцеле бр. 4367 до тромеђе катастарских парцела бр. 3259, 4439 и 3260. Скреће на исток северном међном линијом катастарских парцела бр. 3260 и 4435, ломи се на југ источном међном линијом катастарске парцеле бр.4435 до пута 4478. Граница скреће на југоисток међном линијом катастарских парцела бр. 4478 / 4381 до катастарске парцеле 4368. Скреће на североисток међном линијом катастарских парцела бр. 4368 / 2898 до тромеђе катастарских парцела бр.2898, 4368 и 4477. Скреће на југоисток, пресеца катастарску парцелу бр. 4368 и наставља јужном међном линијом катастарске парцеле бр. 4476 до катастарске парцеле бр. 4370. Њеном спољном границом иде на југоисток, па на североисток до тромеђе катастарских парцела 4370, 4378 и 2832. Ломи се на југоисток, пресеца катастарску парцелу бр. 4370 и наставља спољном границом катастарске парцеле бр. 4379 до катастарске парцеле бр. 2842. Граница скреће на североисток међном линијом катастарских парцела бр. 2842 / 2841; 2842 / 2840; у истом правцу пресеца катастарске парцеле бр. 4377 и 4472, наставља међном линијом катастарских парцела бр. 2746 / 2747, пресеца катастарске парцеле бр.4476, 4376 и 4470, у истом правцу иде међном линијом катастарских парцела бр. 2743 / 2742 до катастарске парцеле бр. 4374. Ломи се на југоисток до међне тачке катастарске парцеле бр. 2745. Скреће на североисток, пресеца катастарску парцелу бр. 4374 и наставља међном линијом катастарских парцела бр. 2646/2647, пресеца катастарску парцелу бр.4466, у истом правцу иде западном међном линијом катастарских парцела бр.2637, 2640, 2641, пресеца катастарску парцелу бр. 4370, наставља западном међном линијом катастарских парцела бр. 2610, 2609/2, 2609/1, 2603, 2602 и иде до почетне тачке описа границе заштите природног добра.

2.3.1.2. Опис граница просторних потцелина подручја посебне намене

На подручју СРП „Царска бара" установљене су површине са режимом заштите I, II и III степена, означене као потцелине на подручју посебне намене.

Површине са **режимом заштите I степена** по издвојеним целинама и катастарским општинама.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА „МУЖЉАНСКИ РИТ"

У оквиру издвојене просторне целине „Мужљански рит", нема површина са режимом заштите I степена.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА „ЦАРСКА БАРА"

Локалитет „Ботошки рит" (к.о. Бело Блато)

Почиње од тачке удаљене 50 m од границе заштите природног добра на међној линији парцела 2641 и 4370. Граница локалитета иде на исток међном линијом парцела 2641/ 4370; 2638 / 4370; 2639 / 4370; 2639 / 2632; 2638 / 2629 до североисточне међне тачке парцеле 2638. Ломи се на југозапад међном линијом парцела 2638 / 2635; 2637 / 2635 до тачке удаљене 50 m од границе заштите природног добра.
Граница локалитета скреће на север и иде на растојању од 50 m од границе заштите при том пресецајући парцеле 2637, 2644, 2637, 2640, 2641, 2643, 2641, 2642, 2641 до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Тигањица" (К.О. Стајићево и већим делом у К.О. Перлез)
Почиње од међне тачке К.О. Стајићево и К.О. Перлез,односно југозападне међне тачке парцеле 1676 К.О. Стајићево. Граница локалитета иде на североисток међном линијом парцеле 1676 до изграђеног насипа. Ломи се на исток идући насипом, притом пресеца парцеле 1676, 1674 до парцеле 1675. Скреће на југозапад међном линијом исте парцеле до границе са К.О. Перлез. Даље на југозапад иде међном линијом парцела 5952 / 8068; 5951 / 8068, скреће на запад међном линијом парцела 5951 / 5950 до парцеле 5943. Ломи се на југ и иде источном међном линијом парцеле 5943 до тромеђе парцела 5943, 5942 и 8068. Граница скреће на североисток, иде међном линијом парцела 5943 / 5942 до северне међне тачке парцеле 5942. У правцу севера граница пресеца парцелу 5943 и иде до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Царска бара, Војтина Млака" (К.О. Перлез)

Почетна тачка описа границе локалитета је тромеђа парцела 5957, 5959 и 5964. Граница иде на североисток границом парцела 5959 / 5964, скреће на југоисток међном линијом истих парцела до преломне међне тачке парцела 5959 и 5964. Ломи се на североисток, пресеца парцелу 5964 до парцеле 8081. У правцу југозапада иде међном линијом парцела 8081 / 5964 до тромеђе парцела 8081, 5964 и 5965. Скреће на запад границом парцела 5964 / 5965 до парцеле 8069. Ломи се на север границом парцела 8069 / 5964; 8069 / 5962; 8069 / 5959; 8069 / 5957 до тромеђе парцела 8069, 5957 и 5964. Скреће на североисток границом парцела 5957 / 5964 до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Меандри Старог Бегеја" (К.О. Перлез)

Налази се на територији К.О. Перлез и спојен је са локалитетом „Царска бара, Војтина Млака". Почетна тачка описа границе локалитета је тромеђа парцела 5965, 8081 и 5964. Граница иде на југозапад границом парцела 8081 /5965; 8084 / 5965 до крајње јужне међне тачке парцеле 5965. Ломи се на север границом парцела 8069 / 5965 до тромеђе парцела 8069, 5965 и 5964. Скреће на исток границом парцела 5965 / 5964 до почетне тачке описа границе локалитета. У границе локалитета улази парцела бр. 5966.

Локалитет „Перлеска бара" (К.О. Перлез)

Почетна тачка описа локалитета је тромеђа парцела 8081, 5936 и 5938. Граница иде на исток границом парцела 5938 / 5936, пресеца парцелу 5938 и наставља на исток па на југ границом парцела 5938 / 5933; 5938 / 5935; 5938 / 5932; 5938 / 5930, скреће на северозапад границом парцела 5938 / 5931; 5938 / 5930 до тромеђе парцела 5938, 5930 и 8081. На север иде границом парцела 8081 / 5938 до почетне тачке описа границе локалитета.

Површине са **режимом заштите II степена** по издвојеним целинама и катастарским општинама.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА „МУЖЉАНСКИ РИТ"

Локалитет „Слатине и пашњаци Мужљанског рита" (К.О. Лукино Село)

Простире се на три енклаве одвојене трећим степеном. Почетна тачка описа границе I енклаве је југозападна међна тачка парцеле 1733. Граница иде у правцу североистока границом заштите природног добра, односно границом К.О. Лукино Село и К.О. Мужља до југозападне међне тачке парцеле 1506.

Скреће на југоисток границом парцела 1506/ 1507; 1514 / 1507; 1984 / 1507 до парцеле бр. 2029. Ломи се на северозапад па на југоисток изостављајући парцеле 1985 и 1546, поново у истом правцу изоставља парцеле 1565, 1986 до парцеле 2019. Скреће на југозапад северном границом парцеле 2019 до парцеле 1987.

Изоставља парцеле 1987 и 2065 (пут) и у правцу југозапада иде северном границом парцеле 1998 до источне међне тачке парцеле 1728. Граница скреће на запад границом парцела 1993 / 1728; 1993 / 1733 и иде до почетне тачке описа I енклаве локалитета.
Почетна тачка II енклаве локалитета је тромеђа парцела 1946, 1941 и 2065. Граница иде на североисток спољном границом парцела 1946, 2019 до парцеле 2030. Скреће на југозапад спољном границом парцеле 2030 до парцеле 2065. Ломи се на северозапад границом парцеле 2065 до почетне тачке описа границе II енклаве.

Почетна тачка описа III енклаве локалитета је тромеђа парцела 1833, 1970 и 2030. Граница иде на североисток границом парцела 2030/1970; 2030/1968 ломи се на југоисток границом 1971/1968, скреће на југозапад границом 1998/1968, 1998/1967; 1998/1969; 1998/1968; 1998/1970 до тромеђе парцела 1998, 1970 и 1963. Граница скреће на северозапад, западном границом парцеле 1970 и иде до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Мужљански рит-Лујза" (К.О. Лукино Село)

Почетна тачка је тромеђа парцела 2074, 1736 и 1993. Граница иде на исток границом парцела 1993/1736; 1737/1736; 1738/1739; 1738/1741 до парцеле 1998. Скреће на југозапад границом парцеле 1741 до парцеле 1998. Даље на југозапад иде границом парцела 1998/2040; 2040/1761; 2007/1761; 2007/1802; 2007/1807; 2040/1807; 2004/ 1808; 2004/1810; 2004/1814 до крајње југоисточне међне тачке парцеле 2004. Граница скреће на северозапад, изоставља парцелу 1834/2 и наставља границом парцела 2059 /2001 до парцеле 1838. Скреће на североисток границом 1838/2003, пресеца парцелу 2000 (канал) и наставља у истом правцу границом 1799/2049, ломи се на северозапад па на југозапад границом парцеле 1799 до пута 2046. Граница скреће на североисток, спољном границом парцеле 2046, пресеца парцелу 2009 (канал), наставља спољном границом парцеле 2045, пресеца парцеле 2020 (канал) и 2043 (пут), у истом правцу иде спољном границом парцеле 2076, пресеца 2010 (канал), 2042 до парцеле бр. 2037. Њеном јужном међном линијом граница иде до парцеле 2074. Ломи се на североисток границом парцеле 2074 до почетне тачке описа границе локалитета.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА „ЦАРСКА БАРА"

Локалитет „Тршћаци Ботошког рита" (К.О. Бело Блато)

Локалитет обухвата две одвојене енклаве. Почетна тачка описа I енклаве је тромеђа парцела 4431, 2614 и 2602. Граница иде на југ источном међном линијом парцела 2602, 2608, 2611/1, 2611/2, 2611/3 и 2612 до парцеле бр. 4370. Скреће на запад северном границом парцеле 4370 до границе заштите природног добра. Граница даље иде на север па на исток границом заштите до почетне тачке описа границе I енклаве

локалитета. Почетна тачка описа границе II енклаве је тромеђа парцела 4431, 2620 и 2625. Граница иде на југоисток границом парцеле 4431/2625 и 4431/2627, односно границом заштите природног добра до границе са К.О. Перлез. Ломи се на југ па на југозапад границом К.О. Бело Блато и К.О. Перлез до парцеле 4466. Скреће на северозапад до границе заштите природног добра и упоредо са њом иде на север до парцеле бр. 4370. Ломи се на исток у дужини од 50 m и враћа се на југ пратећи растојање од 50 m од границе заштите до парцеле 2635. Скреће на североисток границом парцела 2635, 2628, 2627 и 2625 до почетне тачке описа II енклаве локалитета.

Локалитет „Шуме уз Стари Бегеј" (К.О. Перлез)

Почетна тачка описа локалитета је северозападна међна тачка парцеле 5964. Граница иде на југоисток границом парцеле 5964, односно границом заштите природног добра до парцеле бр. 8082.
Ломи се на југозапад границом парцеле 8082 у дужини од 183m скреће на југоисток, пресеца парцелу 8082 и иде на исток северном границом парцеле 5956 до парцеле 8081. Ломи се на југ границом парцеле 8081 до тромеђе парцела 8081, 8082 и 5956. Скреће на југоисток, пресеца парцелу 8081 и иде на север границом парцела 8081/5942 до парцеле бр. 5943. У правцу југа иде границом парцела 5942 / 5943 до тромеђе парцела 5942, 5943 и 8068. Скреће на југозапад границом парцела 5942/8068 до тромеђе парцела 5942, 8068 и 5940. Ломи се на северозапад границом парцела 5940/5942, пресеца парцелу 8081 и скреће на североисток границом парцела 8081/5964. Скреће на запад, пресеца парцелу 5964 до парцеле 5959. У правцу северозапада иде границом парцела 5959/5964; 5957/5964 до парцеле бр. 8069. Граница се ту ломи на север идући границом парцела 8069/5964 до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Велика Греда" (К.О. Перлез)

У правцу југозапада надовезује се на локалитет „Шуме уз Стари Бегеј". Почетна тачка описа локалитета је тромеђа парцела 8068, 5942 и 5940.
Граница иде на југозапад границом парцела 8068/5940; 8068/5938; 8068/5935; 8068/5932 до тромеђе парцела 8068, 5932 и 5930. Граница скреће на запад границом парцела 5932/5930, ломи се на североисток границом парцела 5932/5938; 5935/5938; 5933/5938, пресеца парцелу 5938 и наставља у правцу запада јужном међ. Линијом парцеле 5936 до парцеле 8081. Скреће на југ границом парцела 5938/8081; 5930/8081; 8068/8081 до подножја насипа. Ломи се на северозапад подножјем насипа до подножја другог насипа, односно до границе заштите природног добра. Скреће на североисток границом заштите и у истом правцу наставља границом парцела 8069/8084; 5965/8084; 5965/8081; 5964/8081 до преломне међ. тачке наспрам северне међ. тачке парцеле 5940. Скреће на југоисток, пресеца парцелу 8081 и иде границом парцела 5940 / 5942 до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Мала греда" (К.О. Перлез)

Простире се у продужетку локалитета „Велика греда" на запад. Почетна тачка описа границе локалитета је тромеђа парцела 5930, 5932 и 8068. Граница иде на југозапад границом парцела 8068 / 5930 до наспрам јужне међ. тачке парцеле 5938. Ломи се на север, пресеца парцелу 5930 и наставља на североисток границом парцела 5938 / 5930 до тромеђе парцела 5938, 5932 и 5930. Скреће на југоисток границом парцела 5930 / 5932 до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Сарачица" (К.О. Перлез)

На југоистоку се граничи са локалитетом „Мала греда", на западу са локалитетом „Велика греда". Почетна тачка описа границе локалитета је тромеђа парцела 8081, 5930 и 5938. Граница иде на југоисток границом парцела 5930 / 5938; 5931 / 5938 до крајње јужне међ. тачке парцеле 5938. Ломи се на југ, пресеца парцелу 5930 и

наставља на југозапад границом парцела 5930 / 8068 до тромеђе парцела 8068, 5930 и 8081. Скреће на североисток границом парцела 8080 / 5930 до почетне тачке описа границе локалитета.

Површине са режимом заштите III степена, по издвојеним целинама , на подручју Резервата, су остале површине које нису обухваћене заштитом I и II степена и то:
1) Трактор бара,
2) Насип уз Бегеј са окружењем,
3) Бегеј са појасом на његовој левој обали и деловима десне обале,
4) Део Старог Бегеја од 15. до 14 речног километра,
5) Излетиште са пристаништем,
6) Мали рит, Фаркаждински рит,
7) Мрежа канала са Сифон каналом,
8) Рибњак за производњу млађи,
9) Плантаже еуроамеричке тополе у Мужљанском риту.

Зона утицаја на СРП „Царска бара". Осим наведених просторних целина и потцелина дефинисаних као посебна намена, на планском подручју издвојена је предеона целина зона утицаја на заштићено подручје СРП „Царска бара**".** Заузима површину између дефинисане границе посебне намене и границе обухвата Просторног плана. На простору зоне утицаја издвајају се :
1) *Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја*;
2) *Међународни еколошки коридор* река Тиса и регионални еколошки коридор Канал Бегеј;
3) *Локални еколошки коридори (*каналска мрежа);
4) *Међународна заштићена подручја* (IBA подручје*)*;
5) *Бродоградилиште на Каналу Бегеј*;
6) *Грађевинско подручје насеља Лукино село, Бело Блато, као и насеља Стајићево и Перлез која се налазе мањим делом у обухвату Плана*;
7) *Зона кућа за одмор*;
8) *Рибњак;*
9) *Шуме и шумско земљиште;*
10) *Општински путеви.*

3. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

3.1. САДРЖАЈ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Просторни план се израђује у складу са Законом о планирању и изградњи и Правилником о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања.

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО
УВОДНЕ НАПОМЕНЕ
I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
1. ПРЕДМЕТ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
2. ОПИС ГРАНИЦЕ ОБУХВАТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, ОПИС ГРАНИЦЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНИХ ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
2.1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦЕ ОБУХВАТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
2.2. ОПИС ГРАНИЦЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
2.3. ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНИХ ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
2.3.1. Опис граница просторних целина подручја посебне намене
2.3.2. Опис граница просторних подцелина подручја посебне намене
3. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА И ПЛАНОВА ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
3.1. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНОВА ВИШЕГ РЕДА
3.1.1. Извод из Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС", број 88/11)
3.1.2. Извод из Регионалног просторног плана Аутономне Покрајине Војводине („Службени лист АПВ", број 22/11)

3.2. ИЗВОДИ ИЗ ПРОСТОРНИХ ПЛАНОВА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
3.3. ПРЕГЛЕД ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
4. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА
4.1. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ (ПОТЕНЦИЈАЛИ И ОГРАНИЧЕЊА)
4.1.1. Природни услови подручја
4.1.1.1. Геолошке и геоморфолошке карактеристике
4.1.1.2. Климатске карактеристике
4.1.1.3. Хидрографске и хидролошке карактеристике
4.1.1.4. Педолошке карактеристике
4.1.1.5. Сеизмолошке карактеристике
4.1.2. Природне вредности
4.1.2.1. Природни ресурси
4.1.2.2. Природна добра
4.1.3. Карактер предела
4.1.4. Непокретна културна добра
4.1.5. Становништво
4.1.6. Мрежа и функције насеља
4.1.7. Јавне службе
4.1.8. Привреда
4.1.8.1. Пољопривреда
4.1.8.2. Туризам
4.1.8.3. Шумарство и лов
4.1.8.4. Микро, мала и средња предузећа и предузетништво
4.1.9. Инфраструктура
4.1.9.1. Саобраћајна инфраструктура
4.1.9.2. Водна и комунална инфраструктура
4.1.9.3. Енергетска инфраструктура
4.1.9.4. Електронска комуникациона инфраструктура
4.1.10. Стање животне средине
4.1.11. Елементарне непогоде и акцидентне ситуације
4.2. SWOT АНАЛИЗА
II ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ И ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
1. ПРИНЦИПИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА
2. ОПШТИ И ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА
2.1. ОПШТИ ЦИЉЕВИ
2.2. ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ
2.2.1. Заштита и коришћење природних вредности
2.2.1.1. Заштићено подручје
2.2.1.2. Заштита и коришћење природних ресурса
2.2.2. Заштита предела
2.2.3. Заштита културног наслеђа
2.2.4. Становништво
2.2.5. Насеља и јавне службе
2.2.6. Привреда
2.2.7. Инфраструктурни системи
2.2.7.1. Саобраћајна инфраструктура
2.2.7.2. Водна и комунална инфраструктура
2.2.7.3. Енергетска инфраструктура
2.2.7.4. Електронска комуникациона инфраструктура
2.2.8. Заштита животне средине
2.2.9. Заштита од елементарних непогода и акцидентних ситуација
3. РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТИ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ, ФУНКЦИОНАЛНЕ ВЕЗЕ И МЕЂУОДНОСИ СА ОКРУЖЕЊЕМ
4. ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
III ПЛАНСКА РЕШЕЊА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СА УТИЦАЈЕМ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА РАЗВОЈ ПОЈЕДИНИХ ОБЛАСТИ
1. ЗАШТИТА ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА И ЗАШТИТА ПРЕДЕЛА У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
1.1. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА
1.1.1. Заштићено подручје
1.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста

1.1.3. Еколошки коридори
1.2. ЗАШТИТА КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА
1.3. ЗАШТИТА ВРЕДНОСТИ КАРАКТЕРА ПРЕДЕЛА
2. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
2.1. ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ
2.2. ШУМЕ И ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ
2.3. ВОДЕ И ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ
2.4. ГЕОЛОШКИ РЕСУРСИ
3. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ДЕМОГРАФСКЕ И СОЦИЈАЛНЕ ПРОЦЕСЕ И СИСТЕМЕ
3.1. ДЕМОГРАФСКИ РАЗВОЈ
3.2. МРЕЖА И ФУНКЦИОНИСАЊЕ НАСЕЉА
3.3. РАЗВОЈ И РАЗМЕШТАЈ ЈАВНИХ СЛУЖБИ
4. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ЕКОНОМИЈУ И ПРИВРЕДНЕ СИСТЕМЕ
4.1. ТУРИЗАМ
4.2. ПОЉОПРИВРЕДА
4.3. ШУМАРСТВО И ЛОВ
4.4. МИКРО, МАЛА И СРЕДЊА ПРЕДУЗЕЋА И ПРЕДУЗЕТНИШТВО
5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ПОВЕЗИВАЊЕ СА ДРУГИМ МРЕЖАМА
5.1. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА
5.2. ВОДНА И КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА
5.3. ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА
5.3.1. Електроенергетска инфраструктура
5.3.2. Термоенергетска инфрастуктура
5.3.3. Обновљиви извори енергије и енергетска ефикасност
5.4. ЕЛЕКТРОНСКА КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА
6. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА, АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА, КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
6.1. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
6.2. ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА
6.2.1. Заштита од елементарних непогода
6.2.2. Заштита од акцидентних ситуација
6.3. КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ
7. НАМЕНА ПРОСТОРА И БИЛАНС ПОВРШИНА У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
IV ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗЕМЉИШТА (СА ЗОНАМА ЗАШТИТЕ) У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
1.1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА ПО ЦЕЛИНАМА И ПОДЦЕЛИНАМА
1.1.1. Правила уређења у подручју посебне намене, у заштићеном подручју–резервату
1.1.2. Правила уређења у зони утицаја на подручје посебне намене
1.1.2.1. Правила уређења у оквиру станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја
1.1.2.2. Правила уређења за еколошке коридоре и за простор у оквиру заштитних зона еколошких коридора
1.1.2.3. Правила уређења на осталом земљишту у оквиру зоне утицаја на подручја посебне намене
1.2. УРБАНИСТИЧКИ И ДРУГИ УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ПОВРШИНА И ОБЈЕКАТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ И МРЕЖЕ САОБРАЋАЈНЕ И ДРУГЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
1.2.1. Саобраћајна инфраструктура
1.2.2. Водна и комунална инфраструктура
1.2.3. Енергетска инфраструктура
1.2.3.1. Електроенергетска инфраструктура
1.2.3.2. Термоенергетска инфраструктура
1.2.3.3. Коришћење обновљивих извора енергије
1.2.4. Електронска комуникациона инфраструктура
1.2.5. Правила за подизање заштитних појасева зеленила
1.3. СТЕПЕН КОМУНАЛНЕ ОПРЕМЉЕНОСТИ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА КОЈИ ЈЕ ПОТРЕБАН ЗА ИЗДАВАЊЕ ЛОКАЦИЈСКЕ И ГРАЂЕВИНСКЕ ДОЗВОЛЕ
1.4. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА, ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ
1.4.1. Услови и мере заштите и уређења природних добара

1.4.1.1. Заштићено подручје - Резерват
1.4.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја
1.4.1.3. Еколошки коридори и заштитне зоне еколошких коридора и станишта
1.4.1.4. Посебни услови заштите природе
1.4.2. Услови и мере заштите и уређења непокретних културних добара
1.4.3. Услови и мере заштите и уређења предела
1.4.4. Услови и мере заштите живота и здравља људи
1.4.5. Услови и мере заштите, уређења и унапређења животне средине
1.4.6. Услови и мере заштите од елементарних непогода и акцидентних ситуација
1.4.7. Уређење простора од интереса за одбрану земље
1.4.8. Услови и мере којима се површине и објекти јавне намене чине приступачним особама са инвалидитетом
1.4.9. Услови и мере енергетске ефикасности изградње
2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ЗОНИ УТИЦАЈА НА ПОДРУЧЈЕ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
2.1. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ПОЉОПРИВРЕДНОМ ЗЕМЉИШТУ
2.1.1. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ПОЉОПРИВРЕДНОМ ЗЕМЉИШТУ У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ, У ЗАШТИЋЕНОМ ПОДРУЧЈУ - РЕЗЕРВАТУ
2.1.1.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту у просторној подцелини 1 Резервата – режиму заштите I степена
2.1.1.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у просторној подцелини 2 Резервата - режиму заштите II степена
2.1.1.3. Правила грађења на пољопривредном земљишту у просторној подцелини 3 Резервата режиму заштите III степена
2.1.2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ПОЉОПРИВРЕДНОМ ЗЕМЉИШТУ У ЗОНИ УТИЦАЈА НА ПОДРУЧЈЕ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
2.1.2.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту у оквиру станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја
2.1.2.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у оквиру заштитних зона еколошких коридора и станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја
2.1.2.3. Правила грађења на осталом пољопривредном земљишту
2.2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ШУМСКОМ ЗЕМЉИШТУ
2.2.1. Правила грађења на шумском земљишту у подручју посебне намене
2.2.1.1. Правила грађења на шумском земљишту у просторној целини заштићеног подручја – Резервату, у просторној целини 1 Резервата – режиму заштите I степена
2.2.1.2. Правила грађења на шумском земљишту у просторној целини заштићеног подручја – Резервату, у просторној целини 2 Резервата – режиму заштите II степена
2.2.1.3. Правила грађења на шумском земљишту у просторној целини заштићеног подручја – Резервату, у просторној целини 3 Резервата – режиму заштите III степена
2.2.2. Правила грађења на шумском земљишту у зони утицаја на посебну намену
2.3. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ВОДНОМ ЗЕМЉИШТУ
2.4. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ГРАЂЕВИНСКОМ ЗЕМЉИШТУ
2.4.1. Правила грађења на грађевинском земљишту у подручју посебне намене
2.4.2. Правила грађења на грађевинском земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене
2.4.2.1. Грађевинска подручја насеља
2.4.2.2. Зона кућа за одмор
2.4.2.3. Радни комплекс
2.4.2.4. Пословни комплекс - бродоградилиште
2.4.2.5. Гробља
2.5. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ОКВИРУ ПОВРШИНА ЗА ЕКСПЛОАТАЦИЈУ МИНЕРАЛНИХ СИРОВИНА
2.6. КРИТЕРИЈУМ КОЈИМА СЕ УТВРЂУЈЕ ЗАБРАНА ГРАЂЕЊА НА ОДРЕЂЕНОМ ПРОСТОРУ ИЛИ ЗА ОДРЕЂЕНЕ ВРСТЕ ОБЈЕКАТА
2.6.1. Заштитни појас јавних путева
2.6.2. Заштитни пружни појас
2.6.3. Зоне заштите изворишта водоснабдевања
2.6.4. Зоне заштите одбрамбених насипа
2.6.5. Зона заштите електроенергетских објеката
2.6.6. Зона заштите коридора електронских комуникационих система веза
2.6.7. Зона заштите термоенергетске инфраструктуре
2.6.8. Зона заштите око противградних станица
2.6.9. Зона заштите еколошких коридора и станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја
2.6.10.Зона заштите око објеката специјалне намене
V ИМПЛЕМЕТАЦИЈА

1. ИНСТИТУЦИЈАЛНИ ОКВИР ИМПЛЕМЕТАЦИЈЕ И УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕТАЦИЈИ
2. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
2.1. СМЕРНИЦЕ ЗА УСКЛАЂИВАЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ГРАДА ЗРЕЊАНИНА
2.2. СМЕРНИЦЕ ЗА УСКЛАЂИВАЊЕ УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА МЗ ПЕРЛЕЗ
2.3. УРБАНИСТИЧКИ ПЛАНОВИ КОЈИ ОСТАЈУ НА СНАЗИ
3. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА
4. МЕРЕ И ИНТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕТАЦИЈУ

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

Р. бр.	**Прегледна карта**	**Размера**
1.	Обухват Просторног плана са просторним целинама и подцелинама подручја посебне намене	1:50 000
Р. бр.	**Реферални карте**	**Размера**
1.	Посебна намена простора	1:50 000
2.	Инфраструктурни системи	1:50 000
3.	Природни ресурси, заштита животне средине и природних и културних добара	1:50 000
4.	Карта спровођења	1:50 000

3.2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

3.2.1. Општи циљеви Просторног плана

Општи циљеви израде Просторног плана који проистичу из усвојених циљева и опредељења просторног развоја планова вишег реда, усвојених стратегија и специфичности овог подручја су:

- Заштита и одрживо коришћење свих природних и културних вредности кроз заштиту предела, заштићеног подручја и природних ресурса у функцији развоја рекреације, едукације, туризма и других активности, у складу са могућностима и природом;
- Очување диверзитета предела кроз обезбеђивање идентитета простора;
- Очување вредности предела;
- Заштита, рационално коришћење и унапређење стања пољопривредног, шумског и водног земљишта и популације флоре и фауне;
- Дефинисање начина коришћења грађевинског земљишта у складу са условима заштите природе;
- Постизање рационалне организације и уређења простора, усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним и створеним вредностима;
- Обезбеђење адекватне превенције, минимизирања, мониторинга и контроле свих облика загађивања;
- Унапређење и побољшање општих еколошких услова у заштићеном подручју и дефинисаној зони утицаја, као и на осталим просторима од значаја за очување биолошке разноврсности;
- Унапређење квалитета животне средине и примена мера заштите у домену свих антропогених активности и утицаја на подручју обухвата Просторног плана као предуслов уравнотеженог развоја, коришћења и уређења овог фрагилног простора.

3.2.2. Оперативни циљеви

3.2.2.1. Заштита и коришћење природних вредности

3.2.2.2.1. Заштићено подручје

- Очување и унапређење основних природних вредности;
- Очување и поспешивање фактора који утичу на регулацију природних карактеристика појединих категорија станишта, тј., усмерена еколошка ревитализација нарушених и несталих станишта;
- Очување изворности и природних одлика плавног подручја Старог Бегеја, као и ливадских станишта на заслањеном земљишту у Ботошком, Фаркаждинском и Мужљанском риту;
- Одржавање разноликости и мозаичности станишта, као основе за обезбеђивање биолошке и предеоне разноврсности;
- Унапређење диверзитета водених и влажних станишта;
- Остваривање услова који су неопходни за очување стабилности популација свих врста, као и типова станишта;
- Сагледавање стања природних вредности, уз вредновање флоре и фауне;
- Идентификација и вредновање угрожавајућих фактора и њихово ублажавање;
- Очување мозаичности природних станишта и предела;
- Враћање просторног распореда и величине разних типова екосистема (шумских, ливадских и барских);
- Повећање знања о заштићеном подручју и његовим природним вредностима, уз успостављање мониторинга биодиверзитета.

3.2.2.2.2. Заштита и коришћење природних ресурса

3.2.2.2.2.1. Пољопривредно земљиште

Као најважнији циљеви очувања пољопривредног земљишта издвајају се:
- Рационално коришћење пољопривредног земљишта, у складу са принципима одрживог развоја и условима заштите природе;
- Заштита пољопривредног земљишта од претераног хемијског третмана, односно механичког сабијања, као последице обраде тешким пољопривредним машинама, са циљем очувања квалитета земљишта;
- Заштита пољопривредног земљишта од свих врста негативног антропогеног утицаја, укључујући и свођење пренамене пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе на оптималну меру;
- Заштита земљишта од потенцијалних загађења исвих врста ерозије.

3.2.2.2.2.2. Водни ресурси

- Стварање услова за интегрално уређење, заштиту и коришћење вода;
- Праћење стања водног режима, стања влажних станишта, одржавање оптималног режима вода на заштићеном подручју и спровођења хидротехничких мера за одржавање оптималног режима вода;
- Рационално коришћење водних ресурса и обједињавање корисника у регионалне водопривредне системе;
- Смањење и контрола тачкастих и дифузних извора загађења;
- Рециркулација коришћених вода;
- Унапређење система заштите од вода.

3.2.2.2.2.3. Шуме и шумско земљиште

- Трајно и усклађено коришћење шума као природног ресурса, уз строго поштовање Закона о заштити природе, Уредбе о заштити СРП „Царска бара" и Просторног плана подручја посебне намене;

- Усклађивање газдовање шумама са одрживим развојем, еколошким принципима и условима заштите природних добара;
- Очување аутохтоних шумских станишта уз Стари Бегеј, планским сузбијањем инвазивних дрвенастих врста (пенсилванијски јасен, багремац, негундовац), те обновом и негом аутохтоних врста (домаћа врба и топола, храст лужњак);
- Газдовање шумама у складу са одрживим развојем, еколошким принципима и условима заштите природних добара;
- Планско газдовање ловиштем у складу са Уредбом о заштити СРП „Царска бара";
- Унапређење стања ловишта и популације крупне и ситне дивљачи и систематски излов алохтоних, инвазивних рибљих врста.

3.2.2.2.2.4. Минерални и енергетски ресурси

- Одрживи развој коришћења минералних и енергетских ресурса и заштите животне средине, природних и створених вредности;
- Истраживање и одржива експлоатација минералних сировина и енергетских ресурса, у складу са важећим законским прописима, нарочито законом којим се уређује заштита природе и условима надлежних институција.

3.2.2.2. Заштита предела

- Уређење и одрживо коришћење простора који има природни, културно-историјски, туристички, рекреативни и пољопривредни значај, како би се очувале и унапредиле предеоне вредности;
- Очување заступљених специфичних типова предела;
- Постизање равнотеже између активности у простору и предеоних елемената, ради минимизирања оптерећења на заступљене типове карактера предела и очување и унапређење предеоне разноврсности;
- Успостављање мера заштите и уређења предеоних елемената у циљу очувања локалног идентитета и подизања атрактивности подручја;
- Интеграција у међународне мреже: културне стазе и еколошке мреже.

3.2.2.3. Заштита културног наслеђа

- Интегрална заштита и презентација природних и културних добара, односно интегрална заштита и презентација културног наслеђа са подручјем посебне намене у коме се налазе, што подразумева усклађивање презентације културног наслеђа са принципима очувања природних вредности окружења, чиме би се допринело на значају и атрактивности подручја посебне намене и омогућило веће интересовање за научно-истраживачки и образовни рад и посету из рекреативних разлога;
- Коришћење непокретних културних добара у едукативне, културно-уметничке и туристичке сврхе и дефинисање археолошких локалитета као развојног потенцијала подручја посебне намене, а не као ограничавајућег фактора;
- Очување и заштита пронађених археолошких налазишта или археолошких предмета од оштећења или уништења;
- Повезивање и умрежавање локалитета са осталим институцијама културе.

3.2.2.4. Становништво

- Прилагођавање демографским променама и даљи развој свих социоекономских структура становништва;
- Сузбијање неповољних демографских токова, кроз развој мреже институција за подршку породици, посебно на локалном нивоу;
- Достизање нивоа стопе укупног фертилитета од 1,85 детета по жени у року од 10-15 година;
- Ублажавање емиграционих токова и стварање позитивног окружења за постизање позитивних имиграционих токова;
- Оснаживање дневних миграција кроз јачање веза на релацији село-урбани центар;
- Стварање квалитетног окружења за улагање у јачање и развој људског капитала.

3.2.2.5. Насеља и јавне службе

- Развој сеоских насеља у правцу одрживе привредне, социјалне и физичке обнове и развоја;
- Уравнотежен популациони раст по појединим насељима, те постизање оптималне густине насељености у насељима у зависности од укупних потенцијала окружења;
- Подстицање развоја руралног/сеоског туризма и развоја терцијарних делатности, посебно у области снабдевања и пружања услуга за задовољавање разноврсних потреба становништва и посетилаца (туриста);
- Успостављање и очување равнотеже између просторног развоја заштићеног подручја и мреже насеља и јавних служби.

3.2.2.6. Привреда

- Јачање конкурентности привредних сектора, посебно пољопривреде, шумарства и туризма, уз очување и унапређење еколошких вредности подручја;
- Подстицаји за даљи развој малих и средњих предузећа и предузетништва посебно из области терцијарних делатности (трговина, занатство и угоститељство);
- Пораст запослености становништва;
- Побољшање локалне доступности изградњом одговарајуће инфраструктуре и боље комуналне опремљености постојећих радних зона.

Шумарство и ловство

- Развој шумарства и ловства као привредних грана у складу са условима заштите природе;
- Стварање услова за коришћење шумских и ловних потенцијала по принципу усмереног, одрживог и мудрог коришћења у складу са условима заштите;
- Дефинисање радњи и мера (станишни услови, технички објекти, и др.) за повећање учешћа бројности аутохтоних врста дивљачи у ловиштима;
- Међусобно усаглашавање основа газдовања шумама, ловних основа и планова управљања заштићеним подручјима.

Туризам

- Стварање просторних услова за развој туризма у оквиру расположивих потенцијала на одрживим премисама и заштита природне и културне баштине;
- Развој туризма у заштићеном подручју (СРП „Царска бара") у складу са Уредбом о заштити;
- Дефинисање приоритетних облика туризма, обима туристичких активности (еко-етно,културне, едукативне …) и подручја на којима ће се спроводити;
- Формирање и уређење едукативних и визиторских центара у заштићеном подручју и ван;
- Уређење локалитета намењених за остале облике туризма у складу са условима заштите природе;
- Инфраструктурно опремање простора у функцији развоја туризма;
- Изградња и уређење смештајних капацитета различитог нивоа услуга (еко-камп, бунгалови, салаши, нови туристички комплекси).

3.2.2.7. Инфраструктурни системи

3.2.2.7.1. Саобраћајна инфраструктура

- Стварање услова за даљи развој саобраћаја који ће поспешити привредни развој овог простора, а који се заснива на стратешким принципима одрживог развоја животне средине у оквиру урбаног и околног простора;
- Формирање мреже путева (посебно нижег хијерархијског нивоа) која треба да створи оптималне услове повезивања заштићеног подручја са окружењем, у циљу остварења комуникација са локалитетима који су у функцији афирмације предметног простора.

3.2.2.7.2. Водна и комунална инфраструктура

Уређење, заштита и коришћење интегралних водопривредних система и усклађивање са заштитом животне средине и осталим корисницима у простору, ради заштите вода и заштите од вода.

У области водопривреде, решења су у сагласности са значајем и утицајем Тисе, Бегеја и низом мањих природних и створених токова, тако да је неопходно:

1. Праћење стања водног режима, стања влажних станишта, одржавање оптималног режима вода и почетак спровођења хидротехничких мера за одржавање овог оптималног режима вода;
2. Утврђивање и одржавање оптималног водног режима влажних станишта;
3. Измуљавање дела корита Старог Бегеја;
4. Одржавање проточности канала који повезује Царску Бару са Старим Бегејом;
5. Ваљано одржавати постојећу мрежу одбрамбених насипа и регулисаних корита;
6. Сачувати мелиорационе системе;
7. Ревитализовати системе за наводњавање ;
8. Заштитити подземна и површинска изворишта.

3.2.2.7.3. Енергетска инфраструктура

- Сигурно, квалитетно и поуздано снабдевање енергијом и енергентима кроз технолошку модернизацију енергетских објеката;
- Рационализација потрошње енергије и смањење негативних утицаја енергетских објеката на животну средину;
- Функционално коришћење и штедња необновљивих ресурса, штедња произведене енергије и стимулисање примене нових технологија производње енергије, нарочито оних које доприносе рационалном коришћењу, штедњи енергије и заштити животне средине, као и коришћењу обновљивих извора енергије;
- Обезбеђивање услова за унапређење енергетске ефикасности у обављању енергетске делатности у потрошњи енергије;
- Планирање енергетске инфраструктуре у складу са условима и мерама заштите и уређења природних добара.

3.2.2.7.3.1. Обновљиви извори енергије (ОИЕ)

- Стварање услова за повећање и одрживо коришћење потенцијала обновљивих извора енергије пре свега енергије воде, биомасе, биогаса и соларне енергије у оквиру подручја посебне намене;
- Супституција електричне и топлотне енергије, енергијом произведеном из неконвенционалних обновљивих извора енергије.

3.2.2.7.3.2. Енергетска ефикасност

- Повећање сигурности снабдевања енергијом и њено ефикасније коришћење;
- Смањење негативних утицаја енергетског сектора на животну средину;
- Подстицање одговорног понашања према енергији и повећање енергетске ефикасности, на основу спровођења политике ефикасног коришћења енергије и мера енергетске ефикасности;

3.2.2.7.3.3. Електронска комуникациона инфраструктура

- Уравнотежен развој електронске комуникационе инфраструктуре на подручју Просторног плана, као једног од значајних покретача савремене економије;
- Развој широкопојасних мрежа за приступ;
- Обезбеђивање услова за равномеран развој електронских комуникација;

- Обезбеђивање доступности услуга универзалног сервиса свим грађанима, уз задовољење потреба специфичних друштвених група, укључујући особе са инвалидитетом, старије и социјално угрожене кориснике;
- обезбеђивање сталног унапређења квалитета услуга електронских комуникација.

3.2.2.8. Заштита животне средине

У циљу побољшања рационалне организације, коришћења и уређења простора у складу са основним принципима одрживог развоја и одрживог управљања отпадом потребно је вршити заштиту и коришћење простора у складу са следећим циљевима у области заштите животне средине и управљања отпадом:
- Усклађивање интереса и рационално коришћење потенцијала планског подручја, водећи рачуна о еколошким условима и ограниченим капацитетима животне средине, односно захтевима уређења подручја посебне намене;
- Предузимање превентивних мера заштите основних чинилаца животне средине (воде, ваздуха и земљишта);
- Одрживо управљање водама;
- Редовно вођење локалног регистра извора загађивања животне средине на територији Града Зрењанина као дела националног регистра за подручје обухвата Просторног плана;
- Санација и рекултивација еколошки најугроженијих подручја, пре свега неуређених депонија (сметлишта), на подручју обухвата Просторног плана;
- Управљање комуналним отпадом сходно Програмом управљања отпадом у Републици Србији за период 2022-2031;
- Успостављање система за управљање посебним токовима отпада, одрживо управљање опасним отпадом и забрана депоновања,
- Промоција и подстицање кућног компостирања у циљу очувања природних ресурса и животне средине.
- Интегрисање заштите животне средине у све секторе стратешког планирања и пројектовања, кроз инструменте процене утицаја (примена SEA, EIA и IPPC);
- Примена савременијих технолошких решења, најбољих доступних технологија (BAT) и концепта чистије производње приликом реализације пројеката који могу имати негативан утицај на квалитет животне средине, а у складу са условима заштите природе;
- Едукација грађана и подстицање развоја еколошке свести у области заштите животне средине и одрживог развоја, као и одрживог управљања отпадом.

3.2.2.9. Заштита од елементарних непогода и акцидентних ситуација

Оперативни циљеви у области заштите од елементарних непогода и акцидентних ситуација су:
- Израда Процене ризика од катастрофа, Плана смањења ризика од катастрофа и Плана заштите и спасавања - на регионалном и општинском нивоу;
- Јачање превентивних мера и активности у контексту ванредних ситуација;
- Приправност за потенцијалну манифестацију непогоде или удеса;
- Интеграција информација о севесо постројењима у планове на нижим хијерархијским нивоима, пре свега у општински план за Зрењанин и у урбанистичке планове;
- Доношење политике превенције удеса за сва севесо постројења/комплексе нижег реда и извештаја о безбедности и планова заштите од удеса за сва севесо постројења/комплексе вишег реда, уз разраду могућих сценарија удеса за постројења у контактној зони обухвата Просторног плана и забрана изградње севесо постројења на простору обухвата предметног Плана и у контактној зони у радијусу од мин 1000 m.

4. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ОБУХВАТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

4.1. ПОЛОЖАЈ

Подручје обухваћено Просторним планом СРП „Царска бара" (у даљем тексту: Резерват) налази се на подручју средњег Баната, непосредно уз леву обалу реке Тисе. Просторно и територијално налази се на делу града Зрењанин, југозападно од самог насеља, односно на подручју катастарских општина К.О. Бело Блато, К.О.Книћанин, К.О.Лукино Село, К.О. Перлез и К.О. Стајићево. Сам Резерват налази се у непосредном окружењу насеља: Мужља, Ечка, Стајићево, Перлез и Книћанин као и насеља Бело Блато и Лукино Село, која се налазе између две целине заштићеног подручја (Мужљански рит и Царска Бара). Простире се у правцу југозапад - североисток у дужини од око 6 km и ширине око 5 km.

Са геосаобраћајног аспекта, простор третиран Просторним планом СРП „Царска бара" са источне стране тангира ДП Iб реда бр.13 / М-24, Хоргош-Кањижа-Нови Кнежевац-Чока-Кикинда-Зрењанин-Чента-Београд, а са јужне стране ДП IIа реда бр. 129/Р-110, Кађ - Шајкаш - Тител - Перлез - Ковачица - Сечањ - државна граница са Румунијом (гранични прелаз Јаша Томић). Релативна близина и добра саобраћајна повезаност заштићеног подручја са већим градовима Зрењанином, Новим Садом и Београдом омогућује добар и брз приступ посетилаца.

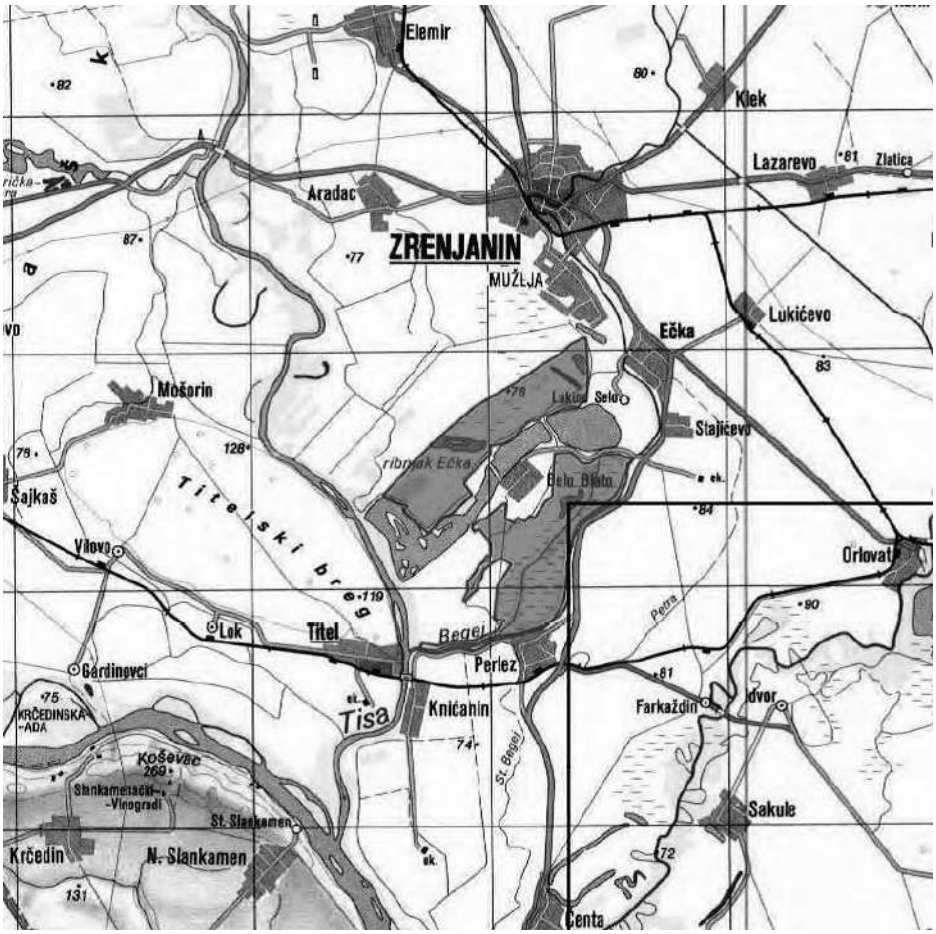

Слика 1. Географски положај заштићеног подручја СРП „Царска бара" у односу на окружење

4.2. ПРИРОДНИ УСЛОВИ ПОДРУЧЈА

4.2.1. Геолошке и геоморфолошке карактеристике

У геоморфолошком погледу подручје обухваћено Просторним планом СРП «Царска бара» налази се највећим делом на алувијалној равни реке Тисе. Посматрајући терен од реке Тисе ка банатској лесној тераси, алувијална раван Тисе идући од севера ка југу има неколико сужења и проширења на коме се налази и само заштићено подручје (проширење између Арадца и Перлеза). Насеља Ечка, Стајићево и Перлез подигнута су на вишим деловима лесне терасе, тако да се Лукино Село и Бело Блато налазе на надморској висини од 77 m. Ове терасе су за за 2 до 3 метра више од рита.

Алувијалну раван реке Тисе као најзначнију геоморфолошку целину на којој се налази заштићено подручје изградила је река Тиса, меандрирајући између Тителског брега на југозападу и зрењанинске лесне терасе на североистоку. Мењајући често свој ток у прошлости Тиса је оставила трагове старих праваца отицања који су данас углавном забарени. Једно такво корито наследио је Бегеј, у другима су изграђени ечански рибњаци, док су остале, мање или веће забарене површине (Царска бара, и друге баре које су каналисањем исушене). На алувијалној равни карактеристични су акумулациони облици рељефа и то: обалске гредице, обалски брежуљци и речна острва. Стара речна корита и обалске греде су основни облици флувијалног рељефа.

У геолошкој грађи СРП „Царска бара", као и ширег подручја у обухвату Просторног плана, доминирају седиментне стене неогене старости. На површини терена су најзаступљеније квартарне творевине - холоценске а ређе плеистоценске старости. Заступљене су творевине барско - поводањских фација и фација корита.

4.2.2. Климатске карактеристике

За сагледавање климатских прилика на подручју третираног Просторним планом СРП „Царска бара" коришћени су подаци са најближе метеоролошке станице у Зрењанину (80 m n.v.) за период од 1981. до 2010. године.

Температура ваздуха

Средња годишња температура ваздуха за наведени период износи 11,5°C. Средња годишња максимална температура ваздуха забележена је од 17°C, док је средња годишња минимална температура ваздуха износила 6,7°C. У просеку најхладнији месец је јануар са средњом месечном температуром од 0,1°C, док је најтоплији јул са средњом месечном температуром ваздуха 22,2°C. Средње годишње температуре ваздуха по годишњим добима износе: пролеће 12,0°C, лето 21,6°C, јесен 11,7°C и зима 0,9 °C. Просечна зимска температура ваздуха је изнад нуле. Најнижа просечна месечна температура забележена је у јануару -2,9°C, док је највиша средња месечна температура забележена у августу 28,6°C. У вегетационом периоду април-октобар средњи месечни просек износио је 17,6 °C.

Влажност

Релативна влажност ваздуха варира на нивоу средњих годишњих вредности од 65 % до 86%. Средња годишња релативна влажност ваздуха у датом периоду износи 73%. Децембар, јануар, новембар и фебруар су месеци са највећом релативном влажношћу, док су мај, август и април месеци са најмањом релативном влажношћу.

Облачност и осунчаност

Средња годишња вредност облачности за ово подручје износи 55% док је средње годишња вредност инсолације 2101,4 час. односно 5,75 просечно час/ дан. Средње годишњи број ведрих дана (72), као и средње годишњи број облачних дана (102), од великог су значаја у процесу фотосинтезе у развоју биљног света.

Падавине

Средња годишња количина падавина износи 583.2 mm. Најмању средњу месечну вредност количине падавина има фебруар са просеком од 30,0 mm а највећу јун са 88,8 mm. Према годишњим добима лето са просечном количином падавина од 72,9 mm и јесен са 65,2 mm имају већу количину падавина од зиме (42,3 mm) и пролећа (52,9 mm).

Број дана са снегом у просеку годишње износи 22 а са снежним покривачем 31 дан. У просеку највише снежних дана имају јануар и фебруар.

Ветровитост

Просечне годишње вредности честина ветрова показују да је доминантан југоисточни ветар - кошава са честином од 218,1% а затим западни ветар са 182,6%о. Најслабији интензитет има североисточни ветар 54,3%о. Најчешћи ветрови су из западног и источног квадранта руже ветрова. Насупрот западним ветровима, они из источног квадранта најчешће су суви, по правилу доносе суво и хладно време. На хиљаду мерења су годишње просечно 77 пута регистроване тишине.

4.2.3. Хидрографске и хидролошке карактеристике

Површинске воде овог подручја чине реке Тиса, Стари Бегеј, Пловни Бегеј, језера формирана као рибњаци, и баре.

На подручју се налази и већи број флувијалних језера насталих радом речне ерозије и акумулације Тисе и Бегеја током алувијума. Њихови басени су у ствари напуштена речна корита, рукавци и меандри. Мелиорационим радовима током XVIII века, читав простор је уређен и регулисан, тако да је на простору изнад северних граница Резервата формирано укупно 16 језера ради узгоја рибе. Највећа по својој површини су Бело (540 ha), Коча (344 ha), Мика (340 ha), Брана (82,5 ha), Јоца (535 ha) и Шовајка (162 ha).

Царска бара представља мртвају Бегеја, коју је река изградила током холоцена. Укупна дужина Царске Баре износи 1500 метара, ширина 700 метара, а површине 447 ha. Просечна дубина воде у језеру износи 0,9 метара у пролеће и почетком лета, до 0,4 метра током лета. У појединим дужим сушним периодима пресушује и том приликом се вода вештачки пребацује у Царску Бару. Овакве хидролошке одлике у комбинацији са климом и другим еколошким условима, резултирали су присуством разноврсног биљног и животињског света, због чега је Царска Бара заштићена режимом I степена заштите.

Царска Бара воду добија површинским притицањем из Бегеја, односно из рибњака, излучивањем падавина на акваторију и подземним притицањем из фреатске издани.

Воду губи површинским отицањем, испаравањем, подземним отицањем и изливањем у рибњаке. Због оваквог начина храњења, мале надморске висине и дубине, као и под утицајем степскоконтиненталне климе, највећи део комплекса баре је обрастао трском, шеваром и низијском шумом. Нагомилавањем остатака барског биља, образовани су у води слојеви тресета. Због велике количине растворених органских материја, вода у бари је тамно мрке боје.

У северном делу Резервата, непосредно изнад Царске Баре, налази се мањи рукавац, познат као Стари Бегеј који је у II степену заштите. Површински је спојен са Старим Бегејом, одакле се углавном и снабдева водом.

Тигањица је бара у северном делу Резервата и тешко је приступачна, обзиром да је већим делом обрасла трском, а налази се у режиму заштите I степена. У јужним деловима Резервата, укљештена између Старог и Пловног Бегеја, налази се Перлеска Бара која се такође налази у режиму I степена заштите.

Подземне воде

Дубина подземне фреатске воде у појасу око СРП „Царска Бара" се креће од 1 m до 2,5 метра. Многобројне депресије на топографској површини су испуњене изданском водом, што је узрок постојања многобројних бара.

Издан је најплића у мају, а најдубља у октобру и новембру. Режим подземних вода је у зависности од речног режима, претежно тиског режима, у чијој се алувијалној равни Резерват налази.

Артешке издани карактеришу се појавом у више водоносних хоризоната. На ширем подручју Зрењанина утврђено је 5 водоносних хоризоната. Први је на дубини од 35 m до 60 m, а налази се у дилувијалним наслагама. Други се јавља на дубини од 60 m до 80 m, а одвојен је од претходног глиновитим слојем дебљине 6 m до 20 m. Овај хоризонт има највећу дубину на подручју Зрењанина, према северу благо тоне, а према југу се издиже, а вода садржи већу количину гвожђа и суви остатак. Четврти водоносни хоризонт је на дубини од 135 m до 195 m, а пети се налази на дубини од око 250 метара.

4.2.4. Педолошке карактеристике

Педолошка слика у границама обухвата Просторног плана је веома шаролика, јер је заступљен велики број типова земљишта, на релативно малом простору.

На простору јужно од језера присутна су алувијална земљишта, врло хетерогене морфологије, али солидног производног потенцијала.

У знатном обиму заступљена је и ритска смоница образована на језерским седиментима. Садржи доста хумуса, азота и калијума, али има лоше физичке особине, јер тешко прима и пропушта воду, па је тешка за обраду и не сматра се вредним производним земљиштем.

Нешто мање је заступљена ритска црница, са високим садржајем хумуса (од 2-6%), тешко глиновито земљиште, али ипак производно вредније од предходног.

Солоњец-солончакасти, глиновит и заслањен је производно мало вредно земљиште, ниске плодности, раније коришћен за изградњу рибњака

Солончак је халоморфно земљиште заслањено солима натријума, мало заступљено (у бари Тигањици), ниске производне вредности.

4.2.5. Сеизмолошке карактеристике

Према подацима добијеним од Сеизмолошког завода Србије, у погледу сеизмичности за повратни период од 475 година, подручје обухваћено Просторним планом се налази у зони са могућим интензитетом потреса од VII- VIII степени сеизмичког интензитета према Европској макросеизмичкој скали (ЕМС-98), па су нужне мере заштите од трусних померања.

4.3. ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ

4.3.1. Природни ресурси

Пољопривредно земљиште

Основне пољопривредне активности одвијају се на подручју изван зона заштите, на пољопривредном земљишту солидног педолошког састава и бонитетне вредности. По начину коришћења преовлађује ратарство, уз мале површине под сталним засадима и нешто веће под ливадама и пашњаци.

Пољопривредно земљиште у оквиру Резервата, је нижег бонитета од других подручја у окружењу, а ритска, мочварна и заслањена земљишта обухватају око половине површина.

На подручју Резервата ливаде и пашњаци представљају доминантну категорију замљишта и обухватају 29,32% површина, трстици и мочваре 21,51%, а обрадиве површине (без ливада) свега 13,68%.

Климатска ограничења, пре свега честе суше, са неравномерном расподелом падавина, затим честе зимске голомразице, као и висок ниво подземних вода, у великој мери утичу на начин коришћења пољопривредног земљишта. Такође, режим заштите, практично онемогућава обраду земљишта на подручју Резервата. Првим степеном заштите обухваћено је 617 ha (14,18%), другим 1910 ha (40,41%), а трећим 2146 ha (45,41%).

Воде и водно земљиште

Воде у водотоцима и подземне воде, као део укупних вода, представљају јединствен водопривредни подсистем и њихове количине и квалитет морају бити у складу са потребама друштва и заштитом животне средине. Приликом коришћења вода не смеју се угрозити прописани водни режими (квалитативне и количинске компоненте), довести у опасност здравље људи, угрозити животињски и биљни свет, природне и културне вредности и добра (естетске вредности вода и околине, археолошки, историјски, биолошки и геолошки ресурси, итд.), као и рационалне потребе низводних корисника и заинтересованих за воде.

У складу са Законом о водама, воде се могу користити на начин којим се не угрожавају природна својства воде, не доводи у опасност живот и здравље људи, не угрожава биљни и животињски свет, природне вредности и непокретна културна добра.

Водно земљиште, у смислу Закона о водама, јесте земљиште на коме стално или повремено има воде, због чега се формирају посебни хидролошки, геоморфолошки и биолошки односи који се одражавају на акватични и приобални екосистем. Водно земљиште текуће воде, у смислу овог Закона, јесте корито за велику воду и приобално земљиште. Водно земљиште стајаће воде, у смислу овог Закона, јесте корито и појас земљишта уз корито стајаће воде, до највишег забележеног водостаја.

Водном земљишту се мора посветити посебна пажња интегралним решавањем проблема коришћења и заштите вода, уређења водних режима и одбране од поплава, јер је ово земљиште елеменат простора од изузетне важности.

Воде и водно земљиште у обухвату Просторног плана представљају каналска мрежа (мелиорациони канали и канали у инундацији), одбрамбена линија, стајаће воде (трстици и мочваре), шуме на водном земљишту, и водозаштитна подручја.

Шуме и шумско земљиште

Шуме и шумско земљиште налазе се у приватном и државном власништву, на око 388,16 ха, односно 3,97% од укупне површине Обухвата плана. Приватне шуме представљају мали део шумских површина, у виду монокултура багрема и тополе. Државним шумама газдују ЈП „Војводинашуме" и ВДП „Средњи Банат".

Шумске површине чине део природног мозаика водених, мочварних и сувоземних екосистема, и представљају значајан центар екосистемског специјског и генског диверзитета. Због релативно мале надморске висине и близине старог и новог тока реке Бегеј, биљни свет, а самим тим и шумска вегетација су условљени плавним и подземним водама, тј. вегетација на овим просторима је азоналног типа. Велики део

површина природног добра покривен је шумама испресецаним мочварама и барама, међу којима се издвајају Царска бара, Тигањица и Перлеска бара, које су још увек задржале своје природне одлике и карактеристике.

Шуме су заступљене на површинама са режимом заштите сва три степена, с тим да су најразвијеније у подручју са режимом заштите II степена, непосредно уз обалу Старог Бегеја, где постоје одлични услови за боравак птица, као и склоништа за високу дивљач.

Постојање насеља на овом простору је праћено различитим начинима коришћења ритских површина (испаша стоке, градња рибњака, градња насипа, одводњавање земљишта и др.), као и шума. Сеча шума има за последицу нагле промене у шумским и суседним екосистемима. Међутим, измене природног режима плављења, као што је то овде случај, као и уношење страних врста често имају далекосежнији утицај на стање шумске вегетације, условљавајући неповратну алогену сукцесију.

Антропогени утицај на шумску вегетацију, за последицу има велики степен измењености станишних услова, природне структуре и састава шумских заједница. Већи део шума природног добра налази се у одређеном степену деградације.

Присутне шумске заједнице су:
- заједница бадемасте врбе (Ass. Salicetum triandre);
- заједница беле врбе (Ass. Salicetum albae pannonicum);
- заједница беле и црне тополе (Ass. Populetum nigro - albae Slav. 52);
- заједница лужњака и пољског јасена (Fraxineto - Quercetum roboris Rud);
- заједница лужњака и јавора жешље (Aceri tatarici-Quercetum).

Шумске културе су присутне, мада не у великој мери, а јављају се као засади багрема, пенсилванског јасена, клонских топола и беле врбе. Најраспрострањеније су шуме клонских топола.

Минералне сировине

На простору обухвата Просторног плана, нема евидентираних изворишта/лежишта у експлоатацији са овереним билансним резервама подземних и термо-минералних вода и других не металичних минералних сировина, као ни евидентарне појаве минералних сировина.

На простору обухвата Просторног плана подручја посебне намене, налази се одобрени истражни простор НИС А.Д. бр. 6175, локалитет средњи Банат за истраживње нафте и гаса.

4.3.2. Природна добра

Просторним планом су обухваћене просторне целине од значаја за очување биолошке разноврсности које чине: Специјални резерват природе „Царска бара", станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста од националног значаја и еколошки коридори који повезују еколошки значајна подручја на простору Републике Србије.

Специјални резерват природе „Царска бара"

Специјални резерват природе „Царска бара" је природно добро, заштићено на основу Уредбе о проглашењу Специјалног резервата природе „Царска бара" („Службени гласник РС", број 46/2011). Проглашен је за заштићено подручје од изузетног значаја, односно I категорије. Налази се на територији Града Зрењанина и обухвата делове подручја катастарских општина Лукино Село, Стајићево, Перлез, Книћанин и Бело Блато. На подручју СРП „Царска бара" утврђују се режими заштите I, II и III степена.

Заштита овог подручја је од изузетне важности за трајну добробит природних вредности од националног или европског значаја.

Разноликост станишних типова и за њих везаних животних заједница последица је геоморфолошких, педолошких, хидролошких и историјских одлика, као и човековог утицаја. Ово међународно значајно природно добро представља вредан рефугијум барско-мочварног карактера.

Основне врсте флоре и фауне на простору СРП „Царска бара" су: биљне врсте, инсекти, рибе, водоземци, гмизавци, птице и сисари.

Природна станишта на подручју Резервата су само остаци (фрагменти) некадашњих пространих влажних станишта региона. Иако су још увек присутни знаци интензивног антропогеног утицаја, очуваност СРП „Царска бара" је у релативно задовољавајућем стању. Заштита природних вредности Царске баре је спроведена тростепеном заштитом.

Подручје Специјалног резервата природе „Царска бара" чине просторне целине Мужљански рит, површине 2062 ha и Царска бара (Стари Бегеј са влажним подручјем, Ботошки, Фаркаждински и Мали рит - Фидричка), површине 2664 ha, које се међусобно не граниче.

На подручју Резервата утврђени су режими заштите I, II и III степена.

Слика 2. СРП „Царска бара" са режимима заштите

Режим заштите I степена, укупне површине 670 ha, односно 14,18% подручја, обухвата следеће површине. Режим заштите II степена, укупне површине 1910 ha, односно 40,41% подручја, обухвата следеће површине. Режим заштите III степена, површине 2146 ha, односно 45,41% подручја, обухвата преостали део заштићеног подручја који није обухваћен режимом заштите I и II степена.

Станишта заштићених и строго заштићених врста

Јединица локалне самоуправе	Ознака и назив станишта заштићених и строго заштићених врста
Град Зрењанин	**ЗРЕ08а „Ечански рибњаци" -** **ЗРЕ08б „Ечански рибњаци" -** **ЗРЕ14аа, ЗРЕ14да „Ушће Бегеја" -**

Еколошки коридори

У обухвату Плана налази се, поред неколико еколошких коридора локалног карактера, и међународни еколошки коридор река Тиса.
Према Уредби о еколошкој мрежи „Царска бара" је утврђена као еколошки значајно подручје број 12. На основу ове Уредбе, еколошки значајна подручја *и* еколошки коридори чине део еколошке мреже Републике Србије.

Подручја од међународног значаја за очување биолошке разноврсности

Специјални резерват природе „Царска бара" је евидентирано као подручје од међународног значаја за очување биолошке разноврсности. Подручје резервата уврштено је од 2005. године у међународна ботанички значајна подручја Централне и Источне Европе статуса значајног за биљке (IPA- Important Plant Area), под називом „Стари Бегеј-Царска бара".

Као подручје од међународног значаја за птице (IBA - Important Bird Area), верификовано је под ознаком RS011IBA. Ово заштићено подручје је уписано у Рамсарску листу на основу Конвенције о мочварама које су од међународног значаја нарочито као станишта птица мочварица. Овом Конвенцијом се обезбеђује оквир за мудро управљање влажним стаништима кроз локалне и међународне активности, како би се обезбедио одрживи развој и коришћење влажних станишта.

Рамсарска конвенција подразумева одржавање еколошког карактера влажних станишта кроз примену екосистемског приступа за добробит људске заједнице, посебно локалне заједнице.

Захваљујући специфичним условима станишта (водена, мочварна, шумска, слатинска), ово подручје је одређено као Подручје од посебне важности за заштиту природе (Areas of Special Conservation Interest- ASCI). Као такво обрађено је и имплементирано у EMERALD мрежу станишта и врста, на основу директиве ЕЕС

СРП „Царска бара" се поверава на управљање „Установи Резервати природе Зрењанин" (Уредба о измени Уредбе о проглашењу Специјалног резервата природе „Царска бара",Службени гласник РС", број 96/21).

4.4. КАРАКТЕР ПРЕДЕЛА

Карактер простора у обухвату Просторног плана, дефинишу специфични геоморфолошки услови, ток реке Тисе и Бегеја, Лукино Село, Бело Блато, мањи део насеља Стајићево и Перлез, као и Книћанин у непосредном окружењу (ван границе обухвата), и њихово рурално залеђе. Аспекте културног предела карактерише структура пољопривредне производње, начин коришћења земљишта, распоред, величина, међусобне релације и морфологија насеља на овом подручју.

Простор који обухвата Просторни план се простире највећим делом на алувијалној равни реке Тисе, а мањим делом на лесној тераси. Главни утицај на формирање данашње слике предела имала је река Тиса и водени ток Бегеја чије корито се усекло у речну терасу, а промене корита су остављале за собом запуштене мртваје и простране површине између њих на којима су настале примарне слатине.

Због близине подземне воде, мезо и микрорељеф одређују текстуру природних станишта. Мале висинске разлике условљавају настанак разноврсних станишних типова и такође утичу на положај и формацију насеља и обрадивих површина.

Травна станишта која окружују насеља, утицала су на развој сточарства, а пре свега традиционално полу-номадско пашарење.

4.5. НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА

У обухвату Просторног плана, према подацима и условима добијеним од Завода за заштиту споменика културе Зрењанин се налази разноврсно и вредно културно наслеђе које чине археолошки локалитети и покретни археолошки материјал.

По свом положају околина Царске Баре представљала је идеално станиште људи *у* свим периодима људске историје. То потврђује и податак да се у непосредној близини Царске Баре налазе бројни остаци материјалне културе који се везују за период од неолита до позног средњег века.

Табела 3. Археолошки локалитети

Р.бр.	Назив	Значај/ раздобље	Бр. парцеле/ координате	Опис
	Бело Блато			
1.	Чуварница	Вишеслојно налазиште (неолит, бронза)	**(к.п.2625)** N 45° 16' 56" E 20° 24' 27"	Долма која се протеже правцем север-југ чини границу Перлеског и Бело Блатског атара. Северно од долме је Бело језеро, источно, југо-источно је Стари Бегеј, јужно резерват Царска бара. Некада је на почетку насипа и локалног пута Зрењанин-Бело Блато, била чуварница у којој је живео Л. Сарвак. Од нађеног материјала направио је збирку у којој је било неколико целих посуда већих димензија, два минијатурна суда, нога пехара.
2.	Позајмиште	Бронза	**(к.п.2603)** N 45° 16' 56" E 20° 24' 27"	Позајмиште асфалтног пута налазило се са десне стране на самој кривини пута Зрењанин - Бело Блато. Данас, на том месту је мање вештачко језеро за наводњавање расадника. Л. Сарвак на овом простору је нашао чизму од печене глине, бронзану иглу са ушицом и друге предмете који се датују у бронзано доба.
3.	Греда	антика	N 45° 17' 03" E 20° 23' 32"	На самој кривини са леве стране пута Вело Блато-Зрењанин, налази се греда која је 1,4 км удаљена до првих кућа Белог Блата. Локалитет је регистрован на ободу њива ка крајњој издужена греди која се пружа правцем исток-запад. Приликом земљаних радова мештани су наилазили на мању количину сарматске грубе керамике. Данас је ова греда орањем девастирана. Поред керамичког материјала на овом потесу Ботошког рита прикључена је и извесна количина кућног лепа па се може предпоставити да се ради о сарматском насељу.

Р.бр.	Назив	Значај/ раздобље	Бр. парцеле/ координате	Опис
	Бело Блато			
4.	Виногради	Антика, халштат, бронза	**(к.п.2095,2108, 2193.)** N 45° 23' 45,20" **E** 20° 38 51,28"	На самом улазу у село са леве стране, налазе се оранице које на североистоку додирују последњи низ кућа. На западу, преко асфалтног пута је Коча језеро, истоку Ботошки рит. Приликом земљаних радова ка подизању насипа откривен је накит који се временски везује за 3/4 век наше ере. Предпоставља се да је на том месту било сарматско гробље и насеље. Налаза има и у околини Коча језера где је прикупљен већи број керамичког материјала и кућног лепа везана за бронзано и гвоздено доба. Ради се вероватно о остатку насеља из прелазног позно бронзаног у халштатскм период.
5.	Пашњак	Средњи век	**(к.п. 3259)** N 45° 15' 45" E 20° 38' 51"	Локалитет се налази југо-западно од села, недалеко од бивше сеоске задруге а данас трскаре Бело Блато. Од последњих кућа и сеоског гробља удаљена је око 1 км и данас служи као сеоски пашњак. У прошлости на овом месту била је доста заравњена хумка са које су мештани узимали земљу за прављење черпића. На овом месту нађена два фрагментована лонца, рађена на витлу.
6.	Локалитет Крушкули	Вишеслојно налазиште (неолит, бронза, средњи век)	N 45° *15*' 45" E 20° 38' 51"	Локалитет се налази око 1км јужно од последњих кућа, на благој хумкастој узвици омеђаној са северне стране ораницама, источно нижим ритским тереном и одводним каналом који под правим углом скреће ка југу да би на западу границу чинила долма Микиног језера. На овом потесу налажене су камене алатке и керамички материјал из неолитског, бронзаног периода и средњег века.
7.	Једанаеста дуж/ дуге дужи	Вишеслојно налазиште (неолит, антика,средњи век)	**(к.п.4327)** N 45° 15' 35" E 20° 21' 20"	Локалитет се налази на удаљености 1,4 км. југозападно од последњих кућа. У питању су оранице више власника испресецане системом канала за одводњавање. Потес представља алувијалну раван Тисе, са бројним мањим депресијама окружене са западне стране рибњаком и Брана језером на истоку ритским земљиштем и Старим Бегејом, јужно Дуге дужи излазе на реку Тису.

Р.бр.	Назив	Значај/ раздобље	Бр. парцеле/ координате	Опис
	Бело Блато			
				На овом потесу поптиће керамички материјал из неолитског периода н неколико фрагмената из сарматског и средњовековног периода.
8.	Јакуб Брег	Вишеслојно налазиште (енеолит, халштат, антнка, средњи век)	**(к.п.3492-3531)** N 45° 14' 47" E 20° 22' 32"	Налази се југоисточно од села на удаљености од 3,4 км од последњих СЕОСКИХ кућа. Велики одводни канал представља северку и западну границу према потесу за Дударом. Јужио је Фаркаждински рит, источно и северо-источио налази се река Вегеј и Царска Бара. Сам терен представља ритску земиште на коме се ТОКОМ године задржава вода. Керамички налази припадају тисаполгар култури, халштом, сарматском и средњевековном периоду.
9.	Папова земља	Вишеслојно налазиште (бронза, антика)	**(к.п. 2923)** N 45° 14' 01" E 20° 21' 49"	Налази се југоисточно од последњих кућа на удаљености од око 4,6 км. Потес Папова земља са севера, запада и југа окружује велики одводни канал а са истока Фаркаждински рит који се граничи са десном обалом Бегеја. Са овог терена који представља ритску земљу нађена је керамички посуда из бронзаног доба и неколико фрагмената посуде из сарматског периода.
10.	Локалитет Н.Н. Обала Бегеја			Без ближих података о месту налаза у Народном музеју се налази керамика Гава групу.
11.	Локалитет Н.Н.			У приватној збирци налазе се неколико фрагмената посуда из неолитског, сарматског и средњовековног периода.
	Ечка			
1.	Немачко гробље	АНТИКА	N 45° 19' 25" E 20° 26' 57"	Приликом изградње пута Зрењанин-Београд 1958. године на удаљености од 100 м од гробља налазило се позајмиште земље за насипање трасе пута. На овом простору откривено је шест скелета са прилозима који се опредељују у сарматски период.
2.	Бензинска пумпа	Антика	N 45° 19' 20" E 20° 27' 06"	Приликом подизања бензнске пумпе на десној страни пута Зрењанин-Београд, радници су нашли на фрагмемата сарматске керамике Новоизграђени објекат налази се на источном излазу Ечке на потесу Гладне баште.

Р.бр.	Назив	Значај/ раздобље	Бр. парцеле/ координате	Опис
	Бело Блато			
3.	Обала Бегеја	Вишеслојно налазиште (бронза,халштат, средњи век)	N 45°19' 07" E 20° 25' 52"	На југо-западном излазу из села од мота до прве окуке на левој страни обале прикупљен је материјал из бронзаног и халштатског периода.
	Лукино Село			
1.	Обала Белог језера	Вишеслојно налазиште (праисторија, средњи век)		На обали Белог језера на које излази западна периферија села мештани су нашили на археолошки материја из праисторијског и средњовековног периода.
2.	Хумка	Праисторија	N 45° 19' 08" E 20° 23' 52"	Хумка која се налази на потесу Слатине удаљена је око 5-6 км северозападно од Лукиног Села. У слатинастом благо заталасаном, ниском терену уздиже се хумкасто узвишење надморске висине 78,3 м. Данас у близини налазе се од североистока до југозапада три језера која су дадас исушена. На северозападу налази се Коњски излаз који већ припада мужљанском атару. По ободу узораних њива још се и данас могу прикупити праисторијски материјали.
3.	Старо Село	Вишеслојно налазиште (антика, средњи век)	N 45° 18' 55" E 20° 25' 36"	Северно од села налази се потес Старо село, омеђано је на северу, западу и истоку оцедним каналом који окружује цело насеље. У њивама које се интезивно прекривају пластеницима може се наићи и на археолошки материјал, који припада сарматсом и праисторијском периоду.
4.	Гробље	Средњи век	N 45°18' 18" E 20° 25' 58"	Сеоско гробље налази се на западној периферији удаљено од последњих кућа око 200 м. Гробље се уздиже на оцедном терену са севера-североистоку излази на оцедни канал, Северозападно су оранице потеса Старо село где је откривена незнатна количина средњовековне керамнке.
5.	Локалитет „Н.Н."			У народном музеју Зрењанин налази се више комада керамичких фрагментованих посуда који су нађени у атару Лукиног села. Ови налази временски се опредељују у рани неолит, винчу, гвоздено доба, сарматски период и средњи век.
	Перлез			
1.	Ревеница	Вишеслојно налазиште (неолит, бакар,антика)	N45° 15' 26" E20° 25' 04"	Налази се северно од Перлеза. Од центра села удаљен је 2,5 км. Ревеница

Р.бр.	Назив	Значај/ раздобље	Бр. парцеле/ координате	Опис
	Бело Блато			
				представља баште које се завршавају обрушени плато која се спушта у старо корито Вегеја. Песковити профил је висине и до 2 м.
2.	Селиште циглана" Вењин Славка"	(к.п.)Антика	N 45° 11' 27" E 20° 22' 53"	На самој јужној периферији села иза пруге и са десне стране пута који води из села налази се сада приватна циглана. У позајмишту шездесетих година откривена је сарматско насеље и некропола.
3.	Селиште Шпиц	Вишеслојно налазиште (неолит, халштат, антика)	N 45°11' 27" E 20° 22' 53"	На самом шпицу високе старе обале и рита код леве обале Старог Бегеја у њивама више власника налази се ка већој површини већа количина сарматске и мања количина халштатске и неолитске керамике. Керамику прати и животињски остеолошки материјал. Налази говори о постојању насеља из поменутих периода.
4.	Батка	Вишеслојно налазиште	N 45° 14'49,82" /20°12'56,07" E 20°12'56,07"/ 20°23'08,38"	Са овог подручја потичу археолошки материјали који су већ почетком формирања музеја у Зрењанину чинила костур археолошке збирке. Прва рекогносцирања терена обавио је Музеј 1949. године да би од 1968. до 1989. године овај терен био систематски истражен. На делу истражене обале регистровано је 72 локалитета са археолошким материјалом, а отворено је 25 сонди. Резултат тих истраживања дала су велики број откривених културних јама, кућног лепа, керамичког материјала, гробова који се везују од ранонеолитког, бронзаног, рано античког до пуног средњег века.

Један од најзначајнијих, најстаријих, најдуже и систематски испитаних терена јесте локалитет Батка која се у дужини од 12 км протеже од насеља Стајићево до самог насеља Перлез. Локалитет се налази на старој обали Бегеја и богат је остацима материјалне културе од праисторије до пуног средњег века.

Са овог локалитета потичу предмети које су прикупљали мештани још од 1917. године и представљали су прве музејске предмете у археолошкој збирци Народног музеја Бечкерека, Петровграда и данас Зрењанина. Систематска ископавања трајала су пуних двадесет година да би била окончана 1989. године. Налазе материјалне културе налазимо и у атару Белог Блата, Лукиног села и у Мужљанском атару.

4.6. ДЕМОГРАФСКИ ПОДАЦИ

4.6.1 Становништво

Анализа демографског развоја насеља у обухвату Просторног плана извршена је на основу званичних статистичких података пописа становништва у периоду 1948-2011. године. Према последњем попису становништва 2011. године, у 4 насеља у обухвату Просторног плана живело је 7164 становника.

Табела 4. Кретање укупног броја становника[1]

Насеља	Година пописа							
	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	2011.
Бело Блато	2159	2490	2031	1841	1746	1762	1477	1342
Лукино Село	1007	757	876	722	703	643	598	498
Стајићево	1133	1229	1413	1607	1993	2058	1999	1941
Перлез	4528	4623	4881	4458	4283	3880	3818	3383
Укупно	**8827**	**9099**	**9201**	**8628**	**8725**	**8343**	**7892**	**7164**

У периоду од 1948-1991. године укупан број становника на територији обухвата Просторног плана је варирао, док је од 1991. године приметан перманентан пад популације.

Анализа дневних миграционих кретања извршена је на основу података Пописа 2011. године (Подаци на нивоу јединице локалне самоуправе) и указује на то да су најобимније миграције у оквиру исте општине, затим следе миграције у другу област, а затим миграције у другу општину исте области.

Кретање укупног броја домаћинстава је у анализираном периоду (1948-2011.год), имало тренд благог пораста изузев последњег Пописа 2011. године где је приметан пад броја домаћинстава. Просечна величина домаћинства, према Попису 2011. година, износила је 2,7 члана по домаћинству.

Табела 5. Број домаћинстава[2]

Насеља	Година пописа							
	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	2011.
Бело Блато	586	653	560	564	569	629	568	520
Лукино Село	302	225	258	241	232	234	217	197
Стајићево	276	289	352	439	566	617	627	631
Перлез	1148	1241	1417	1367	1399	1311	1284	1219
Укупно	**2312**	**2408**	**2587**	**2611**	**2766**	**2791**	**2696**	**2567**

4.6.2. Мрежа и функције насеља

Мрежу насеља на простору обухваћеном Просторним планом чине два насеља Лукино Село и Бело Блато и делови насеља Стајићево и Перлез. Сва насеља у обухвату Просторног плана припадају административном подручју града Зрењанина самим тим и функционална усмереност свих насеља је ка центру јединице локалне самоуправе, односно ка Зрењанину.

Најбитнији фактори који су били од пресудног значаја за положај насеља су природни фактори: река Дунав, Тиса, Бегеј, геоморфолошке карактеристике, као и шумске и пољопривредне површине у контактном подручју око СРП „Царска бара".

1 Упоредни преглед броја становника 1948, 1953, 1961, 1971, 1981, 1991, 2002 и 2011. - Подаци по насељима, РЗС, Београд 2014.

2 Упоредни преглед броја домаћинстава 1948 - 2011. и станова 1971-2011. - Подаци по насељима, РЗС, Београд 2014.

Анализирајући морфогенезу насеља уочава се специфична урбанистичка структура везана за период формирања током XVII и XVIII века. Уочљива је планска композиција геометријског карактера односно ортогоналне шеме улица насеља, колико то допуштају геоморфолошки услови терена на којима су насеља настала.

У оквиру границе обухвата Просторног плана заступљена је мала просечна величина насеља. Класификација насеља по демографској величини у ових четири насеља указује да је просечна популациона величина 1791 становника. Једно насеље се налази у демографској величини до 1000 становника (Лукино Село), два насеља су по демографској величини сврстана у категорију од 1001-3000 становника (Бело Блато и Стајићево), а једно насеље је у демографској величини 3001-5000 становника (Перлез).

Мрежа насеља на подручју обухвата Просторног плана је веће густине у односу на просек АП Војводине односно у обухвату Просторног плана на сваких 100 km² налази се у просеку 4,1 насеље (у АП Војводини се на сваких 100 km² налази у просеку 2,2 насеља).

Класификација на бази основних и посебних функција и функционалног капацитета указује на то да се у обухвату Просторног плана издваја насеље односно центар заједнице сеоских насеља (насеље Перлез које осим што поседују основне функције, обједињују околна примарна сеоска насеља) и примарна сеоска насеља (Лукино Село, Бело Блато и Стајићево) која углавном поседују пољопривредну и стамбену функцију. Функционална типологија насеља према структурном уделу запосленог становништва у примарном, секундарном и терцијарном сектору указује на то да насеље Перлез аграрно-услужни тип насеља, док се остала насеља могу сврстати у аграрни тип насеља.

4.6.3. Јавне службе

Постојеће стање јавних служби у насељима у оквиру обухвата Просторног плана утврђено је према подацима из Просторног плана Града Зрењанина. Постојеће установе социјалне заштите неопходно је реконструисати, адаптирати или санирати. Установе предшколског и основног образовања углавном задовољавају потребе становника предметног подручја, као и капацитети здравствених установа. Сви постојећи објекти културе задовољавају потребе становника, али је неопходна санација и адаптација истих. Постојећи спортски објекти су дотрајали и руинирани, без стандардних реквизита неопходних за обављање ове делатности.

4.6.4. Привреда

Подручје обухвата Просторног плана располаже природним развојним потенцијалима чији квалитет и атрактивност обезбеђују основне претпоставке за бржи привредни развој целог подручја.

Валоризација привредних активности анализираног подручја указује на привредно недовољно развијено подручје са претежно руралном привредом, односно привредом која не може да упосли већи број квалификоване радне снаге и коју карактеришу веома споре структурне промене.

4.6.4.1 Пољопривреда

Пољопривреду на планском подручју ограничава, у значајној мери режим спровођења заштите осетљивог екосистема, тако да се пољопривредна производња одвија у две различите просторно-функционалне целине: подручју Резервата и на осталим површинама у обухвату Плана.

На подручју СРП пољопривреда је сведена на екстензивно сточарство (најзаступљенија су домаћа шарена говеда), док су ратарство, воћарство и виноградарство искључени, у складу са мерама заштите.

Већи део простора ван Резервата је под рибњацима и од њиховог функционисања директно зависи еколошки статус самог заштићеног подручја.

На осталим деловима обухвата Плана, изван СРП, могућа је реализација свих облика пољопривредних активности, при чему треба водити рачуна да примена пестицида и других хемијских средстава, у највећој могућој мери буде редукована, како би се избегли евентуални негативни утицаји на сам резерват. Ратарство је на овом делу водећа делатност, а у сетвеној структури преовлађују житарице.

4.6.4.2. Туризам

Вредности планског подручја, са аспекта туристичке валоризације, односе се на туристичко-географски положај, приступачност дестинацији, природне и антропогене вредности, еколошку очуваност, богатство мотива.

Простор третиран Планом има повољан туристичко-географски положај јер се налази на подручју који омеђавају Тиса и Бегеј, захваљујући близини Државног пута I реда бр. 24, такође и у односу на градска насеља Зрењанин, Београд и Нови Сад и Кикинда као матична места потенцијалних туриста.

Поред изузетних природних вредности (велики број врста птица, риба), подручје обухваћено Просторним планом располаже и значајним антропогеним туристичким мотивима који се могу валоризовати кроз туризам. Постоје реалне могућности да се културно - историјске вредности као део туристичке понуде (Каштел Ечка, Етно центар, Етно кућа са етно двориштем, Етно учионица, Етно сувенирница у Белом Блату…), уз побољшање амбијенталних вредности, укључе у укупну туристичку понуду.

Од посебног значаја су и рибњачка језера која се налазе у непосредној близини, односно унутар граница заштићеног подручја.

Резерват поседује туристички брод за мирно разгледање околине. Оптимално прима до 50 посетилаца. Током летњих месеци за велики број љубитеља Старог Бегеја и Царске баре припрема се ручак у природи.

Специјални резерват природе „Царска бара” пружа могућности за активну рекреацију на којој је заснован туризам и излетништво а представља посебну погодност за спонтани и организовани развој више облика еко-етно туризма.

Материјалну базу развоја туризма, представља Хотел «Сибила» са три звездице, који се налази у природном амбијенту и представља идеално место за активан одмор. Својим квалитетом задовољава потребе.

Поред хотелских услуга овде се организују и пословни ручкови, пријем спортиста на припремама, уз коришћење стазе за трчање и сл. У северном делу уз границу Резервата налази се ресторан „Трофеј”.

4.6.4.3 Шумарство и лов

Простор Обухвата у шумарском смислу обухвата следеће газдинске јединице: Тамиш-Тиса, Доње Потисје, Мужљански рит и Ечка.

Коришћење природних вредности у заштићеном природном добру и ван њега, је дато у Основама (нарочито за шумске екосистеме) и обухвата коришћење шумских састојина дрвних сортимената, споредних производа и коришћење туристичког потенцијала.

Због интензивног антропогеног утицаја и крчења шумских заједница умањен је и диверзитет ловне дивљачи на простору Обухвата плана. Од дивљачи, на истраживаном подручју живе зец (Lepus europaeus), срна (Capreolus capreolus) и дивља свиња (Sus scrofa).

Рибља фауна и риболов

Посматрани простор обилује богатством рибље фауне и са аспекта количине, а и у погледу броја рибљих врста. Присутне су 24 рибље врсте, сврстане у 6 фамилија. Најупечатљивије је присуство ГОВЧИЦЕ природне реткости, која представља индикатор незагађене воде.

Царска бара у суштини, представља заштићени репродуктивни и хранидбени простор (азил) за многе аутохтоне и алохтоне рибље врсте.

Од аутохтоних врста важно је истаћи: смуђа, гргеча, чикова (који се врло ретко среће на другим водама), шарана, штуку, деверику, лињака (који је доскора био редак, али се успешно опоравља) и сома.

Водеће алохтоне врсте су: бели и сиви толстолобик, амур и најзаступљенији сребрни караш (бабушка), од далекоисточних-Азијских врста, односно сунчица и патуљасти сомић (абисинац), од северноамеричких врста.

Значајне су и рибњачке површине, на посматраном простору и њима управља рибарско газдинство Ечка. Комерцијално се узгајају највише шаран, али и толстолобик, амур и предаторске врсте, сом и смуђ.

4.6.4.4. Микро, мала и средња предузећа и предузетништво

Постојећи материјални и људски ресурси у непосредном окружењу СРП „Царска бара" представљају значајан потенцијал даљег привредног развоја подручја обухваћеног Просторним планом. Потенцијали развоја подручја у обухвату Просторног плана огледају се и у пласману пољопривредних производа кроз туристичку понуду, али треба истаћи да је степен развијености туризма као привредне гране испод реалних могућности простора.

Трговина, угоститељство и занатство нису довољно развијени и углавном подмирују потребе локалног становништва.

Од привредних субјеката на предметном подручју егзистирају задруге, предузетници (самосталне занатске и трговинске радње, зидарско фасадерске радње, угоститељски објекти, предузетничке радње за производњу металних конструкција и делова конструкција, превозници, такси превозници, предузетници који се баве рачунарским програмирањем и др.), друштва са ограниченом одговорношћу (у највећој мери везана за трговину на велико дрветом, грађевинским материјалом и санитарном опремом, изградњом бродова и пловних објеката, посредовању у продаји хране, пића и дувана, одржавању и поправци моторних возила, слатководном аквакултуром, производњом какаоа, чоколаде и кондиторских производа, неспецијализованом трговином на велико и др.) и удружења грађана (спортска, ловачка, културна, добровољна ватрогасна друштва, удружења жена туристичка удружења и друга).

4.6.4.5. Инфраструктура

4.6.4.5.1. Саобраћајна инфраструктура

У обухвату Просторног плана постоје следећи видови саобраћаја: путни - друмски, железнички и водни.

Путни - друмски саобраћај је основни вид саобраћаја у обухвату Просторног плана и својим капацитетима задовољава већину захтева за путничким и робним превозом, док се железнички и водни саобраћај користе само повремено, при превозу масовних роба у транзиту.

Путни - друмски саобраћај омогућује доступност и комуникацију предметног простора са окружењем и субрегионима. Основни саобраћајни капацитети предметног простора у домену путног - друмског саобраћаја су:

– **Државни путеви:**
  - **Iб реда бр.13 / М-24.1,** Хоргош-Кањижа-Нови Кнежевац-Чока-Кикинда-Зрењанин-Чента-Београд;
  - **IIа реда бр. 129/Р-110**, Кађ - Шајкаш - Тител - Перлез - Ковачица - Сечањ - државна граница са Румунијом (гранични прелаз Јаша Томић);
  - **Општинска путна мрежа Града Зрењанина**

Такође присутна је мрежа некатегорисаних - атарских, шумских и приступних путева, различитих нивоа изграђености.

Саобраћајно најзначајнији путни капацитет је државни пут Iб реда бр.13 на правцу север – југ, који тангира резерват са своје западне стране. ДП се пружа од насеља Хоргош преко Кањиже, Новог Кнежевца, Чоке, Кикинде до Зрењанина, где у обухват планског подручја улази у његовом северном делу код насеља Стајићево.

Државни пут IIа реда бр. 129 на правцу пружања запад – исток тангира резерват са своје северне стране и остварује везу са ДП Iб реда бр.13.

Предметни државни путеви представљају и прилазне путеве појединим локалитетима у оквиру СРП-е Царска бара, што се с аспекта доступности и приступачности може сматрати врло повољним, док с друге стране представљају на неки начин негативан фактор у смислу утицаја на функционисање самог резервата.

Општа карактеристика категорисаних путева је, да су на крају експлоатационог периода и да су у лошем стању (коловозне површине, банкине, одводни канали). Разлози таквог стања су саобраћајно оптерећење и проблеми са неодржавањем последњих деценија, што је резултирало значајним смањењем њихове пропусне моћи и нивоа услуге.

Неадекватност саобраћајне инфраструктуре није примарна последица постојеће мреже саобраћајница, већ превасходно њиховог квалитета (екплоатациони параметри, стање коловозних површина и друго).

Општински (локални) путеви, као значајан део капиларне путне мреже покривају обухваћени простор ППППН Царске баре у значајном обиму. Примарну функцију повезивања унутар самог резервата и локалитета употпуњују и некатегорисани путеви - утврђена атарска путна мрежа (прилазни и други приступни путеви) као значајан потенцијал који би се морао искористити.

У оквиру катастарских општина у обухвату Просторног плана (КО Стајићево, КО Перлез, КО Книћанин, КО Бело Блато, КО Лукино Село), ови путни правци су радијалног облика и повезују насеља и садржаје ван грађевинског подручја.

Ова мрежа путева углавном није са савременим коловозом што онемогућује приступ при различитим временским условима и водним режимима.

Туристичка саобраћајна мрежа обухвата објекте везане за одређене видове туризма: стазе кретања ловаца у оквиру ловишта, спортско-рекреативни објекти, риболовни терени и сл. и део је већ поменутих некатегорисаних путева.

Постојећа мрежа је релативно добро позиционирана, али није довољно изграђена и опремљена и као таква представља лимитирајући фактор развоја туризма у обухвату плана.

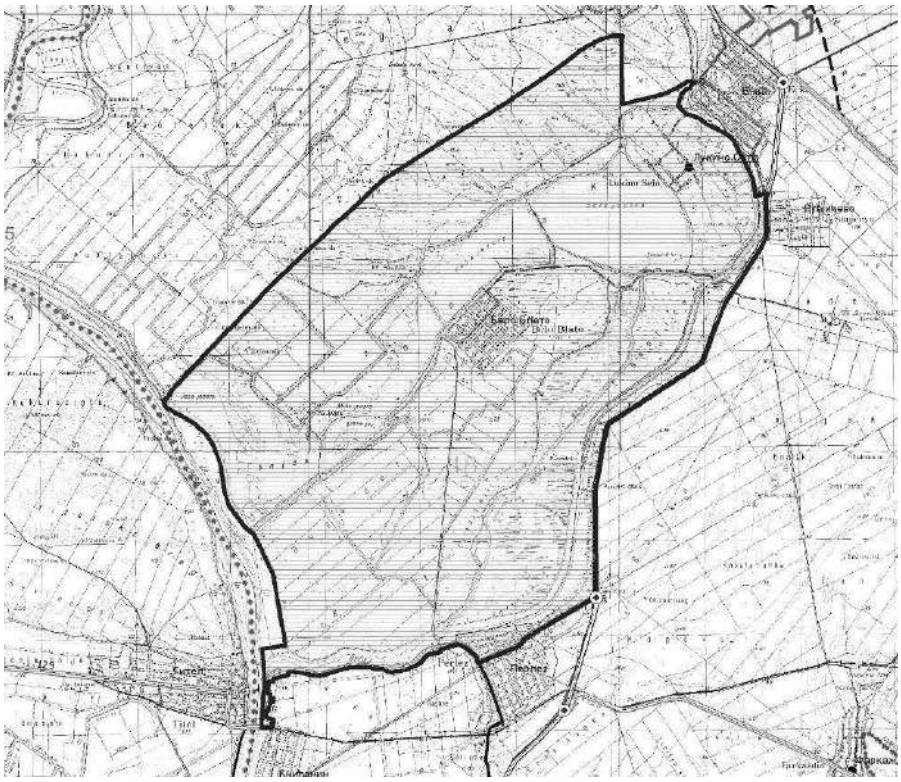

Слика 3. Саобраћајна мрежа у обухвату Просторног плана

Железнички саобраћај је својевремено одиграо врло важну улогу у развоју туризма, пре свега за туристичка кретања широких слојева становништва, као и путовања на другим релацијама. Међутим, са експанзијом друмског саобраћаја, железнички саобраћај, због својих одређених недостатака (фиксиране линије кретања, потребе преседања при промени правца кретања и друго) изгубио је позиције које је некад имао.

У ранијем периоду (седамдесетих и почетак осамдесетих година прошлог века) знатан број пруга регионалног и локалног значаја је укинут. У обухвату Просторног плана налази се:

- **регионална пруга бр. 208**, (Нови Сад) - Распутница Сајлово - Римски Шанчеви - Орловат Стајалиште.

Водни саобраћај на простору обухваћеном Просторним планом заступљен је преко међународног пловног пута реке Тисе и деонице ОКМ ХС ДТД пловног Бегеја без просторно и инфраструктурно прихватно - манипулативних и превозних капацитета на предметном сектору пловног пута.

Немоторни саобраћај у обухвату Плана је значајно заступљен кроз дефинисану међународну бициклистичку стазу цикло коридор 11 уз реку Тису, националну бициклистичку стазу уз канал Бегеј и међунасељске комуникације (у оквиру коридора предметних државних путева), са потенцијално значајним туристичким и рекреативним кретањима. Основни проблем који је евидентан је питање безбедности, као и трасе кретања које нису дефинисане до садржаја у оквиру самог специјалног резервата - обухвата плана.

Ваздушни даљински саобраћај за потребе овог подручја се одвија преко аеродрома „Никола Тесла" (за путнички и карго саобраћај), док се за спортско-туристичке намене користи спортски аеродром Зрењанин (Ечка).

На основу саобраћајних анализа може се закључити да саобраћајна инфраструктура (путно-друмски, железнички и водни саобраћај) у оквиру овог простора даје добре основе за надоградњу, реконструкцију, чиме би се омогућио брз и лак приступ овом подручју, на одговарајућем нивоу комфора и саобраћајне услуге, као и брзе комуникације у оквиру овог простора.

4.6.4.5.2. Водна и комунална инфраструктура

Водни објекти на територији који обухвата просторни план су:
- канал ХС ДТД Бегеј,
- хидрочвор Стајићево,
- одбрамбени насип на левој и десној обали Бегеја,
- насип на Тиси низводно од ушћа Бегеја у Тису,
- црпне станице Мужља (2 станице), Телеп, Ечка (за снабдевање рибњака), Бело Блато и Петра Бара,
- пијезометри.

Канал ХС ДТД Бегеј представља растеретни крак, у периоду одводњавања, магистралног канала Нови Бездан - Ботош, зависно од водостаја Тисе у Тителу. На овом каналу налази се устава код Стајићева на стационажи km 9+700, која заједно са уставом Ботош и Орловат, регулише минималне пловне дубине у Бегеју до Клека и канала Нови Бечеј - Ботош у периоду малих вода, а у периоду одводњавања, затвара улаз високих Тиских вода у Бегеј. Унутрашње воде на овом потезу процењују се на 10 m^3/s. Корито Пловног Бегеја наслања се на корито Старог Бегеја у кога се уливају неки од система за одводњавање са овог подручја.

Меродавни водостаји на Канал ХС ДТД Бегеј:
- Водостаји на ХС ДТД Бегеј узвидно од уставе Стајићево (дириговани):
  - -максимални 77,14 mnm
  - -минимални 74,00 mnm
  - -радни (уобичајени) 74,10 mnm -74,50 mnm.
- Водостаји на ХС ДТД Бегеј низводно од уставе Стајићево (под утицајем реке Тисе):
  - -максимални забележени 77,88 mnm
  - -минимални 68,94 mnm
  - -радни (уобичајени) 71,00 mnm -73,50 mnm.

Канал Бегеј је плован за двотрачну пловидбу пловила до 1000 тона носивости. Максимална пловна висина износи 6,0 м изнад максималног водостаја. Максимална пловна ширина је 25 м, а дубина 2,1 м.

На десној обали канала Бегеј на стационажи km 3+375 налази се устава Перлез. Функција уставе Перлез је регулисање нивоа воде у кориту СРП Старог Бегеја унутар СРП Царска Бара и евакуација вишка воде. Водни режим на устави диктира мах. дозвољени водостај у току дела Старог Бегеја који је 73,50 mnm, а сви водостаји виши од 73,50 угрожавају насип на каналу Бегеј. Тачније, забрањују се упуштања воде у корито Старог Бегеја, који се налази у оквиру СРП Царска Бара, изнад коте 73.50 m. Када је висок водостај у реци Тиса, забрањује се пумпање воде из рибњака, јер вода из Царске баре подиже ниво воде и кваси ножицу насипа.

На предметној деоници канала налазе се објекти устава и бродска преводница Стајићево на km 9+700. Намена уставе Стајићево је да омогући сепарацију великих вода реке Тиса, у периду поводња, евакуацију великих унутрашњих вода средњег и северног Баната и спровођењу великих вода са територије Републике Румуније у реку

Тису одржавање потребних водостаја у ХС ДТД , акумулацију воде у сушном периоду, и на том месту формира водну степеницу са диригованим водним режимом према Зрењанину, а низводно од хидрочвора „Стајићево" па до ушћа Бегеја влада природни-тиски режим.

Устава представља армирано бетонску конструкцију са отвором од 24,5 m са сегментним затварачем висине од 5m и клапном. Затварач је димензионисан да прихвати обострану денивелацију, али је хидраулички обликован за пропуштање воде само у једном смеру према Тиси. Поред поменутог затварача постоји и хавариски затварач који служи за затварање уставе у случају хаварије. Устава је премошћена челичним послужним мостом дужине 28 m и ширине 1.4 m. Поред уставе се налази и бродска преводница димензија 12 x 85 m, са шибер капијама. Преводница Стајићево може да преводи пловила максималне дужине 85 m и ширине 11,6 m, дубина газа над прагом је 3.0 m.

Одбрамбене линије на обухваћеном подручју:

- Прва линије одбране од великих вода река Тиса, лева обала, објекат Д 17.2.2. од km 0+000 до km 8 +500 и од km 9+000 до km 9 +950 и објекат Д 17.1.3 од km 10+400 до km 16+500;
- Прва линија одбране канал Бегеј, десна обала, објекат Д 17.1.4. од km 0+000 до km 8 +500 и објекат Д.20.1.1. од km 8+850 до km 21 +650 (Ширина круне насипа на десној страни Бегеја узводно од хидрочвора је 4м, а низводно 5м, косина насипа према каналу 1:3 на оба дела, а косина насипа према заштићеном терену на поменутом делу је 1:7 почевши од круне насипа до терена);
- Прва линија одбране канал Бегеј, лева обала, објекат Д 17.2.1. од km 0+000 до km 3 +900 (лева обала има ширину круне насипа 10м, са нагибом према Бегеју 1:3, а према риту 1:2);
- Прва линије одбране од великих вода река Дунав лева обала, објекат Д 17.2.3. од km 5+200 до km 8 +960;
- Друга линија одбране река Тиса, од реке Тисе до насеља Бело Блато;
- Локализациони насип Бело Блато;
- Друга линија одбране река Тиса, Царска бара.

За све набројане насипе послови на одржавању као и спровођење одбрана од поплава врше се од стране ЈВП „Воде Војводине" Нови Сад и надлежног водопривредног предузећа. Насип друге линије одбране од поплава Царска бара одржава РГ Ечка.

Просторни план обухвата делове 8 система за одводњавање, који се наслањају на 4 катастарске општине, а који припадају детаљној каналској мрежи: „Мужља-Лукино Село", „Бело Блато", „Книћанин-Чента", „Петра Бара", „Стајићево", „Рибњаке", „Царска Бара", „Мужља" (са постојећим објектима) и корито старог Бегеја.

Црпне станице:

- Мужља - постоје две станице, капацитета 5 m^3/s,
- Телеп - капацитета 3,0 m^3/s,
- Ечка - за снабдевање рибњака (нема података о капацитету),
- Бело Блато - капацитета 4,5 m^3/s,
- Петра Бара - капацитета 0,5 m^3/s.

<u>Пијезометри</u>

На територији обухвата просторног плана налази се 6 пијезометара, а од тога је само један у функцији, а налази се 1 км, источно од насеља Перлез (бр. 214).

<u>Комунална инфраструктура</u>

Насеље Бело Блато водом се снабдева са насељског изворишта које се налази у северозападном делу насеља.

Кота терена изворишта је 74,50 мАНВ, а захваћене су воде водоносних средина плиоцена. Просечна експлоатација у протеклом периоду износи 1,5 l/s, а квалитет подземних вода не одговара нормативима за воду за пиће због знатно повећаног укупног остатка испаравања и садржаја гасова.

Организовано снабдевање водом насеља Перлез одвија се преко изворишта лоцираног западно од села на којем су избушена три бунара, а захватају се воде водоносних средина плиоцена. Кота терена изворишта је 73,50 мАНВ, а просечна експлоатација износи око 6 l/s. Квалитет подземне воде не задовољава нормативе за воду за пиће због повећаног укупног сувог остатка испаравања, органских материја, натријум, хлорида, гвожђа и других компонената преко МДК.

Насеље Стајићево се снабдева водом за пиће каптирањем подземних вода основног водоносног комплекса са два бунара на изворишту у централном делу насеља. Кота терена изворишта је око 79,00 мАНВ, а просечна експлоатација износи око 3 l/s. Квалитет подземних вода не задовољава нормативе за воду за пиће, због повећаног утрошка $KMnO_4$, натријума, а делимично и гвожђа изнад МДК. Ниво подземних вода у напуштеном бунару у насељу, износио је 5,5 метара од површине терена.

Становништво насеља Лукино Село се водом снабдева преко микроводоводних заједница за чија изворишта се не располаже подацима.

Ниједно насеље у обухвату плана нема изграђен канализациони систем, већ се отпадне воде из домаћинстава евакуишу путем непрописно изведених септичких јама ограниченог капацитета, чиме се директно угрожава животна средина.

Одвођење сувишних атмосферских вода је регулисано преко отворене каналске мреже положене уз уличне саобраћајнице, а крајњи реципијент је каналска мрежа система за одводњавање. Каналска мрежа је обрасла растињем и не одржава се.

4.6.4.5.3. Енергетска инфраструктура

Електроенергетска инфраструктура

У оквиру посебне намене нема изграђене електроенергетске мреже.

Преко предметног простора, ван посебне намене, прелази траса планираног надземна вода ТС Перлез-ТС Зрењанин 2, која се делом налази у траси постојећег 35 kV далековода.

У обухвату Просторног плана изграђен је 110 kV далековод број 1148 Перлез-Зрењанин 2, који ради под 35 kV напонским нивоом и средњенапонска дистрибутивна мрежа електричне енергије преко које се снабдевају потрошачи у насељима и други садржаји у простору ван насеља. Електроенергетска мрежа је углавном надземна.

Снабдевање електричном енергијом потрошача на простору обухваћеном Просторним планом обезбеђено је из трафостанице ТС 110/20 kV „Зрењанин 4" (насељено место Стајићево), из ТС 110/35 kV „Зрењанин1" путем 35 kV далековода и ТС 35/20 kV „Перлез" (Перлез, Книћанин, Лукино Село и Бело Блато).

Термоенергетска инфраструктура

Обухват СРП Царска бара преклапа се са Просторним планом подручја посебне намене магистралног гасовода граница Бугарске–граница Мађарске („Службени гласник РС", бр. 119/12, 98/13, 52/18 и 36/19) и Просторним планом подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор-Нови Сад-Панчево-Београд-Смедерево-Јагодина-Ниш) („Службени гласник РС", број 40/11) на територији КО

Книћанин, Град Зрењанин, планирани одвојак магистралног гасовода граница Бугарске–граница Мађарске за Републику Српску се не налази у обухвату предметног ППП СРП Царска бара.

Територију КО Книћанин, пресеца траса планираног система продуктовода кроз Републику Србију (деонина Нови Сад-Панчево).
На територији КО Книћанин, изграђен је магистрални гасовод граница Бугарске–граница Мађарске, деоница 3 и припадајући надземни објекат блок станица БС13, који су у функцији.

Гасовод је изграђен од челичних цеви пречника DN1200 и максималног радног притиска 74 bar.

Паралелно са гасоводом изграђена су два оптичка кабла у ПЕ цевима пречника D40, на осном растојању од 3 m и од 6 m од осе гасовода, са десне стране гледајући у правцу северо-запада.

Блок станица БС13 је изграђена на кп 2146/2 КО Книћанин, а приступни пут до БС13 на кп 2533 и 2534 КО Книћанин.

Транспорт нафте до рафинерија и нафтних терминала обавља се јединим нафтоводом у дужини од 154,4 km на траси од реке Дунав код Сотина на граници са Хрватском до Рафинерије нафте Панчево. Деоница Сотин - Рафинерија нафте Нови Сад дугачка је 63,4 km, а деоница Рафинерија нафте Нови Сад - Рафинерија нафте Панчево дужине 91 km, пресеца предметни ППП СРП Царска бара на територији КО Книћанин. Овај нафтовод је део магистралног Јадранског нафтовода (ЈАНАФ).

Гасификована су сва насељена места у обухвата СРП Царска бара.

Изграђена је дистрибутивна гасоводна мрежа од полиетиленских ПЕ цеви максималног оперативног притиска 4 bar изграђена у уличним коридорима насељених места, дистрибутивна гасоводна мрежа од челичних цеви максималног оперативног притиска 16 bar за снабдевавање потрошача у насељима Стајићево, Ечка, Лукино Село, Перлез и Бело Блато, као и мерно регулационе станице за широку потрошњу у насељима .

Дистрибутивна гасоводна мрежа у насељима је притиска до 4 bar, изграђена у уличним коридорима насељских саобраћајница.

У делу подручја посебне намене, налази се дистрибутивна гасоводна мрежа од полиетиленских ПЕ цеви максималног оперативног притиска 4 bar.

Обновљиви извори енергије (ОИЕ)

У претходном периоду, на регионалном и локалном нивоу нису развијене посебне мере које се односе на ОИЕ и њихово коришћење. На простору обухвата за сада не постоји организовано коришћење обновљивих извора енегије (нема података о коришћењу обновљивих извора енергије).

Енергетска ефикасност

Карактеристика енергетског система на предметном подручју, у функцији ефикасног коришћења енергије и енергената, није на високом нивоу, а заступљена је и нерационална потрошња енергената.

4.6.4.5.4. Електронска комуникациона инфраструктура

На подручју Просторног плана развој електронског комуникационог система се реализује у складу са Генералним плановима електронске комуникационе мреже надлежних предузећа.

Изграђени су нови капацитети уз главне, као и саобраћајне правце нижег ранга све до општинских. Као главни медиј, поред постојећих спојних кабловских веза и РР система, коришћен је оптички кабл.

У протеклом периоду су обезбеђени савремени дигитални комутациони системи, чиме је постигнуто знатно повећање капацитета мреже, обезбеђење високог квалитета, поузданости и расположивости, као и увођење савремених електронских комуникационих услуга (широкопојасни сервиси).

Спојни путеви се налазе уз саобраћајнице у путном појасу и директно повезују насељена места са градом Зрењанином и великим центрима Новим Садом и Београдом, а преко њих са иностранством. Сва насељена места на овом подручју су повезана на оптичку мрежу транспорних каблова који чине спојне путеве.

На подручју ПППН Царска Бара присутни су следећи оптички каблови:
- Зрењанин - Панчево - Београд
- Зрењанин - Тител - Нови Сад
- ОК за Бело Блато и Лукино Село
- ОК за Книћанин
- ОК за Фаркаждин

Комутациони центри фиксне телефоније

Посматрано подручје покрива више центара фиксне телефоније, који се налазе у централним локацијама и обезбеђују све услуге које се пружају преко фиксне телефоније телефон, интернет и телевизију. Стајићево и Перлез су делимично децентрализовани.

МСАН Лукино Село покрива подручје насељеног места Лукино Село. АТЦ Стајићево са одговарајућим уређајима покрива подручје насељеног места Стајићево. Мини ИПАМ Трофеј Стајићево покрива подручје викенд насеља од ресторана Трофеј дуж београдског пута и до старог Бегеја. ИПАН Бело Блато покрива подручје насељеног места Бело Блато. АТЦ Перлез са одговарајућим уређајима покрива западни део насељеног места Перлез, МСАН Перлез -Војвођанска покрива источни део насељеног места Перлез.

Приступна телекомуникациона мрежа повезује кориснике са комутационим центром и омогућава приступ широком спектру телекомуникационих услуга. Осим основног сервиса телефонирања у фиксној мрежи преко приступне мреже се остварује приступ брзом интернету путем ДСЛ уређаја као н ИП телевизији.

Постојећа бакарна приступна мрежа се састоји од подземног примарног дела и ваздушног или подземног секундарног дела. Она је тако изведена да омогућава брзо и једноставно прикључење нових корисника на целом подручју неког насељеног места.
Сва насеља са посматраног подручја имају бакарне мреже довољног капацитета. Планира се њихова реконструкција кроз децентрализацију односно изградњу додатних приступних чворова (ДСЛАМ и ИПАН уређаји) и преусмерење корисника на ове приступне чворове.

Целокупно подручје покривено је системом мобилне телефоније и омогућено је пружање квалитетних услуга.

Простор је у целости покривен радиодифузним системом путем радио-релејних репетитора и емисионих радио-станица.

Поштански саобраћај на подручју обухвата Просторног плана одвија се преко јединица поштанске мреже у насељима: Стајићево, Бело Блато, Лукино Село и Перлез.

4.7. СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Простор обухваћен израдом Просторног плана обухвата површине које се одликују значајним природним вредностима, али и угрожене и деградиране површине. Последњих деценија, због различитих околности: неповољних климатских фактора, утицаја привредних активности, хидрограђевинских радова и нерешених имовинско-правних односа, дошло је до поремећаја у газдовању и коришћењу свих природних потенцијала подручја.

Мониторинг квалитета **ваздуха** се не врши на подручју обухвата Просторног плана. Потенцијални извори загађења ваздуха на простору обухвата Просторног плана су индивидуална ложишта из насеља, сметлишта, саобраћај и привредни субјекти.

Претходно наведени негативни утицаји су довели и до промене физичко-хемијског квалитета **воде** и седимента, измене морфологије терена и структуре биодиверзитета, а нарочито акватичних заједница.

Рибњачка језера, која се простиру на преко 1300 ha, представљала су дуги низ година угрожавајући фактор заштићеног подручја због лошег квалитета воде која се у јесењем периоду, у време излова рибе, испуштала из језера рибњака „Ечка" у Стари Бегеј, као реципијент, са великом количином растворених органских материја и муља. Током 2009. године, начињен је корак ка решавању проблема великих количина муља које из рибњака доспевају у Резерват, изградњом таложнице за муљ пре упусне главе из Белог језера у Стари Бегеј.

Мониторингом квалитета површинских вода у АП Војводини у 2014. години, била су обухваћена и три локалитета на територији Резервата: Пристаниште, Видиковац и Улаз канала у Бару (при чему је узорковање на локалитету Улаз канала у Бару извршено у два периода: низак и висок водостај). Мониторингом је установљено да вода Царске баре ни на једном испитиваном локалитету не одговара добром статусу, тј. квалитет воде је такав да одговара 3, 4. или 5. класи. Седименти су узорковани на сваком локалитету, као површински, и као дубински, и то у два пута. Квалитет седимента Царске баре одговара класи 2 (бакар, минерална уља), и то и за површински и за дубински седимент. Концентрације осталих метала су мање од вредности, које су прописане за класу 1.

Изградњом густе мреже мелиоративних канала дошло је до снижавања нивоа подземних вода на околним влажним подручјима. Укидањем природних осцилација воде на плавном подручју Старог Бегеја, састојине врба на раније плављеним теренима су деградиране. Поремећени водни режим довео је до ширења инвазивних биљних и животињских врста.

У резервату су присутне и пејзажне промене. Макрофитска вегетација обраста слободне водене површине и водени екосистем се неумитно трансформише у мочварни. Промена водног режима, уз присутно зарастање Старог Бегеја, доводи до осиромашења опште биолошке разноврсности и нестанка неких карактеристичних и ретких врста и њихових заједница у Резервату.

Постојећа насеља у зони утицаја (Лукино село, Бело Блато), као и у широј околини заштићеног добра (Книћанин, Перлез, Стајићево, Ечка, Мужља, Елемир, Тител, Зрењанин) имају претежно посредан утицај, али са великим негативним ефектом на стање квалитета вода Резервата: комуналне отпадне воде и процедне воде са сметлишта, као и преко загађујућих материја емитованих атмосферским путем у правцу кретања доминантних ветрова.

Насеља на подручју обухвата Просторног плана не поседују изграђен водоводни систем, већ се снабдевање водом решава коришћењем сеоских изворишта и бушених бунара. Ниједно насеље на овом подручју нема ни канализациону мрежу, ни уређаје за пречишћавање отпадних вода. Отпадне воде се испуштају у непрописно изведене септичке јаме ограниченог капацитета, чиме се директно угрожава животна средина.

На простору обухвата Плана се не врши мониторинг квалитета **земљишта**. Потенцијални извори загађења земљишта на простору обухвата Просторног плана су сметлишта, пољопривреда, саобраћај и привредни субјекти.

На простору обухвата Плана се не врше мерења **буке**.

Управљање отпадом. На основу регистра сметлишта на територији АПВ, на територији подручја обухвата Просторног плана се налазе 3 сметлишта, и то у КО Бело блато, КО Лукино село и КО Стајићево. Несанитарно одлагање отпада за последицу има загађење ваздуха, воде (површинских и подземних) и земљишта.

Када је реч о **привредним субјектима**, Бродоградилиште „BOMEX 4M", које се налази поред саме границе Резервата, представља значајан фактор угрожавања станишта, пре свега птица, кроз узнемиравање услед буке и повећаног присуства и кретања људи и машина[3]. Посебну опасност за очување биодиверзитета представља бука у току рада бродоградилишта, која се шири и на Резерват и омета редовне животне циклусе. На тај начин, нарушава се мир на простору намењеном заштити природе, који представља једно од најзначајнијих станишта за птице у Србији. Такође, због погоршања квалитета воде у Бегеју, путем подземних вода утиче се на квалитет воде у Резервату чиме се директно утиче на виталне елементе екосистема. Студија процене утицаја бродоградилишта BOMEX 4M на животну средину, није у потпуности одговорила на проблеме заштите природног добра. Пре свега, Студијом није израђена анализа утицаја бродоградилишта на Резерват, већ је само дата анализа постојећег стања. Мере за заштиту Резервата и животне средине дате у Студији као што су озелењавање бродоградилишта, заштите од буке, обезбеђења функционалности еколошког коридора и очување биодиверзитета, нису спроведене у пракси.

Локални пут за Бело Блато налази се у зони утицаја на заштићено добро. Са аспекта утицаја **саобраћаја** на простор природног добра, магистрални пут М-24-1 (источна граница Резервата), током редовног коришћења и у случају акцидентних ситуација.

4.8. ЕЛЕМЕНТАРНЕ НЕПОГОДЕ И АКЦИДЕНТНЕ СИТУАЦИЈЕ

Елементарне непогоде

Заштита од елементарних непогода подразумева планирање простора у односу на појаве могућег ризика везано за простор за који се план ради, као и прописивање мера заштите за ограничавање последица ризика који могу имати карактер елементарне непогоде.

3 План управљања Специјалним резерватом природе „Царска бара" 2022 – 2031 - Нацрт

Подручје обухваћено Планом може бити угрожено од: земљотреса, пожара, метеоролошких појава: атмосферско пражњење и атмосферске падавине (киша, град, суша), олујних ветрова и поплава.

На основу сеизмичке рејонизације Републике Србије за повратни повратни период од 475 година, подручје обухвата Плана има утврђен *земљотрес* јачине VII- VIII степена сеизмичког интензитета према Европској макросеизмичкој скали (ЕМС-98).

У односу на структуру и тип објекта, дефинисане су класе повредивости, односно очекиване деформације објеката. На основу интензитета и очекиваних последица земљотреса, сматра се да ће се потреси VII- VIII степена манифестовати као „силан земљотрес".

Настајање *пожара*, који могу попримити карактер елементарне непогоде, не може се искључити, без обзира на све мере безбедности које се предузимају на плану заштите. Могућност настанка пожара је већа у насељеним местима која имају развијенију привреду, већу густину насељености, производне објекте и складишта робе и материјала са веома високим пожарним оптерећењем и сл. Могућа појава пожара је и на пољопривредном земљишту, због држања запаљивих пољопривредних усева у летњим месецима.

Појава *града* је чешћа и интензивнија у летњем периоду, а штете се највише одражавају на пољопривредним културама које су у том периоду и најосетљивије. У Обухвату Плана налази се 1 (једна) лансирна (противградна) станица – Бело Блато.

Преовлађујући *ветрови* на овом простору дувају из западног и југоисточног (кошава) правца, те постоји ризик од јављања штете проузрокован олујним ветровима. Такође ови ветрови утичу на органски и неоргански свет као и на многе људске делатности како непосредно тако и посредно (на приносе у пољопривреди, количину падавина, исправање тла и биљака, наносе штету, психофизичко стање људи кроз повећану или смањену активност и сл.).

Акцидентне ситуације

На основу услова Министарства заштите животне средине, Сектора за управљање животном средином, Одсека за заштиту од великог хемијског удеса, на простору обухваћеном Просторним планом не налазе се севесо постројења.

5. НАЧИН КОРИШЋЕЊА И НАМЕНА ПРОСТОРА

Основну намену простора у оквиру границе обухвата Просторног плана чини пољопривредно, водно, шумско и грађевинско земљиште.

Табела 6. Подручје обухваћено Просторним планом према категоријама коришћења земљишта

Р. бр.	НАМЕНА ПРОСТОРА - ОСНОВНЕ КАТЕГОРИЈЕ ЗЕМЉИШТА	Површина	
		ha	%
1.	Пољопривредно земљиште	7683,77	78,61
2.	Водно земљиште	748,45	7,66
3.	Шумско земљиште	807,96	8,27
4.	Грађевинско земљиште	536,24	5,46
УКУПНА ПОВРШИНА У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА		9775,82	100

Највећи део простора у обухвату Просторног плана заузима пољопривредно земљиште **78,61**%. Највећи део чини необрадиво земљиште (пашњаци, трстици, мочваре) и остало пољопривредно земљиште.

Водно земљиште заузима **7,66**% површине у оквиру обухвата Просторног плана и чине река Тиса и Бегеј, каналска мрежа, Рибњак, баре… .

Шуме и шумско земљиште заузимају **8,27**% површине у обухвату Просторног плана.

Грађевинско земљиште **5,46**% површине у оквиру обухвата Просторног плана чине грађевинска подручја насеља, постојећа зона кућа за одмор, постојећи радни комплекс, постојећа гробља, планирани визиторски центар и планирано пристаниште за сопствене потребе.

Табела 7. Површине просторних целина и подцелина подручја посебне намене и зона утицаја на подручје посебне намене

Р. бр.	ПРОСТОРНЕ ЦЕЛИНЕ И ПОДЦЕЛИНЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	Површина	
		ha	%
1.	**Просторна целина заштићеног подручја - Резервата**	**4726**	**48,34**
1.1.	Просторна подцелина 1 - режим заштите I степена	670	14.18
1.2.	Просторна подцелина 2 - режим заштите II степена	1910	40,41
1.3.	Просторна подцелина 3 - режим заштите III степена	2146	45,41
2.	**Зона утицаја на подручје посебне намене**	**5049,82**	**51,66**
1+2	**УКУПНА ПОВРШИНА У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА**	**9775,82**	**100,0**

На територији Резервата, површине 4726 ha, утврђени су режими заштите I, II и III степена.

Режим заштите I степена, укупне површине 670 ha, односно 14.18 % површине Резервата, обухвата подручја: Тигањица, Царска бара са Војтином Млаком, Перлеска бара, Бајбок са меандрима Старог Бегеја и део Ботошког рита.

Режим заштите II степена, укупне површине 1910 ha, односно 40,41 % површине Резервата, обухвата водоток Стари Бегеј од 14. речног километра до уставе „Царска бара", шуме уз леву обалу Старог Бегеја, Велику и Малу греду, Сарачицу, тршћаке Ботошког рита, ливаде, пашњаке и слатине Мужљанског рита.

Режим заштите III степена, укупне површине 2146 ha, односно 45,41 % површине Резервата, обухвата Трактор бару, насип уз Бегеј са окружењем, Бегеј са појасом на његовој левој обали и деловима десне обале, део Старог Бегеја од 15. до 14. речног километра, излетиште са пристаништем, Фидричку-Мали рит, Фаркаждински рит, рибњаке за производњу млађи, мрежу канала са Сифон каналом и плантаже еуроамеричке тополе у Мужљанском риту.

6. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОЈЕДИНИМ ОБЛАСТИМА КОЈЕ МОГУ БИТИ ИЗЛОЖЕНЕ НЕГАТИВНОМ УТИЦАЈУ И РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА И РАЗЛОЗИ ЗА ИЗОСТАВЉАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПИТАЊА И ПРОБЛЕМА ИЗ ПОСТУПКА ПРОЦЕНЕ

Карактеристике животне средине, генерално гледано, на подручјима заштићених природних добара, представљају осетљиву тему имајући у виду фрагилне односе било међусобно природних фактора, било односе природних и створених карактеристика. Ограничен капацитет животне средине, у највећем броју случајева и доводи до неопходности за израдом планских докумената, како би се међусобно неусклађени утицаји и активности довели на одржив коегзистенциони ниво.

Дужи низ година, један од значајнијих угрожавајућих фактора на подручју Резервата био је неодговарајући водни режим и оптерећеност воде продуктима распадања водених организама.

Неодговарајући квалитет воде са великом количином растворених органских материја и муља, као последица дотока воде из језера рибњака „Ечка", само делимично је саниран постављањем механичког пречишћача пре испуштања рибњачке воде у Резерват, 2009. године.

Водни режим Резервата условљен је највећим делом водним режимом који одређује ВПД „Средњи Банат”, а мањим делом путем атмосферских талога и подземних вода. Вода се из рибњака празнила само једном у току године (крај септембра-октобар) приликом излова рибе. Зато је потребно да се води рачуна о правовременом контролисању промене нивоа воде и корекције истог управљањем на устави „Царска бара".

Тренутни нарушени водни режим у Резервату представља значајан проблем подручја и већ годинама уназад иницира сталну потребу примене активне мере заштите ради обезбеђивања стабилности екосистема, јер успорен водоток убрзава процесе замуљивања и еутрофизације, као и неправовремено колебање водостаја.

На реци Бегеј, поред саме границе Резервата налази се бродоградилиште „BOMEX 4M" и некада је представљало значајан фактор угрожавања станишта, пре свега птица, кроз узнемиравање услед буке, повећања притиска на водоток и присуства и кретања људи и машина. Као посебна опасност за очување биодиверзитета се наводи бука у току рада бродоградилишта, која се шири и у Резерват и омета редовне животне циклусе. На тај начин се нарушава мир на простору намењеном заштити природе, који представља једно од најзначајнијих станишта за птице у Србији.

Због погоршања квалитета воде у Бегеју, путем подземних вода, утиче се на квалитет воде у Резервату, чиме се директно утиче на виталне елементе екосистема.

Студија процене утицаја бродоградилишта BOMEX 4M на животну средину, није у потпуности одговорила на проблеме заштите природног добра. Пре свега, Студијом није израђена анализа утицаја бродоградилишта на Резерват, већ је само дата анализа постојећег стања. Мере за заштиту Резервата и животне средине дате у Студији као што су озелењавање бродоградилишта, заштите од буке, те обезбеђења функционалности еколошког коридора и очување биодиверзитета, нису спроведене у пракси.

Гајење пољопривредних производа на подручју обе просторне целине: Мужљански рит и Царска бара, уз интензивну употребу агрохемијских средстава и минералних ђубрива, представља перманентну претњу заштићеном подручју.

Потенцијални ефекти пестицида и минералних ђубрива на екосистем Резервата јављају се у облику загађења воде и земљишта.

Услед издуженог и неправилног облика Резервата на просторној целини Царске баре - на ливадама је значајан тзв. маргинални утицај аграрне површине и насеља, који представљају изворе дифузног загађења. Поред појаве опасних материја, присутан је и сталан прилив азота и фосфора, чиме се појачава процес еутрофизације вода у Резервату и бујање коровске, рудералне и адвентивне флоре. Трска успешно користи вишак хранљивих материја и у стању је да заузима станишта, на којима се иначе не јавља у природним условима.

Притисак насеља и ширење викенд зоне у непосредној близини Резервата представљају посебан проблем за очување природних вредности. Снабдевање водом свих насеља се врши путем бушених бунара, а одвођење отпадних вода решава се помоћу водопропусних септичких јама, што има директан негативан утицај на квалитет вода, а самим тим и на заштићен простор.

Трска је у значајној мери експлоатисана од стране локалне заједнице, јер представља сировинску базу за све привредне субјекте који се баве израдом производа од трске. И поред економског значаја и активне експлоатације трске, у непосредној близини Резервата, планско паљење ове биљке, у касно пролеће, ремети и угрожава репродукцију најређих и највреднијих птица мочварица, као што су дивља гуска и велика бела чапља.

Испаша стоке без одређеног плана и надзора, такође угрожава мир у Резервату и деградира поједине делове Резервата.

Природни развој флоре и вегетације омогућен је, пре свега, забраном сваког уништавања заштићених биљних врста, као и забраном неконтролисаног сакупљања лековитих, хранљивих и украсних самониклих биљака.

Међутим, постоје случајеви илегалног сакупљања комерцијалних врста лековитог биља наведених као заштићене врсте (нпр. бели слез на Паленитој греди), које Управљач мора спречити.

Главну предеону одлику Резервата формира количина водних ресурса, као и режим воде. Било које дуготрајно одступање доводи до угрожености, те до измене станишта.

Фрагментација и изолација природних станишта представља још један проблем у СРП. Култивацијом и стављањем земљишта под културу, угрожено је станиште текунице и многих врста птица.

Деградација станишта услед измењеног водног режима је такође угрожавајући фактор у Резервату, јер су укидањем природних осцилација воде на плавном подручју деградиране састојине врба на раније плављеним теренима. Поремећени водни режим убрзава ширење инвазивних биљних и животињских врста. Деградација мочварних и влажних ливада због укидања традиционалних видова коришћења природних ресурса (коришћење пашњака, кошница и тршћака) је евидентна.

Ширење инвазивних врста унутар Резервата највише угрожава поплавне шуме и влажне ливаде, чија површина се континуирано смањује због агресивног ширења алохтоних биљака. Прети нестанак ових типова станишта и природних реткости везаних за њих.

Мониторинг на појаву дудовца (Hyphantria cunea Drury) и губара (Lymantria dispar L.) на заштићеном подручју треба да се планира као редовна активност, с обзиром на искуство из 2004. године када је процес градације дудовца могао довести до озбиљне деградације шумских екосистема Резервата.

7. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Према карактеристикама подручја у обухвату Просторног плана, непосредног и ширег окружења, постојећих и планираних намена и функција, у поступку израде Просторног плана обављене су консултације са заинтересованим и надлежним институцијама, организацијама и органима, у току којих су прибављени подаци, услови и мишљења.

Услови и мере надлежних органа, институција и предузећа су процесом стратешке процене вредновани и имплементирани у планска решења и саставни су део Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину.

Према Закону о планирању и изградњи, као фаза у изради планског документа предвиђена је израда Материјала за рани јавни увид, чиме се обезбеђује учешће заинтересованих, са могућношћу давања примедби и сугестија на концепцију планских решења.

Рани јавни увид (РЈУ) је и у случају овог Плана организован после доношења одлуке о изради планског документа, а пре формирања Нацрта планског документа.

Рани јавни увид одржан је у периоду 24.08.2022. до 07.09.2022. године, у оквиру којег је Материјал био доступан заинтересованима у Покрајинском секретаријату за урбанизам и заштиту животне средине.

У току израде Просторног плана и Стратешке процене прибављени су услови и сагласности надлежних институција који су приказани у табели 8.

Табела 8. Табела органа и институција од значаја за израду ППППН СРП „Царска бара"

Р. БР.	Органи, организације, имаоци јавних овлашћења и остале институције које су доставиле услове и податке
1.	Република Србија, Министарство заштите животне средине, Београд
2.	Република Србија, Министарство трговине, туризма и телекомуникација, Београд
3.	Република Србија, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Републичка дирекција за воде, Београд
4.	Република Србија, Министарство одбране, Сектор за материјалне ресурсе, Управа за инфраструктуру, Београд
5.	Република Србија, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Сектор за водни саобраћај и безбедност пловидбе, Београд
6.	Република Србија, Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације, Одељење за ванредне ситуације у Зрењанину, Одсек за превентивну заштиту, Зрењанин
7.	Република Србија, Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације, Зрењанин
8.	Република Србија, АП Војводина, Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство, Нови Сад
9.	Република Србија, АП Војводина, Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине, Нови Сад
10.	Република Србија, АП Војводина, Покрајински секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај, Нови Сад
11.	Република Србија, АП Војводина, Покрајински секретаријат за привреду и туризам, Нови Сад
12.	Установа „Резервати природе" Зрењанин
13.	Транснафта, Панчево
14.	Републички завод за заштиту споменика културе, Београд
15.	ЈП за урбанизам, Зрењанин
16.	ЈП Емисиона техника и везе, Сектор технике, Београд
17.	Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије, Београд
18.	Покрајински завод за заштиту споменика културе, Петроварадин
19.	Инфраструктуре железнице Србије, Београд
20.	ЈКП „Водовод и канализација" Зрењанин
21.	Завод за заштиту споменика културе, Зрењанин
22.	Град Зрењанин, Градска управа, Одељење за привреду, Одсек за заштиту и унапређење животне средине, Зрењанин
23.	А1 Србија доо, Београд
24.	Република Србија, Центар за разминирање, Београд
25.	Електродистрибуција Србије, Огранак Електродистрибуција Зрењанин
26.	АД Електромрежа Србије, Београд
27.	ДОО Гастранс, Нови Сад
28.	ЈП „Пошта Србије", Функција правних послова и управљања непокретностима, Београд
29.	Републички хидрометеоролошки завод, Београд
30.	ЈП Србијагас, Нови Сад
31.	Телеком Србија, Служба за планирање и изградњу мреже, Нови Сад
32.	ЈП Путеви Србије. Београд
33.	Републички сеизмолошки завод, Београд
34.	СББ доо, Београд
35.	ЈП „Војводина шуме", Петроварадин

II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

Стратешка процена интегрише еколошке, социјално-економске и био-физичке сегменте животне средине, повезује, анализира и процењује активности различитих интересних сфера и усмерава планска решења ка онима која су, пре свега, од интереса за вредности и квалитет животне средине.

Општи и посебни циљеви Извештаја о стратешкој процени утицаја дефинисани су на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, услова надлежних органа и институција, као и проблема и предлога у погледу заштите животне средине у Просторном плану.

1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Стратешка процена интегрише еколошке, социјално-економске и био-физичке сегменте животне средине, повезује, анализира и процењује активности различитих интересних сфера и усмерава Просторни план ка решењима која су, пре свега, од интереса за вредности и квалитет животне средине.

Општи циљеви Стратешке процене утицаја постављају оквир за дефинисање посебних циљева и избор индикатора којима ће се оценити њихова оствареност, у контексту очувања животне средине, као и спровођење принципа одрживог развоја кроз планска решења.
Концепт одрживог развоја простора у обухвату Просторног плана огледа се у детаљнијој планској организацији и уређењу, вредновањем капацитета планираних садржаја у односу на потребе, као и усклађивање коришћења простора са природним и створеним потенцијалима и ограничењима, односно карактеристикама простора.

Плански основ за израду овог Просторног плана представља Регионални просторни план АП Војводине.

Општи циљ Стратешке процене представља одрживо коришћење простора и природних ресурса у обухвату Просторног плана кроз активну примену мера заштите природних ресурса, животне средине, и обезбеђење адекватних услова за живот и здравље људи.

Наведени циљ обезбедиће се активним спровођењем управљачких активности у заштићеним подручјима, као и очувањем предеоних карактеристика на подручју Просторног плана, те контролом рада загађивача идентификованог на подручју Просторног плана и у контактној зони и спровођењем континуираног мониторинг параметара животне средине и биомониторингом.

Основни разлог за израду Просторног плана је стварање услова за реализацију националних, регионалних и локалних интереса у оквиру граница посебне намене, у складу са условима заштите природе, који се заснивају на вредновању и процени могућих утицаја на животну средину до којих може доћи имплементацијом Просторног плана.

На основу наведеног општег циља Стратешке процене, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у Просторном плану, утврђују се посебни циљеви стратешке процене у појединим областима заштите.

Као **посебни циљеви стратешке процене** истичу се:
А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса и заштита од буке;
Б. Очување предеоних карактеристика подручја;

В. Одрживо управљање и заштита заштићених подручја;
Г. Одрживо управљање отпадом;
Д. Рационална и контролисана експлоатација минералних сировина и унапређење енергетске ефикасности;
Ђ. Контролисана изградња нових приведних субјеката на подручју обухвата Просторног плана и минимизација негативних утицаја из постојећих привредних комплекса;
Е. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

Посебни циљеви Стратешке процене усклађени су са индикаторима стратешке процене дефинисаним Правилником о Националној листи индикатора животне средине.

2. ИЗБОР ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

На основу дефинисаних циљева стратешке процене Просторног плана, врши се избор одговарајућих индикатора стратешке процене утицаја на животну средину. Сврха њихове примене је у усмеравању планских решења ка остварењу циљева који се постављају.

Индикатори представљају један од инструмената за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова средине и сагледавање последица. Они су средство за праћење извесне променљиве вредности у прошлости и садашњости, а неопходни су као улазни подаци за свако планирање активности у простору.

Приликом дефинисања индикатора, обрађивачи стратешке процене утицаја су се ослонили на индикаторе УН за одрживи развој, индикаторе дефинисане Правилником о националној листи индикатора заштите животне средине („Службени гласник РС“, број 37/11) и на елементарне еколошке индикаторе који се могу узети у обзир у односу на постојеће стање животне средине и карактер планских решења.

На основу Правилника о Националној листи индикатора заштите животне средине, на територији Плана релевантни су индикатори приказани у Табели 9.

Табела 9. Преглед Посебних циљева стратешке процене и индикатора заштите животне средине релевантних за подручје Просторног плана

Индикатори
1. Годишње количине исцрпљене подземне и површинске воде, апсолутно и као део од укупне обновљиве количине воде (m^3, %)
2. % домаћинстава прикључен на водовод и канализацију
3. % отпадних вода које се пречишћавају
4. Присуство фекалних бактерија у води за пиће (%)[4]
5. $БПК_5$ у водотоцима (mg/l кисеоника потрошеног у 5 дана, на константној температури од 20◦C)
6. Промена намене земљишта (%)
7. ha (%) санираних и рекултивисаних подручја
8. Квалитет пољопривредног и непољопривредног земљишта
9. Употреба минералних ђубрива (kg/ha)
10. Употреба пестицида (t активне материје пестицида на $10km^2$ пољопривредног земљишта)
11. Површине под природним пределима
12. Удео шумског земљишта у укупном земљишту (%)
13. % заштићених природних добара на територији АПВ у односу на укупну површину
14. Површине под изабраним значајним екосистемима (km^2 или ha) одабраних врста екосистема
15. Учешће броја угрожених врста у укупном броју врста (%)
16. Стварање отпада (t/становнику)
17. Учешће обновљивих извора енергије у укупној потрошњи енергије (%)
18. Интензитет туризма.

Наведени индикатори су дефинисани са циљем праћења реализације планских, а не технолошких решења, у планском периоду, уколико се за то укаже потреба.

4 Према упутствима СЗО за квалитет воде за пиће

3. КОМПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ СА ЦИЉЕВИМА ПЛАНА

Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину, као и многи међународни документи, упућују на важност односа процеса планирања и процеса израде Стратешке процене, односно на неопходност интеграције овог инструмента у процес планирања.

Избор и дефинисање адекватних планских решења је много ефикаснији уколико је процес вршења стратешке процене у већој мери или у потпуности интегрисан у планове и програме за које се израђује.

Табела 10. приказује принцип примењен при изради ова два елабората, односно приказана је веза између фаза израде Просторног плана и Стратешке процене.

Табела 10. Веза између фаза израде Плана и Стратешке процене утицаја

ИЗРАДА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА		ИЗРАДА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА (СПУ)
Одлучивање о изради планског документа по претходно прибављеном мишљењу органа надлежног за стручну контролу, односно комисије за планове	Узајамни утицај ових фаза - пре доношења Одлуке о изради планског документа прибавља се мишљење о предлогу одлуке да се (не)израђује СПУ	**Одлучивање о изради СПУ према претходно прибављеном мишљењу надлежног органа и др. заинтересованих органа и организација**
Доношење Одлуке о изради Просторног плана	Узајамни утицај ових фаза	**Доношење Одлуке о изради Извештаја о СПУ**
Израда материјала за рани јавни увид Просторног плана **Израда Нацрта просторног плана**	Узајамни утицај ових фаза	**СПУ планског документа на животну средину (анализа садржаја и основне документације, консултације са надлежним органима и организацијама...) - формулисање Извештаја о стратешкој процени**
Стручна контрола Нацрта Просторног пплана	Узајамни утицај ових фаза	**Мишљење заинтересованих органа и организација на СПУ**
Јавни увид у Нацрт Просторног плана	Узајамни утицај ове две фазе - у пракси се оба елабората истовремено излажу на јавни увид	**Јавни увид у Извештај о СПУ**
Доношење Просторног плана	Орган надлежан за израду планског документа не може исти упутити у процедуру усвајања без Сагласности на Извештај о СПУ	**Оцена и сагласност на Извештај од стране надлежног органа**
Спровођење Просторног плана	Узајамни утицај ових фаза	**Имплементација мера заштите и мониторинг према Извештају о СПУ**

Циљеви стратешке процене су, обзиром на паралелну израду ова два документа у потпуности усаглашени са циљевима Посторног плана у домену заштите животне средине.

Циљеви Просторног плана у погледу заштите животне средине су:

- Усклађивање интереса и рационално коришћење потенцијала планског подручја, водећи рачуна о еколошким условима и ограниченим капацитетима животне средине, односно захтевима уређења подручја посебне намене;
- Предузимање превентивних мера заштите основних чинилаца животне средине (воде, ваздуха и земљишта);
- Одрживо управљање водама;

- Редовно вођење локалног регистра извора загађивања животне средине на територији Града Зрењанина као дела националног регистра за подручје обухвата Просторног плана;
- Санација и рекултивација еколошки најугроженијих подручја, пре свега неуређених депонија (сметлишта), на подручју обухвата Просторног плана;
- Управљање комуналним отпадом сходно Програмом управљања отпадом у Републици Србији за период 2022-2031;
- Успостављање система за управљање посебним токовима отпада, одрживо управљање опасним отпадом и забрана депоновања,
- Промоција и подстицање кућног компостирања у циљу очувања природних ресурса и животне средине.
- Интегрисање заштите животне средине у све секторе стратешког планирања и пројектовања, кроз инструменте процене утицаја (примена SEA, EIA и IPPC);
- Примена савременијих технолошких решења, најбољих доступних технологија (BAT) и концепта чистије производње приликом реализације пројеката који могу имати негативан утицај на квалитет животне средине, а у складу са условима заштите природе;
- Едукација грађана и подстицање развоја еколошке свести у области заштите животне средине и одрживог развоја, као и одрживог управљања отпадом.

Циљеви стратешке процене су:

А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса (ваздуха, воде и земљишта) и мониторинг медијума животне средине;
Б. Очување предеоних карактеристика подручја;
В. Одрживо управљање и заштита природних добара и заштита биодиверзитета;
Г. Одрживо управљање отпадом;
Д. Унапређење енергетске ефикасности;
Ђ. Контролисана изградња нових објеката на подручју обухвата Просторног плана и минимизација негативних утицаја;
Е. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

У табели 11. приказана је компатибилност општих циљева Просторног плана и посебних циљева стратешке процене. У предметној стратешкој процени није утврђена компатибилност свих појединачних и посебних циљева Просторног плана и стратешке процене, јер су сви посебни циљеви Просторног плана усклађени са општим циљевима у Плану.

Табела 11. Компатибилност циљева Просторног плана и СПУ

ЦИЉЕВИ ПЛАНА	А	Б	В	Г	Д	Ђ	Е
Заштита и одрживо коришћење свих природних и културних вредности кроз заштиту предела, заштићеног подручја и природних ресурса у функцији развоја рекреације, едукације, туризма и других активности у складу са могућностима и природом.;	+	+	+	+	0	+	+
Очување диверзитета предела кроз обезбеђивање идентитета простора;	+	+	+	+	0	+	+
Очување вредности предела;	0/+	+	+	+	0	+	+
Заштита, рационално коришћење и унапређење стања пољопривредног, шумског и водног земљишта и популације флоре и фауне;	+	+	+	+	0	+	+
Дефинисање начина коришћења грађевинског земљишта у складу са условима заштите природе;	+	+	+	+	0/+	+	+
Постизање рационалне организације и уређења простора, усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним и створеним вредностима;	+	0/+	+	+	+	+	+
Обезбеђење адекватне превенције, минимизирања, мониторинга и контроле свих облика загађивања;	+	0/+	+	+	+	+	+
Унапређење и побољшање општих еколошких услова у заштићеном подручју и дефинисаној зони утицаја, као и на осталим просторима од значаја за очување биолошке разноврсности;	+	+	+	+	0/+	+	+
Унапређење квалитета животне средине и примена мера заштите у домену свих антропогених активности и утицаја на подручју обухвата Просторног плана као предуслов уравнотеженог развоја, коришћења и уређења овог фрагилног простора.	+	+	+	+	+	+	+

+ -позитивно, 0- неутрално, - негативно

III ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Приоритетни циљ израде Стратешке процене предметног Просторног плана на животну средину је сагледавање могућих негативних утицаја на квалитет животне средине и предвиђених мера за њихово смањење, не стварајући конфликте у простору и водећи рачуна о капацитету животне средине на посматраном простору.

Како би се остварили постављени циљеви, потребно је сагледати просторна решења и активности дефинисане Просторним планом, као и мере за смањење потенцијално негативних утицаја планских решења на животну средину. Стратешка процена се бави општом анализом и проценом могућих утицаја планираних решења заштите животне средине у Просторном плану, при чему је акценат стављен на анализу планских решења, која доприносе заштити животне средине и подизању квалитета живота на посматраном простору.

1. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Стратешком проценом анализирана су сва планска решења и извршено је идентификовање оних која у одређеној мери могу угрозити квалитет животне средине у фази реализације Просторног плана.

Питања и проблеми везани за заштиту животне средине, разматрани су у односу на:
- утицај досадашњих активности, као и планираних садржаја на природне ресурсе - воду, ваздух и земљиште;
- утицај планиране инфраструктуре на животну средину;
- дефинисане мере и услове заштите животне средине, са освртом на потенцијалне загађиваче;
- решења у погледу одлагања комуналног отпада и др. врста отпада у планском периоду.

У том контексту, Стратешком проценом се анализирају могући утицаји планираних активности на факторе животне средине и дефинишу планске мере заштите, које ће потенцијална загађења и штете довести на ниво прихватљивости, односно у границе дефинисане законском регулативом, не стварајући конфликте у простору.

У поступку стратешке процене очекиваних утицаја планских решења на животну средину, потенцијала и ограничења у простору и животној средини, планска решења су вреднована у односу на:
- природне карактеристике, постојеће стање и услове у простору;
- створене вредности, постојећу намену и досадашњи начин коришћења и уређења простора;
- стање комуналне опремљености простора;
- стање и статус природних вредности;
- услове надлежних институција добијених у поступку израде Просторног плана и Извештаја о стратешкој процени;
- циљеве планског документа вишег хијерархијског нивоа и циљеве предметног Просторног плана.

Стратешком проценом је утврђено да су планска решења формулисана у складу са смерницама и циљевима плана вишег хијерархијског нивоа, као и условима надлежних институција, органа и предузећа, достављених за потребе израде овог Просторног плана, студијском и другом значајном документацијом која се односи на простор у обухвату Просторног плана.

Општа концепција просторног развоја подручја посебне намене, подразумева одрживост просторног развоја, еколошку повезаност и уређеност простора. Приоритет представља заштита природе и њених вредности, посебно заштићеног подручја, еколошких коридора, станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја , очување биодиверзитета и развој локалног идентитета кроз заштиту предела и заштиту животне средине.

За подручје посебне намене, дата су правила уређења и грађења у складу са условима заштите природе и условима надлежних органа, посебних организација, имаоца јавних овлашћења и других институција. Граница подручја посебне намене (издвојене целине и подцелине), дефинисана је по катастарским парцелама у складу са Уредбом о проглашењу Специјалног резервата природе „Царска бара".

Изградња објеката и других садржаја на **подручју посебне намене** (планирани видиковци, површине под воћњаком - плантажа јабука...) усклађена је са условима Покрајинског завода за заштиту природе (као надлежна установа за заштиту) издатим за потребе израде овог Просторног плана.

За остале еколошки вредне делове природе у обухвату Просторног плана, као и еколошки коридор реке Тисе, мере заштите и уређења, дате су кроз друге планове, те из тих разлога нису у границама посебне намене овог Просторног плана.

Остали простор у обухвату Плана представља **зону утицаја на посебну намену**.

Концепција развоја подручја у обухвату Просторног плана **ван подручја посебне намене**, у зони утицаја, односи се на грађевинска подручја насеља (Лукино Село и Бело Блато као и делове насеља Перлез и Стајићево), зону кућа за одмор, зону спорта и рекреације, радне зоне, бродоградилиште, претоварну станицу, зону кућа за одмор, рибњак и туристички комплекс. Правила уређења и грађења у насељима је потребно усагласити са мерама заштите природе које су дате у важећој Уредби за заштићено подручје и Просторном плану.

У плански документ су интегрисане мере и услови заштите животне средине, ограничења и обавезе које се недвосмислено морају спроводити на предметном простору. Заштита животне средине је један од приоритетних задатака савременог друштва. Присутне негативне последице углавном су узроковане недоследним спровођењем планских докумената, неадекватном реализацијом мера заштите животне средине, као и непознавањем основних законитости из домена животне средине.

Процена утицаја варијантних решења

Просторним планом се не предвиђају варијантна решења. Такође, Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину не прописује шта су то варијантна решења Просторног плана која подлежу стратешкој процени утицаја, те се у пракси разматрају следеће две варијанте:

1) Варијантно решење 1 - уколико не дође до спровођења планских решења;
2) Варијантно решење 2 - уколико се реализују планска решења (варијанта одрживог развоја).

Ограничавајући се у том контексту на позитивне и негативне ефекте који би се рефлектовали током имплементације или у случају да се не реализује предметни Просторни план, Стратешка процена се бави анализом варијанте да се Просторни план не реализује и варијанте реализације Просторног плана и предвиђених решења у свим дефинисаним областима које су релевантне са аспекта заштите животне средине.

Табела 12. Процена утицаја сектора Просторног плана у односу на циљеве стратешке процене утицаја у односу на варијантна решења

Циљеви стратешке процене

А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса и заштита од буке;
Б. Очување предеоних карактеристика подручја;
В. Одрживо управљање и заштита заштићених подручја;
Г. Одрживо управљање отпадом;
Д. Рационална и контролисана експлоатација минералних сировина и унапређење енергетске ефикасности;
Ђ. Контролисана изградња нових приведних субјеката на подручју обухвата Просторног плана и минимизација негативних утицаја из постојећих привредних комплекса;
Е. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

Сектор плана	Сценарио развоја	ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ						
		А	Б	В	Г	Д	Ђ	Е
Заштита природних добара и природних вредности, заштита предела	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+	+
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, шуме и пољоп. земљиште)	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+	+
Становништво и привредне активности	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	0	+	+	+	+	+
Управљање отпадом, заштита животне средине и здравља становништва	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+	+
Унапређење водне инфраструктуре	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	-	+
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	ВАРИЈАНТА 1	-	0/-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	0/+	+	+	0	+	+
Изградња и модернизација енергетске инфраструктуре и изградња капацитета ОИЕ	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	0
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+	+
Заштита културног наслеђа	ВАРИЈАНТА 1	0/-	-	-	-	-	-	0/-
	ВАРИЈАНТА 2	0/+	+	+	+	0	+	0/+
Заштита од природних и техничко-технолошких удеса и несрећа	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	0	+	+

+ - укупно позитиван утицај, - - укупно негативан утицај, **0** - неутралан утицај

Разлози за избор најповољнијег варијантног решења

На основу члана 15. Закона о стратешкој процени утицаја обавезно је поређење варијантних решења и приказ разлога за избор најповољнијег решења. Резимирајући позитивне и негативне ефекте варијанти у погледу Просторног плана, може се констатовати следеће:

- У варијанти да се Просторни план не донесе и да се развој настави по досадашњем тренду, могу се очекивати негативни ефекти са аспекта заштите животне средине, односно неадекватно и неодрживо коришћење предметног простора што би довело до даљег угрожавања природних ресурса, људског здравља и материјалних добара;
- У варијанти да се Просторни план имплементира могу се очекивати бројни позитивни ефекти у сваком сектору, посебно у области заштите природних добара и осталих природних ресурса, привреде и туризма, приликом избора будућих корисника простора, поштујући ограничене капацитете животне средине планског подручја.

На основу изнетог може се закључити да је варијанта доношења предложеног Просторног плана повољнија у односу на варијанту да се Просторни план не донесе.

Евалуација карактеристика и значаја утицаја планских решења

Након анализе, извршена је евалуација значаја, просторних размера и вероватноће утицаја планских решења предложене варијанте Просторног плана на животну средину и елементе одрживог развоја.

Значај утицаја процењује се у односу на величину (интензитет) утицаја и просторне размере, на којима се може остварити утицај (приказано у наредним табелама).

Утицаји, односно ефекти, планских решења, према величини промена се оцењују бројевима од -3 до +3, где се знак минус односи на негативне, а знак плус на позитивне промене.

Овај систем вредновања примењује се, како на појединачне индикаторе утицаја, тако и на сродне категорије преко збирних индикатора.

Табела 13. Критеријуми за оцењивање величине утицаја

Величина утицаја	Ознака	О п и с
Критичан	- 3	Јак негативан утицај
Већи	- 2	Већи негативан утицај
Мањи	- 1	Мањи негативни утицај
Нема или нејасан утицај	0	Нема утицаја, нема података или није примењиво
Позитиван	+ 1	Мањи позитивни утицај
Повољан	+ 2	Већи позитиван утицај
Врло повољан	+ 3	Јак позитиван утицај

Табела 14. Критеријуми за оцењивање просторних размера утицаја

Размере утицаја	Ознака	О п и с
Регионални	Р	Могућ утицај у оквиру простора регије
Локални	Л	Могућ утицај у некој зони или делу територије Просторног плана

Вероватноћа да ће се неки процењени утицај догодити у стварности такође представља важан критеријум за доношење одлука у току израде Просторног плана.

Вероватноћа утицаја одређује се према скали приказаној у табели 15.

Табела 15. Скала за процену вероватноће утицаја

Вероватноћа	Ознака	Опис
100%	И	утицај извесан
више од 50%	В	утицај вероватан
мање од 50%	М	утицај могућ

Вероватноћа утицаја, дакле, може бити од потпуно извесне (100%) до ситуације у којој је утицај готово невероватан. Ова чињеница је посебно важна јер тако одређено планско решење, које генерално има изразито јак, нпр. негативан утицај, у конкретном случају може бити потпуно невероватно, па се самим тим његов утицај не може окарактерисати као стратешки значајан.

На основу критеријума процене величине и просторних размера утицаја планских решења на циљеве стратешке процене врши се евалуација значаја идентификованих утицаја за остваривање циљева стратешке процене.

Приказана и анализирана планска решења подељена су по областима. У наредној анализи су због поједностављености поступка вреднована планска решења груписана као област, а не свако појединачно.

Табела 16. Планска решења у Нацрту плана обухваћена проценом утицаја

Бр.	ПЛАНСКО РЕШЕЊЕ ПО ОБЛАСТИМА
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, шуме и пољопривредно земљиште)	
1.	Вођење катастра загађивача на територији општине Зрењанин, као дела интегралног катастра загађивача Републике Србије
2.	Успостављање континуираног мониторинга квалитета ваздуха, подземних и површинсих вода, земљишта и буке
3.	Употреба БАТ технологија код старих и нових постројења
4.	Коришћење минералних ресурса се базира на принципима рационалне и контролисане експлоатације, у складу са циљевима концепта одрживог развоја
5.	Одрживи развој пољопривреде у складу са мерама и условима заштите за подручје СРП Царска бара, временски и просторно ограничено и усклађено са природним капацитетима
6.	Планско газдовање на простору обухвата Просторног плана и коришћење вода и шума као ресурса у складу са биолошким капацитетима
7.	Контролисана примена хемијских средстава у пољопривредној производњи
8.	Формирање заштитних појасева зеленила у заштићеним подручјима и дуж еколошких коридора односно њихових заштитних зона у складу са условима за заштиту природе.
Заштита заштићених подручја и осталих подручја значајних за очување биодиверзитета	
9.	Заштита, уређење и развој на простору заштићених подручја на основу плана управљања, одређених студија, пројеката, резултата биомониторинга угрожених биљних и животињских врста, мониторинга вода и других бројних истраживања
10.	Заштита строго заштићених врста спровођењем забране коришћења, уништавања и предузимања свих активности којима се могу угрозити дивље врсте и њихова станишта, као и предузимањем мера и активности на управљању популацијама
11.	Заштита еколошких коридора у складу са условима и мерама Покрајинског завода за заштиту природе
Заштита предела	
12.	Спровођење низа мера и активности ради заштите, обнављања и унапређења природних вредности, као и вредности карактера предела, у циљу очувања разноврсности карактеристичних амбијенталних целина и процеса у екосистему.
13.	Развој насеља која се налазе у оквиру заштићеног подручја и у непосредном окружењу у складу са вредностима предела.
Становништво и привредне активности	
14.	Укључивање локалног становништво у промоцију и рационално коришћење природних и културно-историјских потенцијала простора.
15.	Брига јединице локалне самоуправе о становништву кроз конституисање популационе политике на локалном нивоу која ће бити комплементарна са популационом политиком државе.

Бр.	ПЛАНСКО РЕШЕЊЕ ПО ОБЛАСТИМА
16.	Уређење локалитета који су у функцији развоја едукативних, спортско рекреативних и туристичких активности, као и усклађивање свих активности у оквиру посебне намене простора са мерама заштите природе.
17.	Формирање уређених пунктова намењених за развој спортско-рекреативног риболова.
18.	Адаптација објекта РГ „Ечка" а.д. на подручју Рибњака.
19.	Уређивање едукативне стазе са обележавањем посебних и специфичних природних вредности.
20.	Повећање степена искоришћености постојећих капацитета ловишта, повећање бројности дивљачи, увођење нових врста дивљачи, заштита дивљачи од ловокрадица и унапређење ловно-стручне и чуварске службе.
21.	Пружање локалном становништву стручне помоћи и других облика сарадње за производњу здраве хране, развој руралног туризма на постојећим салашима, развој еко туризма кроз брендирање производа традиционалне и органске производње у складу са смерницама заштите природних добара у обухвату Просторног плана.
22.	Подстицање развоја микро, малих и средњих предузећа и предузетништва (за производне јединице мањег капацитета које својим функционисањем неће угрожавати животну средину и која ће активирати локалне сировинске потенцијале подручја)
23.	Трговину развијати у складу са развојем мреже насеља и центара и у складу са критеријумом учесталости њиховог коришћења. Развој трговине у планском периоду ће се одвијати у трговинским форматима класификованим на основу Правилника о класификацији трговинских формата („Службени гласник РС", број 39/21)
24.	Угоститељску делатност развијати у складу са законским и подзаконским актима који регулишу ову област и у складу са реалним потребама.
25.	Занатство (производно, уметничко, услужно) развијати у правцу пружања производних услуга индустрији и у функцији очувања старих заната и развоја туризма.
Управљање отпадом, заштита животне средине и здравља становништва	
26.	Санација и рекултивација неуређених одлагалишта отпада, стихијски изабраних локација за одлагање отпада животињског порекла и осталих деградираних површина на територији обухвата Просторног плана.
27.	Одлагање комуналног и других врста отпада у складу са Регионални планом управљања отпадом (регионална депонија је на територији Града Зрењанина ван обухвата овог Просторног плана) и локалним планом за Град Зрењанин.
Унапређење водне инфраструктуре	
28.	Обезбедити одговарајуће услове за ревитализацију и даље одржавање оптималног водног режима у заштићеном подручју, а у смислу комуналне опремљености простора обезбедити квалитетно водоснабдевање и уређење и обезбеђење водних ресурса од даљег загађивања и расипања.
29.	Снабдевања водом у границама обухвата Просторног плана, засновано је на захватању воде за пиће индивидуално, путем бушених бунара.
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	
30.	Реконструкција категорисане саобраћајне мреже (ДП, ОП).
31.	Изградња капацитета немоторног саобраћаја (пешачке и бициклистичке стазе).
32.	Изградња и реконструкција некатегорисане путне мреже (атарски и други приступни путеви).
Изградња и обнављање енергетске инфраструктуре	
33.	У оквиру посебне намене, обезбеђење ел енергије са постојеће 20 kV мреже.
34.	Ван посебне намене изградња: Прикључног вода за ТС 110/20 kV Перлез, Далековод 110 kV ТС Жабаљ-ТС Перлез, између ТС „Жабаљ" и ТС „Перлез" и Далековода 110 kV ТС–регион јужног Баната
Изградња капацитета за искоришћење обновљивих извора енергије	
35.	У оквиру посебне намене, али ван заштићених подручја, у складу са важећим уредбама и мерама заштите природе, могуће је коришћење обновљивих и других извора енергије: биомаса, биогас, гас, соларна и енергија ветра
Изградња електронске комуникационе инфраструктуре	
36.	Потпуна дигитализација електронске комуникационе мреже и објеката и изградња широкопојасне мреже
Заштита културног наслеђа	
37.	Заштита културног наслеђа у складу са Законским одредбама и условима Покрајинског завода за заштиту споменика културе.
Заштита од природних и техничко-технолошких удеса и несрећа	
38.	Примена мера заштите у складу са мерама заштите од ванредних ситуација

Табела 17. Процена величине утицаја области Просторног плана у односу на циљеве стратешке процене

Циљеви стратешке процене

А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса и заштита од буке;
Б. Очување предеоних карактеристика подручја;
В. Одрживо управљање и заштита заштићених подручја;
Г. Одрживо управљање отпадом;
Д. Рационална и контролисана експлоатација минералних сировина и унапређење енергетске ефикасности;
Ђ. Контролисана изградња нових приведних субјеката на подручју обухвата Просторног плана и минимизација негативних утицаја из постојећих привредних комплекса;
Е. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

Области планских решења	**Циљеви стратешке процене**						
	А	Б	В	Г	Д	Ђ	Е
Заштита природних добара и природних вредности, заштита предела	**+3**	**+3**	**+3**	**0**	**0**	**0**	**+2**
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, шуме и пољоп. земљиште)	**+3**	**+3**	**+3**	**0**	**+2**	**+2**	**+2**
Становништво и привредне активности	**+2**	**+1**	**+1**	**+2**	**+1**	**+2**	**+1**
Управљање отпадом, заштита животне средине и здравља становништва	**+3**	**+2**	**+2**	**+3**	**+2**	**+2**	**+2**
Унапређење водопривредне инфраструктуре	**+3**	**+2**	**+2**	**0**	**0**	**+2**	**+1**
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	**+2**	**+1**	**0**	**+1**	**0**	**+2**	**+2**
Изградња и модернизација енергетске инфраструктуре и изградња капацитета ОИЕ	**+2**	**0**	**0**	**+1**	**+2**	**+3**	**+2**
Заштита културног наслеђа	**0**	**+2**	**+1**	**0**	**0**	**+2**	**+1**
Заштита од природних и техничко-технолошких удеса и несрећа	**+2**	**+2**	**+2**	**0**	**+2**	**+2**	**+3**

Из приложене табеле закључује се да највећи број планских решења односно области планских решења има позитиван утицај са аспекта заштите животне средине.

Табела 18. Процена просторних размера планских решења на животну средину и елементе одрживог развоја

Циљеви стратешке процене

А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса и заштита од буке;
Б. Очување предеоних карактеристика подручја;
В. Одрживо управљање и заштита заштићених подручја;
Г. Одрживо управљање отпадом;
Д. Рационална и контролисана експлоатација минералних сировина и унапређење енергетске ефикасности;
Ђ. Контролисана изградња нових приведних субјеката на подручју обухвата Просторног плана и минимизација негативних утицаја из постојећих привредних комплекса;
Е. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

Области планских решења	**Циљеви стратешке процене**						
	А	**Б**	**В**	**Г**	**Д**	**Ђ**	**Е**
Заштита природних добара и природних вредности, заштита предела	**Р**	**Р**	**Р**	**Л**	**Л**	**Р**	**Л**
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, шуме и пољоп. земљиште)	**Р**	**Л**	**Р**	**Л**	**Л**	**Р**	**Л**
Становништво и привредне активности	**Л**	**Л**	**Л**	**Л**		**Р**	**Л**
Управљање отпадом, заштита животне средине и здравља становништва	**Л**	**Л**	**Р**	**Л**	**Л**	**Л**	**Л**
Унапређење водопривредне инфраструктуре	**Л**		**Р**			**Л**	**Р**
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	**Л**	**Л**	**Р**			**Л**	**Л**
Изградња и модернизација енергетске инфраструктуре и изградња капацитета ОИЕ	**Л**	**Л**	**Л**		**Р**	**Л**	
Заштита културног наслеђа		**Л**	**Л**			**Л**	
Заштита од природних и техничко-технолошких удеса и несрећа	**Л**	**Л**	**Р**	**Л**	**Л**	**Л**	**Л**

Из приложене евалуације планских решења са аспекта просторних размера утицаја планских решења на подручје обухваћено Просторним планом закључује се да највећи број планских решења има локални карактер са аспекта заштите животне средине.

Табела 19. Процена вероватноће утицаја планских решења на животну средину и елементе одрживог развоја

Циљеви стратешке процене

А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса и заштита од буке;
Б. Очување предеоних карактеристика подручја;
В. Одрживо управљање и заштита заштићених подручја;
Г. Одрживо управљање отпадом;
Д. Рационална и контролисана експлоатација минералних сировина и унапређење енергетске ефикасности;
Ђ. Контролисана изградња нових приведних субјеката на подручју обухвата Просторног плана и минимизација негативних утицаја из постојећих привредних комплекса;
Е. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

Области планских решења	Циљеви стратешке процене						
	А	Б	В	Г	Д	Ђ	Е
Заштита природних добара и природних вредности, заштита предела	В	И	М	И	М	М	В
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне	И	В	И	М	М	И	И
Становништво и привредне активности	В	М	М	И	М	И	В
Управљање отпадом, заштита животне средине и здравља становништва	И	М	В	И	М	И	М
Унапређење водопривредне инфраструктуре	И		В	М		И	М
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	М	М	М			М	М
Изградња и модернизација енергетске инфраструктуре и изградња капацитета ОИЕ		М	М		И	М	М
Заштита културног наслеђа		В	М				
Заштита од природних и техничко-технолошких удеса и несрећа	М	М	М	М	М	М	И

Из приложене евалуације планских решења са аспекта вероватноће утицаја планских решења на подручју обухваћеном Просторним планом закључује се да највећи број планских решења има карактер могућег са аспекта заштите животне средине.

Кумулативни и синергетски ефекти

У складу са Законом о стратешкој процени утицаја (члан 15.) стратешка процена треба да обухвати и процену кумулативних и синергетских ефеката. Значајни ефекти могу настати као резултат интеракције између бројних мањих утицаја постојећих садржаја и различитих планираних активности на подручју у обухвату Просторног плана. Кумулативни ефекти настају када појединачна планска решења немају значајан утицај, а неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат. Синергетски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја.

У Табели 21. на основу вредновања дефинисаног у Табели 20. извршена је анализа кумулативних и синергетских утицаја планских решења.

Табела 20. Вредновање карактеристика утицаја Просторног плана

Врста утицаја	Вероватноћа утицаја	Природа утицаја	Интензитет активности у простору	Трајање (Временска димензија)	Просторна димензија
Позитиван (+) Негативан (-) Неутралан (Н)	Известан (И) Могућ (М) Није могућ(НМ)	Кумулативан (К) Кумулативан синергијски (КС) Синергијски (СИ) Појединачан-спорадичан (ПС)	Јак позитиван (ЈП) Позитиван (П) Мањи негативан (МН) Негативан (НГ)	Краткорочан (Кр) Средњорочан Ср) Дугорочан (Др)	Локални (Л) Регионални(Рег) Национални (Нац)

Табела 21. Идентификација могућих кумулативних и синергетских ефеката

Циљеви стратешке процене

А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса и заштита од буке;
Б. Очување предеоних карактеристика подручја;
В. Одрживо управљање и заштита заштићених подручја;
Г. Одрживо управљање отпадом;
Д. Рационална и контролисана експлоатација минералних сировина и унапређење енергетске ефикасности;
Ђ. Контролисана изградња нових приведних субјеката на подручју обухвата Просторног плана и минимизација негативних утицаја из постојећих привредних комплекса;
Е. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

Области планских решења	**Циљеви стратешке процене**																				
	А			Б			В			Г			Д			Ђ			Е		
Заштита природних добара и природних вредности, заштита предела	+	И	КС	+	И	КС	+	И	КС	+	И	ПС	Н	М	ПС	+	И	ПС	ЈП	Ср	Л
	ЈП	Ср	р	П	Ср	Р	П	Ср	Р	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	+	И	КС
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, шуме и пољоп. земљиште)	+	И	КС	+	И	С	+	И	С	+	И	ПС	+	И	ПС	+	И	ПС	+	И	КС
	ЈП	Ср	Л	ЈП	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	р
Становништво и привредне активности	+	М	КС	Н	М	ПС	Н	М	ПС	Н	М	ПС	+	М	ПС	+	И	СИ	ЈП	Ср	Л
	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	ЈП	Ср	Л
Управљање отпадом, заштита животне средине и здравља становништва	+	И	КС	+	И	СИ	+	И	СИ	+	И	СИ	+	И	СИ	+	И	СИ	+	И	КС
	ЈП	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	ЈП	Ср	Л
Унапређење водне инфраструктуре	+	И	КС	Н	М	СИ	Н	М	СИ	Н	И	СИ	Н	НМ	СИ	+	М	КС	ЈП	Ср	Л
	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	+	И	КС
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	+	М	КС	+	М	СИ	+	М	СИ	+	М	СИ	+	НМ	ПС	+	И	СИ	ЈП	Ср	Л
	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	ЈП	Ср	Л
Изградња и модернизација енергетске инфраструктуре и изградња капацитета ОИЕ	+	НМ	Л	+	И	КС	Н	НМ	ПС	+	НМ	Л	Н	И	ПС	+	И	ПС	+	И	КС
	П	Ср	С	ЈП	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	С	П	Ср	Л	П	Ср	Л	ЈП	Ср	Л
Заштита културног наслеђа	+	НМ	КС	+	М	КС	Н	И	ПС	+	М	СИ	Н	НМ	ПС	+	М	КС	+	И	КС
	ЈП	Ср	Л	П	Л	Ср	Р	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	ЈП	Ср	Л
Заштита од природних и техничко-технолошких удеса и несрећа	+	М	КС	Н	М	КС	Н	М	КС	Н	М	КС	Н	М	КС	+	М	КС	ЈП	Ср	р
	ЈП	Ср	Л	П	Л	Ср	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	+	И	С

2. АНАЛИЗА КАРАКТЕРИСТИКА УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Анализа процењених утицаја Просторног плана на животну средину извршена је у односу на врсту, вероватноћу и природу утицаја, као и у односу на интензитет активности, трајање и просторну димензију утицаја. Вредновање карактеристика утицаја врши се уважавајући исказану потребу за развој и унапређење услова за одрживи економски и друштвено-социјални развој на планском подручју, оцењујући однос позитивних и негативних утицаја и ефеката.

Примена и спровођење планираних мера заштите при имплементацији планских решења, изради, усвајању и имплементацији планова нижег реда, контрола и надзор над применом мера и мониторинг животне средине, представљају обавезне еколошке мере и смернице у циљу спречавања појава негативних утицаја и ефеката на животну средину у обухвату Просторног плана.

Планирани мониторинг животне средине омогућиће и контролу утицаја имплементације планских решења на животну средину.

Сва планска решења, дефинисана у контексту заштите и одрживог коришћења и уређења планског подручја свакако имају кумулативног утицаја на чиниоце животне средине и очување биодиверзитета.

Највећи број еколошких фактора, због међусобне условљености и интеракције, имају реверзибилни карактер, што се претпоставља и за посматрани простор.

3. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА, ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ

3.1. ОПШТЕ МЕРЕ У ТОКУ ИЗГРАДЊЕ ПОЈЕДИНАЧНИХ ОБЈЕКАТА

Током извођења радова на припреми терена и изградњи објекта потребно је планирати и применити следеће мере заштите:

- Носилац пројекта је дужан да поштује Закон о планирању и изградњи, као и подзаконска акта донета на основу овог Закона;
- Вршити редовно квашење запрашених површина и спречити расипање грађевинског материјала током транспорта;
- Утврдити обавезу санације земљишта, у случају изливања уља и горива током рада грађевинских машина и механизације;
- Отпадни материјал који настане у процесу изградње (комунални отпад, грађевински материјал и метални отпад, пластика, папир, старе гуме и сл.) прописно сакупити, разврстати и одложити на за то предвиђену и одобрену локацију;
- Материјал из ископа одвозити на унапред дефинисану локацију, за коју је прибављена сагласност надлежног органа; транспорт ископаног материјала вршити возилима која поседују прописане кошеве и систем заштите од просипања материјала;
- Ако се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах прекине радове и обавести надлежну организацију за заштиту споменика културе;
- Ако се у току радова наиђе на природно добро које је геолошко-палеонтолошког типа и минеролошко-петрографског порекла, за које се претпоставља да има својство природног споменика, извођач радова је дужан да о томе обавести надлежну организацију за заштиту природе.

3.2. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ И УРЕЂЕЊА ПРИРОДНИХ ДОБАРА

3.2.1 Заштићено подручје – Резерват

На подручју Резервата основна смерница генералног концепта заштите, развоја, уређења и управљања подручјем је очување водених и влажних станишта. Услови и мере заштите подразумевају мониторинг популација аутохтоне флоре и мониторинг животињских врста (пре свега, фауне инсеката, птица и сисара), као и едукацију и популаризацију очуваних вредности укупног биодиверзитета природног добра.

Планирати мере и активности како би се испунили **општи циљеви заштите природе и унапређења стања** на планском подручју:
- Спровођење прописаних режима и мера заштите, на основу аката о заштити и других релевантних просторно-планских, програмских и пројектних докумената;
- Одржавање мозаичности предела, кроз успостављање оптималног односа и просторног распореда водене, барске, ливадске и шумске вегетације;
- Планиским решењима је неопходно предвидети забрану промене културе земљишта за угрожена станишта (дубока бара, река, канал, трстик-мочвара, шума и ливада) и ограничити њихово коришћење на традиционалне начине попут обезбеђивања повољног нивоа и квалитета воде у Старом Бегеју, као и дужине трајања поплаве, кроз изналажење најбољег решења за снабдевање водом истог или бољег квалитета од оне у Старом Бегеју;
- Предвидети повезивање водених окана и изградњу/одржавање постојећих наменских устава („Перлез" и друге мање уставе), усаглашено са потребама заштите природе, водопривреде, пољопривреде и шумарства;
- Подстицање очувања влажних и других ливада, плитких депресија и пашњака Мужљанског рита и слатина и Ботошког рита уз меру редовног кошења и одрживог/традиционалног пашарења, ради спречавања сукцесије и њиховог поновног зарастања;
- Обнављање и формирање мешовитих шумских састојина, са аутохтоним врстама дрвећа;
- Усклађивање привредних и других делатности (шумарство, ловство, пољопривреда, водопривреда, енергетика, саобраћај, рибарство, туризам) са заштитом подручја;

У оквиру режима заштите **I (првог)** степена:

Забрањене су све активности осим научних истраживања (која не нарушавају природне вредности), контролисане едукације и активности усмерених ка очувању и унапређивању постојећег стања екосистема.

Обезбеђује се:
- научна истраживања (која не нарушавају природне вредности) и праћење природних појава;
- контролисана (бројно, временски и просторно) посета;
- спровођење санационих и других неопходних мера у случају пожара, елементарних непогода и удеса, појава болести и пренамножавања штеточина, уз сагласност Министарства;
- спровођење мера и и активности усмерених ка очувању и унапређењу постојећег стања водених, мочварних и ливадских екосистема (пашарење и кошење као мере очувања травних површина и сузбијања инвазивних врста), одржавање оптималног водног режима;
- супституција алохтоних врста дрвећа аутохтоним најкасније по истеку опходње;
- уношење аутохтоних врста дрвећа на шумска станишта;
- интервентне мере на заштити екосистема по посебним условима заштите природе.

У оквиру режима заштите **II (другог)** степена радови и активности ограничавају се на:

1. изградњу објеката и уређење простора за потребе очувања, унапређења и приказивања природних вредности и реконструкцију и одржавање објеката саобраћајне и остале инфраструктуре;
2. очување сталних бара, рестаурацију влажних станишта, ревитализацију канала и вокова и одржавање њихове проточности;
3. негу и обнову шума са аутохтоним врста дрвећа, постепену замену састојина и групација алохтоних врста дрвећа као и култура клонских топола са аутохтоним врстама, остављање најмање 5 сувих и/или изваљених стабала по хектару приликом извођења мера неге шуме, уклањање конкурентске дрвенасте вегетације око младих јединки храстова;
4. постављање вештачких дупљи и вештачких острваца за строго заштићене дивље врсте, изградња пролаза за животиње, одржавање постојећих и формирање нових еколошких коридора;
5. уклањање водене и приобалне вегетације на Старом Бегеју и каналима у случајевима њиховог пренамножења, сузбијање инвазивних врста биљака и животиња;
6. порибљавање аутохтоним врстама, санациони риболов и изловљавање алохтоних врста риба;
7. заштиту и гајење дивљачи, уређивање и одржавање ловишта, постављање наменских објеката и опреме за потребе прихране, чувања и посматрања дивљачи и лов дивљачи у просторној целини Мужљански рит;
8. сакупљање гљива, дивље флоре и фауне и шумских плодова на земљишту у приватној својини, осим строго заштићених врста;
9. контролисано кошење, испашу и паљење вегетације;
10. решавање проблема неконтролисаног одлагања отпада и санацију дивљих депонија;
11. употребу чамаца и других пловила за потребе чуварског надзора, научних истраживања и приказивања природних вредности;
12. приступ и боравак посетилаца, без камповања и ложења ватре на отвореном простору.

У оквиру режима заштите **III (трећег)** степена радови и активности ограничавају се на:

1. изградњу, реконструкцију и одржавања објеката електроенергетске, телекомуникационе, хидро-техничке и комуналне инфраструктуре, молова и објеката за потребе очувања, унапређења и приказивања природних вредности, прихват и одмор посетилаца и реконструкцију и одржавање постојећих објеката намењених пољопривредној производњи;
2. реконструкцију, рехабилитацију и одржавање путева, осим асфалтирања постојећих путева са земљаном подлогом;
3. измуљивање природних водотока и одржавања канала, без коришћења шљунка, песка и другог речног наноса;
4. заштиту обала Бегеја на еколошки прихватљив начин;
5. редовно одржавање ножице насипа и одношење сена;
6. кошење уз примену заштитних мера за флору и фауну;
7. испашу, укључујући и контролисану испашу на насипима;
8. коришћење трске на традиционалан начин;
9. орање постојећих површина обрадивог земљишта, осим преоравања травних површина, орања у заштитној зони канала и уклањања травног покривача заједно са површинским слојем земљишта;

10. обављање сточарства, ратарства, воћарства, виноградарства и пчеларства уз контролисану и што мању употребу хемијских средстава и развој органске пољопривреде, очување и обнављање старих сорти и раса биљних култура и домаћих животиња;
11. одржавање воћњака, винограда, фарми и рибњака на постојећим површинама и и без повећања капацитета;
12. пошумљавање и подизање ваншумског зеленила, осим на ливадама, депресијама, барама и пашњацима;
13. одржавања засада алохтоних врста дрвећа на постојећим површинама до истека опходње;
14. рекреативни и спортски риболов на каналу Бегеј и Трактор бари;
15. газдовање рибњацима за производњу млађи у Мужљанском риту;
16. гајење, заштиту и лов дивљачи;
17. употребу чамаца на моторни погон, осим на водотоку Старог Бегеја, где је то дозвољено једино за потребе чуварског надзора, научних истраживања и приказивања природних вредности;
18. очување, рестаурацију и стављање у функцију објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства;
19. уређење објеката и места за привремено одлагање и сакупљање комуналног и пољопривредног отпада;
20. развој и промоцију туризма.

3.2.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја

На стаништима строго заштићених и заштићених врста која се налазе **<u>ван грађевинских подручја</u>**:

- Забрањено је мењати намену и културу површина, (преоравати површине под природном вегетацијом, градити рибњаке), уклањати травни покривач са површинским слојем земљишта, подизати соларне и ветрогенераторе, отварати површинске копове, мењати морфологију терена, привремено или трајно одлагати отпад и опасне материје, уносити инвазивне врсте биљака и животиња, вршити сечу дрвећа у дворедима и ветробранским појасевима, планирати садржаје који су потенцијални извори узнемиравања дивљих врста (повећана фреквенца присуства људи или возила, бука, вибрације ноћно осветљење итд.), подизати високо зеленило на степским и слатинским стаништима;
- Ограничава се промена намене и културе површина само у циљу еколошке ревитализације станишта;
- Забрањене су активности које могу да доведу до уништавања јединки строго заштићених и заштићених врста (јединке у свим фазама развоја);
- Неопходно је ускладити постојећи режим вода са циљевима заштите станишта;
- Обезбедити одрживо коришћење травних површина станишта за кошење и испашу у складу са капацитетом станишта (очување старих раса и сорти, обнова екстензивног сточарства и сл.);
- Потребно је ускладити планска документа за газдовање шумама и коришћење пољопривредног земљишта у циљу очувања заштићених врста.

Станишта строго заштићених и заштићених врста која се налазе **<u>унутар</u> <u>грађевинских подручја</u>**:

- Забрањене су активности које могу да доведу до уништавања јединки строго заштићених и заштићених врста (јединке у свим фазама развоја);
- Прибавити посебне услове заштите природе за све активности на овим подручјима којима се мењају карактеристике станишта.

3.2.3. Еколошки коридори и заштитне зоне еколошких коридора и станишта

Применити мере и техничка решења за очување и унапређење природних и полуприродних елемената еколошких коридора.

Потребно је прибавити посебне услове заштите природе у складу са Законом о заштити природе, за активности које се односе на:
- Израду планова и техничке документације;
- Регулацију водотока (пресецање меандара, изградња насипа и обалоутврда, продубљивање корита), поплочавања и изградње обала;
- Изградњу и/или обнављање саобраћајница које се укрштају са еколошким коридорима;
- Изградње нових и обнављања старих мостова;

Није дозвољена промена културе земљишта под вегетацијом у природном и блиско - природном стању (ливаде, пашњаци, тршћаци итд.) као и чиста сеча шумских појасева или других врста зеленила са улогом еколошких коридора.Планом предвидети следеће типове озелењавања којим ће се обезбедити повезивање станишта заштићених врста, шумских станишта и коридора са циљем очувања биодиверзитета и смањења негативног утицаја климатских промена, и то:
- подизањем и обнављањем појасева високог зеленила;
- очувањем постојећих ливада и пашњака уз еколошки коридор у циљу очувања слатинских станишта;
- подизањем пољозаштитних појасева који садрже континуирани појас травне вегетације у циљу очувања степских и шумостепских станишта;

Приликом израде техничке документације, обавезно применити одговарајућа еколошки повољна техничких решења којима се обезбеђује безбедно кретање животиња уз еколошки коридор, на начин да се:
- поплочавање и изградња обала водотока/канала са функцијом еколошких коридора, сведе на минимум, ради очувања проходности корита и обале за дивље врсте;
- Обезбедити отвореност канала/водотока са улогом еколошких коридора на целој дужини (извршити ревитализацију коридора код зацевљених деоница);
- Обезбедити очување травне вегетације насипа, као дела еколошког коридора који омогућује миграцију ситним врстама сувих травних станишта;- Избегавати директно осветљење обале и применити одговарајућа планска и техничка решења заштите природних и блиско природних делова коридора од утицаја светлости;
- На грађевинском земљишту планирати намене за простор што већег дела приобаља еколошког коридора којима се обезбеђује континуитет мултифункционалног зеленог појаса који испуњава и услове очувања биолошке разноврсности;
- Очувати појас постојеће приобалне вегетације (врбака и мочварне вегетације) на што већој дужини обале водотока/канала;
- Проценат високог зеленила на просторима за спорт и рекреацију унутар еколошког коридора Тисе треба да буде најмање 50%;
- Неопходно је обезбедити континуирани зелени коридор травне и шумске вегетације ширине 20 - 50 m унутар плавног подручја Тисе.
- Приобално земљиште канала/водотока треба да има травну вегетацију у ширини од најмање 4 m, а оптимално 8 m код локалних коридора, а код регионалних коридора у ширини од најмање 10 m, а оптимално 20 m (у случају ужег појаса приобалног земљишта од наведених вредности, обезбедити травни појас до границе водног земљишта). Травна вегетација се одржава редовним кошењем. Забрањено је узурпирати приобално земљиште коридора преоравањем, изградњом објеката и сл.;
- На деоницама еколошких коридора ван грађевинских подручја насеља стимулисати традиционалне видове коришћења простора који доприносе очувању и унапређењу биодиверзитета;

Посебне мере очувања функционалности и проходности коридора:

- У случају планирања зона/комплекса за објекте чија је намена директно везана за воду и/или обалу, приликом изградње неопходно је планирати мере, чијом применом би се ублажиле последице евентуалног акцедентног изливања загађујућих материја (нпр. горива и уља) и ширења последица истог у еколошки коридор (нпр. постављањем пливајућих завеса на одговарајућим локацијама);
- Није дозвољено планирање складишта опасних материја (резервоари горива и сл.) у небрањеном делу плавног подручја водотокова. На простору еколошког коридора управљање отпадом планирати у складу са Законом о управљању отпадом и другим сродним важећим прописима;
- У зонама водопривредних објеката планирати техничка решења којима се обезбеђује максимални континуитет травне вегетације приобалног појаса и проходност терена за слабо покретљиве ситне животиње;
- Далеководне објекте и електроенергетску инфраструктуру изоловати и обележити тако да се на минимум сведе могућност електрокуције (страдања услед удара струје) и колизије (механичког удара у жице) летећих организама;
- На простору изван зона становања, забрањена је изградња објеката чија намена није директно везана за обалу водотока са функцијом еколошког коридора на растојању мањем од 50 m од линије средњег водостаја водотока;
- Приликом планирања зелених појасева еколошких коридора:абрањено је сађење/уношење инвазивних врста од којих су на простору Војводине најзначајнији: циганско перје (*Asclepias syriaca*), јасенолисни јавор (*Acer negundo*), кисело дрво (*Ailanthus altissima*), багремац (*Amorpha fruticosa*), копривић (*Celtis* spp.), дафина (*Elaeagnus angustifolia*), пенсилванијски јасен (*Fraxinus pennsylvanica*), трновац (*Gleditsia triacanthos*), жива ограда (*Lycium barbarum*), петолисни бршљан (*Parthenocissus quinquefolia*), касна сремза (*Prunus serotina*), златни штап (*Solidago gigantea* aggr.), звездан (*Symphyotrichum* spp.), фалопа (*Fallopia* sp.), багрем (*Robinia pseudoacacia*) и сибирски брест (*Ulmus pumila*) у простору еколошког коридора, а током уређења зелених површина, одстранити присутне самоникле јединке инвазивних врста;
- Обезбедити што већи проценат (најмање 50%) аутохтоних врста.

3.2.4. Посебни услови заштите природе

Концепт озелењавања унутар граница Плана подразумева обавезу:

1. Формирање система јавног зеленила, повећањем процента зелених површина, броја и разноврсности постојећих категорија јавног зеленила и одржавати га у блиско природном стању.
2. Учешће аутохтоних дрвенастих врста треба да буде минимално 20% и оптимално 50%, а примену четинарских врста (максимум 20%) ограничити само на интензивно одржаваним зеленим површинама са наглашеном естетском наменом, у складу са потребом прилагођавања климатским променама;
3. Очување и унапређење зелене површине унутар стамбених блокова, у зони породичног (индивидуалног) и вишепородичног становања и блокова са становањем као преовлађујућом наменом и повезати их у целину;
4. Приликом озелењавања комплекса, блокова и локација намењених за производњу, пословање и услуге, формирати више спратова зеленила са што већим процентом аутохтоних врста и користити примерке егзота за које је потврђено да се добро адаптирају датим условима средине и не спадају у категорију инвазивних, како би се обезбедила заштита околног простора од ширења последица загађивања.;
5. У случају озелењавања путног појаса фреквентних саобраћајница, формирати и одржавати густ зелени појас од врста отпорних на аерозагађење, са израженом санитарном функцијом, средњег и високог ефекта редукције буке, у комбинацији са жбуњем, а паркинг просторе равномерно покрити високим лишћарима;
6. Забрањена је садња инвазивних врста током уређења зелених површина и подизања заштитног зеленила;

7. Планско подизање зелених појасева уз постојеће и планиране државне саобраћајнице I и II реда у обухвату плана треба да се одвија у складу са предеоним карактеристикама подручја.
8. Приликом подизања пољозаштитног зеленила са улогом вишефункционалног бафер појаса, потребно је:
9. Учешће аутохтоних дрвенастих врста треба да буде најмање 50% ради очувања биодиверзитета аграрног и урбаног предела уз одговарајућу разноврсност врста и физиогномије, тј. спратовности дрвенасте вегетације заштитних појасева будући да монокултуре евроамеричких топола не испуњавају функције заштитног зеленила;
10. Формирати заштитни појас зеленила између радних зона и осталих садржаја.

У циљу одрживог коришћења и заштите простора, препорука је да се на подручју посебне намене стимулишу делатности и определе површине везане за интегрисану и/или органску пољопривредну производњу (производи од сирка, трске, вуне, глине, прућа, млека, меса, грожђа...).

Планирање радних комплекса мора бити у складу са мерама заштите и очувања природних вредности простора, превасходно на стаништима заштићених и строго заштићених врста и еколошким коридорима са заштитним зонама.

За свако проширење локација или евентуално формирање нових радних комплекса (у заштитним зонама и у просторној целини остала посебна намена), нарочито у близини еколошких коридора ако се при томе планира и промена намене земљишта из пољопривредног у грађевинско, обавезна је израда плана детаљне регулације уз прибављање неопходних услова надлежних институција, као и поштовање смерница дефинисаних овим Просторним планом.

3.3. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ И УРЕЂЕЊА НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Општи услови чувања културних добара

Забрана извођења свих радова који могу угрозити споменичка својства и статичку стабилност објеката у статусу добара под претходном заштитом.

Забрана подизања објеката који архитектуром, габаритом и наменом могу угрозити добро под претходном заштитом.

Забрањено депоновање запаљивих и штетних материја у објектима у статусу добара под претходном заштитом, њиховој заштићеној околини и на припадајућим парцелама на којима се налазе добра.

Обавезно прибављање посебних услова заштите за све врсте радова на добрима под претходном заштитом, као и изградњу на припадајућим парцелама и за изградњу и извођење било каквих инфраструктурних радова на парцелама добара под претходном заштитом и њиховој заштићеној околини. У случају извођења било које врсте инфраструктурних радова, што обухвата прикључке на инфраструктурне системе, као и за изградњу индивидуалног система обавезно је прибављање посебних услова заштите.

Није дозвољено организовање и извођење било каквих активности у простору и на припадајућој парцели добара под претходном заштитом које могу нарушити споменичка својства, односно неопходно је прибавити посебне услове и мере заштите за реализацију истих (концерти, манифестације, фестивали и сл.).

За презентацију добра под претходном заштитом неопходно је прибавити посебне услове надлежне установе.

Посебни услови заштите археолошких налазишта и археолошких локалитета

Археолошки локалитети спадају у категорију добара под претходном заштитом.

Посебни услови заштите важе за зоне археолошких локалитета који уживају статус претходне заштите за које је дозвољена изградња инфраструктуре и извођење грађевинских радова уз претходно прибављање појединачних мера заштите и обезбеђивање заштитних археолошких ископавања, праћења радова и адекватну презентацију налаза.

Приликом изградње инфраструктурних прикључака (гасовод, топловод, водовод, канализација, електромрежа, антенски предајници, путеви, пруге и сл.) обавезно је рекогносцирање целокупне трасе и археолошки надзор над извођењем ових радова које врши стручна служба Завода за заштиту споменика културе у Зрењанину.

Археолошки надзор приликом извођења грађевинских и других радова врши стручна служба Завода за заштиту споменика културе у Зрењанину.

Ако се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке налазе извођач радова је дужан да одмах, без одлагања прекине радове и о томе обавети Завода за заштиту споменика културе у Зрењанину, као и да предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен, а све у складу са чланом 109. Став 1. Закона о културним добрима. Инвеститор је у обавези да обустави радове уколико наиђе на археолошка налазишта или археолошки предмет од изузетног значаја, ради истраживања локације.

Инвеститор је дужан да обезбеди средства за праћење, истраживање, заштиту и чување пронађених остатака који уживају претходну заштиту.

3.4. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ И УРЕЂЕЊА ПРЕДЕЛА

Осим наведених услова и мера заштите и уређења природних добара, наводе се и мере које се односе на очување и унапређење специфичне композиције и конфигурације структуре предела и заштиту вредности предеоних елемената као основне идеје уређења подручја Просторног плана, а односе се на простор дефинисаних целина и подцелина, односно на цео обухват Просторног плана:

- забрањена је изградња ветроелектрана и соларних електрана на пољопривредном, шумском и водном земљишту, као и малих хидроелектрана на водном земљишту у подручју посебне намене;
- забрањена је изградња објеката који неповољно утичу на ваздух, воде, земљиште и шуме, изгледом, прекомерном буком или могућношћу да на други начин наруше вредности карактера предела, природне и остале вредности подручја, а посебно геоморфолошких формација и станишта биљака и животиња (на пр. индустријски објекти, стоваришта и др. објекти) у подручју посебне намене;
- забрањена је промена морфолошких и хидролошких особина подручја од којих зависи функционалност система водотока и канала;
- одржавати еколошке коридоре успостављањем континуитета зелених површина чија структура и намена подржава функције коридора;
- забрањени су радови и интервенције који могу изазвати процес водне ерозије;
- одржавати мозаичне структуре обрадивог пољопривредног земљишта, ливада и пашњака, водотокова и канала, као и земљишта уз њих;
- неопходно је очување влажних и забарених подручја.

3.5 МЕРЕ ЗАШТИТЕ ГЕОЛОШКОГ И ПАЛЕОНТОЛОШКОГ НАСЛЕЂА

Уколико се у току извођења радова наиђе на природно добро које је геолошко-палеонтолошког или минералошко-петрографског порекла (фосили, минерали, кристали и др.), а које би могло представљати заштићену природну вредност, обавеза је да се оно пријави надлежном Министарству у року од осам дана од дана проналаска и предузме мере заштите од уништења, оштећивања или крађе.

3.6. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ

Адекватна имплементација планских решења у области заштите животне средине, пре свега, препоруке и обавеза израде студија процена утицаја пројеката на животну средину, студија утицаја на здравље људи и др. и стратешких процена планова на животну средину, као и успостављање мониторинга параметара животне средине и инспекцијски надзор имају важну улогу у очувању квалитета живота и здравља људи на подручју Просторног плана.

Одрживо управљање животном средином је кључни фактор у сузбијању бројних болести чији су директни изазивачи фактори животне средине, пре свега антропогени утицаји и њихово синергијско дејство са природним, као и њихови међусобни утицаји.

Утицаји животне средине на здравље људи су велики и представљају последичну реакцију, те је становништво у ширем обухвату Просторног плана свакодневно изложено низу физичких, хемијских и биолошких агенаса, природног и антропогеног порекла.

Стратегија управљања ризиком у циљу смањења изложености негативним ефектима на људско здравље у току санације седиментног материјала подразумева административну контролу, техничке мере и мере личне заштите.

Административна контрола и техничке мере: спроводи се у складу са националним законодавством, Закон о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС", бр. 101/05, 91/15 и 113/17-др. закон), Уредба о безбедности и здрављу на раду на привременим или покретним градилиштима („Службени гласник РС", бр. 14/09, 95/10 и 98/18) и сви остали релевантни национални здравствени и безбедносни прописи и законодавство ЕУ (Директиве 92/57/ЕЕС и 89/391/ЕЕС).

Мере за безбедност и заштиту здравља на градилишту, према Уредби сврстане су у две групе (Прилог 4. Уредбе):
а. општи захтеви за безбедан и здрав рад на градилиштима (опште мере);
б. специфични захтеви за радна места на градилиштима (посебне мере).

Све мере морају бити предвиђене и дефинисане Планом превентивних мера који израђује Координатор за безбедност и здравље на раду за пројектовање (морају се предвидети у фази пројектовања) и Координатор за безбедност и здравље на раду за извођење, уколико их није израдио послодавац (мере које су оперативног карактера, односно које се односе на сам рад и технолошки поступак рада - грађења; дакле, уређење градилишта и специфичне мере за безбедан и здрав рад на градилишту).

У случају било каквих измена у условима рада, које могу утицати на безбедност, па самим тим и на мере за безбедност, те промене се морају унети и у План превентивних мера, односно, морају се изменити или допунити и превентивне мере.

План превентивних мера треба да садржи све податке који утичу на безбедност и здравље радника који обављају грађевинске радове, опште и специфичне мере за безбедан рад, а специфичне мере су, за грађевинске радове, дате у посебним правилницима, на које се позива Закон о безбедности и здрављу на раду. То су: Правилник о заштити на раду при извођењу грађевинских радова („Службени гласник РС", број 53/97), Правилник о садржају елабората о уређењу градилишта („Службени гласник РС", бр. 121/12 и 102/15) и други правилници који дефинишу правила струке у одређеним ситуацијама, па самим тим и превентивне мере.

Мере личне заштите: Правилником о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу средстава и опреме за личну заштиту на раду („Службени гласник РС", бр. 92/08 и 101/18), прописани су минимални захтеви које је послодавац дужан да испуни у обезбеђивању примене превентивних мера при коришћењу средстава и опреме за личну заштиту на раду.

Средства и опрема за личну заштиту на раду јесу сва средства и опрема које запослени носи, држи или на било који други начин користи на раду, са циљем да га заштити од једне или више истовремено насталих опасности и/или штетности, односно да отклони или смањи ризик од настанка повреда и оштећења здравља.

3.7. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА

Опште мере заштите природних ресурса односе се на:

- Вођење регистра извора загађивања животне средине од стране надлежне општинске управе за послове заштите животне средине, као дела интегралног националног регистра извора загађивања који води Агенција за заштиту животне средине;
- Успостављање континуиране контроле и систематско праћење квалитета параметара животне средине (ваздуха, воде, земљишта, буке и нејонизујућег зрачења) од стране овлашћених организација;
- Формирање заштитних појасева зеленила у оквиру саобраћајне и водне инфраструктуре и пољопривредног земљишта, у циљу заштите од еолске ерозије - одношења површинског слоја земљишта и усева у фази семена.

Посебне мере за постројења и радне садржаје[5]

Услови који се односе на сва постојећа и планирана постројења и радне садржаје на простору у обухвату Просторног плана су:
- Применити опште и посебне санитарне мере и услове предвиђене законом и другим прописима, којима се уређују послови санитарног надзора, као и прибављене услове/сагласности надлежних органа и организација;
- Фекалне отпадне воде испуштати у водонепропусну септичку јаму (као прелазно решење) или одводити интерном канализацијом у јавну канализациону мрежу;
- Све технолошке отпадне воде, преко сливних решетки, сакупљати и одводити у водонепропусну септичку јаму, уз претходан третман на таложнику и сепаратору или их упуштати у јавну канализацију, а по извршеном одговарајућем третману, којим се обезбеђује прописани квалитет за испуштање у канализациону мрежу односно реципијент;
- Спроводити мере заштите животне средине (ваздуха, воде, земљишта, заштите од буке) и адекватно управљање насталим отпадом.

5 Према Упутству о минималним условима за заштиту животне средине, објављеним од стране надлежног министарства за послове заштите животне средине 2010. године

У складу са Законом о заштити животне средине, у предметном Просторном плану примениће се прописани систем мера и услова за одрживо управљање, очување и унапређење природне равнотеже и услова за живот, као и за спречавање и смањење загађивања животне средине.

3.7.1. Мере заштите ваздуха

Заштита ваздуха ће се обезбедити кроз примену следећих мера:
- поштовати Закон о заштити ваздуха и пратећа подзаконска акта;
- спроводити одговарајуће мере заштите, односно инсталирати опрему и извести одговарајућа техничка и технолошка решења, којима се обезбеђује да емисија загађујућих материја у ваздуху задовољава прописане граничне вредности;
- у случају прекорачења граничних вредности нивоа загађујућих материја у ваздуху, обавезно је предузимање техничко-технолошких мера или обустављање технолошког процеса, како би се концентрације загађујућих материја свеле на ниво прописаних вредности;
- уколико дође до квара уређаја којим се обезбеђује спровођење прописаних мера заштите, или до поремећаја технолошког процеса, услед чега долази до прекорачења граничних вредности емисије, носилац пројекта је дужан да квар или поремећај отклони или прилагоди рад новонасталој ситуацији, односно обустави технолошки процес како би се емисија свела у дозвољене границе у најкраћем року;
- код стационарног извора загађивања, у току чијег обављања делатности се могу емитовати непријатни мириси, обавезна је примена мера које ће довести до редукције мириса, иако је концентрација емитованих материја у отпадном гасу испод граничне вредности емисије;
- коришћење еколошких енергената (електрична енергија, соларна енегија, енергија ветра, биомаса, геотермална енергија) за грејање будућих туристичких капацитета и осталих корисника простора;
- успостављање заштитних зона са заштитним зеленилом уз саобраћајнице за све категорије путева у складу са Законом, као мера заштите од буке и аерозагађења;
- дефинисање и других мера заштите квалитета ваздуха кроз поступак процене утицаја на животну средину.

3.7.2. Мере заштите вода

У циљу заштите вода (површинских и подземних) успостављају се следеће мере заштите:
- забрањено је испуштање отпадних вода у површинске и подземне воде, које прелазе граничне вредности емисије-квалитет пречишћеног ефлуента мора задовољавати прописане критеријуме за упуштање у канализациони систем насеља, односно крајњи реципијент;
- забрањено је испуштање отпадних вода које су прекомерно термички загађене;
- отпадне воде индустрије потребно је предтретманом довести до нивоа квалитета који задовољава санитарно-техничке услове за испуштање у јавну канализацију, односно за пречишћавање на ППОВ;
- вршити прихват зауљених отпадних вода преко сепаратора уља и масти;
- вршити биохемијско и механичко испитивање параметара квалитета отпадних вода;
- дефинисати зону изворишта и одредити зону и мере санитарне заштите свих изворишта висококвалитетних површинских и подземних вода;
- земљиште и водене површине у подручју заштите изворишта водоснабдевања морају бити заштићени од намерног или случајног загађивања и других утицаја који могу неповољно деловати на издашност извора и здравствену исправност воде, забраном активности које утичу на промену квалитета воде у водоносним слојевима или површинским токовима;

- обавезно очување квалитета површинских и подземних вода у складу са захтеваном класом;
- забрана неконтролисаног каптирања извора без обзира на издашност;
- забрана неадекватног каптирања и експлоатације термоминералних вода
- у циљу заштите формирати зоне санитарне заштите издани термоминералних вода (елиминација појединих активности по зонама);
- контрола квалитета воде за пиће (физичко-хемијски и микробиолошки стандарди) од стране стручних служби на локалном нивоу;
- санација и ревитализација објеката и опреме водоводне инфраструктуре и изградња нових објеката у складу са санитарно-техничким условима изградње и уређења;
- решавање снабдевања становништва водом у насељима, упоредо са решавањем питања одвођења и третмана отпадних вода;
- сакупљање и евакуација отпадних вода преко сепарационог канализационог система (раздвајање колектора за отпадне воде од колектора кишне канализације) за постојеће и планиране туристичке локалитете и остале кориснике у обухвату Просторног плана;
- строго контролисана примена хемијских средстава у пољопривреди у циљу заштите површинских и подземних вода од загађивања;
- забрана трајног депоновања отпада на целом подручју обухвата Просторног плана;
- побољашање систематског мерења и осматрања квалитета површинских вода, увођењем нових тзв. система засебних мерних станица (мерних места) са или без континуиране регистрације података и са резервним (допунским) местима за повремена или ад хок мерења ради потпунијег увида у квалитет вода;
- развијање културе становништва о потреби чувања водних ресурса.

3.7.3. Мере заштите земљишта

Заштита земљишта најуже је повезана са заштитом ваздуха и воде, јер се многи од загађивача преко падавина, нагиба и пукотина у тлу и сл. преносе из вода у земљиште.

Посебни услови и мере у функцији заштите земљишта су:
- применити биоразградиве материјале у зимском периоду за одржавање паркинга, улица и манипулативних платоа;
- примењивати мере којима се спречава расипање и развејавање прашкастих материја и отпада по околини, приликом манипулисања или привременог чувања:
  - У случају изливања опасних материја (гориво, машинско уље и сл.), загађени слој земљишта се мора отклонити и исти ставити у амбалажу која се може празнити само на, за ту сврху, предвиђеној локацији. На месту акцидента нанети нови, незагађени слој земљишта;
  - заштита функције земљишта, заустављање деградације земљишта и рекултивација деградираних површина;
  - примена концепта органске пољопривреде и замена конвенционалне методе примене хемијских средстава заштите и агротехничких мера у пољопривреди;
  - забрана стихијског одлагања отпада на територији обухвата Просторног плана и санација неуређених одлагалишта отпада-сметлишта,у циљу заштите земљишта.

Заштиту земљишта од потенцијалне деградације обезбедити адекватним одвођењем отпадних вода, као и предузимањем превентивних мера при претакању или претовару материја које имају загађујући карактер.

Привредна друштва, друга правна лица и предузетници који у обављању делатности утичу или могу утицати на квалитет земљишта дужни су да обезбеде техничке мере за спречавање испуштања загађујућих, штетних и опасних материја у земљиште, прате утицај своје делатности на квалитет земљишта, обезбеде друге мере заштите у складу са Законом о заштити земљишта и другим законима.

Власник или корисник земљишта или постројења чија делатност, односно активност може да буде узрок загађења и деградације земљишта, дужан је да пре почетка обављања активности изврши испитивање квалитета земљишта.

Забрањено је испуштање и одлагање загађујућих, штетних и опасних материја и отпадних вода на површину земљишта и у земљиште. Особине земљишта могу да се мењају само у циљу побољшања квалитета у складу са његовом наменом.

3.7.4. Остале посебне мере заштите

Мере заштите од буке

Мере и услове заштите од буке јединица локалне самоуправе утврђује у складу са Законом о заштити од буке у животној средини. Обавезе јединице локалне самоуправе-на чијем се простору налази обухват Просторног плана, односе се на акустичко зонирање на територији локалне самоуправе, одређивање мера забране и ограничења у складу са Законом, доношење локалног акционог Просторног плана заштите од буке у животној средини, обезбеђење и финансирање мониторинга буке у животној средини и вршење надзора и контроле примене мера заштите од буке у животној средини.

Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС", број 75/10) прописани су индикатори буке у животној средини, граничне вредности, методе за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке на здравље људи.

Мере заштите при управљању отпадом

Концепцију одлагања комуналног отпада треба усагласити са принципима Програма управљања отпадом у Републици Србији за период 2022-2031. године.

Сваки генератор отпада је обавезан да изврши карактеризацију и категоризацију отпада код надлежних организација и да се у зависности од његове природе са њим поступа у складу са законским прописима. Обавеза генератора отпада је да, у складу са Законом о управљању отпадом и осталим законским и подзаконским актима, који непосредно регулишу ову област: обезбеди потребан простор за одлагање отпада, обезбеди потребне услове и опрему за сакупљање, разврставање и привремено чување различитих отпадних материја, а да секундарне сировине, опасан и други отпад, предаје субјекту који има одговарајућу дозволу за управљање отпадом (складиштење, одлагање, третман и сл.).

Посебне мере и услови су:
- комунални отпад потребно је сакупљати и обезбедити његову редовну евакуацију на локацију која је утврђена од стране комуналне службе;
- привремено складиштење евентуално присутног опасног отпада вршити у складу са Законом о управљању отпадом. Отпад мора да буде прописно обележен и привремено складиштен на прописан начин до његовог коначног збрињавања;
- разношење чврстог отпада спречити његовим систематским прикупљањем и депоновањем на за то уређеним локацијама;
- на свакој грађевинској парцели обезбедити посебан простор, тако да се омогући лак приступ надлежне службе, као и потребне услове и опрему за сакупљање, разврставање и привремено чување различитих отпадних материја, у складу са законом и другим прописима;
- примењивати опште и посебне санитарне мере предвиђене законом и другим прописима којима се уређују послови санитарног надзора.

У случају потребе за простором за селективно сакупљање отпада који се не може чувати у контејнерима за комунални отпад, обавеза је власника/корисника да прибави услове, односно дозволу/сагласност надлежног органа за потребе уређења или коришћења наведеног простора.

На основу овог Закона и подзаконских аката, ће се спроводити планско управљања отпадом на територији Града Зрењанина у оквиру обухвата Просторног плана.

Третман животињског отпада ће се спроводити у складу са Законом о ветеринарству, Правилником о начину разврставања и поступања са споредним производима животињског порекла, ветеринарско-санитарним условима за изградњу објеката за сакупљање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла, начину спровођења службене контроле и самоконтроле, као и условима за сточна гробља и јаме гробнице („Службени гласник РС" бр. 31/11, 97/13, 15/15 и 61/17) и другим подзаконским актима. С обзиром на то да ће се разрада појединих планских решења вршити израдом одговарајуће планске документације, за наведене планове орган надлежан за њихову припрему, може донети одлуку о изради стратешке процене, према критеријумима, прописаним Законом о стратешкој процени, ако утврди да постоји могућност значајних утицаја на животну средину.

За постројења и активности која могу имати негативне утицаје на здравље људи, животну средину или материјална добра, врсте активности и постројења, надзор и друга питања од значаја за спречавање и контролу загађивања животне средине, уређују се услови и поступак издавања интегрисане дозволе, која је дефинисана Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине.

За све објекте који могу имати утицаја на животну средину, надлежни орган може прописати израду студије процене утицаја на животну средину у складу са Законом о заштити животне средине, Законом о процени утицаја на животну средину, Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину и Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС", број 114/08). У границама Резервата обавезна је израда студије процене утицаја у складу са Законом.

За постројења и активности која могу имати негативне утицаје на здравље људи, животну средину или материјална добра, врсте активности и постројења, надзор и друга питања од значаја за спречавање и контролу загађивања животне средине, уређују се услови и поступак издавања интегрисане дозволе, која је дефинисана Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине.

Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине, прописано је да ће, за постојећа постројења и активности оператер прибавити дозволу најкасније до 2015. године у складу са Програмом усклађивања појединих привредних грана са одредбама овог Закона. На основу Уредбе о утврђивању Програма динамике подношења захтева за издавање интегрисане дозволе („Службени гласник РС", број 108/08), утврђују се рокови у оквиру којих се подносе захтеви за издавање интегрисане дозволе, по врстама активности и постројења.

Према подацима надлежног Министарства, у подручју посебне намене не постоји ни једно постројење које подлеже издавању интегрисане дозволе, нити севесо постројење, вишег нити нижег реда.

Локална самоуправа је у обавези да, на основу Планова заштите од удеса оператера који се налазе на територији те локалне самоуправе, изради План заштите од удеса локалне самоуправе (екстерни План заштите од удеса), чији је садржај и методологија израде уређена Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама.

3.8. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА

Заштита од елементарних непогода

Заштита од елементарних непогода подразумева планирање простора у односу на могуће природне и друге појаве које могу да угрозе здравље и животе људи или да проузрокују штету већег обима на простору за који се Просторни план ради, као и прописивање мера заштите за спречавање елементарних непогода или ублажавање њиховог дејства. Настанак, обим и време трајања ванредних ситуација у већини случајева се не могу унапред предвидети, али се за извесне појаве на основу искустава, статистичких података и метода моделовања, а с обзиром на место појаве, може претпоставити да ће до њих доћи, те се у том смислу планирају и спроводе конкретне мере заштите.

На основу *сеизмолошких* услова добијених од Републичког сеизмолошког завода, на посматраном подручју су утврђене регионалне вредности очекиваних максималних параметара осциловања тла на површини терена. У поступку просторног планирања потребно је користити параметре који су дати на карти сеизмичког хазарда за повратни период од 475 год. као мере ограничења употребе простора. При пројектовању и утврђивању врсте материјала за изградњу или реконструкцију објеката, обавезно је уважити могуће ефекте за наведене степене сеизмичког интензитета према Европској макросеизмичкој скали - 98, како би се максимално предупредиле могуће деформације објеката под сеизмичким дејством.

Превентивне мере заштите од *пожара* обухватају планске мере заштите које се односе на планирање приступних путева, окретница и платоа одговарајућих карактеристика за потребе ватрогасних возила, планирање изворишта за снабдевање водом и капацитете водоводне мреже који обезбеђују довољне количине воде за гашење пожара, размак између објеката којим се спречава ширење пожара и др.

Републички хидрометеоролошки завод Србије врши систематска метеоролошка и хидролошка мерења и осматрања у државној мрежи метеоролошких и хидролошких станица, израђује карте угрожености и карте ризика од метеоролошких елементарних непогода, а такође издаје и обавештења, најаве и упозорења о *метеоролошким и хидролошким елементарним непогодама* и катастрофама. Праћење метеоролошке и хидролошке ситуације нарочито је битно у погледу заштите живота људи и материјалних добара од деловања метеоролошких и хидролошких елементарних непогода и катастрофа.

Изградња нових објеката на одстојању мањем од 500 m од противградних станица сектора одбране од града, могућа је само по обезбеђењу посебне сагласности и мишљења Републичког хидрометеоролошког завода Републике Србије.

Акцидентне ситуације (удеси)

Надлежности, обавезе, мере и начини деловања, проглашавања и управљања у ванредним ситуацијама дефинисане су Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама.

Одредбе овог закона односе се на израду планова заштите од удеса и предузимање мера за спречавање и ограничавање утицаја, успостављање адекватних одговора на ванредне ситуације које су узроковане елементарним непогодама, техничко-технолошким несрећама - удесима и катастрофама.

На утврђивање концепције просторног развоја, утичу постојеће делатности са присутним факторима ризика, угроженост простора природним непогодама и функционална намена простора. Планирање намене и садржаја простора и имплементација мера превенције, има за циљ спречавање или смањивање вероватноће настанка удеса и могућих последица, а организују се и спроводе на основу процене ризика и последица од удеса.

Ове мере се односе на:
- адекватно просторно планирање и зонирање насеља (подразумева одређивање зона заштите, удаљености опасних активности од насеља, дислокацију постојећих ризичних садржаја, планирање одговарајућих садржаја у циљу спречавања ширења последица од потенцијалних удеса, итд.);
- специфичне услове за изградњу објеката и инфраструктуре са повећаним ризиком од удеса;
- израду анализе ризика од удеса и давање мишљења и сагласности на њих;
- избор и примену технологија чијом се експлоатацијом мање загађује животна средина и обезбеђује већи степен заштите од потенцијалног загађења;
- благовремено отклањање свих уочених техничко - технолошких недостатака;
- утврђивање траса транспорта опасних материја изван насељених места.

3.9. УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ

Добијени услови и захтеви од Министарства одбране, а који се односе на просторна решења (утврђене зоне просторне заштите) у обухвату Просторног плана, уграђени су у сам Просторни план. Подаци поверљивог карактера детаљно су обрађени у Посебном прилогу који је саставни део Просторног плана, а који не подлеже стручној контроли, ни јавном увиду.

Према условима Центра за разминирање, у границама Просторног плана не искључује се могућност присуства експлозивних остатака рата. Скреће се пажња на опрезност приликом извођења земљаних радова, полазећи од чињенице да су се на територији РС током два Светска рата одвијали оружани сукоби различитих интензитета.

3.10. УСЛОВИ И МЕРЕ КОЈИМА СЕ ПОВРШИНЕ И ОБЈЕКТИ ЈАВНЕ НАМЕНЕ ЧИНЕ ПРИСТУПАЧНИМ ОСОБАМА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Приступачност јесте резултат примене техничких стандарда у планирању, пројектовању, грађењу, реконструкцији, доградњи и адаптацији објеката и јавних површина помоћу којих се свим људима, без обзира на њихове физичке, сензорне и интелектуалне карактеристике или године старости, осигурава несметан приступ, кретање, коришћење услуга, боравак и рад. С обзиром на то да се на предметном простору могу очекивати и корисници са посебним потребама при планирању, пројектовању и грађењу саобраћајних површина (колских и пешачких површина), прилаза до објеката, као и при пројектовању објеката јавне намене (објеката намењених за јавно коришћење) неопходно је обезбедити услове за несметано кретање истих у простору, у складу са Правилником о техничким стандардима планирања, пројектовања и изградње објеката, којима се осигурава несметано кретање и приступ особама са инвалидитетом, деци и старим особама („Службени гласник РС“, број 22/15).

Поред ових мера, приликом израде одговарајуће пројектно техничке документације за објекте намењене за јавно коришћење, треба предвидети уобичајене мере за заштиту инвалидних лица у самом објекту, као што су прилагођавање улазне партије и омогућавање несметане комуникације унутар објекта.

3.11. УСЛОВИ И МЕРЕ ЕНЕРГЕТСКЕ ЕФИКАСНОСТИ ИЗГРАДЊЕ

Смањење потрошње свих врста енергије, уз обезбеђење истих или бољих услова коришћења и функционисања објекта јесте циљ енергетске ефикасности изградње, заштити животне средине и климатских услова доприноси смањење потрошње необновљивих извора енергије (фосилних горива) и коришћење обновљивих извора енергије.

Основне мере за унапређење енергетске ефикасности односе се на смањење енергетских губитака, ефикасно коришћење и производњу енергије.

Развој и коришћење нових и обновљивих облика енергије уз подстицање градитеља и власника објеката да примене енергетски ефикасна решења и технологије ради смањења текућих трошкова јесте основни циљ енергетске ефикасности изградње. Са што мање утрошене енергије енергетески ефикасном градњом треба обезбедити удобан и комфоран боравак у објекту у свим временским условима.

Повећање енергетске ефикасности обезбедити са:
- изградњом пешачких и бициклистичких стаза, за потребе обезбеђења комуницирања између центара и смањења коришћења моторних возила;
- подизањем зеленила, уличног и уз ван насељске путне коридоре (смањује се загревање тла и ствара се природни амбијент за шетњу, вожњу бицикла и друге начине кретања);
- пројектовањем и позиционирањем зграда према климатским аспектима, изложености сунцу и утицају суседних објеката, подизањем зелених кровова, као компензација окупираном земљишту;
- изградњом малих система за производњу енергије унутар планираних комплекса, на бази обновљивих извора енергије (сунце, геотермалне воде, и др.) и изградњом даљинских или централизованих система грејања и хлађења.

За потребе повећања енергетске ефикасности, при пројектовању, изградњи и касније експлоатацији објеката, као и при опремању енергетском инфраструктуром, применити следеће мере:
- максимално користити нова техничка и технолошка решења у циљу енергетски ефикасније градње и употребе објеката;
- користити потенцијал обновљивих извора енергије локације: енергију сунца, подземних вода и сл., применом стаклених башти, фотонапонских панела, соларних колектора, топлотних пумпи и сл. (топлотне пумпе код ових система могу радити у режиму грејања зими, а у режиму хлађења у току лета тако да се постиже угодна и равномерна клима током читаве године);
- оријентацијом и функционалним концептом објекта максимално искористити сунчеву енергију за загревање објекта (оријентација према јужној, односно источној страни света), груписати просторије сличних функција и сличних унутрашњих температура (нпр. помоћне просторије оријентисати према северу) и сл;
- пројектовати облик објекта којим се може обезбедити што је могуће енергетски ефикаснији однос површине и запремине омотача објекта у односу на климатске факторе и намену зграде;

- обезбедити максимално коришћење природног осветљења, као и коришћење пасивних добитака топлотне енергије зими, односно заштите од прегревања у току лета адекватним засенчењем;
- оптимализовати величину отвора (прозора, светларника и др.) како би се смањили губици енергије, а просторије добиле довољно светлости и природну вентилацију;
- заштитити делове објекта зеленилом и другим мерама који су лети изложени јаком сунчевом зрачењу, а зими ветровима (на јужној и западној страни садити листопадно дрвеће, а на северној зимзелено);
- размотрити могућност постављања тзв. зелених кровова и фасада, као и коришћење атмосферских и отпадних вода;
- користити систем природне вентилације (вентилациони канали, прозори, врата и други грађевински отвори), тако да губици топлоте у зимском периоду и топлотно оптерећење у летњем периоду буду што мањи;
- при пројектовању термотехничких система, предвидети елементе система грејања, климатизације и вентилације са високим степеном корисности;
- системе централног грејања пројектовати и изводити, тако да се омогући централна и локална регулација и мерење потрошње енергије за грејање;
- употребљавати енергетски ефикасна расветна тела.

Објекти високоградње морају бити пројектовани, изграђени, коришћени и одржавани на начин којим се обезбеђују прописана енергетска својства. Ова својства се утврђују издавањем сертификата о енергетским својствима, који чини саставни део техничке документације која се прилаже уз захтев за издавање употребне дозволе.

Мере за постизање енергетске ефикасности постојећих објеката су следеће:
- при реконструкцији објекта, а у циљу постизање енергетске ефикасности, дозвољено је накнадно извођење спољне топлотне изолације зидова уколико се врши у складу са законом, при чему треба водити рачуна о очувању функционалне и обликовне целовитости зграде и у складу је са мерама заштите надлежног органа за објекте који су у режиму заштите;
- уколико се зид који се санира налази на регулационој линији, односно граници са суседном парцелом, дозвољава се реконструкција за потребе постизања енергетске ефикасности објекта уз сагласност власника суседне јавне/приватне парцеле;
- дозвољено је накнадно формирање стакленика (уколико за то постоје техничке могућности и ако се елаборатом докаже побољшање енергетске ефикасности зграде), елиминисање „хладних мостова" и смањење енергетских губитака постављањем топлотне изолације на зидове, кровове и подове, замена столарије новом која има добре термоизолационе карактеристике, а све у циљу спречавања неповратних губитака дела топлотне енергије;
- примењивати мере за постизање енергетске ефикасности прописане за планиране објекте у максималној мери у којој услови постојећег објекта то дозвољавају;
- уградња система грејања и припреме санитарне топле воде (замена и модернизација котлова и горионика, уградња нових енергетских система, прелазак са прљавих горива на природни гас или даљинско грејање, замена и модернизација топлотних подстаница, регулација температуре, уградња термостатских вентила, делитеља и мерача топлоте и друге мере).

Сви објекти подлежу обавези спровођења енергетског прегледа. За све јавне објекте је обавеза да се спроводе програм енергетске ефикасности који доноси јединица локалне самоуправе, а који нарочито садржи планирани циљ уштеда енергије, преглед и процену годишњих енергетских потреба, план енергетске санације и одржавања јавних објеката, као и планове унапређења система комуналних услуга (даљинско грејање и хлађење, водовод, јавна расвета, управљање отпадом, јавни транспорт и др.).

Инвеститори објекта у изградњи, односно објекта који се реконструише су дужни да грејну инсталацију сваког објекта предвиђеног за прикључење на неки од система

снабдевања топлотном енергијом опреме уређајима за регулацију и/или мерење предате топлотне енергије.

Нова и ревитализована постројења за производњу електричне и/или топлотне енергије, системи за пренос електричне енергије, дистрибуцију електричне и топлотне енергије и транспорт и дистрибуцију природног гаса, морају да испуњавају минималне захтеве у погледу њихове енергетске ефикасности, а у зависности од врсте и снаге тих постројења, односно величине система.

Неки објекти, као што су историјски споменици, верски објекти, пољопривредне зграде, могу бити изузете из примене мера за постизање енергетске ефикасности.

IV СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ У ПОСТУПКУ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

За обухват Просторног плана дају се смернице за спровођење планских решења и њихову даљу разраду.

1. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Спровођење овог Просторног плана приказано је на Реферално карти број 4 - Карта спровођења.

У случају неслагања бројева катастарских парцела у текстуалном и графичком делу Просторног плана меродаван је графички део Просторног плана, односно релевантан је број катастарске парцеле очитан у складу са графичким делом Просторног плана.

Овим Просторним планом дефинисано је уређење, коришћење и заштита на подручју СРП „Царска бара", тако да се то подручје ставља ван снаге у Просторном плану града Зрењанин, и неће се примењивати у делу у којем је у супротности са овим ППППН.

За део насеља Перлез који се налази у обухвату Просторног плана, ван заштићеног подручја у зони утицаја , морају се поштовати смернице дефинисане овим Планом (поглавље IV, тачка „1.2.3. Правила уређења на осталом земљишту у оквиру зоне утицаја на подручје посебне намене", као и тачка „2.4.2. Правила грађења на грађевинском земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене". У циљу заштите природних вредности, примењиваће се мере заштите које се односе пре свега на ограничено ширење грађевинског подручја насеља, пренамену парцела из пољопривредног у грађевинско земљиште …

За подручје посебне намене предвиђено је **директно спровођење овог Просторног плана**, осим за пристаниште за сопствене потребе у КО Перлез за које се прописује обавезна израда плана детаљне регулације.

За простор изван подручја посебне намене, а у оквиру обухвата Просторног плана примењиваће се:
- Просторни план града Зрењанина који мора бити у складу са овим Просторним планом,
- Урбанистички план МЗ Перлез који мора бити у складу са овим Просторним планом,
- планови детаљне регулације који морају бити у складу са овим Просторним планом.

У делу подручја посебне намене дефинисаног овим Просторним планом који се преклапа са делом обухвата Просторног плана подручја посебне намене магистралног гасовода граница Бугарске - граница Мађарске примењује се овај Просторни план.

У делу подручја посебне намене дефинисаног овим Просторним планом који се преклапа са делом обухвата Просторног плана подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор-Нови Сад-Панчево-Београд-Смедерево-Јагодина-Ниш) примењује се овај Просторни план.

У делу подручја посебне намене дефинисаног овим Просторним планом који се преклапа са делом обухвата Просторног плана подручја посебне мултифункционалног еколошког коридора Тисе примењује се овај Просторни план.

У делу подручја посебне намене дефинисаног овим Просторним планом који се преклапа са делом обухвата Просторног плана подручја посебне намнене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу државног пута I реда бр 24 (Суботица-Зрењанин-Ковин) примењује се овај Просторни план.

У делу подручја посебне намене дефинисаног овим Просторним планом који се преклапа са делом обухвата Просторног плана подручја посебне намене аутопута Београд-Зрењанин-Нови Сад примењује се овај Просторни план.

Неопходно је усклађивање Просторног плана града Зрењанина и Урбанистичког плана МЗ Перлез у деловима у којима се налазе у обухвату овог Просторног плана.

1.1. СМЕРНИЦЕ ЗА УСКЛАЂИВАЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ГРАДА ЗРЕЊАНИНА

Приликом усклађивања Просторног плана града Зрењанина са овим Просторним планом препоручује се да се изградња радних зона и радних комплекса планира на удаљености већој од 500 m од границе заштићеног подручја – Резервата и није дозвољено проширивати грађевинско подручје насеља на простор заштићеног подручја - Резервата, а обавезно је испоштовати и све остале услове дефинисане овим Просторним планом.

1.2. СМЕРНИЦЕ ЗА УСКЛАЂИВАЊЕ УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА МЗ ПЕРЛЕЗ

Приликом усклађивања Урбанистичког плана МЗ Перлез са овим Просторним планом, односно израде новог Плана генералне регулације за насељено место Перлез који мора бити у складу са овим Просторним планом, препоручује се да се изградња радних зона и радних комплекса планира на удаљености већој од 500 m од границе заштићеног подручја – Резервата и није дозвољено проширивати грађевинско подручје насеља на простор заштићеног подручја - Резервата, а обавезно је испоштовати и све остале услове дефинисане овим Просторним планом.

1.3. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА ПРИСТАНИШТЕ ЗА СОПСТВЕНЕ ПОТРЕБЕ

За потребе изградње пристаништа за сопствене потребе у подручју посебне намене, на реци Бегеј, утврђује се обавеза израде плана детаљне регулације, којим ће се дефинисати конкретан обухват будућег лучког подручја (део водног земљишта у посебној намени) и парцеле у КО Перлез у зони утицаја на подручје посебне намене (делови катарстарских парцела 8067, 8070/1 и 415 КО Перлез).

Израдом плана детаљне регулације дефинисаће се тачна граница лучког подручја (водно земљиште и катастарске парцеле грађевинског земљишта) у складу са Законом о пловидби и лукама на унутрашњим водама и подзаконским актима.

1.4. УРБАНИСТИЧКИ ПЛАНОВИ КОЈИ ОСТАЈУ НА СНАЗИ

Урбанистички планови који остају на снази:
- План детаљне регулације Туристички комплекс „Златне зоре Перлез" („Службени лист града Зрењанина", број 14/09);
- План детаљне регулације пословног комплекса „Bomex 4M" („Службени лист града Зрењанина", број 20/07);
- План детаљне регулације коридора локалног пута Зрењанин – Лукино Село („Службени лист града Зрењанина", број 14/09);
- План детаљне регулације за изградњу дистрибутивног гасовода МОР 4 bar за викенд зону код Перлеза („Службенилист града Зрењанина", број 33/21).

2. СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину је урађен у складу са одредбама Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, а за потребе израде предметног Просторног плана.

Чланом 5. Закона о стратешкој процени прописано је да се стратешка процена врши за планове, програме, основе и стратегије (у даљем тексту: планови и програми) у области просторног и урбанистичког планирања или коришћења земљишта, пољопривреде, шумарства, рибарства, ловства, енергетике, индустрије, саобраћаја, управљања отпадом, управљања водама, електронских комуникација, туризма, очувања природних станишта и дивље флоре и фауне, којима се успоставља оквир за одобравање будућих развојних пројеката одређених прописима којима се уређује процена утицаја на животну средину.

За наведене планове и програме којима је предвиђено коришћење мањих површина на локалном нивоу или у случају мањих измена планова и програма које не захтевају прописани поступак усвајања, као и за планове и програме који нису наведени у претходном пасусу, одлуку о стратешкој процени доноси орган надлежан за припрему плана и програма ако, према критеријумима прописаним овим законом, утврди да постоји могућност значајних утицаја на животну средину.

Чланом 7. Закона дефинисано је да се стратешка процена утицаја на животну средину ради на основу нивоа, врсте, циљева и садржаја плана или програма.

Ако је план или програм саставни део одређене хијерархијске структуре, стратешка процена утицаја на животну средину се ради у складу са смерницама стратешке процене утицаја на животну средину плана или програма вишег хијерархијског нивоа.
За планове нижег реда, у складу са чланом 9. Закона о стратешкој процени утицаја, одлуку о изради стратешке процене доноси орган надлежан за припрему плана и програма по претходно прибављеном мишљењу органа надлежног за послове заштите животне средине и других заинтересованих органа и организација.

Доношењу Одлуке о изради или Одлуке о не изради стратешке процене утицаја планског документа од стране органа надлежног за припрему планске документације претходи прибављање мишљења органа надлежног за послове заштите животне средине и других заинтересованих, стручних и надлежних органа и организација од важности за одређено планско подручје, у зависности од хијерархијског нивоа планског документа, као и карактеристика и услова простора за који се израђује.

Препорука је да се за потребе одлучивања да ли је потребно или не вршити стратешку процену утицаја на животну средину, прибаве мишљења надлежних органа и институција из области заштите животне средине и заштите природних вредности.

3. ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКАТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Чланом 3. Закона о процени утицаја на животну средину прописано је да се процена утицаја врши за пројекте из области индустрије, рударства, енергетике, саобраћаја, туризма, пољопривреде, шумарства, водопривреде, управљања отпадом и комуналних делатности, као и за пројекте који се планирају на заштићеном природном добру и у заштићеној околини непокретног културног добра.

Предмет процене утицаја су пројекти који се планирају и изводе, промене технологије, реконструкције, проширење капацитета, престанак рада и уклањање пројеката који могу имати значајан утицај на животну средину, као и они који су реализовани без израде студије о процени утицаја, а немају одобрење за изградњу или се користе без употребне дозволе (процена утицаја затеченог стања).

У складу са наведеним Законом и одредбама Уредбе о утврђивању Листе пројеката, за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката, за које се може захтевати процена утицаја на животну средину инвеститори су дужни да се обрате, пре подношења захтева за издавање одобрења за изградњу објеката са Листе II, надлежном органу. Надлежни орган ће одлучити о потреби израде студије о Процени утицаја на животну средину, односно донети Решење о потреби изради или ослобађању од израде студије.

Критеријуми за одлучивање о обавези израде Студије процене утицаја садржани су у поменутој Уредби (Листа I и Листа II), а процедура израде и садржина студије је дефинисана Законом о заштити животне средине, Законом о процени утицаја на животну средину, Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину, као и Уредбом о одређивању активности чије обављање утиче на животну средину.

Поступак процене утицаја треба спровести по фазама у поступку процене утицаја, како је то прописано поменутим Законом. Начелни садржај студије о процени утицаја на животну средину прописан је чланом 17. поменутог Закона, а егзактан обим и садржај студије се одређује одговарајућим решењем од стране надлежног органа.

V ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И МОНИТОРИНГ У ПОСТУПКУ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Успостављање система мониторинга један је од приоритетних задатака како би се све предложене мере заштите животне средине у Просторном плану могле успешно имплементирати у планском периоду.

Чланом 17. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, програм праћења стања животне средине у току спровођења Просторног плана садржи нарочито:
1. опис циљева плана и програма,
2. индикаторе за праћење стања животне средине,
3. права и обавезе надлежних органа,
4. поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја,
5. друге елементе у зависности од врсте и обима планског документа.

У складу са Законом о заштити животне средине Република, односно јединица локалне самоуправе, у оквиру своје надлежности утврђене Законом, обавезна је да обезбеди континуалну контролу и праћење стања животне средине, у складу са овим и посебним законима.

1. ОПИС ЦИЉЕВА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Полазећи од специфичности подручја, Просторним планом су дефинисани циљеви који су током израде Стратешке процене разматрани и анализирани у односу на дефинисане индикаторе и циљеве саме стратешке процене.

Циљеви просторног развоја подручја Просторног плана у области заштите животне средине и одрживог развоја су:
- Усклађивање интереса и рационално коришћење потенцијала планског подручја, водећи рачуна о еколошким условима и ограниченим капацитетима животне средине, односно захтевима уређења подручја посебне намене;
- Предузимање превентивних мера заштите основних чинилаца животне средине (воде, ваздуха и земљишта);
- Одрживо управљање водама;
- Редовно вођење локалног регистра извора загађивања животне средине на територији Града Зрењанина као дела националног регистра за подручје обухвата Просторног плана;
- Санација и рекултивација еколошки најугроженијих подручја, пре свега неуређених депонија (сметлишта), на подручју обухвата Просторног плана;
- Управљање комуналним отпадом сходно Програмом управљања отпадом у Републици Србији за период 2022-2031;
- Успостављање система за управљање посебним токовима отпада, одрживо управљање опасним отпадом и забрана депоновања,
- Промоција и подстицање кућног компостирања у циљу очувања природних ресурса и животне средине.
- Интегрисање заштите животне средине у све секторе стратешког планирања и пројектовања, кроз инструменте процене утицаја (примена SEA, EIA и IPPC);
- Примена савременијих технолошких решења, најбољих доступних технологија (BAT) и концепта чистије производње приликом реализације пројеката који могу имати негативан утицај на квалитет животне средине, а у складу са условима заштите природе;
- Едукација грађана и подстицање развоја еколошке свести у области заштите животне средине и одрживог развоја, као и одрживог управљања отпадом.

2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Мониторинг стања животне средине се врши систематским мерењем, испитивањем и оцењивањем индикатора стања и загађења животне средине, које обухвата праћење природних фактора, односно промене стања и карактеристика животне средине.

Имајући у виду дефинисане посебне циљеве, врши се избор одговарајућих индикатора у изради стратешке процене, које је у планском периоду неопходно пратити како би се могла вршити оцена планских решења, односно њихов позитиван утицај на подручје обухваћено Просторним планом.

Предлог индикатора за праћење стања животне предлаже се на основу дефинисаних циљева стратешке процене, а дат је у поглављу II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА.

Имајући у виду обухват Просторног плана, постојеће и будуће садржаје, као и могућа загађења, мониторинг се односи на:
- контролу и праћење квалитета ваздуха,
- контролу и праћење квалитета вода,
- праћење квалитета земљишта контролом концентрација загађујућих супстанци

2.1. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА

Законом о заштити ваздуха дат је законски оквир за проучавање и праћење квалитета ваздуха које за циљ има контролу и утврђивање степена загађености ваздуха, као и утврђивање тренда загађења, како би се правовремено деловало ка смањењу штетних супстанци до нивоа који неће битно утицати на квалитет животне средине.

Подаци добијени у мрежама аутоматског и мануалног мониторинга квалитета ваздуха обрађују се, анализирају и интерпретирају у складу са важећим прописима:

- Законом о заштити ваздуха
- Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха
- Уредбом о одређивању зона и агломерација
- Уредбом о утврђивању програма контроле квалитета ваздуха у државној мрежи
- Правилником о начину размене информација о мерним местима у државној и локалној мрежи, техникама мерења, као и о начину размене података добијених праћењем квалитета ваздуха у државној и локалним мрежама

У складу са чланом 8. Закона о заштити ваздуха оцењивање квалитета ваздуха врши се за следеће полутанте: **сумпор диоксид, азот диоксид и оксиде азота, суспендоване честице, олово, бензен, угљенмоноксид, приземни озон, арсен, кадмијум, никл и бензо(а)пирен.**

Захтеви квалитета ваздуха дефинисани за полутанте, који имају потврђен штетан утицај на здравље популације (граничне вредности, толерантне вредности, границе оцењивања и толеранције, циљне вредности и дугорочни циљеви) ближе су прописани Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха.

Додатно, прописане су и границе (критични нивои, циљне вредности) за поједине полутанте за заштиту вегетације (сумпор диоксид, азотни оксиди, озон).

Уредбом су дефинисани и прагови обавештавања и прагови упозорења за поједине полутанте, као и критични нивои за заштиту вегетације.

За наменска мерења појединих полутаната, у зонама и агломерацијама у којима се налазе различити извори емисије полутаната који могу утицати на ниво загађености ваздуха, прописане су максимално дозвољене концентрације (гасовите неорганске, органске и канцерогене материје, укупне суспендоване честице, укупне таложне материје и чађ).

Оцењивање квалитета ваздуха, на основу измерених концентрација загађујућих материја у ваздуху, врши се применом критеријума за оцењивање у складу са Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха.

Мониторинг квалитета ваздуха врши се и на основним руралним локацијама ван непосредног утицаја значајних извора загађења ваздуха.

Предметним Извештајем сугерише се обавеза вршења контрола квалитета ваздуха у у складу са потребом да јединица локалне самоуправе чији су делови територија у обухвату Просторног плана ажурно води локални регистар извора загађивања као и Програм заштите животне средине са акционим планом, а у складу са Законом о заштити животне средине.

За објекте за које се утврди да се не ради Студија процене утицаја на животну средину по Закону, по мишљењу надлежне службе за област заштите животне средине, а у складу са технологијом рада, утврђује се потреба вршења додатног мониторинга, посебно за праћење загађења ваздуха и вода (у складу са важећом законском регулативом).

2.2. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВОДЕ

Законом о заштити животне средине су дате и основне смернице заштите вода. Чланом 23. овог Закона дефинисано је да се заштита и коришћење вода остварује интегралним управљањем водама, предузимањем мера за њихово очување и заштиту у складу са посебним законом.

У циљу предузимања мера за ограничавање даљег загађивања и евентуално побољшање вода, од значаја је стално и систематско контролисање параметара квалитета површинских и подземних вода.

Оцену еколошког и хемијског статуса вода потребно је вршити у складу са:
- Правилником о утврђивању водних тела површинских и подземних вода
- Правилником о референтним условима за типове површинских вода
- Правилником о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода
- Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање
- Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање

За реке и језера одређује се еколошки статус, а за вештачка водна тела еколошки потенцијал.

Анализа квалитета подземних вода које се користе за водоснабдевање врши се на основу Правилника о хигијенској исправности воде за пиће.

2.3 МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ЗЕМЉИШТА

Обавеза успостављања систематског мониторинга земљишта на простору Републике Србије дефинисана је Законом о заштити животне средине, Законом о заштити земљишта и Уредбом о систематском праћењу стања и квалитета земљишта.

Привредна друштва, друга правна лица и предузетници, који у обављању делатности утичу или могу утицати на квалитет земљишта, дужни су да обезбеде техничке мере за спречавање испуштања загађујућих, штетних и опасних материја у земљиште, прате утицај своје делатности на квалитет земљишта, обезбеде друге мере заштите у складу са Законом о заштити земљишта и другим законима.

Степен угрожености земљишта од хемијског загађења одређује се на основу вредности загађујућих материја датих у посебном пропису, којим се регулишу граничне вредности опасних и штетних материја у подземним водама, као и у посебним прилозима Уредбе, који се односе на ремедијационе вредности концентрација опасних и штетних материја и вредности које могу указати на значајну контаминацију подземних вода и земљишта.

Власник или корисник земљишта или постројења чија делатност, односно активност може да буде узрок загађења и деградације земљишта, дужан је да пре почетка обављања активности изврши испитивање квалитета земљишта.

Забрањено је испуштање и одлагање загађујућих, штетних и опасних материја и отпадних вода на површину земљишта и у земљиште. Особине земљишта могу да се мењају само у циљу побољшања квалитета, у складу са његовом наменом.

Праћење параметара квалитета земљишта је неопходно вршити у континуитету дуги низ година, на одређеним местима за које се утврди евидентна угроженост параметара стања животне средине.

Локације на којима је депонован незагађен материјал од ископавања (земља) не припадају контаминираним локацијама.

Усвајањем Уредбе о програму систематског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма обезбеђена је основа за доношење програма системског праћења квалитета земљишта који ће обухватити успостављање државне и локалне мреже локалитета за праћење квалитета земљишта и који не обухвата пољопривредно земљиште. Државна мрежа локалитета успоставља се за праћење квалитета земљишта на нивоу Републике Србије на локалитетима на којима је дошло или може доћи до загађења земљишта и који су од посебног интереса за Републику Србију.

У складу са чланом 5. Уредбе, локална мрежа локалитета за праћење квалитета земљишта успоставља се за праћење квалитета земљишта на нивоу аутономне покрајине. Локалну мрежу чине допунски локалитети који се одређују на основу мерења или поступака процене, а за које нема података о нивоу загађујућих материја.

У складу са чланом 10. Уредбе подаци добијени реализацијом програма систематског праћења квалитета земљишта користе се за оцењивање квалитета земљишта, као и за израду извештаја о стању земљишта и саставни су део информационог система заштите животне средине и достављају се Агенцији за заштиту животне средине.

3. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА

Када су у питању права и обавезе надлежних органа у вези праћења стања животне средине иста произилазе из Закона о заштити животне средине.

У остваривању система заштите животне средине Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, правна и физичка лица одговорна су за сваку активност којом мењају или могу променити стање и услове у животној средини, односно за непредузимање мера заштите животне средине, у складу са Законом о заштити животне средине.

Правна и физичка лица дужна су да у обављању својих делатности обезбеде: рационално коришћење природних богатстава; урачунавање трошкова заштите животне средине у оквиру инвестиционих и производних трошкова, примену прописа, односно предузимање мера заштите животне средине, у складу са законом.

Обезбеђење мониторинга

Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене законом обезбеђују континуалну контролу и праћење стања животне средине (у даљем тексту: мониторинг), у складу са овим и посебним законима. Мониторинг је саставни део јединственог информационог система животне средине. Влада доноси програме мониторинга на основу посебних закона.

Аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе доноси програм мониторинга на својој територији, који мора бити у складу са програмима вишег реда.

Садржина и начин вршења мониторинга

Мониторинг се врши систематским праћењем вредности индикатора, односно праћењем негативних утицаја на животну средину, стања животне средине, мера и активности које се предузимају у циљу смањења негативних утицаја и подизања нивоа квалитета животне средине.

Влада утврђује критеријуме за одређивање броја и распореда мерних места, мрежу мерних места, обим и учесталост мерења, класификацију појава које се прате, методологију рада и индикаторе загађења животне средине и њиховог праћења, рокове и начин достављања података, на основу посебних закона.

Овлашћена организација

Мониторинг може да обавља и овлашћена организација, ако испуњава услове у погледу кадрова, опреме, простора, акредитације за мерење датог параметра и СРПС стандарда у области узорковања, мерења, анализа и поузданости података, у складу са законом.

Обавезе загађивача

У котексту мониторинга загађивача, законом су прописане обавезе оператера постројења, односно комплекса који представља извор емисија и загађивања животне средине да преко надлежног органа, овлашћене организације или самостално, уколико испуњава услове прописане законом, обавља мониторинг, односно да:

1) прати индикаторе емисија, односно индикаторе утицаја својих активности на животну средину, индикаторе ефикасности примењених мера превенције настанка или смањења нивоа загађења,
2) обезбеђује метеоролошка мерења за велике индустријске комплексе или објекте од посебног интереса за Републику Србију, аутономну покрајину или јединицу локалне самоуправе.

Загађивач планира и обезбеђује финансијска средства за обављање мониторинга, као и за друга мерења и праћење утицаја своје активности на животну средину.
Влада утврђује врсте активности и друге појаве које су предмет мониторинга, методологију рада, индикаторе, начин евидентирања, рокове достављања и чувања података, на основу посебних закона.

Власник или корисник земљишта или постројења, чија делатност, односно активност може да буде или јесте узрок загађења и деградације земљишта, дужан је да у складу са Законом о заштити земљишта врши мониторинг земљишта, на начин да:

1) прикаже податке о квалитету земљишта пре почетка и по завршетку обављања активности,
2) прати промене на земљишту и у земљишту на прописан начин у зони утицаја својих активности,
3) податке о промени на земљишту и у земљишту достави Министарству надлежном за послове заштите животне средине и Агенцији за заштиту животне средине.

Достављање података

Државни органи, односно организације, органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, овлашћене организације и загађивачи су дужни да податке добијене мониторингом достављају Агенцији за заштиту животне средине на прописан начин.

Према Закону о заштити земљишта, овлашћено правно лице које врши мониторинг доставља Министарству надлежном за послове заштите животне средине и Агенцији за заштиту животне средине извештај о мониторингу државне мреже.

Надлежни орган аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, такође, достављају извештај мониторинга локалне мреже.

Загађивач земљишта извештај о мониторингу доставља надлежном Министарству, на територији аутономне покрајине надлежном покрајинском органу, јединици локалне самоуправе и Агенцији.

Санација и ремедијација

Правно и физичко лице које деградира животну средину дужно је да изврши ремедијацију или на други начин санира деградирану животну средину, у складу са пројектима санације и ремедијације, на које сагласност даје надлежно министарство.

Законски оквир

Мониторинг квалитета параметара животне средине дефинисан је следећим правним актима:

- Законом о заштити животне средине („Службени гласник РС” бр. 135/04, 36/09, 72/09, 43/11-УС, 14/16, 76/18, 95/18-др. закон и 95/18-др. закон);
- Законом о заштити ваздуха („Службени гласник РС", бр. 36/09, 10/13 и 26/21-др. закон);
- Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 11/10, 75/10 и 63/13);
- Уредбом о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања, осим постројења за сагоревање („Службени гласник РС", бр. 111/15 и 83/21);
- Законом о водама („Службени гласник РС", бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18-др. закон);
- Законом о водама („Службени гласник РС", бр. 46/91, 53/93, 53/93-др. закон, 67/93-др. закон, 48/94-др. закон,54/96, 101/05-др. закон, престао да важи осим одредаба чл. 81. до 96.);
- Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС", број 24/14);
- Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС", бр. 67/11, 48/12 и 1/16);
- Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС", број 50/12);
- Законом о заштити земљишта („Службени гласник РС”, број 112/15);
- Уредбом о граничним вредностима загађујућих, штетних и опасних материја у земљишту („Службени гласик РС", бр. 30/18 и 64/19);
- Законом о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС", број 96/21);
- Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС", број 75/10);
- Правилником о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Службени гласник РС", број 74/11);
- Правилником о начину и условима за мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима („Службени гласник РС”, број 33/16);

- Правилником о обрасцу документа о кретању отпада и упутству за његово попуњавање („Службени гласник РС”, број 114/13);
- Правилником о обрасцу Документа о кретању опасног отпада, обрасцу претходног обавештења, начину њиховог достављања и упутству за њихово попуњавање („Службени гласник РС”, број 17/17) и др.

4. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

У случају неочекиваних негативних утицаја у поступку имплементације Просторног плана и у фази реализације планираних намена, потребно је, у складу са важећом законском регулативом, спровести надзор и контролу и применити мере отклањања и минимизирања потенцијално настале штете, извршити санацију простора и применити мере ревитализације (ремедијације) и заштите животне средине.

Неочекивани негативни утицаји реализованих намена и објеката (у редовном раду реализованих пројеката - објеката, постројења, радова) се морају спречити доследним спровођењем урбанистичких и техничких мера заштите, мера за спречавање и отклањање насталих узрока, мера санације последица и успостављање мониторинга животне средине.

За предметни Просторни план, од фазе припреме до коначног усвајања, укључен је процес процене утицаја стратешког карактера, у коначном циљу реализације планираних намена простора у оквирима прихватљивим са аспекта заштите животне средине. Обзиром на то да није могуће у потпуности искључити вероватноћу појаве неочекиваних негативних утицаја са негативним ефектима и последицама по животну средину, прописан је начин поступања у случају таквих појава.

VI ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

1. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ

Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину дефинисани су основни методолошки приступ и садржај Извештаја о стратешкој процени.

Стратешка процена је процес који се врши над планским документом, анализирајући додатно и остале расположиве податке као што су статистички подаци и други подаци, добијени за потребе израде Плана и Стратешке процене, као и валоризацијом стања на терену.

У предметној стратешкој процени су анализирана сва планска решења и мере заштите, извршена је синтезна процена њихових утицаја и интеракција са утицајима из окружења на природне ресурсе и живи свет, као и на животну средину, а на основу утврђених валидних параметара дат је предлог адекватних превентивних и санационих мера заштите животне средине у контексту реализације концепта одрживог развоја овог подручја.

Примењени метод рада заснива се на континуираном поступку усаглашавања процеса планирања са процесом идентификације проблема, предлога решења за спречавање и ублажавање, односно предлога мера заштите животне средине у свим фазама израде и спровођења планског документа.

Методологија се базира на поштовању Закона о заштити животне средине, а пре свега Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, који утврђује услове, начин и поступак процењивања утицаја појединих садржаја Плана на животну средину.

Примењени метод поштује наведене опште методолошке принципе и спроводи се у неколико фаза:

1. Утврђују се полазне основе стратешке процене, које обухватају: дефинисање предмета као и просторног обухвата Стратешке процене, циљеве и метод рада, правног, планског и документационог основа;
2. Анализа постојећег стања и стања квалитета чиниоца животне средине, анализираних кроз природне услове (вредновање квалитета ваздуха, земљишта, вода, угроженост буком итд);
3. Затим се врши процена могућег утицаја на животну средину на основу квантификације појединих елемената животне средине, научних сазнања, података објављених у литератури, другим студијама, искустава других земаља и сл;
4. Након тога, предлажу се мере за спречавање и ограничавање штетних утицаја у току спровођења и реализације Плана, мере за унапређење стања животне средине, мере за праћење стања животне средине, које обухватају предлог индикатора за праћење стања животне средине и по потреби успостављање нових мерних тачака.

Не улазећи у детаљније елаборирање појединих фаза, потребно је нагласити да свака фаза има своје специфичности и никако се не сме запоставити у поступку интегралног планирања заштите и очувања квалитетне животне средине.

Ограничења у спровођењу предложеног метода, посебно у фази приказа постојећег стања, су недостатак квантификованих података за поједине параметре животне средине у обухвату Плана, као и података о привредним субјектима.

Полазни критеријуми за одређивање могућих карактеристика утицаја на животну средину су постојеће стање, и одлике Плана, као и њихови могући утицаји на квалитет ваздуха, воде, земљишта, животињски свет, биодиверзитет и остале природне и створене вредности.

Према критеријумима и оцени постојећег стања животне средине, а имајући у виду природне услове и изграђене структуре на подручју за које се План доноси, издвајају се најзначајнији утицаји на животну средину који могу неповољно утицати на непосредно окружење.

Методолошки основ за израду Стратешке процене утицаја, у ужем смислу представљају методе научног истраживања, односно примењене методе праћења стања објеката, односно појава и процеса у простору, од извора загађења, притисака, стања и одговора (планског решења).

У Извештају су анализиране све Планом предвиђене активности, извршена је синтезна процена њихових утицаја на природне ресурсе и створене вредности и дат је предлог адекватних превентивних и санационих мера заштите животне средине у контексту реализације концепта одрживог развоја овог подручја.

2. ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Основну тешкоћу у спровођењу стратешке процене и изради Извештаја о стратешкој процени представљао је недостатак званичне, детаљно прописане јединствене методологије, на нивоу прописа.

Поред недостатака одговарајућих смерница и упутстава, уочен је проблем недовољно развијеног информационог система о животној средини, као и непостојање Програма праћења стања параметара животне средине, на основу система показатеља-индикатора за оцену и праћење стања животне средине на подручју у обухвату Плана.

При оцени планских решења уочен је проблем у практичној примени индикатора дефинисаних Правилником о националној листи индикатора заштите животне средине, имајући у виду да за планско подручје нису доступни систематизовани подаци и да нису вршења мерења одређених параметара животне средине, те да није утврђено нулто стање животне средине простора који је у обухвату овог Плана.

Тешкоћа при изради стратешке процене утицаја на животну средину огледа се и у раздвајању питања која су у домену (детаљне) процене утицаја на животну средину у односу на стратешке процене утицаја планских докумената на животну средину. Европске препоруке су да стратешка процена не треба да улази у претерану квантификацију, да је њена суштина у вредновању и поређењу алтернатива/опција са аспекта могућих значајних утицаја на животну средину, да је нагласак, када се ради о карактеру утицаја, на кумулативним и синергијским ефектима, да се спроводи једино за програме и планове јавног карактера итд.

VII ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

Начини одлучивања по питањима заштите животне средине зависе од низа фактора, а првенствено од значаја позитивних и негативних утицаја планских решења на здравље људи, социјални и економски развој и животну средину.

Предметним Просторним планом нису разрађивана и предложена варијантна решења, те нису вршене стратешке одлуке у смислу избора најпогодније варијанте.

Планом је дато решење адекватно планираној намени простора, у обиму који је дозвољен прописаним мерама заштите, те су дата решења усклађена са заштитом животне средине. Утврђени су основни критеријуми просторног уређења, коришћења природних ресурса и мере заштите животне средине.

Процес процене утицаја планских решења на животну средину вршен је паралелно са поступком израде планског документа.

Пре упућивања захтева за добијање сагласности на Извештај о стратешкој процени, орган надлежан за припрему Плана обезбеђује учешће јавности у разматрању Извештаја о стратешкој процени. Орган надлежан за припрему Плана обавештава јавност о начину и роковима увида у садржину Извештаја и достављање мишљења, као и о времену и месту одржавања јавне расправе, у складу са Законом којим се уређује поступак доношења Плана. Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину дефинише учешће заинтересованих органа и организација, који могу да дају своје мишљење током 30 дана јавног увида.

Орган надлежан за припрему Просторног плана израђује извештај о учешћу заинтересованих органа, организација и јавности, који садржи сва мишљења о Извештају о стратешкој процени, као и мишљења датих у току јавног увида и јавне расправе о Плану. Извештај о стратешкој процени доставља се заједно са извештајем о стручним мишљењима и јавној расправи општинском органу надлежном за заштиту животне средине на оцењивање. На основу ове оцене, орган надлежан за заштиту животне средине даје своју сагласност на Извештај о стратешкој процени, у року од 30 дана од дана пријема захтева за оцењивање. После прикупљања и обраде свих мишљења, на основу којих се формира финална верзија Просторног плана, орган надлежан за припрему Плана доставља Извештај о стратешкој процени заједно са Просторним планом надлежном органу на одлучивање.

VIII ЗАКЉУЧЦИ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Проблематика заштите животне средине разматрана је у оквиру планског документа, али и Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину. Примењена методологија је описана у претходном поглављу и сагласна је са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину, којим се дефинише садржина Извештаја о стратешкој процени утицаја.

Циљ израде Извештаја о стратешкој процени утицаја предметног Просторног плана на животну средину је сагледавање могућих значајних негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање одговарајућих мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквире (границе) дефинисане законском регулативом. Да би се постављени циљ могао остварити, потребно је било сагледати постојеће стање животне средине и планом предвиђене активности.

Стратешка процена утицаја Просторног плана на животну средину интегрише еколошке, социјално-економске и био-физичке сегменте животне средине, повезује, анализира и процењује активности различитих интересних сфера и усмерава План ка решењима која су, пре свега, од интереса за вредности и квалитет животне средине.

Анализа и процена потенцијалних утицаја стратешког карактера превентивно делује у смислу спречавања еколошке штете у простору. На нивоу Просторног плана, процењени су потенцијални утицаји планираних намена и ефекти на животну средину, укључена је јавност и заинтересоване институције у процес одлучивања, а приликом доношења коначне одлуке биће узети у обзир добијени резултати и укључени у Извештај о стратешкој процени утицаја предметног Просторног плана на животну средину.

На основу вредновања планских решења процењује се да планиране намене и имплементација Просторног плана неће импликовати битне неповољне, еколошки неприхватљиве ефекте по природне вредности и животну средину, а који се не могу контролисати, него ће, шта више, планска решења довести до решавања већег броја конфликтних активности у простору.

Предметни Извештај о стратешкој процени утицаја не може дати експлицитне одговоре на прихватљивост појединих планских решења. Таква планска решења морају се разрађивати и детаљно оцењивати приликом израде пројектне документације и студија оправданости. Већи ниво детаљности, којим ће се анализирати појединачни објекти и њихови утицаји на животну средину, разматраће процене утицаја појединачних објеката на животну средину.

IX ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Оцена Извештаја о стратешкој процени врши се на основу критеријума садржаних у Прилогу II Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

На основу оцене Извештаја, орган надлежан за послове заштите животне средине даје сагласност на Извештај о стратешкој процени, у складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Извештај о стратешкој процени саставни је део документационе основе Просторног плана, сходно члану 24. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

1146.

На основу члана 31. алинеја друга и пета Статута Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ", број: 20/14), у вези с чланом 190. Закона о водама („Службени гласник РС", број: 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18- др. закон), Скупштина Аутономне покрајине Војводине, на седници одржаној 04. октобра 2023. године, донела је

ПОКРАЈИНСКУ СКУПШТИНСКУ ОДЛУКУ О ИЗМЕНАМА И ДОПУНИ ПОКРАЈИНСКЕ СКУПШТИНСКЕ ОДЛУКЕ О ГОДИШЊЕМ ПРОГРАМУ КОРИШЋЕЊА СРЕДСТАВА ИЗ БУЏЕТСКОГ ФОНДА ЗА ВОДЕ АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ ЗА 2023. ГОДИНУ

Члан 1.

У Покрајинској скупштинској одлуци о Годишњем програму коришћења средстава из Буџетског фонда за воде Аутономне покрајине Војводине за 2023. годину („Службени лист АП Војводине", број: 54/22, 27/23 и 35/23) у Годишњем програму коришћења средстава из Буџетског фонда за воде Аутономне покрајине Војводине за 2023. годину у тачки I број: „7.711.329.583,93" замењује се бројем: „7.816.211.956,93".

Члан 2.

У тачки II табела се мења и гласи:

„Програмска активност 1001 Уређење и коришћење вода	
1.1. Суфинансирање реконструкције, санације, изградње и израде пројектно техничке документације водних објеката у јавној својини у 2023. години	481.693.000,00 динара
1.2 Суфинансирање изградње, санације и реконструкције водних објеката у јавној својини (преузета обавеза из 2022. год.)	66.953.690,69 динара
1.3 Суфинансирање изградње, санације и реконструкције водних објеката у јавној својини (преузета обавеза из 2021. год.)	56.523.693,24 динара
1.4 Суфинансирање пројекта: Изградња телекомуникационог вода за аутоматско управљање изворишта Михајловачка у Зрењанину К.О. Зрењанин I и К.О. Зрењанин III закључењем уговора са Градом Зрењанином.	100.000.000,00 динара
1.5. Финансирање пројекта: Извођење радова на санацији бунара БХД-2 на изворишту Штранд утискивањем нових дренова са набавком и уградњом материјала" закључењем уговора са Градом Новим Садом.	104.882.373,00 динара
Програмска активност 1002 Заштита вода од загађивања	
2.1. Суфинансирање изградње, санације и реконструкције објеката фекалне канализације (преузета обавеза из 2022. год.)	28.159.200,00 динара
2.2. Суфинансирање изградње, санације и реконструкције објеката фекалне канализације (преузета обавеза из 2020. год.)	3.000.000,00 динара
Програмска активност 1003 Уређење, коришћење и заштита од вода	
3.1. Финансирање програма пословања ЈВП "Воде Војводине" за 2023. годину	6.975.000.000,00 динара
УКУПНО СВЕ ПРОГРАМСКЕ АКТИВНОСТИ	**7.816.211.956,93 динара**

Члан 3.

У тачки III додаје се нови став 3. који гласи:

„Суфинансирање пројеката из тачке II, подтачке 1.4. и 1.5. вршиће се на основу докумената, записника инспекције, фактичког стања и обраћања ка Покрајинској влади, са тачно дефинисаним захтевима за средствима. Средства из ових подтачки доделиће се локалним самоуправама - Граду Зрењанину и Граду Новом Саду закључењем уговора."

Досадашњи став 3. постаје став 4.

Члан 4.

Ова покрајинска скупштинска одлука ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

СКУПШТИНА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ

101 Број: 40-131/2023-01
Нови Сад, 04. октобар 2023. године

ПОТПРЕДСЕДНИК
СКУПШТИНЕ АП ВОЈВОДИНЕ
Дамир Зобеница, с.р.

1147.

На основу чл. 16, 24. и 33. Покрајинске скупштинске одлуке о покрајинској управи („Службени лист АПВ", бр. 37/14 и 54/14 - др.одлука, 37/15, 29/17, 24/19, 66/20 и 38/21), чл. 11. и 23. став 4. Покрајинске скупштинске одлуке о буџету АП Војводине за 2023. годину („Службени лист АПВ", број 54/22, 27/23-ребаланс и 35/23-ребаланс), у вези са чланом 4. став 3. Закона о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде („Службени гласник РС", број: 30/10); Програмом подршке пољопривредним стручним и саветодавним службама у обављању саветодавних и прогнозно извештајних послова у заштити биља у АП Војводини за 2023. годину" („Службени лист АПВ" број 54/2022 и 35/2023) и у вези са тачком II подтачке 2.7. мере 306. Подршка пружању савета и информација пољопривредним произвођачима , удружењима , задругама и другим правним лицима у пољопривреди; Покрајинске скупштинске одлуке о програму подршке за спровођење пољопривредне политике за развој села и политике руралног развоја за територију Аутономне покрајине Војводине у 2023. години („Службени лист АПВ", број 54/22 и 35/23); и члана 16. Правилника о спровођењу конкурса које расписује Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство („Службени лист АПВ" бр. 8/23) , покрајински секретар за пољопривреду, водопривреду и шумарство (у даљем тексту: покрајински секретар) доноси

ПРАВИЛНИК
ЗА НАБАКУ ОПРЕМЕ , МАШИНА И ОДРЖАВАЊЕ ОБЈЕКАТА
КОЈИ СЕ КОРИСТЕ ЗА ОБАВЉАЊЕ САВЕТОДАВНИХ ПОСЛОВА
У 2023.ГОДИНИ

Члан 1.

Правилником о додели средстава за набаку опреме , машина и одржавање објеката који се користе у саветодавном раду у циљу јачања капацитета правних лица са подручја АП Војводине која учествују у обављању саветодавних послова у 2023.години (у даљем тексту: Правилник) прописује се висина и начин доделе средстава, намена средстава, поступак додељивања средстава и друга питања значајна за доделу средстава.

Путем Јавног позива за набаку опреме , машина и одржавање објеката, а који се користе у обављању саветодавних послова у 2023.години (у даљем тексту: Јавни позив) набавиће се опрема, машине, као и подршка у одржавању објеката у складу са Програмом подршке пољопривредним стручним и саветодавним службама у обављању саветодавних и прогнозно извештајних послова у заштити биља у АП Војводини за 2023. годину“ („Службени лист АПВ” број 54/2022 и 35/2023), (део који се односи на саветодавне послове) и у складу са Покрајинском скупштинском одлуком о програму подршке за спровођење пољопривредне политике за развој села и политике руралног развоја за територију Аутономне покрајине Војводине у 2023. години („Службени лист АПВ“, број 54/22,27/23 и 35/23)(тачке II подтачке 2.7. мере 306).

Програме из става 1. овог члана усвојила је Скупштина Аутономне покрајине Војводине, а Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство (у даљем тексту: Покрајински секретаријат) задужен је за његову реализацију.

Висина и начин доделе средстава

Члан 2.

У Програму подршке пољопривредним стручним и саветодавним службама у обављању саветодавних и прогнозно извештајних послова у заштити биља у АП Војводини за 2023. годину“ („Службени лист АПВ” број 54/2022 и 35/2023), у члану 10. тачка 2. подтачка 24. - јачање капацитета - саветодавним пословима, предвиђена је укупна подршка у износу **од 13.000.000,00 динара.**

Интензитет помоћи за јачање капацитета правних лица са подручја АП Војводине која учествују у обављању саветодавних послова - 100% без ПДВ.

Износ бесповратних средстава по једном Кориснику (подносиоцу пријаве) **је до 1.000.000,00 динара.**

Подносилац пријаве може поднети само једну пријаву по конкурсу која може да се односи на једну или више ставки различитих намена.

У колико је вредност наведених ставки већа од 1.000.000,00 динара (колико се максимало по пријави може доделити), правно лице се обавезује да ће разлику вредности (преко наведеног износа) обезбедити из сопствених средстава.

Средства се додељују путем Јавног позива, који ће бити објављен на званичном сајту Покрајинског секретаријата.

Намена бесповратних финансијских средстава

Члан 3.

Бесповратна финансијска средства која се додељују по Јавном позиву намењена су за развој и унапређење квалитета рада правних лица са подручја АП Војводине која се баве и учествују у обављању саветодавних послова ради лакшег, бржег и кавлитетнијег преноса информација и знања значајних за пољопривредне произвођаче у циљу информисања шире јавности, о пословима , акцијама и едукативном раду, које ове слклужбе спроводе за унапређење пољопривреде на подручју АП војводине.

Право на учешће на Јавном позиву

Члан 4.

Право учешћа и корисници средстава су Привредна друштва која су разврстана у микро и мало правно лице, у складу са Законом о привредним друштвима („Службени гласник РС“, бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014, 5/2015, 44/2018, 95/2018 и 91/2019) , која учествују у обављању саветодавних послове у складу са Законом о обављању саветодавних послова у области пољопривреде („Службени гласник РС“, број 30/2010) и која су основана од стране владе Републике Србије

Услови за учешће на Јавном позиву

Члан 5.

1. Подносилац пријаве мора имати седиште на територији јединице локалне самоуправе у АП Војводини;
2. Подносилац пријаве мора бити уписан у одговарајући регистар: Регистар привредних субјеката, Регистар научно-истраживачких установа или Регистар иновационих организација;
3. Подносилац пријаве мора бити основан од стране владе Републике Србије;
4. Подносилац пријаве за инвестицију за коју подноси пријаву не сме користити средства по неком другом основу (субвенције, подстицаји) за исту намену, односно иста инвестиција не сме бити предмет другог поступка за коришћење подстицаја, осим подстицаја у складу с посебним прописом којим се уређује кредитна подршка;
5. Подносилац пријаве мора измирити доспеле обавезе по уговорима о закупу пољопривредног земљишта у државној својини за 2022. годину (у колико користи државно земљиште и плаћа закуп); односно мора имати решење или уговор за коришћење државног земљишта без накнаде издато од стране надлежног органа(Министарства):
6. Подносилац пријаве набавку опреме, машина и уређаја мора спровести у складу са Законом о јавним набавкама.

Пријава на Јавни позив

Члан 6.

Пријава на Јавни позив подноси се на Обрасцу - **Пријава за Јавни позив за набаку опреме , машина и одржавања објеката који се користе за обављање саветодавних послова у 2023.години**, који је одштампан уз Јавни позив и чини његов саставни део.

У оквиру пријавног обрасца уносе се подаци: о подносиоцу пријаве – назив и седиште подносиоца пријаве, подаци о одговорном лицу подносиоца пријаве, односно законском заступнику и лицу овлашћеном за подношење пријаве и закључивање уговора о коришћењу подстицаја; податке о лицима за контакт; телефон, факс, електронску адресу, ПИБ, матични број, податке о трезорском рачуну (подрачуну);

У оквиру обрасца за пријаву подноси се пријаве за све ставке (опрема, машине, радови) за које се подноси пријава.

У оквиру пријавног обрасца налази се и Изјава којом подносилац пријаве потврђује тачност унетих података у пријавни образац и потврђује да за исту опему, машине и радове није добио финансијска средстав по истом основу.

Одлучивање о додели бесповратних финансијских средстава

Члан 10.

Комисија за разматрање пријава (у даљем тексту: Комисија), коју је именовао покрајински секретар, разматра поднете пријаве и доноси записник с предлогом одлуке о додели средстава.

Комисија утврђује листу подносилаца пријава који испуњавају услове на основу достављене документације, у складу с условима дефинисаним у Конкурсу и Правилнику.

У записник се уноси:

- укупан број поднетих пријава са приказом тражене опреме машина и уређаја са износом тражених средстава,
- прихватљиве пријаве са приказом одобрене опреме, машина и уређаја са одоберним износима ,
- неприхватљиве пријаве.

Истовремено са записником Комисија доноси и „ Предлог одлуке о додели средстава по Јавном позиву“.

Предлогом одлуке о додели средстава по Јавном позиву, утврђују се појединачни износи средстава по подносиоцу пријаве ком су одобрена средства.

Уколико подносиоцима пријаве средства нису одобрена наводе се разлози одбијања .

Одлуку о додели средстава по Јавном позиву доноси покрајински секретар на основу предлога Комисије.

Одлука о додели средстава по Јавном позиву се објављује на званичној интернет страни Покрајинског секретаријата: www.psp.vojvodina.gov.rs.

Покрајински секретаријат задржава право да од подносиоца пријаве затражи додатну документацију, као и да од пољопривредне инспекције Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде тражи да изврши контролу реализације предмета уговора.

Уговор о додели средстава

Члан 11.

Након доношења Одлуке о додели средстава по Јавном позиву, покрајински секретар у име Покрајинског секретаријата закључује уговор о додели средстава с Корисником, којим се регулишу права и обавезе уговорних страна.

Корисник средстава је у обавези да приликом потписивања уговора са Покрајинским секретаријатом о коришћењу средстава достави меницу са меничном изјавом регистровану у Регистру меница и овлашћења са овлашћењем да Давалац средстава у случају да се корисник средстава не придржава одредаба овог уговора, може попунити са износом који обухвата исплаћена подстицајна средстава са припадајућом законском затезном каматом од дана исплате средстава до дана попуне менице као менице са доспећем „по виђењу“, са клаузулом „без протеста“ и исту активирати ради њене наплате..

Давалац средстава ће меницу из става 1. овог члана вратити Кориснику средстава по истеку 5 година, на захтев Корисника средства. Уколико Корисник средстава не поднесе захтев за враћење менице у року од 3 (три) месеца од истека рока, Давалац средства ће меницу уништи.

Исплата бесповратних средстава

Члан 12.

Бесповратна средства исплаћују се авансно, након потписивања уговора и у складу с приливом средстава у буџет АП Војводине.

Корисници средстава су дужни да примењују одредбе Закона о јавним набавкама („Службени гласник РС”, бр. 124/2012, 14/2015 и 68/2015).

Корисник средстава се обавезује да на крају инвестиције а најкасније **до 15.фебруара 2023.године** достави наративни и финансијски извештај о наменском утрошку средстава, који треба да садржи: фотокопију рачуна са спецификацијом опреме, потврду о извршеном плаћању (Извод из банке), отпремницу и фотокопију гарантног листа и све оно што је дефинисано уговором и конкурсом.

Покрајински секретаријат задржава право да од подносиоца захтева затражи додатну документацију. Исто тако, Покрајински секретаријат може да од пољопривредне инспекције Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде затражи да се изврши контрола реализације предмета уговора, а посебно у случају рачуна и предрачуна који су издати од добављача опреме који нису у систему ПДВ-а и рачуна који су значајно изнад тржишне вредности.

У моменту исплате средстава рачун корисника средстава не сме бити у блокади.

Обавезе корисника средстава

Члан 13.

Корисник бесповратних средстава по Јавном позиву, дужан је да најмање пет година од дана исплате подстицаја:

1. набављену опрему , машине или намештај који су предмет инвестиције за коју је остварио подстицаје, користи у складу с предвиђеном наменом;
2. да набављену опрему, машине или намештај, који су предмет инвестиције за коју је остварио подстицаје, не отуђи и/или даје другом лицу на употребу;
3. чува сву документацију која је у вези са инвестицијом.

Детаљи обавеза корисника средстава ће бити регулисане уговором и у Јавном позиву.

Праћење извршења уговора

Члан 14.

Административну контролу, односно испуњеност обавеза из уговора прати и контролише ресорни сектор Покрајинског секретаријата.

Завршне одредбе

Члан 15.

Правилник ступа на снагу даном објављивања у „Сл. листу АПВ“.

ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАР ЗА ПОЉОПРИВРЕДУ, ВОДОПРИВРЕДУ И ШУМАРСТВО

Број: 104-401-9609/2023-01-1
дана 3.10. 2023. године

Покрајински секретар
Владимир Галић

1148.

На основу чланова 16, 24. и 41. Покрајинске скупштинске одлуке о покрајинској управи (“Службени лист АПВ”, број 37/2014, 54/2014-други пропис, 37/2016, 29/2017, 24/2019, 66/2020 и 38/2021), а у вези с чланом 11. Покрајинске скупштинске одлуке о буџету Аутономне покрајине Војводине за 2023. годину годину („Службени лист АПВ”, број 54/2022, 27/2023 и 35/2023), Покрајински

секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај, покрајински секретар за енергетику, грађевинарство и саобраћај, д о н е о ј е

ПРАВИЛНИК
О ДОПУНИ ПРАВИЛНИКА О ДОДЕЛИ БЕСПОВРАТНИХ ПОДСТИЦАЈНИХ СРЕДСТАВА ЗА ФИНАНСИРАЊЕ И СУФИНАНСИРАЊЕ ПРОЈЕКАТА НЕВЛАДИНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА У ОБЛАСТИ ЕФИКАСНОГ КОРИШЋЕЊА ЕНЕРГИЈЕ

Члан 1.

У Правилнику о додели бесповратних подстицајних средстава за финансирање и суфинансирање пројеката невладиних организација у области ефикасног коришћења енергије број 143-401-8153/2023-01 од 11. јула 2023. године, који је објављен у Службеном листу АПВ број 30/2023, после члана 12, додаје се члан 12а, који гласи:

„Корисник средстава за намене Б и В који је активности реализовао након расписивања конкурса у складу са чланом 4, а пре одлуке донете у складу са чланом 8, може средства намењена за финансирање и суфинансирање искористити за рефундацију трошкова насталих приликом реализације активности.

Корисник из става 1, који је средства искористио за рефундацију трошкова, дужан је да као додатну документацију достави и доказ о реализованој активности (телевизијска репортажа, новинске чланке и сл)

Корисници средстава за намене Б и В не могу остварити право да средства намењена финансирању и суфинансирању искористе за рефундацију трошкова насталих приликом реализације активности пре расписивања конкурса“

Корисници средстава за намену А не могу остварити право да средства намењена финансирању и суфинансирању искористе за рефундацију трошкова насталих приликом реализације активности.“

Члан 2.

Правилник ступа на снагу даном објављивања у Службеном листу АП Војводине.

ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ЕНЕРГЕТИКУ, ГРАЂЕВИНАРСТВО И САОБРАЋАЈ, ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАР ЗА ЕНЕРГЕТИКУ

143-401-8153/2023-01-01
од 2. октобра 2023. године

ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАР
Огњен Бјелић

1149.

На основу члана 8. став 1. тачка 10. Одлуке о оснивању Канцеларије за инклузију Рома („Сл. лист АП Војводине“, бр 8/2006 и 46/17) и члана 17. став 1. тачка 10. Статута Канцеларије за инклузију Рома, и Одлуке о стипендирању студената Високе струковне васпитачке и медицинске школе у Вршцу, од 23.01.2023. године, Управни одобр Канцеларије дана 29.09.2023. године донео је

ПРАВИЛНИК
О ДОДЕЛИ СТУДЕНТСКИХ СТИПЕНДИЈА ЗА ШКОЛСКУ 2023/2024 ГОДИНУ

Члан 1.

Овим Правилником ближе се утврђују услови за остваривање права, студената припадника ромске националне мањине који су уписани на Високу струковну васпитачку и медицинску школу у Вршцу, студијски програм, струковни васпитач односно васпитач деце предшколског узраста и који похађају наставу на ромском језику и дипломираних студената припадника ромске националне мањине односно студената који су завршили специјалистичке струковне студије и који су уписани на мастер струковне студије, на Високој струковној васпитачкој и медицинској школи у Вршцу, у даљем тексту: (Висока струковна школа), на стипендију коју додељује Канцеларија за инклузију Рома за школску 2023/2024 годину, из финансијских средстава Буџета АП Војводине, предвиђених Финансијским планом и Програмом рада за 2023. годину.

Члан 2.

Право на остваривање стипендије студент из члана 1. остварује се на основу Јавног конкурса (у даљем тексту: Конкурс) који расписује Канцеларија за инклузију Рома.

Конкурс из става 1. овог члана садржи нарочито: услове за доделу стипендије, критеријуме за утврђивање редоследа пријављених кандидата, поступак спровођења конкурса, обавештење о потребним доказима, односно документима и роковима за пријављивање на конкурс, као и висину укупних средстава опредељених за стипендије у школској години и месечни износ стипендије по студенту.

Члан 3.

Право на студентску стипендију за основне струковне студије коју додељује Канцеларија за инклузију Рома, Нови Сад, имају студенти припадници ромске националне мањине: који су први пут уписани у текућој школској години, на прву годину студија, студијски програм струковни васпитач и студенти виших година студија уписаних на студијски програм, васпитач деце предшколског узраста, који наставу похађају на ромском језику, чије се школовање финансира из буџета Републике Србије, који током студија нису обновили ниједну годину и који имају пребивалиште на територији Републике Србије.

Право на студентску стипендију за мастер струковне студије имају студенти који су дипломирали на Високој струковној школи, на студијском програму васпитач деце предшколског узраста и који су наставу похађали на ромском језику односно који су завршили и специјалистичке струковне студије, под условом да су у текућој школској години уписани први пут, на прву односно другу годину мастер струковних студија на наведеној Високој струковној школи и који имају пребивалиште на територији Републике Србије.

Канцеларија обезбеђује стипендије за све студенте припаднике ромске националне мањине уписане у текућој школској години у прву годину основних струковних студија, који испуњавају услове из става 1. овог члана, док се студенти осталих година студија и студенти уписани на мастер струковне студије рангирају према постигнутом успеху током студија у оквиру обезбеђених средстава за ову намену.

Изузетно, уколико су на другу годину мастер струковних студија уписани и студенти са претходно завршеним специјалистичким струковним студијама, рангирање кандидат вршиће се према успеху постигнутом на основим студијама.

Рангирање студената вршиће се по годинама уписаних студија.

Члан 4.

Студент подноси пријаву на Конкурс, на конкурсном обрасцу који се објављује на интернет страници Канцеларије www. inkluzijaromavojvodina .rs

Уз пријаву студент основних струковних студија прилаже следећу документацију:

1. фотокопију личне карте односно испис очитане биометријске личне карте,

2. потписану изјаву да је припадник ромске националне мањине,
3. уверење Високе струковне школе да је уписан у текућу школску годину, на одговарајућу годину студија, први пут у статусу студента који се финансира из буџета, са просечном оценом током студија за студенте друге и треће године студија
4. уверење Високе струковне школе да током студија студент није обновио ни једну годину (за студенте друге и треће године студија)

Образац изјаве објављује се на интернет страници Канцеларије.

Студент мастер струковних студија уз пријаву на конкурс прилаже:

1. фотокопију личне карте односно испис очитане биометријске личне карте,
2. потписану изјаву да је припадник ромске националне мањине,
3. уверење Високе струковне школе да је текућој школској години студент уписан на прву односно другу годину мастер струковних студија,
4. диплому о завршеној Високој струковној школи студија или Уверење о дипломирању, уколико диплому није преузео,
5. диплому о завршеним специјалистички струковним студијама на Високој струковној школи или Уверење о завршеним специјалистичким струковним студијама уколико диплому није преузео (за студенте који су завршили и специјалистичке струковне студије),
6. уверење Високе струковне школе о успеху оствареном током прве године мастер струковних студија (за студенте који су похађали прву годину мастер струковних студија.

Образац изјаве објављује се на интернет страници Канцеларије.

Члан 5.

Конкурс за доделу студентских стипендија Канцеларија расписује се у току октобра месеца.

Конкурс се објављује у Службеном листу Аутонимне покрајине Војводини и на интернет страници Канцеларије www. inkluzijaromavojvodina .rs.

Примерак Конкурса се доставља и Високој струковној школи.

Рок за пријаву на конкурс не може бити краћи од 15 дана од дана објављивања Конкурса.

Члан 6.

Истовремено са расписивањем конкурса, директор Канцеларије именује Комисију за спровођење конкурса.

Комисија се састоји од три члана.

О свом раду Комисија води записник.

На основу извршеног рангирања Комисија сачињава предлог ранг листе најкасније у року од три дана од дана истека рока за подношење пријава на конкурс и исту објављује на интернет страници Канцеларије. Примерак предлога ранг листе се доставља и Високој струковној школи.

Студент има право приговора на ранг листу из претходног става у року од 8 дана од дана објављивања предлога ранг листе на интернет страници Канцеларије.

Приговор мора бити образложен, односно уз њега мора бити достављена одговарајућа документација.

Комисија разматра приговоре и утврђује коначну ранг листу која се објављује на интернет страници Канцеларије.

Одлуку о додели стипендија доноси директор и иста се објављује на интернет страници на основу коначне ранг листе.

Одлука из претходног става је коначна.

Након доношења Одлуке о додели стипендија Канцеларија позива све студенте који су остварили право на стипендију да потпишу Уговор и доставе фотокопију картице динарског текућег рачуна.

Члан 7.

На основу Одлуке директора Канцеларије о додели студентских стипедниија, са студентима се закључује Уговор о стипрендирању.

Члан 8.

Стипендија се додељује без обавезе враћања и исплаћује се у месечном износу који утврђује Управни одбор за сваку школску годину, у складу са расположивим средствима у буџету.

Стипендија се одобрава за школску годину, у трајању од 10 месеци, почев од октобра месеца закључно са септембром месецом текуће школске године. Стипендија се не исплаћује у току месеца јула и августа.

Стипендија се исплаћује најкасније до двадесетог у месецу, у складу са приливом средстава у буџет даваоца средстава.

Изузетно, исплата стипендија за месец октобар може се извршити и у месецу новембру текуће школске године.

Стипендиста је дужан да редовно похађа наставу и извршава предиспитне обавезе а што потврђује овером семестра.

По овери зимског односно летњег семестра студент је дужан да достави Канцеларији за инклузију Рома, фотокопију индекса о извршеној овери.

Члан 9.

Стипендија се обуставља ако студент:

1. писмено изјави да одустаје од додељене стипендије,
2. не овери зимски, односно летњи семестар.

О свакој промени која наступи по закључењу Уговора, студент, корисник средстава је дужан да без одлагања обавести Канцеларију за инклузију Рома, даваоца срестава.

Члан 10.

Стипендија се исплаћује на текући рачун студента.

Члан 11.

Даном ступања на снагу овог Правилника, престаје да важи Правилник о додели студентских стипендија број: 422/22 од 30.09.2022. године (Службени лист АП Војводине бр.43/2022).

Члан 12.

Овај Правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине .“

УПРАВНИ ОДБОР КАНЦЕЛАРИЈЕ ЗА ИНКЛУЗИЈУ РОМА

Број: 332/23
Датум: 29.09.2023. године

ПРЕДСЕДНИК УПРАВНОГ ОДОБРА
Милош Николић

ПОСЕБНИ ДЕО

1150.

На основу члана 35. став 1. тачка 8. Закона о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине ("Службени гласник РС", бр.: 99/09, 67/12-одлука УС и 18/20 – др. закон), члана 62. а у вези са чланом 137. Закона о високом образовању ("Службени гласник РС", бр. 88/17, 73/18, 27/18- др. закон, 67/19, 6/20-др. закони, 11/21- аутентично тумачење, 67/21 , 67/21-др. закон и 76/23) и члана 31. алинеја друга Статута Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ", број: 20/14), Скупштина Аутономне покрајине Војводине, на седници одржаној 04. октобра 2023. године, донела је

О Д Л У К У
О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА ЧЛАНА САВЕТА ЕКОНОМСКОГ ФАКУЛТЕТА У СУБОТИЦИ

I

Слободану Цветковићу престао је мандат члана Савета Економског факултета у Суботици, са 01. септембром 2023. године, због поднете оставке.

II

Ову одлуку објавити у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

СКУПШТИНА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ

101 Број: 022-43/2023-01
Нови Сад, 04. октобар 2023. године

ПОТПРЕДСЕДНИК
СКУПШТИНЕ АП ВОЈВОДИНЕ
Дамир Зобеница, с.р

1151.

На основу члана 35. став 1. тачка 8.) Закона о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине ("Службени гласник РС", бр. 99/09, 67/12-одлука УС, 18/20 - др. закон и 111/21 – др. закон) и члана 62. а у вези са чланом 137. Закона о високом образовању ("Сл. гласник РС", бр. 88/2017, 73/2018, 27/2018 - др. закон, 67/2019, 6/2020 - др. закони, 11/2021 - аутентично тумачење, 67/2021, 67/2021 - др. закон и 76/2023), Скупштина Аутономне покрајине Војводине, на седници одржаној 04. октобра 2023. године, донела је

ОДЛУКУ
О ИМЕНОВАЊУ ЧЛАНА САВЕТА ЕКОНОМСКОГ ФАКУЛТЕТА У СУБОТИЦИ

I

Именује се др Дарко Марјановић, доктор економских наука, из Новог Сада, уместо мр Слободана Цветковића, магистра менаџмента, из Новог Сада, за члана Савета Економског факултета у Суботици из реда представника оснивача, даном доношења ове одлуке.

II

Ову одлуку објавити у "Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

СКУПШТИНА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ

101 Број: 022-44/2023-01
Нови Сад, 04. октобар 2023. године

ПОТПРЕДСЕДНИК
СКУПШТИНЕ АП ВОЈВОДИНЕ
Дамир Зобеница, с.р.

1152.

На основу члана 35. став 1. тачка 8. Закона о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине ("Службени гласник РС", бр.: 99/09, 67/12-одлука УС и 18/20 – др. закон), члана 62. а у вези са чланом 137. Закона о високом образовању ("Службени гласник РС", бр. 88/17, 73/18, 27/18- др. закон, 67/19, 6/20-др. закони, 11/21- аутентично тумачење, 67/21 , 67/21-др. закон и 76/23) и члана 31. алинеја друга Статута Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ", број: 20/14), Скупштина Аутономне покрајине Војводине, на седници одржаној 04. октобра 2023. године, донела је

О Д Л У К У
О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА ЧЛАНА САВЕТА МЕДИЦИНСКОГ ФАКУЛТЕТА У НОВОМ САДУ

I

Др Борку Милановићу престао је мандат члана Савета Медицинског факултета у Новом Саду, са 03. октобром 2023. године, због поднете оставке.

II

Ову одлуку објавити у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

СКУПШТИНА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ

101 Број: 022-45/2023-01
Нови Сад, 04. октобар 2023. године

ПОТПРЕДСЕДНИК
СКУПШТИНЕ АП ВОЈВОДИНЕ
Дамир Зобеница, с.р.

1153.

На основу члана 51. став 1. тачка 2. Закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе („Службени гласник РС", број: 21/16, 113/17, 95/18, 114/21, 113/17 - др. закон, 95/18 – др. закон, 86/19- др. закон,157/20 –др. закон и 123/21 – др. закон), члана 26. став 3. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској управи („Службени лист АП Војводине", број: 37/14, 54/14 - др. одлука, 37/16, 29/17, 24/19, 66/20 и 38/21) и чл.

35. и 36. став 6. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској влади („Службени лист АП Војводине”, број: 37/14), Покрајинска влада, на седници одржаној 4. октобра 2023. године, донела је

Р Е Ш Е Њ Е

I

Виктору Палу, вршиоцу дужности подсекретара Покрајинског секретаријата за образовање, прописе, управу и националне мањине-националне заједнице, престаје рад на положају, подношењем писмене оставке.

II

Ово решење објавиће се у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине”.

ПОКРАЈИНСКА ВЛАДА

127 Број: 02-2/2023-7
Нови Сад, 4. октобар 2023. године

ПРЕДСЕДНИК
Покрајинске владе
Игор Мировић

1154.

На основу члана 56. Закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе („Службени гласник РС“, број: 21/16, 113/17, 95/18, 114/21, 113/17 - др. закон, 95/18 - др. закон, 86/19 – др. закон,157/20 –др. закон и 123/21 –др. закон), члана 26. став 3. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској управи („Службени лист АП Војводине“, број: 37/14, 54/14 - др. одлука, 37/16, 29/17, 24/19, 66/20 и 38/21) и чл. 35. и 36. став 6. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској влади („Службени лист АП Војводине”, број: 37/14), Покрајинска влада, на седници одржаној 4. октобра 2023. године, донела је

Р Е Ш Е Њ Е

I

Жужана Мацко, професор мађарског језика и књижевности, поставља се за вршиоца дужности подсекретара Покрајинског секретаријата за образовање, прописе, управу и националне мањине-националне заједнице, на период од три месеца.

II

Ово решење објавиће се у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине”.

ПОКРАЈИНСКА ВЛАДА

127 Број: 02-2/2023-8
Нови Сад, 4. октобар 2023. године

ПРЕДСЕДНИК
Покрајинске владе
Игор Мировић

1155.

На основу члана 51. став 1. тачка 1. Закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе („Службени гласник РС“, број: 21/16, 113/17, 95/18, 114/21, 113/17 - др. закон, 95/18 – др. закон, 86/19 – др. закон, 157/20 – др. закон и 123/21 – др. закон), члана 27. став 3. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској управи („Службени лист АП Војводине“, број: 37/14, 54/14 - др. одлука, 37/16, 29/17, 24/19, 66/20 и 38/21) и чл. 35. и 36. став 6. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској влади („Службени лист АП Војводине”, број: 37/14), Покрајинска влада, на седници одржаној 4. октобра 2023. године, донела је

Р Е Ш Е Њ Е

I

Ливији Корпонаи, вршиоцу дужности помоћника покрајинског секретара за образовање, прописе, управу и националне мањине-националне заједнице, престаје рад на положају закључно са 5. октобром 2023. године, протеком времена на које је постављена.

II

Ово решење објавиће се у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине”.

ПОКРАЈИНСКА ВЛАДА

127 Број: 02-2/2023-5
Нови Сад, 4. октобар 2023. године

ПРЕДСЕДНИК
Покрајинске владе
Игор Мировић

1156.

На основу члана 56. став 1. Закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе („Службени гласник РС“, број: 21/16, 113/17, 95/18, 114/21, 113/17 - др. закон, 95/18 - др. закон, 86/19 – др. закон, 157/20 – др. закон и 123/21 – др. закон), члана 27. став 3. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској управи („Службени лист АП Војводине“, број: 37/14, 54/14 - др. одлука, 37/16, 29/17, 24/19, 66/20 и 38/21) и чл. 35. и 36. став 6. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској влади („Службени лист АП Војводине”, број: 37/14), Покрајинска влада, на седници одржаној 4. октобра 2023. године, донела је

Р Е Ш Е Њ Е

I

Ливиа Корпонаи, дипломирани економиста-мастер поставља се за вршиоца дужности помоћника покрајинског секретара за образовање, прописе, управу и националне мањине-националне заједнице, почев од 6. октобра 2023. године, на период од три месеца.

II

Ово решење објавиће се у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине”.

ПОКРАЈИНСКА ВЛАДА

127 Број: 02-2/2023-6
Нови Сад, 4. октобар 2023. године

ПРЕДСЕДНИК
Покрајинске владе
Игор Мировић

1157.

На основу члана 51. став 1. тачка 1. Закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе („Службени гласник РС“, број: 21/16, 113/17, 95/18, 114/21, 113/17 - др. закон, 95/18 - др. закон, 86/19 – др. закон, 157/20 – др. закон и 123/21 – др. закон), члана 27. став 3. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској управи („Службени лист АП Војводине“, број: 37/14, 54/14 - др. одлука, 37/16, 29/17, 24/19, 66/20 и 38/ 21) и члана 35. и 36. став 6. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској влади („Службени лист АП Војводине”, број: 37/14), Покрајинска влада, на седници одржаној 4. октобра 2023. године, донела је

Р Е Ш Е Њ Е

I

Станислави Малић-Гостовић, вршиоцу дужности помоћника покрајинског секретара за социјалну политику, демографију и равноправност полова, престаје рад на положају, протеком времена на које је постављена, закључно са 5. октобром 2023. године.

II

Ово решење објавиће се у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

ПОКРАЈИНСКА ВЛАДА

127 Број: 02-121/2023
Нови Сад, 4. октобар 2023. године

ПРЕДСЕДНИК
Покрајинске владе
Игор Мировић

1158.

На основу члана 27. став 3. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској управи („Службени лист АП Војводине", број: 37/14, 54/14 - др. одлука, 37/16, 29/17, 24/19, 66/20 и 38/21), а у вези с чланом 56. ст. 1. и 4. Закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе („Службени гласник РС", број: 21/16, 113/17, 95/18, 114/21, 113/17 - др. закон, 95/18 – др. закон, 86/19 – др. закон, 157/20 – др. закон и 123/21 – др. закон), чл. 35. и 36. став 6. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској влади („Службени лист АП Војводине", број: 37/14), Покрајинска влада, на седници одржаној 4. октобра 2023. године, донела је

Р Е Ш Е Њ Е

I

Станислава Малић-Гостовић поставља се за вршиоца дужности помоћника покрајинског секретара за социјалну политику, демографију и равноправност полова, на период од три месеца, почев од 6. октобра 2023. године.

II

Ово решење објавиће се у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

ПОКРАЈИНСКА ВЛАДА

127 Број: 02-122/2023
Нови Сад, 4. октобар 2023. године

ПРЕДСЕДНИК
Покрајинске владе
Игор Мировић

1159.

На основу члана 11. став 2. Одлуке о оснивању Едукативног центра за обуке у професионалним и радним вештинама, Нови Сад („Службени лист АПВ", број: 13/10 и 5/11), као и чл. 35. и 36. став 6. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској влади („Службени лист АПВ", број: 37/14), Покрајинска влада, на седници одржаној 4. октобра 2023. године, донела је

Р Е Ш Е Њ Е

I

Даје се сагласност на Измене и допуне Годишњег Програма рада Едукативног центра за обуке у професионалним и радним вештинама, Нови Сад за 2023. годину, које је донео Управни одбор Едукативног центра за обуке у професионалним и радним вештинама, Нови Сад, на седници одржаној 21. септембра 2023. године.

II

Ово решење објавиће се у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

ПОКРАЈИНСКА ВЛАДА

127 Број: 022-539/2023
Нови Сад, 4. октобар 2023. године

ПРЕДСЕДНИК
Покрајинске владе
Игор Мировић

1160.

На основу члана 11. став 2. Одлуке о оснивању Едукативног центра за обуке у професионалним и радним вештинама, Нови Сад („Службени лист АПВ", број: 13/10 и 5/11), као и чл. 35. и 36. став 6. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској влади („Службени лист АПВ", број: 37/14), Покрајинска влада, на седници одржаној 4. октобра 2023. године, донела је

Р Е Ш Е Њ Е

I

Даје се сагласност на Измене и допуне Финансијског плана Едукативног центра за обуке у професионалним и радним вештинама, Нови Сад за 2023. годину, које је усвојио Управни одбор Едукативног центра за обуке у професионалним и радним вештинама, Нови Сад, на седници одржаној 21. септембра 2023. године.

II

Ово решење објавиће се у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

ПОКРАЈИНСКА ВЛАДА

127 Број: 402-93/2023
Нови Сад, 4. октобар 2023. године

ПРЕДСЕДНИК
Покрајинске владе
Игор Мировић

1161.

На основу члана 14. став 2. Покрајинске скупштинске Одлуке о оснивању Канцеларије за инклузију Рома („Службени лист АПВ", број: 8/06 и 46/17) и чл. 35. и 36. став 6. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској влади („Службени лист АПВ", број: 37/14), Покрајинска влада, на седници одржаној 4. октобра 2023. године, донела је

Р Е Ш Е Њ Е

I

Даје се сагласност на Завршни рачун Канцеларије за инклузију Рома за 2022. годину, који је усвојио Управни одбор Канцеларије за инклузију Рома, на седници одржаној 30. марта 2023. године.

II

Ово решење објавиће се у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

ПОКРАЈИНСКА ВЛАДА

127 Број: 402-94/2023
Нови Сад, 4. октобар 2023. године

ПРЕДСЕДНИК
Покрајинске владе
Игор Мировић

1162.

На основу члана 32. тачка 6, те чл. 35. и 36. став 6. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској влади („Службени лист АПВ", број: 37/14), а у вези с чланом 1. алинеја 1. Покрајинске скупштинске одлуке о преношењу оснивачких права над установама културе које је основала Аутономна Покрајина Војводина на Владу Аутономне Покрајине Војводине („Службени лист АПВ", број: 18/10), Покрајинска влада, на седници одржаној 4. октобра 2023. године, донела је

Р Е Ш Е Њ Е

I

Даје се сагласност на Измене и допуне Финансијског плана Покрајинског завода за заштиту споменика културе за 2023. годину, које је усвојио Управни одбор Покрајинског завода за заштиту споменика културе, на 33. седници одржаној 13. септембра 2023. године.

II

Ово решење објавиће се у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

ПОКРАЈИНСКА ВЛАДА

127 Број: 451-6/2023-73
Нови Сад, 4. октобар 2023. године

ПРЕДСЕДНИК
Покрајинске владе
Игор Мировић

1163.

На основу члана 32. тачка 6, те чл. 35. и 36. став 6. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској влади („Службени лист АПВ", број: 37/14), а у вези с чланом 1. алинеја 2. Покрајинске скупштинске одлуке о преношењу оснивачких права над установама културе које је основала Аутономна Покрајина Војводина на Владу Аутономне Покрајине Војводине („Службени лист АПВ", број: 18/10), Покрајинска влада, на седници одржаној 4. октобра 2023. године, донела је

Р Е Ш Е Њ Е

I

Даје се сагласност на Измене и допуне Финансијског плана Архива Војводине за 2023. годину, које је усвојио Управни одбор Архива Војводине, на 32. седници одржаној 15. септембра 2023. године.

II

Ово решење објавиће се у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

ПОКРАЈИНСКА ВЛАДА

127 Број: 451-7/2023-93
Нови Сад, 4. октобар 2023. године

ПРЕДСЕДНИК
Покрајинске владе
Игор Мировић

1164.

На основу члана 19. ст. 2. и 3. Покрајинске скупштинске одлуке о буџету Аутономне покрајине Војводине за 2023. годину („Службени лист АПВ", број: 54/22, 7/23 и 35/23), као и чл. 35. и 36. став 6. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској влади („Службени лист АПВ", број: 37/14), Покрајинска влада, на седници одржаној 4. октобра 2023. године, донела је

Р Е Ш Е Њ Е

I

Даје се сагласност на Одлуку о расподели добити по завршном рачуну за 2022. годину, број: 10/2023, коју је донела Скупштина друштва „Агробизнис инкубатора Сремска Митровица", Сремска Митровица, 20. јуна 2023. године.

II

Ово решење објавиће се у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

ПОКРАЈИНСКА ВЛАДА

127 Број: 402-92/2023
Нови Сад, 4. октобар 2023. године

ПРЕДСЕДНИК
Покрајинске владе
Игор Мировић

1165.

На основу члана 113. став 4. Закона о здравственој заштити („Службени гласник РС", број: 25/19), члана 32. тачка 9. и 12. и члана 36. став 6. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској влади („Службени лист АПВ", број: 37/14), Покрајинска влада, на седници одржаној 4. октобра 2023. године, донела је

Р Е Ш Е Њ Е

I

Др Даница Вучуревић Ђукин, докторка медицине, разрешава се дужности вршиоца дужности директора Дома здравља Српска Црња у Српској Црњи, на које је именована Одлуком о преузимању оснивачких права над Домом здравља Српска Црња, 127 Број: 022-827/2019-06 од 18. децембра 2019. године, на лични захтев.

II

Ово решење објавиће се у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

ПОКРАЈИНСКА ВЛАДА

127 Број: 022-551/2023
Нови Сад, 4. октобар 2023. године

ПРЕДСЕДНИК
Покрајинске владе
Игор Мировић

1166.

На основу чл. 113. став 4. и 117. Закона о здравственој заштити („Службени гласник РС", број: 25/19), члана 32. тачка 9. и 12. и члана 36. став 6. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској влади („Службени лист АПВ", број: 37/14), Покрајинска влада, на седници одржаној 4. октобра 2023. године, донела је

Р Е Ш Е Њ Е

I

Др Младен Будовић, доктор стоматологије, именује се за вршиоца дужности директора Дома здравља Српска Црња у Српској Црњи.

II

Ово решење објавиће се у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

ПОКРАЈИНСКА ВЛАДА

127 Број: 022-552/2023
Нови Сад, 4. октобар 2023. године

ПРЕДСЕДНИК
Покрајинске владе
Игор Мировић

1167.

На основу чл. 35. и 36. став 6. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској влади („Службени лист АПВ", број: 37/14), као и члана 14. став 1. Одлуке о оснивању Информативног центра за пословну стандардизацију и сертификацију („Службени лист АПВ", број: 14/09, 39/13 и 31/22), Покрајинска влада, на седници одржаној 4. октобра 2023. године, донела је

Р Е Ш Е Њ Е

I

Кристина Жарић, мастер економиста из Новог Сада, разрешава се дужности члана Управног одбора Информативног центра за пословну стандардизацију и сертификацију, у Новом Саду, на лични захтев.

II

Ово решење објавиће се у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

ПОКРАЈИНСКА ВЛАДА

127 Број: 23-41/2023
Нови Сад, 4. октобар 2023. године

ПРЕДСЕДНИК
Покрајинске владе
Игор Мировић

1168.

На основу чл. 113. став 4. и 123. став 4. тачка 1. Закона о здравственој заштити („Службени гласник РС", број: 25/19), члана 32. тачка 9. и 12. и члана 36. став 6. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској влади („Службени лист АПВ", број: 37/14), Покрајинска влада, на седници одржаној 4. октобра 2023. године, донела је

Р Е Ш Е Њ Е

I

Др Владимир Давидовић, доктор медицине, специјалиста опште хирургије, разрешава се дужности члана Управног одбора Опште болнице Кикинда, Кикинда, на коју је именован из здравствене установе, на лични захтев.

II

Ово решење објавиће се у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

ПОКРАЈИНСКА ВЛАДА

127 Број: 022-2/2023-41
Нови Сад, 4. октобар 2023. године

ПРЕДСЕДНИК
Покрајинске владе
Игор Мировић

1169.

На основу чл. 113. став 4. и 123. ст. 1. и 2. Закона о здравственој заштити („Службени гласник РС", број: 25/19), члана 32. тачка 9. и 12. и члана 36. став 6. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској влади („Службени лист АПВ", број: 37/14), Покрајинска влада, на седници одржаној 4. октобра 2023. године, донела је

Р Е Ш Е Њ Е

I

Др Вукосав Тркуља, доктор медицине, специјалиста радиологије, именује се за члана Управног одбора Опште болнице Кикинда, Кикинда, из здравствене установе, до истека мандата овог управног одбора.

II

Ово решење објавиће се у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

ПОКРАЈИНСКА ВЛАДА

127 Број: 022-2/2023-42
Нови Сад, 4. октобар 2023. године

ПРЕДСЕДНИК
Покрајинске владе
Игор Мировић

1170.

На основу члана 20. став 1. Закона о јавним службама („Службени гласник РС", бр. 42/91, 71/94, 79/05 – др. закон, 81/05 – испр. др. закона, 83/05 -испр. др. закона и 83/14 – др. закон), тачке I Одлуке о преузимању права и обавеза оснивача над установом социјалне заштите за смештај корисника Геронтолошки центар са Одељењем за душевно оболела лица у Новом Бечеју („Службени лист АПВ", број: 7/02), члана 32. став 1. тачка 12. и чл. 35. и 36. став 6. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској влади („Службени лист АПВ", број: 37/14), Покрајинска влада, на седници одржаној 4. октобра 2023. године, донела је

Р Е Ш Е Њ Е

I

Милена Кресоја, дипломирана правница из Бочара, представница удружења, разрешава се дужности чланице Управног одбора Дома за одрасле и старије „Свети Василије Острошки Чудотворац" у Новом Бечеју, на лични захтев.

II

Ово решење објавиће се у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

ПОКРАЈИНСКА ВЛАДА

127 Број: 022-560/2023
Нови Сад, 4. октобар 2023. године

ПРЕДСЕДНИК
Покрајинске владе
Игор Мировић

1171.

На основу члана 132. став 3. Закона о социјалној заштити („Службени гласник РС", број: 24/11 и 117/22 - Одлука УС), тачке I Одлуке о преузимању права и обавеза оснивача над установом социјалне заштите за смештај корисника Геронто-

лошки центар са Одељењем за душевно оболела лица у Новом Бечеју („Службени лист АПВ", број: 7/02), члана 32. став 1. тачка 12. и чл. 35. и 36. став 6. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској влади („Службени лист АПВ", број: 37/14), Покрајинска влада, на седници одржаној 4. октобра 2023. године, донела је

Р Е Ш Е Њ Е

I

Јована Ђурић, медицинска сестра-техничар из Кумана, именује се за чланицу Управног одбора Дома за одрасле и старије „Свети Василије Острошки Чудотворац" у Новом Бечеју, као представница удружења, до истека мандата Управном одбору.

II

Ово решење објавиће се у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине".

ПОКРАЈИНСКА ВЛАДА

127 Број: 022-561/2023
Нови Сад, 4. октобар 2023. године

ПРЕДСЕДНИК
Покрајинске владе
Игор Мировић

1172.

На основу члана 70. ст. 2. и 4. Закона о буџетском систему („Службени гласник РС", бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13 – испр., 108/13, 142/14, 68/15 – др. закон, 103/15, 99/16, 113/17, 95/18, 31/19, 72/19, 149/20, 118/21, 118/21 – др. закон и 138/22), члана 9. ст. 2. 4. и 5. Покрајинске скупштинске одлуке о буџету Аутономне покрајине Војводине за 2023. годину („Службени лист АПВ", бр 54/22, 27/23 и 35/23), Закључка Покрајинске владе у вези са Информацијом о измени приоритета коришћења интервенцијских средстава буџетске резерве за потребе Јавног предузећа „Војводинашуме" Петроварадин 127 Број 401-8785/2023-09 од 27.09.2023. године, као и члана 36. став 6. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској влади („Службени лист АПВ", број: 37/14), Покрајинска влада, на седници одржаној 4. октобра 2023. године, д о н о с и

Р Е Ш Е Њ Е
О УПОТРЕБИ СРЕДСТАВА
СТАЛНЕ БУЏЕТСКЕ РЕЗЕРВЕ

1. Из средстава утврђених Покрајинском скупштинском одлуком о буџету Аутономне покрајине Војводине за 2023. годину и Финансијским планом Покрајинског секретаријата за финансије, Раздео 10 – Покрајински секретаријат за финансије, Програм 2402 Интервенцијска средства, Програмска активност 1002 Стална буџетска резерва, функционална класификација 160 – Опште јавне услуге некласификоване на другом месту, извор финансирања 01 00 Општи приходи и примања буџета, економска класификација 499 Средства резерве, 4991 Средства резерве, одобрава се Разделу **5 –Покрајинском секретаријату за пољопривреду, водопривреду и шумарство**, Програм 0106 **Развој шумарства и ловства**, Програмска активност 1001 Одрживи развој и унапређење шумарства, функционална класификација 422 – Шумарство, извор финансирања 01 00 Општи приходи и примања буџета, економска класификација 451 Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама, 4512 Капиталне субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама, износ **од 92.000.000,00 динара (словима: деведесет два милиона динара и 00/100)**, за реализацију намене из тачке 2. овог решења.

Годишњи план и периодично право потрошње − квота − за апропријацију из става 1. ове тачке увећава се за 92.000.000,00 динара.

2. Одобрено повећање апропријације за Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство, по основу употребе средстава сталне буџетске резерве, у износу и распореду према буџетским класификацијама из тачке 1. овог решења, **усмериће се Јавном предузећу „Војводинашуме" Петроварадин за финансирање санације шумских састојина на подручју Шумског газдинства „Нови Сад", које су девастиране ветроломима и ветроизвалама у олујном невремену у јулу ове године.**

3. О реализацији овог решења, у оквиру својих надлежности, стараће се Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство и Покрајински секретаријат за финансије.

4. Ради реализације овог решења, Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство, преузеће обавезу на основу писаног уговора, или другог правног акта, уколико другачије није законом прописано.

5. Ово решење објавиће се у „Службеном листу АП Војводине".

ПОКРАЈИНСКА ВЛАДА

127 Број: 401-88/2023-23
Нови Сад, 4. октобар 2023. године

ПРЕДСЕДНИК
Покрајинске владе
Игор Мировић

1173.

На основу члана 69. ст. 4. Закона о буџетском систему („Службени гласник РС", бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13 – испр., 108/13, 142/14, 68/2015 – др. закон, 103/15, 99/16, 113/17, 95/18, 31/19, 72/19, 149/20, 118/21 и 138/22), члана 9. ст. 4. Покрајинске скупштинске одлуке о буџету Аутономне покрајине Војводине за 2023. годину („Службени лист АПВ", бр. 54/22, 27/23 и 35/23), Закључка Покрајинске владе 127 Број: 401-8785/2023-09, од 27. септембра 2023. године, као и члана 36. став 6. Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинској влади („Службени лист АПВ", број: 37/14), Покрајинска влада, на седници одржаној 4. октобра 2023. године, д о н о с и

Р Е Ш Е Њ Е
О УКИДАЊУ РЕШЕЊА О УПОТРЕБИ СРЕДСТАВА
ТЕКУЋЕ БУЏЕТСКЕ РЕЗЕРВЕ
127 БРОЈ: 401-84/2023-3 од 01. марта 2023. године

1. УКИДА СЕ РЕШЕЊЕ О УПОТРЕБИ СРЕДСТАВА ТЕКУЋЕ БУЏЕТСКЕ РЕЗЕРВЕ 127 Број: 401-84/2023-3, од 1. марта 2023. године, објављено у „Службеном листу АПВ", број: 10/2023 од 1. марта 2023. године.

2. О реализацији овог решења, у оквиру својих надлежности, стараће се Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство и Покрајински секретаријат за финансије.

3. Ово решење објавиће се у „Службеном листу АП Војводине".

ПОКРАЈИНСКА ВЛАДА

127 Број: 401-84/2023-3-1
Нови Сад, 4. октобар 2023. године

ПРЕДСЕДНИК
Покрајинске владе
Игор Мировић

ОГЛАСНИ ДЕО

1174.

На основу чл. 16, 24. и 33. Покрајинске скупштинске одлуке о покрајинској управи („Службени лист АПВ", бр. 37/14, 54/14 – др.одлука, 37/15, 29/17, 24/19, 66/20 и 8/21), члана 5. Закона о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде („Сл. гласник РС", бр. 30/2010), чл. 11. и 23. став 4. Покрајинске скупштинске одлуке о буџету АП Војводине за 2023. годину („Службени лист АПВ", број 54/22 , 27/23-ребаланс и 35/23-ребаланс), члана 10. тачке 2. подтачке 2.4. Програма подршке пољопривредним стручним и саветодавним службама у обављању саветодавних и прогнозно извештајних послова у заштити биља у АП Војводини за 2023. годину („Службени лист АПВ" број 54/2022 и 35/2023) и у вези са Покрајинском скупштинском одлуком о програму подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за територију аутономне покрајине Војводине у 2023. години тачком II подтачке 2.7. - мера 306 („Службени лист АПВ", број 54/2022, 27/23 и 35/2023) и Правилника о спровођењу конкурса које расписује покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство („Службени лист АП Војводине", бр. 8/23), Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство (у даљем тексту: Покрајински секретаријат) расписује

ЈАВНИ ПОЗИВ
ЗА НАБАКУ ОПРЕМЕ , МАШИНА И ОДРЖАВАЊЕ ОБЈЕКАТА
КОЈИ СЕ КОРИСТЕ ЗА ОБАВЉАЊЕ САВЕТОДАВНИХ ПОСЛОВА У 2023.ГОДИНИ

1. ЦИЉ ЈАВНОГ ПОЗИВА

Циљ јавног позива за набаку опреме, машина и одржавање објеката који се користе за обављање саветодавних послова у 2023.години (у даљем тексту: Јавни позив), је јачање капацитета саветодавног система АП Војводине, као део саветодавног система Републике Србије, путем развоја и унапређења квалитета и услова рада правних лица са подручја АП Војводине која учествују у обављању саветодавних послова, а у циљу бржег и кавлитетнијег преноса информација и знања значајних за пољопривредне произвођаче и информисања шире јавности, о пословима , акцијама и едукативном раду, које ове службе спроводе ради унапређење пољопривреде на подручју АП Војводине.

2. ПРЕДМЕТ ЈАВНОГ ПОЗИВА

Предмет јавног позива је додела бесповратних средстава за финансирање набавке различите врсте опреме и машина који су неопходни за реализацију саветодавних и других послова којима се правна лица баве, као и одржавање објеката (инфраструктуре)ради побољшања услова и квалитета рада, а којим се доприноси развоју и унапређењу пољопривредног саветодавства, унапређењу пољопривреде и унапређења руралног развоја.

3. ПРАВО УЧЕШЋА НА ЈАВНОМ ПОЗИВУ И КОРИСНИЦИ СРЕДСТАВА

Право учешћа и корисници средстава су Привредна друштва која су разврстана у микро и мало правно лице, у складу са Законом о привредним друштвима („Службени гласник РС", бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014, 5/2015, 44/2018, 95/2018 и 91/2019) , која учествују у обављању саветодавних послове у складу са Законом о обављању саветодавних послова у области пољопривреде („Службени гласник РС", број 30/2010) и која су основана од стране владе Републике Србије

4. ВИСИНА И НАМЕНА СРЕДСТАВА

Укупан износ бесповратних средстава који се опредељују овим јавним позивом је **13.000.000,00 динара**.

Максималан износ бесповратних средстава које додељује Секретаријат по једној пријави за правна лица која учествују у обављању саветодавних послова **не може бити већи од 1.000.000,00 динара без ПДВ-а**.

Приликом обрачуна, узима се вредност прихватљивих трошкова инвестиције без пореза на додату вредност (ПДВ).

Подносилац пријаве може поднети само једну пријаву по конкурсу која може да се односи на једну или више ставки различитих намена.

Приликом разматрања поднетих пријава за остваривање бесповратних средстава, разматраће се пријаве за набавку:

1. Опреме за обилазак терена:

1.1. путничко возило (ново или половно од овлашћеног дистрибутера не старије од 8 година)
1.2. мање теретно возило (ново или половно од овлашћеног дистрибутера не старије од 8 година)
1.3. мање теренско возило- четвороточкаш/АТВ (ново или половно од овлашћеног дистрибутера не старије од 8 (година))

2. Компјутерске опреме неопходне за обављање и презентовање саветодавног рада:

2.1. стационарни компјутер са монитором и пратећом опремом(тастатура, миш, камера)
2.2. стационарни компјутер са монитором
2.3. преносни рачунар (лап топ) са пратећом опремом (торба и миш)
2.4. преносни рачунар (лап топ)
2.5. штампач
2.6. фотокопир са скенером
2.7. скенер
2.8. видео бим
2.9. ТВ монитор
2.10. лиценцирани оперативни програми за компјутер

3. Опреме за лабораторијске анализе узорака земљишта и пољопривредних производа:

3.1. пламени фотометар
3.2. спектрофотометар
3.3. кондуктометар
3.4. аналитичка вага
3.5. лабораторијски млин за хомогенизацију узорака,
3.6. водено купатило
3.7. пећ за жарење
3.8. друга лабораторијска опрема која није наведена а користи се за анализу земљишта , биљака или анализу биљних производа

4. Опрема и машине неопходна за извођење огледа:

4.1. тракторска прскалица –двоосовинска (8-10 т)
4.2. специјализоване прскалице са пратећом опремом за микроогледе
4.3. лећна прскалица
4.4. друга опрема за извођење огледа и теренске анализе и теренски рад

5. Текуће одржавање и опремање намештајем канцеларија и објеката (под одржавањем се подразуемвају сви радови за које није потребно издавање посебне дозволе за грађење у складу са Законом о планирању и изградњи):

5.1. поправка постојећих инсталација (електричне, водне)
5.2. кречење, поправке и слично пословног простора, лабораторија и објеката
5.3. набавка канцеларијског намештаја

5. УСЛОВИ УЧЕШЋА НА ЈАВНОМ ПОЗИВУ

Услов за учешће је да подносилац пријаве:

1. буде уписана у одговарајући регистар (Регистар привредних субјеката, Регистар научно-истраживачких установа, Регистар иновационих организација);
2. да је основан од стране владе Републике Србије;
3. да је седиште на територији АП Војводине;
4. за инвестицију за коју подноси пријаву не сме користити средства по неком другом основу (субвенције, подстицаји) за исту намену, односно иста инвестиција не сме бити предмет другог поступка за коришћење подстицаја, осим подстицаја у складу с посебним прописом којим се уређује кредитна подршка ;
5. подносилац пријаве мора измирити доспеле обавезе по уговорима о закупу пољопривредног земљишта у државној својини за 2022. годину (у колико користи државно земљиште и плаћа закуп); односно мора имати решење или уговор за коришћење државног земљишта без накнаде издато од стране надлежног органа (Министарства).

6. ВРЕМЕНСКИ ОКВИР

Јавни позив је отворен закључно са 20.10.2023. године.

7. ПОТРЕБНА ДОКУМЕНТАЦИЈА

Потребна документација за све ставке за које је могуће поднети пријаву:

1. читко попуњен образац пријаве, са обавезним потписом и печатом подносиоца;
2. фотокопија личне карте или очитана чипована лична карта овлашћеног лица;
3. извод из Агенције за привредне регистре, (из Регистра научно-истраживачких установа или Регистар иновационих организација); са пореским идентификационим бројем;
4. спецификација опреме, машина и радова која треба да садржи основне карактеристике предмета набавке или радова, врсту, количину и процењену вредност опреме, машина и/или предмера радова на основу информативних понуда прикупљених од потенцијалних понуђача (уз спецификацију достављају се и наведене информативне понуде);
5. изјава подносиоца пријаве да по неком другом основу не користи бесповратна подстицајна средства за исту намену;
6. индикатор подрачуна из евиденције Корисника јавних средстава , код управе за трезор за ову намену (са бројем рачуна).

За ставку 1. Набавка опреме за обилазак терена потребно је додатно доставити:

- предрачун продавца возила са исказаним начином куповине возила (исплата на рачун добављача возила у целости, кредит или лизинг) или предуговор са копијом саобраћајне дозволе за набавку половног путничког или мањег теретног возила или четвороточкаша, које не може бити старије од 8 година.

За ставку 3. Опреме за лабораторијске анализе узорака земљишта и пољопривредних производа потребно је додатно доставити:

- Уколико се опрема набавља из иностранства, подносилац пријаве обавезан је да достави документа преведена на српски језик, од стране овлашћеног судског тумача.
- Уколико је предрачун исказан у страној валути, неопходно је у обрасцу пријаве унети вредност опреме у динарској против вредности, обрачунатој по средњем курсу НБС, на дан издавања предрачуна.

За ставку 4.Опрема и машине неопходна за извођење огледа потребно је додатно доставити:

- У колико правно лице за извођење огледа користи државно земљиште узето у закуп (у колико плаћа закуп) доставити: доказ о измиреним доспелим обавезама за закуп пољопривредног земљишта у државној својини (фотокопија: уговора, потврде или решења надлежног органа), и доказ о извршеном плаћању (копија уплатнице или извод из банке где се види да је закуп плаћен.

У колико правно лице за извођење огледа користи државно земљиште узето у закуп без накнаде доставити: копију уговора(решења) Министарства пољопривреде, шумарства и водоприврде о коришћењу државног земљишта без накнаде.

За земљиште у власништву доставити копију извода из катастра непокретности с подацима о власништву катастарске парцеле у власништву.

Комисија задржава право да поред наведених затражи и друга документа.

Поступак доношења одлуке је у складу с Правилником о доделе средстава по Јавном позиву.

За ставку 5. Текуће одржавање и опремање намештајем канцеларија и објеката потребно је додатно доставити:

- копију Уговора о закупу коришћених просторија у колико правно лице изнајмљује простор за своје пословање

8. ПОСТУПАК ДОНОШЕЊА ОДЛУКЕ

Поступак доношења одлуке регулисан је у складу са Правилником о спровођењу конкурса које расписује Секретаријат и Правилником за доделу средстава по Јавном позиву за набаку опреме , машина и одржавање објеката који се користе за обављање саветодавних послова у 2023.години.

9. ИСПЛАТА БЕСПОВРАТНИХ СРЕДСТАВА

Исплата срдстава извршиће се након доношења „Одлуке о доделе средстава по Јавном позиву за набаку опреме , машина и одржавање објеката који се користе за обављање саветодавних послова у 2023.години“ (у даљем тексту: Одлука) и након потписивања уговора.

Корисник средстава дужан је да примењује одредбе Закона о јавним набавкама („Службени гласник РС”, бр. 124/2012, 14/2015 и 68/2015).

Корисник средстава обавезује се да на крају инвестиције достави кратак наративни и финансијски извештај о наменском утрошку средстава, који треба да садржи: фотокопију рачуна са спецификацијом опреме или извршених радова, потврду банке о извршеном плаћању, отпремницу и фотокопију гарантног листа (у колико се купује нова опрема), и најмање 4 фотографије опреме, машине или урађених радова.

Покрајински секретаријат задржава право да од подносиоца захтева затражи додатну документацију.

Исто тако, Покрајински секретаријат може да од пољопривредне инспекције Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде затражи да се изврши контрола реализације предмета уговора, а посебно у случају рачуна и предрачуна који су издати од добављача опреме који нису у систему ПДВ-а и рачуна који су значајно изнад тржишне вредности.

Бесповратна средства ће се исплаћивати у складу с приливом средстава у буџет АП Војводине.

10. НАЧИН ДОСТАВЉАЊА ПРИЈАВА

Пријаве с потребном документацијом доставити путем поште на адресу: **Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство, Булевар Михајла Пупина 16, 21000 Нови Сад**, с назнаком **пријава по :„ЈАВНОМ ПОЗИВУ ЗА НАБАКУ ОПРЕМЕ, МАШИНА И ОДРЖАВАЊЕ ОБЈЕКАТА КОЈИ СЕ КОРИСТЕ ЗА ОБАВЉАЊЕ САВЕТОДАВНИХ ПОСЛОВА У 2023.ГОДИНИ“ или предати документацију лично у Писарницу покрајинских органа управе, у згради Покрајинске владе, сваког радног дана од 9 до 14 часова до дана истека рока за доставу пријава на Јавни позив.**

Интернет адреса са којег орган упућује странци електронска документа је: julkica.simic@vojvodina.gov.rs.

11. КОНТАКТ

Додатне информације можете добити путем броја телефона **021/487-4461** или на телефон 060/5510-375.

12. ПРЕУЗИМАЊЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ У ЕЛЕКТРОНСКОЈ ФОРМИ

Текст Јавног позива, Правилник и образац пријаве за Јавни позив , могу се преузети са интернет адресе: www.psp.vojvodina.gov.rs.

Деловодни број: 104-401-9609/2023-01
У Новом Саду, дана 3. 10.2023.године

1175.

На основу члана 11. раздео 13, члана 22, 23, 25. и 26. Покрајинске скупштинске одлуке о буџету Аутономне покрајине Војводине за 2023. годину (‘’Службени лист АПВ’’, број: 54/2022, 27/2023 и 35/2023), члана 2. став 1. тачка 3. алинеја 6. и члана 5. Покрајинске скупштинске одлуке о додели буџетских средстава за финансирање и суфинансирање програмских активности и пројеката у области високог образовања, студентског стандарда и научноистраживачке делатности у Аутономној покрајини Војводини („Службени лист АПВ”, бр. 9/2021) и члана 2. и 3. Правилника о о условима за финансирање набавке опреме и изградње система за производњу електричне енергије из обновљивих извора путем соларних фотонапонских панела у установама из надлежности покрајинског секретаријата за високо образовање и научноистраживачку делатност чији је оснивач Аутономна покрајина Војводина („Сл. лист АП Војводине”, број 35/23), Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност расписује

**ЈАВНИ КОНКУРС
ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НАБАВКЕ ОПРЕМЕ
И ИЗГРАДЊЕ СИСТЕМА ЗА ПРОИЗВОДЊУ
ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ ИЗ ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА
ПУТЕМ СОЛАРНИХ ФОТОНАПОНСКИХ ПАНЕЛА
У УСТАНОВАМА ИЗ НАДЛЕЖНОСТИ ПОКРАЈИНСКОГ
СЕКРЕТАРИЈАТА ЗА ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ
И НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКУ ДЕЛАТНОСТ ЧИЈИ
ЈЕ ОСНИВАЧ АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ЗА 2023. ГОДИНУ**

1.

Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност (у даљем тексту: Секретаријат) ће, у складу с Покрајинском скупштинском одлуком о буџету Аутономне покрајине Војводине за 2023. годину, финансирати набавку опреме и изградњу система за производњу електричне енергије из обновљивих извора путем соларних фотонапонских панела. За ове намене одобрено је укупно **105.000.000,00** динара. Реализација финансијских обавеза вршиће се у складу с ликвидним могућностима буџета Аутономне покрајине Војводине за 2023. годину. Право учествовања на конкурсу у 2023. години имају универзитет, факултети и високе школе чији је оснивач Аутономна покрајина Војводина.

2.

Средства се одобравају за финансирање набавке опреме и изградњу система за производњу електричне енергије из обновљивих извора путем соларних фотонапонских панела.

Под опремом се подразумева:

- Фотонапонски (ФН) панели одговарајућих техничких карактеристика – минимална снага ФН панела при СТЦ условима 450 Wp, минимална ефикасност при СТЦ условима 20 % и осталим техничким карактеристикама усклађеним са пројектно – техничком документацијом Система;
- Носећа конструкција за ФН панеле одговарајућих техничких карактеристика и усклађена са ФН панелима – према пројектно – техничкој документацији Система, алуминијум или дубоко топло цинковани челик, типски профили за монтажу ФН панела у складу са кровном покривком и припадајући елементи и делови за учвршћење носеће конструкције на кровну површину;
- Каблови за једносмерни развод електричне енергије укључујући одговарајуће конекторе за повезивање – УВ резистивни каблови и конектори за монтажу на отвореном, предвиђени за употребу у једносмерним системима и струјним и напонским нивоима усклађеним са ФН панелима и инвертором, одговарајућег попречног пресека тако да обезбеђују максимални пад напона од 1 %;
- Инверторске јединице одговарајућих техничких карактеристика – усклађене са сепаратом за прикључење оператора дистрибутивног система и пројектно – техничком документацијом, минималне ефикасности 98 % (европска ефикасност), врста прикључка трофазни, омогућена спољна монтажа;
- Каблови за наизменични развод електричне енергије укључујући елементе за фиксирање и ношење (кабловски регали) - предвиђени за монтажу на отвореном и у затвореном простору, одговарајућег пресека тако да обезбеђују максимални пад напона од 1 %, усклађени са излазном струјом инвертора;
- Разводни ормани одговарајућих техничких карактеристика са припадајућом склопном и заштитном опремом (прекидачи, склопке, осигурачи, заштитни релеи, мерни уређаји, итд.) – у складу са пројектно – техничком документацијом и стандардима, напонски ниво опреме 400 V, усклађено са струјним капацитетом инвертора,
- Опрема за локални надзор над радом Система и логовање података укључујући опрему за преузимање података, пренос на даљину и интеграцију са надзорним центром из кога ће се пратити рад свих Система који се граде на установама из надлежности Покрајинског секретаријата за високо образовање и научноистраживачку делатност;
- Опрема за адаптацију места прикључења (према спецификацији оператора дистрибутивног система).

3.

Расподела финансијских средстава установама утврдиће се на основу следећих критеријума:

- укупне потрошње електричне енергије установе;
- удела енергије који ће бити подмирен из фотонапонског сиситема у односу на укупну потрошњу;
- значаја инвестиције;
- техничких могућности реализације.

4.

Подносилац пријаве, уз попуњен образац бр. 8, у обавези је да приложи:

- фотокопију пројектно-техничке документације;
- предрачун за набавку опреме и изградњу Система (извод из пројектно-техничке документације);
- доказ да је у надлежном регистру установа уписана као корисник објекта на којем је планирана изградња Система или сагласност органа управљања корисника;
- фотокопија поднетог захтева за исходовање услова за прикључење на електро-енергетску мрежу;
- доказ о утрошеној електричној енегрији у претходној календарској години.

5.

Пријаве се подносе на обрасцу бр. 8, који се може преузети на званичној интернет презентацији Покрајинског секретаријата за високо образовање и научноистраживачку делатност http://apv.visokoobrazovanje.vojvodina.gov.rs.

Пријаве са потребном документацијом подносе се у електронској форми (на имејл адресу: aleksandar.mihajlov@vojvodina.gov.rs) и у писаној форми на адресу: **Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност, Булевар Михајла Пупина 16, 21108 Нови Сад**

Конкурс је отворен од 29.09. до 20.10.2023. године.

Конкурс се објављује у „Службеном листу АП Војводине", у једном од јавних гласила које покрива целу територију Аутономне покрајине Војводине и на интернет страници Секретаријата.

Неблаговремене, непотпуне, неправилно попуњене пријаве, пријаве које су поднела неовлашћена лица и пријаве које нису предмет конкурса неће се разматрати.

Секретаријат ће о резултатима конкурса подносиоце пријава обавестити објављивањем решења о одобравању предлога пројеката на званичној интернет презентацији Секретаријата.

Контакт особа за додатне информације: Александар Михајлов, телефон 021/487-4575, имејл: aleksandar.mihajlov@vojvodina.gov.rs

1176.

На основу чл. 15. и 16. Покрајинске скупштинске одлуке о покрајинској управи ("Службени лист АПВ", број 37/14, 54/14 – др. Одлука, 37/16, 29/17, 24/19, 66/2020, 38/2021) а у вези са чл. 14. Закона о печату државних и других органа ("Службени гласник РС", број 101/2007, 49/2021), покрајински секретар за енергетику, грађевинарство и саобраћај, доноси

РЕШЕЊЕ
О ОГЛАШАВАЊУ ПЕЧАТА НЕВАЖЕЋИМ

Оглашава се неважећим **Мали печат под редним бројем XIII** Покрајинског секретаријата за енергетику, грађевинарство и саобраћај, који је Решењем о поверавању печата на употребу и чување број 143-031-385/2021-01 од 15.12.2021. године поверен на чување и употребу Томиславу Сремчевићу, инспектору опреме под притиском – саветнику у Сектору за инспекцијски надзор, Одељење за инспекцијски надзор у Покрајинском секретаријату за енергетику, саобраћају и грађевини.

На малом печату је исписана следећа садржина:

- Република Србија, Аутономна покрајина Војводина, Покрајински секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај, Нови Сад, XIII.
- Текст је исписан на српском језику ћириличним писмом.

Мали печат је регистрован у евиденцији печата под редним бројем XIII.

Печат се оглашава неважећим почев од 02.10.2023. године, због губитка насталог у саобраћајној незгоди, у којој се службено возило запалило и којом приликом је службени печат изгорео, те није доступан лицу овлашћеном за чување и употребу печата у складу са чланом 14. став 3. Закона.

О б р а з л о ж е њ е

Чланом 15. Покрајинске скупштинске одлуке о покрајинској управи је прописано да ради извршавања закона, других прописа и општих аката Републике Србије, прописа Скупштине и Покрајинске владе, органи покрајинске управе доносе прописе и појединачне акте кад су за то овлашћени. Надаље чланом 16. исте одлуке је прописано да се решењем одлучује о појединачним стварима у складу са прописима.

Начелник Одељења за инспекцијски надзор, Сектора за инспекцијски надзор у Покрајинском секретаријату за енергетику, грађевинарство и саобраћај, Јово Милановић, доставио је дана 02.10.2023. године Изјаву о губитку службеног печата за Томислава Сремчевић, инспектора опреме под притиском, због саобраћајне несреће у којој је службени печат изгорео, што је у складу са чланом 14. став 3. Закона о печату државних и других органа.

На основу Изјаве о губитку службеног печата од 02.10.2023. године, печат се оглашава неважећим од дана подношења Изјаве.

Губитак печата се без одлагања пријављује надлежном органу аутономне покрајине и оглашава неважећим у службеном гласилу аутономне покрајине на основу члана 14. Закона о печату државних и других органа.

У складу са наведеним, решено је као у диспозитиву.

ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА
ЕНЕРГЕТИКУ, ГРАЂЕВИНАРСТВО И САОБРАЋАЈ

БРОЈ: 143-031-283/2023-01
ДАТУМ: 02.10.2023. године

ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАР
Огњен Бјелић

С А Д Р Ж А Ј

Редни број	Предмет	Страна
	ОПШТИ ДЕО	
	СКУПШТИНА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ	
1142.	Покрајинска скупштинска одлука о избору посланика у Скупштину Аутономне покрајине Војводине;	3627
1143.	Покрајинска скупштинска одлука о доношењу Програма развоја високог образовања и научноистраживачке делатности у Аутономној покрајини Војводини до 2030. године;	3652
1144.	Покрајинска скупштинска одлука о начину рада домова ученика и средњих школа с домом ученика, са седиштем на територији Аутономне покрајине Војводине;	3718
1145.	Покрајинска скупштинска одлука о доношењу Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара“;	3719
1146.	Покрајинска скупштинска одлука о изменама и допуни Покрајинске скупштинске одлуке о Годишњем програму коришћења средстава из Буџетског фонда за воде Аутономне покрајине Војводине за 2023. годину;	4008
	ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ПОЉОПРИВРЕДУ, ВОДОПРИВРЕДУ И ШУМАРСТВО	
1147.	Правилник за набавку опреме, машина и одржавање објеката који се користе за обављање саветодавних послова у 2023. години;	4008
	ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ЕНЕРГЕТИКУ, ГРАЂЕВИНАРСТВО И САОБРАЋАЈ	
1148.	Правилник о допуни Правилника о додели бесповратних подстицајних средстава за финансирање и суфинансирање пројеката невладиних организација у области ефикасног коришћења енергије;	4010
	УПРАВНИ ОДБОР КАНЦЕЛАРИЈЕ ЗА ИНКЛУЗИЈУ РОМА	
1149.	Правилник о додели студентских стипендија;	4011
	ПОСЕБНИ ДЕО	
	СКУПШТИНА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ	
1150.	Одлука о престанку мандата члана Савета Економског факултета у Суботици;	4013
1151.	Одлука о именовању члана Савета Економског факултета у Суботици;	4013
1152.	Одлука о престанку мандата члана Савета Медицинског факултета у Новом Саду;	4013
	ПОКРАЈИНСКА ВЛАДА	
1153.	Решење о престанку рада на положају вршиоца дужности подсекретара Покрајинског секретаријата за образовање, прописе, управу и националне мањине – националне заједнице;	4013

Редни број	Предмет	Страна
1154.	Решење о постављењу вршиоца дужности подсекретара Покрајинског секретаријата за образовање, прописе, управу и националне мањине – националне заједнице;	4014
1155.	Решење о престанку рада на положају вршиоца дужности помоћника Покрајинског секретаријата за образовање, прописе, управу и националне мањине – националне заједнице;	4014
1156.	Решење о постављењу вршиоца дужности помоћника Покрајинског секретаријата за образовање, прописе, управу и националне мањине – националне заједнице;	4014
1157.	Решење о престанку рада на положају вршиоца дужности помоћника Покрајинског секретара за социјалну политику, демографију и равноправност полова;	4014
1158.	Решење о постављењу вршиоца дужности помоћника Покрајинског секретара за социјалну политику, демографију и равноправност полова;	4015
1159.	Решење о давању сагласности на измене и допуне Годишњег Програма рада Едукативног центра за обуке у професионалним и радним вештинама за 2023. годину;	4015
1160.	Решење о давању сагласности на измене и допуне Финансијског плана Едукативног центра за обуке у професионалним и радним вештинама за 2023. годину;	4015
1161.	Решење о давању сагласности на Завршни рачун Канцеларије за инклузију Рома за 2022. годину;	4015
1162.	Решење о давању сагласности на измене и допуне Финансијског плана Покрајинског завода за заштиту споменика културе за 2023. годину;	4016
1163.	Решење о давању сагласности на измене и допуне Финансијског плана Архива Војводине за 2023. годину;	4016
1164.	Решење о давању сагласности на Одлуку о расподели добити по завршном рачуну за 2022. годину за „Агробизнис инкубатор доо Сремска Митровица“, Сремска Митровица;	4016
1165.	Решење о разрешењу вршиоца дужности директора Дома здравља Српска Црња у Српској Црњи;	4016
1166.	Решење о именовању вршиоца дужности директора Дома здравља Српска Црња у Српској Црњи;	4016
1167.	Решење о разрешењу члана Управног одбора Информативног центра за пословну стандардизацију и сертификацију Нови Сад;	4017
1168.	Решење о разрешењу члана Управног одбора Опште болнице Кикинда, Кикинда;	4017
1169.	Решење о именовању члана Управног одбора Опште болнице Кикинда, Кикинда;	4017
1170.	Решење о разрешењу члана Управног одбора Дома за одрасле и старије „Свети Василије Острошки Чудотворац“ у Новом Бечеју;	4017
1171.	Решење о именовању члана Управног одбора Дома за одрасле и старије „Свети Василије Острошки Чудотворац“ у Новом Бечеју;	4017
1172.	Решење о употреби средстава сталне буџетске резерве број: 401-88/2023-23;	4018
1173.	Решење о укидању Решења о употреби средстава текуће буџетске резерве 127 број: 401-84/2023-3;	4018

ОГЛАСНИ ДЕО

ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ПОЉОПРИВРЕДУ, ВОДОПРИВРЕДУ И ШУМАРСТВО

1174.	Јавни позив за набавку опреме, машина и одржавање објеката који се користе за обављање саветодавних послова у 2023. години;	4019

ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ И НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКУ ДЕЛАТНОСТ

1175.	Јавни конкурс за финансирање набавке опреме и изградње система за производњу електричне енергије из обновљивих извора путем соларних фотонапонских панела у установама из надлежности Покрајинског секретаријата за високо образовање и научноистраживачку делатност чији је оснивач Аутономна покрајина Војводина за 2023. годину.	4021

ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАР ЗА ЕНЕРГЕТИКУ, ГРАЂЕВИНАРСТВО И САОБРАЋАЈ

1176.	Одлука о оглашавању печата неважећим	4022

ОГЛАШАВАЊЕ НЕВАЖЕЋИМ ИЗГУБЉЕНИХ ИСПРАВА: 300 динара
Уплата на рачун бр 340-15329-18 /позив на бр. 13/ Д.о.о. Мађар Со Кфт. Нови Сад, Војводе Мишића бр. 1,
Текст огласа, са потврдом о уплати /примерак или фотокопија уплатнице/ слати на адресу:
„Службени лист АПВ” Д.о.о. Мађар Со Кфт, Војводе Мишића бр. 1, Нови Сад

Издавач: Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине - националне заједнице.
Одговорни уредник: Дијана Катона, Тел. 021 487 44 27
Штампа: Д.о.о. Мађар Со Кфт. Штампарија ФОРУМ, Војводе Мишића бр. 1, Нови Сад. Телефони; редакција 064 805 5142,
Служба претплате: 021 557 304, Огласно одељење: 021 456 832, E-mail: sl.listapv@magyarszo.rs